D00–011

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA

NATO TERMINŲ ŽODYNAS

NATO GLOSSARY OF TERMS AND DEFINITIONS (ENGLISH AND FRENCH) AAP6

Vilnius, 2001 7610002000011

UDK 32751(038)
NA 247

Redakcinė kolegija:

Atsakingieji redaktoriai:
A. V. Garsys,
plk. J. Norgėla
Nariai:
ltn. T. Ališauskas, vyr. ltn. K. Andrejevas, ltn. V. Bivainis,
mjr. G. Grina, dr. A. V. Kanauka, kmd. ltn. O. Marinič,
vyr. ltn. A. Matusevičienė, plk. S. Murza, mjr. E. Petrauskas,
kpt. M. Steponavičius, plk. ltn. G. Šneideris, plk. R. Žibas
Maketavo:
V. Šimonienė

Patvirtintas krašto apsaugos ministro 2000 10 20 įsakymu Nr. 1250

ISBN 9986-738-20-2

© Lietuvos Respublikos
krašto apsaugos ministerija, 2001

PRATARMĖ

Lietuvai plėtojant karinį bendradarbiavimą su NATO valstybių karinėmis žinybomis, krašto apsaugos sistemos kariams iškyla būtinybė žinoti, suprasti ir vartoti tas pačias sąvokas bei terminus. Todėl didelės darbo grupės nemažomis pastangomis buvo parengtas šio žodyno "NATO GLOSSARY OF TERMS AND DEFINITIONS" (AAP 6) vertimas.

NATO terminų žodynas 1998 m. rugsėjo mėnesį patvirtintas NATO ir atitinka Norminio dokumento 3680 reikalavimus. Jis parengtas ir skirtas visoms NATO šalims dalyvėms kaip pagrindinis svarbiausių Aljanso vartojamų terminų ir jų sąvokų žodynas. Šio darbo sudėtingumas buvo tas, kad daugelio terminų išvis nėra nė viename lietuvių kalbos žodyne, todėl buvo nemažai ginčų, konsultacijų su karybos ir kalbos specialistais.

Žodyne terminai išdėstyti anglų kalbos abėcėlės tvarka su jų vertimu į prancūzų ir lietuvių kalbas. Po sąvokų paaiškinimo pateikiamos nuorodos į terminų sinonimus arba į kitus, dažniausiai kartu vartojamus terminus, taip pat nurodoma terminų įtraukimo į NATO karinių terminų žodyną data (tokia forma, kaip rašoma originale), pvz.:

acceptable product/
produit de substitution
pãkaitalas
Gaminys (produktas), kurį galima ilgesnį laiką naudoti vietoje kito be techninės priežiūros. *Žr.: emergency substitute; standartized product.* 1/2/73

Už konsultacijas terminų klausimais dėkojame dr. Jonui Klimavičiui.
DĖKOJAME UŽ ATLIKTUS DARBUS RENGIANT NATO TERMINŲ ŽODYNĄ

Vyr. ltn. Arūnui Alonderiui
Liudai Avižonis
Dr. Petrui Avižoniui
Vytautui Bartkui
Algirdui Basiuliui
Antanui Bobeliui
Tojanai Budrikienei
Vytui Burokui
Ramūnui Bužėnui
Raimondai Dauronienei
Daliai Černienei
Vytautui Černiui
Vytautui Fledžinskui
Andrew Gedris
Vytautui Germanui
Dr. Rolandui Giedraičiui
Dangirutei Giedraitienei
Valdui Graužiniui
Vytautui Gruodžiui
Laimei Gudėnaitei
Gediminui T. Jatuliui
Vytautui Jonaičiui
Dr. Algimantui Kabailai
Vidai Kabailienei
Vytautui Kamantui
Gintautui Kaminskui
Gediminui Kasparaičiui
Dr. Romui Kriaučiūnui
Edmundui Kulikauskui
Dr. Vytautui Kulikauskui
Pranutei Kuprienei
Genovaitei Laugalienei
Gediminui Leškiui
Prof. Algirdui Marchertui
Gediminui Marchertui
Viktorui Naudžiui
Dr. Aldonai Naudžius
Dr. Broniui Nemickui
Kęstui Pažemėnui
Stasiui Petravičiui
Ritai Petrokienei
Daliai Polikaitienei
Dr. Romualdui Povilaičiui
Tadui Povilioniui
Algiui Raulinaičiui
Vidai Samuilevičienei
Ginai Skučas
Ats. plk. ltn. Donatui Skučui
Monte Sodeikai
Arūnui Staskevičiui
Vyteniui Statkui
Kostui Stonkui
Ltn. Monikai Stonkuvienei
Renei Stonkuvienei
Romui Sveinauskui
Ltn. Akvilei Šidlauskienei
Neriui Šimkui
Vyteniui V. Šliogeriui
Romui Špokui
Ats. plk. Algiui Tallat-Kelpšai
Irenai Tamošaitienei
Birutei Taujenytei
Zitai Udrienei
Albinui Vaičiūnui
Erdai Valeikienei
Plk. ltn. Gintarui L. Veromėjui
Vytautui Vidugiriui
Eugenijui Vilkui

Pastabas ir pasiūlymus prašome siųsti adresu: LR krašto apsaugos ministerija, Generalinei inspekcijai, Totorių g. 25/3, 2001 Vilnius.

Redakcinė kolegija

ANGLŲ IR PRANCŪZŲ ABĖCĖLĖ

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn
Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

LIETUVIŲ ABĖCĖLĖ

Aa (Ąą) Bb Cc (Ch ch) Čč Dd Ee (Ęę Ėė) Ff Gg Hh Ii
(Įį) Yy Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Rr Ss Šš Tt Uu
(Ųų Ūū) Vv Zz Žž

A

abac scale/
abaque de conversion
abãko skãlė
Nomograma dviejų linijų susikirtimo kampui apskaičiuoti braižant pelengus (azimutus, rumbus), kurie ortodrominio maršruto kursą žymi pagal Merkatoriaus projekciją. (Nomograma – tai linijos, pažymėtos skalėje ir išdėstytos taip, kad liniuote galima susieti du dviejų linijų taškus ir nežinomą kiekybę perskaityti susilietimo su trečia linija taške.) 1/11/75

abeam/
par le traverse
travèrsu
90 ar 270 laipsnių kampu į lėktuvo ar laivo išilginę ašį. 18/08/93

abeam replenishment/
ravitaillement à couple
lygiagretùsis papìldymas
Personalo ar aprūpinimo priemonių perkėlimas atviroje jūroje takelažu ar specialia dviejų ar daugiau laivų, plaukiančių lygiagrečiai tuo pačiu kursu, sukabinimo įranga. 1/7/80

abort/
avorter
nutráukti
1. Sustabdyti uždavinio vykdymą dėl kokių nors priežasčių, išskyrus priešo veiksmus. Tai gali būti daroma bet kuriuo momentu nuo uždavinio vykdymo pradžios iki jo pabaigos.
2. Nutraukti orlaivio kilimą ar raketos paleidimą. 1/5/73

abrasion/
rayure
įbrėžìmai
Mechaniniai subraižymai ar dėmės fotografijos emulsijos ar juostos paviršiuje. 1/1/73

absolute altimeter/
altimètre absolu-indicateur de hauteur de dégagement
absoliutùsis aukštìmatis
Prietaisas, kuriuo vertikalusis nuotolis iki paviršiaus (žemės, vandens ir t.t.) matuojamas naudojantis radijo, radaro, garso, lazerio ar erdvinio matavimo technologija. *Žr. dar: cabin pressure altimeter; radar altimeter.* 1/12/93

absolute filter/
filtre absolu
absoliutùsis fìltras
Filtras, sulaikantis 100 procentų kietųjų dalelių, viršijančių nustatytą dydį mikronais. 1/1/80

absolute height/
hauteur absolue
absoliutùsis aũkštis
Orlaivio skrydžio aukštis, skaičiuojamas tiesiogiai nuo paviršiaus, virš kurio jis skrenda. *Žr. dar: altitude*. 1/7/94

absorbed dose/
dose absorbée
absorbúotoji dòzė
Energijos kiekis, branduolinės (ar jonizuojančiosios) spinduliuotės metu perduotas į absorbuojamosios medžiagos vieneto masę. Matavimo vienetas – radas. 1/2/73

acceleration error/
erreur d'accélération
pãgreičio paklaidà
Paklaida dėl vertikaliosios nuorodos nuokrypio pakitus orlaivio pagreičiui. 1/2/73

acceptable product/
produit de substitution
pãkaitalas
Gaminys, kurį galima ilgesnį laiką naudoti vietoje kito be techninės priežiūros. *Žr. dar: emergency substitute; standardized product*. 1/2/73

acceptance trial/
essai à la réception – essai de recette
priimamàsis bañdymas
Karinių vartotojų atstovų veiksmai tikrinant, ar ginklas ar įranga atitinka nustatytas specifikacijas, ypatybes ir naudojimo galimybes. 1/2/73

access procedure/
procedure d'accès
priėjìmas
Žr.: explosive ordnance disposal procedures. 9/1/96

accuracy of fire/
justesse de tir
šáudymo tikslùmas
Šaudymo tikslumas, apskaičiuotas remiantis pataikymais į taikinio centrą ir aplink jį. 1/10/84

acknowledgement/
aperçu
patvìrtinimas

A

Adresato pranešimas siuntėjui, kad jo siųsta informacija gauta ir suprasta. 1/1/74

aclinic line/
équateur magnétique – ligne aclinique
magnètinis pusiáujas
Žr.: magnetic equator. 1/2/73

acoustic circuit/
mise de feu acoustique
akùstinė sistemà
Sistema, reaguojanti į taikinio akustinį diapazoną. *Žr. dar: mine*. 2/5/95

acoustic intelligence/
renseignement acoustique
akùstinė žvalgýba
Informacija, gauta fiksuojant, renkant, kaupiant ir apdorojant akustinius duomenis. 1/11/86

acoustic mine/
mine acoustique
akùstinė minà
Mina su akustine sistema (sprogdikliu), reaguojanti į laivo akustinį diapazoną. *Žr. dar: mine*. 1/8/76

acoustic minehunting/
chasse aux mines acoustiques
akùstinė mìnų paieškà
Sonaro panaudojimas aptikti minoms ar panašiems objektams, kurie gali būti jūros dugne, kyšoti ar būti užkasti. 1/11/75

acoustic warfare/
guerre acoustique
akùstinis kãras
Povandeninės akustinės energijos panaudojimas priešo skleidžiamai akustinei energijai po vandeniu nustatyti ir (arba) sumažinti, taip pat veiksmai, padedantys tą energiją panaudoti savo tikslams. Akustinio karo elementai yra trys:
1. Paramos veiksmai. Jais siekiama rasti, nutraukti, nustatyti vietą, užfiksuoti bei analizuoti vandenyje sklindančią akustinę energiją ir pasinaudoti ja.
Akustinio karo paramos priemonės neapima iš anksto suplanuoto povandeninio akustinio spinduliavimo ir paprastai priešo neaptinkamos.
2. Atoveiksmis. Jo tikslas – sumažinti priešo pajėgumą naudotis povandeniniu akustiniu spektru arba jo išvengti. Atoveiksmiu povandeninė akustinė energija sąmoningai skleidžiama priešui apgauti ar jo veiklai slopinti.
3. Kontratoveiksmis. Jo tikslas – pagerinti ir užtikrinti draugiškų pajėgų akustinio karo veiksmų efektyvumą nepaisant priešo akustinio karo veiksmų. Akustinio karo atoveiksmį sudaro antiakustinio karo paramos veiksmai ir kontratoveiksmis, kuriems nebūtinai naudojamas akustinis spinduliavimas. 1/10/78

acoustic warfare counter-countermeasures/
contre-contre-mesures de guerre acoustique
akùstinio kãro kontratóveiksmio priemonės
Žr.: acoustic warfare Part 3. 1/12/77

acoustic warfare countermeasures/
contre-mesures de guerre acoustique
akùstinio kãro atóveiksmio priemonės
Žr.: acoustic warfare Part 2. 1/12/77

acoustic warfare support measures/
mesures de soutien de la guerre acoustique
akùstinio kãro paramõs priemonės
Žr.: acoustic warfare Part 1. 1/10/78

action information centre/
centre d'information de combat
mūšio veiksmų informãcijos ceñtras
Žr.: combat information centre. 1/3/73

activate/
activer
formúoti
Gavus oficialų įsakymą, įsteigti dalinį, postą, stovyklą, stotį, bazę ar pakrančių vienetą, kurį suformuoti buvo numatyta ir kuriam buvo paskirtas pavadinimas bei numeris, ir pradėti veikti pagal numatytą paskirtį. 1/2/73

activation detector/
détecteur de neutrons par activation
aktyvùmo detèktorius
Prietaisas neutronų srautui ir jo tankiui nustatyti pagal radioaktyvumą, atsirandantį patekus į jį neutronams. 1/2/73

active/
actif(ve)
aktyvùsis
Būdvardis, vartojamas apibūdinant veiksmus ir įrangą, skleidžiančią energiją, kurią galima aptikti. 1/11/75

active air defence/
défense aérienne active
aktyvióji óro erdvės gynýba
Tiesioginiai gynybiniai veiksmai priešo oro pajėgų veiksmų efektyvumui nuslopinti ar sumažinti panaudojant orlaivius, oro erdvės gynybos priemones, ginklus (nebūtinai oro erdvės gynybos) ir elektroninės kovos priemones. *Žr. dar: air defence.* 1/11/86

active electronic protective measures/ mesures de protection électronique actives
aktỹviosios elektròninės apsaugõs priẽmonės
Konkretūs veiksmai, tokie kaip siųstuvo parametrų pakeitimas, užtikrinantys efektyvų ir nekenksmingą elektromagnetinio spektro panaudojimą. *Žr. dar: electronic protective measures; passive electronic protective measures.* 20/11/96

active homing guidance/ guidage actif
aktyvùsis automãtinis (saváiminis) táikymas
Taikymas, kai raketoje įmontuotas įtaisas taikiniui apšviesti ir imtuvas taikinio atspindimai energijai aptikti ir stebėti. *Žr. dar: homing guidance.* 1/2/73

active material/ matière fissile
radioaktỹviosios mẽdžiagos
Cheminiai elementai, tokie kaip plutonis ir kai kurie urano izotopai, galintys tęsti grandininę skilimo reakciją. 1/2/73

active mine/ mine à dispositif actif
aktyviõji minà
Mina, kuri suveikia nuo savo pačios siųsto signalo, atspindėto nuo taikinio. *Žr. dar: passive mine.* 1/11/94

active public information policy/ attitude active en matière d'information publique
aktyviõji visúomenės informãvimo polìtika
Politinės nuorodos, kuriomis siekiama atkreipti žiniasklaidos (visuomenės) dėmesį į kokį nors klausimą ar veiklą. Susidomėjimas gali būti skatinamas per atstovus spaudai, asmeninius ryšius, naujienų pranešimus, spaudos konferencijas ir kitomis informavimo formomis. *Žr. dar: passive public information policy.* 1/11/90

actual ground zero/ point zéro réel
tikràsis sprogìmo epiceñtras
Žemės paviršiaus taškas, po kuriuo ar virš kurio vertikaliai yra branduolinio užtaiso sprogimo centras. *Žr. dar: desired ground zero; ground zero.* 1/9/81

actuate/ déclencher
sužãdinti
Kokiu nors būdu paveikti sprogmens sprogstamąjį mechanizmą, kad sprogmuo detonuotų. 9/1/96

actuator/ servocommande
paleidìklis
Mechanizmas, perduodantis jėgą vairo plokštumos ar kito valdymo elemento padėčiai pakeisti. 1/1/80

acute radiation dose/ dose d'irradiation aiguë
krìtinė spinduliuõtės dòzė
Jonizuojančiosios spinduliuotės dozė, gauta vienu metu per tokį trumpą laiką, per kurį negali būti atgautas biologinis funkcionavimas. *Žr. dar: chronic radiation dose.* 1/3/79

ad hoc movement/ mouvement improvisé
žỹgis bè išankstìnio pasirengìmo
Žygis, kuris gali prasidėti bet kuriuo metu ir kurį atlikti iš anksto nebuvo suplanuota. Toks žygis bus iš dalies ar visiškai suplanuotas, kai tik bus gauti reikiami duomenys. *Žr. dar: fully planned movement; partially planned movement.* 1/11/90

add/ plus loin
padìdinti núotolį
Sausumos ir laivyno artilerijos paramos ugnimi, stebėtojo nurodymas padidinti šaudymo nuotolį išilgai šaudymo linijos. 1/9/74

adjust fire/
1. prêt à régler; 2. réglage
1. pasiruõšęs koregúoti ùgnį 2. koregúoti ùgnį
1. Sausumos ir laivyno artilerijos paramos ugnimi operacijų sąvoka, apibrėžianti valdymo metodą, kai stebėtojas ar taikytojas iškviečia ugnį ir praneša, kad jis pasiruošęs koreguoti.
2. Įsakymas ar reikalavimas pradėti koreguoti ugnį. 1/9/74

adjustment of fire/ ajustage observé de tir – réglage observé de tir
ugniẽs koregãvimas
Sausumos ir laivyno artilerijos paramos ugnimi veiksmai teisingam azimutui, nuotoliui ir sprogimo aukščiui (jei naudojamas nuotolinis sprogdiklis) nustatyti, kai šaudoma į taikinį ir stebimas ugnies poveikis. *Žr. dar: spot*. 1/2/73

administration/
1. administration et logistique; 2. admi-

nistration
administrãvimas
1. Karinių reikalų, išskyrus taktiką ir strategiją, tvarkymas ir vykdymas visų pirma logistikos ir personalo srityse.
2. Vidinis karinių vienetų tvarkymas. 1/11/91

administrative chain of command/
voie administrative
administrãcinė vadovãvimo grandìnė
Vadovavimo grandinė, susijusi su administravimu. *Žr. dar: chain of command; operational chain of command.* 1/6/84

administrative control/
contrôle administratif
administrãcinis valdymas
Nurodymų administraciniais klausimais, tokiais kaip personalo vadyba, tiekimas, paslaugos ir kt., nesusijusiais su pavaldžių ar kitų dalinių operaciniais uždaviniais, davimas pavaldžioms ar kitoms struktūroms. *Žr. dar: command; control; full command; operational command; operational control.* 1/4/71

administrative escort/
escorteur administratif
administrãcinė palydà
Laivynui pavaldus karo arba prekybos laivas, kuriuo plaukia konvojaus vadas ir jo štabas ir kuris tuo pačiu metu palaiko ryšį su operacine vadovybe ir pakrantės konvojumi. 1/10/78

administrative loading/
chargement administratif
optimalùs pakrovìmas
Pakrovimo būdas, kai nepaisant taktinių sumetimų, pirmiausia stengiamasi maksimaliai išnaudoti vietos galimybes kariams sulaipinti ir kroviniams pakrauti. Krovinys prieš panaudojant turi būti iškrautas ir išrūšiuotas. *Kitaip*: *commercial loading*. 1/2/73

administrative movement/
mouvement administratif
žỹgis nẽsant sąlyčio
Žygis, kuriame padaliniams ir transporto priemonėms sudaromos sąlygos kuo sparčiau judėti ir tausoti laiką bei jėgas, kai priešas nekliudo (išimtis – iš oro) ir nenumatoma, kad kliudys. 1/2/73

administrative order/
ordre administratif
administrãcinis įsãkymas
Įsakymas dėl vežimo, tiekimo, aptarnavimo, remonto, evakuacijos, personalo ir kt. 1/2/73

administrative plan/
plan administratif et logistique
administrãcinis plãnas
Planas, paprastai susijęs su operaciniu planu ar įsakymu ir jį papildantis. Jame pateikiama su logistine ir administracine parama vykdomai operacijai susijusi informacija ir instrukcijos. 1/9/81

advance force/
force d'avant-garde
priešakìnės pãjėgos
Laikina amfibinių pajėgų grupė, iš anksto atvykstanti į objekto rajoną jo parengti pagrindiniam puolimui. Atliekamos tokios operacijos kaip rekognoskuotė, atramos pozicijų užėmimas, išminavimas, pirminis bombardavimas, povandeniniai sprogdinimai ir aviacijos parama. 1/6/81

advance to contact/
marche à l'ennemi
suartėjimas
Puolamoji operacija sąlyčiui su priešu įgyti ar atnaujinti. *Žr. dar: approach march.* 1/10/78

advanced aerodrome/
aérodrome avancé
priešakìnis aerodròmas
Aerodromas, paprastai turintis tik minimalią įrangą, esantis užduoties rajone ar netoli jo. *Žr. dar: aerodrome.* 20/11/96

advance base/
base avancée
priešakìnė bãzė
Bazė arti operacijų teatro rajono ar jame pačiame. Jos paskirtis – paremti karines operacijas. 1/3/81

advanced fleet anchorage/
mouillage avancé de flotte
priešakìnė laivýno inkarãvietė
Saugi vieta nuleisti inkarą daugeliui karo laivų, juos paremiantiems mobiliesiems padaliniams ir pagalbinėms pajėgoms operacijų rajone ar arti jo. *Žr. dar: emergency anchorage.* 1/2/73

advanced guard/
avant-garde
avangárdas
Artėjančių pajėgų priekiniai vienetai, kurių pagrindinis uždavinys – užtikrinti nepertraukiamą šių pajėgų judėjimą. Jų funkcijos:
1. rasti priešo gynybos pozicijų spragas ir jomis pasinaudoti;
2. išvengti netikėto pagrindinių pajėgų susidūrimo su priešu;
3. nuslopinti nedidelį pasipriešinimą, jei toks

pasitaikytų, o susidūrus su didesniu – pridengti pagrindinių pajėgų išsiskleidimą. *Žr. dar: main guard* 1/2/73

advisory area/
région à service consultatif
konsultãcinė zonà
Nustatyta skrydžių informacijos regiono zona, kurioje teikiamos oro eismo konsultacijos. 1/2/73

advisory control/
contrôle consultatif
patariamàsis valdymas
Valdymo būdas, kai orlaivio vadas, vykdydamas jam skirtą užduotį, savo nuožiūra pasirenka greitį, aukštį ir kryptį. Orlaivių valdymo padalinys informuoja orlaivius apie esamą taktinę padėtį ir įspėja apie pavojus orlaivio saugumui. 1/11/75

aerial picket/
avion piquet-radar
óro sargýba
Žr.: air picket. 1/8/76

aerial reconnaissance/
reconnaissance aérienne
óro žvalgýba
Žr.: air reconnaissance. 1/3/81

aerodrome/
aérodrome
aerodròmas
Vieta orlaiviams kilti ir tūpti (su pastatais, įrenginiais ir įranga). *Žr. dar: advanced aerodrome; air strip; alternate aerodrome; diversion aerodrome; landing area; landing site; main aerodrome; redeployment aerodrome. Kitaip: airfield.* 20/11/96

aerodrome damage repair/
réparation des dégâts subis par un aérodrome
aerodròmo atkūrìmas
Veikla aerodromo operacinėms galimybėms po nebranduolinio puolimo atkurti, įskaitant:
1. rekognoskuotę, siekiant įvertinti padarytą žalą ir reikalingų atkūrimo darbų apimtį;
2. sprogmenų pašalinimą;
3. būtiniausių veikiančių takų, tarp jų orlaivių manevravimo aikštelių ir priėjimo takų, atstatymą;
4. aptarnavimo ir paslaugų oro operacijoms vykdyti atnaujinimą. *Kitaip: ADR*. 3/8/98

aerodrome traffic/
circulation d'aérodrome
aerodròmo eĩsmas
1. Visas judėjimas aerodromo takais ir aikštelėmis.
2. Visi orlaiviai, skraidantys aerodromo apylinkėse. 1/2/73

aerodynamic missile/
missile aérodynamique
aerodinãminė raketà
Raketa, kurios skrydžio kursą išlaiko aerodinaminė jėga. *Žr. dar: ballistic missile; guided missile.* 1/11/94

aeromedical evacuation/
évacuation sanitaire aérienne
ligónių evakuãcija órlaiviais
Ligonių (sužeistųjų) evakuacija orlaiviais į gydymo įstaigą ar iš vienos gydymo įstaigos į kitą. 1/2/73

aeromedical evacuation control center/
centre de contrôle des évacuations sanitaires aériennes
ligónių evakuãcijos órlaiviais valdymo ceñtras
Oro transporto divizijos vado įsteigtas centras. Jis skiria konkrečius uždavinius ligonių evakuacijos orlaiviais padaliniams ir kontroliuoja ligonių (sužeistųjų) pervežimą. Centras dirba kartu su judėjimo valdymo centru ir medicininius poreikius derina su transportavimo galimybėmis. 1/2/73

aeromedical evacuation coordinating officer/
officier régulateur d'évacuations sanitaires aériennes
ligónių evakuãcijos órlaiviais koordinãvimo kariniñkas
Siunčiančiosios, tarpinės ar priimančiosios medicinos įstaigos karininkas, koordinuojantis šios įstaigos ligonių evakuacijos orlaiviais veiksmus. 1/2/73

aeromedical evacuation operations officer/
officier responsable des opérations d'évacuations sanitaires aériennes
ligónių evakuãcijos órlaiviais operãcijų kariniñkas
Oro transporto pajėgų ar vadovybės karininkas, atsakingas už veiksmus, susijusius su ligonių evakuacijos orlaiviais operacijų planavimu ir valdymu, palaikantis ryšį su atitinkamomis ligonių evakuacijos įstaigomis bei vadovaujantis ligonių evakuacijos centrui ir kitokiais būdais koordinuojantis orlaivių judėjimą ir ligonių (sužeistųjų) pervežimą. 1/2/73

aeromedical evacuation system/
chaîne d'évacuations sanitaires aériennes
ligónių evakuãcijos órlaiviais sistemà
Visuma veiksmų, susijusių su:
1. ligonių (sužeistųjų) pervežimo oro transportu valdymu;

2. medikų ir medicininio aptarnavimo skrydžio metu įrangos parūpinimu;
3. daline medicinos pagalba atvykstantiems ar išvykstantiems ligoniams (sužeistiesiems), įrengimais bazėse ar nusileidimo ruožuose arba netoli jų;
4. ryšio su priimančiąja bei tarpine medicinos įstaigomis, kai reikia pasikonsultuoti dėl oro transportu gabenamų ligonių (sužeistųjų), palaikymu. 1/2/73

aeromedical staging unit/
hôpital de transit «air»
tárpinis medicìnos pùnktas
Medicinos padalinys, pakrovimo ar iškrovimo bazėse, prie tūpimo aikštelių arba šalia jų aptarnaujantis tranzitu gabenamus ligonius (sužeistuosius) – priimantis juos, kaupiantis duomenis, maitinantis, teikiantis transporto paslaugas ir ribotą medicinos pagalbą. 1/2/73

aeronautical chart/
carte aéronautique
aeronavigãcijos žemėlapis
Žemėlapis, skirtas aeronavigacijos poreikiams. *Žr. dar: aeronautical plotting chart; aeronautical topographic chart; map.* 1/11/91

aeronautical information overprint/
surimpression d'informations aéronautiques
aeronavigãcijos informãcijos įrašas
Papildoma informacija, išspausdinta ar atspausta žemėlapyje aeronavigacijos tikslams. 1/2/73

aeronautical plotting chart/
carte de tracé de route aéronautique
aeronavigãcijos kùrso žymėjimo žemėlapis
Žemėlapis, sudarytas grafiškai pavaizduoti aeronavigacijos procesams. *Žr. dar: aeronautical chart, aeronautical topographic chart; map.* 1/10/84

aeronautical topographic chart/
carte topographique aéronautique
aeronavigãcijos topogrãfinis žemėlapis
Žemės paviršiaus ypatybių pavaizdavimas, skirtas vizualinei ar radiolokacinei navigacijai, nurodant parinktos vietovės gamtinius, kultūrinius ar hidrografinius elementus ir įvairią papildomą aeronavigacijos informaciją. *Žr. dar: aeronautical chart, aeronautical plotting chart; map.* 1/2/73

aeropause/
aéropause
atmosfèros slúoksnis
Zona, kurioje išnyksta atmosferos funkcinis poveikis žmogui ir orlaiviui. 1/2/73

afloat support/
soutien logistique à la mer
paramà jūroje
Logistinės paramos už uosto ribų forma – kuro, šaudmenų ir atsargų tiekimas plaukiantiems ar nuleidusiems inkarus operacinių pajėgų laivams. 1/12/74

after flight inspection/
vérification après le vol
patìkrinimas põ skrỹdžio
Bendras orlaivio apžiūrėjimas po skrydžio, atliekamas jo įgulos, atkreipiant dėmesį į akivaizdžius defektus, jų pataisymas, atsargų papildymas bei saugus visų sistemų išjungimas. *Kitaip: post flight inspection.* 1/2/73

afterburning/
postcombustion
traukõs forsãvimas
1. Kai kurių raketinių variklių ypatybė kurį laiką veikti užgesus pagrindiniam varikliui.
2. Kuro įpurškimo procesas ir degimas turboreaktyvinio variklio išmetimo vamzdžio sraute (turbinos gale). 1/2/73

age of moon/
âge de la lune
mėnùlio fãzė
Laikas, skaičiuojamas dienomis nuo paskutinės jaunaties. 1/2/73

agency/
organisme de renseignement
agentūrà
Žvalgybos grupė (ar asmuo), renkanti ir (ar) apdorojanti informaciją. *Žr. dar: agent; intelligence cycle; source. Kitaip: collection agency*. 1/9/81

agent/
agent
ãgentas
Asmuo, užverbuotas, išmokytas, valdomas ir panaudojamas gauti ir perduoti žvalgybinei informacijai. *Žr. dar: agency; source.* 1/9/81

agonic line/
ligne agonale
agonìstinė lìnija
Linija, nubrėžta žemėlapyje, jungianti 0 laipsnio (nulinio laipsnio) magnetinės deklinacijos nustatytu laiku taškus. Įvairiuose pasaulio žemės paviršiaus taškuose deklinacija skirtinga. Be to, bėgant laikui ji kinta. Tai vadinama amžių svyravimais. 1/2/74

agreed point/
repère convenu

sutartìnis tãškas
Iš anksto nustatytas ir iš oro matomas žemės paviršiaus taškas, pagal kurį iš oro koreguojama ugnis. 1/2/73

air/
fusant
sprogìmas orè
Artilerijos ar laivyno paramoje ugnimi – stebėtojo pranešimas, kad sprogimas(ai) įvyko virš žemės paviršiaus. 1/8/74

air cargo/
cargaison aérienne
óro transpòrto krovinỹs
Atsargos, įranga ar mašinos ir kiti reikmenys, sudarantys dalį ar visą orlaivio krovinį. *Žr. dar: cargo.* 1/3/81

air cartographic camera/
chambre aérophotogrammétrique
aerofotoaparãtas
Pakankamai tikslus fotoaparatas, turintis ypatybių, reikalingų kartografinei aeronuotraukai padaryti. *Kitaip: mapping camera*. 1/5/73

air cartographic photography/
photographie aérienne cartographique - photographie topographique aérienne
kartogrãfinė aerofotogrãfija
Žemės paviršiaus fotografavimas iš oro kartografijos tikslams. *Kitaip: air survey photography*. 1/2/73

air control/
contrôle aérien
skrỹdžių valdymas
Žr: air controller; air traffic control centre; airway; area control centre; control and reporting centre; control area; control zone; controlled airspace; interceptor controller; tactical air controller; tactical air control centre; terminal control area. 1/2/73

air controller/
contrôleur aérien
skrỹdžių vadõvas
Specialiai išmokytas žmogus, paskirtas konkrečiame rajone kontroliuoti ir valdyti (radiju, radaru ar kitais būdais) nurodytus skraidančius orlaivius. *Žr. dar: air control; tactical air controller.* 1/2/73

air corridor/
corridor aérien
óro koridorius
Apribotas oro kelias, skirtas saviems (draugiškų pajėgų) orlaiviams, kad jie nebūtų apšaudyti jų pačių pajėgų. 1/2/73

air cushion vehicle/
aéroglisseur
važiuõtė sù óro pagálve
Transporto priemonė, sukonstruota taip, kad jos svoris, įskaitant krovinį, visiškai ar iš dalies remiasi į oro pagalvę, kurioje slėgis didesnis negu aplinkos oro. *Žr. dar: ground effect machine*. 9/1/96

air data computer/
centrale aérodynamique
skrỹdžio duomenų kompiùteris
Žr: central air data computer. 1/3/81

air defence/
défense aérienne
óro erdvẽs gynýba
Visi veiksmai priešiškų oro pajėgų efektyvumui nuslopinti arba sumažinti. *Žr. dar: active air defence; passive air defence.* 1/3/85

air defence action area/
zone d'action de défense aérienne
óro erdvẽs gynýbos veiksmų rajònas
Rajonas ir erdvė virš jo, kurioje savi (draugiškų pajėgų) orlaiviai arba raketos "žemė-oras" turi operacinį prioritetą, išskyrus kai kurias konkrečias sąlygas. *Žr. dar: air defence operations area.* 1/7/93

air defence area/
zone de défense aérienne
óro erdvẽs gynýbos rajònas
Apibrėžta oro erdvė, kurios gynyba planuojama ir vykdoma. 1/7/93

air defence command/
commandement de la défense aérienne
óro erdvẽs gynýbos vadovýbė
Įgaliojimai ir atsakomybė už nustatyto rajono oro erdvės gynybą. 1/11/75

air defence commander/
commandant de la défense aérienne
óro erdvẽs gynýbos vãdas
Nustatyta tvarka paskirtas vadas, atsakingas už jam priskirto rajono oro erdvės gynybą. 1/11/73

air defence control centre/
centre de contrôle de défense aérienne
óro erdvẽs gynýbos valdymo ceñtras
Pagrindinis informacijos, ryšių ir operacijų centras, iš kurio valdomi ir koordinuojami visų orlaivių, zenitinės artilerijos veiksmai, valdomųjų raketų ir išankstinio įspėjimo operacijos. *Žr. dar: combat information centre.* 9/7/97

air defence early warning/

A

alerte lointaine – alerte lointaine de défense aérienne
išankstìnis įspėjìmas
Žr.: early warning. 1/3/81

air defence ground environment/ réseau de défense aérienne
óro erdvės gynýbos antžemìnės priemonės
Antžeminių radarų, vadovavimo ir valdymo centrų tinklas konkrečiame operacijų teatre taktinėms oro erdvės gynybos operacijoms valdyti. 1/1/83

air defence identification zone/ zone d'identification de défence aérienne
óro erdvės gynýbos atpažinìmo zonà
Nustatyta oro erdvė, kurioje skrendantis orlaivis turi būti pastebėtas, atpažintas ir perimtas valdyti. *Žr. dar: air defence operations area.* 1/2/73

air defence operations area/ zone d'opérations de défense aérienne- zone de tir contrôlé
óro erdvės gynýbos operãcijų rajònas
Geografinis rajonas, kuriame vadovaujamasi nustatyta oro erdvės gynybos ir kitų operacijų tarpusavio trukdymų sumažinimo tvarka ir kuris gali turėti keletą pavadinimų:
1. oro erdvės gynybos veiksmų rajonas;
2. oro erdvės gynybos rajonas;
3. oro erdvės gynybos atpažinimo zona;
4. apšaudymo zona. *Žr. dar: air defence action area; air defence identification zone.* 1/2/73

air defence region/ region de défense aérienne
óro erdvės gynýbos regiònas
Oro erdvės gynybos rajono geografinė dalis. 1/12/74

air defence sector/ secteur de défense aérienne
óro erdvės gynýbos sèktorius
Oro erdvės gynybos rajono (regiono) sudedamoji dalis. 1/2/73

air defence ship/ bâtiment de défense aérienne
óro erdvės gynýbos laĩvas
Laivas, atsakingas už oro erdvės gynybą. 1/2/73

air evacuation/ évacuation par air
evakuãcija órlaiviais
Personalo ir krovinių evakuacija orlaiviais. 1/2/73

air freighting/ aérotransport de matériel
transportãvimas óru
Krovinių gabenimas orlaiviais, nesusijęs su taktiniais veiksmais. 1/2/73

air interception/ interception aérienne
pérėmimas orè
Veiksmai, kurių metu orlaiviai sueina į sąlytį vienas su kitu vizualiai arba elektroniniu būdu. *Žr. dar: broadcast controlled air interception; close controlled air interception; controlled interception.* 1/12/74

air interdiction/ mission d'interdiction aérienne
óro ùžkarda
Oro operacijos priešo pajėgoms sunaikinti, neutralizuoti ar sustabdyti, kol jos dar nepradėjo efektyviai veikti prieš draugiškas pajėgas, iš tokio nuotolio, kad nereikėtų kiekvieno uždavinio detaliai derinti su draugiškų pajėgų ugnimi ir manevrais. 1/2/73

air landed/ posé
atgabéntas órlaiviu
Atskraidintas lėktuvu ir iškrautas (išlaipintas) lėktuvui nusileidus arba sraigtasparniui kabojant. *Žr. dar: air movement.* 1/12/74

air liaison officer/ officier de liaison «air»
óro rỹšio kariniñkas
Taktinių oro pajėgų arba jūrų aviacijos karininkas, priskirtas prie sausumos ar laivyno vieneto (formuotės) kaip patarėjas taktiniams oro operacijų reikalams. *Žr. dar: ground liaison officer.* 1/11/75

air logistics support operation/ opération aérienne de soutien logistique
logìstinės paramõs óro operãcija
Oro operacija, išskyrus desanto operacijas, vykstanti skirstant ar papildant personalą, įrangą ir kitas priemones. 1/1/80

air mission/ mission aérienne
aviãcinė užduotìs
Žr.: mission part 2. 1/2/73

air movement/ mouvement par voie aérienne
transportãvimas óru
Vienetų, personalo, atsargų, įrangos ir medžiagų transportavimas oru. *Žr. dar: airdrop; air landed; air trooping; free drop; high velocity drop; low veloci-*

ty drop; release. 1/11/94

air movement officer/
régulateur
transportãvimo óru kariniñkas
Karininkas, parengtas vykdyti pareigas transportavimo oru (eismo) skyriuose. 1/2/73

air movement table/
tableau d' enlèvement
transportãvimo óru lentẽlė
Sausumos kariuomenės vado parengta ir suderinta su oro pajėgų vadu duomenų lentelė, rengiama kaip priedas prie operacijos įsakymo, nurodanti:
1. kiek vietos orlaiviuose skirta sausumos kariuomenės vienetams, kuriuos reikės transportuoti;
2. orlaivių numerius ir tipus eilės tvarka;
3. išvykimo vietą, pakrovimo valandą ir išskridimo laiką. 1/2/73

air movement traffic section/
section trafic des mouvements aériens
transportãvimo óru skỹrius
Aerodromo skyrius, aptarnaujantis transporto orlaivius, atsakingas už orlaivių keleivių įlaipinimą (išlaipinimą), pašto ir krovinių pakrovimą ir iškrovimą. 1/2/73

air observation post/
observatoire aérien
óro stebė́jimo pòstas
Žr.: observation post. 1/2/73

air observer/
observateur aérien
óro stebė́tojas
Asmuo, kurio pagrindinis uždavinys yra stebėti ar fotografuoti iš orlaivio, kad galima būtų koreguoti artilerijos ugnį ar gauti karinę informaciją. 1/2/73

air photographic reconnaissance/
reconnaissance aérienne photographique
aerofotožvalgýba
Informacijos rinkimas aerofotografijos priemonėmis. Ši žvalgyba gali būti trejopa:
1. strateginė;
2. taktinė;
3. vietovės (kartografinis) fotografavimas – fotografavimas esamų matavimo (kartografijos) standartų tikslumui patikrinti. Jis gali būti strateginio ar taktinio pobūdžio. 1/2/73

air picket/
avion piquet-radar
óro sargýba
Skraidantis išankstinio įspėjimo orlaivis, kurio uždaviniai – pastebėti, pranešti ir sekti artėjančius priešo orlaivius ar valdomąsias raketas bei valdyti perėmimus. *Kitaip: aerial picket. Žr. dar: airborne early warning and control.* 1/8/76

air plot/
1.2. graphique de navigation aérienne par rapport à l'air – 3. plot air
objèkto orė žymė́jimas
1. Nuoseklus kursų ir nuotolių žymėjimas, naudojamas oro navigacijoje.
2. Nuoseklus skrendančio objekto padėties žymėjimas, grafiškas nuskristų kursų ir nuotolių pavaizdavimas.
3. Laivuose – displėjus, kuriame matyti skrendančio objekto padėtis ir judėjimas jį stebinčio laivo atžvilgiu. 1/12/73

air policing/
police aérienne
patruliãvimas orė
Naikintuvo tipo lėktuvų panaudojimas nustatytos oro erdvės vientisumui išsaugoti taikos metu. 1/12/74

air portable/
aérotransportable – transportable par air
transportúojamas óru
Orlaiviais transportuojamų, pakrautų į jų vidų arba pakabinamų išorėje krovinių, kuriuos lengvai išardo ir surenka juos naudojantis vienetas, apibūdinimas, kartais vartojamas ir transportavimo oru mastui nusakyti. *Žr. dar: load*. 1/2/73

air position/
position air
padė̀tis orė
Apskaičiuota orlaivio padėtis ore darant prielaidą, kad nėra vėjo. *Kitaip: no-wind position.* 1/2/73

air priorities committee/
comité de priorités aériennes
transportãvimo óru prioritètų komìsija
Komisija keleivių ir krovinių prioritetams nustatyti. *Žr. dar: air transport allocations board.* 1/2/73

air raid reporting control ship/
bâtiment contrôleur des renseignements de raids aériennes
įspėjìmo apiẽ óro añtpuolį laĩvas
Laivas, kuriam oro erdvės gynybos laivas yra pavedęs kontroliuoti įspėjimo radarus ir pranešimus apie oro antpuolius. 1/2/73

air reconnaissance/
reconnaissance aérienne
óro žvalgýba

Žvalgybinės informacijos rinkimas vizualinio stebėjimo ore būdu arba orlaivių prietaisais. *Žr. dar: reconnaissance. Kitaip: aerial reconnaissance.* 1/3/81

air route/
route aérienne
óro kẽlias
Navigacinė oro linija tarp dviejų punktų, kur turi būti laikomasi nustatytų skrydžio taisyklių. 1/3/81

air staging unit/
service d'escale aérienne
tárpinis órlaivių aptarnãvimo víenetas
Aerodrome dislokuotas vienetas, priimantis, aptarnaujantis ir parengiantis skrydžiui orlaivius, taip pat kontroliuojantis krovinių ir personalo judėjimą. 1/12/93

air station/
point de prise de vue
padėtìs orė
Fotogrametrijos sąvoka oro erdvės taškui, kurį aprėpia fotoaparato objektyvas išlaikymo momentu, nusakyti. *Kitaip: exposure station.* 1/9/74

air strip/
bande d'atterrissage
laũko aerodròmas
Natūralus žemės paviršius, pritaikytas orlaiviams kilti ar tūpti, paprastai minimaliai įrengtas. *Žr. dar: aerodrome.* 1/2/73

air superiority/
supériorité aérienne
pranašùmas orė
Dominavimo oro mūšyje laipsnis, kuris leidžia dominuojančiai pusei ir jos sausumos, jūrų ar oro pajėgoms vykdyti operacijas nustatytu laiku ir tam tikroje vietovėje, nepatiriant priešiškų pajėgų veiksmingo pasipriešinimo. 1/2/73

air supply/
ravitaillement par air
tiekìmas óru
Krovinio pristatymas išmetant jį iš orlaivio arba iškraunant orlaiviui nutūpus. 1/2/73

air support/
appui aérien
aviãcijos paramà
Įvairi oro pajėgų parama, teikiama sausumoje ir jūroje. *Žr. dar: call mission; close air support; immediate air support; indirect air support; preplanned air support; tactical air support.* 1/2/73

air support operations centre/
centre d'opérations d'appui aérien
aviãcijos paramõs operãcijų ceñtras
Taktinės skrydžių valdymo sistemos padalinys, veikiantis kartu su korpuso vadaviete arba atitinkama sausumos kariuomenės vadaviete ir koordinuojantis bei valdantis artimąją ir kitokią taktinę aviacijos paramą. *Žr. dar: tactical air control centre.* 1/1/83

air supremacy/
maîtrise de l'air
výravimas orė
Toks pranašumo ore laipsnis, kad priešo oro pajėgos nepajėgia efektyviai trukdyti. 1/1/73

air surface zone/
zone air-surface
pãžemio zonà
Apribota zona, kur antvandeniniams laivams ir orlaiviams negresia būti apšaudytiems draugiškų pajėgų ir nekliudomi savų povandeninių laivų jie gali atlikti operacijas prieš priešo povandeninius laivus. *Žr. dar: restricted area.* 25/9/98

air surveillance/
surveillance aérienne
óro erdvẽs stebėjimas
Sistemingas oro erdvės stebėjimas elektroninėmis, vizualinėmis ar kitokiomis priemonėmis pirmiausia tam, kad būtų atpažintas ir nustatytas draugiškų ir priešo orlaivių bei valdomųjų raketų judėjimas stebimoje erdvėje. *Žr. dar: surveillance.* 1/2/73

air surveillance officer/
officier de surveillance aérienne
óro erdvẽs stebėjimo kariniñkas
Asmuo, atsakingas už esamos situacijos stebėjimą ir koordinavimą nustatytame oro erdvės rajone. 1/1/83

air surveillance plotting board/
table de situation générale
óro erdvẽs stebėjimo lentà
Smulkaus mastelio atitinkamos vietovės oro erdvės gynybos žemėlapis su koordinačių tinkleliu. Jis braižomas skrydžių valdymo centre. Žemėlapyje pažymimas visų draugiškų ir priešiškų lėktuvų, kurie pasiekiami radaru ir antžeminio stebėjimo įranga, skaičius, buvimo vieta ir aukštis. 1/2/73

air survey photography/
photographie topographique aérienne
apžvalginis fotografãvimas
Žr.: air cartographic photography. 1/2/73

air terminal/
aérogare
óro terminãlas

Aerodromo pastatai su įranga orlaiviams pakrauti bei iškrauti ir keleivių, bagažo, krovinių ir pašto judėjimui tvarkyti. 1/7/87

air traffic control centre/
centre de la circulation aérienne
óro eĩsmo valdymo ceñtras
Vienetas, atliekantis rajono valdymo ir skrydžių informacijos centrų funkcijas. *Žr. dar: air control; area control centre; flight information region.* 1/2/73

air traffic control clearance/
autorisation du contrôle de la circulation aérienne
óro eĩsmo vaĩdymo tarnýbos leidìmas
Leidimas skristi atitinkamomis sąlygomis. 1/2/73

air traffic control service/
service du contrôle de la circulation aérienne
óro eĩsmo vaĩdymo tarnýba
Tarnybos tikslas:
1. išvengti orlaivių susidūrimų ore bei orlaivių ir kitų įvairių kliūčių susidūrimų manevravimo zonose;
2. palengvinti ir išlaikyti tvarkingą eismo ore srautą. 1/11/80

air transport allocations board/
bureau d'allocations des transports aériens
óro transpòrto paskìrstymo valdýba
Jungtinė grupė, veiksmų teatre atsakinga už gabenimo oru prioritetų nustatymą ir turimų orlaivių vietų paskirstymą. *Žr. dar: air priorities committee.* 1/2/73

air transport liaison officer/
officier de liaison de transport par air
óro transpòrto rỹšio kariniñkas
Karininkas, priskirtas prie štabo ar vieneto eiti oro transporto ryšio karininko pareigas. 1/2/73

air transport liaison section/
section de liaison de transport aérien
óro transpòrto rỹšio skỹrius
Judėjimo valdymo tarnybos sudedamoji dalis, dislokuota aerodrome ir atsakinga už kariuomenės rūšių judėjimo, susijusio su transportavimo operacijomis ir pratybomis, kontrolę aerodrome. 1/2/73

air transport operations/
opérations de transport aérien
óro transpòrto operãcijos
Žr.: strategic air transport operations; tactical air transport operations. 1/2/73

air transportable unit/
unité aérotransportable
aerotransportabilùs vienetas
Ne desanto vienetas, kurio įranga pritaikyta transportuoti oru. *Žr. dar: airborne; airborne operation.* 1/2/73

air transported force/
force aérotransportable-force transportée par air
óro transpòrtu vẽžamos pãjėgos
Žr.: force(s). 1/2/73

air trooping/
aérotransport de personnel
pajėgų pérskraidinimas
Netaktinis pajėgų transportavimas oru. *Žr. dar: air movement.* 1/2/73

air-ground operations system/
système d'opérations air-sol
operãcijų sistemà "óras-žẽmė"
Sausumos ir (arba) oro pajėgų sistema, suteikianti sausumos pajėgų vadui galimybes gauti, įforminti ir perduoti pavaldžių sausumos pajėgų vadų prašymus dėl oro aviacijos paramos uždavinių ir dėl greito žinių ir žvalgybos informacijos paskleidimo. 1/2/73

air-to-air guided missile/
missile air-air
valdomoji raketà "óras-óras"
Ore iššaunama valdomoji raketa oro taikiniams naikinti. *Žr. dar: guided missile.* 1/8/82

air-to-surface guided missile/
missile air-surface
valdomoji raketà "óras-žẽmė"
Ore iššaunama valdomoji raketa taikiniams ant žemės naikinti. *Žr. dar: guided missile.* 1/8/82

airborne/
1.2.3. aéroporté; 4. de bord; 5. en vol
1. desántas 2.,3. desántinis 4. bòrto 5. orè
1. Kariai, parengti atlikti operacijas juos nuleidus parašiutais arba nutupdžius orlaivį. *Žr. dar: airborne force; airborne operation; operation; paradrop.*
2. Materialinės priemonės specialiai desanto pajėgoms.
3. Aviacinė įranga specialiems uždaviniams atlikti.
4. Komponentai, sudarantys orlaivio pagrindą.
5. Orlaivio būklė nuo to momento, kai jis visiškai laikomas oro srauto, t.y. skrenda, iki jis pradeda kristi arba sklęsti žemyn. 20/11/96

airborne alert/
alerte en vol

budė́jimas orė̀
Orlaivių parengties būklė, kai kovai parengti orlaiviai skraido pasirengę skubiems veiksmams. *Žr. dar: fighter cover*. 1/2/73

airborne assault/
assaut aéroporté
desánto atakà
Žr.: assault phase part 2. 1/2/73

airborne command post/
poste de commandement volant
óro vadãvietė
Atitinkamai įrengtas vado orlaivis savo pajėgoms valdyti. 1/6/78

airborne early warning and control/
alerte lointaine et contrôle aérien par moyens aéroportés
išankstìnis įspėjìmas ir vaĩldymas ìš óro
Oro erdvės stebėjimas ir valdymas išankstinio įspėjimo orlaiviais, turinčiais paieškos ir aukščio nustatymo radarus ir ryšių įrangą ginklų sistemoms valdyti. *Žr. dar: air picket.* 1/2/73

airborne force/
force aéroportée
desánto pãjėgos
Pajėgos, sudarytos daugiausia iš sausumos ir aviacijos vienetų, organizuotų, parengtų ir aprūpintų specialia ekipuote desanto operacijoms. *Žr. dar: force(s)*. 1/2/73

airborne force liaison officer/
officier de liaison des forces aéroportées
desánto rỹšio kariniñkas
Karininkas, kuris atstovauja desanto pajėgoms ir palaiko sąveiką su oro pajėgomis aerodromuose, naudojamuose desanto operacijoms. 1/2/73

airborne interception equipment/
centrale d'interception
aviãcinė pérėmimo įranga
Ugnies valdymo sistema, įskaitant radarų įrangą, įmontuota naikintuvuose ir naudojama veiksmuose po oro sąlyčio. 1/8/73

airborne operation/
opération aéroportée
desantãvimo operãcija
Kovinių pajėgų ir jų logistinės paramos pristatymas oru į objekto rajoną. *Žr. dar: air transportable unit.* 1/2/73

airborne radio relay/
relais radio en vol
rãdijo retransliãvimas orė
Orlaivių, kuriuose įrengtos radijo retransliacijos stotys, panaudojimo ryšių sistemų veikimo nuotoliui, lankstumui ar saugumui padidinti būdas. 1/2/73

airburst/
explosion aérienne
sprogìmas orė
Bombos ar šaudmens sprogimas virš žemės paviršiaus. *Žr. dar: type of burst*. 1/2/73

aircraft arresting barrier/
barrière d'arrêt d'aéronef-barrière d'arrêt de secours
lėktùvo stãbdymo barjèras
Įtaisas, nepriklausomas nuo orlaivio stabdymo kablio, naudojamas orlaiviui sustabdyti mažinant jo judėjimo į priekį inerciją avarinio tūpimo ar nutraukto kilimo atveju. *Kitaip: emergency barrier. Žr. dar: aircraft arresting system.* 1/11/94

aircraft arresting cable/
câble d'arrêt d'aéronef-brin d'arrêt d'aéronef
lėktùvo stãbdymo lýnas
Orlaivio stabdymo sistemos dalis, einanti per kilimo ir tūpimo taką, kurią įjungia orlaivio stabdymo kablys. *Kitaip: aircraft arresting wire. Žr. dar: aircraft arresting system.* 1/7/94

aircraft arresting gear/
dispositif d'arrêt d'aéronef
lėktùvo stãbdymo prietaisas
Kablį turinčio ir jo įjungiamas orlaivio prietaisas judėjimo į priekį inercijai avarinio tūpimo ar nutraukto kilimo atveju mažinti. *Žr. dar: aircraft arresting system.* 1/1/83

aircraft arresting hook/
crosse d'arrêt d'aéronef-crosse d'aéronef-crosse d'appontage
lėktùvo stãbdymo kablỹs
Orlaivio įtaisas stabdymo prietaisui įjungti. *Kitaip: tail hook. Žr. dar: aircraft arresting system.* 1/7/94

aircraft arresting system/
système d'arrêt d'aéronef
órlaivio stãbdymo sistemà
Grupė prietaisų orlaiviui sustabdyti mažinant jo judėjimo inerciją paprasto ar avarinio tūpimo ar nutraukto kilimo atveju. *Žr. dar: aircraft arresting barrier; aircraft arresting cable; aircraft arresting gear; aircraft arresting hook*. 1/11/94

aircraft arresting wire/

câble d'arrêt d'aéronef- brin d'arrêt d'aéronef
lėktùvo stãbdymo lýnas
Žr.: aircraft arresting cable. 1/1/83

aircraft arrestment/ arrêt d'un aéronef
lėktùvo sustãbdymas
Valdomas orlaivio sustabdymas išorinėmis priemonėmis. 1/8/74

aircraft captain/ commandant de bord
órlaivio kapitõnas
Žr.: aircraft commander. 1/3/79

aircraft climb corridor/ couloir de montée pour aéronefs
órlaivio kilìmo koridorius
Kontroliuojama vertikaliai ir horizontaliai apibrėžta oro erdvė virš aerodromo. 1/2/73

aircraft commander/ commandant d'aéronef
órlaivio vãdas
Įgulos narys, įgaliotas vadovauti orlaiviui ir atsakingas už jo saugų naudojimą bei paskirto uždavinio vykdymą. *Kitaip: aircraft captain.* 1/11/77

aircraft control unit/ unité de contrôle tactique air
órlaivių valdymo padalinỹs
Vienetas su įrengimais ir personalu, įskaitant dispečerius, atliekantis taktinį orlaivių ar aviacijos vieneto valdymą. 1/11/75

aircraft cross servicing/ services mutuels pour aéronefs
kryžmìnė órlaivių tèchninė prie̓žiūra
Orlaivių priežiūra, kartais net mokama, kurią pagal nustatytus operacinius tarpusavio paslaugų reikalavimus atlieka dalinys, kuriam orlaivis nepriskirtas. Kryžminė orlaivių priežiūra skirstoma į dvi kategorijas:
A: Orlaivio priežiūra oro uoste arba laive, įgalinanti tą orlaivį nuskristi į kitą aerodromą ar laivą.
B: Orlaivio priežiūra aerodrome arba laive, įgalinanti tą orlaivį išskristi vykdyti operacinės užduoties. *Žr. dar: aircraft transient servicing; operational aircraft cross-servicing requirement.* 1/11/94

aircraft dispersal area/ aire de dispersion
órlaivių išsklaĩdymo rajònas
Rajonas, paskirtas karinei bazei žemėje stovintiems orlaiviams išsklaidyti mažinant jų pažeidžiamumą priešo oro antpuolio metu. 1/2/73

aircraft flat pallet/ palette d'aéronef
órlaivio dugnìnė
Padėklas, pajėgus atlaikyti ir stabilizuoti nustatytą krūvį, sukonstruotas specialiai pritvirtinti orlaivyje. *Žr. dar: palletized unit load.* 1/2/73

aircraft guide/ guide d'aéronef
órlaivių reguliúotojas
Žr.: aircraft marshaller. 1/2/73

aircraft ground support equipment/ matériel de servitude au sol
antžemìnė órlaivių prie̓žiūros į̓ranga
Orlaivių ir su jais susijusių sistemų priežiūros ir remonto įranga. 25/9/98

aircraft handover/ prise en compte successive d'un aéronef
órlaivio valdymo pérdavimas
Orlaivio valdymo perdavimas kitai vadovybei. 1/2/73

aircraft inspection/ vérification d'aéronefs
órlaivių inspèkcija
Sistemingas orlaivių komponentų ir sistemų tyrimas, patikrinimas ir išbandymas, siekiant nustatyti esamus ir galimus gedimus. 1/2/73

aircraft loading table/ tableau de fractionnement
órlaivių pakrovìmo lentėlė
Pajėgų dalinio vado naudojamas duomenų apie krovinį, esantį kiekviename orlaivyje, lapas. 1/2/73

aircraft marshaller/ signaleur
kilìmo tãko vedlỹs
Asmuo, išmokytas vizualiai arba kitokiomis priemonėmis reguliuoti orlaivių judėjimą ant žemės kilimo takais jiems nutūpus, prieš kylant, riedant iš stovėjimo vietų ir į jas ar pereinant į kabojimo taškus ar iš jų. *Kitaip: aircraft guide*. 1/2/73

aircraft marshalling area/ aire de manoeuvre des aéronefs – aire d'attente
órlaivių manevrãvimo (susitelkìmo) aikštėlė
Vieta, kurioje orlaiviai gali būti išrikiuoti prieš pakildami ar surinkti nutūpę. *Žr. dar: maneuvering area.* 1/2/73

A

aircraft mission equipment/
équipement particulier d'un aéronef
tikslinė órlaivio įranga
Įrenginiai, įmontuojami į orlaivį, kad jis galėtų įvykdyti jam skirtą spec. uždavinį ar užduotį. *Kitaip*: *aircraft role equipment.* 1/2/73

aircraft modification/
modification d'un aéronef
órlaivio modifikãcija
Orlaivio fizinių ypatybių pakeitimas, padarytas pakeitus gamybos specifikacijas arba jau pagamintus komponentus. 1/2/73

aircraft picketing/
saisie d'aéronef
órlaivio pritvìrtinimas
Orlaivio pritvirtinimas atviroje aikštelėje, kad jis nepradėtų judėti dėl vėjo, oro ar kitų sąlygų. *Kitaip: aircraft tie-down.* 1/12/74

aircraft replenishing/
ravitaillement d'un aéronef
órlaivio atsargũ papìldymas
Orlaivio aprūpinimas sunaudojamųjų medžiagų atsargomis – degalų, tepalų ir suspaustų dujų iki nustatyto lygio, slėgio, kiekio ir svorio. 1/2/73

aircraft role equipment/
équipement de soute
specialióji órlaivio įranga
Žr.: aircraft mission equipment. 1/2/73

aircraft scrambling/
ordre de décollage immédiat
skubùs órlaivių pakilìmas
Įsakymas orlaiviams nedelsiant pakilti, gavus oro pavojaus signalą. 1/2/73

aircraft servicing connector/
raccord de servitude pour aéronefs
órlaivio aptarnãvimo jungtìs
Įtaisas, prijungtas prie orlaivio ir (arba) antžeminių įrenginių, naudojamas papildant orlaivio degalų ar kitas atsargas bei atliekant techninę priežiūrą. 1/12/79

aircraft store/
charge emportée par aéronef
órlaivio pãkabas
Įtaisas orlaivio viduje ar jo išorėje, prireikus tinkamas prikabinti ir nukabinti įrangą orlaiviui skrendant ar stovint ir galintis atsiskirti nuo orlaivio skrydžio metu. Orlaivio pakabai būna dvejopi:
1. Išmetamieji – paprastai atskiriami nuo orlaivio skrydžio metu: šaudmenys, raketos, bombos, branduoliniai ginklai, minos, torpedos, pirotechnikos prietaisai, hidroakustiniai plūdurai, povandeniniai signalizatoriai ir kiti panašūs daiktai.
2. Neišmetamieji – paprastai nuo orlaivio skrydžio metu neatskiriami: degalų bakas, vielų ritės, konteineriai (degalų, traukos stiprinimo, patrankos, elektroninio atoveiksmio įrangos, duomenų dėžutės ir t.t.), lentynos, taikikliai, krovinio išmetimo konteineris, «tranas» (nuotolinio valdymo skraidymo priemonė) ar panašūs daiktai. *Žr. dar: payload*. 1/9/81

aircraft tie-down/
amarrage d'un aéronef
órlaivio pririšìmas
Žr.: aircraft picketing. 1/2/73

aircraft transient servicing/
assistance aux aéronefs de passage
órlaivių tranzìtinis aptarnãvimas
Orlaivių aptarnavimas, atliekamas vieneto, kuriam orlaiviai nepriklauso. Už jį kartais reikia mokėti. Jis skiriasi nuo kryžminio orlaivio aptarnavimo programų. Šiuo atveju tranzitinių orlaivių įgula prižiūri, kad žemės įgula tiksliai vykdytų nustatytas procedūras. *Žr. dar: aircraft cross-servicing.* 1/7/94

aircraft vectoring/
guidage des appareils par transmission de cap
órlaivio nukreipìmas
Krypties nurodymas ore skrendančiam orlaiviui perduodant jam skrydžio kurso azimutą. 1/2/73

airdrop/
largage
desantãvimas
Karių ir krovinio išmetimas iš skrendančio orlaivio. *Žr. dar: airdrop platform; air movement; free drop; high velocity drop; low velocity drop; platform drop.* 1/2/73

airdrop platform/
plate-forme de largage
desantãvimo platfórma
Platforma, ant kurios sukrauta technika, kroviniai ar prietaisai, išmetama ore ar ištraukiama iš lėktuvo skrendant nedideliame aukštyje. *Žr. dar: airdrop; platform drop.* 1/2/73

airfield/
terrain d'aviation
aerodròmas
Žr.: aerodrome. 1/2/73

airhead/

tête de pont aérienne
óro placdármas
1. Vietovė priešo ar kitoje grėsmės teritorijoje, kurią užėmus užtikrinamas kariuomenės ir materialinių atsargų nuleidimo tęstinumas; taip pat sudaroma manevravimo erdvė, reikalinga vykdyti numatytoms operacijoms. Paprastai ta vietovė užimama desanto operacijų metu per atakos etapą.
2. Nustatyta vieta operacijų rajone, kuri naudojama kaip tiekimo ir evakuacijos orlaiviais bazė. *Žr. dar: beach-head; bridgehead.* 1/2/73

airlift capability/
capacité d'emport instantané
transportãvimo óru pajėgùmas
Bendras pajėgumas, išreikštas tokiais dydžiais kaip keleivių skaičius ir (ar) krovinio svoris (tūris), kuris gali būti vienu metu gabenamas į nustatytą vietovę turimu oro transportu. *Žr. dar: airlift requirement; payload parts 1&4.* 1/2/73

airlift requirement/
capacité d'enlèvement demandé
transportãvimo óru póreikis
Keleivių skaičius ir (ar) krovinio svoris (tūris), kurį reikia pergabenti oru konkrečiai užduočiai įvykdyti. *Žr. dar: airlift capability.* 1/2/73

airmiss/
quasi collision
pavojìngas suartėjimas
Žr.: near miss. 1/8/82

airmobile forces/
force aéromobile
aeromobìliosios pãjėgos
Sausumos koviniai, paramos ir oro transporto vienetai, reikalingi aeromobiliosioms operacijoms vykdyti. 1/3/79

airmobile operation/
operation aéromobile
aeromobilióji operãcija
Operacija, kurios metu kovinės pajėgos ir jų įranga manevruoja aplink kautynių lauką orlaiviais, kad būtų įtrauktos į kautynes sausumoje. 1/11/92

airmobility/
aéromobilité
aeromobilùmas
Aeromobiliųjų pajėgų gebėjimas judėti oru, išlaikant galimybę stoti į mūšį sausumoje. 1/12/77

airspace control/
contrôle de l'espace aérien
óro erdvės kontròlė
Procedūros, kurios apima valdymo ir kontrolės funkcijas ir iki minimumo sumažina riziką bei padeda visoms tarnyboms, dalyvaujančioms oro, sausumos ir jūrų operacijose, veikti efektyviai ir lanksčiai. *Žr. dar: airspace control authority.* 20/11/96

airspace control area/
zone de controle de l'espace aérien
óro erdvės kontròlės rajònas
Oro erdvė, kurią apibrėžia horizontaliosios operacijų rajono ribos. Oro erdvės kontrolės rajonas gali būti padalytas į dalis. 1/3/81

airspace control authority/
autorité de contrôle de l'espace aérien
óro erdvės kontròlės vadovýbė
Vadas, atsakingas už oro erdvės kontrolės sistemos funkcionavimą oro erdvės kontrolės rajone. 1/9/81

airspace control boundary/
limite de contrôle de l'espace aérien
óro erdvės kontròlės ribos
Oro erdvės kontrolės rajono, jo dalių, intensyvaus eismo oro erdvės kontrolės rajono arba oro erdvės draudžiamosios zonos (draudžiamojo rajono) šoninės horizontaliosios ribos. 1/3/81

airspace control system/
système de contrôle de l'espace aérien
óro erdvės kontròlės sistemà
Vienetų, personalo, nuostatų, procedūrų ir įrenginių, reikalingų oro erdvės kontrolės funkcijoms vykdyti, suderinta visuma. 1/9/81

airspace restrictions/
restrictions de l'espace aérien
óro erdvės ribójimai
Specialūs apribojimai, taikomi nustatyto dydžio oro erdvės dalims. 1/7/80

airspace warning area/
zone dangereuse-zone dangereuse aérienne
óro pavõjaus zonà
Žr.: danger area. 1/2/73

airspeed indicator/
indicateur de vitesse air – badin
óro greĩčio indikãtorius
Prietaisas, kuris rodo orlaivio greitį ore, nustatytą pagal Pitot vamzdelių ir statinio slėgio duomenis. 1/3/81

airway/
voie aérienne
óro kẽlias
Nustatyta kontroliuojama koridoriaus formos oro

erdvės dalis, pažymėta radijo navigacijos priemonėmis. *Žr. dar: air control; control area; control zone; terminal control area.* 1/2/73

alert/
1.2.3. alerte; 4. alerter
1.,2.,3. parengtìs/įspėjìmas 4. įspė́ti
1. Parengtis veiksmams, gynybai ar apsaugai.
2. Įspėjamasis signalas dėl tikro ar gresiamo (galimo) pavojaus, pavyzdžiui, oro atakos atveju.
3. Laiko tarpas, kai kariai, gavę aliarmo signalą, laukia būdami kovinės parengties būklės.
4. Įspėti iš anksto; pasirengti veiksmams. *Žr. dar: airborne alert.* 1/2/73

alerting service/
service d'alerte
įspėjìmo tarnýba
Tarnyba, įspėjanti atitinkamus vienetus apie orlaivius, kuriems reikia paieškos ir pagalbos, ir pagal poreikį joms padedanti. 1/2/73

alighting area/
aire d'amerissage
tūpìmo añt vandeñs vietà
Vieta, rezervuota technikai, kuriai nutūpti reikia vandens paviršiaus. 1/2/73

alignment/
alignement
orientãvimas
1. Stebėtojo matomų dviejų ar daugiau ryškių objektų (šviesos, žibintų, ir t.t.) azimutų nustatymas.
2. Kelio, geležinkelio ir t.t. atvaizdavimas žemėlapyje ar schemoje, susiejant jo padėtį su aplinkinės vietovės detalėmis. 1/2/73

all weather air defence fighter/
chasseur de défense aérienne tout temps
bèt kokių óro sąlygų naikintùvas
Naikintuvas su įranga ir ginkluote, kuri leidžia jam vykdyti oro erdvės gynybos užduotis bet kokiomis oro sąlygomis, dieną ir naktį. *Žr. dar: fighter.* 1/10/84

all-source intelligence/
renseignement de toutes sources
žvalgýbos informãcija ìš visų šaltìnių
Apdorota žvalgybos informacija, sukaupta naudojantis visais galimais šaltiniais ir agentūrų duomenimis. *Žr. dar: intelligence*. 1/12/90

Allied commander/
commandant interallié
sąjungininkų vãdas
Žr.: NATO commander. 1/3/84

Allied press information centre/
centre interallié d'information de la presse
Sąjungininkų žiniãsklaidos informãvimo ceñtras
Sąjungininkų karinių pajėgų vadavietės ryšių su visuomene skyriaus įsteigta tarnyba, kurios tikslas – laiku teikti žiniasklaidai tikslią informaciją apie Sąjungininkų pajėgų vienete vykstančius įvykius ir operacijas bei kitais klausimais, taip pat kitokią paramą, patarimus ir pagalbą. *Žr. dar: press information centre.* 1/11/91

allocation/
1. attribution des ressources; 2. allocation
paskìrstymas
1. Skrydžių skaičiaus pagal turimus išteklius nustatymas atskirų tipų orlaiviams kiekvienai operacijai ar užduočiai.
2. Planuojant branduolinį karą – konkretus branduolinių ginklų kiekis ir tipai, laikinai paskirti vadui tik kaip planavimo veiksnys. 1/3/82

allotment/
détachement pour emploi
paskìrstymas
Laikinas taktinių oro pajėgų paskirstymas tarp pavaldžių vienetų. Tai padaryti gali tiktai vadas, turintis operacinio vadovavimo įgaliojimus. 1/6/81

allowable load/
charge offerte
leistinóji apkrovà
Visas krovinys, kurį orlaivis, atsižvelgiant į svorį ir tūrį, gali transportuoti tam tikrą atstumą. *Žr. dar: load.* 1/6/84

alternate aerodrome/
aérodrome de dégagement
atsargìnis aerodròmas
Skrydžio plane pažymėtas aerodromas, į kurį gali būti tęsiamas skrydis, jeigu nepatartina nutūpti tame aerodrome, kuriame buvo planuota. Atsarginis aerodromas gali būti ir išskridimo aerodromas. *Žr. dar: aerodrome; main aerodrome. (ICAO Lexicon (Doc 9294/5 Vol II, 1985).* 1/7/93

alternate escort operating base/
base de remplacement pour escorteurs
atsargìnė palydõs operãcijų bãzė
Bazė, kuri turi įrangą ir gali teikti paslaugas laikinai paremdama palydos vienetus. 1/2/73

alternate water terminal/
terminus maritime auxiliaire
atsargìnis vandeñs terminãlas

Vandens terminalas su įranga laivams vienu metu stovėti nuleidus inkarą prie prieplaukos ir (ar) prie veikiančių inkaraviečių, įrengtas pakrantės vandenyse šalia patikimų kelių ir (ar) geležinkelių tinklo. Jis užima palyginti nedidelį rajoną ir įrengiamas toliau nuo apgyventų vietovių, o veikimo mastas yra toks, kad jis nelaikomas galimu branduolinės atakos taikiniu. *Žr. dar: water terminal.* 1/2/73

altimeter/
altimètre
aukštìmatis
Prietaisas, kuriuo matuojamas vertikalusis nuotolis nuo pasirinkto atskaitos lygio. 1/11/92

altitude/
altitude
absoliutùsis aũkštis
Vertikalus nuotolis nuo taško ar objekto, matuojamas nuo vidutinio jūros lygio. *Žr. dar: absolute altitude; altitude datum; barometric altitude; calibrated altitude; critical altitude; cruising level; datum level; drop altitude; elevation; height; high altitude; minimum safe altitude; pressure-altitude; transition altitude; transition level.* 1/2/73

altitude acclimatization/
accoutumance à l'altitude
prisitáikymas priẽ aũkščio
Lėtas fiziologinis prisitaikymas prie aukščio, ilgesnį laiką būnant sumažėjusio atmosferos slėgio sąlygomis. 1/2/73

altitude chamber/
caisson d'altitude-caisson de décompression – caisson de plongée- caisson hypobare
barokãmera
Žr.: hypobaric chamber. 1/10/84

altitude datum/
référence d'altitude
aũkščio atskaità
Pasirinktas lygis, nuo kurio matuojamas vertikalus nuotolis. Aukščio matavimo atskaita yra žemės paviršius tiesiog po orlaiviu ar kitas sutartas lygis (barometriniam aukščiui – 29,92 colio gyvsidabrio (1013,2 m.bs); tikrajam aukščiui – vidutinis jūros lygis). *Žr. dar: altitude.* 1/2/73

altitude delay/
retard de supression d'écho proche
aũkščio duomenų vėlãvimas
Sinchroninis vėlavimas tarp radaro impulso išsiuntimo laiko ir žymės pasirodymo indikatoriuje. Jo tikslas – pašalinti nematomą aukščio zoną apsukinės apžvalgos indikatoriuje. 1/2/73

altitude hole/
cône mort – secteur d'altitude – zone de non-détection
nemãtomoji aũkščio zonà
Tuščia vieta radaro ekrano centre, kuri vaizduoja vietą ant žemės tiesiai po lėktuvu. Šoninės apžvalgos borto radaruose ta vieta vadinama aukščio plyšiu. 1/12/74

altitude slot/
secteur d'altitude – zone de non-détection
aũkščio plyšỹs
Žr.: altitude hole. 1/3/81

altitude tint/
coloriage hypsométrique – teinte de niveau – teinte hypsométrique
aũkščio ãtspalvis
Žr.: hypsometric tinting. 1/2/73

ammunition/
munition – munitions
šáudmenys
Žr.: munition. 1/10/92

ammunition and toxic material open space/
parc en plein air pour munitions et matières toxiques
šaudmenų ir nuodìngųjų mẽdžiagų ãtviro sandėliãvimo vietà
Specialiai parengta vieta sprogstamosioms ir nuodingosioms medžiagoms sandėliuoti. Darant apskaitą į tokios vietos plotą neįskaitomas plotas aplink sandėlį, kur sandėliuoti yra draudžiama saugumo sumetimais. Į ją įeina užtvaros ir laikinos priedangos. 1/2/73

ammunition lot/
lot de munitions
šaudmenų pártija
Vienarūšių šaudmenų, turinčių veikti tuo pačiu būdu, kuriuos pagamino, surinko ar atnaujino vienas gamintojas, kiekis, pažymėtas partijos numeriu. *Žr. dar: ammunition.* 1/2/88

amphibious assault/
assaut amphibie
amfìbinė atakà
Pagrindinė amfibinių operacijų pajėgoms priešo krante išlaipinti veiksmų rūšis. *Žr. dar: amphibious operation.* 1/7/80

amphibious assault area/

zone d'assaut amphibie-zone de mise à terre
amfìbinės atãkos zonà
Žr.: landing area. 1/7/80

amphibious chart/
carte pour opérations amphibies
amfìbinis jūrlapis
Specialus jūrlapis, sudarytas pagal reikalavimus, keliamus išsilaipinimo operacijoms ir pasyviajai pakrančių gynybai. Jis yra 1:25 000 ar didesnio mastelio ir apie pakrančių bei kranto ypatybes informuoja detaliau negu kovos žemėlapis. *Žr. dar: combat chart.* 1/8/79

amphibious command ship/
navire de commandement amphibie
amfìbinių operãcijų vadovãvimo laĩvas
Laivas, iš kurio vadas valdo amfibines operacijas. 1/2/73

amphibious control group/
groupe de contrôle amphibie
amfìbinių operãcijų valdymo grùpė
Personalas, laivai ir lėktuvai, skirti judėjimui iš laivų į pakrantę amfibinių operacijų metu kontroliuoti. 1/2/73

amphibious demonstration/
démonstration amphibie
amfìbinė demonstratyvióji operãcija
Amfibinė operacija priešui suklaidinti demonstruojant jėgą ir siekiant, kad jis pradėtų veiksmus, kurie jam nepalankūs. *Žr. dar: amphibious operation; demonstration.* 1/7/83

amphibious force/
force amphibie
amfìbinės pãjėgos
1. Laivyno ir išlaipinimo pajėgos kartu su paramos pajėgomis, parengtos, organizuotos ir aprūpintos taip, kad galėtų vykdyti amfibines operacijas.
2. Laivyne – administracinis amfibinio tipo flotilės pavadinimas. *Žr. dar: landing force.* 1/2/73

amphibious group/
groupement amphibie
amfìbinė grùpė
Amfibinių pajėgų vadovybė, kurią sudaro vadas ir jo štabas, skirtas operaciniam vadovavimui visiems divizijos lygio amfibinių operacijų etapams. 1/2/73

amphibious lift/
capacité de transport amphibie
amfìbinio transpòrto talpùmas
Amfibinių operacijų atakos laivų talpumas, išreikštas personalo, technikos skaičiumi ir atsargų svoriu. 1/2/73

amphibious objective area/
zone des objectifs d'une opération amphibie
amfìbinio objèkto rajònas
Pirminiame nurodyme vadovavimo ir valdymo tikslais apibrėžtas geografinis rajonas, kurį turi užimti amfibinės vykdymo pajėgos. Rajonas turi būti pakankamo dydžio, kad užtikrintų šių pajėgų uždavinio įvykdymą ir kad pakaktų vietos reikiamoms jūrų, oro ir sausumos operacijoms. 1/7/83

amphibious operation/
opération amphibie
amfìbinė operãcija
Operacija, atlikta laivyno ir išlaipinimo pajėgų priešo ar potencialaus priešo krante. *Žr. dar: amphibious assault; amphibious demonstration; amphibious raid; amphibious withdrawal.* 1/11/85

amphibious raid/
raid amphibie
amfìbinis reĩdas
Amfibinių operacijų rūšis – staigus įsiveržimas ar laikinas objekto užėmimas, po kurio vyksta suplanuotas atsitraukimas. *Žr. dar: amphibious operation.* 1/7/87

amphibious reconnaissance/
reconnaissance amphibie
amfìbinė žvalgýba
Mažų amfibinių padalinių išlaipinimas, dažniausiai slaptas, kurio tikslas – gauti informaciją. Po jo pagal išankstinį planą atsitraukiama. 1/10/80

amphibious squadron/
escadron amphibie
amfìbinė eskadrà
Taktinis ir administracinis vienetas, susidedantis iš amfibinių atakos laivų kariams ir jų įrangai transportuoti į amfibines operacijas. 1/2/73

amphibious transport group/
groupe de transport amphibie
amfìbinė transpòrto grùpė
Amfibinių vykdymo pajėgų sudedamoji dalis, sudaryta daugiausia iš transporto laivų. 1/1/83

amphibious vehicle/
véhicule amphibie
amfìbinė kovõs mašinà
Ratinė ar vikšrinė mašina, galinti judėti sausuma ir vandeniu. *Žr. dar: landing craft; vehicle.* 1/2/73

amphibious vehicle launching area/

zone de mise à l'eau des vehicules amphibies
amfìbinių mašìnų išleidìmo zonà
Į jūros pusę nuo pradinės linijos esanti vieta, kurioje išlaipinimo laivai išleidžia amfibines kovos mašinas. 1/2/73

amphibious withdrawal/ repli amphibie
amfìbinių pajėgų atsitraukìmas
Amfibinė operacija, kai pajėgos iš priešiškos ar potencialiai priešiškos teritorijos atitraukiamos jūra karo laivais ar orlaiviais. *Žr. dar: amphibious operation.* 1/7/87

amplifying report/ compte rendu supplémentaire de contact
patìkslinamasis pranešìmas
Žr.: contact report. 1/2/73

analysis/ analyse
anãlizė
Žvalgybos ciklo duomenų apdorojimo etapas, kuriame informacija peržiūrima siekiant išskirti tolesniam paaiškinimui svarbius faktus. *Žr. dar: intelligence cycle.* 1/9/91

analysis staff/ équipe d'analyse
anãlizės grùpė
Žr.: central analysis team. 1/2/73

anchor/ crapaud
iñkaras
Žr.: sinker. 1/11/75

anchor cable/ câble de parachutage
ištraukiamàsis tròsas
Transporto orlaiviuose – trosas, prie kurio nejudamai pririštos parašiuto virvės ar diržai. 1/3/82

anchor line extension kit/ prolongateur de câble de largage
išmetamojo tròso ilgintùvas
Prietaisas orlaivyje, turinčiame angą, pro kurią parašiutininkai gali iššokti iš lėktuvo užpakalinės dalies. 1/2/73

ancillary facilities/ moyens d'appoint
pagalbìnė įranga
Įranga turimai įrangai papildyti, norint geriau patenkinti minimalius pastiprinimo pajėgų poreikius. 21/11/96

angle of convergence/ convergence oculaire
konvergeñcijos kam̃pas
Akių optinių ašių suartėjimo kampas. 1/11/91

angle of depression/ angle de dépression
núolydžio kam̃pas
1. Vertikalios plotmės kampas tarp horizontalės ir nuolydžio linijos.
2. Aerofotografijoje – kampas tarp nuožulniai įmontuoto fotoaparato optinės ašies ir horizontalės. *Kitaip: depression angle. Žr. dar: tilt angle.* 1/3/79

angle of safety/ angle de sécurité
saugùmo kam̃pas
Minimalus leistinas pabūklo šaudmens trajektorijos aukštis virš draugiškų pajėgų, nustatomas taip, kad būtų užtikrintas karių saugumas. *Kitaip: safety angle. Žr. dar: elevation of security.* 1/2/73

angle of view/ angle de vue
vaizdo kam̃pas
1. Kampas tarp dviejų spindulių, einančių per kameros lęšių perspektyvos centrą (užpakalinis nodalinis taškas) į du priešingus formato kraštus.
2. Fotogrametrijoje – dvigubas kampas, kurio tangentas gaunamas pusę diagonalės ilgio padalijus iš kalibruoto židinio nuotolio. *Žr. dar: field of view.* 1/2/73

angle T/ angle d'observation – angle O
stebė́jimo kam̃pas (T kam̃pas)
Artilerijos ir laivyno paramoje ugnimi – kampas, kurį sudaro pabūklo taikinio ir stebėtojo taikinio linijų susikirtimas. 1/2/73

angular velocity sight/ viseur à défilement angulaire
kampìnio greĩčio taikìklis
Žr.: bomb sighting systems part 3. 1/12/74

annotated print/ épreuve renseignée
anotúotasis ãtspaudas
Nuotrauka, kurioje detalės pažymėtos žodžiais ar simboliais. 1/2/73

annotation/ annotation
anotãcija

Ženklas, pažymėtas atvaizduose ar brėžiniuose paaiškinimo tikslais ar norint nurodyti itin svarbius objektus ar rajonus. 1/2/73

antenna mine/
mine à antennes
antènininė minà
Laivyno minų kare – kontaktinė mina, kurioje įmontuota antena. Kai anteną paliečia plieninė laivo dalis, sukeliamas galvaninis impulsas ir mina susprogdinama. *Žr. dar: mine.* 1/8/76

anti-aircraft operations centre/
centre d'opérations antiaériennes
priešlėktùvinių operãcijų ceñtras
Priešlėktuvinių pajėgų vado taktinė vadavietė. Tai žinyba, kuriai pavesta rinkti ir įvertinti informaciją bei išplatinti priešlėktuvinės gynybos žvalgybinę informaciją ir vykdyti operacinį valdymą. 1/2/73

antiarmour helicopter/
hélicoptère antichar
prieštánkinis sraigtãsparnis
Sraigtasparnis, su ginkluote šarvuotiems taikiniams naikinti. *Kitaip: antitank helicopter.* 1/11/86

anticountermining device/
dispositif anti-contreminage
inèrcinis grandìnės pértraukiklis
Įtaisas, įmontuotas į nekontaktinę miną, kad būtų išvengta jos sprogimo smūgio metu. 1/8/76

anticrop agent/
agent anticultures
derĩliaus naikìklis
Gyvas organizmas ar chemikalas, naudojamas maistinių ar techninių kultūrų ligoms sukelti ar jų derliui sunaikinti. 1/2/73

anticrop operation/
opération anticultures
derĩliaus naikìnimo operãcija
Derliaus naikinimo priemonių naudojimas karinėse operacijose, siekiant sunaikinti priešo maistinių ar techninių kultūrų išteklius. 1/2/73

antilift device/
dispositif antirelevage
antiišminuõklis
Įtaisas, kurį pajudinus sukeliamas minos sprogimas. 1/2/73

antimateriel agent/
agent antimatériel
mėdžiagų naikìklis
Gyvas organizmas ar cheminė medžiaga, naudojama kitų medžiagų gedimui sukelti ir (ar) joms pakenkti. 1/2/73

antimateriel operation/
opération antimatériel
mėdžiagų naikìnimo operãcija
Ginklų ar naikiklių panaudojimas karinėse operacijose medžiagoms naikinti. 1/2/73

antiradiation missile/
missile antiradiations
antiradiolokãcinė raketà
Raketa, kuri pasyviai nusitaiko į elektromagnetinio spinduliavimo šaltinį. *Žr. dar: guided missile.* 1/2/73

antirecovery device/
dispositif antirécupération
apsaugõs įtaisas
Laivyno minų kare – minos įtaisas, neleidžiantis priešui sužinoti mechanizmo veikimo detalių. *Kitaip: prevention of stripping equipment.* 1/11/75

antisubmarine action/
action de lutte anti-sous-marine
veiksmaĩ priẽš povandeniniùs laivùs
Operacija, vykdoma vieno ar daugiau antvandeninių, povandeninių laivų, orlaivių ar jų derinio prieš kokį nors priešo povandeninį laivą. *Žr. dar: antisubmarine warfare.* 16/7/96

antisubmarine barrier/
barrage anti-sous-marin
kliũtis priẽš povandeniniùs laivùs
Linija, suformuota iš nejudančių prietaisų ar mobiliųjų vienetų, išdėstytų priešo povandeniniams laivams aptikti, nepraleisti ar sunaikinti. *Žr. dar: antisubmarine patrol, barrier.* 1/2/73

antisubmarine carrier group/
groupe anti-sous-marin avec porteavions-
groupe hunter-killer
kovõs sù povandenìniais laivaĩs
lėktùvnešių grùpė
Laivų grupė, suformuota iš vieno ar daugiau lėktuvnešių ir keleto palydos laivų, kurių pagrindinis uždavinys – aptikti ir sunaikinti povandeninius laivus. Tokios grupės gali būti panaudotos konvojaus apsaugai, taip pat priešo povandeniniams laivams aptikti ir sunaikinti. *Kitaip: hunter-killer group.* 1/2/73

antisubmarine minefield/
champ de mines anti-sous marins
mìnų laũkas priẽš povandeniniùs laivùs

Minų laukas, įrengtas specialiai prieš povandeninius laivus. Minos gali būti padėtos sekliai ir pavojingos visiems laivams, įskaitant povandeninius, arba giliai, kad būtų nepavojingos antvandeniniams laivams. *Žr. dar: minefield.* 1/3/77

antisubmarine patrol/
barrage anti-sous-marin
priešlaivìnis patrùlis
Sistemingas rajono ar ruožo tyrimas, kurio tikslas – aptikti povandeninius laivus ir sutrukdyti jų veiksmus, atliekamas, kai galima nustatyti povandeninių laivų judėjimo kryptį. *Žr. dar: antisubmarine barrier.* 1/2/73

antisubmarine screen/
écran anti-sous-marin
priešlaivìnė príedanga
Laivų ir (ar) orlaivių išdėstymas dengiamam vienetui apsaugoti nuo povandeninių laivų užpuolimo. 1/2/73

antisubmarine search/
recherche anti-sous-marine
povandenìnių laivų paieškà
Sistemingas kurio nors rajono tyrimas, kurio tikslas – nustatyti povandeninio laivo, esančio ar spėjamo esant kur nors tame rajone, vietą. Tokia paieška taip pat atliekama norint nustatyti nelaimės vietą. 1/2/73

antisubmarine support operation/
opération de soutien anti-sous-marin
priešlaivìnė paramõs operãcija
Operacija, vykdoma siekiant apsaugoti tam tikroje zonoje plaukiančius antvandeninius laivus nuo povandeninių laivų atakų. Paramos operacijos gali būti derinamos su plaukiančiais laivais arba vykdomos savarankiškai, remiantis žvalgybinės informacijos duomenimis. 1/2/73

antisubmarine warfare/
guerre anti-sous-marine
kovà priẽš povandeniniùs laivùs
Operacijos, kurių tikslas – neleisti priešui efektyviai panaudoti povandeninius laivus. 1/2/73

antisubmarine warfare free area/
zone libre de lutte anti-sous-marine
laisvà zonà kõvai priẽš povandeniniùs laivùs
Laivyno veiksmų metu – vandens plotas, kuriame nėra jokių draugiškų povandeninių laivų ir netaikomi apribojimai panaudoti ginklus prieš povandeninius laivus. *Žr. dar: submarine action area.* 16/7/96

antisurface air operation/
opération aérienne antisurface
óro operãcijos priẽš antžeminės (antvandeninės) pãjėgas
Oro operacijos prieš antžemines (antvandenines) priešo pajėgas. 1/3/82

antisweep device/
dispositif antidrague
prieštrãlinis įtaisas
Bet koks įtaisas minos ar trukdiklio inkaro grandinėje ar minos elektros sistemoje tralavimui pasunkinti. 1/11/75

antisweeper mine/
mine antidragueur
prieštrãlinė minà
Mina, kuri taip padėta ar kurios mechanizmas sukonstruotas ar nustatytas taip, kad sugadintų minų tralerius. *Žr. dar: mine.* 1/11/75

antitank helicopter/
hélicoptère antichar
prieštánkinis sraigtãsparnis
Žr.: antiarmour helicopter. 1/11/86

antitank mine/
mine antichar
prieštánkinė minà
Mina, sukonstruota tankui sunaikinti ar sustabdyti. *Žr. dar: mine.* 1/2/73

antivignetting filter/
filtre compensateur ou dégradé
kompensúojamasis fìltras
Filtras, turintis palaipsniui sugraduotą tankumo skalę, koreguojančią apšvietimą, kur tam tikri lęšiai, ypač plačiakampiai. 1/2/73

antiwatching device/
dispositif anti-repérage
gramzdìklis
Prietaisas, įmontuotas į inkarinę miną, ją paskandinantis, kai iškyla pavojus, kad ji bus pastebėta. Tokiu būdu nuslepiama minos ar minų lauko vieta. *Žr. dar: watching mine.* 1/11/75

apparent horizon/
horizon apparent
horizònto linija
Matoma linija, skirianti žemę (jūrą) ir dangų. 1/2/73

apparent precession/
précession apparente
mãtomoji precèsija
Matomas giroskopo ašies nuokrypis, susijęs su že-

mės sukimusi, bet nesusijęs su kita veikiančia jėga. *Kitaip: apparent wander. Žr. dar: precession*. 1/8/74

apparent wander/
précession apparente
mãtomoji precèsija
Žr.: apparent precession. 1/8/74

apportionment/
répartition des ressources
paskìrstymas
Visų numatytų išteklių nustatymas ir paskyrimas procentais ir (ar) pagal prioritetus įvairioms oro operacijoms ir (ar) geografiniams rajonams tam tikram laikotarpiui. 1/3/82

appreciation of the situation/
appréciation de la situation
padėtiẽs įvértinimas
Žr.: estimate of the situation. 1/2/73

approach end of runway/
entrée de piste – debut de piste
artėjimo tãko pabaigà
Kilimo ir tūpimo tako galas ta kryptimi, kuria priartėjama tūpti. 18/12/97

approach lane/
couloir d'approche
prìeigos
Išlaipinimo trasos tąsa nuo pradinės linijos transportavimo zonos link. Jos ribos gali būti pažymėtos žyminčiaisiais laivais, valtimis ar plūdurais. 1/2/73

approach march/
marche d'approche
artėjimas
Kovinio vieneto judėjimas į priekį gresiant tiesioginiam sąlyčiui su priešu. Pajėgos yra visiškai ar iš dalies išskleistos. Artėjimas baigiasi, kai pereinama į sąlytį su priešu arba kai užimamos puolimo pozicijos. *Žr. dar: advance to contact.* 1/8/74

approach route/
route d'approche
priėjìmo kẽlias
Jūrų kelias, kuris jungia uostą su pakrančių ar tranzitiniais jūrų kelių tinklais. 1/11/75

approach schedule/
horaire d'approche
artėjimo grãfikas
Amfibinėse operacijose – planas, kiekvienam ešelonui nurodantis laiką išplaukti iš susitikimo rajono, pradinę liniją ir kitus kontrolės punktus, ir atvykimo į pakrantę laiką. 1/11/94

approach sequence/
séquence d'approche
artėjimo tūpti eilẽ
Nustatyta tvarka dviem ar daugiau orlaivių vykdyti artėjimo procedūrą. 1/9/81

approach time/
heure d'approche
artėjimo tūpti laĩkas
Laikas, kai orlaivis pradeda artėjimą tūpti. 1/2/73

apron/
aire de trafic
peròna s
Vieta aerodrome orlaiviams stovėti, pakrauti, iškrauti ir (arba) jų aptarnavimui atlikti. *Žr. dar: area.* 1/11/92

area/
aire
vietóvė (zonà, rajònas, erdvẽ)
Žr.: advisory area; aircraft dispersal area; aircraft marshalling area; air defence action area; air defence area; alighting area; amphibious vehicle launching area; apron; area control centre; assembly area; caution area; closed area; concentration area; controls area; danger area; defensive coastal area; embarkation area; fire support area; firing area; hard stand; helipad; impact area; initial approach area; landing area; manoeuvring area; maritime area; naval support area; objective area; prohibited area; run-up area; signal area; stating area; submarine patrol area; terminal control area; transit area; vital area. Žr. dar: zone. 1/2/73

area bombing/
bombardement de zone
rajòno bombardãvimas
Bombardavimas taikinio, kurį sudaro tam tikro rajono plotas, o ne mažas ar tiksliai nustatytas taikinys. 1/2/73

area command/
commandement de zone
rajòno vadovýbė
Vienetas, susidedantis iš vienos ar daugiau kariuomenės rūšių elementų, kuriam nurodyta veikti tam tikroje geografinėje vietovėje ir kuriam vadovauja vienas vadas. *Žr. dar: functional command; command.* 1/11/85

area control centre/
centre de contrôle régional
rajòno valdymo ceñtras

Vienetas, sukurtas teikti oro eismo valdymo paslaugas kontroliuojamiems skrydžiams kontroliuojamoje erdvėje, kuri priklauso jo jurisdikcijai. *Žr. dar: air traffic control centre; flight information region.* 1/2/73

area damage control/
organisation de sécurité d'une zone
rajòno saugõs valdymas

Priemonės, kurių imamasi prieš prasidedant priešo veiksmams, stichinei ar žmonių sukeltai katastrofai, jų metu ar po jų galimiems nuostoliams sumažinti ar padariniams sušvelninti. *Žr. dar: damage control.* 1/2/73

area interdiction operation/
opération interdiction – opération de harcèlement
sulaĩkomoji operãcija

Operacija, kurios tikslas – užkirsti kelią priešo veiksmams ar sutrukdyti juos tam tikrame rajone. 1/6/78

area of influence/
zone d'influence
įtakos rajònas

Geografinis rajonas, kuriame vadas gali daryti tiesioginę įtaką operacijoms, manevruodamas ar panaudodamas jam pavaldžias ar jo valdomas paramos ugnimi sistemas. *Žr. dar: sector.* 1/3/77

area of intelligence responsibility/
zone de responsabilité du renseignement
žvalgýbinės atsakomýbės rajònas

Vadui priskirtas rajonas, kuriame jis atsakingas už žvalgybinės informacijos rinkimą panaudojant visas turimas priemones. *Žr. dar: area of interest; area of resposibility.* 1/3/82

area of interest/
zone d'intérêt
interèsų rajònas

Vadą dominantis rajonas, įskaitant įtakos zoną bei gretimus plotus, kurie nusitęsia į priešo teritoriją iki einamųjų ir planuotų operacijų objektų. Į šį rajoną taip pat įeina priešo pajėgų užimtos vietovės, kurios gali kelti pavojų tolesniam uždavinio atlikimui. *Žr. dar: area of intelligence responsibility.* 1/10/92

area of military significant fallout/
zone de retombées radioactives d'importance militaire
radioaktyviųjų kritulių rajònas

Rajonas, kuriame radioaktyvieji krituliai daro poveikį karinių vienetų pajėgumui atlikti užduotis. 1/11/92

area of operational interest/
zone d'intérêt opérationnel
operãcinių interèsų rajònas

Oro erdvės gynyboje – rajonas, kuriame dominančių skrydžių kursų perdavimo tuo pačiu lygmeniu informacija automatiškai perduodama šalia esantiems oro erdvės gynybos vienetams pagal nustatytus kriterijus, pavyzdžiui, tokius kaip tapatybė ir vieta. 1/9/74

area of operations/
zone d'opérations
operãcijų rajònas

Kovos veiksmų teritorijos dalis, reikalinga karinėms operacijoms ir jų administravimui. 1/8/79

area of responsibility/
zone de responsabilité
atsakomýbės rajònas

1. Apibrėžta teritorija, už kurios priežiūrą, judėjimo kontrolę joje, taktines operacijas, kuriose dalyvauja kariuomenės vienetai, atsakingas tos teritorijos vadas kartu su lygiagrečia vadovybe.
2. Iš anksto apibrėžta priešo sausumos teritorija, kurioje paramos laivai yra atsakingi už žinomų ar atsitiktinių taikinių apšaudymą ir stebėjimą. *Žr. dar: area of intelligence responsibility.* 1/2/73

area operations/
opérations de zone
rajòno operãcijos

Laivyno terminologijoje – geografiniame rajone atliekamos operacijos, nesusijusios su kokių nors konkrečių pajėgų apsauga. 1/8/79

area search/
recherche sur zone
vietóvės iššvalgymas

Tam tikro rajono rekognoskuotė arba iššvalgymas, kurio tikslas – pateikti naujausią informaciją apie padėtį ir (ar) veiklą. 1/9/81

area target/
objectif non ponctuel
plótinis taikinỹs

Taikinys, kurį sudaro ne atskiras taškas, o tam tikra vietovė. 1/2/73

armed helicopter/
hélicoptère armé
ginklúotasis sraigtãsparnis

Sraigtasparnis su sumontuotais ginklais ar ginklų sistemomis. 1/11/75

armed mine/
mine armée

minà kovìnėje padėtyjè
Mina, iš kurios išimti visi saugos įtaisai ir, ją padėjus, visi automatiniai įtaisai ir sužadinimo mechanizmai veikia. Tokia mina jau gali sprogti priartėjus taikiniui ar paveikta iš jo einančių signalų. 2/5/95

armed reconnaissance/
reconnaissance armée
ginklúotoji rekognoskuõtė
Aviacijos uždavinys, kai turimas tikslas – skrydžio metu surasti ir atakuoti atsitiktinius taikinius, t.y. priešo išteklius, karius, pastatus nustatytuose rajonuose ar palei nustatytus sausumos susisiekimo kelius, o ne atakuoti nustatytus ir apibūdintus taikinius. 1/2/73

armed sweep/
dargue armée
mechãninis mìnų trãlas
Minų tralas su įmontuotais pjautuvėliais ar kitokiais įtaisais, padidinančiais galimybę nupjauti minų grandines. 1/11/75

arming/
armement
pérjungimas į kovìnę pãdėtį (užtaĩsymas)
Sprogmenų, ginklų ar ginklų sistemų saugiosios padėties pakeitimas į parengties būklę. 2/5/95

arming delay device/
dispositif de retard d'armement
delsìmo įtaisas
Įtaisas, įmontuotas minoje, kad, ją padėjus, tam tikrą nustatytą laiką būtų išvengta jos suveikimo. 1/1/91

arming lanyard/
fil d'armement
paleidìmo viřvė
Žr.: arming wire. 1/7/93

arming pin/
goupille de sécurité
saugõs adatẽlė
Saugos įtaisas, įmontuotas sprogdiklyje netyčiniam perjungimui į kovinę padėtį sustabdyti. *Kitaip: safety pin. Žr. dar: safety device.* 2/5/95

arming wire/
fil d'armement
paleidìmo vielà
Kabelis, laidas ar virvė, nutiesta nuo orlaivio iki išmetamojo pakabo pradėti užtaisymo sekai, kai pasirinktas išmetimas užtaisius; ji taip pat neleidžia prasidėti užtaisymui iki išmetant ar saugaus išmetimo atveju. *Kitaip: arming lanyard. Žr. dar: safety wire.* 1/7/93

army/
armée
1. ármija 2. sausumõs pãjėgos 3. kariúomenė
1. Formuotė, didesnė negu armijos korpusas, bet mažesnė negu armijų grupė. Paprastai susideda iš dviejų ar daugiau armijos korpusų.
2. Kai kuriose valstybėse – sausumos kariuomenės pajėgos.
3. Kai kuriose valstybėse – visos karinės pajėgos. 1/7/83

army corps/
corps d'armée
ármijos kòrpusas
Formuotė, didesnė negu divizija, bet mažesnė negu armija ar armijų grupė. Dažniausiai susideda iš dviejų ar daugiau divizijų kartu su kovinės paramos ir aptarnavimo vienetais. *Kitaip: corps.* 1/7/83

army group/
groupe d'armées
ármijų grùpė
Didžiausia sausumos pajėgų formuotė, dažniausiai susidedanti iš dviejų ar daugiau armijų ar armijos korpusų ir pavaldi paskirtam vadui. 1/7/83

artificial daylight/
jour artificiel
dirbtìnė dienõs šviesà
Apšvietimas, intensyvesnis negu pilnaties šviesa giedrą naktį (optimalus apšvietimas yra dienos šviesos ekvivalentas). *Žr. dar: battlefield illumination.* 1/2/73

artificial horizon/
horizon artificiel
aviahorizòntas
Žr: attitude indicator. 1/8/79

artificial moonlight/
clair de lune artificiel
dirbtìnė mėnesíena
Apšvietimas, kurio intensyvumas prilygsta žvaigždžių ir mėnulio pilnaties giedrą naktį šviesos vidurkiui. *Žr. dar: battlefield illumination.* 1/2/73

artillery fire plan table/
plan de feux d'artillerie
artilèrijos ugniẽs plãnas
Planuotų taikinių apibūdinimas nurodant šaudymo duomenis. Nustatyti taikiniai apšaudomi pagal tikslų šaudymo laiko grafiką. Pradinis laikas gali būti pagal pareikalavimą, sutartas iš anksto ar atsitikus

tam tikram įvykiui. 1/2/73

artillery manoeuvre area/
zone de manoeuvre d'artillerie
artilèrijos manevrãvimo rajònas
Vietovė, kurioje artilerijai yra leista išsiskleisti, bet kuri nėra skirta vien jai. 3/8/98

artillery preparation/
préparation d'artillerie
artilèrinis parengìmas
Artilerijos ugnis, paleista prieš ataką priešo ryšiams nutraukti ir gynybai dezorganizuoti. 1/2/73

artillery survey control point/
point topographique d'artillerie
artilèrijos geodèzinis pùnktas
Taškas, kurio žinomos koordinatės ir aukštis, taip pat iš kurio žinomos kryptys į atskaitos objektus. 1/8/82

aspect change/
fluctuation d'écho
vaĩzdo pasikeitìmas
Pakitęs atsispindinčio objekto atvaizdas stebint radaru iš įvairių krypčių. Jis susidaro dėl taikinių atspindinčios plotmės pasikeitimų. 1/2/73

assault/
assaut
atakà, štuĩmas
1. Atakos kulminacija; durtuvų kautynės.
2. Žr.: amphibious assault.
3. Trumpas, smarkus, bet gerai organizuotas objekto, pavyzdžiui, pabūklo įtvirtinimo, forto puolimas ir pan. *Žr. dar: assault phase; follow-on echelon; follow-up.* 1/3/81

assault aircraft/
aéronef de transport d'assaut
atãkos órlaivis
Galingas orlaivis, kuris transportuoja atakos pajėgas į objekto rajoną. 1/3/92

assault craft/
engin d'assaut
atãkos transpòrto príemonė
Išlaipinimo priemonė ar amfibinė mašina kariams ir įrangai išlaipinti amfibinės operacijos metu. 1/7/80

assault echelon/
échelon d'assaut
atãkos ešelònas
Pajėgų dalis, suplanuota pradinei atakai objekto rajone. 1/8/82

assault phase/
phase d'assaut
atãkos etãpas
1. Amfibinėse operacijose – laikotarpis nuo pagrindinių amfibinių vykdymo pajėgų atvykimo į objekto rajoną iki uždavinio atlikimo.
2. Desanto operacijoje – etapas nuo atakos ešelono nuleidimo į objekto rajoną iki pradinio placdarmo įtvirtinimo. *Žr. dar: assault.* 1/9/91

assault shipping/
bâtiments d'assaut
atãkos laivaĩ
Laivai, priskirti amfibinėms vykdymo pajėgoms ir naudojami operacijoje dalyvaujantiems kariams, transporto priemonėms, įrangai ir atsargoms transportuoti į objekto rajoną. 1/2/73

assault wave/
vague d'assaut
atãkos ešelònas
Žr.: wave. 1/2/73

assembly/
ensemble
agregãtas
Logistikoje – daiktas, sudarantis dalį įrangos, kuris gali būti pristatomas ir pakeičiamas kaip vienetas. Jis paprastai turi pakeičiamų dalių arba net dalių grupių. *Žr. dar: component; part; sub-assembly.* 1/3/92

assembly anchorage/
moullage de rassemblement
susitelkìmo inkarãvietė
Laivų sutelkimo ir stovėjimo vieta, iš kurios jie siunčiami toliau. *Žr. dar: emergency anchorage; holding anchorage; laying -up position.* 1/6/78

assembly area/
1. aire de montage; 2. zone de rassemblement
1. surinkìmo vietà 2. susitelkìmo rajònas
1. Tiekimo bazėje – bendra vieta komplektams, agregatams, mazgams iš atskirų dalių surinkti ir sumontuoti.
2. Vieta, kurioje susirenka kovinis vienetas, ruošdamasis tolesniems veiksmams. 1/2/73

assign/
affecter
paskìrti
1. Paskirti vienetus ar karius į nuolatinę tarnybą į struktūroje, kuri administruoja vienetus ar personalą, jų pagrindines funkcijas ar didžiąją jų dalį.
2. Paskirti asmenį į konkrečias nuolatines pareigas.

Žr. dar: attach. 1/7/80

associated product/
produit connexe
susìjęs gaminỹs
Naftos ar chemijos gaminys, naudojamas kaip hidraulinis skystis, antikorozinė medžiaga, skystas variklio kuras ar specializuotas gaminys, reikalingas karinės įrangos ar technikos eksploatacijai, techninei priežiūrai ar sandėliavimui. 1/10/92

associated support/
soutien associé
bendrà paramà
Laivyno terminologijoje – operacijos, kuriose tam tikras paskirtas vienetas veikia nepriklausomai nuo specifinės grupės ar pajėgų, tačiau yra įpareigotas suteikti sąlyčio informaciją, taip pat priimti žvalgybinę informaciją ir, jei įgaliotas, sąveikauti ir koordinuoti operacijas su jį remiančiomis pajėgomis. Taktinė vieneto kontrolė lieka jį skyrusiai vadovybei, kuri koordinuoja to vieneto užduotis ir dislokaciją atsižvelgdama į jį remiančio vado poreikius. *Žr. dar: direct support.* 25/9/98

astern refuelling/
ravitaillement en combustable en flèche
papìldymas degalų peř laivùgalį
Degalų perpylimas jūroje, kurio metu priimantis laivas(ai) priplaukia prie perduodančio laivo iš galo. 1/3/81

astro altitude/
hauteur astronomique
astronòminis aũkštis
Vertikalaus apskritimo lankas, matuojamas nuo dangaus horizonto iki dangaus kūno. 1/11/75

astro compass/
astrocompas
astrokòmpasas
Prietaisas, naudojamas tikrajam kursui ar tikrajam azimutui nustatyti remiantis atskaita į dangaus kūnus. 1/2/75

astro-tracker/
astro-poursuiveur
astrosekìklis
Navigacijos prietaisas, kuris automatiškai randa ir nuolatos seka kurio nors dangaus kūno azimutą ir aukštį. 1/1/73

astronomical twilight/
crépuscule astronomique
astronòminė príeblanda
Žr.: twilight. 1/1/73

asymmetrical sweep/
drague dissymétrique
asimètrinis trãlas
Tralas, kurio išvalytas takas, nesant vėjo ar kryžminės srovės nevienodai išsidėstęs abiejose tralavimo ruožo pusėse. 1/11/75

at my command/
à mon commandement
pagal màno komándą
Sausumos ir laivyno artilerijos paramoje ugnimi – komanda, duodama, kai norima tiksliai reguliuoti ugnies paleidimo laiką. 1/11/75

at priority call/
sur demande prioritaire
pagal prioritètinį pareikalãvimą
Pirmenybė, taikoma tada, kai atliekant užduotį norima užtikrinti ugnies sutelkimą kokiai nors formuotei ar vienetui paremti. Paprastai stebėtojo, ryšių ar ryšio karininko neskiriama. Artilerijos vienetas, kuris yra pažymėtas kaip «tiesiogiai remiantis» ar «remiantis», gali gauti prioritetinį pareikalavimą remti kitą dalinį ar grupę tam tikros užduoties metu ar nustatytam laikotarpiui. *Žr. dar: direct support; in support.* 1/3/81

atomic demolition munition/
charge nucléaire statique
atòminis sprogmuõ
Įtaisas, sukonstruotas ar pritaikytas naudoti kaip sprogmuo. 1/3/82

atomic weapon/
arme atomique
atòminis giñklas
Žr.: nuclear weapon. 1/2/73

attach/
détachement pour mise aux ordres – mise aux ordres
(pri)skìrti
1. Laikinai paskirti karius ar vienetus į kitą struktūrą. Pagal priskyrimo įsakymo apribojimus formuotės, vieneto ar padalinio vadas priskirtiesiems taiko tuos pačius vadovavimo ir valdymo įgaliojimus, kaip ir jam pavaldiems kariams ar vienetams. Tačiau atsakomybė už personalo rotaciją ar laipsnių suteikimą paprastai paliekama formuotei, vienetui ar padaliniui, kuriems jie priklausė iki priskyrimo.
2. Paskirti asmenims laikinas arba papildomas funkcijas, susijusias su apgyvendinimu, maitinimu, skrydžių aptarnavimu. *Žr. dar: assign.* 1/3/81

attack group/

groupe d'assaut
atãkos grùpė
Jūrų pajėgoms pavaldus amfibinių vykdymo pajėgų padalinys. Jį sudaro atakos laivai ir laivyno paramos vienetai, skirti transportuoti, apsaugoti, išlaipinti ir suteikti pradinę paramą išlaipinamai grupei. 1/2/73

attack helicopter/
hélicoptère d'attaque
atãkos sraigtãsparnis
Sraigtasparnis, sukonstruotas taip, kad būtų galima naudoti įvairius ginklus priešo taikiniams pulti ir naikinti. 1/11/85

attack position/
position d'attaque – zone de dèmarrage
atãkos pozìcija
Žr.: forming up place. 1/3/82

attenuation/
atténuation
1.,2. susilpnė́jimas 3. tòno susil̃pninimas
1. Signalo, spindulio ar bangos intensyvumo sumažėjimas dėl energijos absorbavimo ir detektoriaus takelio išsklaidymo, bet ne dėl geometrinio išsiplėtimo, t.y. atvirkštinio nuotolio kvadrato efekto.
2. Minų kare – poveikio intensyvumo sumažėjimas, kai nuotolis nuo šaltinio didėja.
3. Kalbant apie maskuotę ar slėpimą – būdas, kuriuo objekto paviršius padaromas mažiau matomas sumažinant jo kontrastą su aplinka ir (ar) fonu. *Kitaip: tone down.* 1/11/91

attenuation factor/
facteur d'atténuation
slopìnimo koeficieñtas
Atsitiktinės spinduliuotės dozės arba lygio santykis su doze arba lygiu spinduliams perėjus per apsauginę medžiagą. Tai atvirkštinis perdavimo faktoriaus dydis. 1/2/73

attitude/
orientation
1.,2. padėtìs erdvėjè 3. nurodymas
1. Kūno padėtis, apibrėžiama ašių polinkiu į tam tikrą plotkštumą kaip bazę. Jeigu nenurodyta kitaip, ta baze yra laikoma žemė.
2. Taikinių zonos išilginės ašies azimutas tinklelio koordinatėse.
3. Žr.: intelligence cycle. 1/1/83

attitude director indicator/
indicateur central d'attitude
padėtiẽs erdvėjè centrinis indikãtorius
Padėties erdvėje indikatorius, rodantis borto kompiuterio duomenis. 1/11/80

attitude indicator/
indicateur d'assiette
padėtiẽs erdvėjè indikãtorius
Prietaisas, kuris vaizduoja lėktuvo padėtį erdvėje pagal paties prietaiso arba iš išorės gaunamą informaciją. Pirmuoju atveju jis vadinamas aviahorizontu. 1/3/79

attrition/
attrition – usure
išsekìmas
Pajėgų efektyvumo sumažėjimas dėl karių ir materialinių priemonių praradimo. 1/2/73

attrition minefield/
champ de mines d'attrition
sẽkinamasis mìnų laũkas
Jūrų laivyno minų kare – minų laukas, įrengtas padaryti nuostolių priešo laivams. *Žr. dar: minefield.* 1/11/75

attrition rate/
taux d'attrition – taux d'usure
išsekìmo lỹgis
Procentais išreiškiamas dydis, rodantis personalo ar materialinių priemonių nuostolių, padarytų dėl įvairių priežasčių per tam tikrą laikotarpį, laipsnį. 1/2/73

attrition sweeping/
dragage d'attrition
sẽkinamasis tralãvimas
Nuolatinis minų laukų tralavimas, siekiant kiek galima labiau sumažinti minų pavojų visiems laivams. 1/8/76

augmentation force/
force d'appoint
sustìprinimo pãjėgos
Bet kokios pajėgos, valstybės skiriamos savo pajėgoms sustiprinti. *Žr. dar: reinforcing force.* 1/7/87

authentic document/
document authentique
auteñtiškas dokumeñtas
Dokumentas su parašu ar antspaudu, liudijančiais, kad jis yra tikras ir oficialus. Jei tai priešo dokumentas, jis gali būti parengtas apgaulės tikslais ir to dokumento, nors ir patvirtinto, tikrumas turi būti patvirtintas kita informacija, pavyzdžiui, kokiomis sąlygomis jis įgytas. 1/2/73

authentication/

A

authentification
autentiškùmo patvìrtinimas
1. Paliudijimas atitinkamu parašu ar antspaudu, kad dokumentas tikras ir oficialus.
2. Saugumo priemonė elektroninių ryšių sistemai apsaugoti nuo apgaulingų perdavimų. 1/2/73

authenticator/
signe d'authentification
autentiškùmo ženklas
Raidė, skaičius, jų grupė arba derinys, liudijantys informacijos ar perdavimo autentiškumą. 1/2/73

automated data handling/
traitement et transmission automatique de données
automatizúotasis duomenų apdórojimas ir pérdavimas
Žr.: automatic data handling. 1/12/74

automatic data handling/
traitement et transmission automatique de données
automãtinis duomenų apdorójimas ir pérdavimas
Automatinis duomenų apdorojimas įskaitant ir duomenų perdavimą. *Kitaip: automated data handling.* 1/12/74

automatic data processing/
informatique – traitement automatique des données
automãtinis duomenų apdorójimas
1. Duomenų apdorojimas, daugiausia atliekamas automatinėmis priemonėmis.
2. Mokslo ir technologijos šaka, tirianti metodus ir būdus, kaip apdoroti, daugiausia automatinėmis priemonėmis, duomenis. 1/12/74

automatic flight control system/
système de contrôle automatique de vol
autopilòtas
Sistema, į kurią įeina visa orlaivio ar raketos skrydžio automatinio valdymo įranga, išlaikanti kursą ir padėtį erdvėje pagal vidaus ar išorės komandas. 1/2/73

automatic search jammer/
brouilleur à poursuite automatique
automãtinis paieškõs trukdìklis
Pelengatorius ir trukdžių siųstuvas, kurie automatiškai ieško ir slopina signalus su tam tikromis spinduliavimo ypatybėmis. *Kitaip: search jammer.* 1/2/73

automatic toss/
lancement automatique en cabré
automãtinis bombardãvimas
Orlaivio skrydžio valdymo būdas, kai orlaivio bombų metimas valdomas automatiškai. 1/1/73

autonomous operation/
opération autonome
savarañkiškoji operãcija
Vienas iš vieneto veiksmų būdų, kai jo vadas prisiima visą atsakomybę už ginklų valdymą ir priešo taikinių apšaudymą. Šis būdas gali būti nurodytas aukštesniosios vadovybės arba taikomas praradus su ja ryšį. 1/2/73

auxiliary contours/
courbe auxiliaire
pagalbìniai kòntūrai
Papildomos horizontalės, vaizduojančios ypatingas žemės paviršiaus reljefo formas, kurios žemėlapyje neadekvačiai pavaizduotos pagal pasirinktą horizontalių intervalą. 1/2/73

available supply rate/
taux de ravitaillement consenti
tiekìmo nòrma
Norma, kuri gali būti skirta, atsižvelgiant į turimas atsargas tam tikrai operacijai ar laikotarpiui. 1/10/84

average heading/
cap moyen
vidutìnis kùrsas
Įvairių kurso krypčių, kurių buvo laikomasi tam tikrą skrydžio laiką, rodmenų aritmetinis vidurkis. 1/1/73

average speed/
vitesse moyenne
vidutìnis greĩtis
Vidutinis per valandą nuvažiuojamas atstumas, apskaičiuotas visai kelionei, išskyrus nustatytus sustojimus. 1/1/70

aviation medicine/
médicine aéronautique
aviãcijos medicinà
Speciali medicinos sritis, susijusi su biologinėmis ir psichologinėmis skraidymo problemomis. 1/2/73

axial route/
pénétrante
ašìnis kẽlias
Kelias, einantis iš užnugario į priešakinę zoną. *Žr. dar: route.* 1/2/73

axis/
axe

ašìs
Sausumos kare – bendra planuota ar tikroji judėjimo kryptis, dažniausiai tarp nurodytų ribų. 1/2/89

azimuth angle/
angle d'azimut
ãzimuto kam̃pas
Kampas, matuojamas pagal laikrodžio rodyklę horizontalioje plokštumoje tarp pažymėtos pagrindinės krypties ir bet kokios kitos linijos. 1/2/73

azimuth guidance/
guidage directionnel
nukreipìmas pagal ãzimutą
Informacija, įgalinanti orlaivio lakūną arba autopilotą skristi reikiamu kursu. 1/10/80

azimuth resolution/
pouvoir séparateur en azimut
skiriamóji gebà pagal ãzimutą
Radaro geba atskirti du objektus vienodu nuotoliu, bet skirtingais azimutais nuo orientyro. Paprastai minimalus du objektus skiriantis atstumas yra nustatomas ir išreiškiamas kaip priešais esantis kampas, kurį sudaro objektai atskaitos taške. 1/3/81

B

B

back tell/
transfert descendant
pérdavimas ìš aukštèsnio lygmeñs
Žr.: track telling. 1/2/73

back-up/
renvoi au verso
dubliãvimas/kòpija
Kartografijoje – atvaizdas, išspausdintas atvirkštinėje žemėlapio lapo pusėje, taip pat tokių atvaizdų spausdinimas. 1/2/73

background count/
effet parasite de fond
spinduliuõtės fòno atskaità
Nustatymas detektoriumi spinduliuotės, kuri skiriasi nuo norimos aptikti ir kuri gali būti sukelta bet kokių priežasčių. Kalbant apie sveikatos apsaugą, į fono atskaitą paprastai įtraukiama spinduliuotė, sukelta natūraliojo radioaktyvumo ir kosminių spindulių. 1/2/73

background radiation/
radioactivité naturelle
spinduliuõtės fònas
Branduolinė (ar jonizuojančioji) spinduliuotė, kuri sklinda iš kūno arba iš supančios aplinkos. 1/2/73

balance station zero/
plan de référence – point origine de référence
pradìnė plokštumà
Žr.: reference datum. 1/11/68

bale cubic capacity/
capacité volumétrique en balles
kùbinė kroviniũ talpà
Talpa kroviniui, matuojamam kubinėmis pėdomis, sutvirtinto rėmo viduje. Terminas "kubinė krovinių talpa" taikomas mišrioms prekėms. Mišrus krovinys sukraunamas sutvirtinto rėmo viduje ir paprastai nesiliečia su laivo korpusu. 1/2/73

balisage/
balisage de circulation routière
kẽlio apšvietìmo sistemà
Kelio žymėjimas pritemdytais signaliniais žiburiais, leidžiantis transporto priemonėms tamsoje važiuoti beveik tuo pačiu greičiu kaip ir dieną. 1/2/73

ballistic missile/
missile balistique

balìstinė raketà
Raketa, kurios pakilimas nepriklauso nuo aerodinaminio paviršiaus ir kuri juda balistine trajektorija po to, kai stumiamoji jėga yra nutraukta. *Žr. dar: aerodynamic missile; guided missile*. 1/2/73

ballistic trajectory/
trajectoire balistique
balìstinė trajektòrija
Trajektorija, kuria, nustojus veikti stumiamajai jėgai, objektas juda veikiamas žemės traukos ir aerodinaminio pasipriešinimo. 1/2/73

ballistics/
balistique
balìstika
Mokslas, tiriantis raketų, sviedinių, kulkų ir kitų šaudmenų judėjimą, formą ar kitimą veikiant varomajai jėgai, vėjui, traukai, temperatūrai ar kitai keičiančiajai medžiagai, sąlygoms ar jėgai. 1/12/74

balloon reflector/
réflecteur-ballon
baliòninis reflèktorius
Aerostatu pakeliamas klaidinamasis atšvaitas elektromagnetiniams trukdžiams sukelti. 1/12/74

bank angle/
angle d'inclinaison
pósvyrio kam̃pas
Kampas tarp vertikaliosios lėktuvo ašies ir žemės normalės. 1/1/80

bar scale/
échelle de distance – échelle graphique – échelle linéaire
linijìnis mastẽlis
Žr.: graphic scale. 1/3/73

barometric altimeter/
altimètre barométrique-altimètre pression
baromètrinis aukštìmatis
Aukštimatis, kurio veikimas pagrįstas oro slėgio (barometriniu) principu aukščiui matuoti pagal tam tikrą slėgio bazę. Bazė gali būti keičiama keičiant slėgio nuorodą. *Kitaip: pressure altimeter.* 1/11/92

barometric altitude/
altitude barométrique
baromètrinis aũkštis
Aukštis, nustatytas barometriniu aukštimačiu atsižvelgiant į slėgio lygį ir apskaičiuotas remiantis standartinės atmosferos dėsniais. *Žr. dar: altitude.* 1/11/94

barometric vertical speed indicator/
indicateur barométrique de vitesse verticale
baromètrinis vertikãliojo greĩčio indikãtorius
Žr.: vertical speed indicator. 1/11/80

barrage fire/
tir de barrage
užtveriamóji ugnìs
Ugnis tam tikrai erdvei ar plotui uždengti, o ne nutaikyta į vieną taikinį. *Žr. dar: fire part 3.* 1/2/73

barrage jamming/
brouillage en barrage
užtveriamàsis trùkdymas
Vienalaikis elektroninis trukdymas plačiu bangų/dažnių ruožu. *Žr. dar: jamming.* 1/3/73

barrier/
système d'obstacles
ùžtvara
Grupė suderintų kliūčių, suplanuotų ar naudojamų priešo pajėgų judėjimui susekti, nukreipti, suvaržyti, sulaikyti ar sustabdyti ir priversti priešą prarasti dar daugiau karių, laiko ir įrangos. *Žr. dar: antisubmarine barrier.* 1/11/91

barrier restricted area/
zone d'obstacles réglementée
ùžtvarų apribójimo zonà
Įgalioto vado nustatyta zona, kur draugiškų pajėgų manevravimas negali būti varžomas užtvaromis. Pagal nustatytus apribojimus atskirose vietose gali būti visiškai uždrausta įrengti užtvaras tam tikrą laikotarpį. 9/1/96

base/
1. base; 2. base de départ – base de feux
bãzė
1. Plotas ar vietovė, kurioje yra statiniai ir įrenginiai logistinei ar kitokiai paramai. *Žr. dar: emergency fleet operating base; establishment part 1.*
2. Vietovė, iš kurios operacijos yra pradedamos ar remiamos. 1/3/73

base command/
commandement des bases
bãzių vadovýbė
Karinė bazė ar grupė tokių bazių, kurioms vadovauja vienas vadas. *Žr. dar: command.* 1/3/73

base development/
aménagement d'une base
bãzės išplėtìmas
Rajono ar vietovės resursų ir infrastruktūros pagerinimas ar išplėtimas karinėms operacijoms parem-

ti. 1/3/73

base ejection shell/
obus à éjection par le culot
šaudmuõ sù ìšmušamu dugnù
Šaudmuo, kurio užtaisas išmetamas per dugną. 1/3/73

base fuze/
fusée de culot
dugnìnis sprogdìklis
Sprogdiklis, įtaisytas sviedinio ar bombos dugne. *Žr. dar: fuze* 1/3/73

base map/
carte de base
bãzinis žemẽlapis
Žemėlapis ar planas, kuriame parodyta tam tikra pagrindinė informacija, naudojamas kaip pagrindas papildomai informacijai atspausdinti. Pagal tokį žemėlapį, turintį visą pagrindinę informaciją, gali būti sudaryti specialieji (teminiai) žemėlapiai. *Žr. dar: chart base.* 1/3/74

base map symbol/
symbol de carte de base
bãzinio žemẽlapio siñbolis/sutartìnis žénklas
Simbolis, vartojamas baziniame žemėlapyje ar schemoje. *Kitaip: base symbol*. 1/3/73

base surge/
nuage de base
bãzinė bangà
Debesis, kuris išsiverčia iš stulpo, susidariusio branduoliniam užtaisui sprogus po žeme ar vandeniu, apačios. Povandeninių sprogimų atveju ši banga yra smulkių skysčio lašelių debesis, kuris juda kaip vientisa skysčio srovė. Požeminių sprogimų atveju banga susidaro iš mažų kietų dalelių, bet juda taip, lyg būtų skystis. 1/3/73

base symbol/
symbole de base
bãzinis siñbolis
Žr.: base map symbol. 1/3/73

baseline/
1. 2. base géodésique; 3. base de radionavigation ; 4. base de triangulation
bãzinė lìnija
1. Topografijoje – kruopščiau ir tiksliau nei paprastai išmatuota linija, kuri, atliekant matavimus vietoje, naudojama koordinavimui ir susiejimui.
2. Fotogrametrijoje – linija tarp pagrindinių (fotografavimo) taškų dviejose iš eilės padarytose (stereopora) vertikaliose aeronuotraukose (paprastai matuojama vienoje aeronuotraukoje po to, kai į ją būna perkeltas kitos aeronuotraukos pagrindinis taškas).
3. Radijo navigacijoje – trumpesnysis ortodrominio apskritimo, jungiančio dvi radijo transliacijos stotis navigacijos sistemoje, lankas.
4. Trianguliacijoje – vieno iš keleto suderintų trikampių kraštinė, kurios ilgis išmatuotas nustatytu tikslumu ir pagal kurį apskaičiuojami kitų trikampių kraštinių ilgiai. 1/11/94

basic intelligence/
renseignement de base – renseignement de documentation
pagrindìnė žvalgýbinė informãcija
Žvalgybinė informacija, kuri gali būti naudojama kaip nurodomoji (bazinė) medžiaga planuojant arba kaip pagrindas vėlesniam informacijos apdorojimui. *Žr. dar: current intelligence; information; intelligence.* 1/11/94

basic load/
dotation initiale
tabelìnis komplèktas
Atsargų kiekis, kurį reikia turėti parengtą ir kurį gali gabenti vienetas arba formuotė. Nustatomas pagal vieneto arba formuotės karo meto tabelius ir palaikomas nustatyto lygio. 1/3/81

basic military route network/
réseau routier militaire de base
bãzinis karìnių kelių tiñklas
Pagrindiniai, šalutiniai ir jungiamieji keliai, kuriuos taikos metu priimančioji šalis paskiria numatomam savo valstybės ir Sąjungininkų pajėgų karo transporto judėjimui. 1/3/79

basic stock/
stocks initiaux
bãzinės ãtsargos
Atsargos patvirtintų operacijų planų vykdymui paremti iš anksto nustatytą laikotarpį. *Žr. dar: stock; sustaining stocks.* 1/2/88

basic stopping power/
pouvoir d'arrêt élémentaire
stãbdymo tikimýbė
Galimybė, išreikšta procentais, kad atskira transporto priemonė bus sustabdyta minų bandydama pervažiuoti minų lauką. 1/12/79

bathymetric contour/
curbe bathymétrique
batimètrinė horizontãlė
Žr.: depth contour. 1/3/73

battery/
batterie
batèrija

1. Taktinis ir administracinis artilerijos vienetas ar padalinys, atitinkantis kuopą arba panašų kitos kariuomenės rūšies vienetą.
2. Visos patrankos, torpedų vamzdžiai, raketų paleidimo įrenginiai, to paties dydžio arba kalibro, naudojami tam pačiam tikslui, įrengti viename laive ar veikiantys kaip vienetas. 1/3/73

battery centre/
centre de batterie – pièce de base – pièce directrice
batèrijos ceñtras

Žemės paviršiaus taškas, kurio koordinatės naudojamos kaip baterijos vietos nuoroda rengiant šaudymo duomenis. *Kitaip*: *chart location of the battery*. 1/10/80

battery control centre/
central de conduite de tir de batterie
batèrijos valdymo ceñtras

Operacijų centras, iš kurio "Hawk" valdomosios raketos yra valdomos baterijos lygmeniu. 1/11/75

battery left/
batterie par la gauche
batèrija iš kairės

Artilerijoje – nurodymas, kad ginklai turi šaudyti iš kairės, vienas po kito, penkių sekundžių tarpais, nebent būtų nustatyta kitaip. 2/5/95

battery right/
batterie par la droite
batèrija iš dešinės

Artilerijoje – nurodymas, kad ginklai turi šaudyti iš dešinės, vienas po kito, penkių sekundžių tarpais, nebent būtų nustatyta kitaip. 2/5/95

battle casualty/
perte au combat
kovìniai núostoliai

Bet koks nuostolis kaip tiesioginis priešo poveikio rezultatas, patirtas kautynėse ar veiksmuose, susijusiuose su kautynėmis, vykstant į kautynes ar grįžtant iš jų. *Žr. dar: casualty; died of wounds received in action; killed in action; non-battle casualty; wounded in action.* 1/6/89

battle damage repair/
réparation au combat
remòntas mūšio sąlygomis

Būtinas remontas, kuris gali būti atliktas greitai ir iš anksto nepasirengus mūšio sąlygomis, kad būtų galima laikinai naudoti apgadintą ar neveikiančią techniką. 1/6/89

battlefield illumination/
éclairement du champ de bataille
mūšio laũko apšvietìmas

Mūšio lauko apšvietimas dirbtine šviesa, matoma ar nematoma plika akimi. *Žr. dar: artificial daylight; artificial moonlight; indirect illumination.* 1/3/82

battlefield psychological activities/
activités psychologiques du champ de bataille
psichològinė veiklà mūšio laukè

Planuota psichologinė veikla, vykdoma kaip neatskiriama kovinių operacijų dalis, skirta psichologiniam priešo pajėgų ir civilių, kurie yra priešo kontroliuojamoje mūšio zonoje, spaudimui siekiant taktinių tikslų. 1/11/83

battlefield surveillance/
surveillance du champ de bataille
mūšio laũko stebė́jimas

Sistemingas mūšio lauko stebėjimas, kad būtų galima laiku suteikti kovinę ir žvalgybinę informaciją, susijusią su mūšiu. *Žr. dar: surveillance.* 1/8/79

beach capacity/
capacité de plage
krañto talpùmas

Apytikris krovinio, kuris gali būti iškraunamas nurodytoje pakrantės juostoje per dieną, kiekis, išreiškiamas matavimo arba svorio vienetais. *Žr. dar: port capacity.* 1/3/73

beach group/
élément de plage – groupe de plage
krañto grùpė

Žr.: shore party. 1/8/79

beach minefield/
champ de mines anti-débarquement
pakrántės mìnų laũkas

Minų laukas sekliame vandenyje galimo amfibinio išlaipinimo kranto prieigose. *Žr. dar: minefield.* 1/11/77

beach reserves/
réserves de plage
krañto ãtsargos

Amfibinėse operacijose – sukauptos visų rūšių atsargos lauko sandėliuose pakrantėje. 1/3/92

beachhead/
tête de pont – tête de plage
išlaipìnimo placdármas

Nustatyta vieta priešo ar potencialaus priešo kran-

te, kurią užėmus ir išlaikant užtikrinamas nuolatinis karių išlaipinimas ir medžiagų iškrovimas ir sudaromas manevravimo plotas, reikalingas numatytoms operacijoms krante. *Žr. dar: airhead; bridgehead.* 1/12/93

beacon/
balise
švyturỹs
Žr.: crash locator beacon; emergency locator beacon; fan marker beacon; localizer; meaconing; personal locator beacon; radio beacon; submarine locator acoustic beacon; Z marker beacon. 1/3/73

beam reader/
guidé sur faisceau
signalù valdoma
Radaro ar radijo signalu valdoma raketa. 1/3/73

bearing/
azimut – relèvement
kùrsas/ãzimutas
Horizontalus kampas, matuojamas pagal laikrodžio rodyklę nuo pradinės nustatytos krypties (dažniausiai krypties į šiaurę) į tam tikrą kryptį. 9/1/96

before-flight inspection/
préparation pour le vol
patikrinimas priẽš skrỹdį
Orlaivio saugumo ir sunaudojamo krovinio, pavyzdžiui, degalų, kovos įrangos ir kt., tinkamo sutvarkymo tam tikrai operacijai ar skrydžiui patikrinimas prieš skrydį. *Kitaip: preflight inspection*. 1/4/90

bi-margin format/
carte à deux marges
dviejũ ùžrėmių formãtas
Žemėlapio arba plano, kuriuose kartografinis vaizdas, paprastai šiaurinis ir rytinis, eina iki pat dviejų lapų kraštų, formatas. 1/3/73

bilateral infrastructure/
infrastructure bilatérale
dvišãlė infrastruktūrà
Infrastruktūra, susijusi tik su dviem NATO narėmis ir finansuojama jų bendru susitarimu (pavyzdžiui, įrenginiai, reikalingi vienos NATO narės pajėgoms kitos teritorijoje). *Žr. dar: infrastructure.* 1/3/73

binary chemical munition/
munition chimique binaire
dvinãris chèminis šaudmuõ
Šaudmuo, kuriame cheminės medžiagos yra atskirose talpyklose, o iššovus, išsviedus ar kitokiu būdu sujungtos ar sumaišytos, jos reaguoja ir virsta cheminėmis kovinėmis medžiagomis. *Žr. dar: munition; chemical ammunition; multi-agent munition.* 1/11/91

binding/
chargement sur palette
pritvirtinimas añt padẽklo
Saugus materialinių vertybių pritvirtinimas prie judančios platformos, vadinamos padėklu. *Žr. dar: palletized unit load.* 1/3/73

biological agent/
agent biologique
biològinė mẽdžiaga
Mikroorganizmas, sukeliantis ligas ar medžiagų gedimą. *Žr. dar: biological environment; biological operation; biological weapon; chemical agent.* 1/3/73

biological ammunition/
munition biologique
biològiniai šáudmenys
Šaudmenys, kurių užtaiso pagrindinė sudedamoji dalis yra biologinė medžiaga. 1/3/92

biological defense/
défense biologique
biològinė gynýba
Nustatyti gynybos nuo užpuolimo biologinėmis priemonėmis metodai, planai ir procedūros. 1/10/92

biological environment/
environnement biologique
biològinė situãcija
Sąlygos, susidariusios vietovėje dėl biologinio ginklo tiesioginio ar liekamojo poveikio. *Žr. dar: biological agent.* 1/11/90

biological operation/
opération biologique
biològinė operãcija
Biologinių medžiagų panaudojimas žmonėms, gyvūnams naikinti ar augalams ir medžiagoms pažeisti, arba gynyba nuo tokio panaudojimo. *Kitaip: biological warfare. Žr. dar: biological agent.* 1/3/73

biological warfare/
guerre biologique
biològinis kãras
Žr.: biological operation. 1/3/73

biological weapon/
arme biologique
biològinis giñklas
Priemonė, kuria išmetama ar paskleidžiama biologinė medžiaga, įskaitant ir nariuotakojus ligų platintojus (erkes ir pan.). *Žr. dar: biological agent.* 1/3/73

blast/
souffle
sprogìmas
Trumpas ir greitas oro, dujų ar skysčio judėjimas į šalis nuo išcentrinio slėgio centro, pvz., sprogimo ar raketų kuro degimo metu, lydimas smūginės bangos. Šis žodis paprastai vartojamas vietoje "explosion", bet jų reikšmė gali būti ir skirtinga. 1/3/73

blast wave/
onde de souffle
sprogìmo bangà
Banga, sukelta po sprogimo greitai į atmosferą besiplečiančių karštų dujų. Sprogimo banga pradžioje yra smūginė banga, po to pereina į garso bangą. *Žr. dar: shock wave.* 1/10/92

blast wave diffraction/
diffraction de l'onde de choc
sprogìmo bangõs difrãkcija
Branduolinio sprogimo bangos tam tikro statinio apėjimas ir apsiautimas. 1/6/78

bleeding edge/
champ vif
kraštinė bė ùžrėmio
Žemėlapio ar plano kraštinė, kur kartografinis vaizdas eina iki pat lapo krašto. 1/8/79

blind bombing zone/
zone de bombardement sans restriction
ãklojo bombardãvimo zonà
Oro operacijoms nustatyta zona (ore, sausumoje ar jūroje), kurios neriboja draugiškų pajėgų veiksmai ar galimas puolimas. 1/3/73

blip/
blip
žymẽ
Impulso vaizdas displėjuje. 1/3/73

blister agent/
agent vésicant
nuodìnga ir nudegimùs sùkelianti mẽdžiaga
Nuodinga cheminė medžiaga, pažeidžianti akis, plaučius ir sukelianti odos pūslinius nudegimus. *Kitaip: vesicant agent.* 1/8/76

block stowage loading/
chargement par destination
pakrovìmas pagal paskyrìmo viẽtą
Pakrovimo būdas, kuriuo visi kroviniai, skirti tai pačiai vietai, pakraunami kartu, kad būtų lengviau iškrauti juos paskyrimo vietoje ir kiek galima mažiau būtų judinami kroviniai, skirti kitoms vietoms. *Žr. dar: loading.* 1/3/73

block time/
temps bloc à bloc
vìsas skrỹdžio laĩkas
Laiko tarpas nuo stabdymo trinkelių patraukimo ir stabdžių atleidimo ar švartavimo lynų atkabinimo iki sustojimo sugrįžus ar švartavimo lynų užkabinimo po skrydžio. 1/3/73

blocking and choking/
calage
blokãvimas ir pleištãvimas
Kaiščių ir pleištų naudojimas, kad kroviniai vežami nepasislinktų. 1/3/73

blocking position/
position d'arrêt
blokãvimo pozìcija
Gynybos pozicija, parinkta taip, kad būtų neleista priešui patekti į tam tikrą teritoriją ar judėti tam tikra kryptimi. 1/6/78

blood agent/
hémotoxique
beñdrojo póveikio nuodìngoji mẽdžiaga
Cheminis mišinys, įskaitant ir cianidų grupę, kuris paveikia organizmo funkcijas, neleisdamas audiniams pasisavinti deguonį. 1/11/91

blow back/
1. fuite de gaz vers l'arrière; 2. pression des gaz vers l'arrière
reaktỹvinis sraũtas
1. Dujų, susidariusių šūvio metu, išsiveržimas į priešingą pusę, esant dideliam slėgiui. Gali įvykti naudojant sugadintą ginklo spyną, skilusią tūtelę arba sugadintą kapsulę.
2. Ginklo veikimo principas, pagrįstas dujų energijos panaudojimu. Ginklas, kuris veikia šiuo būdu, dažniausiai neturi spynos užrakto mechanizmo. 1/3/73

blue commander/
commandant bleu
mėlynųjų vãdas
Karininkas, turintis mėlynųjų pajėgų operacinio valdymo įgaliojimus nustatytam pratybų laikotarpiui. 1/7/85

blue forces/
forces bleues
mẽlynosios pãjėgos
Pajėgos, atliekančios draugiškų pajėgų vaidmenį NATO pratybose. *Žr. dar: force(s).* 1/10/80

blue key/

fond bleu actinique
mėlynàsis rãktas
Mėlynos spalvos atvaizdas bet kokiame paviršiuje, nekopijuojamas, kada po juo pavaizduotas objektas kopijuojamas, bet vartojamas kaip nuoroda kopijuojant ar braižant. *Žr. dar: drawing key; key.* 1/3/73

boat lane/
couloir de débarquement
išlaipìnimo trasà
Amfibinės atakos išlaipinimo priemonių judėjimo ruožas, kuris tęsiasi į jūrą nuo pakrantės iki pradinės linijos. Išlaipinimo trasos plotis priklauso nuo atitinkamos pakrantės ilgio. 1/3/73

boat wave/
vague d'embarcation
išlaipìnimo ešelònas
Žr.: wave. 1/3/73

boattail/
tronçon de queue
balìstinis sviedinio añtgalis
Kūgiška balistinio sviedinio korpuso dalis, kurios skersmuo link galo proporcingai mažėja, kad būtų sumažintas aerodinaminis pasipriešinimas. 1/3/73

body of a map or chart/
corp d'une carte
pagrindìnė žemė́lapio dalìs
Žemėlapio ar specialiojo žemėlapio dalis tarp rėmelio linijų (kartografinis vaizdas). 1/3/73

bomb release line/
ligne de largage de bombes
bòmbų paleidìmo lìnija
Įsivaizduojama linija aplink ginamą vietovę ar objektą, virš kurios orlaivis turi paleisti bombą, kad pataikytų į vietovę ar objektą. 1/3/73

bomb release point/
point de largage de bombes
bòmbų paleidìmo tãškas
Vieta erdvėje, kurioje bombos turi būti paleistos, kad sprogimas įvyktų nustatytame taške. 1/3/73

bomb sighting systems/
viseurs de bombardement
bòmbų táikymo sistèmos
1. Vektorinis taikiklis – taikymo sistema, pagrįsta vektorių principu ir apimanti mechaninį vektorių atvaizdavimą bombardavimo trikampyje.
a. Nustatytasis vektorius. Taikymo sistema, kuriai aukščio, oro ir vėjo duomenys nustatomi ne automatiškai, bet rankiniu būdu.
b. Nuolat nustatomas vektorius. Taikymo sistema, kurioje aukščio, oro greičio, oro pasipriešinimo duomenys yra automatiškai ir nuolatos atnaujinami.
2. Tachometrinis ar sinchroninis taikiklis. Taikymo sistema, kuri automatiškai paleidžia bombas tikslia kryptimi, išlaikydama taikymo liniją į taikinį ir nustatydama greitį taikinio atžvilgiu ir kartais net trajektoriją per taikinį.
3. Kampinio greičio taikiklis. Taikymo sistema, kuria tikslus paleidimo taškas nustatomas, kada kampinis taikinio greitis bombų taikiklio atžvilgiu pasiekia iš anksto apskaičiuotą dydį. 1/12/76

bombing angle/
angle de bombardement
bombardãvimo kam̃pas
Kampas tarp vertikalės ir linijos, jungiančios orlaivį su tašku, kuris būtų bombų nukritimo taškas, jeigu bomba būtų tuo momentu paleista. 1/3/73

bombing errors/
écarts de bombardement
bombardãvimo pãklaidos
1. 50 proc. apskritimo paklaida. Apskritimo, kurio centras – numatomas vidutinis pataikymo taškas ir kuriame pažymėta pusė nepriklausomai nutaikytų į numatomą vidutinį pataikymo tašką bombų, spindulys.
2. 50 proc. nuokrypio paklaida. Pusė nuotolio tarp dviejų linijų, nubrėžtų lygiagrečiai su lėktuvo kursu ir vienodai nutolusių nuo numatomo vidutinio pataikymo taško, kurioje yra pusė bombų, nepriklausomai nutaikytų į numatomą vidutinį pataikymo tašką.
3. 50 proc. nuotolio paklaida. Pusė nuotolio tarp dviejų linijų, nubrėžtų statmenai į lėktuvo kursą ir vienodai nutolusių nuo vidutinio pataikymo taško, kurioje yra pusė bombų, nepriklausomai nutaikytų į norimą tašką. 1/3/73

bombing height/
hauteur de bombardement
bombardãvimo aũkštis
Oro operacijose – aukštis, kuriame skrenda orlaivis tuo momentu, kai bombos išmetamos. Bombardavimo aukščiai yra suskirstyti taip:
labai žemas – žemesnis kaip 100 pėdų;
žemas – 100-2000 pėdų;
vidutinis – 2000-10000 pėdų;
aukštas – 10000-50000 pėdų;
labai aukštas – 50000 pėdų ir aukštesnis. 1/1/83

bombing run/
passage de bombardement
bombardãvimo tãkas
Skrydžio dalis, paprastai prasidedanti nuo pradžios taško, kuri apima priartėjimą prie taikinio, taiki-

nio suradimą ir paprastai baigiasi bombų išmetimo taške. 1/11/83

bonding/
métallisation
suvìrinimas
Elektros inžinerijoje – metalinių dalių sujungimas taip, kad jos sudarytų mažos varžos elektros kontaktą tiesioginei srovei ir žemųjų dažnių kintamajai srovei. *Žr. dar: earthing; grounding.* 1/10/80

booby trap/
piège
apgaulìngasis ùžtaisas
Užtaisas, turintis nepavojingo daikto pavidalą ir sprogstantis pajudinus ar atlikus įprastinį saugų veiksmą. 1/12/79

booster/
1. propulseur d'appoint; 2. renforçateur d'amorçage
stiprintùvas
1. Atsarginė arba pradinė varomosios jėgos sistema, įtaisyta raketoje ar orlaivyje, kuri gali atsiskirti nuo jų arba ne, kai jos impulsas jau suveikė. Sistemų gali būti viena ar keletas.
2. Sprogusis elementas, pakankamai jautrus, kad būtų sužadintas mažo sprogdiklio elemento, ir pakankamai stiprus, kad detonuotų pagrindinį sprogmenį. 1/1/91

border/
marge intérieure
ribà
Kartografijoje – žemėlapio dalis tarp vidinio ir išorinio rėmelio. 1/3/73

border break/
crevé
ribõs pértraukimas
Žemėlapio kartografinio vaizdo pratęsimas į užrėmį. 1/3/73

border crosser/
frontalier
pasíenio gyvéntojas, téisėtai péreinantis valstýbės síeną
Asmuo, gyvenantis arti sienos, kuris paprastai turi dažnai pereiti ją teisėtais tikslais. 1/3/73

boresafe fuze/
fusée à sûreté de trajet dans l'âme
sprogdìklis sù saugikliù
Saugiklis, turintis sprogdinimo grandinės pertraukiklį, kuris neleidžia šaudmeniui sprogti ginklo vamzdyje. *Žr. dar: fuze.* 1/3/73

bottom mine/
mine de fond
dugnìnė minà
Neplūdri mina, liekanti gulėti ant jūros dugno. *Kitaip*: *ground mine*. *Žr. dar: mine.* 1/12/76

bottom sweep/
drague de fond
dùgno tralãvimas
Tralavimas panaudojant vielas ar grandines, minoms, esančioms prie dugno, sunaikinti arba pašalinti velkant. 1/12/76

bound/
bond
pérbėgimas
Judėjimo būdas sausumos kovos veiksmuose – greitas bėgimas, paprastai nuo priedangos iki priedangos. Dažnai taip juda kariai, apšaudomi priešo. 1/6/78

boundary/
limite
ribà
Sausumos kovos veiksmuose – linija, kuriomis nustatomos gretimų vienetų ar formuočių atsakomybės zonos. 1/6/78

boundary disclaimer/
non-reconaissance de frontière
síenos nepripažìnimas
Parodymas žemėlapyje, kad valstybių ar administracinės sienos statusas ir(ar) apybrėža nebūtinai pripažinta žemėlapį spausdinančios valstybės valdžios. 1/3/73

bouquet mine/
mine bouquet
mìnų ryšulỹs
Laivyno minų operacijose – mina, kurią sudaro keletas prie vieno inkaro prikabintų plūduriuojančiųjų minų. Kai viena pririšta mina nupjaunama, kita mina pakyla nuo gramzdiklio į nustatytą aukštį. *Žr. dar: mine.* 1/11/75

bracketing/
réglage percutant par encadrement sur la ligne d'observation
įsišáudymas sieksniúojant
Ugnies koregavimo būdas. Sieksnis yra nustatomas šaunant per ir priešais stebėjimo liniją ir tada atitinkamai dalijamas pusiau, kol pataikoma į taikinį ar gaunamas reikiamas sieksnis. 1/3/73

branch/
branche

skỹrius/póskyris
NATO štabo dalis, atsakinga už pagrindinę funkcinę sritį. *Žr. dar: cell; division; section.* 1/7/88

break-off position/
point de séparation
atsiskyrìmo vietà
Vieta, kur nuo pagrindinės voros atsiskiria viena ar grupė transporto priemonių, kad vyktų į kitą paskyrimo vietą. 1/3/79

break-up/
éclatement
skilìmas/išsiskáidymas
1. Radaro ekranuose – pastebėto, gerai matomo vientiso taikinio susiskaidymas į daugelį pavienių objektų ir grupelių. Jis priklauso nuo daugybės veiksnių, įskaitant nuotolį, spindulio plotį, vietą, objekto dydį ir nuotolį tarp objektų.
2. Vaizdų paaiškinimo atveju – padidinimo ar išplėtimo rezultatas, kai stebimas objektas pasidaro neatpažįstamas ir tampa tik atsitiktiniu atspalvių rinkiniu. *Kitaip: split-up.* 1/12/74

breakaway/
séparation de l'onde de choc
atsiskyrìmas
Smūgio fronto judėjimo nuo didėjančio ugnies kamuolio sprogus branduoliniam užtaisui pradžia. 1/3/73

brevity code/
code abrégé – code condensé
trumpùmo kòdas
Kodas, kuris neužtikrina saugumo, tačiau naudojamas, kai labiau norima sutrumpinti pranešimus negu nuslėpti turinį. 1/3/73

bridgehead/
tête de pont
placdármas
Priešo okupuotoje ar numatomoje užpulti teritorijoje esanti vietovė, kuri turi būti išlaikyta ar bent kontroliuojama, kad būtų galima nuolat išsikelti, išlaipinti ar perkelti karius ir atsargas ir (ar) būtų suteikiama pakankamai vietos manevrui, reikalingam tolesnėms operacijoms. *Žr. dar: airhead; beachhead.* 1/3/82

bridgehead line/
limite de tête de pont
placdármo lìnija
Objekto rajono riba sudarant placdarmą. *Žr. dar: objective area.* 1/3/73

briefing/
briefing
brìfingas
Išankstinis informavimas bei nurodymų davimas. 1/3/73

broadcast-controlled air interception/
interception aérienne basée sur émission en l'air
rãdiju valdomas pérėmimas orè
Perėmimas ore, kai perimančiam orlaiviui nuolat perduodama informacija apie priešo antpuolį ir jis atlieka perėmimą toliau nevaldomas. *Žr. dar: air interception; close-controlled air interception.* 1/3/73

buffer distance/
marge de sécurité
saugùs núotolis
Branduoliniame kare:
1. Horizontalus nuotolis, kuris, pridėtas prie saugos spindulio, užtikrina, kad tam tikras rizikos laipsnis nebus viršytas. Buferinis nuotolis išreiškiamas kiekybiškai kaip taiklumo paklaidos kartotinis.
2. Vertikalus nuotolis, kuris yra pridedamas prie saugaus nuo radioaktyviųjų kritulių iškritimo sprogimo aukščio norint nustatyti reikiamą sprogimo aukštį, užtikrinantį, kad kariniu požiūriu reikšmingo radioaktyviųjų kritulių kiekio nebus. Paprastai išreiškiamas kiekybiškai kaip vertikaliosios paklaidos kartotinis. 1/3/73

build-up/
alignement sur le tableau d'effectifs
sutelkìmas
Procesas, kuriuo siekiama nustatyto vieneto kovinio pajėgumo, technikos, įrangos ir aprūpinimo lygio. Gali būti taikoma šio proceso atlikimo priemonėms. 1/3/73

bulk petroleum product/
produit pétrolier en vrac
ùrminiai degalaĩ
Skystieji degalai, transportuojami įvairiomis priemonėmis ir laikomi didesnės kaip 250 litrų talpos cisternose ir bakuose. 1/8/82

burial/
inhumation
láidojimas
Žr.: emergency burial. 1/3/73

burn-out/
fin de combustion
aktỹviojo trajektòrijos rúožo pabaigà
Laikas ar raketos skrydžio trajektorijos taškas, kuriame degimas raketų variklyje baigiasi ne dėl užprogramuoto nutraukimo. 1/3/73

B

burn-out velocity/
vitesse de fin de combustion
rakètos greĩtis
Raketos greitis aktyviojo trajektorijos ruožo pabaigoje. 20/11/96

C

cabin pressure altimeter/
altimètre de cabine
kabìnos óro slḕgio aukštìmatis
Barometrinio aukštimačio tipas. Juo matuojamas veiksmingasis barometrinis aukštis orlaivio kabinoje. *Žr. dar: absolute altimeter*. 1/12/93

calibrated airspeed/
vitesse corrigée
kalibrúotasis óro greĩtis
Greitis su prietaisų, instaliacijos ir greičio paklaidų pataisomis. *Kitaip: rectified airspeed.* 1/3/73

calibrated altitude/
altitude corrigée
kalibrúotasis aũkštis
Prietaiso aukštis su prietaisų ir instaliacijos paklaidų pataisomis. *Žr. dar: altitude.* 1/3/73

calibrated focal length/
distance focale mesurée
kalibrúotasis žìdinio núotolis
Židinio nuotolio vertės ekvivalentas, apskaičiuotas taip, kad būtų išlyginti teigiami ir neigiami fotoaparato iškraipymo dydžiai visame jo lauke (negatyvo plokštumoje). *Žr. dar: focal lenght*. 1/3/73

call for fire/
demande de tir
ugniẽs iškvietìmas
Prašymas paremti ugnimi pateikiant taikinio duomenis. *Žr. dar: on call*. 1/3/73

call mission/
mission sur demande urgente
uždavinỹs pagal̃ iškvietìmą
Aviacijos paramos uždavinys, kurio nereikia iš anksto detaliai suplanuoti ir todėl prieš išskridimą nereikia instruktuoti lakūnų. Orlaiviai, kuriems numatytas toks uždavinys, būna ore, ant žemės arba lėktuvnešiuose, pasiruošę ir ginkluoti nustatytu koviniu komplektu. *Žr. dar: air support; on call.* 1/3/73

call sign/
indicatif d'appel
šaukinỹs
Bet koks raidžių arba lengvai ištariamų žodžių derinys, žymintis (nurodantis) ryšių mazgą, dalinį, įgaliotąjį asmenį, veiklą arba vienetą. Naudojamas ryšiui užmegzti ir palaikyti. *Žr. dar: collective call sign; indefinite call sign; international call sign; net call sign; tactical call sign; visual call sign; voice call sign.* 1/3/73

camera axis/
axe focal
fotoaparãto ašìs
Įsivaizduojama linija, einanti per lęšio optinį centrą statmenai fotografijos plokštumai. 1/3/73

camera axis direction/
direction de prise de vue
fotoaparãto ašiẽs kryptìs
Fotoaparato optinės ašies horizontaliosios plokštumos kryptis išlaikymo (fotografavimo) metu. Ši kryptis yra apibrėžiama azimutu, išreikštu laipsniais šiaurės (magnetinės šiaurės) atžvilgiu. 1/3/73

camera calibration/
étalonnage d'un appareil photographique
fotoaparãto kalibrãvimas
Kalibruotojo židinio nuotolio nustatymas; pagrindinio taško vietos, atsižvelgiant į orbitarines žymas ir lęšio iškreipimą židinio plokštumoje, susijusioje su konkrečiu kalibruotuoju židiniu, suradimas. 1/3/73

camera cycling rate/
vitesse de prises de vues
fotoaparãto cìklinis greĩtis
Fotoaparato veikimas (fotojuostos persukimas, mechanizmo paleidimas, fotojuostos išlyginimas, sklendės atidarymas ir eksponavimas), išreikštas ciklais per sekundę. 1/11/75

camera magazine/
magasin
fotoaparãto kasètė
Nuimama fotoaparato dalis, į kurią dedama fotojuosta. *Žr. dar: cassette.* 1/3/73

camera nadir/
nadir de l'appareil de prise de vue – nadir de la photographie
fotonadỹras
Žr.: photo nadir. 1/3/73

camera window/
hublot de prise de vue
fotoaparãto okuliãras
Fotoaparato anga, pro kurią žiūrint fotografuojama. 1/3/73

camouflage/
camouflage
maskãvimas
Natūralių arba dirbtinių medžiagų naudojimas siekiant suklaidinti priešą arba likti jo nepastebėtam. *Žr. dar: countersurveillance.* 1/12/77

camouflage detection photography/
photographie anti-camouflage
maskãvimo aptikìmas fotogrãfiniu būdù
Fotografavimo būdas naudojant specialią maskavimui aptikti skirtą juostą (paprastai jautrią infraraudoniesiems spinduliams). *Žr. dar: false colour film.* 1/12/74

camouflet/
camouflet
kamuflètas
Gilaus požeminio sprogimo padaroma uždara ertmė. 1/3/73

cancel/
annulé
atšaũkti (sustabdýti výkdymą)
Artilerijos arba laivyno ugnies paramoje – komanda, kuria atšaukiamas ankstesnis įsakymas, išskyrus įsakymą dėl šaudmenų tipo ar kiekio. 1/12/74

cannibalize/
cannibaliser
išimti dalìs
Išimti tinkamas naudoti įrangos dalis ir įmontuoti į kitą įrangą. 1/3/73

cannot observe/
ne suis pas en mesure d'observer
negaliù stebéti
Ugnies valdymo būdas, kai stebėtojas negali koreguoti ugnies, bet yra įsitikinęs, kad taikinys yra tam tikroje vietoje ir pakankamai svarbus, kad būtų pateisinama šaudyti į jį be koregavimo ar stebėjimo. 1/3/77

capsule/
capsule
kãpsulė
1. Hermetiška kabina didelio aukščio arba kosminiams skrydžiams, sudaranti tinkamą aplinką žmonėms, gyvūnams ar įrangai.
2. Hermetiška kabina su automatiniais įrenginiais, užtikrinančiais saugų iškilimą į vandens paviršių. 1/3/73

captive firing/
essai au banc
steñdinis šáudymo bañdymas
Trumpalaikis šaudymo bandymas, vykdomas su raketos variklių sistema, pritvirtinta prie bandymų stendo. 1/3/73

cardinal point effect/
effet de renforcement d'échos
pagrindìnio tãško efèktas

Padidėjęs linijos, matomos radaro ekrane, arba grupės grįžusių signalo impulsų ryškumas, kada radaro spindulys statmenas stačiakampio formos paviršiui žemėje. *Kitaip: normal impact effect.* 1/3/73

cargo/
cargaison
krovinỹs
Vežami reikmenys ir atsargos. *Žr. dar: air cargo; controlled dangerous air cargo; dangerous cargo; essential supply; general air cargo; immediately vital cargo; restricted dangerous air cargo; unwanted cargo; valuable cargo; wanted cargo.* 1/3/81

cargo sling/
élingue de suspension
krovinių diržas
Diržas, grandinė ar pan., vartojami kroviniams, kurie turi būti pakelti, nuleisti arba pakabinti, saugiai pritvirtinti. 1/3/73

carpet bombing/
bombardement en tapis – tapis de bombes
plóto bombardãvimas
Bombardavimas paskirstant bombas taip, kad būtų padaryta žala visam nustatytam plotui. 1/3/73

carriage/
affût – affût de canon
lafètas
Žr.: gun carriage. 1/3/73

carrier air group/
groupe aérien embarqué
lėktùvnešių aviãcijos grùpė
Lėktuvnešyje besibazuojančios dvi ar daugiau orlaivių eskadrilių, kurių administracinį ir taktinį valdymą atlieka vienas vadas. 1/3/73

carrier striking force/
force d'attaque de porte-avions
lėktùvnešių smogiamóji grùpė
Laivyno vykdymo pajėgos, sudarytos iš vieno arba daugiau lėktuvnešių, paramos kovinių bei povandeninių laivų, galinčios atlikti puolamąsias operacijas. 18/12/97

cartesian coordinates/
coordonnées cartésiennes
Dekárto koordinãtės
Koordinačių sistema, kurioje taškų padėtis erdvėje išreiškiama susiejant su trimis tarpusavyje statmenomis plokštumomis, vadinamomis koordinačių plokštumomis. Šių plokštumų sankirtoje susidaro trys tiesės, vadinamos koordinačių ašimis. *Žr. dar: coordinates.* 1/3/73

cascade image intensifier/
amplificateur d'images à plusieurs étages
kaskãdinis vaĩzdo stiprintùvas
Fotoelektroninis stiprintuvas, galintis padidinti spinduliuojančio atvaizdo ryškumą dviem ar daugiau pakopų. 1/11/75

cassette/
chargeur
kasètė
Fotografijoje – dėžutė panaudotoms ar nepanaudotoms fotojuostoms laikyti, kuri gali būti išimta šviesoje iš fotoaparato arba tamsaus kambariuko. *Žr. dar: camera magazine.* 1/3/73

casualty/
perte
núostoliai
Kalbant apie personalą, bet kuris žmogus, kurio netenka vienetas dėl jo mirties, sužeidimo, ligos, sulaikymo, patekimo į nelaisvę ar dingimo. *Žr. dar: battle casualty; non-battle casualty.* 1/6/89

catapult/
catapulte
katapùlta
Įrenginys, kuris suteikia papildomą pagreitį raketai arba orlaiviui; jungia nukreipimo ir greitinimo funkcijas; atlieka tokią pat funkciją kaip pabūklo vamzdis sviediniui. 1/3/73

caution area/
zone à restrictions
apribójimų zonà
Nustatyto dydžio oro erdvė, kurioje orlaivių skrydžiai tam tikru laiku gali būti ribojami. *Žr. dar: area.* 1/3/73

cease engagement/
cessez l'engagement
nutráukti ùgnį
Oro erdvės gynyboje – ugnies valdymo įsakymas nutraukti šaudymą į nustatytą taikinį. Paleista valdomoji raketa tęs judėjimą į taikinį. *Žr. dar: engage; hold fire.* 1/7/83

cease loading/
ne pas recharger
nutráukti užtaĩsymą
Kalbant apie artilerijos ar laivyno paramą ugnimi – komanda, duodama po dviejų ar daugiau šūvių nurodyti, kad reikia laikinai nutraukti ginklų užtaisymą. 1/3/73

celestial sphere/

sphère céleste
dangaũs skliaũtas
Įsivaizduojama begalinio spindulio sfera, koncentriška su Žemės rutuliu, į kurią projektuojami visi dangaus kūnai, išskyrus Žemę. 1/3/73

cell/
cellule
póskyris
NATO štabo skyriaus sudedamoji dalis, atliekanti tam tikro pobūdžio darbą pagrindinėje funkcinėje srityje. *Žr. dar: branch; division part 2; section.* 1/7/88

centigray/
centigray
centigrė̃jus
Absorbuotosios jonizuojančiosios spinduliuotės dozės vienetas (vienas centigrėjus lygus vienam radui). 1/7/87

central air data computer/
centrale de bord
centrìnis skrỹdžio duomenų kompiùteris
Prietaisas, kuris skaičiuoja aukštį, vertikalųjį greitį, oro greitį, Macho skaičių pagal Pitot ir statinio slėgio bei temperatūros duomenis. *Kitaip: air data computer.* 1/2/74

central analysis team/
groupe d'analyse de la direction d'exersise
centrìnė anãlizės grùpė
Grupė, sudaryta iš dviejų ar daugiau pagrindinių NATO vadų atstovų, atsakinga savo viršininkams už detalią didelio masto NATO pratybų analizę ir ataskaitas. *Kitaip: analysis staff.* 1/3/73

central planning team/
groupe central de planification
centrìnė planãvimo grùpė
Grupė, sudaryta iš dviejų ar daugiau NATO ar valstybių vadovybių atstovų, atsakinga už pratybų operacijos įsakymų parengimą pagal pratybų reikalavimus ir (arba) pratybų planavimo direktyvas. *Kitaip: planing staff.* 1/3/81

centralized control/
contrôle centralisé
centralizúotasis valdymas
Oro erdvės gynyboje – valdymo būdas, kai aukštesnioji vadovybė ugnies taikinius paskirsto tiesiogiai. *Žr. dar: decentralized control.* 1/3/73

centre of burst/
point d' éclatement moyen – point moyen d'éclatement – point moyen des impacts
sprogìmo ceñtras
Žr.: mean point of impact. 1/10/78

centre of gravity/
centre de gravité
lemiamíeji veiksniaĩ
Charakteristikos, galimybės ar vietovės, iš kurių valstybė, sąjunga, karinės pajėgos ar kita grupuotė įgyja veiksmų laisvę, fizinę jėgą arba ryžtą kovoti. 25/9/98

centre of gravity limits/
limites de centrage
centruõtė
Ribos, kuriose turi išlikti orlaivio svorio centras, kad orlaivis galėtų saugiai skristi. Pakrauto orlaivio svorio centras turi išlikti tose ribose kylant, ore ir tupiant. Kai kuriais atvejais kilimo ir tūpimo ribos gali būti nustatytos atskirai. 1/3/73

chaff/
paillettes
pjaustiniaĩ
Įkarpytos folijos, vielos arba metalizuoto stiklo pluošto juostelės ar atraižos elektromagnetinei energijai atspindėti, paprastai išmetamos iš orlaivių arba iš artilerijos sviedinių arba raketų, naudojamos kaip radiolokacijos atoveiksmio priemonė. *Žr. dar: rope; rope chaff.* 1/3/81

chain of command/
chaîne de commandement
vadovãvimo grandìnė
Vadovavimo hierarchija nuo vadų iki pavaldinių. *Kitaip: command chanel*. *Žr. dar: administrative chain of command; operational chain of command.* 1/3/73

chalk commander/
chef de transport
transportúojamųjų pajėgũ vãdas
Visų pajėgų, vežamų vienu transportavimo numeriu, vadas. *Žr. dar: chalk troops.* 1/3/73

chalk number/
numéro-repère
transportãvimo nùmeris
Numeris, duodamas kroviniui ir jį vežančiai transporto priemonei. *Žr. dar: chalk troops.* 1/3/73

chalk troops/
troupe numérotée
transportúojamosios pãjėgos
Vežamos pajėgos, kurioms suteiktas transportavimo numeris. *Žr. dar: chalk commander; chalk number.* 1/3/73

C

challenge/
procédé d'identification
atpažìnimas
Veiksmai, atliekami vieno asmens arba vieneto, siekiant nustatyti, ar kitas asmuo ar vienetas priklauso draugiškoms ar priešiškoms pajėgoms, ar atpažinti jį. *Žr. dar: countersign; password; reply.* 1/3/73

change of operational control/
changement de contrôle opérationnel
operãcinio valdymo pasikeitìmas
Data ir laikas (Grinvičo laikas), kada pajėgų ar vieneto operacinio valdymo įgaliojimai yra perduodami kitai vadovybei. *Kitaip: chop.* 1/3/73

characteristic actuation probability/
probabilité caractéristique d'interception
mìnų sužãdinimo tikimýbė
Vidutinė tikimybė, kad tam tikro tipo mina bus sužadinta vienu tralavimu minų sužadinimo plotyje. 1/11/75

characteristic actuation width/
intercept caractéristique
mìnų sužãdinimo plõtis
Tralavimo tako, kuriame minos gali būti sužadintos per vieną tralavimą, plotis. 1/11/73

characteristic detection probability/
probabilité caractéristique de détection
mìnų aptikìmo tikimýbė
Aptiktų per vieną tralavimą minų skaičiaus santykis su minų, kurios galėjo būti aptiktos minų sužadinimo plotyje, skaičiumi. 1/11/75

characteristic detection width/
intercept caractéristique de détection
mìnų aptikìmo plõtis
Tralavimo tako, kuriame minos gali būti aptiktos vienu tralavimu, plotis. 1/11/75

charge/
charge
ùžtaisas
1. Sprogstamosios medžiagos kiekis, reikalingas vientisiesiems, pusiau vientisiesiems arba paprastiems šaudmenims, šoviniams ar artilerijos sviediniams. Taip pat gali būti sprogstamųjų medžiagų kiekis bomboms, minoms ir pan.
2. Inžinerijoje – sprogstamųjų medžiagų, paruoštų sprogdinimo tikslais, kiekis. *Žr. dar: cratering charge; cutting charge; inert filling; shaped charge; booster; primed charge; priming charge.* 30/11/92

charged demolition target/
ouvrage miné
sprogdìnimo objèktas
Parengtas išsprogdinti objektas, į kurį įmontuoti visi užtaisai. Jis gali būti 1-os parengties būklės – saugus arba 2-os – kovinėje padėtyje. *Žr. dar: state of readiness – state 1 – safe; state of readiness – state 2 – armed.* 1/10/92

charging point/
prise de ravitaillement
pìldymo mãzgas
Orlaivio ar jo komponento jungtis, per kurią orlaivis ar jo komponentas gali būti pildomas specialių medžiagų, kaip antai: deguonies, oro, hidraulinio skysčio ir t.t. *Kitaip: filler point.* 1/3/73

chart/
carte spécialisée
specialùsis (tèminis) žemėlapis
Žemėlapis, sudarytas navigaciniams arba kitiems specialiems tikslams, kuriame kartu su pagrindine geografine informacija pateikiama daug papildomos informacijos, reikalingos numatomam naudojimui. *Žr. dar: aeronautical chart; aeronautical plotting chart; aeronautical topographic chart; amphibious chart; chart base; combat chart; fire capabilities chart; hydrographic chart; map; map series; map sheet; mine warfare chart; nautical plotting chart; non-submarine chart.* 16/7/96

chart base/
carte de base
speciãliojo žemėlapio pãgrindas
Specialusis žemėlapis, naudojamas kaip pirminis informacijos šaltinis sudarant naują specialųjį žemėlapį arba kaip pagrindas spausdinant papildomą informaciją. *Kitaip*: *topographic base. Žr. dar: base map; topographic base.* 1/3/73

chart index/
carte index – schéma d'assemblage (topographie)
speciãliojo žemėlapio iñdeksas
Žr.: map index. 1/3/73

chart location of the battery/
centre de batterie
batèrijos žymėjimas
Žr.: battery centre. 1/10/80

chart series/
séries de cartes
specialiųjų žemėlapių sèrija
Žr.: map series. 1/3/73

chart sheet/

carte
speciãliojo žemėlapio lãpas
Žr.: map sheet. 1/3/73

check firing/
halte au tir
nutráukti ùgnį
Artilerijos ir laivyno paramoje ugnimi – komanda laikinai nutraukti ugnį. 1/7/87

check sweeping/
dragage de vérification
patikrinamasis tralãvimas
Minų tralavimas siekiant patikrinti, ar po ankstesnių valymo operacijų nėra likusių plūduriuojančių minų. 1/12/76

check-point/
1. 2. point de référence; 3. centre d'impact; 4. poste de contrôle de la circulation
1., 2. núorodos tãškas 3. patáikymo tãškas 4. kontròlės pòstas
1. Nustatytas žemės paviršiaus taškas, naudojamas kaip judėjimo kontrolės priemonė, kaip šaudymo koregavimo taikinys ar kaip vietovės nuoroda.
2. Geografinė sausumos ar vandenų vieta, virš kurios skrendančio orlaivio pozicija gali būti nustatyta stebint ar elektroninėmis priemonėmis.
3. Smūgio centras; sprogimo centras.
4. Vieta, kurioje karo policija tikrina transporto ar pėsčiųjų eismą, taikydama eismo kontrolės priemones ir kitus įstatymus, įsakymus ir nuostatus. *Žr. dar: contact point.* 1/3/73

checkout/
vérification systématique
patìkrinimas
Funkciniai, operaciniai ir kalibruojamieji bandymai ginklų sistemos ar sistemos elemento būklei nustatyti. 1/3/73

chemical agent/
agent chimique
chèminė mẽdžiaga
Cheminė medžiaga, kuri dėl fiziologinio poveikio numatyta naudoti karinėse operacijose žmonėms naikinti, sunkiai žaloti arba padaryti neveiksniems. Šis terminas neapima riaušių malšinimo cheminių medžiagų, herbicidų bei medžiagų dūmams ir liepsnai sukelti. *Žr. dar: chemical ammunition; chemical defence; chemical dose; chemical environment; riot control agent.* 1/12/93

chemical ammunition/
munition chimique
chèminiai šáudmenys
Šaudmenys, kurių užtaiso pagrindinė sudedamoji dalis yra cheminės kovinės medžiagos. *Žr. dar: chemical agent; multi-agent munition.* 1/3/73

chemical defence/
défense contre agents chimiques
chèminė gynýba
Gynybos priemonių prieš puolimą naudojant chemines medžiagas nustatymo ir vykdymo metodai, planai ir procedūros. *Žr. dar: chemical agent.* 1/11/91

chemical dose/
dose chimique
chèminė dòzė
Miligramais išreikštas cheminės medžiagos kiekis, gautas arba absorbuotas kūno. *Žr. dar: chemical agent.* 1/2/88

chemical environment/
environnement chimique
chèminė situãcija
Sąlygos rajone, susidariusios dėl tiesioginio ar liekamojo cheminių ginklų poveikio. *Žr. dar: chemical agent.* 1/11/90

chemical horn/
corne chimique
chèminis rãgas
Jūrų minos ragas su elektros baterija, kurios elektrolitas yra stikliniame vamzdelyje, dengiamame plono metalo lakšto. *Kitaip: Hertz-Horn.* 1/11/75

chemical mine/
mine chimique
chèminė minà
Mina su chemine medžiaga, skirta žmonėms naikinti, žaloti arba padaryti neveiksniems ar objektams, įrangai ar vietovei užteršti. *Žr. dar: mine.* 1/8/76

chemical monitoring/
veille chimique
chèminė kontròlė
Nuolatinis ar periodinis procesas užteršimui cheminėmis medžiagomis nustatyti. *Žr. dar: chemical survey.* 1/2/88

chemical operation/
opération chimique
chèminė operãcija
Cheminių medžiagų panaudojimas siekiant žudyti, sužeisti ar ilgesniam laikui padaryti neveiksnų žmogų ar gyvulį ir neleisti ar trukdyti naudotis rajonais, pastatais ar materialinėmis vertybėmis; arba gynyba nuo tokio panaudojimo. *Kitaip*: *chemical warfare.* 1/8/79

chemical survey/
reconnaissance chimique
chèminė žvalgýba
Veiksmai cheminių medžiagų rūšiai, užteršimo laipsniui tam tikrame rajone ir to rajono riboms nustatyti. *Žr. dar: chemical monitoring.* 1/9/89

chemical warfare/
guerre chimique
chèminis kãras
Žr.: chemical operation. 1/3/73

chemical, biological and radiological operation/
opération chimique, biologique et nucléaire
chèminė, biològinė ir radiològinė operãcija
Bendras terminas jungtinei cheminei, biologinei ir radiologinei operacijai pavadinti. 1/3/73

chop/
chop
įgaliójimų pérdavimas
Žr.: change of operational control. 1/3/73

chronic radiation dose/
dose d'irradiation chronique
lėtìnio apšvìtinimo dòzė
Nuolatinė ar daugkartinė jonizuojančiosios spinduliuotės dozė, gauta per ilgą laiką. Dozė gali būti tokio dydžio, kuri gali sukelti spindulinę ligą ar net mirtį. Jei dozė maža, didelė pažeistų kūno ląstelių dalis gali atsigauti. *Žr. dar: acute radiation dose; radiation dose; radiation dose rate.* 1/8/82

chuffing/
toux d'une fusée
pukšėjimas
Kai kurių raketų savybė degti su protarpiais ir su nelygiu garsu. 1/3/73

circular error probable/
écart circulaire probable
vidutìnė paklaidõs tikimýbė
Raketos (sviedinio) pataikymo tikslumo rodiklis, naudojamas kaip veiksnys nustatant tikimą žalą taikiniui. Tai yra apskritimo, į kurį tikimasi, kad bus pataikyta pusė raketų (sviedinių), spindulys. *Žr. dar: delivery error; deviation; dispersion; dispersion error; horizontal error.* 1/3/73

civil affair/
affaire civile
ryšiaĩ sù visúomene
Karo metu – bet koks klausimas, susijęs su ryšiais tarp ginkluotųjų pajėgų vado ir civilinių gyventojų bei civilinių valdymo organų tuose rajonuose, kur jos dislokuotos, sprendžiamas abipusiu susitarimu, oficialiai ar kitaip. 1/3/73

civil defence/
protection civile
civìlinė gynýba
Civilinių gyventojų mobilizavimas, organizavimas ir vadovavimas jiems siekiant pasyviomis priemonėmis sumažinti priešo veiksmų poveikį visiems jų gyvenimo aspektams. 1/3/73

civil disturbance/
troubles publics
civìliniai neramùmai
Grupiniai smurto veiksmai, kuriais pažeidžiami įstatymai ir viešoji tvarka. 1/3/73

civil twilight/
crépuscule civil
civìlinė prieblanda
Žr.: twilight. 1/3/73

civil-military cooperation/
coopération civilo-militaire
civìlių ir karìškių bendradarbiãvimas
Resursai ir susitarimai, kurie remia santykius tarp kariuomenės vadų ir valstybės vadovybės, kariškių ir civilinių gyventojų rajonuose, kur dislokuotos ar planuojamos dislokuoti ginkluotosios pajėgos. Jie apima ir bendradarbiavimą su nevalstybinėmis bei tarptautinėmis institucijomis, organizacijomis ir pan. 25/9/98

civil-military relations/
relations civilo-militaires
civìlių ir karìškių sántykiai
NATO vadų veikla karo metu, tiesiogiai susijusi su santykiais tarp Sąjungininkų ginkluotųjų pajėgų ir ne NATO šalių, kuriose šios ginkluotosios pajėgos yra dislokuotos, remiamos ar naudojamos, vyriausybių, civilinių gyventojų ar institucijų. 1/3/73

civilian preparedness for war/
préparation civil pour le temps de guerre
civìlių kovìnė parengtìs kãrui
Visos valstybė ir Sąjungininkų priemonės ir būdai, kurių imamasi taikos metu, kad valstybė galėtų išlikti per priešo užpuolimą ir efektyviai prisidėtų prie bendrų pastangų. 1/3/73

clandestine operation/
mission clandestine
slaptóji operãcija
Veikla, kurios tikslas – atlikti žvalgybą, kontržvalgy-

bą ir kitus panašius veiksmus, vykdoma ar remiama tokiu būdu, kad būtų užtikrintas slaptumas. 1/3/73

classifications of bridges and vehicles/ classement militaire – classification des ponts et véhicules
tiltų apkrovõs iř transpòrto svõrio klasifikãcija
Žr.: military load classification. 1/12/79

classified matter/ sujet classifié
įslãptinta mẽdžiaga
Bet kokios rūšies ar pavidalo tarnybinė informacija ar medžiaga, kurią reikia apsaugoti valstybės saugumo interesais. *Žr. dar: unclassified matter*. 1/3/73

cleansing station/ station de décontamination
švãrinimo stotìs
Žr.: decontamination station. 1/3/73

clear weather air defense fighter/ chasseur de défense aérienne temps clair
nesudėtìngų óro sąlygų naikintùvas
Orlaivis su įranga ir ginklais, kurie leidžia atakuoti oro taikinius dieną ir naktį, bet tik nesudėtingomis oro sąlygomis. *Žr. dar: fighter.* 1/10/84

clearance diving/ déminage par plongeur
išminãvimas nárdant
Narų naudojimas minoms surasti, atpažinti ir pašalinti. 1/8/76

clearance rate/ vitesse de déblaiement
išminãvimo greĩtis
Plotas, kuris turėtų būti išvalytas per laiko vienetą išlaikant nustatytą minimalų procentinį išvalymo santykį, naudojant tam tikrus minų paieškos ir (arba) tralavimo būdus. 1/8/76

clearway/ prolongement dégagé
kilìmo saugõs zonà
Apibrėžtas stačiakampis žemės ar vandens plotas orlaivių kilimo tako gale, parinktas ar paruoštas kaip tinkamas ruožas, virš kurio orlaivis gali atlikti dalį savo pradinio pakilimo į norimą aukštį. 1/7/80

climb mode/ montée automatique
aukštėjimo režìmas
Skrydžių valdymo režimas, kuriuo orlaivio aukštėjimas automatiškai valdomas pagal iš anksto parengtą programą. 1/3/73

close air support/ appui aérien rapproché
artimóji (tiesióginė) aviãcijos paramà
Veiksmai ore prieš priešo taikinius, esančius arti draugiškų pajėgų, reikalaujantys kiekvieno oro pajėgų uždavinio detalaus suderinimo su sausumos pajėgų ugnimi ir manevravimu. *Žr. dar: air support.* 1/3/73

close control/ contrôle serré
artimàsis valdymas
Orlaivio uždavinio vykdymo valdymo būdas, kai orlaivis yra visą laiką valdomas pagal aukštį, greitį ir kryptį iki vietos, iš kurios uždavinys galės būti vykdomas. *Žr. dar: close-controlled air interception.* 1/11/90

close support/ appui rapproché
artimóji (tiesióginė) paramà
Paramos pajėgų veiksmai prieš taikinius ar objektus, kurie yra arti remiamų pajėgų, reikalaujantys glaudžios sąveikos derinant ugnį, judėjimą ar kitus remiamų pajėgų veiksmus. *Žr. dar: support.* 1/3/73

close supporting fire/ tir d'appui rapproché
artimóji paramõs ugnìs
Ugnis, paleista į priešo karius, ginkluotę ar pozicijas, kuri dėl jų artumo sudaro rimtą pavojų remiamam vienetui. *Žr. dar: supporting fire part 3.* 1/3/73

close-controlled air interception/ interception aérienne en contrôle serré
nuõlat valdomas pérėmimas orè
Perėmimas, kurio metu naikintuvas visą laiką kreipiamas į poziciją, iš kurios taikinys matomas vizualiai ar su radaro pagalba. *Žr. dar: air interception; broadcast-controlled air interception; close control.* 1/3/73

closed area/ zone fermée
uždaróji zonà
Nustatyta vietovė, į kurią įeiti ar per kurią eiti draudžiama. *Žr. dar: danger area; prohibited area; restricted area.* 1/3/73

closure minefield/ champ de mines d'interdiction
užtveriamàsis mìnų laũkas
Jūrų minomis užminuota zona, kurios tikslas – kelti grėsmę, kad laivai negalėtų per ją plaukti. *Žr. dar:*

minefield. 1/8/76

cloud amount/
couverture nuageuse
debesuotùmas
Debesų dengiamos dangaus dalies santykis su visu dangaus plotu. *Kitaip: cloud cover.* 1/7/80

cloud cover/
couverture nuageuse
debesuotùmas
Žr.: cloud amount. 1/7/80

cluster/
1.2.3.4.5.6. grappe; 7. groupe énergétique
1.,2.,3.,4.,5.,6. kẽkė 7. sántalka
1. Ugnies signalas – grupė vienu metu šviečiančių žvaigždžių.
2. Grupė bombų, paleistų kartu. Tai dažniausiai skeveldrinės ar padegamosios bombos.
3. Du ar daugiau parašiutų, naudojamų lengviems ar sunkiems kroviniams išmesti.
4. Pagal schemą išdėstyto sausumos minų lauko sudedamoji dalis. Ji gali būti prieštankinė, priešpėstinė ar mišri. Ji susideda iš vienos – penkių minų, ne daugiau kaip viena iš jų prieštankinė.
5. Kalbant apie minų paiešką – grupė panašių minų.
6. Du ar daugiau variklių, sujungtų taip, kad galėtų funkcionuoti kaip vienas variklis.
7. Keletas jūrų minų, pastatytų arti viena kitos pagal schemą ar kaip vientisas vienetas. Jos gali būti skirtingų tipų. 1/3/81

cluster bomb unit/
arme à dispersion
bòmbų kẽkės pakabà
Orlaivio pakaba, susidedanti iš dalytuvo ir antrinių šaudmenų skirta bombų kekėms. *Žr. dar: dispenser.* 1/7/80

clutter/
fouillis
elektròniniai trukdžiaĩ
Žr.: radar clutter. 9/1/96

coarse mine/
mine coriace
mãžo jaũtrio nekontãktinė minà
Nelabai jautri nekontaktinė mina. *Žr. dar: mine.* 1/11/75

coastal convoy/
convoi côtier
pakrántės konvòjus
Laivų konvojus, kuris plaukia arčiau žemyno šelfo ir pakrančių vandenyse. *Žr. dar: convoy.* 1/12/77

coastal refraction/
réfraction côtière
krañto refrãkcija
Paviršinės radijo bangos krypties pasikeitimas, kai ji pereina iš sausumos į jūrą ar iš jūros į sausumą. *Kitaip: land effect; shore line effect.* 1/3/73

cocooning/
mise en cocon
kokòninimas
Orlaivio apipurškimas arba nudažymas kokia nors medžiaga, pvz., plastiku, kuri sudaro apvalkalą lyg kokoną, apsaugantį nuo atmosferos poveikio. *Kitaip: plastic spray packaging.* 1/3/73

code word/
mot-code
kòdinis žõdis
1. Žodis, kurio reikšmė įslaptinta ir kuriam suteiktas atitinkamas slaptumo laipsnis, kad nebūtų atskleisti ketinimai ir informacija, susijusi su slaptu planu ar operacija.
2. Kriptonimas, vartojamas žvalgybos įslaptintiems duomenims atpažinti. 1/8/76

collapse depth/
immersion d'écrasement – immersion de destruction
sugniùždymo gỹlis
Projekte nustatytas gylis, kurį viršijus slėgimas į korpusą sukelia visišką jo sugniuždymą. 1/3/81

collation/
regroupement
sugrupãvimas
Žvalgybinės informacijos apdorojimo etapas, kuriame panašūs duomenys yra grupuojami kartu sudarant įvykių chronologiją. Tai palengvina tolesnį apdorojimą. *Žr. dar: intelligence cycle.* 1/2/88

collection/
recherche
žvalgýbinės informãcijos rinkìmas
Žr.: intelligence cycle. 1/3/73

collection agency/
organisme de renseignement
žvalgýbinės informãcijos rinkìmo agentūrà
Žr.: agency. 1/9/81

collection management/
gestion de la recherche
žvalgýbinės informãcijos rinkìmo vadýba
Žvalgybinės informacijos poreikių pavertimas žvalgybinės informacijos rinkimo poreikiais, užduočių

davimas ir koordinavimas su atitinkamais rinkimo šaltiniais ar agentūromis, rezultatų stebėsena ir prireikus naujų užduočių rengimas. *Žr. dar: intelligence cycle.* 1/11/90

collection plan/
plan de recherche
žvalgýbinės informãcijos rinkìmo plãnas

Planas informacijai rinkti iš įvairių šaltinių siekiant patenkinti žvalgybos informacijos poreikius ir paversti juos įsakymais ir paklausimais atitinkamoms agentūroms. *Žr. dar: information; information requirements; intelligence cycle.* 1/7/93

collective call sign/
indicatif d'appel collectif
beñdras šaukinỹs

Bet koks šaukinys, ženklinantis du ar daugiau objektų, dalinių, vadovybių ar vienetų. Bendras šaukinys galioja objektų, dalinių, vadovybių ar vienetų vadams ir jiems pavaldiems vadams. *Žr. dar: call sign.* 1/3/73

collective nuclear, biological and chemical protection/
protection nucléaire, biologique et chimique collective
kolektỹvinė apsaugà nuõ branduolìnio, biològinio ir chèminio giñklo

Apsauga, teikiama grupei asmenų vietovėje, užterštoje radioaktyviosiomis, biologinėmis ir cheminėmis medžiagomis. Ji leidžia sumažinti atitinkamą individualiąją apsaugą. 1/4/82

collimating mark/
repère de fond de chambre – repère de cliché
koordinãtės žymà

Žyma, padaryta aerofotoaparato viduje (ant fotojuostos išlyginamojo stiklo ar panašiai) ir fotografavimo metu paliekanti negatyvuose ženklus, kurie naudojami optiniam centrui arba pagrindiniam aerofotonuotraukos taškui nustatyti. *Kitaip: fiducial mark.* 1/3/73

collocation/
co-implantation
dislokãvimas

Dviejų arba daugiau vienetų, karinių dalinių, organizacijų išdėstymas tiksliai nustatytoje vietoje. 1/7/80

column cover/
couverture de colonne
vorõs príedanga

Transporto priemonių voros dengimas iš oro, palaikant radijo ryšį su orlaiviais, kurie žvalgo ir (ar) atakuoja taikinius, keliančius grėsmę transporto judėjimui. *Žr. dar: cover.* 1/3/73

column formation/
formation en ligne de file
vorà

Rikiuotė, kurioje elementai išdėstyti vienas už kito. *Žr. dar: trail formation; transport stream.* 1/3/73

column gap/
créneau
vorõs atstùmas

Tarpas tarp dviejų vienas po kito einančių elementų, keliaujančių tuo pačiu keliu; gali būti išreiškiamas ilgio arba laiko vienetais, skaičiuojant nuo vieno elemento galo iki paskui jį judančio elemento priekio. 1/12/79

column length/
longueur d'encombrement
vorõs ilgis

Kelio ruožo, kurį užima juo važiuojanti vora arba vilkstinė, ilgis. *Žr. dar: road space.* 1/10/80

combat air patrol/
patrouille aérienne de combat
kovìnis óro patrùlis

Orlaivių patrulis, skraidantis virš objekto rajono, saugomų pajėgų, lemiamo kovos zonos rajono arba virš oro erdvės gynybos rajono. Šio patrulio tikslas – pagauti ir sunaikinti priešiškus orlaivius prieš jiems pasiekiant taikinį. *Žr. dar: combat patrol; patrol; reconnaissance patrol.* 1/3/73

combat available aircraft/
aéronef disponible pour le combat
tinkamì kõvai órlaiviai

Orlaiviai, pajėgūs įvykdyti kovinį uždavinį. Jų pagrindinė ginklų sistema turi veikti, bet jiems gali reikėti degalų papildymo, apginklavimo arba kovai parengtų įgulų. *Žr. dar: combat ready aircraft.* 1/12/93

combat chart/
carte de combat
kovõs žemė́lapis

Specialusis 1:50000 mastelio jūros ir sausumos žemėlapis (jūrlapio ir topografinio žemėlapio derinys), skirtas laivyno artilerijos ir artimosios oro paramos tikslams amfibinio išlaipinimo, karinių veiksmų pakrantėje (sausumoje ar jūroje) metu. Jame detaliai parodyti hidrografiniai bei topografiniai pakrantės zonos bruožai. *Žr. dar: amphibious chart.* 1/10/80

combat control team/
équipe de guidage

kovìnio vaĺdymo grùpė
Specialiai oro transportavimo operacijoms parengta grupė, kurią galima nuleisti iš oro, kai reikia atlikti vietinių skrydžių valdymą ir patarti visais karių nusileidimo, išmetimo zonos reikalavimų klausimais. 1/11/83

combat day of supply/
approvisionnement d'un jour de combat
kovìnio aprūpinimo dienõs nòrma
Bendras atsargų kiekis, reikalingas vienetui aprūpinti vienai kovos dienai; apskaičiuojamas padauginus standartinę dienos aprūpinimo normą iš intensyvumo koeficiento. *Žr. dar: one day's supply.* 1/3/73

combat information/
renseignement brut de combat
mūšio informãcija
Kovojančių dalinių surinkti arba jiems pateikti duomenys, kuriais gali būti tuoj pat naudojamasi kovoje arba padėčiai įvertinti; svarbūs duomenys iškart patenka į žvalgybos ryšių kanalus. *Žr. dar: combat intelligence.* 1/8/82

combat information centre/
centre d'information de combat
mūšio informãcijos ceñtras
Laive ar orlaivyje esantis postas, kur kaupiama, įvertinama bei platinama taktinė informacija, skirta flagmanui, vadui bei tam tikroms kontrolės žinyboms; vadovybė mūšio informacijos centrui gali pavesti tam tikras kontrolės, pagalbos bei koordinavimo funkcijas. *Kitaip: action information centre. Žr. dar: air defence control centre.* 1/3/73

combat intelligence/
renseignement de combat
mūšio laūko žvalgýbinė informãcija
Žvalgybos duomenys apie priešą, orą ir geografinius bruožus, reikalingi vadui planuojant ir vykdant kovines operacijas. *Žr. dar: combat information; intelligence; tactical intelligence.* 1/9/81

combat load/
charge de combat
kovìnis krovinỹs
Visi orlaiviais gabenami kovos reikmenys. *Žr. dar: payload; wartime load.* 1/3/73

combat loading/
chargement de combat
kovìnis pakrovìmas
Personalo išdėstymas ir įrangos bei atsargų pakrovimas, atitinkantis konkrečią numatomą taktinę operaciją; kiekvienas atskiras daiktas pakraunamas taip, kad būtų galima jį iškrauti reikiamu laiku. *Žr. dar: loading.* 1/3/73

combat patrol/
patrouille de combat
kovõs patrùlis
Sausumos pajėgų taktinio vieneto sudedamoji dalis, išsiųsta įtraukti priešo į atskirą mūšį; arba vienetas, paskirtas kovojant apsaugoti savo pajėgas nuo galimo užpuolimo iš fronto, sparnų ar užnugario. *Kitaip: fighting patrol. Žr. dar: combat air patrol; patrol; reconnaissance patrol.* 1/3/82

combat power/
puissance de combat
kovìnė galià
Visos naikinimo ir (arba) griaunamosios priemonės, kurias karinis vienetas (formuotė) gali panaudoti kovoje su priešu tam tikru laiku. 1/8/74

combat readiness/
prêt au combat
kovìnė parengtìs
Žr. dar: combat ready. 1/9/80

combat ready/
prêt au combat
kovìnės parengtiẽs
1. Kalbant apie vienetus ar techniką – tinkami kovinėms operacijoms.
2. Kalbant apie personalą – pasirengęs vykdyti kovos operacijas vienete, į kurį paskirtas. 9/1/96

combat ready aircraft/
aéronef prêt au combat
kõvai pàrengtas órlaivis
Pripiltas degalų, ginkluotas kovinis orlaivis su įgula kovinėje parengtyje. *Žr. dar: combat available aircraft.* 1/12/93

combat service support/
soutien logistique du combat
kovìnis aprūpinimas
Parama, teikiama kovinėms pajėgoms visų pirma administracijos ir logistikos srityse. 1/12/74

combat support/
appui tactique
kovìnė paramà
Koviniams vienetams teikiama parama ugnimi ir operacinė pagalba. 1/11/94

combat survival/
mesure de survie en zone de combat
išlikìmas mūšio laukè
Priemonės, kurių turi imtis kariai, atskirti nuo drau-

giškų pajėgų kovos lauke, įskaitant veiksmus, susijusius su asmens išlikimu, priešo išvengimu, pabėgimu ir elgesiu nelaisvėje. 1/3/73

combat zone/
zone de combat
1. kovõs rajònas 2. kovõs zonà
1. Rajonas, kuriame kovinės pajėgos vykdo operacijas.
2. Teritorija prieš armijų grupės užnugario ribą, skirstoma į:
priešakinę kovos zoną, apimančią teritoriją į priekį nuo korpuso užnugario ribos;
užnugario kovos zoną, apimančią teritoriją tarp korpuso užnugario ribos ir armijų grupės užnugario ribos. *Žr. dar: communications zone*. 1/7/83

combination circuit/
mise de feu combinée
mišrióji sprogdìklio sistemà
Sprogdiklio sistema, sužadinama dviejų ar daugiau poveikių, gaunamų vienu metu ar iš anksto nustatytu laiko tarpu. *Žr. dar: firing circuit.* 25/9/98

combination firing circuit/
circuit combiné de mise de feu
mišrióji sprogdìklio sistemà
Sujungtos dvi atskiros sprogdiklių sistemos, kurių viena yra elektrinė, o kita neelektrinė, kad naudojant bet kurią sistemą būtų susprogdinti visi užtaisai. *Žr. dar: dual firing circuit.* 1/3/81

combination influence mine/
mine à influences combinées – mine combinée
mìšriojo póveikio minà
Mina, suprojektuota suveikti tik tada, kai du ar daugiau skirtingų poveikių yra gaunami iš karto ar iš anksto nustatyta tvarka. *Kitaip: combined influence mine*. *Žr. dar: mine.* 1/11/94

combined/
combiné
sujungtàsis
Kai kalbama apie dviejų (ar daugiau) Aljanso šalių pajėgas ar žinybas. (Kai dalyvauja ne visos Aljanso šalys ar kariuomenės rūšys, dalyvaujančios pajėgos ar valstybės turi būti įvardijamos, pvz., sujungtasis laivynas). *Žr. dar: joint.* 1/3/73

combined airspeed indicator/
badin combiné – indicateur combiné de vitesse air
sudėtìnis óro greĩčio indikãtorius
Prietaisas, kuris kartu parodo oro greitį ir Macho skaičių. 1/3/81

combined force/
force multinationale
sujùngtosios pãjėgos
Pajėgos, susidedančios iš dviejų ar daugiau valstybių vienetų. *Žr. dar: force(s).* 25/9/98

combined influence mine/
mine à influences combinées – mine combinée
mìšriojo póveikio minà
Žr.: combination influence mine. 1/11/94

combined logistic support/
soutien logistique combiné
sujungtóji logìstinė paramà
Šalių NATO narių koordinavimo vadovybės sprendimas sutelkti konkrečius resursus. *Žr. dar: logistic assistance; mutual aid; reallocation of resources.* 1/11/94

combined operation/
opération interalliée
jungtìnių pajėgų operãcija
Operacija, vykdoma dviejų ar daugiau Sąjungininkų pajėgų, siekiant įvykdyti vieną uždavinį. 1/3/73

combustor/
dispositif combustor
degìklis
Pavadinimas, kuriuo įvardijami liepsnos laikiklis ar stabilizatorius, degiklis, degimo kamera ir raketų variklio ar dujų turbinos įpurškimo sistema. 1/3/73

command/
1. 2. 3. commandement; 4. 5. commander
1. įgaliójimai 2. kománda 3. vádas
4. dominúoti 5. vadováuti
1. Įgaliojimai, suteikti ginkluotųjų pajėgų pareigūnui duoti nurodymus karinėms pajėgoms, jas koordinuoti ir valdyti.
2. Vado duodamas įsakymas; tai yra vado valia, išreikšta siekiant, kad būtų įvykdytas koks nors veiksmas.
3. Vienetas ar vienetai, struktūra ar rajonas, kuriems vadovauja vienas asmuo.
4. Dominuoti ugnies arba stebėjimo atžvilgiu naudojantis pranašesne pozicija.
5. Naudotis vadovavimo teisėmis. *Žr. dar: administrative control; area command; base command; full command; functional command; national command; operational command.* 1/3/73

command axis/
axe de déplacement des postes de commandement – axe de transmission
vadãvietės judėjimo kryptìs
Linija, kuria judės vadavietė. 1/3/73

C

command channel/
chaîne de commandement
vadovãvimo grandìnė
Žr.: chain of command. 1/3/73

command controlled stocks/
stocks contrôlés par un commandement
vadovýbės kontroliúojamos ãtsargos
Atsargos, kurios yra NATO paskirto vado žinioje, kad jis turėtų reikiamą lankstumą darydamas įtaką kovos laukui logistikos atžvilgiu. "Esančios žinioje" reiškia atsakomybę už sandėliavimą, remontą ir priežiūrą, atskaitomybę, pakeitimą, fizinę apsaugą ir transportavimą į kovos lauką. 1/3/84

command destruct signal/
signal de destruction télécommandé
valdomasis sunaikìnimo signãlas
Signalas, kuriuo paleidžiamas raketos sprogdinimo mechanizmas. 1/3/73

command detonated mine/
mine télécommandée
valdomoji minà
Mina, kuri sužadinama nuotolinio valdymo priemonėmis. *Žr. dar: mine.* 1/3/79

command ejection system/
systéme d'éjection comandée
valdomoji išmetìmo sistemà
Žr.: ejection systems. 1/3/81

command guidance/
guidage télécommandé
valdomasis nukreipìmas
Valdymo sistema, kuria į raketą siunčiama informacija iš išorinio šaltinio ir tuo būdu raketa nukreipiamas nurodyta trajektorija. 1/3/73

command net/
réseau de commandement
vadovãvimo tiñklas
Ryšių tinklas, vadovavimo kontrolės tikslais jungiantis vieną vadovavimo lygmenį su keletu ar visais pavaldžiais vadovavimo lygmenimis. 1/3/73

command post/
poste de commandement
vadãvietė
Mūšio lauke funkciškai suskirstyta dalinio ar padalinio vadovybės būstinė. Vadavietė, iš kurios vadovauja arba kurioje yra dalinio (padalinio) vadas, yra pagrindinė. 1/3/73

command post exercise/
exercice de poste de commandement
štabų pratýbos
Pratybos su sąlyginėmis pajėgomis, kuriose dalyvauja vadas, jo štabas, palaikomas ryšys vadavietėje ir su kitomis vadavietėmis. *Žr. dar: exercise; field exercise.* 1/11/83

command select ejection/
système d'éjection à commande sélective
valdomasis pasirinktìnis išmetìmas
Žr.: ejection systems. 1/3/81

command, control and information system/
système d'information, de commandement et de contrôle
vadovãvimo, valdymo ir informãcijos sistemà
Integruota sistema, susidedanti iš doktrinos, procedūrų, organizacinių struktūrų, personalo, priemonių, įrangos, infrastruktūros objektų ir ryšių, kurie laiku teikia visų lygių vadovybei duomenis planuoti, nukreipti ir valdyti. 1/9/81

commander/
commandant
vãdas
Žr.: executing commander; exercise commander; Major NATO Commander; national command; national force commander; national territorial commander; releasing commander. 1/3/73

commercial loading/
chargement administratif
komèrcinis pakrovìmas
Žr.: administrative loading. 1/3/73

commodity loading/
chargement séparé par produit
atskiràsis pakrovìmas
Pakrovimo būdas, kai įvairūs kroviniai, pvz., šaudmenys, maisto atsargos ar įpakuotos transporto priemonės, sukraunami kartu, taip, kad būtų galima iškrauti konkrečią prekę nejudinant kitų. *Žr. dar: loading.* 1/3/73

common infrastructure/
infrastructure commune
bendrà infrastruktūrà
Infrastruktūra, svarbi NATO pajėgų mokymui ar NATO operacinių planų įgyvendinimui, kuri pagal jos naudojimo mastą, paklausą ir kriterijų, nustatytų Šiaurės Atlanto Tarybos, atitikimą paprastai finansuojama NATO narių. *Žr. dar: infrastructure.* 1/3/73

common user item/
article d'usage commun
beñdro naudójimo dáiktas
Pakeičiamas daiktas, naudojamas dviejų ar daugiau valstybių ar kariuomenės rūšių. *Žr. dar: interchangeability.* 1/7/82

commonality/
identité
bendrùmas
Pasiekta būklė, kai grupė asmenų, struktūrų ar valstybių taiko bendrą doktriną, procedūras ar naudoja vienodą įrangą. *Žr. dar: compability; interchangeability; interoperability.* 1/3/82

communication reporting gate/
seuil de compte rendu
raportãvimo vietà
Geografinis taškas, kuriame būdami laivybos kontrolei pavaldūs laivai privalo raportuoti laivybos kontrolės valdymo organui. *Žr. dar: naval control of shipping.* 3/8/98

communications and information system/
système de communication et d'information
ryšių ir informãcinė sistemà
Įrangos, metodų, procedūrų visuma ir, jei reikia, personalas, organizuoti taip, kad galėtų vykdyti konkrečias informacijos priėmimo, perdavimo ir apdorojimo funkcijas. 1/11/90

communications centre/
centre des communications – centre des transmissions
ryšių mãzgas
Žinyba, atsakinga už pranešimų srautus. Mazge paprastai būna pranešimų centras, siųstuvų ir imtuvų įranga. *Kitaip: signal centre.* 1/10/80

communications intelligence/
renseignement transmissions
ryšių žvalgýba
Žvalgybinė informacija, gaunama iš elektromagnetinių ryšių bei ryšių sistemų. 20/11/96

communications net/
réseau de transmissions
ryšių tiñklas
Stočių, galinčių palaikyti ryšį bendrais kanalais ar dažniais, sistema. 1/6/81

communications satellite/
satellite de télécommunications
ryšių palydõvas
Palydovas orbitoje, perduodantis signalus tarp ryšių stočių. Palydovai būna dvejopi:
1) aktyvusis ryšių palydovas – palydovas, gaunantis ir persiunčiantis atgal signalus tarp stočių;
2) pasyvusis ryšių palydovas – palydovas, kuris tik atspindi signalus tarp stočių. 1/3/73

communications security/
sécurité des télécommunications
ryšių saugùmas
Saugumas, kuris pasiekiamas naudojant kriptografijos, perdavimo, skleidimo ir fizinės apsaugos priemones, kad vertinga informacija, gaunama ar perduodama visomis ryšių priemonėmis, nepatektų tiems asmenims, kuriems neleidžiama ja naudotis ar ją žinoti. 16/7/96

communications zone/
zones des communications
ryšių zonà
Operacijų teatro užnugario dalis (esanti už kovos zonos, tačiau besiribojanti su ja), kurioje yra ryšių linijos, tiekimo ir evakuacijos padaliniai ir kiti vienetai, galintys nedelsiant paremti ir palaikyti kovines pajėgas. *Žr. dar: combat zone.* 1/3/73

comparative cover/
couverture de comparaison ou de référence
lýginamoji aprėptìs
Tos pačios vietos ar objekto aprėptis, atliekama skirtingu laiku, kad būtų nustatyti detalių pokyčiai. *Žr. dar: cover; coverage.* 1/3/73

compartment marking/
marquage de soute
skỹrių žẽnklinimas
Vidinės orlaivių kabinos žymėjimas skyriais krovininiui išdėstyti pagal svorio ir pusiausvyros reikalavimus. 1/3/73

compass direction/
direction de compas
kòmpaso kryptìs
Horizontali kryptis, išreikšta kaip kampinis dydis (laipsniais, minutėmis ir sekundėmis), matuojamas pagal laikrodžio rodyklę nuo kompaso šiaurės krypties. 1/3/73

compass north/
nord du compas – nord d'une boussole
kòmpaso šiáurė
Nekoreguota kompaso rodyklės kryptis į šiaurę. 1/3/73

compass rose/
rose du compas
kòmpaso rõžė

Apskritimas, suskaidytas laipsniais, rodantis pasaulio šalių kryptis. 1/3/73

compatibility/
compatibilité
suderinamùmas

Dviejų ar daugiau įrangos vienetų ar komponentų galėjimas būti ar veikti toje pačioje sistemoje ar aplinkoje netrukdant vienas kitam. *Žr. dar: commonality; interchangeability.* 1/3/73

compilation/
compilation
sudãrymas

Visos esminės informacijos, reikalingos žemėlapiui parengti, atrinkimas, sudėliojimas ar grafinis atvaizdavimas. Tokia informacija gali būti paimta iš kitų žemėlapių ar iš kitų šaltinių. 1/3/73

compilation diagram/
carton des références
sudãrymo diagramà

Diagrama, kurioje pateikiami duomenys apie šaltinius, iš kurių tam tikra informacija buvo paimta. Informacijos patikimumą nurodyti nebūtina. *Žr. dar: reliability diagram.* 1/3/73

complete round/
coup complet
sukomplektúotas šaudmuõ

Šaudmuo, turintis visus būtinus komponentus. 1/9/81

component/
composant
komponeñtas

Logistikoje – dalis ar dalių derinys, turintys tam tikrą funkciją ir galintys būti įmontuoti ar pakeisti tik kaip tam tikras vienetas. *Žr. dar: equipment; part; sub-assembly.* 1/3/92

component life/
durée de vie d'un élément
komponeñto ilgaamžiškùmas

Laikas, po kurio komponentas turi būti pakeistas dėl tolesnio veikimo nepatikimumo. 1/3/73

compound helicopter/
hélicoptère hybride
patóbulintasis sraigtãsparnis

Sraigtasparnis, turintis pridėtinę variklio sistemą, galinčią suteikti daugiau traukos negu vien keliamasis sraigtas ir tuo padidinti greitį; sparnų, mažinančių keliamojo sraigto jėgą, gali ir nebūti. 1/12/76

compression chamber/
caisson de compression – caisson de plongée – caisson de recompression – caisson hyperbare
barokãmera

Žr.: hyperbaric chamber. 1/10/84

compromised/
compromis
àtskleista

Terminas, taikomas slaptai medžiagai, kurią iš dalies ar visą sužinojo asmuo (-enys), kuris (-ie) neturi teisės ją žinoti, ar buvo iškilęs pavojus, kad ją sužinos. 1/3/73

computed air release point/
point de largage calculé
apskaičiúotoji išmetìmo vietà

Apskaičiuota vieta ore, kurioje pirmoji parašiutininkų ar krovinių dalis turi būti išmesta, kad nusileistų į numatytą vietą. *Žr. dar: release point.* 1/3/73

concealment/
dissimulation
slėpìmas

Saugojimas nuo stebėjimo ar sekimo. *Žr. dar: cover; screen.* 1/11/75

concentrated fire/
tir de concentration
sutelktóji ugnìs

1. Dviejų ar daugiau laivų baterijų šaudymas į vieną taikinį.
2. Šaudymas iš ginklų, nutaikytų į vieną tašką ar mažą plotą. *Žr. dar: fire.* 1/3/73

concentration area/
zone de concentration
1. sutelkìmo rajònas 2. sutelkìmo zonà

1. Vieta, kur surenkami kariai prieš pradedant karinę operaciją.
2. Ribota vietovė, į kurią ribotą laiko tarpą sutelkiama ginklų ugnis. *Žr. dar: fire.* 1/3/73

concept/
concept
sumãnymas

Suvokimas ar idėjos formuluotė, kaip kas turi būti atlikta ar įvykdyta, kurios pasekmė gali būti nustatyta atitinkama procedūra. 1/11/83

concept of operations/
concept de l'opération – idée de manoeuvre
operãcijos sumãnymas

Aiški ir trumpa vado pasirinkto veiksmų uždaviniui atlikti varianto formuluotė. 1/3/82

cone of silence/
cône de silence
tylõs zonà
Apverstо kūgio formos erdvė virš radijo antenų, kur radijo signalas yra visai negirdimas arba girdimas labai silpnai. *Žr. dar: Z marker beacon.* 1/3/73

confusion reflector/
réflecteur – brouilleur
klaidìnamasis ãtšvaitas
Elektromagnetinių bangų atšvaitas, naudojamas priešui suklaidinti. Kaip atšvaitas gali būti panaudoti kampiniai reflektoriai, metalo pjaustiniai, viela ir kt. priemonės. 1/3/73

connecting route/
itinéraire de raccordement
jungiamàsis kẽlias
Kelias, jungiantis pagrindinius ir (ar) šalutinius kelius. *Žr. dar: route.* 1/6/78

console/
1. console; 2. pupitre de commande
valdymo pùltas
1. Tolimojo veikimo radijo priemonė, naudojama navigacijos tikslams. Pagal dažnio moduliavimo ypatybes ja nustatomi azimutai.
2. Grupė valdymo svirčių, indikatorių ir panašių elektroninių ir mechaninių įrenginių, naudojamų stebėti ar kontroliuoti specialioms sistemos funkcijoms, pvz., raketų patikrinimui prieš paleidimą ar laiko skaičiavimui prieš paleidžiant, paleidimui ir pan. 1/3/73

consolidation of position/
organisation d'une position conquise
pozìcijų sustìprinimas
Užimtų pozicijų įrengimas ir sustiprinimas, kad jos galėtų būti panaudotos prieš priešą. 1/3/73

constant of the cone/
constante du cône
kūgio konstánta
Lamberto kūginė ortomorfinė projekcija. *Žr.: grid convergence factor. Žr. dar: convergence factor.* 1/3/73

consular shipping advisor/
conseiller consulaire pour la navigation commerciale
konsulìnis laivýbos patarė́jas
Laivyno karininkas, pavaldus konsului neutralioje šalyje, paskirtas laivybos karinei kontrolei palaikyti. *Žr. dar: naval control of shipping.* 9/7/97

consultation/
consultation
konsultãcija
Apsvarstymas ir apsikeitimas patarimais tarp aukščiausių Aljanso ir šalių narių politinių vadovybių dėl krizių valdymo, sprendimų priėmimo ir suderintų direktyvų išleidimo kariniams vadams. 1/11/90

concumption rate/
taux de consommation
sunaudójimo greĩtis
Vidutinis sąnaudų kiekis per tam tikrą laiko tarpą, išreikštas atitinkamais matais. 1/3/73

contact/
contact
nustãtymas
Bet kokio objekto aptikimas ore, ant žemės ar po vandeniu panaudojant akustines, elektronines ir(ar) vizualines priemones. 16/7/96

contact lost/
contact perdu
diñgęs taikinỹs
Terminas, vartojamas pažymėti, kad taikinys dingo ir jo neįmanoma sekti, bet galima nustatyti jo vietą remiantis ankstesniais duomenimis ir tikrai žinant, kad jis tebėra stebėjimo rajone. 9/1/96

contact mine/
mine à contact
kontãktinė minà
Mina, detonuojama fizinio sąlyčio. *Žr. dar: mine.* 1/3/77

contact point/
point de jonction
1. susitikìmo tãškas 2. susisiekìmo tãškas
1. Sausumos operacijose – lengvai atpažįstamas taškas (orientyras), kuriame du ar daugiau vienetų turi susitikti.
2. Aviacijos operacijose – vieta, kurioje uždavinį vykdantis vadas susisiekia su skrydžių valdymo žinyba. *Žr. dar: check point; control point; coordinating point; pull-up point; rendezvous; turn-in point.* 1/12/76

contact print/
tirage contact
kontãktinis ãtspaudas
Kopija, padaryta iš negatyvo arba diapozityvų per tiesioginį kontaktą su šviesai jautria medžiaga. 1/3/73

contact report/
compte rendu de contact – compte rendu initial de contact – compte rendu

supplémentaire de contact
pranešìmas apiẽ aptikìmą/sąlytį
Pranešimas apie priešo aptikimą. *Kitaip: amplifying report; initial contact report.* 1/12/79

contain/
contenir
sulaikýti
Sustabdyti, sulaikyti ar apsupti priešo pajėgas ar priversti priešą sutelkti pajėgas tam tikra kryptimi ir neleisti jų panaudoti kitoje vietoje. 1/3/73

container anchorage terminal/
terminal de mouillage pour conteneurs
kontéinerių terminãlo inkarãvietė
Apsaugota inkaravietė (bet ne uostas), kur yra priemonės ir sąlygos konteineriams perkrauti iš konteinervežių į kitus laivus. 1/6/78

contamination/
contamination – infection
taršà
Radioaktyviųjų, biologinių ar cheminių medžiagų nusėdimas ant pastatų, teritorijų, personalo ar objektų, taip pat jų absorbavimas ar adsorbavimas. *Žr. dar: fall out; induced radiation; residual radiation.* 1/11/94

contamination control/
contrôle de contamination
taršõs kontròlė
Procedūros, kurių tikslas – išvengti radioaktyviojo, biologinio ir cheminio užteršimo ar jį sumažinti ar pašalinti, kad būtų palaikomas ar padidinamas karinių operacijų efektyvumas. 1/3/81

contamination control line/
ligne de contrôle de contamination
taršõs kontròlės ribà
Riba, nustatyta kompetentingų pareigūnų, rodanti tam tikru teršalu užterštą rajoną ir užteršimo lygį. 1/3/73

contamination control point/
point de contrôle de contamination
taršõs kontròlės pùnktas
Ta taršos kontrolės ribos dalis, kurioje personalas kontroliuoja atvykimą į užterštą rajoną ir išvykimą iš jo. 1/3/73

contingency plan/
plan de circonstance
plãnas nenumatýtoms aplinkýbėms
Planas, parengtas galimoms operacijoms, kurių planavimo faktoriai nustatyti ar numanomi. Šis planas parengiamas kiek įmanoma detalesnis, įskaitant reikalingus resursus bei dislokavimo variantus, kaip pagrindas tolesniam planavimui. 25/9/98

continuous fire/
tir continu
nenutrūkstamóji ugnìs
1. Šaudymas, atliekamas normaliu tempu (sparta) be pertraukų koregavimui ar dėl kitokių priežasčių. 2. Artilerijos ir jūrų laivyno paramoje ugnimi – įsakymas užtaisyti patrankas ir šaudyti nustatytais laiko tarpais arba kuo greičiau (didesne sparta), bet neprarandant taiklumo ir neviršijant maksimalios šaudymo spartos. 9/1/96

continuous illumination fire/
tir éclairant continu
nenutrūkstamóji apšvietìmo ugnìs
Šaudymas šviečiamaisiais sviediniais nustatytais laiko tarpais, kad būtų užtikrintas nenutrūkstamas taikinio ar tam tikros vietovės apšvietimas. *Žr. dar: coordinated illumination fire.* 1/3/73

continuous processor/
machine à traitement continu
nenutrūkstamojo apdorójimo prietaisas
Prietaisas, kuris apdoroja fotojuostą ar popierių ištisinėmis juostelėmis. 1/3/73

continuous strip camera/
appareil photographique à défilement continu
nenutrūkstamojo fotografãvimo fotoaparãtas
Fotoaparatas, kuriame juosta be pertrūkio juda židinio plokštumoje, ir orlaiviui skrendant padaroma ištisinė nuotrauka. 1/3/73

continuous strip imagery/
bande d'image continue
maršrùtinio fotografãvimo vaizdaĩ
Vaizdai, nepertraukti per visą fotografavimo skrydžio liniją. 1/8/76

continuous strip photography/
photographie en défilement continu
nenutrūkstamàsis rúožo fotografãvimas
Vieno teritorijos ruožo fotografavimas, kai vaizdas išlieka nepertrauktas per visą skrydžio linijos ilgį. 1/3/73

continuously computed release point/
calcul continu du point de largage
nuõlat apskaičiúojamas paleidimo tãškas
Nuolat apskaičiuojamas pagal turimus balistinius duomenis, aukštį, oro greitį šaudmens (bombos, raketos) paleidimo taškas. 1/11/75

continuously set vector/
viseur à affichage continu
nuõlat nustãtomas vèktorius
Žr.: bomb sighting systems Part 1. 1/8/76

contour interval/
équidistance
reljèfo láiptas
Dviejų gretimų aukščio horizontalių vertės skirtumas. 1/3/73

contour line/
courbe de niveau
aũkščio horizontãlė
Žemėlapyje – linija, jungianti vienodo aukščio taškus. 1/3/73

control/
1. contrôle: 2 réseau de points de contrôle
1. valdymas 2. kontròlė
1. Vado įgaliojimai pavaldžių ar jam priskirtų vienetų atžvilgiu, įskaitant atsakomybę už įsakymų ir nurodymų įvykdymą. Visi įgaliojimai ar jų dalis gali būti perduodami.
2. Sudarant įvairius žemėlapius, bendras terminas, žymintis taškų ar orientyrų vietovėje, žemėlapyje ar fotografijoje, kurių padėtis ir (arba) aukštis yra ar bus nustatyti, sistemą. *Žr. dar: administrative control; operational control; tactical control.* 1/9/81

control and reporting centre/
centre de détection et de contrôle
valdymo ir pranešìmų ceñtras
Skrydžių valdymo centro sudedamoji dalis, iš kurios vykdoma radiolokacinė kontrolė ir įspėjimo operacijos paskirtame atsakomybės rajone. *Žr. dar: air control.* 1/3/73

control and reporting system/
réseau de détection et de contrôle
valdymo ir pranešìmų sistemà
Struktūra, įkurta atlikti:
1. Orlaivių ir laivų ankstyvąjį įspėjimą, sekimą ir atpažinimą.
2. Visų veikiančių oro erdvės gynybos priemonių valdymą. Susideda iš radiolokacinių stočių grandinės, valdymo centrų ir stebėtojų su reikiamu ryšių tinklu. 1/3/73

control area/
région de contrôle
skrỹdžių valdymo rajònas
Kontroliuojama oro erdvė, kuri tęsiasi į viršų nuo tam tikros ribos virš žemės paviršiaus. *Žr. dar: air control; airway; control zone; controlled airspace; terminal control area.* 1/7/80

control point/
1. point repère; 2. point de référence; 3. poste de contrôle
1.2. kontròlinis tãškas 3. kontròlės pòstas
1. Taškas, kurio tikslios koordinatės vietovėje nustatytos geodeziniais metodais ir su kuriuo atitinkamas taškas aeronuotraukoje susiejamas gaminant fotoplanus.
2. Vieta, kurią ženklina plūduras, laivas, lėktuvas, elektroninis prietaisas, išsiskirianti vietovės ypatybe, ar kitas lengvai atpažįstamas objektas, kuriam duodamas vardas arba numeris. Juo naudojamasi kaip pagalbine priemone navigacijai ar laivų, orlaivių valdymui.
3. Maršruto vieta, kurioje išstatomi kariai suteikti informaciją ar duoti nurodymus dėl tiekimo ar eismo reguliavimo. *Žr. dar: contact point; ground control; field control.* 1/3/73

control zone/
zone de contrôle
kontròlės zonà
Kontroliuojama oro erdvės zona nuo žemės paviršiaus iki apibrėžtos viršutinės ribos. *Žr. dar: airway; control area; controlled airspace; terminal control area.* 1/7/80

controllable mine/
mine contrôlable
valdomoji minà
Mina, kuri padėta gali būti valdoma taip, kad būtų saugos ar kovinėje padėtyje arba suveiktų. *Žr. dar: mine.* 1/11/91

controlled air space/
espace aérien contrôlé
kontroliúojamoji erdvẽ
Nustatyto dydžio oro erdvė, kurioje teikiamos skrydžių valdymo paslaugos. *Žr. dar: air control; control area; terminal control area.* 1/3/73

controlled dangerous air cargo/
cargaison aérienne dangereuse contrôlée
kontroliúojamasis pavojìngas óro krovinỹs
Krovinys, kuris laikomas labai pavojingu ir transporto orlaiviu turėtų būti vežamas pagal specialias saugumo taisykles. *Žr. dar: cargo.* 1/7/82

controlled exercise/
exercice dirigé
kontroliúojamosios pratýbos
Pratybos, charakterizuojamos tuo, kad planavimo

vadovai suvaržo kai kuriuos ar visus dalyvaujančius vienetus siekdami paskatinti sąveiką. *Žr. dar: free play exercise.* 1/8/76

controlled interception/
interception aérienne contrôlée
kontroliúojamasis pérėmimas
Kontroliuojami orlaivio perėmimo veiksmai, kai draugiškų pajėgų orlaiviai yra valdomi iš žemės, laivo arba skraidančiojo valdymo centro. *Žr. dar: air interception.* 1/3/73

controlled item/
article contrôlé
kontroliúojamoji vertýbė
Žr.: regulated item. 1/11/91

controlled mosaic/
mosaïque contrôlée – photoplan
išsklaidýtasis fotoplãnas
Iš atskirų, priderintų prie atitinkamo mastelio ir ištaisytų (pašalinti ar sumažinti linijiniai ir kampiniai iškraipymai, atsiradę fotografavimo metu) aeronuotraukų sudarytas fotografinis planas, panaudojant pagrindą su pažymėtais kontroliniais taškais, leidžiantis atlikti tikslius atstumų ir krypčių matavimus. *Žr. dar: mosaic; rectification.* 1/3/73

controlled passing/
croisement contrôlé
kontroliúojamasis prasilenkìmas
Transporto judėjimo tvarka, kai dviem priešingomis kryptimis judančiam transportui leidžiama pakaitomis pervažiuoti kelio vietą ar ruožą, kuria vienu metu galima važiuoti tik viena kryptimi. 1/3/73

controlled port/
port contrôlé
kontroliúojamasis úostas
Uostas arba inkaravietė, kuriuose įplaukimą ir išplaukimą, stovėjimo vietos ar prieplaukos paskyrimą ir judėjimą kontroliuoja karinė vadovybė. 1/3/73

controlled route/
itinéraire réglementé
apribótasis kẽlias
Kelias, kuriame taikomi apribojimai transportui ir judėjimui. *Žr. dar: route.* 1/6/84

conventional weapon/
arme classique
įprastìnis giñklas
Ginklas, kuris nėra nei branduolinis, nei biologinis, nei cheminis. 1/3/79

converge/
en convergence
sutelkt
Artilerijos ir laivyno paramoje ugnimi – įsakymas arba ugnies iškvietimas, kai stebėtojas nori, kad šaudymo plokštumos susikirstų viename taške. 1/3/82

convergence/
convergence
konvergeñcija
Žr.: convergence factor; grid convergence; grid convergence factor; map convergence; true convergence. 1/3/73

convergence factor/
facteur de convergence
dienóvidinių artéjimas
Kampas tarp taško dienovidinio ir linijos, lygiagrečios ašiniam dienovidiniui. *Žr. dar: convergence; constant of the cone.* 1/3/73

convergence angle/
angle de conversion
dienóvidinių artéjimo kam̃pas
Kampas tarp didžiojo apskritimo (ortodrominio) azimuto ir jūrinio rumbo linijos azimuto taško, matuojamas nuo bendros pradžios. 1/3/73

conversion scale/
échelle de conversion
pakeitìmo skãlė
Mastelis (skalė), parodantis santykį tarp dviejų skirtingų matavimo vienetų. *Žr. dar: scale.* 1/3/73

convoy/
convoi
konvòjus
1. Prekiniai laivai arba(ir) pagalbiniai karo laivai, paprastai su karo laivų ir(arba) orlaivių palyda, arba vienas prekinis laivas arba pagalbinis karo laivas su karo laivo palyda, surinkti ir organizuoti į bendrą grupę plaukti kartu.
2. Organizuota autotransporto grupė, kuri juda su palyda ar be jos. *Žr. dar: coastal convoy; evacuation convoy; ocean convoy.* 1/3/73

convoy assembly port/
port de rassemblement de convois
konvòjaus rinkìmosi úostas
Uostas, iš kurio išplaukia jūrų ar pakrančių konvojus. 1/3/73

convoy commodore/
commodore de convoi
konvòjaus vãdas
Laivyno karininkas arba vienas iš konvojaus laivų kapitonų, paskirtas vadovauti visam konvojui, pa-

valdus karininkui, kuris atsakingas už taktinį vadovavimą. Jeigu nėra karinės palydos, šis karininkas perima visą vadovavimą. 1/12/74

convoy dispersal point/
point de dislocation d'un convoi
konvòjaus išsklaĩdymo pùnktas
Vieta jūroje, kur konvojus išsiskirsto ir kiekvienas laivas toliau plaukia savarankiškai. *Žr. dar: dispersion part 6.* 1/6/78

convoy escort/
escorte de convoi
konvòjaus palydà
1. Karinis laivas(-ai) arba orlaivis(-iai), judantys drauge su konvojumi ir atsakingi už jo apsaugą.
2. Palyda autotransporto konvojui apsaugoti nuo išsklaidymo, sunaikinimo ar užgrobimo. *Žr. dar: escort.* 1/3/79

convoy joiner/
navire ralliant un convoi
prisijùngęs prie konvòjaus laĩvas
Žr.: joiner. 1/6/78

convoy leaver/
navire quittant un convoi – navire quittant
atsiskýręs nuõ konvòjaus laĩvas
Žr.: leaver. 1/10/78

convoy loading/
chargement par convoi
konvòjaus pakrovìmas
Kariuomenės vienetų su jų įranga ir atsargomis įlaipinimas į tos pačios žygio grupės laivus, bet nebūtinai į tą patį laivą. *Žr. dar: loading.* 1/3/73

convoy route/
route de convoi
konvòjaus maršrùtas
Maršrutas, atitinkamos maršrutų skyrimo žinybos paskirtas kiekvienam konvojui. 1/3/73

convoy schedule/
plan de convoi
konvòjaus grãfikas
Grafikas, kuriame nurodomos laivybos trasos, rinkimosi ir galutinės vietos, numatytas greitis ir plaukimo intervalai. 1/3/79

convoy speed/
vitesse de convoi
konvòjaus greĩtis
Greitis, kuriuo konvojaus vadas sėkmingo plaukimo tikslais įsako vesti konvojaus laivus. *Žr. dar: scheduled speed; speed.* 1/3/73

convoy terminal area/
zone terminale de convoi
galutìnis konvòjaus rajònas
Geografinė vieta, nurodoma kaip uosto ar inkaravietės, į kurį(-ią) atvykęs konvojus ar konvojaus dalys bus išskirstyti į pakrančių konvojų sistemas ar plauks kaip savarankiški vienetai į jų galutinę paskirties vietą, pavadinimas. 1/12/79

convoy through escort/
escorte de bout en bout de convoi
konvòjaus apsaugà
Laivai, kurie paprastai plaukia su konvojumi nuo jo rinkimosi uosto iki atvykimo uosto. *Žr. dar: naval augmentation group.* 1/3/73

convoy title/
baptême de convoi
konvòjaus pavadìnimas
Raidžių ir skaitmenų derinys, rodantis konvojaus išvykimo ir atvykimo uostus, greitį ir serijos numerį. 1/10/78

coordinated attack/
attaque coordonnée
sudẽrintasis puolìmas
Kruopščiai suplanuoti ir įvykdyti puolamieji veiksmai, kurių metu įvairūs valdymo elementai panaudojami taip, kad būtų užtikrintas maksimalus padalinių, kaip visumos, valdymas. 1/3/73

coordinated draft plan/
projet de plan coordonné
sudẽrintasis plãno projèktas
Planas, kurio projektas buvo suderintas su dalyvaujančiomis valstybėmis. Gali būti panaudotas tolesniam planavimui ir pratyboms arba krizės atveju. *Žr. dar: draft plan; final plan; initial draft plan; operation plan.* 1/3/79

coordinated illumination fire/
tir éclairant coordonné
sudẽrintoji apšvietìmo ugnìs
Ugnies rūšis, kai šaudymas šviečiamaisiais ir fugasiniais sviediniais yra suderintas taip, kad taikinys ir vietovė būtų apšviečiami tik tuo laiku, kai reikia stebėti ir koreguoti ugnį. *Žr. dar: continuous illumination fire.* 1/3/73

coordinates/
coordonnées
koordinãtės
Linijiniai arba kampiniai dydžiai, kurie rodo taško padėtį pagal tam tikrą atskaitos ar nuorodų sistemą. Taip pat šis terminas vartojamas kaip bendras pavadinimas atskiroms atskaitos ar nuorodų siste-

moms įvardyti, pvz., plokštumos stačiakampės koordinatės arba erdvinės koordinatės. *Žr. dar: cartesian coordinates; geographic coordinates; georef; grid coordinates; grid coordinates system.* 1/3/73

coordinating authority/
autorité de coordination
koordinãvimo įgaliójimai

Įgaliojimai, suteikti vadui arba asmeniui, atsakingam už tam tikrų funkcijų ar veiklos, į kurią įtraukti dviejų ar daugiau valstybių, dviejų ar daugiau kariuomenės rūšių arba dviejų ar daugiau tos pačios kariuomenės rūšies pajėgų vienetai, koordinavimą. Jis turi įgaliojimus reikalauti konsultacijų tarp žinybų ar jų atstovų, tačiau neturi įgaliojimų priversti, kad būtų pasiektas susitarimas. Jei tarp žinybų kyla ginčas, jis turėtų pasiekti pagrindinį susitarimą diskusijų būdu. Negalėdamas pasiekti pagrindinio susitarimo, jis perduoda klausimą atitinkamai vadovybei. 1/7/85

coordinating commander/
commandant coordonnateur
koordinúojantysis vãdas

Branduoliniame kare – regiono vadas, koordinuojantis branduolinių ginklų panaudojimą ir paramos vienetų veiklą. *Žr. dar: commander(s); executing commander.* 9/1/96

coordinating point/
point de coordination
koordinãvimo pùnktas

Nustatyta vieta, kurioje gretimi(-os) vienetai (formuotės) turi susisiekti valdymo ir koordinavimo tikslais. *Žr. dar: contact point.* 1/3/73

copy negative/
copie négative
negatỹvo kòpija

Negatyvas, padaromas iš originalo, nebūtinai to paties mastelio. 1/12/74

corner reflector/
1. réflecteur polyédrique; 2. réflecteur à écho renforcé
kampìnis reflèktorius

1. Prietaisas, paprastai susidedantis iš trijų vienas kitam statmenų metalizuotų (veidrodinių) paviršių ar skydelių (prizmių), naudojamas kaip radaro taikinys ar žymeklis.
2. Interpretuojant radaro duomenis – objektas, kuris dėl lygaus paviršiaus sukelia daugiau ir stipresnių atspindžių, negu būtų galima tikėtis iš tokio dydžio objekto. 1/7/80

corps/
corps
kòrpusas

Žr.: army corps. 1/7/83

corps troops/
élément organique de corps d'armée – troupe de corps
kòrpuso pãjėgos

Pajėgos, kurios yra paskirtos korpusui arba prie jo priskirtos, tačiau nėra korpuso divizijų sudedamoji dalis. 1/3/73

correction/
correction
koregãvimas (patìkslinimas)

1. Šaudymo nuostatų pakeitimas siekiant, kad kritimo ar sprogimo taškas būtų arčiau taikinio.
2. Ryšių sutartinis žodis, kuriuo nurodoma, kad duomenyse yra klaida ir kad po jo eis ištaisyti duomenys. 1/8/79

corrective maintenance/
maintenance corrective
atkuriamàsis remòntas (atkuriamóji priėžiūra)

Priežiūros darbai, atliekami sugedusios priemonės reikiamai būklei atkurti. *Žr. dar: preventive maintenance.* 1/12/74

correlation/
corrélation
sąsaja

Oro erdvės gynyboje – nustatymas, kad orlaivis, matomas radaro ekrane arba vizualiai, yra tas pats, apie kurį gaunama žinių iš kitų šaltinių. 2/5/95

correlation factor/
facteur de corrélation – facteur de restitution
palýginimo fãktorius

Santykis tarp apšvitos dozės galios ant žemės atskaitos ir atskaitos, nustatytos maždaug tuo pačiu metu virš to paties žemės taško. *Kitaip: restitution factor.* 1/3/73

countdown/
compte à rebours
atbulìnis laĩko skaičiãvimas

Skaičiavimas atbuline tvarka prieš pradedant raketos bandymą, paleidimą ir jos iššovimą į erdvę. Skaičiuojama pagal iš anksto nustatytą laiko planą. 1/3/73

counter-air operation/
opération de supériorité aérienne
operãcija priẽš óro pãjėgas

Oro pajėgų operacija prieš priešo oro puolamąjį ir

gynybinį pajėgumą siekiant įgyti ar išlaikyti norimą pranašumą ore. 1/8/79

counter – command, control and communications/
contre commandement, contrôle et communications
vadovãvimo, valdymo ir ryšių sistèmų puolìmas

Koordinuoto puolimo prieš priešo vadovavimo, valdymo ir ryšių sistemas bei susijusius elementus veiksmai, kurių tikslas – neleisti priešui efektyviai panaudoti savo kovines pajėgas. *Kitaip: counter C3.* 1/2/88

counter-attack/
contre-attaque
kontratakà

Dalies arba visų gynybinių pajėgų puolimas prieš puolančias priešo pajėgas siekiant atgauti prarastą teritoriją arba atskirti ar sunaikinti priešo priešakinius dalinius, neleisti priešui pasiekti savo puolimo tikslo. Ilgalaikėse gynybinėse operacijose kontratakos tikslas – atkurti kovos pozicijas, ir ji taikoma tik ribotiems ruožams. *Žr. dar: counter-move.* 1/1/60

counter-espionage/
contre-espionnage
kontršnipinė́jimas

Veiksmai, kurių tikslas – atskleisti ir neutralizuoti šnipinėjimą. *Žr. dar: counter-intelligence.* 1/3/81

counter-guerrilla warfare/
lutte antiguérilla
veiksmaĩ priẽš partizanùs

Karinių, sukarintųjų pajėgų ir nekarinių institucijų operacijos ir veiksmai prieš partizanus. 1/11/90

counter-insurgency/
mesure anti-insurrectionnelle
baũdžiamosios ãkcijos priẽš sukìlėlius

Kariniai, sukarintųjų pajėgų, politiniai, ekonominiai, psichologiniai ir civiliniai veiksmai, kurių imamasi sukilėliams nugalėti. 1/3/73

counter-intelligence/
contre-ingérence
kontržvalgýba

Grėsmės saugumui, kurią kelia priešiškos žvalgybos tarnybos ir organizacijos arba asmenys, užsiimantys šnipinėjimu, sabotažu, ardomąja veikla arba terorizmu, nustatymo ir neutralizavimo veikla. *Žr. dar: counter-espionage; counter-sabotage; counter-subversion; protective security; security intelligence.* 1/7/80

counter sabotage/
contre-sabotage
kontrsabotãžas

Veiksmai, kurių tikslas – atskleisti ir neutralizuoti sabotažą. *Žr. dar: counter-intelligence.* 1/3/81

counter-subversion/
contre-subversion
veiklà priẽš ardomąją veĩklą

Veikla, kurios tikslas – atskleisti ir neutralizuoti ardomąją veiklą. *Žr. dar: counter- in telligence; subversion.* 1/3/81

counterbattery fire/
tir de contrebatterie
kontrbatèrinė ugnìs

Artilerijos ugnis, kurios tikslas – sunaikinti arba neutralizuoti netiesioginio šaudymo ginklų sistemas. 1/9/74

counterfire/
tir contre armes à feu
kontrugnìs

Šaudymas, kurio tikslas – sunaikinti arba neutralizuoti priešo ginklus. *Žr. dar: fire.* 1/3/73

countermine/
contreminer
kontrminúoti

Susprogdinti pagrindinį minos užtaisą naudojant netoliese esančios kitos minos arba atskiro užtaiso sprogimo jėgą. Pagrindinio užtaiso sprogimas gali būti sukeltas gretimo sprogimo arba per sprogimų grandinę. 1/11/91

countermine operation/
opération de contreminage
kontrminãvimo operãcija

Operacija, kurios tikslas – sumažinti arba pašalinti minų ar minų laukų poveikį. 1/11/94

countermove/
contre-mouvement
kontrmanèvras

Operacija, vykdoma reaguojant į priešo judėjimą arba užbėgant už akių priešo judėjimui. *Žr. dar: counter-attack.* 1/3/82

counterpreparation fire/
tir de contre-préparation
kontrparengìmo ugnìs

Iš anksto suplanuota ir sužinojus apie gresiamą priešo puolimą paleista ugnis. *Žr. dar: fire.* 1/3/73

countersign/
signal d' identification convenu

slaptãžodis
Slaptažodžio paklausimas ir atsakas į jį. *Žr. dar: challenge; password; reply.* 1/3/73

countersurveillance/
contre-surveillance
veiklà priẽš stebė́jimą
Visos pasyvios ir aktyvios priemonės, kurių tikslas – neutralizuoti priešišką stebėjimą. *Žr. dar: camouflage; surveillance.* 1/9/81

country cover diagram/
schéma de surface couverte
aprėptiẽs lentẽlė
Lentelė, sudaryta planavimo tikslams, rodanti, kad valstybės (-ių) teritoriją (-as) aprėpia atitinkamo mastelio žemėlapiai, planai ar aeronuotraukos. 1/12/74

course/
route à suivre
kùrsas (kryptìs)
Numatyta judėjimo horizontalia plokštuma kryptis. 1/10/78

cover/
1. 2. couverture; 3. veille radio; 4. abri
1. 2. dengìmas 3. budė́jimo režìmas 4. priédanga
1. Sausumos, oro ar jūrų pajėgų veiksmai, kurių tikslas – apsaugoti puolant, ginantis arba demonstruojant ketinimą pulti, gintis, arba pulti ir gintis.
2. Priemonės, reikalingos suteikti apsaugai asmeniui, planui, operacijai, išdėstymui arba karinei bazei nuo priešo žvalgybos veiksmų ir slaptos informacijos nutekėjimo.
3. Nuolatinis budėjimas prie radijo imtuvo, turint kalibruotą siųstuvą.
4. Natūrali ar dirbtinė slėptuvė. *Žr. dar: column cover; comparative cover; concealment; fighter cover.* 1/3/81

cover search/
recherche de couverture
dengìmo parinkìmas
Aerofotožvalgyboje – geriausiai tam tikram reikalui tinkamo dengimo parinkimas. 1/3/73

coverage/
couverture
aprėptìs
Žemės plotas, pavaizduotas piešiniuose, fotožemėlapiuose, žemėlapiuose ir kitokiose geografinio atvaizdavimo sistemose. *Žr. dar: comparative cover.* 1/3/81

covering fire/
tir de protection
dengiamóji ugnìs
1. Šaudymas, kurio tikslas – apsaugoti savus dalinius, kai jie yra pasiekiami priešo lengvųjų ginklų ugnies.
2. Amfibinėse operacijose – ugnis, paleista prieš išlaipinimą pasiruošimo operacijoms, pvz., povandeniniam sprogdinimui arba minų tralavimui, pridengti. *Žr. dar: fire.* 1/3/73

covering force/
1. force de couverture – troupe de couverture; 2. force de sécurité – troupe de sécurité
dengìmo pãjėgos
1. Pajėgos, veikiančios atskirai nuo pagrindinių pajėgų. Jų tikslas – užkirsti kelią priešui, įtraukti į mūšį, sulaikyti, dezorganizuoti ir klaidinti prieš jam puolant dengiamas pajėgas.
2. Bet kokie kariniai vienetai, kurie saugo didesnes pajėgas atlikdami stebėjimą, žvalgybą, puolimą ar gynybą arba šių veiksmų derinį. *Kitaip: covering troops. Žr. dar: force(s).* 1/3/73

covering force area/
zone des forces de couverture
dengìmo pajėgų rajònas
Vieta nuo priešakinės mūšio rajono linijos iki priešakinių pozicijų, paskirtų dengimo pajėgoms, kurioje dengimo pajėgos vykdo savo užduotis. 1/7/83

covering troops/
troupe de couverture – troupe de sécurité
dengìmo pãjėgos
Žr.: covering force. 1/12/74

covertrace/
calque de surface couverte
skrỹdžių skaidrẽ
Viena iš serijos skaidrių, kurioje pažymėti visi žvalgybos skrydžiai aprėpiant žemėlapio lapą, susijusį su skaidrėmis. 1/2/74

crab angle/
angle de dérive
nukrypìmo kam̃pas
Kampas tarp vertikaliosios išilginės fotoaparato ašies ir orlaivio skrydžio linijos. 1/12/74

crash locator beacon/
radiobalise de repérage d'aéronef accidenté
avãrinis rãdijo švyturỹs
Automatinis avarinis radiolokacinis švyturys, padedantis surasti nukritusį orlaivį. *Žr. dar: beacon; emengency locator beacon; personal locator beacon.* 1/7/87

cratering charge/
charge enterée
gilumìnis ùžtaisas
Užtaisas, padėtas pakankamai giliai į žemę, kad sprogęs išraustų duobę. *Žr. dar: charge Part 2.* 1/3/79

creeping barrage/
barrage roulant
jùdamoji užtveriamóji ugnìs
Užtveriamoji toje pačioje pozicijoje liekančių vienetų ugnis, palaipsniui perkeliama į priekį iš vienos linijos į kitą. 1/3/73

creeping mine/
mine rampante
jùdančioji minà
Plūdri jūrų mina, svarmens, dažniausiai grandinės, laikoma po vandeniu, galinti judėti palei jūros dugną nešama vandens ar srovės. *Žr. dar: mine.* 1/11/75

crest/
masque
keterà
Žemės paviršiaus iškiluma, kuri yra tokio aukščio, kad riboja šaudymą ar stebėjimą. Todėl susidaro nenaikinimo erdvė arba ribojamas vamzdžio pakėlimo laipsnis, arba ir tai, ir tai. 1/8/76

crested/
masqué
ùždengtas
Artilerijos ar laivyno paramoje ugnimi – pranešimas, kad dėl kliūties arba keteros neįmanoma apšaudyti taikinio arba stebėti vietovės. 1/3/77

crisis management/
gestion des crises
krìzių valdymas
Suderinti veiksmai krizei sumažinti, sutrukdyti jai pereiti į ginkluotą konfliktą ir neleisti plisti karo veiksmams. 2/5/95

crisis response shipping/
transport maritime de crise
laivýnas, naudójamas krìzės ãtveju
Visi laivai, naudojami Sąjungininkų karinėms operacijoms paremti, taip pat laivai, rekvizuoti ar iš prekybos laivyno, išnuomoti laivai ir, esant reikalui, atskirų valstybių iš anksto tam paruošti laivai. 3/8/98

critical altitude/
altitude critique
krìtinis absoliutùsis aũkštis
Aukštis, virš kurio orlaivis ar raketa, kurios varikliui reikia oro, tinkamai nebeveikia. *Žr. dar: altitude.* 1/3/73

critical item/
article critique
lemiamóji vertýbė
Daiktas ir pan., dėl kurio stokos ar gedimo galima netekti būtinos uždaviniui atlikti operacinės galimybės. *Žr. dar: controlled item; regulated item; critical supplies and materiel.* 1/7/93

critical speed/
allure vibratoire
krìtinis greĩtis
Greitis ar greičių diapazonas, kurio laivas negali ilgai išlaikyti dėl vibracijos ar kitų panašių priežasčių. *Žr. dar: scheduled speed; speed.* 1/6/78

critical supplies and materiel/
approvisionnement critique
bũtinosios ãtsargos ir mẽdžiagos
Atsargos, būtinos operacijai paremti, kurių dėl įvairių priežasčių trūksta arba gali trūkti ateityje. *Žr. dar: regulated item.* 1/10/92

cross tell/
transfert latéral
pérdavimas tuõ pačiù lýgmeniu
Žr.: track telling. 1/3/73

cross-servicing/
services mutuels – soutien logistique mutuel
kariúomenės rū́šių tarpùsavio pãslaugos
Vienos kariuomenės rūšies ar valstybės institucijos paslaugos kitai kariuomenės rūšiai ar valstybės institucijai, už kurias kitoms pajėgoms ar kitoms valstybės institucijoms gali reikėti mokėti. *Žr. dar: mutual support.* 1/10/78

crossing area/
zone de franchissement
pérkėlimo rajònas
Keletas gretimų perkėlimo vietų, valdomų vieno vado. 1/12/77

cruising altitude/
altitude de croisière
kreiserìnis absoliutùsis aũkštis
Lygis, apibrėžiamas vertikaliuoju matmeniu nuo vidutinio jūros lygio, išlaikomas per visą skrydį ar jo dalį. *Žr. dar: altitude.* 1/3/73

cruising level/
niveau de croisière
kreiserìnis lỹgis
Lygis, ilgiausiai išlaikomas skrydžio metu. *Žr. dar: altitude.* 1/3/73

cryptanalysis/
analyse cryptographique
šìfro anãlizė
Šifruotų tekstų analizė. Metodai ir būdai, naudojami iššifruoti tekstui, neturint žinių apie šifro raktą. 1/3/73

cryptomaterial/
matériel de cryptographie
šifrãvimo priemonės
Visos priemonės, įskaitant dokumentus, prietaisus ir įrangą, kurios turi šifruotos informacijos ir yra būtinos šifravimui, dešifravimui ar ryšio autentiškumui patvirtinti. 1/3/73

cryptopart/
cryptopartie
slaptų pranešìmų suskìrstymas
Slapto pranešimo suskaidymas saugumo sumetimais. Instrukcijos kai kurioms kriptosistemoms nurodo grupių skaičių, kurios yra įrašytos sistemoje, vartojant tik vieną pranešimo ženklą. Šifruotos dalys įvardijamos atskirais žodžiais, jų nereikia painioti su pranešimo dalimis. 1/3/73

culture/
caractéristique artificielle
dirbtìnis vietóvės brúožas
Žmogaus sukurti vietovės elementai. Prie jų priskiriami keliai, pastatai, kanalai ir t.t. Žemėlapyje – tai administracinės ribos, valstybių sienos ir, plačiąja prasme, visi pavadinimai bei paaiškinimai. 1/3/73

currency/
fiabilité
pasenìmas (aktualùmas)
Žemėlapio ar plano neatitikimas tikrosios padėties vietovėje, nustatytas lyginant su geriausia tuo metu prieinama informacija. 1/3/73

current intelligence/
renseignement de situation
einamóji žvalgýbinė informãcija
Einamoji strateginio ar taktinio lygmens žvalgybinė informacija. *Žr. dar: basic intelligence; intelligence.* 1/9/81

curve of pursuit/
courbe de poursuite
pérsekiojimo trajektòrija
Trajektorija, kuria naikintuvas skrenda atakuodamas judantį taikinį ir išlaikydamas reikiamą taikymo kryptį. 1/3/73

customer ship/
bâtiment ravitaillé
laĩvas
Atsargų papildymo vieneto laivas, į kurį perkeliamas personalas ir(ar) atsargos. 1/6/80

cut-off/
arrêt du réacteur
išjungìmas
Reaktyvinio variklio veikimo nutraukimas. 1/3/73

cut-off velocity/
vitesse à l'arrêt de propulsion
greĩtis išjungìmo metù
Greitis, kuriuo skrenda raketa variklio išjungimo momentu. 1/3/73

cutter/
cisailles
pjovìklis
Prie tralo pritaisytas įtaisas jūrų minų arba trukdiklių grandinėms ir pan. nupjauti. Taip pat jis gali būti pritaisytas prie minų arba trukdiklių grandinių, kad jos atsikabintų nuo tralo. 1/12/76

cutting charge/
charge coupante
pérkertantysis ùžtaisas
Užtaisas, kuris sprogdamas padaro simetrišką pjūvį. *Žr. dar: charge part 2.* 1/11/90

D

D-day/
jour J
D dienà
Žr.: designation of days and hours. 1/8/82

damage area/
zone de choc
pažeidìmo plótas
Laivyno minų kare – nustatytas plotas aplink minų tralerį, kuriame sprogusi mina gali nutraukti jo veikimą. 1/11/75

damage assessment/
évaluation des dommages
naikìnimo įvértinimas
Taikinių puolimo rezultatų nustatymas. 1/3/73

damage control/
organisation sécurité
kovà ùž laĩvo gyvybingùmą
Veiksmai, kurių būtina imtis, kad būtų išlaikomas ir atkuriamas laivo stabilumas, manevringumas ir puolamoji galia, kontroliuojama laivo pusiausvyra, greitai pataisoma įranga, ribojamas ugnies plitimas, laivas apsaugomas nuo užteršimo nuodingosiomis medžiagomis ar jų plitimo, suteikta pagalba sužeistiesiems. 1/11/75

damage radius/
rayon de choc
naikìnimo spindulỹs
Laivyno minų kare – vidutinis nuotolis nuo laivo, kuriuo tam tikro svorio ir tipo mina sprogdama padarytų tam tikrą naikinamąjį poveikį. 1/11/75

damage threat/
probabilité d'avarie
apgadìnimo grėsmė̃
Galimybė, kad laivas, perplaukiantis minų lauką, susprogdins vieną ar daugiau minų ir bus apgadintas tam tikru mastu. 1/8/76

dan runner/
bâtiment longe-bouées dan
plūdurų̃ lìnija plaũkiantis laĩvas
Laivas, kuris plaukia pagal plūdurų eilę. 1/12/76

danger area/
zone dangereuse – zone dangereuse aérienne
pavõjaus zonà
Skrydžių valdymo srityje – nustatyta oro erdvė, kurioje tam tikru metu gali vykti veiksmai, pavojingi orlaivių skrydžiams. *Žr. dar: closed area; prohibited area.* 1/7/80

danger close/
amis à proximité
pavojìngai artì
Ugnies iškvietimo duomenys, kad draugiškos pajėgos yra arčiau kaip 600 metrų nuo taikinio. 1/3/73

dangerous cargo/
cargaison dangereuse
pavojìngasis krovinỹs
Krovinys, kuriam vežti dėl jo pavojų keliančių savybių taikomos specialios taisyklės. *Žr. dar: cargo.* 1/3/76

dangerously exposed waters/
zone maritime menacée
didèsnio pavõjaus jū̃ros rajònas
Jūros rajonas šalia didelės grėsmės pakrantės. *Žr. dar: evacuation of dangerously exposed waters; severely threatened coastline*. 1/2/89

data block/
légende
duomenų̃ blòkas
Papildomi duomenys fotografiniame, elektrooptiniame ar radiolokaciniame atvaizde naudojimuisi juo pagerinti. 1/12/93

data link/
liaison de données
duomenų̃ ryšỹs
Būdai perduoti ir gauti duomenims iš vienos vietos į kitą. 1/7/85

date line/
ligne de changement de data
demarkãcinė parõs laĩko lìnija
Žr.: international date line. 1/3/73

date-time group/
groupe date-heure
dãtos-laĩko grùpė
Šešių skaitmenų grupė su zonos laiko priesaga ir standartizuota mėnesio santrumpa. Pirma pora skaitmenų nurodo dieną, antra – valandą, o trečia – minutes. Po mėnesio santrumpos gali būti pridėti paskutiniai du metus reiškiantys skaitmenys. 1/3/81

datum/
donnée
dúomenys
Bet kokia skaitinė ar geometrinė kiekybė ar šių kie-

kybių, kurios gali būti panaudotos kaip atskaita ar pagrindas kitoms kiekybėms sudaryti, junginys. Kai duomenų sąvoka siejama su geometrija, anglų kalboje šio žodžio daugiskaita yra "datums" (įprasta daugiskaita "data"). 1/3/73

datum dan buoy/
bouée dan repère
atskaitõs plūduras

Laivyno minų kare – plūduras, kuris kaip geografinis ar kontrolinis taškas turi būti geriau matomas ir tvirčiau pritvirtintas negu paprastas plūduras. 1/12/76

datum level/
niveau de référence
nùlinis lỹgis

Paviršius, su kuriuo žemėlapiuose siejamos iškilumos, aukščiai ir gyliai. *Žr. dar: altitude.* 1/3/73

datum point/
datum
atskaitõs tãškas

Orientyras, kurio koordinatės žinomos ir kuriuo remiantis skaičiuojama ar matuojama. *Žr. dar: pinpoint*. 1/3/73

day air defense fighter/
chasseur de défense aérienne de jour
dienõs naikintùvas

Naikintuvas su įranga ir ginklais, kuriuo galima pulti oro taikinius geromis meteorologinėmis sąlygomis ir tik dienos metu. *Žr. dar: fighter.* 1/10/84

de facto boundary/
frontière de fait
ribà de facto

Tarptautinė ar administracinė riba, kuri nėra teisiškai pripažinta, bet praktiškai egzistuoja tarp atskirų valstybių ar provincijų. 1/9/81

de jure boundary/
frontière de droit
ribà de jure

Tarptautinė ar administracinė riba, kuri yra teisiškai pripažinta. 1/9/81

dead mine/
mine inerte – mine morte
neveĩkianti minà

Mina, kuri buvo išjungta, neutralizuota ar kitaip padaryta saugi. *Žr. dar: disarmed mine; mine.* 1/8/76

dead space/
1. 2. zone en angle mort; 3. zone de silence
1.,2. nenaikìnimo erdvė 3. tylõs zonà

1. Toliausiai nuo ginklo, radaro ar stebėtojo veikimo rajono esantis plotas, kuris negali būti apšaudytas ar stebimas dėl įsiterpiančių kliūčių, žemės paviršiaus ypatybių, šaudmens trajektorijos ar dėl ginklo taikymo galimybių apribojimų.
2. Virš ginklo ir aplink ginklą ar valdomąją raketą esanti erdvė, į kurią jais negalima šauti dėl mechaninių ar elektroninių apribojimų.
3. Rajonas ar zona, esantys radijo siųstuvu skleidžiamų bangų rajone, kuriuose radijo signalas negirdimas. 1/3/82

dead zone/
zone non battue
nenaikìnimo zonà

Žr.: dead space 1. 1/3/73

debarkation/
débarquement
išlaipìnimas

Pajėgų išlaipinimas iš laivo su atsargomis ir technika. 1/3/73

debarkation schedule/
horaire de débarquement
išlaipìnimo grãfikas

Grafikas, kuris nustato vienetų su technika ir būtinomis atsargomis išlaipinimą iš laivo į krantą laiku ir pagal tam tikrą tvarką. *Kitaip: disembarkation schedule.* 1/3/73

decca/
decca
radionavigãcinė sistemà

Radijo fazių palyginimo sistema, naudojanti pagrindinę ir pavaldžią stotis, kad sudarytų navigacijos hiperbolių tinklelį ir pateiktų tikslias padėties ant žemės pozicijų nustatymo galimybes. *Žr. dar: hyperbolic navigation system*. 1/12/74

decentralized control/
contrôle décentralisé
decentralizúotasis valdymas

Oro erdvės gynyboje – įprastinė veiksmų eiga, kai aukštesnysis ešelonas stebi ir prižiūri vienetus, nurodydamas taikinius vienetams tik tada, kai būtina užtikrinti tinkamą ugnies paskirstymą, arba kad būtų išvengta savų orlaivių apšaudymo. *Žr. dar: centralized control.* 1/3/73

deception/
déception
klaidìnimas

Priemonės, kurių tikslas – suklaidinti priešą, naudojant klastojimą, iškraipymą ar falsifikavimą, kad priešas reaguotų tokiu būdu, kuris kenkia jo inte-

resams. 1/3/73

decision altitude/
altitude de décision
apsisprendìmo absoliutùsis aũkštis
Absoliutusis aukštis, siejamas su didžiausiu pakilimu tūpimo zonoje, kurį pasiekus reikia pradėti tūpimo nutraukimo procedūrą, jeigu matomumo nuorodos nepateiktos. *Žr. dar: decision height.* 1/8/76

decision height/
hauteur de décision
apsisprendìmo santykìnis aũkštis
Santykinis aukštis virš aukščiausio taško tūpimo zonoje, kurį pasiekus reikia pradėti tūpimo nutraukimo procedūrą, jeigu matomumo nuorodos nepateiktos. *Žr. dar.: decision altitude.* 1/6/78

declared speed/
vitesse déclarée
paskelbtàsis greĩtis
Pastovus greitis, kurį, laivo vado nuomone, laivas gali išlaikyti kelionės metu atsižvelgiant į oro sąlygas ir laivo būklę. *Žr. dar.: scheduled speed; speed.* 1/12/77

declassify/
déclassifier
išslãptinti
Panaikinti įslaptintos medžiagos saugumo klasifikaciją. *Žr. dar.: downgrade.* 1/3/73

declination/
déclinaison astronomique
deklinãcija
Kampinis nuotolis iki objekto dangaus sferoje, matuojamas nuo astronominio pusiaujo į šiaurę ar į pietus, iki 90 laipsnių, pagal to objekto laiko juostą. Palyginama su platuma žemės sferoje. *Žr. dar.: magnetic declination; magnetic variation*. 1/3/73

decompression chamber/
caisson d' altitude – caisson de décompression – caisson de plongée – caisson hypobare.
barokãmera
Žr.: hypobaric chamber. 1/10/84

decontamination/
décontamination – désinfection
specialùsis švãrinimas (degazãvimas)
Būdas padaryti objektą ar plotą saugų absorbuojant, sunaikinant, neutralizuojant, padarant nepavojingas ar pašalinant chemines, biologines arba radioaktyviąsias medžiagas. *Žr. dar.: immediate decontamination; operational decontamination, thorough decontamination.* 1/3/73

decontamination station/
station de décontamination
speciãliojo švãrinimo pùnktas
Pastatas ar vieta su atitinkamais įrenginiais, kur atliekamas degazavimas, dezaktyvavimas ir dezinfekavimas. *Žr. dar: cleansing station.* 1/11/75

decoy/
leurre
mãsalas
Bet koks žmogaus, objekto ar reiškinio imitavimas, kurio tikslas – apgauti priešo stebėjimo prietaisus, kad priešas būtų priverstas priimti klaidingą sprendimą. *Kitaip: dummy.* 1/11/75

decoy ship/
navire-piège
laĩvas mãsalas
Karinis laivas, užmaskuotas taip, kad atrodytų kaip nekarinis laivas, su ginkluote ir kita kovos ar specialia įranga, kurią būtų galima greitai panaudoti. *Žr. dar: Q-ship.* 1/3/82

deep fording capability/
aptitude à franchir un gué profond
gilių vandeñs kliũčių įveikìmo galimýbė
Savaeigio pabūklo ar transporto priemonės su įmontuotu vandens nepraleidžiančiu įtaisu savybė, leidžianti pervažiuoti vandens kliūtis ratais ar vikšrais siekiant dugną. 1/8/73

deep minefield/
champs de mines profond
giluminis mìnų laũkas
Giliai po vandeniu esantis minų laukas, nekeliantis pavojaus antvandeniniams laivams. *Žr. dar: minefield.* 1/8/76

deep supporting fire/
tir d'appui en profondeur
tolimóji paramõs ugnìs
Ugnis, nukreipta į objektus, kurie nėra arti savų pajėgų. Jos tikslas – neutralizuoti ir sunaikinti priešo rezervus ir ginkluotę, sutrukdyti priešo aprūpinimą, ryšį ir stebėjimą. *Žr. dar: fire; supporting fire.* 1/3/73

defector/
transfuge
pérsimetėlis
Asmuo, kuris išsižada savo šalies, būdamas už jos jurisdikcijos ar kontrolės ribų. 1/9/91

defence area/

zone de défense
gynýbos zonà
Zona nuo priešakinės mūšio rajono linijos iki jos užnugario ribos. Čia vyksta lemiamas gynybinis mūšis. 1/3/83

defence in depth/
défense en profondeur
gynýba į̃ gìlumą
Gynybinių pozicijų sistema, išdėstyta į gilumą taip, kad galima būtų slopinti ir palaipsniui susilpninti priešo puolimą, neleisti priešui nustatyti gynybinės sistemos ir leisti vadui manevruoti savo rezervu. 1/3/83

defence readiness condition/
état de préparation
gynýbos parengtiẽs bū̃klė
Skaičius ar kodas, rodantis vieneto parengties operacijoms ar pratyboms būklę. 1/2/73

defence shipping authority/
autorité des transports maritimes
laivininkỹstės gynýbos vadovýbė
NATO civilinė karo meto žinyba, veikianti krizės ar karo atveju, atsakinga už prekybos laivų, priskirtų Sąjungininkų laivyno biurui, paskirstymą, kad būtų galima kuo efektyviau remti bendras kovos pastangas. 1/10/78

defensive coastal area/
zone côtière de défense
gynýbinė pakrántės zonà
Pakrantės, oro erdvės ar jūrų rajono šalia kranto linijos dalis, kurioje gynybos operacijose gali dalyvauti sausumos, jūrų ir oro pajėgos. 1/2/73

defensive fire/
tir défensif
gynýbinė ugnìs
Paramos vienetų ugnis besiginančiam vienetui padėti ir jam apsaugoti. 1/11/75

defensive mine countermeasures/
mesures de protection contre les mines
gynýbinės priešmìninės prı́emonės
Priemonės priešo minų poveikiui mažinti. 1/8/76

defensive minefield/
champ de mines défensif
gynýbinis mìnų laũkas
Laivyno minų kare – jūrų minų laukas, išdėstytas tarptautiniuose vandenyse ar sąsiauriuose laivybai jūroje apsaugoti. *Žr. dar: minefield.* 1/12/76

deferred maintenance/
maintenance "en service"
atidėtàsis remòntas
Remontas, kurio tikslas – pašalinti trūkumą, kuris netrukdo tinkamai naudoti įrangą ar programą. 1/12/74

defilade/
defilement
vietóvės reljèfo prı́edanga
1. Kalva, kalno ketera ar krantas, sudarantys priedangą nuo priešo stebėjimo ir ugnies.
2. Vietovė, nematoma priešui iš oro.
3. Apsauga nuo priešo ugnies ar stebėjimo, panaudojant gamtines ar dirbtines kliūtis. 1/3/73

defoliant operation/
opération de la défoliation
defoliántinė operãcija
Defoliantų (chemikalų) panaudojimas augalijai sunaikinti remiant karines operacijas. 1/3/73

defoliant agent/
agent défoliant
defoliántai
Chemikalai augalų lapams šalinti. 1/3/73

degree of nuclear risk/
risque nucléaire
branduolìnės rìzikos láipsnis
Vado nustatytas panaudoto branduolinio ginklo poveikio pajėgoms, puolančioms artimą priešo taikinį, laipsnis; pagal taktinę padėtį priimtinas rizikos laipsnis gali būti kritinis, vidutinis ir nedidelis. *Žr. dar: emergency nuclear risk; moderate nuclear risk; negligible nuclear risk*. 1/8/76

delay release sinker/
crapaud à prise d'immersion differée
ùždelstojo veikìmo gramzdìklis
Jūrų minos gramzdiklis, kuris laiko ją nustatytą laiką jūros dugne. 1/8/76

delaying operation/
manoeuvre retardatrice
sulaĩkymo operãcija
Operacija, kurioje besiginančios pajėgos atiduoda teritoriją, kad sulėtintų priešo puolimą ir padarytų priešui daug nuostolių, neįsitraukdamos į kautynes. 1/8/73

delegation of authority/
délégation de pouvoirs
įgaliójimų pérdavimas
Veiksmas, kuriuo, atsižvelgdamas į paskirtą užduotį, vadas perduoda dalį savo įgaliojimų pavaldžiam vadui. Visa atsakomybė niekada negali bū-

ti perduota, tačiau įgaliojimų perdavimas yra ir tam tikros atsakomybės paskyrimas. Įgaliojimų ribos turi būti aiškiai nustatytos. 1/12/76

deliberate attack/
attaque délibérée
planúotoji atakà
Puolamasis veiksmas, naudojant ugnį ir manevrus, kai norima priartėti prie priešo, sunaikinti jį arba paimti nelaisvėn. *Žr. dar: hasty attack*. 1/6/78

deliberate breaching/
ouverture de brèche préparée
planúotasis prasilaužìmas
Veiksmas, kuriuo padaroma perėja per minų lauką, užtvaras ar sustiprinimus. 1/1/91

deliberate crossing/
franchissement préparé
planúotasis pérsikėlimas
Persikėlimas per sausumos ar vandens kliūtis, kurį reikia detaliai suplanuoti ir kruopščiai paruošti. *Žr. dar: hasty crossing*. 1/7/87

deliberate defense/
défense preparée
planúotoji gynýba
Gynyba, paprastai organizuojama iš anksto, kol nėra sąlyčio su priešu arba sąlytis neišvengiamas, bet yra pakankamai laiko gynybai organizuoti. Ji apima išplėstą fortifikacijos zoną, su atspariosiomis ugniavietėmis, įtvirtinimais ir ryšių sistemomis. *Žr. dar: hasty defence*. 1/3/73

delivering ship/
bâtiment fournisseur
tiekìmo laĩvas
Tiekimo vieneto laivas, kuris perduoda tiekimo įrangą priimančiajam laivui. 1/7/80

delivery error/
dispersion globale
taiklùmo paklaidà
Įvairių ginklų leistina taiklumo paklaida. *Žr. dar: circular error probable; deviation; dispersion; dispersion error; horizontal error*. 1/10/84

demilitarized zone/
zone démilitarisée
demilitarizúotoji zonà
Nustatyta zona, kurioje draudžiama laikyti karines pajėgas bei statyti karines bazes. 1/3/73

demolition/
destruction
griovìmas (ar̃dymas)
Pastatų, įrengimų ar mantos naikinimas ugnimi, vandeniu, sprogmenimis, mechaniškai ar kitokiais būdais. *Žr. dar: uncharged demolition target*. 1/7/73

demolition chamber/
chambre de destruction
griovìmo patalpà
Parinkta vieta pastate sprogmenims padėti. 1/11/94

demolition firing party/
équipe de mise à feu du dispositif de destruction
griovìmo kománda
Komanda, techniškai atsakinga už griovimą paskirtoje vietoje. *Žr. dar: demolition guard*. 1/3/73

demolition guard/
detachement de protection d'un dispositif de destruction
sprogdìnamo objèkto apsaugà
Vietinės pajėgos, paskirtos užtikrinti, kad priešas neužgrobtų taikinio (objekto) iki gaunant įsakymą jį sugriauti. Apsaugos vadas yra atsakingas už operacinį vadovavimą visoms pajėgoms sprogdinimo vietoje, įskaitant ir griovimo komandą. Jis yra atsakingas už įsakymo griauti perdavimą griovimo komandai. *Žr. dar: demolition firing party*. 1/3/73

demolition kit/
lot de destruction
griovìmo įranga
Griovimo komplektas ir sprogmenys. *Žr. dar: demolition tool kit*. 1/1/91

demolition target/
ouvrage à détruire
griovìmo objèktas
Numatytas sugriauti karinis objektas. 1/11/92

demolition tool kit/
lot d'artificier
griovìmo komplèktas
Įrankiai, medžiaga ir priedai, reikalingi sprogmenims paruošti. *Žr. dar: demolition kit*. 1/1/91

demonstration/
démonstration
demonstrãvimas
Puolimas ar galios rodymas fronte, siekiant suklaidinti priešą. *Žr. dar: amphibious demonstration; diversion; diversionary attack*. 1/3/73

denial measure/
mesure d'interdiction
neléidžiamosios priemonės
Veiksmai, trukdantys priešui naudoti erdvę, pajė-

gas ar įrengimus. Tai gali būti sugriovimas, pašalinimas, užteršimas ar kliūčių įrengimas. *Žr. dar: secure*. 1/3/73

density altitude/
densité-altitude
tañkio aũkštis
Aukštis, atitinkantis standartinį oro slėgį. 1/3/73

departure end/
fin de bande
kilìmo tãko gãlas
Kilimo tako galas pradinio kilimo kryptimi. 1/8/79

departure point/
point d'origine
išvykìmo tãškas
1. Navigacijos taškas tiksliam orlaivio kursui nustatyti.
2. Amfibinėse operacijose, sraigtasparnių skrydžių valdymo sistemoje – skrydžių valdymo punktas, esantis jūros pusėje, nuo kurio sraigtasparniai yra siunčiami pagal pasirinktą sraigtasparnių artėjimo tūpti maršrutą į pradinį tašką. 1/7/80

deployment/
1.2.3. déploiement; 4. redéploiement
1.3. išskleidìmas 2. kovìnis manevrãvimas
4. pérdislokavimas
1. Laivyne – laivų išdėstymo pakeitimas iš plaukiojimo į kovinę padėtį.
2. Pajėgų manevravimas operacijos rajone.
3. Pajėgų išdėstymas kovos rikiuote.
4. Pajėgų perdislokavimas į pageidaujamą veiksmų rajoną. *Žr. dar: disposition*. 1/2/88

deployment operating base/
base de redéploiement
išskleidìmo bãzė
Taikos metu nenaudojama bazė, turinti minimalią pagrindinę aprūpinimo infrastruktūrą, kurią karinis vienetas gali panaudoti karo arba įtampos metu. *Žr. dar: base; emergency fleet operating base.* 1/9/75

depression angle/
angle de dépression
núolydžio kam̃pas
Žr.: angle of depression. 1/8/79

depth/
profondeur
gỹlis
Jūrų laivyne – vertikalus atstumas nuo horizontalios plokštumos atskaitos taško iki jūros, ežero ar upės dugno. 1/3/73

depth contour/
ligne bathymétrique – courbe bathymétriques – ligne des fonds
gỹlio kòntūras
Linija, jungianti vienodo gylio taškus žemiau hidrografinio dugninio gylio. *Kitaip: bathymetric contour or depth curve.* 1/3/73

depth curve/
ligne des fonds
gỹlio kreivẽ
Žr.: depth contour. 1/3/73

derived information/
information derivée
išvestìnė informãcija
Tokie parametrai kaip kampas, atstumas, vieta, greitis ir kt., gaunami iš pirmųjų ir kt. šaltinių, kuriuose šie parametrai egzistuoja ar gali egzistuoti nepriklausomai nuo kitos informacijos. 1/11/77

description of target/
description de l'objectif
táikinio apibū̃dinimas
Artilerijos ir laivyno paramoje ugnimi – ugnies iškvietimo dalis, kurioje stebėtojas ar taikytojas apibūdina įrengimus, personalą, techniką ar objektus, kurie turėtų būti apšaudomi. *Kitaip: target description.* 1/8/73

descriptive name/
terme descriptif
sutartìnis vařdas
Žemėlapiuose ar jūrlapiuose – žodžiai, kuriais apibūdinami vietovės ypatumai, pažymėti ženklais. 1/3/73

designation by days and hours/
désignation des jours et des heures
dienų̃ ir̃ valandų̃ žymė́jimas
D diena. Diena, kai prasideda ar turėtų prasidėti operacija.
E diena. Diena, kai prasideda NATO pratybos.
G diena. Diena, kai išleidžiamas įsakymas dislokuoti vienetą.
K diena. Diena, kai pradeda ar turėtų pradėti veikti laivų konvojavimo sistema bet kuriuo konvojų maršrutu.
M diena. Diena, kai prasideda ar turėtų prasidėti mobilizacija.
H valanda. Nustatytas laikas, kai operacija ar pratybos prasideda ar turėtų prasidėti. (Šis ženklas taip pat vartojamas apibūdinant dienas (valandas) prieš ar po įvykio). 1/8/82

desired ground zero/

point zéro désiré
planúojamasis sprogìmo epiceñtras
Taškas žemės paviršiuje planuojamo branduolinio sprogimo centre, vertikaliai virš jo arba po juo. *Žr. dar: actual ground zero; ground zero.* 1/9/81

despatch route/
itinéraire gardé
ypatìngasis maršrùtas
Kelias, kuris yra visiškai kontroliuojamas atsižvelgiant į naudojamo transporto prioritetus ir į eismo grafiką. Leidimas yra būtinas net ir atskiroms transporto priemonėms. *Žr. dar: route*. 1/11/83

destruction fire mission/
mission de destruction
naikìnamoji ugnìs
Artilerijos ugnis, paleista taškiniam taikiniui sunaikinti. *Žr. dar: fire*. 1/8/82

destruction radius/
rayon de destruction
sunaikìnimo spindulỹs
Sausumos minų kare – didžiausias nuotolis nuo sprogstančio tam tikro dydžio ir rūšies užtaiso, per kurį pagal nustatytą sunaikinimo tikimybę mina bus sunaikinta dėl pagrindinio užtaiso detonacijos, neatsižvelgiant į išdėstymą. 1/11/75

detachment/
détachement
padalinỹs
1. Karinio vieneto dalis, atskirta atlikti užduotį kitoje vietoje.
2. Laikinas sausumos ar jūrų padalinys, sudarytas iš kitų vienetų ar vienetų dalių. 1/3/73

detail/
détail
detãlė
Pagrindinės savybės (ypatybės) grafinis žymėjimas. 1/3/73

detailed photographic report/
compte rendu détaillé d'interprétation photographique
detalùsis fotogrãfinis pranešìmas
Detalus analitinis žvalgybos dokumentas, sudarytas remiantis nuotraukų, paprastai rodančių vieną taikinį ar jų grupę, aiškinimu. 1/3/73

detecting circuit/
détecteur
detèktorius
Minos elektros grandinės dalis, reaguojanti į taikinio poveikį. 1/3/77

detection/
détection
aptikìmas
Žmogaus, objekto ar karinės svarbos reiškinio aptikimas bet kokiu būdu. *Žr. dar: recognition; identification; identification, friend or foe (IFF).* 1/12/76

detection and tactical control system/
système de détection et de contrôle tactique
aptikìmo ir tãktinio valdymo sistemà
Mobili ir savarankiška oro pajėgų sistema (technika ir personalas), leidžianti suderinti visų naudojamų pajėgų veiksmus nustatytoje erdvėje virš mūšio lauko. 20/11/96

deterioration limit/
limite de détérioration
galiójimo laĩkas
Kiekvienam gaminiui, kad jis atitiktų NATO kodo numerį, nustatyti apribojimai, apibūdinantys priimtinus kokybės reikalavimus. 1/8/79

deterrence/
dissuasion
atgrasìnimas
Būdas įtikinti potencialų agresorių, kad kiekvieno ginkluoto konflikto ar prievartos padariniai būtų daugiau neigiami nei naudingi. Atgrasinimui būtina turėti pakankamas karines pajėgas ir strategiją su aiškia politine nuostata. 9/1/96

detonating cord/
cordeau détonant
detonúojamoji/sprogdìnimo virvùtė
Sprogiųjų medžiagų pripildytas neperšlampamas, lankstus medžiaginis vamzdelis, kuriuo perduodama kibirkštis sprogdikliui. 1/11/94

detonating cord amplifier/
relais d'amorçage
detonúojamosios/sprogdìnimo virvùtės stiprintùvas
Prie detonuojančiosios/sprogdinimo virvutės prijungtas įtaisas, leidžiantis užsidegti užtaisui ir tuo pat metu perduodantis detonaciją kitam sprogmeniui. 1/12/77

detonator/
détonateur
detonãtorius
Įtaisas, turintis jautrios sprogstamosios medžiagos detonacijai sukelti. 1/7/80

detour/
détour

apliñkkelis
Nukrypimas nuo tos maršruto dalies, kur eismas sunkus ar neįmanomas, kad būtų galima užtikrinti tolesnį judėjimą. Pakeista maršruto dalis vadinama aplinkkeliu. 1/8/73

deviation/
1. déviation; 2. écart
nukrypìmas
1. Kampo skirtumas tarp tikrosios magnetinės krypties ir kompaso (paklaida).
2. Nuotolis nuo sprogimo vietos iki taikinio. *Žr. dar: circular error probable; delivery error dispersion error; horizontal error; dispersion*. 1/3/73

diaphragm/
diaphragme
diafragmà
Optinės sistemos įtaisas, kuris reguliuoja šviesos praeinamumą per sistemą. Šviesos kiekis lemia atvaizdo ryškumą, neatsižvelgiant į atvaizdo dydį. 1/3/73

diapositive/
diapositive
diapozitỹvas
Pozityvas (atvaizdas) ant permatomos medžiagos. *Žr. dar: plate; transparency*. 1/3/73

died of wounds received in action/
décédé des suites de blessures de guerre
mìręs nuõ kovìnių žaizdų
Kovinis nuostolis, mirtis nuo žaizdų ar kitų sužalojimų kovos veiksmuose, po to, kai sužeistasis pasiekė medicinos pagalbos punktą. *Žr. dar.: battle casualty; killed in action; non-battle casualty*. 1/12/79

differential ballistic wind/
vent balistique différentiel
diferenčincis balìstinis vė́jas
Vėjas, kurio greitis lygus balistinio vėjo ir vėjo bombos išmetimo aukštyje greičio skirtumui. 1/3/73

diffraction loading/
force de diffraction
pérduodamas krũvis
Po branduolinio sprogimo sklindanti smūgio bangos jėga, kuri atsimuša į pastatą. 1/4/90

dip/
surimmersion
panirìmas
Laivyno minų kare – inkarinės minos panirimas žemiau nustatyto gylio dėl srovės ar bangų, veikiančių minos korpusą ar inkarą. 1/11/75

dip needle circuit/
mise de feu à aiguille aimantée
magnètinio laũko davìklis
Laivyno minų kare – mechanizmas, kuris reaguoja į magnetinio lauko vertikaliosios dedamosios dydžio pokyčius. 1/6/78

diplomatic authorization/
autorisation obtenue par voie diplomatique
diplomãtinis leidìmas
Diplomatiniais kanalais gautas leidimas perskristi ar nutūpti. 1/3/73

direct action fuze/
fusée percutante
tiesióginio póveikio sprogdìklis
Žr.: impact action fuze. 1/3/73

direct damage assessment/
évaluation directe des destructions
ugniẽs rezultãtų įvértinimas
Smūgio įvertinimas stebėjimo iš oro būdu, remiantis aeronuotraukomis ar tiesiogiai stebint. 1/3/73

direct fire/
tir direct
tiesióginė ugnìs
Ugnis, nukreipta į taikytojo matomą taikinį. *Žr. dar: fire*. 1/3/73

direct illumination/
éclairage direct
tiesióginis apšvietìmas
Apšvietimas pirotechninėmis priemonėmis ar prožektoriais. 1/3/73

direct laying/
pointage à vue
tiesióginis táikymas
Taikymas, kai ginklų taikikliai yra nutaikyti tiesiai į taikinį. 1/8/74

direct support/
1. appui direct; 2. soutien direct
tiesióginė paramà
1. Vienetui, kuris nepriskirtas ar nėra pavaldus paramos vienetui ar formuotei, teikiama parama. Remiantysis vienetas teikia prioritetinę paramą remiamam vienetui ar formuotei. *Žr. dar: at priority call; in support.*
2. Laivyno terminologijoje – operacijos tam tikroms pajėgoms apsaugoti, kurias atlieka vienetai, taktiškai pavaldūs toms pajėgoms. *Žr. dar: associated support*. 1/11/94

direct support artillery/
artillerie d'appui direct
tiesióginės paramõs artilèrija
Artilerija, kurios pagrindinė užduotis – teikti paramą ugnimi remiamam vienetui. *Žr. dar: fire; supporting fire*. 1/3/73

direct supporting fire/
tire d'appui direct
tiesióginės paramõs ugnìs
Ugnis pajėgų daliai, o ne visoms pajėgoms paremti. *Žr. dar: fire, supporting fire.* 1/3/73

directing staff/
état-major de direction d'exercice
vadovýbės štãbas
Žr.: exercise directing staff. 1/3/81

direction/
1. gisement d'observation; 2. orientation
1. kryptìs 2. nuródymas
1. Paramoje ugnimi – žodis, vartojamas stebėtojo nurodyti taikymo kryptį iškviečiant ugnį.
2. *Žr.: intelligence cycle*. 1/1/83

directional gyro indicator/
indicateur gyroscopique de direction
giroskòpinis kryptiẽs prìetaisas
Azimuto giroskopas, tiesiogiai rodantis atskaitos taško kryptį. 1/1/80

directional radar prediction/
prédiction radar directionnelle
kryptiẽs nustãtymas radarù
Konkretaus objekto krypties nustatymas radaru. 1/5/73

directive/
directive
direktyvà (nuródymas)
1. Karinės vadovybės pranešimas, kuriuo nustatomos tam tikros veiksmų taisyklės ar įsakoma atlikti veiksmą.
2. Paskelbtas planas, kuris turi būti vykdomas, kai bus nurodyta arba kai susidarys nustatytos aplinkybės.
3. Bet koks pranešimas, kuriuo inicijuojamas arba ribojamas veiksmas, elgesys ar tvarka. 1/3/73

disarmed mine/
mine désarmée
į saugõs pãdėtį pérjungta minà
Mina, kurios užtaisymo procesas sustabdytas ir kuri grąžinta į pradinę padėtį, taip ją padarant neveikiančią, saugią kilnoti, vežti. Prireikus ji vėl gali būti lengvai perjungta į kovinę padėtį. *Žr. dar.: dead mine; inert mine*. 1/11/86

discriminating circuit/
circuit d'analyse
elektròninė analizãvimo sistemà
Veikianti jūrų minos elektroninės sistemos dalis, kuri atskiria praplaukiančio laivo signalą nuo kitų klaidinamųjų signalų (pvz., akustinio tralavimo, kitų priešminininių operacijų ir t.t.). 1/8/76

disembarkation schedule/
horaire de débarquement
išlaipìnimo grãfikas
Žr.: debarkation schedule. 1/3/73

dispenser/
distributeur
dalytùvas
Aviacijos ginkluotėje – įtaisas antriniams šaudmenims gabenti ir paleisti. *Žr. dar: cluster bomb unit*. 1/7/80

dispersal/
dispersion
išsklaĩdymas
Laivų sutelkimo mažinimas, juos perplukdant į kitas stovėjimo vietas tame pačiame uoste ar į aplinkines inkaravietes. 3/8/98

dispersed movement pattern/
dispositif dispersé
išsklaidýtas laivų judė́jimo bũdas
Pagal išsklaidytą laivų judėjimo būdą didinamas atstumas tarp išlaipinimo laivų horizontaliai ir į gilumą, kai yra reali branduolinio ginklo panaudojimo tikimybė. 1/3/73

dispersed site/
site isolé
išsklaĩdymo vietà
Nuo kitų karinių taikinių ar grėsmės rajonų atskirta vieta, kad būtų sumažintas pajėgų sutelkimas ir jų pažeidžiamumas. 1/7/87

dispersion/
dispersion
1., 2., 4. sklaidà 3., 5., 6. išsklaĩdymas
1. Pataikymų išsisklaidymas aplink vidutinį pataikymo tašką, apskaičiuojamas pagal sprogusias bombas ir sviedinius, išmestas ar iššautus vienodomis sąlygomis.
2. Priešlėktuvinės artilerijos šūviai, paleisti į tolį ir horizontaliai aplink taikinį.
3. Kariuomenės, mantos, įrengimų ar veiklos, kurie paprastai yra sutelkti ribotame plote, išskirstymas ar padalijimas, kad būtų sumažintas jų pažei-

džiamumas.
4. Cheminėse ir biologinėse operacijose – medžiagų paskleidimas skysčių ar aerozolių pavidalu.
5. Desanto operacijose – žmonių arba technikos išsklaidymas išmetimo zonoje.
6. Laivybos kontrolės srityje – laivo perplukdymas į kitą vietą, kad būtų sumažinta jų pažeidimo tikimybė. *Žr. dar: convoy dispersal point; circular error probable; delivery error; deviation; dispersion error; disposition; horizontal error.* 1/9/81

dispersion error/
écart de dispersion
sklaidõs paklaidà
Atstumas nuo sprogimo ar kulkos pataikymo vietos iki vidutinio sprogimo ar pataikymo taško. *Žr. dar: circular error probable; delivery error; deviation; dispersion.* 1/3/73

dispersion pattern/
schéma de dispersion
sklaidõs èlipsė
Serijos šūvių, paleistų daugmaž vienodomis sąlygomis iš vieno pabūklo ar grupės pabūklų, išsklaidymas; pataikymų ar sprogimų taškai, išsklaidyti apie tašką, vadinamą vidutiniu pataikymo tašku. 1/3/73

displaced person/
personne deplacée
pérkeltasis asmuõ
Civilis, kuris ne savo noru yra už savo valstybės ribų. *Žr. dar: refugees; evacuees*. 1/3/73

disposition/
dispositif
išdėstymas
1. Karinių dalinių išdėstymas rajone, paprastai tikslus kiekvieno vieneto štabo ir jam priklausančių pajėgų išdėstymas.
2. Nustatytos vietos, kurias turi užimti padaliniai ar laivyno daliniai kokiam nors tikslui, pvz., plaukimui, priartėjimui, ryšių palaikymui ar kovai.
3. Visų taktinių vienetų, atliekančių skrydį ar sudarančių orlaivių grupuotę, išsidėstymo ore tvarka. *Žr. dar: deployment; dispersion.* 1/3/73

disruptive pattern/
dessin de camouflage
maskuõtės rãštas
Suderintų spalvų netaisyklingų formų derinys objekto maskavimui pagerinti. 1/12/74

dissemination/
diffusion
plãtinimas
Žr.: intelligence cycle. 1/3/73

distressed submarine personnel/
personnel d'un sous-marin en détresse
į neláimę patẽkusio povandenìnio laĩvo įgula
Į nelaimę patekusio povandeninio laivo įgula, kuri dar yra laive arba dar nėra išgelbėta. *Žr. dar: DISSUB personnel.* 18/12/97

distributed fire/
tir sur zone
ugniẽs paskìrstymas
Efektyvus ugnies paskirstymas apšaudant plotinį taikinį. *Žr. dar: fire*. 1/3/73

distribution point/
point de distribution
paskìrstymo pùnktas
Punktas, kur atsargos ir (ar) šaudmenys, gauti iš divizijos aprūpinimo punktų ar kitų vienetų, paskirstomi pavaldiems vienetams. Paskirstymo punktuose materialinės priemonėspaprastai nelaikomos; gautos vertybės yra kaip galima greičiau išduodamos. 1/3/73

diversion/
1. diversion; 2. 3. déroutement;
4. déviation
1. dẽmesio atitraukìmas 2. 3. 4. nukreipìmas
1. Puolimas, aliarmas ar apgaulė, kurie nukreipia priešo dėmesį ir pajėgas nuo pagrindinės operacijos. *Žr. dar: demonstration.*
2. Nurodyto maršruto keitimas dėl taktinių priežasčių. Galutinio kelionės tikslo vieta nekeičiama, išskyrus orlaivių skrydžių atveju.
3. Jūrų minų operacijose – kelias ar kanalas, kuriuo aplenkiamos pavojingos vietos. Nukreipiamasis kanalas gali jungti vieną kanalą su kitu arba gali atsišakoti nuo kanalo ir vėl prisijungti kitoje pavojingo rajono pusėje. *Žr. dar: route.*
4. Oro skrydžių valdymo srityje – skridimas į aerodromą, kuris nebuvo numatytas kaip tūpimo arba galutinio kelionės tikslo vieta. *Žr. dar: alternate aerodrome.* 1/7/80

diversion aerodrome/
aérodrome de déroutement
atsargìnis aerodròmas
Aerodromas su minimalia įranga, kuris gali būti panaudotas nelaimės atveju arba kai pagrindinis ar išsklaidymo aerodromai negali būti naudojami, arba kai reikalingas, kad lengviau būtų atliktos taktinės operacijos. *Žr. dar: aerodrome; redeployment aerodrome*. 1/11/94

diversionary attack/
attaque de diversion
nukreipiamàsis puolìmas
Puolimas, kai pajėgos puola arba grasina pulti objektą, kuris nėra pagrindinis, kad atitrauktų priešą nuo pagrindinio objekto gynybos. *Žr. dar: demonstration*. 1/3/73

diving chamber/
caisson d'altitude – caisson de décompression – caisson de plongée – caisson hypobare
barokãmera
Žr.: hypobaric chamber. 1/10/84

division/
division
divìzija (skỹrius, valdýba)
1. Taktinis vienetas (formuotė):
1.1. Pagrindinis administracinis ir taktinis vienetas (formuotė), didesnis negu pulkas (brigada) ir mažesnis negu korpusas, kuriame yra visa būtina ginkluotė ir aprūpinimas, reikalingi ilgesnei kovai palaikyti.
1.2. Tam tikras skaičius tos pačios rūšies laivų, sugrupuotų prie vienos operacinės ar administracinės vadovybės, arba laivyno orlaivių taktinis vienetas, susidedantis iš vieno ar daugiau padalinių.
1.3. Aviacijos divizija yra vienetas, paprastai susidedantis iš dviejų ar daugiau grupių su aptarnaujančiais vienetais. Kovinės aviacijos divizijos grupės sudaromos iš panašios paskirties vienetų.
2. Organizacinė štabo dalis, kuri rūpinasi tam tikrais kariniais, personalo, žvalgybos, planų ir mokymo, aprūpinimo ir evakuacijos reikalais.
3. Tam tikras skaičius laivo įgulos narių, sujungtų į grupę pagal tam tikrą paskirtį vienam operaciniam ar administraciniam valdymui. *Žr. dar: branch; cell; section.* 1/3/73

doctrine/
doctrine
doktrinà
Pagrindiniai principai, kuriais savo veiksmuose vadovaujasi karinės pajėgos. Doktrina turi įsakymo galią, tačiau ją pritaikant reikia nuovokumo. 1/3/73

dome/
dôme – dôme d'écume
kùpolas
Žr.: spray dome. 1/3/73

door bundle/
colis d'accompagnement
bañdomasis parašiùtas
Skrydžio metu išmetamas parašiutas, paskui kurį šoka parašiutininkai. 1/3/73

doppler effect/
effet doppler
Dòplerio efèktas
Garso ar radijo bangų dažnio pokytis dėl bangų šaltinio ir stebėtojo judėjimo. 1/3/73

doppler radar/
radar doppler
Dòplerio radãras
Radaras, kuriuo galima nustatyti objekto judėjimo greitį pagal atspindimų bangų dažnio pasikeitimus. 1/12/76

dormant/
insensible
pasyvì
Minos būklė, kurioje uždelsiamas jos veikimas. 2/5/95

dose rate contour line/
courbe(s) d'isointensité – ligne d'égale intensite radioactive
apšvitõs dòzės gãlios lìnija
Linija žemėlapyje, schemoje ar skaidrėje, sujungianti visus taškus, kuriuose nustatytu laiku yra vienoda spinduliuotės dozė. *Kitaip: isodose rate line.* 1/3/73

dosimetry/
dosimétrie
dozimètrija
Šis žodis taikomas tiek prietaisams, tiek metodams. 1/3/73

double flow route/
itinéraire à double courant
dviejũ júostų kẽlias
Mažiausiai dviejų juostų kelias, leidžiantis vienu metu važiuoti dviem transporto priemonių kolonoms viena kryptimi ar priešingomis kryptimis. *Žr. dar: limited access route; route; single flow route.* 1/11/80

doubtful/
non observé
nenustatýtas
Žodis, vartojamas artilerijos ar laivyno paramoje ugnimi stebėtojo, nurodant, kad jis negalėjo nustatyti nuotolio tarp taikinio ir pataikymo vietos. 1/3/73

down/
plus bas
žemiaũ

Artilerijoje ar laivyno paramoje ugnimi:
1. Iškviečiant ugnį – nurodymas, kad taikinys yra žemiau negu orientyras.
2. Stebėtojo pataisa, kad reikia sumažinti sprogimo aukštį. 1/9/74

down lock/
verrou train sorti
užrakìnimo įtaisas
Įtaisas užrakinti išleistiems arba įtrauktiems nusileidimo ratams. 1/7/80

downgrade/
déclasser
sumãžinti slaptùmą
Sumažinti įslaptinto dokumento, daikto ar medžiagos saugumo klasifikaciją. *Žr. dar: declassify*. 1/3/73

draft plan/
project de plan
plãno projèktas
Planas, kurio pirminis sudarymas yra suderintas ir sutartas su kitais kariniais štabais ir yra parengtas derinti su kitomis valstybėmis, kurios turėtų atlikti veiksmus planui remti. Jis gali būti panaudotas planavimui ir pratyboms ateityje ir gali būti operacijų, vykdomų krizės metu, įsakymo pagrindu. *Žr. dar: initial draft plan; coordinated draft plan; final plan; operation plan.* 1/3/79

draftee/
isolé – maintenu en attente
šauktìnis
Žr.: transient. 1/3/73

drag loading/
pression résultante
smũgio bangà
Jėga, nukreipta į objektą ar pastatą dėl susidariusio slėgio sprogimo metu ir priklausanti nuo pasipriešinimo koeficiento, kuris pareina nuo objekto ar pastato formos ir geometrijos. 3/8/98

drainage system/
réseau hydrographique
drenãžo sistemà
Upės, upeliai ir kiti vandens telkiniai. 1/3/73

drawing key/
fond provisoire
braĩžymo rãktas
Vaizdas ar pradinis brėžinys, naudojamas kaip braižymo pavyzdys. *Žr. dar: blue key; key.* 1/3/73

drift/
dérive
núonaša
Balistikoje – raketos krypties pasikeitimas dėl giroskopinių veiksmų, žemės traukos ir atmosferos poveikio raketai. 1/4/74

drift angle/
angle de dérive
núonašos/derivãcijos kam̃pas
Kampas, matuojamas laipsniais tarp orlaivio ar laivo nustatytos krypties ir faktinės plaukimo ar skridimo krypties. 1/3/73

drifting mine/
mine dérivante
plùkdomoji minà
Plūdri ar neutrali plūduriuojanti mina, kuri gali judėti dėl bangų, vėjo, srovės ar potvynio įtakos. *Žr. dar: floating mine*. 1/3/73

drill mine/
mine d'entraînement
mókomoji minà
Mina be sprogmenų arba daiktas, atrodantis kaip mina, naudojamas mokantis pakrovimo, minavimo ar išminavimo. *Žr. dar: mine; practice mine*. 1/1/91

drone/
drone
nevaldomasis aparãtas
Techninė priemonė, kuri savarankiškai atlieka užduotį nevaldoma iš šalies. *Žr. dar: remotely piloted vehicle.* 1/2/88

droop stop/
butées centrifuges
vertikalùsis ribotùvas
Įtaisas sraigtasparnių menčių vertikaliajam judesiui riboti lėtinant apsisukimus. 1/3/81

drop/
plus près
sumãžinti
Artilerijoje ir laivyno paramoje ugnimi – stebėtojo pranešimas, kad reikia sumažinti atstumą iki stebėjimo linijos. 1/9/74

drop altitude/
altitude de largage
absoliutùsis išmetìmo aũkštis
Desantavimo aukštis virš vidutinio jūros lygio. *Žr. dar: altitude; drop height*. 1/3/73

drop height/
hauteur de largage
išmetìmo aũkštis
Vertikalus atstumas tarp išmetimo zonos ir orlai-

vio. *Žr. dar: drop altitude*. 1/3/73

drop message/
message lesté
nùmestas pranešìmas
Pranešimas, numestas iš orlaivio sausumos vienetui. 1/3/73

drop zone/
zone de largage
nusileidìmo zonà
Vietovės plotas, kuriame nuleidžiami parašiutininkai, manta ar atsargos. 1/3/73

dry gap bridge/
pont sur brèche sèche
sausumõs tìltas
Tiltas, kilnojamas ar nekilnojamas, nutiestas per griovius, kur paprastai nėra vandens, pvz., per prieštankinius griovius, duobes ir t.t. 1/3/73

dual capable unit/
unité à double capacité
dvejópų galimýbių vìenetas
Patvirtintas branduolinio ginklo naudojimo vienetas, galintis įvykdyti ir branduolinę, ir įprastinę užduotį. 1/10/84

dual firing circuit/
circuit double de mise de feu
dvìguboji sprogdìnimo grandìnė
Įtaisas su dviem savarankiškomis elektros arba ne elektros sprogdinimo grandinėmis, kurių kiekviena gali detonuoti užtaisus. *Žr. dar: combination firing circuit.* 1/3/81

dud/
raté
nesprógęs
Sprogstamasis šaudmuo, kuris nebuvo užtaisytas arba užtaisytas nesprogo. 1/3/83

dummy/
leurre
manekènas
Žr.: decoy. 1/11/73

dummy message/
message de volume
apgaulìngasis pranešìmas
Pranešimas, kurio siuntimo tikslas neatitinka jo turinio. Jo tekstas gali būti beprasmis arba jame gali būti melagingų detalių. 1/3/73

dummy minefield/
champ de mines factice
apgaulìngasis mìnų laũkas
Jūrų minų operacijose – minų laukas, kuriame nėra veikiančių minų. Jo tikslas – suklaidinti ar atgrasinti priešą. *Žr. dar: minefield*. 1/11/73

dump/
dépôt temporaire
laikinàsis sándėlis
Laikina bombų, šaudmenų, įrangos ar atsargų sandėliavimo lauko sąlygomis vieta. 1/3/73

duplicate negative/
copie négative
negatỹvo dublikãtas
Negatyvas, pagamintas iš kito negatyvo arba iš pozityvo. 1/8/73

durable materiel/
matériel non consommable
ilgalaĩkės materiãlinės vertýbės
Žr.: non-expendable supplies and materiel. 1/1/80

dwell at/on/
rester sur les éléments
tęsti ùgnį
Artilerijoje ir laivyno paramoje ugnimi – nurodymas tęsti ugnį neribotą laiką nustatytu laiku arba į tam tikrą taikinį ar grupę taikinių. 1/8/74

dynamic pressure/
pression dynamique
dinãminis slẽgis
Slėgis, susidarantis dėl judančios terpės, tokios kaip oras, sklindantis po smūginės bangos fronto. *Žr. dar: drag loading*. 1/3/73

E

E-day/
jour E
E dienà
Žr.: designation of days and hours. 1/8/82

early resupply/
premiers ravitaillements
išankstìnis papìldymas
Atsargų pristatymas laikotarpiu nuo D dienos iki planuoto papildymo laiko pradžios. *Žr. dar: element of ressupply.* 1/3/73

early warning/
alerte lointaine – alerte lointaine de défense aérienne – pré-alerte
išankstìnis įspėjìmas
Išankstinis įspėjimas apie neatpažintų ginklų panaudojimą ar artėjimą (gabenimą). *Kitaip: air defence early warning.* 1/3/81

earmarked for assignment/
forces prévues pour affectation
skìrtosios pãjėgos
Pajėgos, kurias valstybės numatė paskirti NATO vado operaciniam vadovavimui ar operaciniam valdymui ateityje. Skirdamos šias pajėgas, valstybės turi nustatyti, kada jos bus skirtos su kariniu komitetu sutartomis sąlygomis. 1/12/74

earmarking of stocks/
désignation de stocks
atsargũ skyrìmas
Taikos meto susitarimas, kad valstybės sutinka tam tikrą dalį savo karo rezervo atsargų, kurių gali pareikalauti NATO vadai. 1/3/84

earthing/
mise à la terre
įžẽminimas
Procesas, užtikrinantis metalinių dangų įžeminimą. *Žr. dar: bonding; grounding.* 1/7/80

easting/
vers l'est
rytũ kryptimì
Į rytus (t.y. iš kairės į dešinę) – skaitant tinklelio kvadratų koordinates žemėlapyje. 1/3/73

echelon/
1.2.3 échelon; 4. en échelon
ešelònas
1. Štabo sudedamoji dalis, pvz., priekinis ešelonas, užnugario ešelonas.
2. Atskiras vadovavimo lygis. Divizija, palyginti su pulku, yra aukštesnis ešelonas, o batalionas – žemesnis ešelonas.
3. Pajėgų dalis pagal kovinę užduotį, pvz., puolimo ešelonas, užnugario ir rezervo ešelonas.
4. Rikiuotė, kurioje padaliniai išdėstyti vienas už kito ir per vienodą tarpą į šoną. 1/3/73

echeloned displacement/
déplacement par échelons
pérdislokavimas ešelònais
Vieneto perdislokavimas iš vienos vietos į kitą nesustabdant pagrindinio uždavinio vykdymo. 1/3/73

economic mobilization/
mobilisation économique
ekonòmikos mobilizãcija
Pasiruošimas ir valstybės ekonomikos organizavimo ir funkcijų pakeitimas ir jų vykdymas, prireikus efektyviausiai panaudoti valstybės išteklius krizės atveju. 1/3/73

economic potential/
potentiel économique
ekonòmikos potenciãlas
Valstybės pramonės ir paslaugų teikimo galimybės. *Žr. dar: strength.* 1/3/73

economic shipping/
transports maritimes à but économique
veřslinė laivininkỹstė
Privatus nekarinis laivynas. 3/8/98

edition/
édition
leidìmas
Kartografijoje šis žodis vartojamas nusakyti žemėlapių tiražų eiliškumui. Vėlesnio tiražo žemėlapis visada yra naujesnis (geresnis) už ankstesnio tiražo tokį pat žemėlapį. 1/3/73

edition designation/
désignation d'édition
leidìmo žymė́jimas
Skaičius, raidė, data ar simbolis vienam leidimui atskirti nuo kito. 1/3/73

ejection/
éjection
katapultãvimas
1. Išsigelbėjimas iš lėktuvo pasinaudojant mechaniškai išmetama kėde ar kapsule.
2. Orlaivio pakabos atskyrimo nuo orlaivio procesas. 1/7/83

ejection systems/
systèmes d'éjection
katapultãvimo sistèmos

1. Valdomoji katapultavimo sistema. Sistema, kurią lėktuvo pilotas ar kitas įgulos narys panaudoja pradėdamas visų kitų įgulos narių katapultavimą.
2. Valdoma pasirenkamoji sistema. Sistema, leidžianti perduoti įgulos katapultavimo komandą ir automatiškai katapultuoti visus jos narius.
3. Savarankiškoji katapultavimo sistema. Sistema, veikianti nepriklausomai nuo kitų lėktuve esančių katapultavimo sistemų.
4. Nuoseklioji katapultavimo sistema. Sistema, katapultuojanti lėktuvo įgulos narius vieną po kito ir tarp išmetimų užtikrinanti saugų laiko tarpą, kad neįvyktų susidūrimų. 1/3/81

electro-explosive device/
dispositif électro-explosif
sprogdìnimo elektrà įtaisas

Sprogstamosios ar pirotechninės medžiagos komponentas, kuris pradeda sprogimo, degimo, elektros ar mechaninės eigos grandinę ir yra sužadinamas elektros srove. 1/11/86

electro-optics/
optoélectronique
elektroòptika

Technologija, susijusi su komponentais, įrenginiais ir sistemomis, suprojektuotais sąveikauti tarp elektromagnetinio (optinio) ir elektros (elektroninio) lauko. 1/11/86

electrode sweep/
drague à électrode
elektròdinis trãlas

Magnetinis tralas, kuriam vanduo yra elektros grandinės dalis. 1/11/75

electromagnetic compatibility/
compatibilité électromagnétique
elektromagnètinis suderinamùmas

Elektrinių ir elektroninių sistemų, įrangos ir prietaisų galėjimas veikti numatytoje elektromagnetinėje aplinkoje (išlaikant nustatytą patikimumą ir efektyvumą ir nepatiriant ar nesukeliant nepageidautino silpnėjimo dėl elektromagnetinių trukdžių). Žr. *dar: electromagnetic vulnerability.* 1/11/86

electromagnetic environment/
environnement électromagnétique
elektromagnètinė aplinkà

Elektromagnetinių reiškinių visuma tam tikroje vietoje. 1/7/93

electromagnetic interference/
interférence électromagnétique
elektromagnètiniai trukdžiai

Bet kokie tyčiniai ar netyčiniai elektromagnetiniai trukdžiai, kurie pertraukia, stabdo ar kaip kitaip silpnina ar riboja elektros ar elektroninės įrangos veikimą. 1/7/87

electromagnetic radiation hazard/
risque lié au rayonnement électromagnétique
elektromagnètinio spinduliãvimo pavõjus

Grėsmė, kad personalas, įrengimai, šaudmenys ir kuras pateks į pavojingo elektromagnetinio spinduliavimo lauką. 1/11/90

electromagnetic vulnerability/
vulnérabilité électromagnétique
elektromagnètinis pažeidžiamùmas

Sistemos savybės netekti efektyvumo paveikus elektromagnetiniam laukui. Žr. *dar: electromagnetic compatibility.* 1/7/87

electronic countermeasures/
contre-mesures électroniques
elektròninis atóveiksmis

Elektroninės kovos elementas, kai panaudojant elektromagnetinę energiją atimama arba sumažinama priešo galimybė naudotis elektromagnetiniu spektru. Elektroninis trukdymas, elektroninis klaidinimas ir elektroninis neutralizavimas yra elektroninio atoveiksmio būdai. 9/1/96

electronic deception/
déception électronique
elektròninis klaidìnimas

Elektroninio atoveiksmio būdas trikdyti priešo elektronines sistemas spinduliavimu, antriniu spinduliavimu, keitimu, elektromagnetinės energijos absorbavimu arba atspindėjimu. 9/1/96

electronic intelligence/
renseignement électronique
elektròninė žvalgýba

Informacija, gaunama iš kitų, nei numatyta, elektromagnetinių, bet ne ryšio perdavimo, gavėjų ar vartotojų. 9/1/96

electronic jamming/
brouillage électronique
elektròninis trùkdymas

Tikslinis elektromagnetinės energijos spinduliavimas, antrinis spinduliavimas arba atspindėjimas siekiant pasunkinti priešui naudotis savo elektroninėmis priemonėmis, įrenginiais ar sistemomis. Žr. *dar: jamming.* 1/11/75

electronic masking/
camouflage électronique
elektròninis maskãvimas

Elektromagnetinės energijos spinduliavimas draugiškų pajėgų dažniais siekiant apsaugoti draugiškų pajėgų ryšius ir elektronines sistemas nuo priešo elektroninės paramos priemonių (ryšių žvalgybos), netrikdant draugiškų pajėgų sistemų veikimo. 1/11/91

electronic neutralization/
neutralisation électronique
elektròninis neutralizãvimas

Tikslinis elektromagnetinės energijos naudojimas, siekiant laikinai ar visiškai pažeisti priešo elektromagnetinio spektro įrenginius. 20/11/96

electronic protective measures/
mesures de protection électronique
elektròninės apsaugõs priemonės

Elektroninės kovos elementas, apimantis veiksmus, atliekamus sudarant sąlygas draugiškoms pajėgoms efektyviai naudoti elektromagnetinį spektrą. Elektroninės apsaugos (gynybos) priemonės yra dvejopos: aktyviosios ir pasyviosios. *Žr. dar: active electronic protective measures.* 20/11/96

electronic warfare/
guerre électronique
elektròninė kovà

Kariniai elektromagnetinio spektro panaudojimo veiksmai: elektromagnetinio spinduliavimo paieška, aptikimas ir atpažinimas; elektromagnetinės energijos, pvz., kryptingosios energijos panaudojimas, siekiant sumažinti arba pašalinti galimybę priešui panaudoti elektromagnetinį spektrą; veiksmai, sudarantys sąlygas efektyviai naudoti šį spektrą draugiškoms pajėgoms. *Žr. dar: electronic support measures; electronic counter measures; electronic protective measures.* 9/1/96

electronic warfare support measures/
mesures de soutien de guerre électronique
elektròninės kovõs paramõs priemonės

Elektroninės kovos priemonės elektromagnetiniam spinduliavimui ieškoti, aptikti, jo šaltiniui nustatyti, siekiant nedelsiant įvertinti grėsmę. Šiais veiksmais gaunama reikalinga informacija, kai būtina priimti skubius sprendimus dėl elektroninio puolimo ar gynybos, kitos taktinės veiklos. 9/1/96

element of resupply/
élément de réapprovisionnement
papìldymo elemeñtas

Žr.: early resupply; improvised early resupply; initial early resupply; planned resupply; resupply of Europe. 1/3/73

elevation/
élévation – cote
aũkštis

Žemės paviršiaus taško arba objekto atstumas nuo nulinio paviršiaus svambalo linijos (sunkio jėgos) kryptimi. *Žr. dar: altitude; height.* 1/3/73

elevation guidance/
guidage en altitude
aũkščio nuródymas

Informacija, kuri suteikia galimybę orlaivio pilotui arba autopilotui išlaikyti reikiamą sklendimo trajektoriją. 1/10/80

elevation of security/
hausse de sécurité
saugùsis aũkštis

Minimalus leidžiamas šaudymo virš savo pajėgų aukštis, užtikrinantis jų saugumą. Ši sąvoka taikoma tik ginkluotei, šaudančiai lėkštąja trajektorija. *Žr. dar: angle of safety.* 1/3/73

elevation tint/
coloriage hypsométrique – teinte de niveau – teinte hypsométrique
aũkščio ãtspalvis

Žr.: hypsometric tint. 1/3/73

embarkation/
embarquement
įlaipìnimas/pakrovìmas

Žmonių įlaipinimas ir (arba) transporto priemonių bei atsargų ir įrangos krovimas į laivus ar orlaivius. Pastaba: prancūzų kalba žodis "embarquement" taip pat tinka geležinkelių ir kelių transportui. *Žr. dar: loading.* 1/10/92

embarkation area/
zone d'embarquement
įlaipìnimo rajònas

Kranto rajonas, kuriame galutinai pasiruošiama šiam veiksmui ir į kurį atvyksta įlaipinamas personalas ir atgabenami kroviniai. 1/3/73

embarkation order/
ordre d'embarquement
įsãkymas įlaipìnti

Įsakymas, kuriuo nurodoma informacija apie laiką, kelius, pakrovimo planus, karių bei jų technikos judėjimo link laivo ar orlaivio būdus. *Žr. dar: movement table.* 1/3/79

emergency anchorage/
mouillage auxiliaire
avãrinė inkarãvietė

Inkaro išmetimo vieta, turinti ribotą gynybos siste-

mą kariniams, mobiliesiems aprūpinimo, pagalbiniams ar prekiniams laivams. *Žr. dar: advanced fleet anchorage; assembly anchorage; working anchorage.* 1/3/73

emergency barrier/
barrière d'arrêt d'aéronef – barrière d'arrêt de secours
stãbdymo barjèras
Žr.: aircraft arresting barrier. 1/11/94

emergency burial/
inhumation d'urgence – inhumation
skubùs láidojimas
Laidojimas, paprastai kovos lauke, kai nėra sąlygų laidoti kapinėse ar pagal tautines ar tarptautines normas. *Kitaip: burial.* 1/10/80

emergency complement/
tableau d'effectifs en temps de crise
nepaprastõsios padėtiẽs etãtai
Žr.: emergency establishment. 1/11/75

emergency destruction of nuclear weapons/
destruction d'urgence d'armes nucléaires
sąmoningas branduolìnių giñklų naikìnimas
Branduolinių šaudmenų, jų komponentų, neturinčių ypatingo branduolinio potencialo, ir su tuo susijusios slaptosios medžiagos sunaikinimas, siekiant atsargas paversti taktiškai nenaudingomis, apsaugoti nuo galimo perdirbimo ir užkirsti kelią slaptos projektų informacijos atskleidimui. 1/11/75

emergency establishment/
tableau d'effectifs en temps de crise
nepaprastõsios padėtiẽs etãtai
Patvirtintas perskirstymas vienetų, formuočių ar štabų etatų nepaprastosios padėties sąlygomis. *Kitaip: emergency complement.* 1/11/75

emergency fleet operating base/
base logistique de secours pour une flotte
nepaprastõsios padėtiẽs laivýno bãzė
Bazė, ribotą laiką teikianti logistinę paramą rajone veikiantiems laivyno vienetams. *Žr. dar: base; deployment operating baze.* 1/3/73

emergency in war/
état de crise en temps de guerre
nepaprastóji padėtìs kãro metù
Nenumatytas kritiškai pablogėjusios kovos operacijų atvejis konkrečiame rajone, reikalaujantis valstybės ar Sąjungininkų vadovybės ypatingų ir neatidėliotinų veiksmų. Nepaprastąją padėtį įveda Sąjungininkų vadas, atsakingas už konkretų rajoną, konsultuodamasis su valstybės, kurioje yra tas rajonas, vadovu. 1/3/73

emergency locator beacon/
radiobalise de repérage de détresse
avãrinis viẽtos nustãtymo švyturỹs
Bendras terminas, apibūdinantis visus radijo švyturius, naudojamus vietai nustatyti avarijos atveju. *Žr. dar: beacon; crash locator beacon; personal locator beacon.* 1/6/87

emergency nuclear risk/
risque nucléaire exeptionnel
krìtinė branduolìnė rìzika
Branduolinio ginklo panaudojimo rizikos laipsnis, kai padariniai gali žymiai sumažinti vieneto kovos gebą. *Žr. dar: degree of nuclear risk.* 1/3/73

emergency substitute/
produit de remplacement d'urgence
pãkaitalas nepaprastõsios padėtiẽs sąlygomis
Gaminys, kuris gali būti naudojamas vietoje kito gaminio tiktai nepaprastosios padėties sąlygomis, kvalifikuoto technikos personalo, nustatančio to gaminio panaudojimo specifiką, sprendimu. *Žr. dar: acceptable product; standartized product.* 1/3/73

emission control/
contrôle d'émission
spinduliãvimo kontròlė
Pasirinktinė elektromagnetinės ar akustinės energijos spinduliavimo kontrolė. Jos tikslas gali būti dvejopas:
1. Sumažinti priešo gebėjimą sekti spinduliavimą ir galėjimą pasinaudoti tokiu būdu įgyta informacija.
2. Sumažinti elektromagnetinius trukdžius ir tokiu būdu pagerinti priėmimo įrangos funkcionavimą. 1/11/94

emission control policy/
doctrine de contrôle d'émission
spinduliãvimo kontròlės doktrinà
Doktrina, kuri nustato leidžiamą elektromagnetinį ir akustinį spinduliavimą. 1/11/75

emplacement/
1. emplacement 2. mise en batterie
ugniẽs pozìcija
1. Vienam ar daugiau ginklų arba įrangai paruošta pozicija uždaviniui vykdyti ir apsisaugoti nuo priešo ugnies ar bombardavimo.
2. Ginklo paruoštoje pozicijoje, iš kurios jis gali šaudyti, įtaisymas. 1/6/81

end item/
matériel complet
sukomplektúotoji materiãlinė vertỹbė
Logistikoje – galutinis agregatų, komponentų ir(ar) dalių junginys, paruoštas panaudoti pagal paskirtį. 1/11/94

end of mission/
cessez le feu
ugniẽs užduotiẽs pabaigà
Artilerijos ir laivyno paramoje ugnimi – įsakymas nutraukti ugnį į nustatytą taikinį. 1/9/74

endurance/
autonomie
patvarà
Laikas, kurį orlaivis gali skristi, transporto priemonė arba laivas veikti konkrečiomis sąlygomis nepasipildę degalų. *Žr. dar: endurance distance.* 1/3/73

endurance distance/
distance franchissable d'endurance
patvarõs núotolis
Atstumas, kurį sausumos transporto priemonė ar laivas gali važiuoti (plaukti) nustatytu patvaros greičiu. *Žr. dar: endurance.* 1/3/73

endurance speed/
vitesse d'endurence
patvarõs greĩtis
Jūrmylės, kurias laivas nesustodamas gali nuplaukti per valandą, esant normaliai laivo korpuso būklei, vidutinėms oro sąlygoms ir karo meto parengčiai. Kiekvienu atveju patvaros greitis priklauso nuo variklio greičio. *Žr. dar: speed.* 1/3/73

endurance time/
endurence
patvarõs laĩkas
Laikas, kurį laivas gali išlaikyti tam tikrą patvaros greitį. Jeigu to laiko trukmė priklauso ne nuo degalų, o nuo kitų veiksnių, tai turi būti nurodyta. 1/3/73

engage/
engager
paléisti ùgnį
Oro erdvės gynyboje – ugnies valdymo įsakymas, duodamas nurodant arba leidžiant kovos vienetams ir (arba) ginklų sistemoms paleisti ugnį į nustatytą taikinį. *Žr. dar: cease engagement; hold fire.* 1/11/80

engagement control/
contrôle d'interception
ugniẽs paleidìmo valdymas
Oro erdvės gynybos vieneto operacinių funkcijų, susijusių su priešo taikinių sekimu, jų nustatymu, ugnies paleidimu ir tų taikinių sunaikinimu, valdymas. 1/3/73

engineer commander/
commandant du génie militaire
inžinèrijos vãdas
Sausumos kovos veiksmuose – inžinerijos karininkas, atitinkamo vado patarėjas inžinerijai, siūlantis inžinerines operacijas, pagal instrukcijas vadovaujantis joms ir prižiūrintis sau tiesiogiai nepavaldžių vienetų inžinerines operacijas. Kai kuriose kariuomenėse šios pareigos gali būti paskirtos dviem asmenims. 1/12/93

envelopment/
enveloppement
apsiautimas
Puolamasis manevras, kai pagrindinės puolančios pajėgos, siekdamos užimti objektus priešo užnugaryje, apeina aplink arba prasiveržia pro pagrindines priešo gynybos pozicijas. *Žr. dar: turning movement.* 1/10/78

equal area projection/
projection équivalente
vienódų dỹdžių projèkcija
To paties mastelio žemėlapio projekcija. Pagal tokią projekciją sudaryti žemėlapiai nenaudojami navigacijoje. 1/3/73

equipment/
équipement
ekipuõtė
Visi nevienkartinio naudojimo reikmenys atskiram asmeniui ar vienetui aprūpinti. *Žr. dar: assembly; component; establishment; part; sub-assembly; supplies.* 1/10/92

equipment casualty evacuation/
évacuation du matériel endommagé
sugadìntos tèchnikos (ginkluõtės) įrangos evakuãcija
Sugadintos įrangos perkėlimas iš vieno į kitą. 9/1/96

equipment focal length/
distance focale équivalente
ekvivaleñtiškas židinio núotolis
Atstumas, matuojamas pagal optinę ašį nuo užpakalinio lęšio mazginio taško iki fotoaparato plokštumos, kurioje fotografuojamo objekto (vietovės) vaizdas yra geriausias (tiksliausias). *Žr. dar: focal length.* 1/3/73

escort/
escorte
palydà

1. Kovinis vienetas, paskirtas lydėti ir saugoti kitas pajėgas ar konvojų.
2. Orlaivis, paskirtas apsaugoti kitiems orlaiviams jiems vykdant užduotį.
3. Ginkluoti sargybiniai, kurie lydi koloną, traukinį ar belaisvius.
4. Ginkluota garbės sargyba, lydinti asmenis. *Žr. dar: convoy escort.* 1/12/79

essential cargo/
cargaison essentielle
svarbùsis krovinỹs
Žr.: essential supply. 1/3/73

essential supply/
approvisionnement essentiel – cargaison essentielle
būtinàsis aprūpinimas
Būtini kariauti arba karo metu valstybei išgyventi reikmenys, kurie turi būti išdalyti kaip galima greičiau – maistas, benzinas, alyva, tepalai, medicinos atsargos. *Kitaip: essential cargo. Žr. dar: cargo*. 1/3/73

establishment/
1. organisme 2. tableau d'effectifs – tableau d'effectifs et de dotation – tableau d'organisation
1. karìnė bāzė 2. etātų ir aprūpinimo tãbelis
1. Karinė bazė su personalu, technika ir kita įranga kaip operacinis vienetas.
2. Vieneto (formuotės) tabelis, nustatantis patvirtintą personalo ir pagrindinės technikos, ginkluotės ir įrangos skaičių; kartais vadinamas etatų tabeliu arba etatų ir aprūpinimo tabeliu. *Žr. dar: base; equipment; unit equipment*. 1/3/73

estimate of the situation/
appréciation de la situation
padėtiẽs įvértinimas
Vado loginis mąstymo procesas įvertinant visas aplinkybes, turinčias įtakos esamai padėčiai, ir priimant sprendimą, kokį veiksmų eigos variantą įgyvendinti, kad uždavinys būtų įvykdytas. *Kitaip: appreciation of the situation.* 1/3/73

evacuation control ship/
bâtiment contrôleur d'évacuation sanitaire
evakuãcijos valdymo laĩvas
Amfibinėse operacijose – laivas, skiriamas kontroliuoti išlaipinimo laivams, amfibinėms transporto priemonėms ir sraigtasparnių, kurie nuo kranto evakuos sužeistuosius, tūpimui. Valdymo laivo medikai suskirsto mūšio metu sužeistus karius ir, atsižvelgdami į turimą medicinos įrangą, perima juos bei pagal galimybes atlieka skubias operacijas. 1/3/73

evacuation convoy/
convoi d'évacuation
evakuãcijos konvòjus
Grupė laivų sužeistiesiems evakuoti iš pavojingo jūros rajono. *Žr. dar: convoy; evacuation of dangerously exposed waters.* 1/12/77

evacuation of dangerously exposed waters/
évacuation d'une zone maritime menacée
evakuãcija ìš pavojìngų jūros rajònų
Prekybos laivų, karo laivynui pavaldžių, judėjimas iš didelės grėsmės pakrančių ir didesnio pavojaus jūros rajonų į saugesnius rajonus. *Žr.: dangerously exposed waters; evacuation convoy; severely threatened coastline.* 1/2/89

evacuation of port equipment/
évacuation de l'équipement portuaire
úosto įrangos evakuãcija
Transporto priemonių arba įrangos perkėlimas iš grėsmės rajone esančio uosto į kitą uostą arba į veikiančią inkaravietę. 1/11/94

evacuees/
évacués
evakúojamieji
Gyventojai arba kiti asmenys, kuriems kompetentinga vadovybė leidžia ar įsako išvykti ir planuoja, organizuoja ir kontroliuoja jų kelionę bei apgyvendinimą. *Žr. dar: displaced person.* 1/8/76

evaluation/
évaluation
įvértinimas
Žvalgybinės informacijos ciklo apdorojimo etapo dalis, kurios metu įvertinamas šaltinio patikimumas ir duomenų tikrumas. *Žr. dar: intelligence cycle.* 1/9/81

evasion and escape/
évasion
ištrūkìmas ir pabėgìmas
Procedūros ir veiksmai, kuriais pasinaudodami kariškiai ir kiti atrinkti žmonės gali išeiti iš priešo zonos į draugiškų pajėgų kontroliuojamus rajonus. 9/1/96

exaggerated stereoscopy/
hyperstéréoscopie
hiperstereoskòpija
Žr.: hyperstereoscopy. 1/3/73

examination/

inspection
tìkrinimas
Remonto ir techninės priežiūros proceso metu – kruopštus apžiūrėjimas, atliekant papildomus matavimus ir fizinius bandymus daikto būklei nustatyti. *Žr. dar: maintenance.* 1/11/90

exceptional transport/
transport exceptionnel
ypatìngasis transpòrtas
Geležinkelio terminologijoje – krovinio, kuriam dėl jo dydžio, svorio ar paruošimo reikia specialios įrangos ar įrenginių iš geležinkelio sistemos, transportavimas. *Žr. dar: ordinary transport.* 1/11/94

executing commander/
commandant utilisateur
vãdas výkdytojas
Branduolinio karo metu – vyresnysis NATO vadas, kuriam suteikta teisė panaudoti branduolinį ginklą taikiniams, numatytiems patvirtintuose planuose. *Žr. dar: commander(s); coordinating commanders.* 9/1/96

exercise/
exercice
mókymai
Kariniai manevrai arba kompiuteriais imituojama karinė operacija, kurią reikia planuoti, pasiruošti ir vykdyti. Operacija atliekama mokymo ir įvertinimo tikslais. Gali būti kombinuotos, jungtinės arba vienos kariuomenės rūšies pajėgų mokymai, priklausomai nuo dalyvaujančių dalinių. *Žr. dar: command post exercise; field exercise.* 1/3/81

exercise commander/
commandant participant
mókymuose dalyváujančių pajėgũ vãdas
Mokymuose dalyvaujantis vadas, duodantis atitinkamus įsakymus jam pavaldžioms pajėgoms. Taip jam gali būti pavestos pareigos, susijusios su mokymų valdymu, vykdymu ar nurodymų davimu mokymų metu. *Žr. dar: commander (s).* 1/6/84

exercise directing staff/
état major de direction d'exercice
mókymų štãbas
Grupė prityrusių ir kvalifikuotų karininkų, gerai susipažinusių su mokymų planais, paskirtų vadovauti mokymams arba jiems kontroliuoti. *Kitaip: directing staff.* 1/3/81

exercise filled mine/
mine d'exercice à compteur d'influences
pratýboms paruoštà minà
Jūrų mina, turinti inertinį užtaisą ir indikacinį prietaisą. *Žr. dar: dead mine; explosive filled mine; fitted mine; inert mine; mine.* 1/8/76

exercise incident/
incident en cours d'exercice
pratýbų epizòdas
Pratybų štabo į pratybų eigą įterptas įvykis, kuris turi įtakos dalyvaujančioms pajėgoms, jų įrenginiams ir reikalauja vado ir jo štabo atitinkamos reakcijos ir veiksmų. 1/6/81

exercise mine/
mine d'exercice
mókomoji minà
Jūrų minų kare – pratyboms tinkama mina, turinti įmontuotus matomus ar girdimus prietaisus nurodyti, kur ir kada ji paprastai turėtų sprogti. *Žr. dar: mine; practice mine.* 1/10/78

exercise planning directive/
directive pour la planification de l'exercice
pratýbų planãvimo nuródymas
Planuojančio pratybas karininko nustatyti reikalavimai, pateikti pratybų planuotojams kaip papildomi nurodymai. 1/11/75

exercise programme/
programme annuel d'exercices ou de manoeuvres
mókymų programà
NATO vado suplanuotų mokymų vieneriems kalendoriniams metams reikalavimai. 1/12/77

exercise specification/
spécifications d'une exercice
mókymų scenãrijus
Pagrindiniai reikalavimai, pateikti iš anksto ir apibrėžiantys pratybų koncepciją, formą, mastą, aplinką, tikslą, pajėgų tikslus, politinius padarinius, analizės poreikius ir išlaidas. 1/6/84

exercise sponsor/
officier prescrivant l'exercice
mókymų rengėjas
Vadas, kuris mokymus sumano ir savo štabui ar sau pavaldžiai vadovybei įsako juos suplanuoti ir vykdyti. 1/9/81

exercise study/
étude théorique
mókymų fòrma
Veikla, tokia kaip karo veiksmų modeliavimas, paskaitų ciklas, diskusijos arba operacinė analizė, atliekama naudojantis žemėlapiu. 1/11/83

expendable supplies and materials/

approvisionnement consommable
sunaudójamosios mẽdžiagos

Medžiagos ar daiktai, kurie sunaudojami veiksmų metu, pvz., šaudmenys, ar kurie praranda savo formą, pvz., kai kurios atsarginės sprogdinimo dalys, arba kurios yra tokios nedidelės vertės, kad jų neverta įtraukti į galutinę apskaitą. 1/3/73

exploder/
exploseur
sprogdìnimo mašinẽlė

Prietaisas elektros srovei sprogdinimo grandinėje generuoti užtaisui ar užtaisams sužadinti. 1/7/80

exploitation/
exploitation
sėkmẽs plėtójimas

1. Visiško pranašumo įgijimas mūšyje ir pasinaudojimas pradiniais laimėjimais.
2. Pasinaudojimas informacijos pranašumu taktiniais ar strateginiais tikslais.
3. Puolamoji operacija, paprastai po sėkmingos atakos, siekiant dezorganizuoti priešą gilumoje. 1/3/81

exploratory hunting/
chasse d'exploration
bañdomasis tralãvimas

Laivyno minų kare – minų tralavimui analogiška operacija, kai nedideliame ruože tikrinama, ar nėra minų. 1/11/75

explosive/
explosif
sprõgalas

Medžiaga arba mišinys, kurie dėl išorinio poveikio gali sprogti ir paskleisti energiją šilumos energijos ir dujų pavidalu. 1/6/89

explosive filled mine/
mine chargée
minà sù sprogstamúoju ùžtaisu

Jūrų minų kare – mina, turinti sprogstamąjį užtaisą, bet nebūtinai detonuojantį mechanizmą. *Žr. dar: exercise filled mine; fitted mine.* 1/12/76

explosive ordnance/
explosifs et munitions
sprógmenys ir šáudmenys

Visi šaudmenys, turintys sprogstamąjį, branduolinį ar termobranduolinį, biologinių ar cheminių medžiagų užtaisą. Tai bombos, raketų galvutės; valdomosios raketos, balistinės raketos; artilerijos, minosvaidžių sviediniai ir minos, raketos ir šoviniai; visos minos, torpedos, giluminės minos, griovimo užtaisai, pirotechniniai paketai ir pakuotė progmenims, šovinių ir variklinių medžiagų užtaisai; elektriniai sprogmenys; pašaliniai ir slaptieji sprogmenys, kitos sprogstamosios medžiagos ir pan. *Žr. dar: munition.* 1/9/74

explosive ordnance disposal/
neutralisation des explosifs et munitions
sprogmenų̃ (šaudmenų̃) padãrymas nekenksmingų

Sprogmenų suradimas, atpažinimas, perjungimas iš kovinės padėties į saugios, pašalinimas iš vietos ir(arba) sunaikinimas. Įskaitomi ir tie sprogmenys, kurie gali būti pavojingi dėl pažeidimo ar gedimo. 1/6/89

explosive ordnance disposal incident/
incident de neutralisation de munition explosive
sprogmenų̃ (šaudmenų̃) padãrymas nekenksmingų ãtvejis

Suradimas arba įtarimas, kad gali būti nesprogusių ar sugadintų sprogmenų (šaudmenų), kurie kelia pavojų operacijoms, įrenginiams, personalui ar medžiagoms. Atsitiktinis užtaisymas ar kitos sąlygos, kurios susidaro sprogstamųjų medžiagų gamybos, techninės apžiūros, montavimo metu ar dedant minas ar užtaisus, šiuo terminu neapibūdinami. 1/12/74

explosive ordnance disposal procedure/
procédures d'élimination des explosifs
sprogmenų̃ (šaudmenų̃) padãrymas nekenksmingų tvarkà

Konkretūs sprogdintojų veiksmai – priėjimas, tikslus įvertinimas, perjungimas iš kovinės padėties į saugiąją, pašalinimas ir galutinis sunaikinimas.
1. Priėjimas. Tai veiksmai, kuriais nustatoma, kur nesprogęs šaudmuo (sprogmuo) yra ir kaip prie jo prieiti.
2. Įvertinimas. Tai veiksmai, kuriais atpažįstamas ir įvertinamas nesprogęs šaudmuo (sprogmuo).
3. Perjungimas iš kovinės padėties į saugios. Nukenksminimas specialiais metodais ir įrankiais, kuriais nutraukiamas nesprogusio šaudmens funkcionavimas ar atskiriami jo komponentai ir taip pašalinama nepageidaujamo sprogimo galimybė.
4. Pašalinimas. Tai veiksmai nesprogusiems šaudmenims (sprogmenims) pašalinti.
5. Galutinis sunaikinimas. Tai gali būti susprogdinimas, sudeginimas vietoje, pergabenimas į specialią vietą ar kiti būdai. 1/10/80

explosive ordnance reconnaissance/
reconnaissance de munition explosive
sprogmenų̃ ir šaudmenų̃ žvalgýba

Žvalgyba, kuri apima nesprogusių sprogmenų (šaudmenų) paiešką, aptikimą, jų vietos nustatymą,

pirminį atpažinimą ir pranešimą, kad būtų nustatyti tolesni veiksmai. 1/3/73

explosive train/
chaîne de mise à feu
sprogdìnimo grandìnė
Uždegimą ir sprogimą inicijuojančių elementų seka. 1/12/79

exposure dose/
dose d'exposition
apšvitõs dòzė
Konkretaus taško skleidžiamas spinduliavimo laipsnis, sukeliantis jonizaciją, apskaičiuojamas radais (rentgenais). 1/3/73

exposure station/
point de prise de vue
išlaĩkymo padėtìs
Žr.: air station. 1/3/73

extent of a military exercise/
importance d'un exercice militaire
karìnių mókymų (pratýbų) mãstas
Mokymų (pratybų) mastas, siejamas su NATO ar (ir) valstybių vadovybių dalyvavimu. *Žr. dar: intercommand exercise; intra-command exercise; NATO-wide exercise; scale of an exercise.* 1/11/85

external reinforcing force/
force de renfort extérieure
išorìnio pastìprinimo pãjėgos
Pastiprinimo pajėgos, kurios taikos metu dislokuotos nenumatytame NATO vadovybės veiksmų rajone. 1/6/84

extraction drop/
largage par éjection
išmetìmas ištraukiamúoju parašiutù
Krovinių išmetimas vienu ar keliais ištraukiamaisiais parašiutais. *Žr. dar: platform drop; gravity extraction.* 18/12/97

extraction parachute/
parachute extracteur
ištraukiamàsis parašiùtas
Pagalbinis parašiutas atlaisvinti ir iš skrendančio orlaivio ištraukti bei išskleisti krovininiams parašiutams. 1/3/73

extraction zone/
zone de largage à faible hauteur
išmetìmo zonà
Aprūpinimo arba įrangos pristatymo naudojant ištraukimo iš skrendančio orlaivio labai arti žemės metodą zona. 1/7/80

F

face of map or chart/
recto d'une carte
žemė́lapio darbìnė pùsė
Lapo pusė, kurioje išspausdintas žemėlapis. 1/3/73

facsimile/
fac-similé
telefãksas
Telekomunikacijų sistema tikslioms vaizdo kopijoms spausdinti. 1/3/73

fair drawing/
dessin final
baĩgtas brėžinỹs
Užbaigtas brėžinys, kurį galima dauginti. 1/3/73

fallout contours/
courbe(s) d'isointensité
radioaktyviõsios taršõs rìbos
Linijos, jungiančios vienodo radiacijos intensyvumo taškus, kuriais pažymimos užteršimo, matuojamo rentgenais per valandą, ribos. 1/3/73

fallout pattern/
diagramme des retombées radioactives
radioaktyviõsios taršõs zònos fòrma
Užteršimo pasklidimas, apibrėžtas radioaktyviosios taršos nusėdimo ribomis. 1/3/73

fallout wind vector plot/
graphique de vectorisation des vents pour le calcul des retombées
vė́jo greĩčio ir stiprùmo diagramà radioaktyviõsios taršõs zònoje
Vėjo ruožo diagrama, vaizduojanti vėjo struktūrą nuo žemės paviršiaus iki reikiamo aukščio. 1/3/73

false colour film/
film à spectre décalé
netikrųjų spalvų fotojósta
Spalvota fotojuosta, turinti bent vieną nematomojo spektro, pvz., šiluminio spinduliavimo, spalvoms jautrų emulsijos sluoksnį, kuriame spalvos yra sąmoningai pakeistos. *Žr.: camouflage detection photography*. 1/3/73

false origin/
fausse origine – point de référence relatif
sutartìnis atskaitõs tãškas
Nustatytas taškas pietvakarinėje (koordinačių) tinklelio dalyje, nuo kurios pagal jį matuojami atstumai šiaurės rytų kryptimi. 1/3/73

false parallax/
parallaxe fausse
klaidìngasis nukrypìmas
Per stereoskopą regimas vertikalus taško (objekto) poslinkis iš jo tikrosios padėties dėl šio taško arba stebėjimo taško poslinkio. 1/3/81

fan camera photography/
faisceau de photographies
vėduõklinis fotografãvimas
Fotografavimas vienu metu trimis (ar daugiau) pagal tam tikrą sistemą išdėstytais ir skirtingomis kryptimis nustatytais fotoaparatais. Tokiu būdu gaunamas platus horizontalus iš sanklotinių aeronuotraukų sudarytas žemės paviršiaus vaizdas. *Žr.*: *tri-camera photography*. 1/3/71

fan cameras/
faisceau d'appareils photo
fotoaparãtų vėduõklė
Grupė (trys ar daugiau) sistemiškai išdėstytų ir skirtingomis kryptimis nustatytų fotoaparatų, kartu nufotografuojančių platų horizontalų, iš sanklotinių nuotraukų sudarytą žemės paviršiaus vaizdą. *Žr. dar: tri-camera photography*. 1/3/73

fan marker beacon/
radioborne en éventail
vėduõklinis žénklinamasis rãdijo švyturỹs
Radijo švyturys, kurio radijo signalai sklinda sudarydami vėduoklės formas. Signalas gali būti užkoduotas atpažinimo tikslais. *Žr.: beacon; radio beacon; Z marker beacon.* 1/3/73

feature/
détail cartographique
elemeñtas (brúožas)
Kiekvienas žemės ar vandens objektas, pavaizduotas žemėlapyje ar jūrlapyje. 1/3/73

feature line overlap/
couverture de ligne caractéristique du terrain
sánklota pagal linijiniùs vietóvės elementùs
Serija sanklotinių aeronuotraukų, kuriose užfiksuotas pasirinktas linijinis vietovės elementas, pvz., upė, kelias, geležinkelis ir t.t. 1/3/73

fiducial mark/
repère de cliché
pradìnio matãvimo žymà (žénklas)
Žr.: *collimating mark.* 1/3/73

field control/
réseau trigonométrique
geodèzinio pãgrindo tiñklas
Fiksuotų žemės paviršiuje taškų tinklas su žinomomis koordinatėmis ir altitudėmis. Šiais taškais naudojamasi sudarant žemėlapius ar planus. Paprastai šios pozicijos nustatomos topografiniu būdu ir kartais vadinamos trigonometriniu punktu. *Žr.: control point; ground control.* 1/8/79

field exercise/
exercice de combat à simple action
laũko pratýbos
Pratybos, vykstančios lauko sąlygomis ir imituojančios kovos veiksmus, kai vienos pusės kariai ir ginkluotė yra iš tikrųjų, o kitos – sąlyginės. *Žr.: command post exercise; exercise.* 1/3/73

field fortification/
fortification de campagne
laũko įtvìrtinimai
Laikinos ugniavietės ar priedangos, kurias įrengti gana lengva ir nereikia didelės inžinerinės priežiūros ir technikos. 1/3/73

field of fire/
champ de tir
ugniẽs laũkas
Plotas, kurį iš nustatytų pozicijų vienu ar grupe ginklų galima aprėpti ugnimi. 2/3/73

field of view/
angle du champs
regė́jimo kam̃pas
1. Fotografuojant – kampas tarp dviejų spindulių, kurie perėję per fotoaparato lęšio perspektyvinį centrą (užpakalinis mazginis taškas) toliau eina į priešingas objekto (kontūro) puses.
2. Šaulio matomas pro ginklo taikiklį sektorius. *Žr.* dar: *field of vision*. 1/12/74

field of vision/
angle de vision
mãtymo kam̃pas
Ruožas, kurį šaulys mato iš pasirinktos pozicijos. *Žr. dar: field of view*. 1/12/74

fighter/
chasseur
naikintùvas
Greitas ir manevringas lėktuvas, kuris gali būti naudojamas taktinėse oro operacijose prieš oro ir(ar) žemės taikinius. *Žr. dar: all weather air defence fighter; clear weather air defence fighter; day air defence fighter; interceptor*. 1/7/93

fighter cover/
couverture aérienne

naikintùvų dengìmas
Naikintuvų, pasirengusių atremti priešo oro antpuolius, skraidymas virš nustatyto rajono ar pajėgų. *Žr.: airborne alert; cover*. 1/7/93

fighter direction aircraft/
aéronef directeur d'avions de combat
naikintuvùs nukreĩpiantis órlaivis
Orlaivis, turintis įgulą ir įrangą naikintuvams nukreipti. 1/7/83

fighter engagement zone/
zone d'engagement d'arme – zone d'engagement des intercepteurs
naikintùvų kovõs zonà
Žr.: weapon engagement zone. 1/7/83

fighter interceptor/
chasseur d'interception – intercepteur
pérėmimo naikintùvas
Žr.: interceptor. 1/3/93

fighter sweep/
sweep
erdvės išvãlymas
Naikintuvų puolimo užduotis tam tikrame operacijų rajone ieškoti ir naikinti priešo orlaivius ir atsitiktinius taikinius. 1/3/73

fighting patrol/
patrouille de combat
kovõs patrùlis
Žr.: combat patrol. 1/3/73

filler point/
prise de remplissage
pìldymo mãzgas
Žr.: charging point. 1/3/73

film badge/
dosiphote
júostinis dozimètras
Karių nešiojamas fotografinės juostos paketėlis, panašus į ženkliuką, kuriuo matuojamos ir užfiksuojamos gama spindulių dozės. 1/3/73

filter/
filtre
fìltras
Elektronikoje – įtaisas, praleidžiantis tik dalį gaunamos energijos ir tokiu būdu keičiantis energijos paskirstymą:
1. aukštų dažnių filtrai praleidžia aukštesnio nei parinkto dažnio energiją;
2. žemų dažnių filtrai praleidžia žemesnio nei parinkto dažnio energiją;
3. juostiniai filtrai praleidžia fiksuotos dažnių juostos energiją;
4. užtvariniai filtrai nepraleidžia fiksuotos dažnių juostos energijos. 1/3/73

filtering/
filtrage
filtrãvimas
Perduotos informacijos apie lėktuvų, laivų ir povandeninių laivų judėjimą apdorojimas, siekiant nustatyti jų galimas trasas, aukštį ir gylį. 1/3/73

final approach/
approche finale
priartė́jimas tū̃pti
Ta artėjimo tūpti pagal prietaisus dalis, kurios metu prieš nutupiant vyksta išlyginimas ir žemėjimas.
1. Netikslaus artėjimo tūpti atveju priartėjimas tūpti prasideda nuo priartėjimo tūpti kontrolinio taško ir baigiasi tūpimo nutraukimo taške.
2. Tikslaus artėjimo tūpti atveju priartėjimas tūpti prasideda nuo tūptinės (glisados) pradžios ir baigiasi apsisprendimo absoliučiajame (santykiniame) aukštyje. 1/11/83

final destination/
destination finale
galutìnė paskyrìmo vietà
Karo laivyno laivų judėjimo valdymo terminas, nusakantis laivų konvojaus ar atskiro laivo galutinę atvykimo vietą ar uostą, nepaisant to, ar plaukiama pagal maršruto instrukciją, ar ne. *Žr.: original destination.* 1/3/73

final disposal procedure/
procédé de destruction définitive
baigiamóji sunaikìnimo procedūrà
Žr.: explosive ordnance disposal procedure. 1/11/74

final plan/
plan final
galutìnis plãnas
Planas, visais atžvilgiais suderintas, patvirtintas ir pasirašytas kompetentingos vadovybės ar jos atstovo. *Žr.: coordinated draft plan; draft plan; initial draft plan; operation plan*. 1/7/80

final protective fire/
tir d'arrêt
ištisìnė užtvarìnė ugnìs
Iš anksto paruošta ir bet kuriuo momentu iškviečiama ugnies užtvara priešo judėjimui per gynybos linijas ar zonas sustabdyti. 1/12/79

fire/
1. feu; 2. tirer; 3. tir

1. šáuti (ugnìs) 2. sprogdìnti
1. Įsakymas pradėti šaudyti vienu ar keliais ginklais. 2. Susprogdinti pagrindinį užtaisą naudojant detonatoriaus sistemą.
3. Žr.: barrage fire; close supporting fire; concentrated fire; counterfire; counterpreparation fire; covering fire; deep supporting fire; direct fire; direct supporting fire; distributed fire; grazing fire; harassing fire; indirect fire; interdiction fire; neutralization fire; observed fire; preparation fire; radar fire; registration fire; searching fire; supporting fire; unobserved fire; Žr. dar: destruction fire mission. 1/11/75

fire capabilities chart/
carte des possibilités de tir
ugniẽs schemà
Schema, dažniausiai nubrėžta skaidrėje, rodanti daugumos vieneto ginklų ugnimi pasiekiamą rajoną. 1/8/73

fire coordination/
coordination des tirs – coordination des tirs d'appui
ugniẽs koordinãvimas
Žr.: fire support coordination. 1/8/74

fire coordination area/
zone de coordination des feux
ugniẽs koordinãvimo zonà
Nustatyto ugnies apribojimų, kurių negalima pažeisti be vadovybės, nustačiusios šiuos apribojimus, sutikimo, zona. 1/8/74

fire direction centre/
bureau de conduite de tir – poste central de tir
ugniẽs vaĩdymo ceñtras
Vadavietės dalis, artileristai ir ryšių personalas bei įranga, per kurią vadas duoda nurodymus ir (ar) valdo ugnį. Ugnies valdymo centras priima žvalgybos informaciją apie taikinius ir duoda nurodymus dėl ugnies paleidimo. 1/8/76

fire for effect/
tir d'efficacité
naikìnamoji ugnìs
1. Ugnis, paleidžiama tada, kai vidutinio pataikymo taškas yra per priimtiną atstumą nuo taikinio ar įsišaudymo taško.
2. Iškviečiant ugnį – nurodymas, kad įsišaudymas atliktas ir reikia paleisti naikinamąją ugnį. 1/3/73

fire mission/
mission de tir
ugniẽs užduotìs
1. Užduotis ugnies vienetui, kaip tam tikro plano sudedamoji dalis.
2. Įsakymas, duodamas norint įspėti ugnies poziciją ir nurodyti, kad bus iškviečiama ugnis. 1/3/73

fire plan/
plan d'emploi des feux
ugniẽs plãnas
Vieneto ar formuotės ginklų panaudojimo taktinis ugnies suderinimo planas. 1/3/73

fire support/
appui-feu
paramà ugnimì
Su manevravimo pajėgomis suderintas ugnies panaudojimas priešui sunaikinti, neutralizuoti ar sustabdyti. *Žr. dar: naval fire support.* 1/11/94

fire support area/
zone de tirs d'appui
paramõs ugnimì rajònas
Atitinkama manevravimo zona, paskirta paramos ugnimi laivams, iš kurios gali būti paleista ugnis remiant amfibines operacijas. *Žr. dar: naval support area.* 1/3/73

fire support coordination/
coordination des tirs d'appui – coordination des tirs
paramõs ugnimì koordinãvimas
Ugnies planavimas ir paleidimas, siekiant, kad į atitinkamus taikinius būtų šaudoma reikiamu skaičiumi ginklų ar ginklų grupių. *Kitaip: fire coordination.* 1/3/73

fire support coordination centre/
centre de coordination des feux d'appui – centre de coordination des armes d'appui
paramõs ugnimì koordinãvimo ceñtras
Vieta, kurioje yra centralizuotos ryšių priemonės ir personalas visų rūšių ugniai koordinuoti. *Kitaip: supporting arms coordination centre*. 1/8/79

fire support coordination line/
ligne de coordination des feux d'appui
paramõs ugnimì koordinãvimo lìnija
Atitinkamo sausumos pajėgų vado nustatyta linija užtikrinti jam nepavaldžios, bet galinčios turėti įtakos vykstančioms taktinėms operacijoms, ugnies koordinavimą. Paramos ugnimi koordinavimo linija derinama aviacijos, sausumos ir laivyno ugnis šaudant visų rūšių šaudmenimis į antžeminius taikinius. Ji turi būti nustatyta pagal lengvai atpažįstamus vietovės objektus ir suderinta su atitinkamu taktiniu oro pajėgų vadu bei kitais paramos vienetais. Paramos vienetai gali naikinti taikinius paramos ugnimi koordinavimo linijos priekyje be išankstinio su-

derinimo su sausumos pajėgų vadu, jeigu tai neturi neigiamos įtakos tam, kas yra linijoje ar už jos. Antžeminių taikinių naikinimas už koordinavimo linijos turi būti suderintas su sausumos pajėgų vadu. 1/11/86

fire support group/
groupement de tirs d'appui
paramõs ugnimì grùpė
Laikinoji karo laivų grupė, vadovaujama vieno vado, operacijoms krante paremti laivyno ugnimi. Paramos ugnimi grupė gali būti padalyta į mažesnius paramos ugnimi vienetus ar padalinius. 1/3/73

fire-ball/
boule de feu
ugniẽs kamuolỹs
Akinamai švytintis karštų dujų kamuolys, kuris susiformuoja per milijoninę sekundės dalį po branduolinio sprogimo ir iškart pradeda plėstis ir vėsti. 1/3/73

fire control/
conduite de tir
ugniẽs valdymas
Visų operacijų, susijusių su ugnies paleidimu į taikinius, valdymas. 1/3/77

fire-control radar/
radar de tir
ugniẽs valdymo radãras
Radaras duomenims apie taikinį ginklų ugnies valdymo sistemoms pateikti. 1/3/77

fire-control system/
système de commande de tir
ugniẽs valdymo sistemà
Ugnies valdymo įrangos ir(ar) prietaisų sistema vienam ar grupei ginklų valdyti. 1/8/73

fire-power/
puissance de feu
ugniẽs galià
1. Pabūklo, vieneto ar ginklų sistemos ugnies kiekis.
2. Galėjimas paleisti ugnį. 1/8/73

fire-power umbrella/
zone de tir contre-avions
apšáudymo zonà
Nustatyto dydžio oro erdvės zona virš jūrų pajėgų, kur laivų priešlėktuvinė ugnis gali kelti pavojų orlaiviams ir kur yra nustatyta speciali tvarka draugiškiems orlaiviams atpažinti bei skraidyti. *Žr.: air defence operations area.* 1/3/73

fire-storm/
tempête de feu
ugniẽs audrà
Neplintantis didelis gaisras, paprastai apstatytoje miesto vietoje, iš visų pusių sukelianti stiprias oro sroves, šios oro srovės neleidžia ugniai plisti, tačiau duodamos šviežio deguonies didina jos intensyvumą. 1/3/81

fire unit/
unité de tir
ugniẽs vienetas
Mažiausia artilerijos ar minosvaidžių vienetų sudedamoji dalis iš vienos ar daugiau ginklų sistemų, kurią galima naudoti ugnies užduočiai atlikti. 20/11/96

firing/
mise à feu
šáudymas
Ugnies iš šaudymo sistemų paleidimas. *Žr.: firing system*. 25/9/98

firing area/
aire d'explosion
sprogìmo plótas
Minų traleriui traluojant minas – horizontalus plotas tame pačiame gylyje, kuriame mina gali sprogti. 1/12/76

firing circuit/
circuit de mise de feu – mécanisme de mise de feu
sprogdìnimo grandìnė
1. Sausumos operacijose – elektros grandinė ir(ar) pirotechnikos sistema pagrindiniam užtaisui minoje susprogdinti.
2. Jūrų minos grandinės dalis, jungianti detonacijos grandinę ar paveikianti laivų skaitiklį. *Kitaip*: *firing mechanism*. 1/7/80

firing mechanism/
mécanisme de mise de feu – circuit de mise de feu
sprogdìnimo mechanìzmas
Žr.: firing circuit. 1/7/80

firing point/
point de mise de feu
detonãcijos tãškas
Sprogdinimo grandinės taškas, kuriame yra įtaisas sprogmenims detonuoti. 1/3/79

firing system/
mise de feu
detonãvimo sistemà
Sistema, kurios paskirtis – paveikti sprogmenį elek-

tros ar kita grandine, sprogmenų detonacijai sukelti. 25/9/98

fission/
fission
skìlimas
Procesas, kurio metu sunkiojo elemento atomo branduolys skyla į du paprastai lengvesnių elementų branduolius, išskirdamas didelį kiekį energijos. 1/11/75

fission products/
produits de fission
skìlimo mẽdžiagos
Bendras sudėtingo įvairių medžiagų mišinio, kuris susidaro po branduolinio skilimo, pavadinimas. 1/3/73

fission to yield ratio/
rapport "fission/puissance"
skìlimo sántykis
Santykis tarp skilimo energijos ir visos energijos, paprastai išreiškiama procentais. 1/3/73

fitted mine/
mine disponible
paruoštóji minà
Jūrų mina, turinti sprogstamosios medžiagos, užtaisą, detonatorių ir detonavimo sistemą. *Žr. dar: exercise filled mine; explosive filled mine*. 1/11/75

fix/
point
kontròlinis tãškas
Buvimo vieta, nustatyta pagal žemės, elektroninius ir astronominius duomenis. 1/3/73

fixed ammunition/
munition encartouchée
fiksúotieji šáudmenys
Šaudmenys, kurių tūtos yra pritvirtintos prie sviedinio. *Žr.: ammunition*. 1/3/73

fixed medical treatment facility/
installation fixe du service de santé
stacionarùsis medicìnos pùnktas
Stacionarusis gydymo punktas, kuris vienoje vietoje veikia ilgesnį laiką. 1/3/73

fixed station patrol/
barrage fixe
nustatýtos viẽtos patrùlis
Patrulis, kai kiekvienam žvalgui nustatyta aplinkinės zonos stebėjimo pozicija pagal užtvaros liniją. Žvalgai nestovi vienoje vietoje, bet patruliuoja arti jiems nustatytos vietos. Žvalgas gali būti antvandeninis laivas, povandeninis laivas ar orlaivis. 1/3/73

fixer network/
réseau de détermination de position – système de détermination de position
padėtiẽs nustãtymo tiñklas
Radijo ar radiolokacinių stočių sistemų, kurios veikdamos kartu gali sekti ir nustatyti lėktuvo skrydžio koordinates, derinys. *Kitaip: fixer system.* 1/3/73

fixer system/
système de détermination de position
padėtiẽs nustãtymo sistemà
Žr.: fixer network. 1/3/73

flame-thrower/
lance-flammes
liepsnósvaidis
Ginklas, kuris padegamąją medžiagą iššauna ir padega. 1/3/73

flank guard/
flanc-garde
šónìnė saugà
Apsaugos vienetas, veikiantis judančio ar stovinčio dalinio sparne ir turintis tikslą apsaugoti jį nuo priešo stebėjimo, tiesioginės ugnies ir netikėto užpuolimo. *Žr. dar: guard; screen.* 1/8/76

flanking attack/
attaque de flanc
puolìmas į̃ spañą
Puolamasis manevras į priešo sparną. *Žr. dar: frontal attack.* 1/7/83

flare/
arrondi
išlýginimas
Lėktuvo skrydžio trajektorijos keitimas, siekiant sumažinti žemėjimo spartą prieš tūpimo tašką. 1/3/73

flash blindness/
aveuglement par l'éclair
apãkinimas
Regėjimo susilpninimas dėl labai intensyvios šviesos. Jis gali būti laikinas ar visiškas. 1/11/83

flash burn/
brûlure par l'éclair
spindulìnis nudegìmas
Neuždengtos odos nudegimas dėl per didelio šiluminio spinduliavimo. 1/11/83

flash suppressor/
cache-flamme-dispositif anti-lueur
ugniẽs slopintùvas

Prietaisas ant ginklo vamzdžio galo šviesos ir blyksnio, susidarančio išsiveržiant dujoms, stiprumui sumažinti. 1/3/73

flash-to-bang time/
intervalle éclair-son
laĩko tarp šviesõs ir akùstinio impùlso tárpas
Laikas nuo branduolinio sprogimo šviesos pasirodymo iki branduolinio sprogimo garso. 1/7/73

flat/
non-contrasté
nekontrãstinis
Fotografijoje – stokojantis kontrastingumo. 1/3/77

flight following/
contrôle en vol
skrỹdžio sekìmas
Ryšio su nurodytu orlaiviu palaikymas, kad būtų žinoma skrydžio eiga ir(ar) jo pabaiga. 1/3/73

flight information centre/
centre d'information de vol
skrỹdžių informãcijos ceñtras
Vienetas, sukurtas teikti orlaiviams skrydžių ir avarijos informacijos paslaugas. 1/3/73

flight information region/
région d'information de vol
skrỹdžių informãcijos rajònas
Nustatyto dydžio oro erdvės rajonas, kuriame pateikiama skrydžių informacija ir spėjimai. *Žr.: air traffic control centre; area control centre.* 1/3/73

flight information service/
service d'information de vol
skrỹdžių informãcijos tarnýba
Paslaugų sistema, kurios tikslas – duoti patarimus ir informaciją, kad būtų užtikrintas saugus skrydis. 1/2/88

flight levels/
niveaux de vol
skrỹdžio lỹgiai
Vienodi atmosferos slėgio paviršiai, susiję su standartiniu slėgiu 1013,2 mb (29,92 in). Skirstomi intervalais kas 100 pėdų ir pateikiami trimis skaičiais, kurie rodo pėdų šimtus, pvz., skrydžio lygis 250 atitinka atmosferos slėgį 25.000 pėdų aukštyje, o skrydžio lygis 255 – 25.500 pėdų aukštyje. 1/3/73

flight path/
trajectoire de vol
skrỹdžio trajektòrija
Linija, jungianti vieną po kito orlaivio, raketos ar erdvėlaivio perskristus ar dar numatomus perskristi taškus. 1/3/73

flight plan/
plan de vol
skrỹdžio plãnas
Reikalaujama informacija apie planuojamą orlaivio skrydį ar dalį skrydžio, perduodama skrydžių valdymo tarnybai. 1/3/73

flight profile/
profil de vol – profil
skrỹdžio pròfilis
Trajektorija (ar jos grafinis atvaizdavimas), kuria skrenda orlaivis ir kuri nustatoma pagal jo aukštį, greitį, nuskristą nuotolį bei manevrus. 1/11/94

flight readiness firing/
essai au point fixe
pasiruošimas šáudyti skrỹdžio metù
Trumpas bandymas paleisti raketų sistemos variklį, pritvirtintą prie paleidimo platformos. Bandymo tikslas – patikrinti ir nustatyti raketų sistemos, paleidimo įrenginių, paleidimo platformos paruošimą skrydžio metu. 1/3/73

flight surgeon/
médecin de l'air
aviãcijos įgulų gýdytojas
Specialiai parengtas medicinos gydytojas, kuris tikrina ir prižiūri orlaivių įgulų sveikatą. 1/3/73

flight test/
essai en vol
skrỹdžio bañdymai
Orlaivių, raketų ir kitų skraidymo priemonių skrydžio ir paleidimo bandymai. Jie planuojami konkretiems bandymo tikslams pasiekti ir operacinei informacijai gauti. 1/3/73

floatation/
flottabilité
plūdrùmas
Transporto priemonės galėjimas plūduriuoti vandenyje. 1/3/73

floating base support/
bâtiment de soutien logistique
pláukiojančioji paramõs bãzė
Logistikos paramos būdas, kai atsargos, remontas, priežiūra ir kitos paslaugos veikiančioms pajėgoms teikiamos uoste ar inkaravietėse iš laivų. 1/12/74

floating lines/
ligne flottante
kiñtamosios lìnijos

Fotogrametrijoje – linijos, jungiančios du tuos pačius vietovės elemento taškus skirtingose stereoporos nuotraukose, pagal kurias tarp šių taškų nustatomas matomumas. Linijos gali būti nupieštos ant pačių nuotraukų ar ant jų uždėto permatomo popieriaus. 1/3/73

floating dot or mark/
marque repère
kintamàsis tãškas arȋ žénklas
Fotogrametrijoje – ženklas, matomas trimatėje stereoskopinio modelio erdvėje ir naudojamas kaip atskaitos taškas tikrinant šį modelį ir atliekant jame matavimus. 1/3/73

floating mine/
mine flottante
plūdriòji minà
Jūros mina, matoma vandens paviršiuje. *Žr. dar: drifting mine; free mine; watching mine; mine.* 1/11/75

floating reserve/
réserve non débarquée
pláukiojantysis rezèrvas
Amfibinėse operacijose – rezervas, liekantis laivuose iki pareikalavimo. *Žr. dar: general reserve*. 1/3/73

flooder/
dispositif de sabordage
skandintùvas
Jūrų minų kare – plūdriosios minos įtaisas, kuris iš anksto nustatytu laiku panardina ją. 1/11/75

fluxgate/
fluxmètre
indùkcinis magnetomètras
Detektorius, elektros signalą duodantis , kurio stiprumas yra proporcingas magnetinio lauko intensyvumui. *Kitaip: fluxvalve.* 1/1/80

fluxvalve/
fluxmètre
indùkcinis magnetomètras
Žr.: fluxgate. 1/1/80

focal length/
distance focale
žìdinio núotolis
Žr.: calibrated focal length; equivalent focal length; nominal focal length. 1/3/73

focal plane/
plan focal
žìdinio plokštumà
Lęšio optinei ašiai statmena plokštuma, kurioje yra sukaupti vaizdo taškai, matomi objektyvo lauke. 1/3/73

folded optics/
système à trajet optique replié
lañkstomoji òptinė sistemà
Optinė sistema, susidedanti iš atspindinčių dalių, skirta fiziniams ilgiams sumažinti ar optinio tako krypčiai pakeisti. 1/6/78

follow-on echelon/
échelon de premier renfort
sekìmo ešelònas
Amfibinėse operacijose – ešelonas, susidedantis iš atakos vienetų, transporto priemonių, orlaivių įrangos ir atsargų, kurios nereikalingos ataką pradedant, bet reikalingos jai paremti ir palaikyti. *Žr. dar: assault; follow-up*. 1/3/82

follow-up/
renfort-soutien
pastìprinimas
Amfibinėse operacijose – papildomų vienetų išlaipinimas ir atsargų pristatymas išlaipinus atakos ir sekimo ešelonus. *Žr. dar: assault; follow-on echelon.* 1/3/82

follow-up echelon/
échelon de renforcement
pastìprinimo ešelònas
Oro transporto operacijose – vienetai, į objekto rajoną perkeliami po atakos ešelono. 1/7/83

force rendezvous/
point de rendez-vous des forces – rendez-vous des forces
pajėgų susitikìmo vietà
Vieta, kurioje orlaivių formuotės ar laivai susitinka ir įsijungia į pagrindinių pajėgų dalį. 1/3/81

force(s)/
force(s)
pãjėgos
Žr.: airborne force; air transported force; black forces; blue forces; combined force; covering force; forces allocated to NATO; garrison force; national forces for the defence of the NATO area; NATO assigned forces; NATO command forces; NATO earmarked forces; opposing forces; other forces for NATO; purple forces; task force; underway replenishment force; white force. 1/7/94

forces allocated to NATO/
forces allouées à l'OTAN
pãjėgos, paskìrtos NÃTO
Valstybių pajėgos, perduotos NATO pagal kategorijas:

1. NATO vadovaujamos pajėgos;
2. NATO paskirtos pajėgos;
3. NATO specialiosios paskirties pajėgos;
4. Kitos NATO pajėgos. *Žr. dar: force(s).* 1/8/79

forces in being/
forces constituées
pasirúošusiosios pãjėgos
Pajėgos, kurias galima priskirti“A” ir “B” parengties lygiui, kaip nustatyta atitinkamuose karinio komiteto dokumentuose. 1/3/85

form lines/
courbe figurative
reljèfo fòrmų lìnijos
Linijos, vaizduojančios vietovės reljefą (panašios į žemėlapio horizontales), tačiau rodančios netikrus aukščius pagal jūros lygį. Jos braižomos remiantis vizualiais stebėjimais ar ne iki galo paruoštais arba nepatikimais žemėlapiais. 1/3/73

format/
format
formãtas
1. Fotografijoje – negatyvo ar nuotraukos dydis ir(ar) forma.
2. Kartografijoje – žemėlapio ar plano lapo dydis ar forma. 1/3/73

formation/
formation
rikiuõtė
1. Nustatytas vienetų ir(ar) technikos išdėstymas konkrečiam tikslui.
2. Vieno vado vadovaujamų dviejų ar daugiau laivų, vienetų ar orlaivių išdėstymas. 1/10/80

formatted message text/
texte de message formaté
nustatýtos fòrmos pranešìmo tèkstas
Pranešimo tekstas, susidedantis iš tam tikrų nustatyta tvarka išdėstytų dalių, kurių kiekviena turi savo atpažinimo simbolį ir nustatytą apibūdinantį šifrą, sudarytą iš raidžių kodo pagal NATO pranešimų formavimo taisykles. Tikslas – sudaryti galimybę tvarkyti ir analizuoti pranešimus rankiniu ar automatiniu būdu. *Žr.: free form message text; structured message text*. 1/7/87

forming up place/
zone de démarrage – position d’attaque
rikiuõtės formãvimo vietà
Paskutinė šturmo atakos ešelono užimama vieta prieš pereinant pradinę liniją. *Žr.: attack position.* 1/3/73

forward aeromedical evacuation/
évacuation sanitaire aérienne de l’avant – évacuation sanitaire aérienne primaire
príekinė evakuãcija óru
Evakuacijos etapas, apimantis sužeistųjų išskraidinimą iš įvairių vietų mūšio lauke, iš mūšio lauko į pirmosios pagalbos punktus ir į tolimesnius nuo fronto mūšio rajone esančius medicinos pagalbos punktus. 1/3/73

forward air controller/
contrôleur air avancé
príekinis skrỹdžių vadõvas
Kvalifikuotas asmuo, kuris iš priekinių žemės ar oro pozicijų koordinuoja kovinių orlaivių veiksmus artimajai sausumos pajėgų paramai iš oro. 1/8/82

forward edge of the battle area/
limite avant de la zone de bataille
príekinė mũšio rajòno lìnija
Ribos pačiame rajonų, kur išskleisti sausumos vienetai, priekyje, įskaitant rajonus, kur veikia dengimo pajėgos. Jos skirtos koordinuoti ugnies paramai, pajėgų išdėstymui ar vienetų manevravimui. 1/7/83

forward line of own troops/
ligne avant des forces amies
príekinė pajėgų lìnija
Linija, nustatanti priekines draugiškų pajėgų pozicijas karinės operacijos metu tam tikru laiku. 1/3/91

forward observer/
observateur avancé
príekinis stebė́tojas
Stebėtojas, veikiantis su priekiniais vienetais, išmokytas iškviesti ir koreguoti ugnį bei perduoti informaciją apie mūšio eigą. 1/3/81

forward overlap/
recouvrement longitudinal
príekinė sánklota
Žr.: overlap. 1/3/73

forward slope/
glacis
núokalnė
Šlaitas, nusileidžiantis priešo pusėn. 1/3/73

forward tell/
transfert ascendant
pérdavimas aukštỹn
Žr.: track telling. 1/3/73

found shipment/
marchandise non manifestée

nedeklarúotasis krovinỹs
Krovinys, nepažymėtas krovinių sąraše ir nedeklaruotas. 1/3/73

four-round illumination diamond/
tir éclairant à quatre pièces
keturių sviedinių šviesõs ketùrkampis
Šviečiamųjų sviedinių ugnies paskirstymas, naudojantis horizontaliojo ir linijinio išskleidimo deriniu dideliam plotui gerai apšviesti. 1/6/78

fragmentary order/
ordre simplifié
fragmeñtinis įsãkymas
Prireikus vartojama sutrumpinta operacijos įsakymo forma, kai tam tikra pagrindinio operacijos įsakymo informacija nekartojama. Toks įsakymas gali būti leidžiamas dalimis. 1/3/91

frame/
cliché
klišė
Fotografijoje – viena ekspozicija, panaudojama daugeliui nuotraukų. 1/3/73

free air overpressure/
surpression incidente
laisvõsios atmosfèros viršslėgis
Sprogimo bangos sukeltas slėgis, didesnis negu normalus atmosferos slėgis. 1/3/73

free drop/
largage en chute libre
laisvàsis išmetìmas
Įrangos ar atsargų išmetimas iš orlaivio be parašiutų. *Žr*. dar: *airdrop; air movement; free fall; high velocity drop; release*. 1/3/73

free fall/
saut en commandé
laisvàsis kritìmas
Parašiutinis manevras, kai parašiutas išskleidžiamas rankiniu ar automatiniu būdu nustatytame aukštyje. *Žr. dar: free drop.* 1/3/73

free form message text/
texte de message libre
laisvõs fòrmos pranešìmo tèkstas
Nenustatytos formos pranešimo tekstas. Tokia forma vartojama tada, kai reikia greitai parašyti, patikrinti ir parengti pranešimą siųsti rankiniu būdu. *Žr. dar: formatted message text; structural message text.* 1/7/87

free mine/
mine dérivante
laisvóji minà
Inkarinė jūrų mina, kurios inkaras yra nutrūkęs ar perkirstas. *Žr. dar: floating mine; mine.* 1/11/75

free play exercise/
exercice à libre action
mókymai bè išankstìnio plãno
Mokymai pajėgų pasiruošimui patikrinti, sudarant tikroviškas pavojaus ir kovos sąlygas, bet reikalaujant, kad būtų laikomasi taikos metu galiojančių saugumo taisyklių. *Žr. dar: controlled exercise*. 1/6/84

free rocket/
roquette libre
nevaldomoji raketà
Skrydžio metu nevaldoma ar nenukreipiama raketa. 1/3/73

front/
front
frònt as
1. Pajėgų užimamas horizontalus plotas, matuojamas nuo vieno sparno iki kito.
2. Kryptis į priešo pusę.
3. Dviejų priešiškų pajėgų sąlyčio linija.
4. Vieneto kryptinė padėtis, kai nepaskelbta kovinė padėtis ar nėra kovinės situacijos. 1/3/73

frontal attack/
attaque frontale
frònto atakà
Puolimo manevras, kai pagrindiniai veiksmai nukreipti į priešo frontą. *Žr. dar: flanking attack.* 1/12/77

full beam spread/
faisceau ouvert
plataũs spiñdulio apšvietìmas
Žr.: indirect illumination. 1/15/75

full command/
commandement intégral
absoliutùsis vadovãvimas
Aukštesniojo karininko įgaliojimai ir atsakomybė duoti įsakymus savo pavaldiniams. Apima visus karinių operacijų ir administravimo aspektus ir galioja tik valstybių kariuomenėse. Kitais atvejais turi menkesnį įgaliojimų laipsnį nei nacionalinėse kariuomenėse. Nė vienas NATO vadas neturi absoliučiojo vadovavimo jam paskirtoms pajėgoms įgaliojimų. Taip yra todėl, kad valstybės, paskirdamos pajėgas NATO, suteikia tik operacinio vadovavimo ar valdymo įgaliojimus. *Žr. dar: administrative control; command.* 1/3/73

full naval control of shipping/
contrôle naval global de la navigation

commerciale
pasáulinė laivýbos kontròlė
Pasauliniu mastu privaloma karo laivyno laivų judėjimo kontrolė, apimanti visus Sąjungininkų prekybos laivus ir tam tikras laivų kategorijas. *Žr.: naval control of shipping; regional naval control of shipping*. 9/7/97

fully planned movement/
mouvement entièrement planifié
suplanúotasis žỹgis
Detaliai pagal tikslius duomenis paruoštas žygis, kuriam visos reikalingos judėjimo ir transportavimo priemonės pateikiamos pagal reikalavimus ar susitarimus. Tokio tipo žygis gali būti atliktas paskelbus aliarmą ar atskiru nurodymu. *Žr. dar: ad hoc movement; partially planned movement.* 1/11/90

functional command/
commandement fonctionnel
fùnkcinė vadovýbė
Vadovybė, organizuota pagal karines funkcijas, o ne pagal geografinius rajonus. *Žr. dar: area command; command.* 1/3/73

fusion/
1. fusion; 2. fusionnement
1. susijungìmas 2. dẽrinimas
1. Procesas, kai dviejų lengvesnių elementų atominiai branduoliai susijungia suformuodami vieną sunkesnį elementą ir kartu paskleisdami didelį kiekį energijos.
2. Žvalgyboje – visų žvalgybos duomenų ir informacijos, gautos iš įvairių šaltinių, derinimas į vieną vaizdą. Vaizdą suderinus, kiekvienas atskiros informacijos šaltinis pasidaro neatpažįstamas. 1/11/91

fuze/
fusée
sprogdìklis
Įtaisas, sužadinantis sprogdinimo grandinę. *Žr. dar: base fuze; boresafe fuze; impact action fuze; proximity fuze; self-destroying fuze; shuttered fuze; time fuze*. 1/10/80

fuze cavity/
alvéole d'amorçage
sprogdìklio ertmė
Užtaiso įduba, į kurią įdedamas sprogdiklis. 1/12/79

G

G-day/
jour G
G dienà
Žr.: designation of days and hours. 1/2/89

gap/
couloir
pérėja
Minų lauko ruožas, kuriame nėra kliūčių ir kurio nepasiekia sprogstančios minos, o jo plotis ir kryptis tokia, kad draugiškos pajėgos gali judėti taktine rikiuote. *Žr. dar: phoney minefield*. 9/1/96

gap filler radar/
radar de couverture complémentaire
papìldomasis radãras
Radaras, užpildantis ir sustiprinantis pagrindinių radarų neaprėptus ar nepakankamai aprėptus tarpus. 1/12/74

gap marker/
marqueur d'extrémité de couloir
pérėjos žénklas
Ženklas, žymintis tarpus minų lauke, siejama su vietovės objektais ir orientyrais. *Žr. dar: marker*. 1/3/81

garnishing/
garnissage de camouflage
maskãvimo dangà
Natūrali ar dirbtinė medžiaga, pritaikyta objektui užmaskuoti ar padėti jį užmaskuoti. 1/12/74

garrison force/
garnison
įgulos pãjėgos
Visi vienetai, priskirti bazei ar rajonui jo gynybai, plėtrai, operacijoms bei įrengimams išlaikyti. *Žr.: force(s).* 1/3/73

general air cargo/
cargaison aérienne ordinaire
paprastóji óro važtà
Krovinys, neturintis pavojingų medžiagų, kuriam nereikia specialios priežiūros gabenant oru. *Žr. dar: cargo*. 1/7/87

general reserve/
réserve stratégique
bendràsis rezèrvas
Vyriausiajam vadui pavaldūs rezervo daliniai. *Žr.: floating reserve*. 1/3/73

general stopping power/
pouvoir d'arrêt générale
bendróji stābdymo galià

Numatomas procentas rikiuotėje esančių kovos mašinų, kurios gali būti sustabdytos, važiuodamos per minų lauką. 1/9/81

general support/
action d'ensemble – appui général
bendróji paramà

Remiamam vienetui, o ne jo sudedamosioms dalims teikiama parama. 1/8/76

general support artillery/
artillerie d'appui général – artillerie d'action d'ensemble
bendrõsios paramõs artilèrija

Artilerija, kuri vykdo dalinio vado ugnies įsakymus ir yra to dalinio sudedamoji dalis ar jam priskirta. Jos ugnimi remiama visa operacija, o ne vienas atskiras dalinio vienetas. 1/3/82

general unloading period/
phase de déchargement général
bendràsis iškrovimo laĩkas

Amfibinėse operacijose – persikėlimo iš laivo į krantą laikas, kai pirmenybė teikiama logistikos reikmenų iškrovimui ir akcentuojama iškrovimo sparta ir mastas. Turimas omenyje vienetų išlaipinimas ir krovinių iškrovimas iš laivų tokia sparta, kad krante viskas vyktų sklandžiai. Tai daroma neatsižvelgiant į krovinio rūšį, tipą ar svarbą, kiek įmanoma pagal kranto galimybes. *Žr. dar: initial unloading period*. 1/3/82

generic plan/
plan générique
bendràsis plãnas

Planas, kuris sudaromas galimoms operacijoms, nežinant kai kurių planavimo veiksnių ar prielaidų. Jis duoda bendrąjį reikalavimų supratimą. 25/9/98

geographic coordinates/
coordonnées géographiques
geogrãfinės koordinãtės

Platuma ir ilguma, kurios nustato žemės paviršiaus taško vietą. *Žr. dar: coordinates*. 1/3/73

georef/
géoref
geogrãfinių núorodų sistemà

Pasaulinė koordinačių sistema, kuri gali būti naudojama kiekviename žemėlapyje, pažymėtame geografinėmis ilgumomis ir platumomis (kurių pradinis meridianas yra Grinvičo), nepaisant to, kad juose panaudotos kartografinės projekcijos. Naudojantis šia sistema, galima viena forma pavaizduoti platumą ir ilgumą, o tai leidžia greitai pranešti ar pažymėti. *Žr. dar: coordinates*. 1/3/73

go around/
remise de gaz
pérskrida

Žr.: overshoot. 1/8/79

go no-go/
go no-go
veĩkia/neveĩkia

Sistemos ar jos komponento eksploatacijos būklės apibūdinimas: "veikia" reiškia, kad viskas veikia gerai, o "neveikia", – kad tinkamai neveikia. 1/3/82

gradient circuit/
mise de feu à gradient
nuosẽkliojo kitìmo grandìnė

Jūrų minų kare – grandinė, kuri reaguoja į nustatytų ribų signalo stiprumą, kuris priklauso nuo matuojamojo veiksnio keitimosi greičio. 1/11/75

graphic/
document graphique
grãfinis dokumeñtas

Kiekvienas kartografijos ar fotogrametrijos produktas. Gali būti žemėlapis, planas, fotoplanas ar net fotojuosta, pagaminta naudojant kartografinę techniką. 1/3/73

graphic scale/
échelle graphique – échelle de distance – échelle linéaire
linijìnis mastẽlis

Sugraduota tiesė, kurią naudojant galima nustatyti atstumą pagal žemėlapį, planą ar nuotrauką. *Kitaip*: *bar scale linear scale. Žr. dar: scale*. 1/2/74

grapnel/
grappin
kablỹs

Jūrų minose – grandinės įtaisas, skirtas tralui sugriebti, kai nukertama minos grandinė. 1/11/75

graticule/
graticule
geogrãfinių koordinãčių tiñklas

1. Kartografijoje – linijos, vaizduojančios žemės rutulio platumų lygiagretes ir dienovidinius.
2. Vaizdų interpretacijoje – *žr.: reticle; Žr. dar: neatlines*. 1/11/77

graticule ticks/
amorce de réseau géographique
geogrãfinių koordinãčių tiñklo

brūkšnẽliai
Kartografijoje – lygiagrečių ir dienovidinių susikirtimas, pažymėtas trumpais brūkšneliais. 1/3/73

gravity extraction/
largage par gravité
ištraukìmas svoriù
Krovinių ištraukimas iš lėktuvo pasinaudojant jų svoriu. 1/3/73

graze/
percutant
sprógo visì
Artilerijos ir laivyno paramoje ugnimi – stebėtojo pranešimas, kad visi sviediniai sprogo nukritę. 1/8/74

grazing fire/
tir rasant
šáudymas lėkštája trajektòrija
Žemės paviršiui lygiagreti ugnis, kai jos kūgio centras nepakyla aukščiau kaip vieną metrą nuo žemės. *Žr. dar: fire*. 1/3/73

great circle route/
orthodromie
ortodròminis maršrùtas (kẽlias)
Maršrutas, kurį sudaro trumpiausias du didelio apskritimo taškus sujungiantis lankas. 1/3/73

grid/
carroyage militaire – grille
koordinãčių tiñklas
Žr.: military grid. 1/3/73

grid bearing/
azimut grille
dirèkcinis kam̃pas
Kampas žemėlapyje, matuojamas pagal laikrodžio rodyklę, tarp dienovidinio, einančio per tam tikrą tašką, ir krypties į objektą. *Žr. dar: bearing; magnetic bearing; relative bearing; true bearing*. 9/1/96

grid convergence/
convergence de la grille
dienóvidinių artẽjimas
Kampas horizontalioje plokštumoje tarp tikrosios krypties į šiaurę ir koordinačių tinklo krypties į šiaurę. *Žr. dar: convergence; grid convergence factor*. 1/3/73

grid convergence factor/
facteur de convergence de la grille
dienóvidinių artėjimo veiksnỹs
Dienovidinių artėjimo kampo ir ilgumos skirtumo santykis. Lamberto kanoninėje ortomorfinėje projekcijoje, kur naudojamos tos pačios dvi standartinės lygiagretės, šis santykis yra pastovus. *Žr. dar: constant of the cone; convergence; grid convergence*. 1/3/73

grid coordinate/
coordonnées de carroyage
tinklẽlio koordinãtės
Koordinatės, nustatytos naudojantis koordinačių tinklelio sistema, sužymėta raidėmis ir numeriais ir leidžiančia rasti taško vietą nuotraukoje, žemėlapyje ar jūrlapyje. *Žr. dar: coordinates*. 1/12/74

grid coordinate system/
système de carroyage
koordinãčių tinklẽlio sistemà
Stačiakampių koordinačių tinklelio (plokštumoje) sistema, sudaryta atsižvelgiant į žemėlapio projekciją ir matematiškai suderinta su ja taip, kad geografinė taško vieta (platuma ir ilguma) lengvai transformuojama į stačiakampes koordinates plokštumoje, su kuriomis gali būti atliekami įprasti geodeziniai skaičiavimai. *Žr. dar: coordinates*. 1/3/73

grid interval/
intervalle d'un quadrillage
tárpas tarp koordinãčių tinklẽlio lìnijų
Atstumas tarp dviejų gretimų tinklelio linijų. 1/3/73

grid magnetic angle/
carroyage – décligrille – déclinaison magnétique du carroyage – déclinaison magnétique du quadrillage – variation du carroyage – variation du quadrillage
magnètinės rodỹklės núokrypis nuõ tinklẽlio
Kampas tarp koordinačių tinklelio krypties į šiaurę ir magnetinės krypties į šiaurę. Šis kampas yra matuojamas į rytus ar vakarus nuo koordinačių tinklelio šiaurinės pusės. *Kitaip: grid variation, grivation*. *Žr. dar: isogriv*. 1/3/73

grid navigation/
navigation-grille
navigãcija pagal koordinãčių tinklẽlį
Navigacijos metodas nustatyti kryptį pagal žemėlapio koordinačių tinklelį. *Žr. dar: navigation grid*. 1/3/73

grid north/
nord de la grille
koordinãčių tinklẽlio kryptìs į̃ šiáurę
Kryptis į šiaurę pagal koordinačių tinklelį. 1/12/74

grid ticks/

amorce d'un quadrillage
koordinãčių tinklẽlio brūkšnẽliai
Trumpi brūkšneliai ant žemėlapio vidinio ir(ar) išorinio rėmelio, nurodantys papildomas koordinačių sistemas. Kartais, siekiant palengvinti naudojimąsi žemėlapyje esančiu koordinačių tinkleliu, tokie brūkšneliai yra pavaizduoti ant jo. 1/3/73

grid variation/
carroyage – décligrille – déclinaison magnétique du carroyage – déclinaison magnétique du quadrillage – variation du carroyage – variation du quadrillage
magnètinės rodỹklės núokrypis nuõ tinklẽlio
*Žr.: grid magnetic ang*le. 1/3/73

gripper edge/
bord d'entraînement
traukiamàsis krãštas
Popieriaus ar kitokios medžiagos lapo šonas (kraštas), už kurio spausdinimo mašina jį pagriebia ir įtraukia spausdinimo metu. 1/3/73

grivation/
carroyage – décligrille – déclinaison magnétique du carroyage – déclinaison magnétique du quadrillage – variation du carroyage – variation du quadrillage
grivãcija
Žr.: grid magnetic angle. 1/3/73

gross weight/
poids total en charge
brùto svõris
1. Paruoštos transportavimo priemonės svoris, į kurį įskaičiuojami degalai, tepalai, aušinimo skystis, įrankiai ir atsarginės dalys, įgula, jų asmeninis bagažas ir krovinys.
2. Konteinerio ar padėklo svoris, įskaitant krovinio ir krovinio pririšimo medžiagų svorį. *Žr. dar: net weight*. 1/3/82

ground alert/
alerte au sol
bùdintieji órlaiviai
Aerodrome ar ant lėktuvnešio denio paruošti, apginkluoti, su įgulomis orlaiviai, pasiruošę per nustatytą trumpą laiką (paprastai 15 minučių) pakilti gavę užduotį (įsakymą) kilti. 1/4/74

ground control/
cheminement par triangulation
geodèziniai matãvimai
Tikslių žemės paviršiaus matavimų, kurie atliekami nustatant atstumus, kryptis (kampus) ir(ar) dvejų aukščio skirtumus, sistema. *Žr. dar: control point; field control; traverse*. 1/3/73

ground effect machine/
appareil à effet de sol – véhicule à coussin d'air
važiuõtė su óro pagálve
Mašina, kuri paprastai juda sausumoje ant žemės arba ant oro pagalvės. 1/11/94

ground liaison officer/
officier de liaison de l'armée de terre
sausumõs rỹšio kariniñkas
Karininkas, specialiai parengtas oro žvalgybai ar(ir) paramos iš oro veiklai. Paprastai šie karininkai dirba grupėse, kurios pavaldžios sausumos pajėgų vadui, ir palaiko ryšį su aviacijos ir laivyno vienetais per mokymus ir kovos operacijas. *Žr. dar: air liaison officer.* 1/3/73

ground liaison section/
section de liaison des forces terrestres
sausumõs rỹšio skỹrius
Sausumos vienetas, atsakingas už ryšį "žemė-oras", pavaldus sausumos štabui. 1/3/82

ground mine/
mine de fond
sausumõs minà
Žr.: bottom mine. 1/3/82

ground nadir/
nadir au sol
žẽmės nadỹras
Žemės taškas vertikaliai žemiau kameros lęšio perspektyvos centro. Vertikaliojoje nuotraukoje jis sutampa su pagrindiniu tašku. 1/3/73

ground observer organization/
corps d'observateurs terrestres
antžemìniai stebė́tojai
Stebėtojų grupė, išskleista atitinkamose vietose teikti vizualinei ir garsinei informacijai apie lėktuvų skridimą. 1/3/73

ground position/
point "sol"
padė̀tìs añt žẽmės
Padėtis ant žemės vertikaliai tiesiai po orlaiviu. 1/3/73

ground position indicator/
indicateur de position-sol
padėtiẽs ant žẽmės indikãtorius
Prietaisas, kuris nustato ir automatiškai parodo orlaivio padėtį žemės atžvilgiu. 1/3/73

ground return/
écho de sol
žẽmės atspindỹs
Matomas ir registruojamas atspindys nuo žemės. 1/3/73

ground signals/
signal de trafic
antžemìniai signãlai
Aerodromuose ant žemės esantys ženklai informacijai apie vietines oro eismo taisykles teikti, matomi skraidančioms orlaivių įguloms. *Žr. dar: signal area*. 1/3/73

ground speed/
vitesse sol
antžemìnis greĩtis
Orlaivio greitis žemės atžvilgiu. 1/11/75

ground zero/
point zéro – surface zéro
sprogìmo epicẽntras
Žemės paviršiaus taškas, kuris yra vertikaliai virš ar žemiau numatyto ar įvykusio branduolinio užtaiso sprogimo centro. *Kitaip: surface zero. Žr. dar: actual ground zero; desired ground zero.* 1/9/81

ground-controlled approach procedure/
procédure d'approche guidée du sol
žẽmėje valdoma artėjimo tūpti procedūrà
Pagal tiksliojo artėjimo ir stebėjimo radiolokacijos radarų duomenis skrydžių vadovo komandomis valdomas orlaivio artėjimas tūpti. *Žr. dar: automatic approach and landing*. 1/1/80

ground-controlled interception/
interception contrôlée du sol
žẽmėje valdomas pérėmimas
Draugiškų pajėgų orlaivių ar valdomų jų raketų valdymas per atstumą, siekiant sunaikinti priešo orlaivį arba nutraukti jo skrydį. 1/8/73

grounding/
mise à la masse
įžẽminimas
Įrangos dėžių, rėmų ir važiuoklės prijungimas prie objekto ar transporto priemonės saugiam jų naudojimui užtikrinti. *Žr.: bonding; earthing*. 1/7/80

group of targets/
groupe d'objectifs
taikinių grùpė
Du ar daugiau taikinių, kuriuos norima apšaudyti tuo pačiu metu. Taikinių grupė žymima raidžių, skaičių deriniu arba turi sutartinį pavadinimą. 1/8/76

group rendezvous/
point de rendez-vous des forces – rendez-vous des forces
grùpės susitikìmo vietà
Žr.: force rendezvous. 1/8/76

guard/
élément de protection
apsaugà
Apsaugos padalinys, kurio svarbiausia užduotis – apsaugoti pagrindines pajėgas, kovojant laimėti laiko, taip pat stebėti ir teikti informaciją. 1/3/81

guarded frequency/
fréquence gardée
kontroliúojamasis dãžnis
Priešo signalo dažnis, iš kurio yra sužinoma informacija, ir todėl to dažnio trukdymas kontroliuojamas. 9/1/96

guard-ship/
bâtiment de garde
apsaugõs laĩvas
Specialiosios paskirties laivas, leidžiantis kitiems laivams būti žemesnio parengties laipsnio. 1/3/73

guerilla warfare/
guérilla
partizãninis kãras
Karinės ir pusiau karinės operacijos, priešo užimtoje arba priešiškoje teritorijoje, atliekamos nereguliarių, daugiausia iš vietinių gyventojų sudarytų kovos būrių. 1/3/73

guidance coverage/
zone de guidage
apsauginė zonà
Erdvės dalis, kurioje valdymo iš atstumo informacija (azimutas ir(ar) aukštis, ir(ar) nuotolis) persiunčiama į orlaivį tam tikru pavidalu ir tikslumu. Ta informacija gali būti susijusi su aerodromo geografine padėtimi, nustatant, kur išskleisti antžeminiai įrenginiai, arba su žiniomis, gaunamomis iš atskirų sausumos vienetų. 1/9/81

guidance station equipment/
équipement de guidage au sol
valdymo stotiẽs įranga
Raketos valdymo sistemos dalis, kuri yra ant žemės ir valdo raketos skrydį. 1/3/73

guide signs/
signal indicateur
orientỹrai
Ženklai vietovei, atstumui, keliui ir panašiai informacijai nurodyti. 1/3/73

guide specification/
spécification-type
specifikãcijos pavyzdỹs

Minimalūs valstybės specifikacijos, apimančios degalus, tepalus ir kitus tos srities produktus, pasiūlytus standartizuoti, įvertinimo reikalavimai. 1/10/84

guided missile/
missile
valdomoji raketà

Savaeigė raketa be įgulos, kurios skridimo trajektorija ar kursas yra valdomi. *Žr. dar: aerodynamic missile; air-to-air guided missile; antiradiation missile; ballistic missile; sea skimmer; surface-to-air guided missile; surface-to-surface guided missile.* 1/8/82

guinea pig/
cobaye
bañdomasis laĩvas

Jūrų minų kare – laivas, kuris nustato, ar rajone nėra kontaktinių minų konkrečiomis sąlygomis, arba išsprogdina slėgimu sužadinamas minas. 1/11/75

gull/
leurre flottant
dirbtìnis plūdinis taikinỹs

Elektroniniame kare – plūduriuojantis radaro reflektorius, kuris naudojamas atspindys atrodis kaip apgaulingasis antvandeninis taikinys. 1/12/73

gun carriage/
affût de canon – affût
pabūklo lafètas

Mobilioji ar stacionarioji pabūklo atrama. Kartais turi vertikaliojo ir horizontaliojo taikymo mechanizmus. *Kitaip: carriage.* 1/3/73

gun direction/
direction de tir
ugniẽs kontròlė

Laivo ugnies paskirstymo ir krypties kontrolė. 1/3/73

gun empty/
pièce vide
pabūklas tùščias

Terminas, nusakantis, kad pabūklas sausumos ir laivyno artilerijos paramoje ugnimi neužtaisytas, nes nebuvo įsakymo. *Kitaip*: *gun clear.* 16/7/96

gun-target line/
ligne pièce-but
pabūklo-táikinio lìnija

Įsivaizduojama tiesi linija nuo ginklo iki taikinio. 2/5/95

gun-type weapon/
arme nucléaire type canon
artilèrinis branduolìnis ùžtaisas

Šaudmuo, sudarytas iš dviejų ar daugiau atskirų branduolinės medžiagos dalių, kurių kiekviena mažesnė negu kritinė masė ir kurios šūvio metu labai greitai sujungiamos į vieną, tokiu būdu sudarant virškritinę masę, kuri sprogsta dėl labai greitos skilimo reakcijos. 1/3/79

gyromagnetic compass/
compas gyromagnétique
giromagnètinis kòmpasas

Krypties nustatymo giroskopas, kurio azimuto skalė yra susieta su magnetiniu detektoriumi (magnetinio dienovidinio kryptimi). 1/12/79

H

H-hour/
heure H
H valandà
Žr.: designation of days and hours. 1/8/82

hachuring/
hachures
reljèfo atvaizdãvimas
Metodas, kuriuo reljefo elementai atvaizduojami žemėlapyje ar plane šešėliuojant atskiromis trumpomis linijomis, braižomomis nuolydžių kryptimi. 1/3/73

half thickness/
demi-épaisseur
absorbúojančiojo slúoksnio stõris
Absorbuojančiosios medžiagos storis, kurio reikia, kad per pusę sumažėtų per ją pereinančių jonizuojančiųjų spindulių intensyvumas. 1/3/73

half-life/
période radioactive
pusėjimo trukmẽ
Laikas, per kurį radioaktyviosios medžiagos spinduliavimas dėl skilimo sumažėja per pusę, palyginti su pradiniu. Pusėjimo trukmė yra radioaktyviųjų medžiagų charakteristika, kuri nepriklauso nuo medžiagos kiekio ar būklės. Izotopo efektyvi pusėjimo trukmė – tai laikas, per kurį izotopo kiekis kūne sumažėja per pusę dėl radioaktyviojo skilimo ir biologinio pašalinimo. 1/3/73

half-residence time/
demi-vie des produits contaminants dans l'atmosphère
nusėdìmo pusėjimo trukmẽ
Laikas, per kurį branduolinio ginklo radioaktyviosios medžiagos kiekis, atsiradęs kurioje nors atmosferos dalyje, sumažėja per pusę, palyginti su pradiniu kiekiu. 1/3/73

half-tone/
demi-teinte
pùstonis
Paviršius ar atspaudas, gaunamas spausdinant fotomechaniškai, kuriame detalių ir tonų intensyvumas yra pavaizduotas vienodais tarpais išdėstytais įvairių dydžių ir formų taškais. Šis įvairavimas yra tiesiogiai proporcingas vaizduojamo tono intensyvumui. *Žr. dar: half-tone screen*. 1/3/73

half-tone screen/
trame de demi-teinte
pùstonio tinklẽlis (ekrãnas)
Ekranas su vienodais tarpais išdėstytomis (nubraižytomis) nepermatomomis, statmenomis viena kitai linijomis, kurios kirsdamosi sudaro tarpelius (tarp susikirtimų). Tinklelis yra naudojamas kartografiniame fotoaparate vientisam ir tolygiam tono vaizdui suskaidyti į taškus. *Žr. dar: half-tone; screen*. 1/3/73

hand-over line/
ligne de recueil
pérdavimo lìnija
Kontrolės linija pagal lengvai atpažįstamus vietovės objektus, kur vienų pajėgų atsakomybė už mūšio operacijų vykdymą perduodama kitoms pajėgoms. 1/7/85

hang fire/
long feu
uždelstàsis šũvis
Nepageidaujamas ginklo sistemos veikimo uždelsimas. 1/10/78

harrasing fire/
tir de harcèlement
trìkdomoji ugnìs
Ugnis, kurios tikslas – trikdyti priešo karių poilsį ir sumažinti judėjimą bei sukeliant nuostolių grėsmę smukdyti karių dvasią. *Žr. dar: fire.* 1/3/73

harbor defence/
défense portuaire
úosto gynýba
Uosto ar inkaravietės ir jų vandens prieigų gynyba nuo išorės grėsmės:
1. povandeninių laivų, iš povandeninių laivų paleidžiamų ar mažų antvandeninių laivų užpuolimo;
2. priešo minavimo operacijų;
3. sabotažo.
Uosto gynyba nuo valdomųjų raketų ar paleistų raketų, kol jos dar skrenda, yra laikoma oro erdvės gynybos dalimi. *Žr. dar: port security*. 1/12/74

hard missile base/
base durcie pour missiles
požemìnė rakėtų bãzė
Raketų paleidimo bazė, kuri apsaugota nuo branduolinio ginklo. 1/7/85

hard stand/
1. aire de stationnement; 2. aire de stockage
grįstà (įrengtà) vietà
1. Išgrįstas ar šiaip parengtas plotas transporto priemonėms sustatyti.
2. Žemės plotas, turintis paruoštą paviršių, naudo-

jamas medžiagoms sandėliuoti. 1/3/73

hardened site/
site durci
įtvìrtintoji pozìcija
Vieta, paprastai su akmens ar betono uždanga, įrengta siekiant apsisaugoti nuo įprastinių ginklų ugnies. Taip pat gali būti įrengta, kad apsaugotų nuo branduolinio, cheminio ir biologinio ginklo šalutinio poveikio. 1/3/81

hasty attack/
attaque improvisée
staigióji atakà
Sausumos operacijose – ataka, kuriai neskiriama laiko pasirengti, siekiant pasinaudoti susidariusia padėtimi. *Žr. dar: deliberate attack*. 1/7/83

hasty breaching/
ouverture de brèche rapide
greitàsis pérėjimas (prasilaužìmas)
Greitas perėjos per minų lauką, kliūtis ar įtvirtinimus padarymas bet kokiu būdu. 1/7/80

hasty crossing/
franchissement dans la foulée
greitàsis pérsikėlimas
Vandens kliūčių įveikimas nesustojant detaliam pasiruošimui, o naudojant parankines ar turimas persikėlimo priemones. 1/1/91

hasty defence/
défense improvisée
skubiaĩ organizúota gynýba
Gynyba, paprastai organizuojama esant sąlyčiui su priešu ar kai gresia sąlytis ir laikas jai organizuoti yra ribotas. Ši gynyba pasižymi tuo, kad pritaikomi gamtiniai vietovės ypatumai įrengiant šaulių apkasus, pozicijas ir kliūtis. *Žr. dar: deliberate defence*. 1/3/73

head-up display/
présentation tête haute
kolimatorìnis indikãtorius
Displėjus lakūno regėjimo lauke, rodantis skrydžio, navigacijos, puolimo ar kitą informaciją. *Žr. dar: horizontal situation display*. 1/11/80

heading/
cap
kùrsas
Orlaivio ar laivo išilginės ašies kryptis. Paprastai kursas išreiškiamas laipsniais matuojant pagal laikrodžio rodyklę nuo šiaurės ašies (tikrosios, magnetinės, kompaso ar koordinačių tinklelio). 1/3/73

heading indicator/
répétiteur de cap
kryptiẽs (kùrso) indikãtorius
Prietaisas, rodantis kryptį (kursą), perduotą elektroniniu būdu iš kitoje vietoje esančio kompaso. 1/11/80

heavy-lift-ship/
bâtiment transporteur de charges lourdes
didelẽs keliamõsios gãlios laĩvas
Specialiai sukonstruotas laivas, į kurį galima pakrauti ir iš kurio galima iškrauti sunkius ir stambius krovinius. Jo kranai gali pakelti 100 tonų krovinį. 1/3/73

height/
hauteur
aũkštis
1. Vertikalus lygio, taško ar objekto, laikomo tašku, atstumas, matuojamas nuo nustatyto nulinio lygio. 2. Vertikalusis objekto matmuo. *Žr. dar: altitude; elevation*. 1/3/73

height of burst/
hauteur d'éclatement – hauteur d'explosion
sprogìmo aũkštis
Vertikalus atstumas nuo žemės paviršiaus ar taikinio iki sprogimo taško. *Žr. dar: optimum height of burst; safe burst height.* 1/3/73

helicopter approach route/
itinéraire d'accès c
sraigtãsparnių artėjimo tũpti maršrùtas
Trasa ar kelios trasos, kuriomis sraigtasparniai skrenda į desantavimo ar tūpimo vietą. *Žr. dar: helicopter lane; helicopter retirement route*. 1/10/80

helicopter assault force/
force d'assaut d'hélicoptères
sraigtãsparnių atãkos pãjėgos
Vykdymo struktūra, susidedanti iš sraigtasparnių, paramos vienetų ir sraigtasparnių desanto vienetų sraigtasparnių puolimo operacijoms. 1/3/73

helicopter direction centre/
centre de direction des hélicoptères
sraigtãsparnių valdymo ceñtras
Amfibinėse operacijose – pagrindinė sraigtasparnių grupės (vieneto) vado tiesioginio pavaldumo žinyba, pavaldi taktiniam skrydžių valdymo centrui. 1/3/82

helicopterborne operation/
opération héliportée
pérkėlimo sraigtãsparniais operãcija

Formuotės, vieneto ar dalinio operacija, kurioje sraigtasparniai teikia paramą transportuodami karius, atsargas ar(ir) įrangą. *Žr. dar: airmobile operations*. 20/11/96

helicopter lane/
couloir d'hélicoptères
sraigtãsparnių koridorius
Saugus oro koridorius, kuriuo sraigtasparniai per sraigtasparnių operacijas skrenda į paskyrimo vietą ir iš jos. 20/11/96

helicopter retirement route/
itinéraire de sortie d'hélicoptères
sraigtãsparnių išskridimo maršrùtas
Trasa ar keletas trasų, kuriomis sraigtasparniai skrenda iš desantavimo vietos ar tūpimo zonos. *Žr. dar: helicopter approach route; helicopter lane*. 1/10/80

helicopter support team/
groupe de soutien des hélicoptères
sraigtãsparnių paramõs grùpė
Struktūra, sudaryta ir aprūpinta veiksmams sraigtasparnių tūpimo zonoje karių, įrangos ir atsargų transportavimui sraigtasparniais bei sužeistųjų ir karo belaisvių evakavimui palengvinti. 1/8/79

helicopter wave/
vague d'hélicoptères
sraigtãsparnių ešelònas
Žr.: wave. 1/3/73

helipad/
aire de manoeuvre d'hélicoptères
sraigtãsparnių tūpimo aikštẽlė
Įrengta aikštelė sraigtasparniams kilti ir tūpti. 1/3/73

heliport/
héliport
sraigtãsparnių úostas
Įrengta aikštelė sraigtasparniams laikyti, aptarnauti ir jų techninei priežiūrai atlikti. 1/3/73

Hertz-Horn/
corne Hertz
Hèrco rãgas
Žr.: chemical horn. 1/11/75

high altitude/
haute altitude
dìdelis aũkštis
Paprastai aukštis, didesnis kaip 10 000 metrų (33000 pėdų). *Žr. dar: altitude*. 1/3/73

high altitude burst/
explosion nucléaire à haute altitude
aukštumìnis branduolìnis sprogimas
Sprogimas, kuris įvyksta didesniame negu 100 000 pėdų (30 000 metrų) aukštyje. *Žr. dar: type of burst*. 1/3/73

high angle/
tir vertical
iškilóji trajektòrija
Artilerijos ir laivyno ugnies paramoje – iškiliosios trajektorijos ugnies iškvietimas. 1/9/74

high angle fire/
tir vertical (ou courbe)
šáudymas iškilája trajektòrija
Šaudymas pakilimo kampu, didesniu negu pakilimas, atitinkantis maksimalų pabūklo ir šaudmenų nuotolį; šaudymas, kurio nuotolis mažėja, kai pakilimo kampas didėja. 1/8/79

high density airspace control zone/
zone de contrôle de l'espace aérien à haute densité
intensyvaũs eĩsmo óro erdvẽs kontròlės zonà
Skrydžių valdymo vadovybės nustatyta apibrėžto dydžio oro erdvė, kuria naudojasi daug oro erdvės vartotojų. 1/9/81

high velocity drop/
largage à vitesse de descente élevée
išmetìmas dìdeliu greičiù
Išmetimo būdas, kai kritimo greitis yra didesnis negu 30 pėdų per sekundę, bet mažesnis negu laisvojo kritimo greitis. *Žr. dar: airdrop; air movement; free drop; release.* 1/3/73

hill shading/
estompage
kalvų tonãvimas
Kalvų (reljefo elementų) atvaizdavimo metodas braižant "šešėlius", kurie susidarytų, jeigu šviesa kristų ant jų iš pasirinktos pusės. *Žr. dar: shaded relief.* 1/3/73

hoist/
treuil
keltùvas
Sraigtasparnio mechanizmas, kuriuo keliami ir nuleidžiami išoriniai kroviniai. 1/3/82

hold/
1. cale; 2. tenir; 3. fixer; 4. maintenir en attente
1. triùmas 2.,4. išlaikýti 3. sulaikýti
1. Apatinė laivo patalpa kroviniams.

2. Išlaikyti poziciją ar rajoną karine jėga.
3. Puolant – neleisti priešo pajėgoms judėti ar pakeisti dislokacijos vietą.
4. Skrydžių valdymo srityje – laikyti orlaivį tam tikroje erdvės vietoje, kurią galima identifikuoti vizualiai ar kitais būdais. 1/3/73

hold fire/
halte au feu
sulaikýti ùgnį
Oro erdvės gynyboje – įsakymas sustabdyti ugnį kritinės padėties atveju. Jau skrendančios raketos turi būti sulaikytos nuo perėmimo, jeigu tai įmanoma techniškai. *Žr. dar: cease engagement.* 1/7/83

holdee/
isolé – maintenu en attente
láukiantis paskyrìmo
Žr.: transient. 1/3/73

holding anchorage/
mouillage d'attente
laikinóji inkarãvietė
Inkaravietė, kurioje laivai gali stovėti tais atvejais, kai:
1. susitelkimo ar darbinė inkaravietė arba uostas, į kuriuos laivai paskirti, yra užpildyti;
2. išvykimas į tolesnę kelionę yra atidėtas dėl priešo grėsmės pavojaus ar dėl kitų priežasčių;
3. laivai yra išsklaidyti iš uosto, siekiant išvengti branduolinio puolimo poveikio. *Žr. dar: assembly anchorage; emergency anchorage; working anchorage*. 1/6/78

holding attack/
action de fixation
sulaĩkomasis puolìmas
Puolimas, kurio tikslas – sulaikyti priešą jo pozicijose, nuslėpti tikrąją pagrindinio puolimo vietą, neleisti sustiprinti vienetus pagrindinio puolimo kryptimi ir(ar) priversti panaudoti savo rezervus anksčiau, ne lemiamoje vietoje. 1/3/73

holding point/
point d'attente
laukìmo tãškas
Geografiniu ar elektroniniu būdu apibrėžta vieta, kurioje orlaiviai laikomi skrisdami pagal skrydžių valdymo leidimuose nustatytą schemą. *Žr. dar: orbit point.* 1/10/84

holding position/
position d'attente
laukìmo vietà
Tam tikra nurodyta aerodromo vieta netoli kilimo ir tūpimo tako, pažymėta matomais ženklais, per kurią orlaiviai pagal skrydžių valdymo instrukcijas išrieda į kilimo ir tūpimo taką. 1/3/79

holiday/
blanc
trečiàsis tárpas
Atliekant jūrų minų tralavimą ar minų paiešką netyčia paliktas neišvalytas minų lauko tarpas, kuris susidaro dėl navigacijos, pozicijos laikymo, plūdurų išdėstymo ir kitų klaidų. 1/11/75

hollow charge/
charge perforante
kumuliãcinis ùžtaisas
Užtaisas, kuris padaro gilią cilindro formos ir palyginti mažo skersmens kiaurymę savo sukimosi ašies kryptimi. 1/12/77

homing/
processus de ralliement
saváiminis táikymas
Taikymo būdas, kuriuo mobili priemonė nukreipiama ar nusikreipia pati į pirminį arba atspindėtos energijos šaltinį, arba į tam tikrą tašką. 1/3/79

homing adapter/
adaptateur de radioralliement
saváiminio táikymo adãpteris
Prietaisas, naudojamas su orlaivio radijo imtuvu, skleidžiantis garso arba vaizdo signalus, rodančius kryptį į transliuojančią radijo stotį orlaivio kurso (krypties) atžvilgiu. 1/3/73

homing guidance/
guidage de collision
savìtaiklis
Raketos sistema, kuri nukreipia ją į taikinį pagal tam tikrus taikinio požymius. *Žr. dar: active homing guidance; passive homing guidance; semi-active homing guidance*. 1/3/73

homing mine/
mine à tête chercheuse
savìtaiklė minà
Jūrų mina, turinti variklį, kuris ją nukreipia į taikinį. *Žr. dar: mine.* 1/11/75

hook operation/
transport sous élingue
prikabìnto króvinio transportãvimas
Prikabinto po sraigtasparniu krovinio transportavimas. *Žr. dar: underslung load.* 1/7/88

horizontal action mine/
mine à action horizontale
horizontãliojo póveikio minà

Inžinerinė mina, kurios griaunamosios jėgos kryptis yra horizontali žemės paviršiui. *Žr. dar: mine*. 1/1/91

horizontal error/
écart probable horizontal – écart probable
horizontalióji paklaidà
Ginklo veikimo nuotolio, nukrypimo ar spindulio paklaida. Horizontalioji ginklo paklaida šaudant į taikinį vertikaliai yra apibrėžiama kaip paklaidos tikimybės apskritimas. Horizontalioji ginklų, sudarant elipsės formos sklaidą, paklaida išreiškiama kaip galimoji paklaida. *Kitaip: probable erorr. Žr. dar: circular error probable; delivery error; deviation; dispersion; dispersion error.* 1/3/73

horizontal loading/
chargement à l'horizontale
horizontalùsis pakrovìmas
Panašaus pobūdžio krovinių pakrovimas sluoksniais apatinėse laivų patalpose. *Žr. dar: loading*. 1/3/73

horizontal situation display/
visualisation de la situation horizontale
horizontaliõsios padėtiẽs displẽjus
Elektroninis displėjus, kuriame rodoma navigacijos informacija ir laikomi uždavinio bei procedūrų duomenys. Radaro informacija ir televizijos vaizdai gali būti rodomi kaip atskiras vaizdas ar žemėlapio skaidrė. *Žr. dar: head-up display.* 1/11/80

horizontal situation indicator/
plateau de route
aviahorizòntas
Prietaisas, kuris gali rodyti kryptį ir atstumą iki navigacijos įrenginio, magnetinę kryptį, kursą ir kurso nukrypimą. 1/11/73

horn/
corne
jungìklis (rãgas)
Kontaktinės jūrų minos išorinis išsikišimas, kurį nulaužus ar sulenkus sukeliamas minos sprogimas. *Žr. dar: switch horn*. 1/11/75

horse collar/
sangle de sauvetage
gélbėjimo dir̃žas
Žr.: rescue strop. 1/6/84

host nation/
pays hôte
priimančioji valstýbė
Valstybė, kuri priima Sąjungininkų ar NATO organizacijos karines pajėgas, išdėstytas, veikiančias joje ar vykstančias tranzitu per ją. 1/3/91

host nation assistance/
soutien fourni par le pays hôte
prìimančiosios valstýbės pagàlba
Žr.: host nation support. 1/11/94

host nation post/
poste tenu par un ressortissant local
prìimančiosios valstýbės etãtas
Etatas, suderintas su šalies vadovybe, kuris turi būti nuolat užimtas tos šalies pareigūnų. 1/11/75

host nation support/
soutien fourni par le pays hôte
prìimančiosios valstýbės paramà
Priimančiosios valstybės civilinė ir karinė pagalba, suteikiama taikos, krizės ar karo metu Aljanso pajėgoms ir NATO padaliniams, dislokuotiems joje ar vykstančioms tranzitu per ją. Pagrindas tokiai pagalbai yra NATO susitarimai, dvišaliai ar daugiašaliai susitarimai tarp priimančiosios valstybės ir NATO padalinių ir valstybės(-ių), kurios(-ių) karinės pajėgos veikia priimančiosios valstybės teritorijoje. *Kitaip: host nation assistance*. 1/11/94

hostile track/
piste hostile
prìešiškoji trasà
Trasa, kuri pagal apibrėžtus kriterijus yra laikoma kelianti grėsmę. 1/3/73

hot spot/
point chaud
dìdelio užterštùmo vietà
Radioaktyviosiomis medžiagomis užteršto rajono dalis, kurioje radioaktyvumo lygis yra daug aukštesnis negu gretimose rajono dalyse. 1/3/73

hovering/
plongée statique – vol stationnaire
kabójimas (plũduriavimas)
Savarankiškas manevravimas užimant pastovią arba beveik pastovią poziciją virš vietos ant žemės ar po vandeniu. 1/3/73

hovering ceiling/
plafond de vol stationnaire
kabójimo aũkščio ribà
Aukščiausias taškas, kuriame sraigtasparnis gali kaboti standartinėje atmosferoje. Šis aukštis paprastai nurodomas dviem atvejais: kabojimas patiriant žemės poveikį ir kabojimas nepatiriant žemės poveikio. 1/3/73

human intelligence/
renseignement humain – humint
žmoniũ žvalgýbinė informãcija

Žvalgybinė informacija, gaunama iš informacijos, surinktos ir pateiktos iš žmonių šaltinių. *Kitaip: humint.* 1/1/83

humint/
humint – renseignement humain
žmoniũ žvalgýbinė informãcija
Žr.: human intelligence. 1/1/83

hunter track/
route du chasseur – route du dragueur
trãlo trasà
Kelias, kuriuo turi plaukti jūrų minų paieškos laivas ar traleris, kad paieškos (tralavimo) įrenginys eitų per juostos (ruožo) centrą. *Kitaip: sweeper track*. 1/11/75

hunter-killer group/
groupe hunter-killer
tralãvimo ir naikìnimo grùpė
Žr.: antisubmarine carrier group. 1/11/75

hydrogen bomb/
bombe à hydrogène
vandenìlinė bòmba
Žr.: thermonuclear weapon. 1/11/75

hydrographic chart/
carte hydrographique – carte nautique
jūrlapis
Jūrinis žemėlapis, rodantis gylius, dugno ypatumus, dugno ir pakrantės reljefą, potvynius ir sroves tam tikrose jūros ar jūros ir žemyno srityse. *Kitaip: nautical chart*. 1/3/73

hydrography/
hydrographie
hidrogrãfija
Mokslas, apimantis vandenynų, jūrų, ežerų, upių ir jų pakrančių matavimus ir jų fizinių ypatybių aprašymus, iš dalies siejant tai su jų panaudojimu navigacijos reikmėms. 1/3/73

hyperbaric chamber/
caisson hyperbare – caisson de compression – caisson de plongée – caisson de recompression
barokãmera
Kamera, naudojama slėgiui padidinti iki tokio, kuris būna leidžiantis žemiau jūros paviršiaus vandenyje ir ore. Ši kamera yra vienintelis būdas dekompresijai, patirtai skrydžių ar nardymo metu, gydyti. *Kitaip: compression chamber; diving chamber; recompression chamber*. 1/10/84

hyperbolic navigation system/
système de navigation hyperbolique
hiperbolìnė navigãcijos sistemà
Radijo navigacijos sistema, kuria galima nustatyti orlaivio poziciją naudojant reikiamą imtuvą ir matuojant dviejų hiperbolinių pozicijos kreivių susikirtimą. Sistema pagrįsta impulsų siuntimo laiko skirtumo matavimu ar fazių skirtumo matavimu naudojant fazės atžvilgiu stabilizuotą nuolatinį signalą. *Žr. dar: decca; loran*. 1/12/74

hyperfocal distance/
distance hyperfocale
begalìnis žìdinio núotolis
Nuotolis nuo lęšio iki artimiausio fokusuojamo objekto, kai lęšis yra nustatytas į begalinį atstumą. 1/3/73

hypergolic fuel/
carburant hypergolique
hipergolìnis kùras
Kuras, kuris savaime užsidega, kai susimaišo su oksiduojančia medžiaga, pvz., anilinas su garuojančia azoto rūgštimi. Šis kuras naudojamas kai kurių raketų sistemų varikliams. 1/3/73

hypersonic/
hypersonique
viršgarsìnis
Viršijantis garso greitį 5 ir daugiau kartų. *Žr. dar: speed of sound.* 1/3/73

hyperstereoscopy/
hyperstéréoscopie
hipersterеoskòpija
Stereoskopinis regėjimas, kai reljefo ryškumas yra žymiai padidintas pasinaudojant fotografavimo bazės išplėtimu. *Kitaip: exaggerated stereoscopy*. 1/3/73

hypobaric chamber/
caisson hypobare – caisson d'altitude – caisson de décompression – caisson de plongée
hipobarokãmera
Kamera, naudojama slėgiui sumažinti iki tokio, kuris pasiekiamas kylant aukštyn. Šios kameros yra naudojamos mokymui ir tyrinėjimams. *Kitaip*: *altitude chamber; decompression chamber; diving chamber*. 1/10/84

hypsometric tinting/
teinte hypsométrique – coloriage hypsométrique – teinte de niveau
hipsomètrinis ãtspalvis
Metodas reljefams pavaizduoti žemėlapiuose naudojant skirtingas spalvas parinktiems aukščio lygiams. *Kitaip: altitude tint; elevation tint; layer tint.* 1/3/73

I

identification/
identification/identité
identifikãvimas/identiškùmas

1. Savo draugiškos nuostatos ar asmenybės parodymas veiksmais ar kitais būdais.
2. Pastebėto žmogaus, objekto ar reiškinio draugiškumo ar priešiškumo nustatymas veiksmais ar kitais būdais. *Žr. dar: detection; identification friend or foe; recognition.*
3. To paties tipo ar klasės objektų atskyrimas aiškinant vaizdus. *Kitaip: identity.* 1/12/84

identification friend or foe/
identification ami/ennemi
identifikãvimas, draũgas ar̃ prı́ešas

Sistema, skleidžianti elektromagnetines bangas, į kurias draugiškos pajėgos automatiškai reaguoja, pavyzdžiui, skleisdamos signalus (impulsus), ir tuo būdu išsiskiria iš priešo pajėgų. *Kitaip: IFF*. *Žr. dar: detection; identification; recognition.* 1/8/82

identity/
identité – identification
identiškùmas/identifikãvimas

Žr.: identification. 1/11/75

igniter/
allumeur
uždegı̀klis

Prietaisas, kuriuo sukeliama liepsna ar kibirkštis sprogdinimo grandinei sužadinti. 18/12/97

illumination by diffusion/
éclairage par diffusion
apšvietı̃mas išsklaı̃dant

Žr.: indirect illumination. 1/11/75

illumination by reflection/
éclairage par réflexion
apšvietı̃mas ãtspindžiu

Žr.: indirect illumination. 1/11/75

illumination fire/
tir éclairant
apšviečiamóji ugnı̀s

Šaudymas, plotui apšviesti. 1/3/73

image degradation/
affaiblissement de l'image
vaı̃zdo kokýbės pablogė́jimas

Konkrečios jutiklių sistemos netinkamai atliekamos funkcijos dėl jos netaisyklingo valdymo, informacijos apdorojimo ar fotojuostos panaudojimo. Šis terminas nevartotinas, jeigu kokybė pablogėja dėl neišvengiamų priežasčių (nesusijusių su jutiklių sistema), pvz., dėl atmosferinių trukdžių, sniego, debesų, rūko ir t.t. 1/11/75

image displacement/
déformation de l'image
vaı̃zdo póslinkis

Nuotraukoje – bet kokia matavimo ar pozicijos klaida. 1/3/73

image motion compensation/
compensation de filé
vaı̃zdo jùdesio kompensãcija

Tam tikras fotojuostos judėjimo greitis, siekiant kompensuoti lėktuvo ar kitos oro transporto priemonės judėjimą į priekį atliekant žemės paviršiaus objektų fotografavimą. 1/3/73

imagery/
imagerie
vaizdaı̃

Elektroninėmis ar optinėmis priemonėmis atgamintų objektų atvaizdų visuma fotojuostoje, elektroniniuose displėjuose ar kitose terpėse. 1/3/73

imagery collateral/
documents d'interprétation
papı̀ldomoji vaizdų̃ sulýginimo mẽdžiaga

Papildoma medžiaga, naudojama vaizdams aiškinti. 1/6/78

imagery correlation/
corrélation de représentation
vaizdų̃ koreliãcija

Santykis tarp skirtingų vaizdo konfigūracijų, susidarančių dėl skirtingos rūšies jutiklių, pozicijos ir fizinių charakteristikų. 1/11/75

imagery data recording/
enregistrement des données de représentation
vaizdı̀nės informãcijos registrãvimas

Oro erdvės stebėjimo aparatūros fiksuojamos vaizdinės informacijos apie padėtį oro erdvėje įrašymas, kad būtų galima vėliau ją peržiūrėti. 1/12/76

imagery exploitation/
exploitation photographique
vaizdų̃ panaudójimas

Ciklas, apimantis vaizdų apdorojimą ir atgaminimą pozityvo ir negatyvo forma, vaizdų rinkinių sudarymą, jų identifikavimą, paaiškinimą, matavimą, informacijos išgavimą, fotodokumentų parengimą ir jų išplatinimą. 1/9/74

imagery interpretation/
1. interprétation d'une représentation; 2. interprétation photographique
vaizdų paáiškinimas

1. Procesas, kurio metu nustatoma objektų, veiksmų ir vietovių, užfiksuotų vaizde, vieta, jie atpažįstami, identifikuojami ir apibūdinami.
2. Informacijos išgavimas iš nuotraukų ir kitų užfiksuotų vaizdų. *Kitaip: photographic interpretation*. 1/12/74

imagery interpretation key/
clé d'interprétation
vaizdų paáiškinimo rãktas

Bet kuri diagrama, schema, lentelė, sąrašas ir grupė pavyzdžių, aiškinant vaizdus naudojami juose matomiems objektams greitai atpažinti. *Kitaip: photo interpretation key.* 1/12/74

imagery pack/
dossier de représentation d'objectif
vaizdų rinkinỹs

Duomenų iš skirtingų vaizdų jutiklių rinkinys, aprėpiantis bendrą taikinio rajoną. 1/12/74

imagery sortie/
sortie de reconnaissance photographique – sortie photographique
fotografãvimo skrỹdis

Orlaivio skrydis vaizdiniams duomenims gauti (aerofotografavimui atlikti). *Kitaip: photographic sorti.* 1/3/73

immediate air support/
appui aérien immédiat – appui aérien urgent
skubióji aviãcijos paramà

Specifinė oro pajėgų parama pagal pareikalavimą mūšio metu, kuri negali būti suplanuota iš anksto. *Žr. dar: air support.* 1/3/73

immediate decontamination/
décontamination immédiate
dalìnis specialùsis švãrinimas

Švarinimas, kurį atlieka užteršti kariai, kad išsaugotų gyvybes ir būtų mažesni nuostoliai. Jis apima aprangos ir ekipuotės švarinimą. *Žr. dar: decontamination; operational decontamination; thorough decontamination*. 1/11/91

immediate destination/
destination immédiate
atvykìmo vietà

Laivo ar konvojaus atvykimo vieta nepriklausomai nuo to, ar maršruto instrukcijos buvo duotos, ar ne. *Žr. dar: original destination*. 1/3/73

immediate operational readiness/
situation paré à combattre
vìsiška operãcinė parengtis

Ginkluotųjų pajėgų būklė, leidžianti tuoj pat stoti į kovą. *Žr. dar: nuclear weapon exercise; nuclear weapon manoeuvre*. 1/3/81

immediately vital cargo/
cargaison immédiatement vitale
gyvýbiškai svarbùs krovinỹs

Pakrautas krovinys, kurį šalis gavėja laiko gyvybiškai svarbiu karo tikslams nepaisant rizikos laivui. Jei krovinys yra vežamas kitos šalies laivu, ta šalis turi duoti sutikimą gabenti šį krovinį. Terminas vartojamas tik kalbant apie laikotarpį, kai vykdomas tokio krovinio pergabenimas. *Žr. dar: cargo*. 1/3/73

impact action fuze/
fusée percutante
smũginis sprogdìklis

Sprogdiklis, suveikiantis, kai bomba ar sviedinys atsitrenkia į objektą, pvz., smogiamasis sprogdiklis, kontaktinis sprogdiklis. *Kitaip: direct action fuze. Žr.: fuze*. 1/3/73

impact area/
zone d'impact – réceptacle
kritìmo zonà

Rajonas, turintis nustatytas ribas, kuriame visi šaudmenys/sprogmenys turi paliesti žemę. 1/3/73

impact point/
point d'impact
kritìmo tãškas

Žr.: point of impact. 1/12/74

impact pressure/
pression d'impact
smũgio slẽgis

Skirtumas tarp Pitot slėgio ir statinio slėgio. 1/8/79

implementation/
mise en application
įgyvéndinimas

NATO narės įsipareigojimų, nustatytų standartizacijos sutartyje, vykdymas. *Žr. dar: NATO standardization agreement; ratification; reservation.* 1/11/94

implosion weapon/
arme à implosion
implòzinis giñklas

Įrenginys, kuriame skylančios medžiagos kiekio, mažesnio už kritinę masę, tūris yra staiga sumažinamas slegiant taip, kad susidaro virškritinės masės ir gali įvykti sprogimas.
Suslėgimas pasiekiamas naudojant rutulio pavida-

lo specialiai padarytą formą iš paprastų sprogmenų, kurie sprogdami sudaro į vidų nukreiptą implozinę bangą. Skylanti (atominė) medžiaga būna rutulio centre. 1/11/85

imprint/
référence de publication
informãcija apiẽ léidinį ir leidė́ją
Trumpas užrašas žemėlapio užrėmyje, kuriame pateikiami šie duomenys ar kai kurie iš jų: išleidimo ir spausdinimo data, leidėjo ir spaustuvės pavadinimai, išleidimo vieta, tiražas ir pan. 1/3/73

improvised early resupply/
ravitaillement improvisé
ankstyvàsis papìldomasis tiekìmas
Transportavimas sausumoje esančių prekių, kurias galima lengvai pakrauti į laivus. *Žr. dar: element of resupply*. 1/3/73

improvised explosive device/
dispositif explosif de circonstance
improvizúotasis sprogdìnimo ùžtaisas
Greitosiomis padėtas ar pagamintas užtaisas su naikinamosiomis, nuodingosiomis, pirotechninėmis ar padegamosiomis medžiagomis. Paprastai daromas ne iš kovinių komponentų, nors jie gali įeiti į jo sudėtį. 1/10/92

in support/
en appui
paremt̃i
Žodis, vartojamas nurodant užduotį suteikti artilerijos paramą ugnimi formuotei ar vienetui. Ryšių karininkai ir stebėtojai paprastai neskiriami. *Žr. dar: at priority call; direct support*. 1/7/85

in support of/
en appui de
pàremiantis
Teikiantis paramą kitai formuotei, vienetui ar daliniui, likdamas pavaldus savo vadui. *Žr.: support*. 25/9/98

in-place force/
force en place
dislokúotosios pãjėgos
NATO paskirtos pajėgos, kurios taikos metu dislokuotos nustatytos NATO vadovybės karinėje zonoje. 1/7/85

incapacitating agent/
agent incapacitant
neveiksnùmą sùkelianti mẽdžiaga
Cheminė medžiaga, sukelianti laikino neveiksnumo būklę (kuri skiriasi nuo sukeliamos riaušių malšinimo medžiagų), fizinius ar protinius negalavimus, kurie gali tęstis valandas ar dienas po to, kai pasitraukiama iš medžiaga užterštos vietos. Medicinos pagalba, nors ne visada reikalinga, padeda greičiau išgyti. *Žr. dar: chemical agent; riot control agent*. 1/3/82

inclination angle/
assiette longitudinale
palinkìmo kam̃pas
Žr.: pitch angle. 1/12/79

indefinite call sign/
indicatif d'appel indéfini
bendràsis šaukinỹs
Šaukinys, kuris nereiškia tam tikros bazės, dalinio, vadovybės ar vieneto, tačiau gali reikšti bet kurį iš jų ar jų grupę. *Žr.: call sign*. 1/3/73

independent/
indépendant
savarañkiškas
Laivybos kontrolei priklausantis prekybos laivas, plaukiantis vienas, be karinio laivo palydos. *Žr. dar: military independent.* 1/6/78

independent ejection system/
système d'éjection indépendant
savarañkiškoji katapultãvimo sistemà
Žr.: ejection systems. 1/3/81

independent mine/
mine autonome
nevaldomoji minà
Mina, kuri po padėjimo nėra valdoma. *Žr. dar: mine.* 1/11/94

index contour line/
courbe maîtresse
parỹškintoji horizontãlė
Pastorinta reljefo linija, išsiskirianti iš tarpinių reljefo linijų. Paprastai kas penkta horizontalė paryškinama siekiant palengvinti aukščių nustatymą. *Žr. dar: intermediate contour line*. 1/3/73

index to adjoining sheets/
carton index
gretimų lãpų rodỹklė
Žr.: inter-chart relationship diagram. 1/11/91

indicator/
indice
rodìklis
Žvalgyboje – informacija, leidžianti suprasti galimo priešo ketinimus ar galimybes atlikti kokią nors veiklą arba jos atsisakyti. 1/3/81

indirect air support/
appui aérien indirect
netiesióginė aviācijos paramà

Aviacijos parama sausumos ar jūrų pajėgoms atliekant veiksmus ne prieš priešo pajėgas, dalyvaujančias taktiniame mūšyje, o prieš kitus objektus. Ji apima pranašumo ore įgijimą ir išlaikymą, užtvaras bei užpuldinėjimo veiksmus. *Žr. dar: air support*. 1/3/73

indirect fire/
tir indirect
netiesióginė ugnìs

Ugnis į taikinį, kurio taikytojas nemato. *Žr. dar: fire.* 1/3/73

indirect illumination/
éclairage indirect
netiesióginis apšvietìmas

Kovos lauko apšvietimas prožektoriais ar pirotechninėmis šviečiamosiomis medžiagomis išsklaidymo ir atspindžio būdu:

1. Apšvietimas išsklaidant: rajono apšvietimas žemiau ir į šoną truputį pakeltu prožektoriumi ar(ir) pirotechninėmis šviečiamosiomis medžiagomis, pasinaudojant šviesa, sklaidoma atmosferos dulkelių.

2. Apšvietimas atspindžiu: rajono apšvietimas atspindint šviesą nuo žemų debesų.

Vienas ar abu šie efektai gaunami, kai prožektorius būna priedangoje ar jo spindulys yra maksimalaus pločio. *Žr. dar: battlefield illumination; full beam spread*. 1/11/75

indirect laying/
pointage indirect
netiesióginis táikymas

Pabūklo nutaikymas į kokį nors fiksuotą objektą, vadinamą "taikymo tašku", o ne tiesiogiai į taikinį, arba, pvz., pagal pabūklo vado komandas, kada taikinys nėra matomas iš ginklo pozicijos. 1/8/76

individual nuclear, biological and chemical protection/
protection nucléaire, biologique et chimique individuelle
individualióji apsaugà nuõ branduolìnio, biològinio ir chèminio giñklo

Asmens apsisaugojimas nuo branduolinio, biologinio ar cheminio pavojaus naudojant apsauginę aprangą ir(ar) individualiąją įrangą. 1/4/82

individual protective equipment/
équipement individuel de protection
individualiõsios apsaugõs ekipuõtė

Branduolinio, biologinio ir cheminio karo veiksmų atveju – apranga ir įranga, reikalinga tam, kad asmuo būtų apsaugotas nuo biologinio ir cheminio pavojaus ir tam tikro branduolinio ginklo poveikio. 1/7/93

induced precession/
précession induite
indukúotoji rotãcija

Rotacija, gaunama, kai jėgos momentas paveikia girokompasą. *Žr. dar: precession.* 1/8/76

induced radiation/
radiation induite
indukúotasis radioaktyvùmas

Jonizuojančioji spinduliuotė, susidaranti kaip radioaktyviųjų medžiagų (neutronų) poveikio rezultatas. *Žr. dar: contamination; residual radiation*. 1/3/73

induction circuit/
mise de feu à induction
indùkcinė grandìnė

Jūrų minų kare – grandinė, paveikiama magnetinio lauko keitimosi, sukelto arti plaukiančio laivo ar dėl tralo kintamosios elektros srovės. 1/11/75

inert filling/
charge inerte
inèrtinis ùžtaisas

Nesprogstamasis užtaisas tokio paties svorio, kaip ir sprogstamasis. *Žr. dar: charge-2*. 1/11/75

inert mine/
mine inerte – mine morte
inèrtinė minà

Mina ar tikslus minos maketas be sprogmenų. *Žr. dar: disarmed mine; drill mine; mine; practice mine*. 1/11/86

inertial navigation system/
système de navigation à inertie
inèrcinė navigãcijos sistemà

Savarankiška navigacijos sistema, kuriai naudojami inerciniai detektoriai, automatiškai nustatantys transporto priemonės buvimo vietą, judėjimo kryptį ir greitį. 1/10/80

infill/
teinte de remplissage
spalvinimas

Kartografijoje – plotinių vietovės elementų ir plotinių sutartinių ženklų, pvz., kelio, miestelio, ežero ir t.t., spalvinimas. 1/3/73

infiltration/
infiltration
infiltrãcija

Slaptas atskirų karių ar nedidelių grupių įsiskverbimas į (per) priešo pozicijas nesusiduriant su juo. 1/8/82

inflight report/
compte rendu en vol
pranešìmas skrỹdžio metù
Pranešimo forma, kuria lėktuvo įgula skrydžio metu praneša apie atlikto uždavinio rezultatus. Ji naudojama pranešti svarbiai taktinei informacijai, kuri, gauta po skrydžio, būtų nenaudinga. 1/3/73

influence field/
champ d'influence
póveikio laũkas
Laivo ar minų tralo sudaromas nekontaktinis poveikio laukas. 1/12/76

influence mine/
mine à influence
nekontãktinė minà
Mina, kuri sužadinama kokios nors taikinio fizinės ypatybės ar pačios minos spinduliavimo. *Žr.: mine*. 1/11/94

influence release sinker/
crapaud à largage à influence
nekontãktinės mìnos paleidìmo gramzdìklis
Gramzdiklis, kuris inkarinę ar kylančiąją miną laiko jūros dugne ir ją paleidžia reaguodamas į kokį nors laivo poveikį, pvz., elektromagnetinį lauką, akustinį spinduliavimą.1/11/94

influence sweep/
drague à influence
nekontãktinis trãlas
Tralas, kuris sukelia tokį pat nekontaktinį poveikį kaip ir laivas, ir tuo sužadina miną. 1/12/76

information/
information – renseignement brut
informãcija
Neapdoroti įvairių rūšių duomenys, kurie gali būti naudojami parengiant žvalgybinę informaciją. *Žr. dar: collection plan; intelligence cycle*. 1/7/88

information box/
cadre d'informations
informãcijos lentẽlė
Plotas, pažymėtas jūrlapyje, fotoplane, žemėlapyje ir t.t., skirtas atpažinimo, nurodymo ir mastelio informacijai. *Žr. dar: reference box; reliability diagram*. 1/7/88

information requirements/
besoins en information – besoins en renseignement brut
informãcijos póreikis
Tie informacijos apie priešą ir jo padėtį duomenys, kurie turi būti surinkti ir apdoroti įvykdant vado žvalgybos informacijos reikalavimus. *Žr. dar: collection plan; priority intelligence requirements.* 1/7/80

infrared film/
film infrarouge
fotojúosta, jautrì infraraudonìesiems spinduliáms
Fotojuosta, padengta infraraudoniesiems elektromagnetinio spektro spinduliams jautria emulsija. 1/11/77

infrafed linescan system/
analyseur infrarouge à balayage linéaire
infraraudonóji linijìnė skenãvimo sistemà
Infraraudonoji įrašymo sistema, skenuojanti žemės paviršių ir atliekanti įrašą. *Žr. dar: laser linescan system*. 1/12/79

infrared radiation/
radiation infrarouge
infraraudonàsis spinduliãvimas
Spinduliavimas, skleidžiamas ar atspindimas infraraudonojoje elektromagnetinio spektro dalyje. 1/3/79

infrastructure/
infrastructure
infrastruktūrà
Žodis, paprastai reiškiantis nekilnojamąjį turtą ir stacionarius įrenginius, statybas ir bazes, skirtas karinėms pajėgoms aprūpinti ir valdyti. 1/3/73

initial approach/
approche initiale
pradìnis artė́jimas tũpti
1. Skrendant pagal prietaisus, ta pradinio artėjimo tūpti dalis, kai lėktuvas palieka pradinį artėjimo tašką ir manevruoja, kad patektų į tarpinį artėjimą tūpti. Pradinis artėjimas baigiasi ties tarpinio artėjimo tašku arba, jeigu jo nėra, ties galutiniu artėjimo pradžios tašku.
2. Ta lėktuvo vizualiojo artėjimo tūpti dalis, kuri yra virš paskirto aerodromo ar virš pranešimo taško, nuo kurio pradedamas artėjimas tūpti. 1/6/84

initial approach area/
aire d'approche initiale
pradìnio artė́jimo tũpti zonà
Nustatyto dydžio zona tarp paskutinio navigacinio taško ar apskaičiuotos padėties ir įrenginio, naudojamo artėjimui tūpti pagal prietaisus, ar vieto-

vės taško su ta įranga, kuri pažymi liniją, ties kuria baigiasi pradinis artėjimas tūpti. 1/3/73

initial contact report/
compte rendu initial de contact
pranešìmas apiẽ príešo aptikìmą
Žr.: contact report. 1/3/73

initial draft plan/
project de plan initial
pirmìnis plãno projèktas
Planas, kuris yra parengtas ir suderintas tam tikro štabo bei parengtas derinti su kitomis karinėmis vadovybėmis. Jis negali būti įgyvendinamas jį parengusio vado, bet ekstremaliu atveju gali būti naudojamas kaip pagrindas operaciniam įsakymui parengti. *Žr. dar: draft plan; coordinated draft plan; final plan; operation plan*. 1/3/79

initial early resupply/
ravitaillement initial
pradìnis ankstyvàsis atsargų papìldymas
Laivų su reikiamais kroviniais, kuriais kariuomenė bus aprūpinama po D dienos, judėjimas į priekį. Jis apima laivyno perkėlimą ir išsklaidymą iš pagrindinių uostų ir prieplaukų į mažesnius, pagalbinius uostus, prieplaukas ir inkaravietes. *Žr. dar: element of resupply*. 1/3/73

initial path sweeping/
dragage d'une bande initiale
pirmìnis tralãvimas
Jūros išminavimo operacijose – pirmasis minų tralerio perplaukimas saugesniam keliui iš paskos plaukiantiems minų traleriams padaryti. *Žr. dar: precursor sweeping.* 1/11/75

initial point/
1. 5. point initial; 2. trace origine; 3. point d'orientation (air); 4. point de contrôle
pradìnis tãškas
1. Tiksliai nustatytas taškas, aiškiai matomas vizualiai ir(ar) elektroniniu būdu, žymintis judėjimo link taikinio pradžią.
2. Iš anksto pažymėtas žemės paviršiaus taškas, kuris naudojamas kaip atskaitos taškas.
3. Pirmasis taškas, pažymintis judančio taikinio poziciją ant ženklinimo lentos.
4. Desanto operacijose – taškas arti tūpimo zonos, kur orlaivių formuotės su parašiutininkais atlieka paskutinius krypties pakeitimus prieš praskrisdamos virš parašiutininkų iššokimo vietos ar tūpimo zonos.
5. Skrydžių valdymo punktas arti tūpimo zonos, iš kurios pavieniai sraigtasparniai nukreipiami į jų tūpimo aikšteles. 1/9/74

initial programmed interpretation report/
compte rendu initial d'interprétation
pirmìnis programúotasis áiškinimo pranešìmas
Standartizuotas vaizdų aiškinimo pranešimas, kuriuo informuojama apie nustatyto uždavinio tikslus ar kitą svarbią žvalgybos informaciją, kuri gali būti lengvai priskirta prie šių tikslų ir kuri nebuvo pranešta kitose ataskaitose. 1/9/81

initial radiation/
rayonnement initial
pirmìnė radiãcija
Radiacija, daugiausia neutronų ir gama spindulių, kurią sukelia branduolinis sprogimas ir kuri sklinda nuo ugnies kamuolio minutę po sprogimo pradžios. *Žr.: residual radiation*. 1/3/73

initial unloading period/
phase de déchargement initial
pradìnis iškrovìmo laĩkas
Amfibinėse operacijose – judėjimo iš laivų į krantą etapo dalis, kai iškrovimas yra susijęs su taktine padėtimi ir turi atitikti išlaipinimo pajėgų poreikius. Visi padaliniai, kuriuos numatoma išlaipinti šiame etape, suskirstomi serijomis. *Žr. dar: general unloading period.* 1/6/81

initiation/
amorçage
sužãdinimas
1. Prietaiso veikimo stadija, kuri yra pirmoji sprogdinimo grandinės dalis, kai, gavus reikiamą impulsą, sukeliama sprogstamosios medžiagos detonacija ar degimas.
2. Branduolinėse reakcijose – veiksmas, sukeliantis grandininę reakciją skylančioje masėje, kuri yra pasiekusi kritinę masę (dažniausiai staiga paleidžiant į ją didelį kiekį neutronų). 1/9/81

inset/
carton intérieur
įdėtìnis lãpas
Atskiras žemėlapis, atspausdintas didesniame žemėlapyje. Būna trijų formų:
1. teritorija, geografiškai neįeinanti į vaizduojamąją žemėlapio lape, tačiau dėl patogumo ar kitokių priežasčių įtraukiama į jį, paprastai to paties mastelio (nestandartinio, dvigubo ar didesnio formato žemėlapis);
2. žemėlapio lapo ar jūrlapio padidinto mastelio dalis;
3. aplinkinių vietovių smulkesnio mastelio žemėlapis orientavimuisi palengvinti. 1/3/73

inshore patrol/

défense littorale
pakráńčių gynýba
Pakrantės gynybos zonoje veikianti laivyno sargyba, kurią sudaro visi uosto gynybos elementai, pakrantės stebėjimo sistema, sargybos lėktuvų paramos bazės, orlaiviai ir pakrančių apsaugos stotys. 1/3/73

instantaneous vertical speed indicator/ indicateur de vitesse verticale instantanée
momentalùsis vertikãliojo greĩčio indikãtorius
Žr.: vertical speed indicator. 1/11/80

instructional mine/ mine d'instruction
mókomoji minà
Inertinė mina, naudojama mokymo tikslams ir paprastai tam tikslui išardyta į sudedamąsias dalis. *Žr. dar: inert mine; practice mine*. 1/10/84

instrument approach procedure/ procédure d'approche aux instruments
artéjimo tūpti pagal príetaisus tvarkà
Iš anksto nustatytos procedūros, kad skrendantis orlaivis būtų kreipiamas pagal prietaisus nuo pradinio artėjimo iki tūpimo taško, iš kurio galima nutūpti vizualiai ar pradėti nutraukti tūpimo procedūrą. 1/9/81

instrument flight/ vol aux instruments
skrỹdis pagal príetaisus
Skrydis, kada orlaivio skrydžio kryptis ir padėtis yra kontroliuojami tik naudojantis prietaisais. 1/3/73

instrument landing system/ système d'atterrissage aux instruments
tūpìmo pagal príetaisus sistemà
Radionavigacinė tūpimo sistema, padedanti valdyti orlaivį vertikalioje ir horizontalioje plokštumose. Kartais rodo atstumą iki tūpimo taško. *Žr. dar: localizer*. 1/1/80

instrument recording photography/ enregistrement photographique des instruments
fotogrãfinis duomenų įrãšymas
Prietaisų duomenų fotografavimas. 1/3/73

insurgency/ sédition
sukilìmas
Organizuotas judėjimas, kurio tikslas – nuversti esamą valdžią ardomąja veikla ir ginkluotais veiksmais. 1/7/80

integrated logistic support/ soutien logistique intégré
integrúotoji logìstinė paramà
Vadyba ir techninis procesas, kuriais aprūpinimas ir logistinė parama įtraukiama į sistemos (įrangos) gyvavimo ciklą ir visi logistinės paramos elementai būna suplanuojami, įsigyjami, išbandomi, pateikiami laiku ir palankiausia kaina. 1/11/94

integrated staff/ état-major intégré
integrúotasis štãbas
Štabas, kuriame į kiekvieną etatą yra skiriamas karininkas nekreipiant dėmesio į tautybę ir kariuomenės rūšį. *Žr. dar: joint staff; parallel staff; staff.* 1/3/73

integrating circuit/ mise de feu à intégration
intègrinė grandinė
Grandinė, kurios sužadinimas priklauso nuo laiko, kada grandinė pradės veikti. 1/11/75

integration/
1. superposition; 2. synthése
sujungìmas
1. Fotografijoje – procesas, kai patenkinamą radaro vaizdą, matomą keliuose ekranuose, galima gauti vienu atspaudu, arba procesas, kuriuo keletas fotografinių vaizdų sujungiami į vieną vaizdą.
2. Žvalgybos srityje – žvalgybinės informacijos apdorojimo ciklo dalis, kai išanalizuota informacija ar(ir) žvalgybiniai duomenys yra sujungiami į bendrą modelį rengiant tolesnę žvalgybinę informaciją. *Žr. dar: intelligence cycle*. 1/7/94

intelligence/ renseignement
žvalgýbinė informãcija (žvalgýba)
Produktas, gaunamas apdorojus informaciją apie užsienio valstybes, priešiškas ar potencialiai priešiškas pajėgas bei vykstančių ar numatytų operacijų rajonus. Terminas taip pat taikomas veiklai, kuria gaunama žvalgybinė informacija, ir organizacijoms, kurios vykdo tokią veiklą. *Žr. dar: all-source intelligence; basic intelligence; collection management; combat intelligence; current intelligence; intelligence cycle; security intelligence; strategic intelligence; tactical intelligence; target intelligence; technical intelligence*. 1/3/81

intelligence cycle/ cycle du renseignement
žvalgýbinės informãcijos cìklas
Veiksmų, kuriais informacija gaunama, sugrupuojama, apdorojama, paverčiama žvalgybinės infor-

macijos produktais ir pateikiama vartotojams, seka. Ciklą sudaro keturi etapai:
1. Nurodymas – žvalgybos reikalavimų apibrėžimas, informacijos surinkimo planavimas, įsakymų ir prašymų informacijos rinkimo agentūroms išleidimas ir nuolatinė jų darbo kontrolė.
2. Rinkimas – rinkimo agentūrų šaltinių panaudojimas ir gautos informacijos pateikimas atitinkamam apdorojimo vienetui.
3. Apdorojimas – informacijos pavertimas žvalgybinės informacijos produktais, atliekant sugrupavimą, įvertinimą, analizę, sujungimą ir paaiškinimą.
4. Platinimas – žvalgybinės informacijos pateikimas laiku, tinkama forma, bet kokiomis tinkamomis priemonėmis tiems, kuriems ši informacija reikalinga. *Žr. dar: agency; analysis; collation; collection management; collection plan; evaluation; information; integration; intelligence; interpretation; priority intelligence requirements*. 1/9/81

intelligence estimate/
appréciation "renseignement"
žvalgýbinis įvértinimas
Raštiškas ar žodinis turimos žvalgybinės informacijos, susijusios su specifine padėtimi ar sąlygomis, įvertinimas norint nustatyti priešo ar galimo priešo galimus veiksmų eigos variantus ir jų įgyvendinimo tikimybę. 1/7/83

intensity factor/
coefficient d'intensité
intensyvùmo koeficieñtas
Koeficientas, taikomas planuojant veiklą numatomam intensyvumui ar specifiniam operacijos pobūdžiui tam tikrame rajone tam tikru laikotarpiu įvertinti. Taikomas standartinei dienos aprūpinimo normai, kad būtų galima apskaičiuoti kovinio aprūpinimo normą dienai. 1/9/81

intensity mine circuit/
mise de feu à intensité
intensyvióji mìnos grandìnė
Grandinė, kurios sužadinimas priklauso nuo signalo stiprumo, pasiekiančio lygį, kuris iš anksto nustatytu minimumu skiriasi nuo signalo stiprumo, kurį mina paprastai gauna, kada laivų nėra arti jos. 1/11/75

inter-chart relationship diagram/
carton index
lãpų išdėstymo schemà
Schema ar diagrama žemėlapyje ar jūrlapyje, rodanti vieno mastelio ir serijos žemėlapių ar jūrlapių išdėstymą, lapų pavadinimus ir (ar) nomenklatūras. *Kitaip: index of adjoining sheets.* 1/12/74

inter-command exersise/
exercice inter-commandements
tarptautìnės vadovýbių pratýbos
Pratybos, kuriose dalyvauja du ar daugiau pagrindinių NATO vadovų ir (ar) jų pavaldinių. *Žr. dar: extent of a military execise*. 1/9/75

inter-look dormant period/
période d'insensibilisation entre impulsions
mìnos nejautrùmo tárpsnis
Laiko tarpas po kiekvieno jautrumo tarpsnio, kai jūrų minos, kintamojo jautrumo jūrų minos, užtaisas yra neutralus. 1/12/76

intercept point/
point d'interception
pérėmimo tãškas
Taškas, į kurį nukreipiamas orlaivis, kad galėtų įvykdyti perėmimą. 1/4/73

intercept receiver/
détecteur d'interception radioélectrique
pérėmimo imtùvas
Imtuvas elektromagnetiniam spinduliavimui tam tikroje elektromagnetinio spinduliavimo sferoje, į kurią jis yra nutaikytas, nustatyti ir parodyti vizualiai ir (ar) garso signalu. 1/4/73

intercepting search/
recherche d'interception
pérėmimo paieškà
Paieška, kurios tikslas – užkirsti kelią priešui, kurio buvusi pozicija yra žinoma ir kurio vėlesni kurso ir greičio duomenys gali būti atspėti. 1/3/73

interceptor/
intercepteur – chasseur d'interception
pérėmimo órlaivis
Orlaivis su įgula, naudojamas atpažinimui ar (ir) mūšiui su skraidymo priemonėmis. *Kitaip: fighter interceptor*. *Žr. dar: fighter*. 1/4/73

interceptor controller/
contrôleur d'interception aérienne
pérėmimo vadõvas
Karininkas, kuris valdo naikintuvus, jam paskirtus perėmimo ore tikslais. *Žr. dar: air control*. 1/4/73

interchangeability/
interchangeabilité
sukeičiamùmas
Būklė, kai du ar daugiau daiktų turi tokias funkcines ir fizines savybes, kad yra vienodo veikimo ir patvarumo ir gali būti vienas kitu pakeisti be jų pačių ar gretimų daiktų pakeitimo, išskyrus reguliа-

vimą. *Žr. dar: commonality; common user item;compatibility*. 1/4/73

intercount dormant period/
période d'insensibilisation après avance
neveiklùsis laikótarpis tarp skaičiãvimų
Jūrų minų kare – laikotarpis po laivo skaitiklio įjungimo, iki jis galės būti įjungtas kitą kartą. 1/8/76

interdiction fire/
tir d'interdiction
užtveriamóji ugnìs
Taško ar ploto apšaudymas, kad priešas negalėtų jais pasinaudoti. 1/4/73

intermediate approach/
approche intermédiaire
tárpinis artéjimas tūpti
Orlaivio, artėjančio tūpti pagal prietaisus, skrydžio dalis, kurios metu ištaisoma orlaivio konfigūracija, greitis ir padėtis. Suderina pradinį artėjimą tūpti su galutiniu artėjimu tūpti. Šis tarpsnis prasideda nuo tarpinio artėjimo tūpti taško ir baigiasi ties galutinio artėjimo tūpti kontroliniu tašku. 1/6/84

intermediate area illumination/
éclairage de la zone intermédiaire
tárpinis plóto apšvietìmas
Zonos, kuri eina į gilumą nuo apšaudymo zonos pradžios (apie 2000 m) ir tęsiasi iki maksimalaus daugumos divizijos artilerijos pabūklų šaudymo nuotolio (apie 10 000 m), apšvietimas. 1/4/73

intermediate contour line/
courbe de niveau normale
tarpinė horizontãlė
Horizontalės, braižomos tarp paryškintųjų horizontalių. Priklausomai nuo reljefo laipto ir žemėlapio mastelio, tarp paryškintųjų horizontalių gali būti trys ir daugiau tarpinių horizontalių. *Žr. dar: index contour line.* 1/4/73

intermediate marker/
marqueur intermédiaire
tárpinis žénklas
Sausumos minų kare – natūralus, dirbtinis ar specialiai padarytas ir įrengtas ženklas, kuris naudojamas kaip nuorodos ženklas tarp antžeminio orientyro ir minų lauko. *Žr. dar: marker*. 1/4/73

intermediate objective/
objectif intermédiaire
tárpinis objèktas
Sausumos operacijose – rajonas ar vieta tarp pradinės linijos ir objekto, kurie turi būti užimti ir (ar) išlaikyti. 1/2/88

intermittent arming device/
dispositif de réceptivité intermittente
pértraukiamojo užtaĩsymo įtaisas
Minos įtaisas, kad ji galėtų būti perjungiama į kovinę padėtį tik nustatytu laiku. 1/11/75

intermittent illumination/
éclairage intermittent
apšvietìmas sù pértrūkiais
Šaudymas šviečiamaisiais sviediniais šaudoma nereguliariais tarpais. 1/3/74

internal radiation/
rayonnement interne
vidìnis spinduliãvimas
Neutronų spinduliavimas (alfa ir beta dalelės bei gama spinduliavimas), kylantis iš radioaktyviųjų medžiagų, esančių kūne. 1/4/73

international actual strength/
effectif international réel
užimtų tarptautìnių etãtų skaĩčius
Karių ir civilių, užimančių tarptautinius etatus einamuoju metu, skaičius. 1/12/76

international call sign/
indicatif d'appel international – signe distinctif
tarptautìnis šaukinỹs
Radijo stotims atpažinti vartojamas šaukinys, gaunamas pagal nustatytas taisykles iš Tarptautinės ryšių sąjungos. Pirmoji ar pirmosios dvi raidės nurodo valstybę, kurioje yra radijo stotis (kai naudojama vizualinei signalizacijai, tarptautinis šaukinys vadinamas signalinėmis raidėmis). 1/4/73

international civilian personnel with NATO status/
personnel civil international à statut OTAN
tarptautìnis civìlinis NÃTO personãlas
Civiliai, paskirti į patvirtintus NATO tarptautinius etatus. 1/10/78

international cooperative logistics/
coopération logistique internationale
tarptautìnė kooperãcinė logìstika
Bendradarbiavimas ir abipusė parama logistikos srityje derinant politiką, planus, procedūras, veiklą ir bendrąjį aprūpinimą bei keitimąsi priemonėmis remiantis dvišaliais ir daugiašaliais susitarimais, įskaitant ir atitinkamų išlaidų kompensavimą. 1/7/85

international date line/

ligne internationale de changement de date
tarptautìnė demarkãcinė parõs laĩko lìnija
Linija, apytiksliai sutampanti su 180 laipsnių dienovidiniu (priešingas Grinvičo dienovidiniui) ir aplenkianti tam tikras gyvenamąsias teritorijas. Kertant šią liniją, data keičiasi viena diena. *Kitaip*: *date line*. 1/4/73

international identification code/ indice international d'identification
tarptautìnis identifikãvimo kòdas
Geležinkelių terminologijoje – kodas, pagal kurį identifikuojamas karinis traukinys nuo išvykimo iki atvykimo taško. Kodą sudaro skaičiai, raidės ar simboliai, kuriais žymimas prioritetas, šalis, iš kurios vykstama, išvažiavimo diena, šalies atpažinimo kodas ir šalis, į kurią vykstama. 1/3/81

international job description/ fiche de poste international
tarptautìnių pareigũ apibũdinimas
Konkrečių pareigų, atsakomybės ir kvalifikacijos, susijusios su konkrečiu tarptautiniu etatu, apibūdinimas. 1/11/75

international loading gauge (GIC)/ gabarit international de chargement (GIC)
tarptautìnis króvinio gabarìtas
Krovinio gabaritas pagal tarptautinius geležinkelių susitarimus. Krovinys, kuris pagal minėtą susitarimą neviršija nustatytų matmenų, gali būti vežamas be suvaržymų per daugelį Vakarų Europos valstybių. GIC – sutrumpinimas iš "gabarit international de chargement"; anksčiau buvo vartojama santrumpa PPI. 1/7/85

international manpower ceiling/ maximum autorisé en effectifs internationaux
tarptautìnio personãlo ribà
Tarptautinių etatų, karinių ir civilinių, kurie yra patvirtinti kiekvienai tarptautinei organizacijai, visuma. 1/11/75

international map of the world/ carte internationale du monde
tarptautìnis pasáulio žemėlapis
1:1 000 000 mastelio žemėlapių serija, spausdinama keliolikos valstybių remiantis bendrai priimtais tarptautiniais reikalavimais. 1/8/74

international military personnel/ personnel militaire international
tarptautìnis karìnis personãlas
Kariai, paskirti į patvirtintus tarptautinius karinius etatus. 1/11/77

international military post/ poste militaire international
tarptautìnis karìnis etãtas
Patvirtintas tarptautinis karinis etatas, kuris turi būti užimtas kario, kurio alga ir išlaikymas yra jo valstybės atsakomybė. 1/8/76

international personnel/ personnel international
tarptautìnis personãlas
Karinis ar civilinis personalas, paskirtas į patvirtintus tarptautinius etatus. 1/11/75

international post/ poste international
tarptautìnis etãtas
Patvirtintas taikos meto ar nepaprastosios padėties laikotarpio struktūros, etatas, pareigos, darbas ar paskyrimas turintys tarptautinį pareigų apibūdinimą. Į šį etatą paskirtas asmuo yra atsakingas tarptautinei vadovybei. 1/11/75

interoperability/ interopérabilité
sąveikùmas
Sistemų, vienetų ar pajėgų galėjimas teikti ar priimti paslaugas iš kitų sistemų, vienetų ar pajėgų ir naudoti šias paslaugas taip, kad apsikeitus būtų galima efektyviai veikti kartu. *Žr. dar: commonality*. 1/4/73

interpretability/ possibilité d'interprétation
paaiškinamùmas
Vaizdo kokybės ir masto tinkamumas paaiškinimui pagal pasirinkto taikinio reikalavimus.
1. Prastas – vaizdas nepakankamas pateikti duomenims, susijusiems su tam tikru taikiniu.
2. Vidutiniškas – vaizdas yra pakankamas pateikti duomenims apie tam tikrą taikinį tik su vidutiniškos kokybės detalėmis.
3. Geras – vaizdas yra pakankamas pateikti duomenims apie tam tikrą taikinį su svarbiomis detalėmis.
4. Labai geras – vaizdas yra pakankamas pateikti duomenims apie tam tikrą taikinį su visomis detalėmis. 1/12/79

interpretation/ interprétation
paáiškinimas
Žvalgyboje – paskutinis žvalgybos ciklo apdoroji-

mo etapas, kurio metu informacijos reikšmė ar (ir) žvalgybiniai duomenys yra įvertinami remiantis turimų žinių visuma. *Žr. dar: intelligence cycle*. 1/7/94

interrupted line/
ligne discontinue
pértrauktoji lìnija

Brūkšninė ar taškinė linija žemėlapyje, rodanti neaiškių objektų ar kitų elementų išsidėstymą. 1/4/73

interval/
intervalle
tárpas/intervãlas

1. Tarpas tarp gretimų laivų grupių, matuojamas bet kuria kryptimi tarp tų laivų kiekvienoje grupėje.
2. Tarpas tarp dviejų gretimų asmenų, vienetų ar transporto priemonių rikiuotėje.
3. Tarpas tarp gretimų orlaivių, matuojamas nuo priekio į galą ir išreiškiamas laiko ar nuotolio vienetais.
4. Laiko tarpas tarp fotografavimų.
5. Artilerijos baterijoje, iš dešinės ar iš kairės, komanda nurodomas laiko tarpas tarp pabūklo šūvių. Penkios sekundės yra standartinis laiko tarpas.
6. Artilerijoje – laiko tarpas sekundėmis tarp vienas po kito einančių šūvių. 1/4/73

intra-command exercise/
exercice interne à un commandement
viẽtinės vadovýbės pratýbos

Pratybos, kuriose dalyvauja nustatyta NATO vadovybės dalis ar jai pavaldus padalinys. *Žr. dar: extent of a military exercise*. 1/11/83

intruder/
intrus
įsibróvėlis

Asmuo, vienetas, ginklų sistema ar taktinė trasa operacijų ar pratybų rajone ar arti jo, keliantys pavojų žvalgybinės informacijos rinkimui ar trikdymui. 9/1/96

intruder operation/
opération d'intruder
įsibrovìmo operãcija

Dienos ar nakties metu virš priešo teritorijos vykdoma puolimo operacija, kurios pagrindinis tikslas – sunaikinti priešo orlaivius prie jų bazių. 1/4/73

inventory control/
gestion et administration du matériel
materiãlinių priemonių kontròlė

Karo logistikos dalis, apimanti vadybą, katalogavimą, reikalavimų nustatymą, supirkimą, išdalijimą, kapitalinį remontą ir nurašymą. *Kitaip: material control, materiel management, inventory management, ir supply management*. 1/4/73

inverter/
onduleur
invèrteris

Elektros inžinerijoje – prietaisas, kuris pakeičia nuolatinę elektros srovę kintamąja. *Žr. dar: rectifier*. 1/7/83

ionization/
ionisation
jonizãcija

Jonų gavimo procesas atimant elektronus iš (ar pridedant prie) atomų ar molekulių. 1/4/73

irregular outer edge/
contour extérieur irrégulier du champ de mines
netaisyklìngoji mìnų laũko ribà

Sausumos minų karetrumpos minų eilės ar juostos, išdėliotos netaisyklingai minų lauko priekyje į priešo pusę jam suklaidinti, kad neatspėtų minų lauko tipo ir pločio. Dažniausiai tokia riba yra naudojama užkastų minų laukuose. 1/1/91

isocentre/
isocentre
izoceñtras

Taškas nuotraukoje, kertamas pusiaukampinės tarp svambalo ir nuotraukos vertikalės. 1/8/74

isodose rate line/
courbe(s) d'isointensité – ligne d'égale intensité radioactive
izodòzės intensyvùmo lìnija

Žr.: dose rate contour line. 1/3/73

isogriv/
isogrille
izolìnija

Linija žemėlapyje ar plane, jungianti taškus, ties kuriais kampų skirtumas tarp koordinačių tinklelio krypties į šiaurę ir magnetinės krypties į šiaurę yra vienodas. *Žr. dar: grid magnetic angle.* 1/8/74

J

jamming/
brouillage
trùkdymas
Žr.: barrage jamming; electronic countermeasure; electronic jamming; spot jamming; sweep jamming. 1/3/73

jettison/
délestage
išmetìmas
Orlaivio pakabo išmetimas – orlaivio saugai pagerinti ar pasiruošti oro mūšiui. 1/7/83

jettisoned mines/
mines rejetées à la mer
išmétytosios mìnos
Minos, kurios dedamos kaip galima greičiau siekiant atlaisvinti minininką nuo minų, nepaisant minų būklės ir padėties viena kitos atžvilgiu. 1/10/78

join up/
rassemblement
suformúoti
Iš atskirų orlaivių ar orlaivių grupių sudaryti tam tikrą formuotę. *Žr. dar: rendezvous*. 1/8/76

joiner/
navire ralliant un convoi
prisijungiantỹsis laĩvas
Atskiras prekinis laivas, plaukiantis prisijungti prie konvojaus. *Kitaip: convoy joiner. Žr. dar: joiner convoy; joiner section*. 1/6/78

joiner convoy/
convoi ralliant
prisijungiantỹsis konvòjus
Konvojus, plaukiantis prisijungti prie pagrindinio konvojaus. *Žr. dar: joiner; joiner section*. 1/10/78

joiner section/
section ralliant un convoi
prisijungiantỹsis padalinỹs
Laivas ar konvojus, kurie susitikę manevruodami įsijungia į pagrindinį konvojų. *Žr. dar: joiner; joiner convoy*. 1/6/78

joint/
interarmées
jungtìnis
Žymi veiklą, operacijas, organizacijas ir t.t., kuriose dalyvauja daugiau negu vienos tos pačios valstybės kariuomenės rūšies padaliniai. (Kada ne visos kariuomenės rūšys dalyvauja, dalyvaujančiosios turi būti įvardijamos, pvz., jungtinės sausumos ir laivyno pajėgos). *Žr. dar: combined*. 1/4/73

joint amphibious operation/
opération amphibie interarmées
jungtìnė amfìbinė operãcija
Amfibinė operacija, kurioje dalyvauja gana dideli dviejų ar daugiau kariuomenės rūšių elementai. 1/4/73

joint amphibious task force/
opérationelle amphibie interarmées – force opérationnelle amphibie interforces
jungtìnės amfìbinės výkdymo pãjėgos
Laikina dviejų ar daugiau kariuomenės rūšių vienetų grupė, vadovaujama vieno vado, sudaryta amfibinės operacijos vykdymo tikslais. 1/4/73

joint staff/
état-major interarmées – état-major interforces
jungtìnis štãbas
Štabas, sudarytas iš tos pačios valstybės dviejų ar daugiau kariuomenės rūšių atstovų. *Žr. dar: integrated staff; parallel staff; staff.* 1/3/81

jump speed/
vitesse de largage
iššokìmo greĩtis
Skrydžio greitis, tinkamas parašiutininkams saugiai iššokti iš lėktuvo. 1/4/74

K

K-day/
jour K
K dienà
Žr.: designation of days and hours. 1/8/82

key/
clé
legendà
Kartografijoje – terminas, kartais vartojamas vietoj termino *"legend"*. *Žr. dar: blue key; drawing key; legend.* 1/4/73

key point/
point sensible
lemiamàsis tãškas
Vietovė ar bazė, kurių sunaikinimas ar užėmimas padarytų didelį poveikį karo eigai ar karinės operacijos sėkmei. 1/4/73

key symbol/
symbole clé
svarbùsis simbolis
Psichologinėse operacijose – paprastas, įtaigus, dažnai kartojamas elementas (ritmas, ženklas, spalva ir t.t.), kuris daro tiesioginį poveikį tikslinei auditorijai ir sudaro palankią aplinką psichologinei temai priimti. 1/4/73

key terrain/
position clé
lemiamóji vietóvė
Vieta/vietovė, kurios užėmimas ar išlaikymas duoda pranašumą bet kuriai kovojančiajai pusei. 1/4/73

kill probability/
probabilité de destruction
naikinimo tikimýbė
Taikinio sunaikinimo tikimybės laipsnis. 1/4/73

killed in action/
tué au combat
žùvęs mūšyje
Mūšio auka, žuvusi iš karto ar mirusi nuo žaizdų ar kitų sužeidimų prieš nugabenant ją į medicinos punktą. *Žr. dar: battle casualty; died of wounds received in action; non-battle casualty.* 1/12/79

kiloton weapon/
arme kilotonnique
kilotòninis ùžtaisas
Branduolinis užtaisas, kurio galia matuojama tūkstančiais tonų trinitrotoluolo ekvivalentu, turintis sprogimo galią nuo 1 iki 999 tūkstančių tonų. *Žr. dar: megaton weapon; nominal weapon; subkiloton weapons.* 1/4/73

kite/
plongeur
pláustas (zòndas)
Jūrų minų kare – prietaisas, kuris velkamas panyra ir slysta iš anksto nustatytame gylyje nenukrypdamas į šonus. 1/11/75

L

land arm mode/
séquence d'atterrissage
automãtinio tūpìmo būdas
Skrydžio režimas, kuriuo automatiškai įjungiamos ir išjungiamos įvairios skrydžio valdymo sistemos, reikalingos automatiniam orlaivio nutūpimui. 1/4/73

land effect/
effet de terre
žẽmės efèktas
Žr.: *coastal refraction*. 1/3/73

land mine warfare/
guerre des mines terrestre – guerre des mines
sausumõs mìnų kãras
Žr.: mine warfare. 1/4/73

landing aid/
aide à l'atterrissage
pagalbìnė tūpìmo príemonė
Šviesos, radijo švyturys, radaras, ryšių aparatūra ar šių prietaisų sistemos, kurios padeda orlaiviui artėti ir nutūpti. 1/4/73

landing approach/
approche d'atterrissage
artė́jimas tū̃pti
Kintamoji orlaivio pozicija leidžiantis į nustatytą tūpimo vietą. 1/4/73

landing area/
1.2.zone d'assaut amphibie – zone de mise à terre; 3. zone de poser
1. 2. išlaipìnimo rajònas 3. tūpìmo aikštẽlė
1. Objekto rajono dalis, kurioje vyksta amfibinių pajėgų išlaipinimo operacijos. Ji apima krantą, kranto prieigas, transportavimo zonas, ugnies paramos zonas, oro erdvę, kurioje yra artimosios paramos orlaiviai, ir sausumos dalį pakeliui į pirmąjį objektą sausumoje. *Kitaip: amphibious assault area.*
2. Bendras rajonas, kuriame kariai ir materialinės vertybės nuleidžiami išmetant (desantą) ar išlaipinami nutupiant (iškraunami nutūpus). *Kitaip: amphibious assault area*.
3. Specialiai parinktas ir įrengtas sausumos, vandens ar laivo denio plotas orlaiviams tūpti ir kilti. *Žr. dar: aerodrome.* 1/10/92

landing beach/
plage de débarquement
išlaipìnimo krañtas
Jūros kranto dalis, kurioje išlaipinamos bataliono dydžio pajėgos. Tačiau tai gali būti kranto dalis, sudaranti taktinę vietovę (kaip kad įlankos krantas), kurioje gali būti išlaipinamos pajėgos, mažesnės ar didesnės kaip batalionas. 1/4/73

landing craft/
engin de débarquement
išlaipìnimo príemonė
Amfibinėse operacijose naudojama priemonė, specialiai suprojektuota kariams ir jų įrangai transportuoti į krantą, jiems iškrauti ir pasitraukti. Taip pat šios transporto priemonės naudojamos logistikos krovinių tiekimo papildymo operacijoms. *Žr. dar: amphibious vehicle*. 1/4/73

landing diagram/
présentation graphique du plan de mise à terre
grãfinis išlaipìnimo plãnas
Grafiškai pavaizduotas pajėgų judėjimo iš laivų į krantą planas. *Žr. dar: plan for landing*. 1/4/73

landing force/
force de débarquement
išlaipìnimo pãjėgos
Specialią užduotį turinčios oro ir sausumos pajėgos amfibinei atakai vykdyti. Tai yra didžiausias pajėgų ešelonas amfibinėje operacijoje. *Žr. dar: amphibious force, task force*. 1/4/73

landing group/
groupe de débarquement
išlaipìnimo grùpė
Išlaipinimo pajėgoms pavaldi vykdymo pajėgų grupė, vadovaujama vienos taktinės vadovybės, galinti vykdyti išlaipinimo operacijas prieš vieną ar daugiau pozicijų. 1/7/80

landing mat/
grille d'atterrissage (ou de débarquement) – plaque semi-perforée
dirbtìnis tūpìmo/išlaipìnimo tãkas
Surenkamas kilnojamasis takas, kurio dalys gali būti greitai sujungtos ir gaunamas avarinis kilimo ir tūpimo takas ar išlaipinimo vieta krante. 1/4/73

landing point/
point d'atterrissage
tūpìmo tãškas
Vieta tūpimo aikštelėje, kurioje gali nutūpti vienas sraigtasparnis ar vertikaliojo kilimo orlaivis. 1/10/80

landing roll/

course à l'atterrissage
riedėjimas nutūpus
Orlaivio judėjimas nuo tūpimo taško lėtėjant iki riedėjimo greičio ar visiško sustojimo. 1/7/80

landing ship/
bâtiment de débarquement
amfìbinis išlaipìnimo laĩvas
Amfibinės atakos laivas, skirtas ilgoms jūrų kelionėms ir greitam iškrovimui į krantą ar prie kranto. 1/4/73

landing ship dock/
bâtiment transport de chalands de débarquement
laĩvas dòkas
Specialiai suprojektuotas laivas amfibiniams laivams ir (ar) amfibinėms kovos mašinoms su jų įgulomis ir vežamu personalu transportuoti ir jų įrangai (ginkluotei) nuleisti į vandenį. Taip pat šis laivas gali teikti ribotas doko ir remonto paslaugas mažiems laivams ir kateriams. 1/4/73

landing site/
site d'atterrissage – site de débarquement
1. tūpìmo vietà 2. išlaipìnimo vietà
1. Vieta tūpimo zonoje, turinti vieną ar daugiau tūpimo taškų.
2. Amfibinėse operacijose – ištisinis pakrantės ruožas, kuriame kariai, ginkluotė ir atsargos gali būti išlaipinti (iškrauti) naudojant antvandenines ir sausumos priemones. *Žr. dar: aerodrome.* 1/1/83

landing zone/
zone d'atterrissage – zone de débarquement
tūpìmo zonà
Nustatyta zona orlaiviams tūpti. *Žr. dar: aerodrome*. 1/10/78

landing zone control party/
groupe de contrôle de zone de débarquement
tūpìmo zònos valdymo grùpė
Karių grupė, specialiai parengta ir turinti įrangą bei ryšių priemones orlaiviams valdyti prie tūpimo zonos. 1/9/81

landmark/
repère terrestre
antžemìnis orientỹras
Natūralus ar dirbtinis bruožas, kurio vietą ant žemės galima tiksliai nustatyti pagal koordinačių tinklelį. 1/4/73

lane marker/
marqueur de cheminement
pérėjos žénklas
Ženklas, kuris žymi perėjimo taką per minų lauką. Ženklai, žymintys įėjimą ir išėjimą, gali būti susieti su vietovės orientyru ar tarpiniu ženklu. *Žr. dar: marker; minefield lane*. 1/6/84

lap/
bande
júosta
Ruožas, skirtas vienam minų traleriui ar tralerių grupei vienam plaukimui. 1/11/75

lap course/
route de dragage
júostos kryptìs
Minų tralerio kryptis plaukiant nustatyta juosta. 1/11/75

lap track/
rail
júostos ceñtras
Centrinė juostos linija. Tai linija, kurios reikėtų laikytis vykdant minų tralavimą ar paiešką. 1/8/76

lap turn/
retournement
pósūkis tarp júostų
Manevras, kurį atlieka minų traleris, kai baigia traluoti vieną juostą ir pradeda kitą. 1/6/78

lap width/
largeur de bande interceptée
išvalýtos júostos plõtis
Vieno ar grupės tralerių tralo juostos pločio ir visos minų rajono tralavimo apimties santykis, išreikštas procentais. 1/11/75

large ship/
grand bâtiment
dìdelis laĩvas
Laivas, kurio ilgis didesnis negu 450 pėdų (137 metrų). *Žr. dar: small ship*. 1/11/75

laser designator/
marqueur laser
lazerìnis žymẽklis
Prietaisas, kuris skleidžia lazerio spindulį tam tikrai vietai ar objektui pažymėti. *Kitaip: laser target maker.* 1/11/75

laser guidance unit/
dispositif de guidage par laser
lazerìnis valdymo prietaisas
Prietaisas su lazeriniu ieškikliu valdymo komandoms perduoti raketos, sviedinio ar bombų valdymo sistemoms. 1/11/77

laser guided weapon/
arme guidée par laser
lãzeriu valdomas giñklas
Ginklas, kuriame naudojamas lazerinis ieškiklis taikinio atspindėtiems lazerio spinduliams aptikti ir perduoti šį signalą valdymo sistemoms, kad būtų pataikyta į taikinį, kuris atspindi tuos spindulius. *Žr. dar: laser seeker*. 1/12/79

laser illuminator/
illuminateur laser de surveillance
lazerìnis šviestùvas
Prietaisas veiksmų zonos apšvietimui sustiprinti lazerio spinduliais. 1/8/79

laser linescan system/
analyseur laser à balayage linéaire
lazerinė linijìnė skenãvimo sistemà
Aviacinė vaizdų įrašymo sistema, naudojanti lazerį kaip pagrindinį apšvietimo šaltinį žemės paviršiui po orlaiviu skenuoti ir jungianti skenavimo vaizdus į bendrą vaizdą. *Žr. dar: infrared linescan system*. 1/3/81

laser pulse duration/
durée d'impulsion laser
lãzerio impùlso trukmė̃
Laiko tarpas, kurį lazerio impulso energija išlieka didesnė negu pusė maksimalaus dydžio. 1/1/80

laser range-finder/
télémètre à laser
lazerìnis núotolio matuõklis
Prietaisas, kuriuo atstumas iki vietos ar objekto nustatomas naudojant lazerio energiją. 1/11/75

laser seeker/
chercheur laser
lazerìnis ieškìklis
Prietaisas, kuriame naudojamas jautrus imtuvas taikinio atspindėtai lazerio energijai aptikti ir kuriuo nustatoma taikinio kryptis šio imtuvo atžvilgiu. *Žr. dar: laser guided weapon*. 1/8/79

laser target designating system/
système marqueur d'objectif à laser
tãikinio žymė́jimo lãzeriu sistemà
Lazerio spindulio nukreipimo į taikinį sistema. Susideda iš lazerinio žymeklio, jo displėjaus ir valdymo komponentų, reikalingų taikiniui surasti ir lazerio spinduliui nukreipti į jį. *Kitaip: laser target marking system*. 1/11/75

laser target marker/
marqueur laser
lazerinis tãikinio žymẽklis
Žr.: laser designator. 1/11/75

laser target marking system/
système marqueur d'objectif à laser
tãikinio žymė́jimo lãzeriu sistemà
Žr.: laser target designating system. 1/7/80

laser tracker/
appareil de poursuite laser
lazerìnis sekìklis
Prietaisas, kuris pagauna lazerio atspindį nuo taikinio, fiksuoja tą signalą ir nustato taikinio kryptį savo atžvilgiu. 1/7/80

lashing/
arrimage
pririšìmas
Žr.: tie down. 1/12/74

lashing point/
point d'arrimage
pririšìmo tãškas
Žr.: tie down point. 1/8/79

late/
retard
pavėlúota
Pranešimas ugnies stebėtojui, kad pavėluota pranešti apie šovimą, kartu pasakant pavėlavimo laiką sekundėmis. *Žr. dar: shot.* 1/8/74

lateral gain/
gain latéral
šóninis padidìnimas
Bendro fotografuojamo žemės vaizdo padidinimas naudojant daugelį šoninių fotografavimo skrydžių virš rajono. 1/4/73

lateral route/
rocade
rokãdinis kẽlias
Kelias, einantis lygiagrečiai su mūšio lauko priešakine riba, kuris kerta ašinius kelius ar susijungia su jais. *Žr. dar: route*. 12/4/73

latitude band/
zone de latitude
platumõs júosta
Bet kuri platumos juosta, apibrėžta linijiniu ar kampiniu dydžiu. *Kitaip: latitudinal band*. 1/4/73

lattice/
canevas
tinklẽlis
Tinklelis, susidedantis iš susikertančių linijų, atspausdintas žemėlapyje ir naudojamas vietai (po-

zicijai) nustatyti. 1/4/73

launch pad/
aire de lancement
paleidìmo platfòrma
Betono ar kitokios kietos dangos aikštelė, ant kurios stovi raketos paleidimo įrenginys. 1/4/73

launcher/
rampe de lancement
paleidìmo įrenginỹs
Įrenginys, kuris laiko raketą paleidimo pozicijoje. 1/4/73

launching site/
site de lancement
paleidìmo pozìcija
Vieta ar bazė, iš kurios galima leisti „žemė-žemė" ar „žemė-oras" tipo raketas. 1/4/73

lay reference number/
numéro de référence de mouillage
mìnos núorodos nùmeris
Kalbant apie jūrų minų laukus – numeris, duotas kiekvienai minai atskirai, kad būtų galima lengvai ją nurodyti. 1/11/75

laydown bombing/
bombardement en vol rasant
bombardãvimas ìš žẽmo aũkščio
Bombardavimas iš labai žemo aukščio naudojant sprogdiklius su delsikliu, tokiu būdu duodant lėktuvui laiko pasitraukti iš bombos sprogimo poveikio zonos. 1/4/73

layer tint/
coloriage hypsométrique – teinte de niveau – teinte
(reljèfo) slúoksnių ãtspalvis
Žr.: hypsometric tinting. 1/4/73

laying-up position/
mouillage d'attente
laukìmo vietà
Bet kokia tinkama vieta, kurioje laivyno vienetai gali išmesti inkarą ir stovėti, būti užmaskuoti ir papildomi atsargų ruošiantis būsimoms operacijoms. *Žr. dar: waiting position*. 1/10/84

lead aircraft/
avion leader
1. vadováujantysis órlaivis 2. vedantỹsis órlaivis
1. Orlaivis, kuriam pavestos vadovavimo ir valdymo funkcijos.
2. Orlaivis priekyje dviejų ar daugiau orlaivių. 1/4/73

lead collision course/
cap de collision
priekinė susikirtìmo kryptìs
Kryptis, kuria perėmimo orlaiviui skrendant orlaivio ginkluotės šūviai pataikytų į taikinį. 1/12/74

lead pursuit/
cap de poursuite
priekinis sekìmas
Perėmimo lėktuvo skrydis išlaikant kryptį į iš anksto nustatytą tašką prieš taikinį. 1/12/74

leap frog/
progression par bonds
apėjìmas
Judėjimo būdas, kai paramos vienetai apeina vienas kitą ar kitus vienetus pagal remiamų pajėgų judėjimo ašį. 1/4/73

leaver/
navire quittant – navire quittant un convoi
atsiskiriantỹsis laĩvas
Prekybos laivas, kuris atsiskiria nuo laivų konvojaus ir plaukia į kitą paskyrimo vietą atskirai. *Kitaip: convoy leaver*. *Žr. dar: leaver convoy; leaver section*. 1/9/89

leaver convoy/
convoi détaché
atsiskiriantỹsis konvòjus
Grupė konvojaus laivų, kuri, atsiskyrusi nuo pagrindinio konvojaus, tampa atskiru konvojumi ir plaukia į kitą paskyrimo vietą. *Žr. dar: leaver; leaver section*. 1/6/78

leaver section/
section à détacher d'un convoi
atsìskiriančioji konvòjaus grùpė
Laivų grupė, kuri yra pagrindinio konvojaus dalis, bet kuri vėliau atsiskiria nuo jo ir tampa atsiskiriančiaisiais laivais ar konvojais. *Žr. dar: leaver; leaver convoy*. 1/6/78

left (or right)/
droite (ou gauche) – gauche (ou droite)
kairẽ (dešinẽ)
1. Terminas, vartojamas nustatant atitinkamą dalinio poziciją. Vartojant terminą „kairė" ar „dešinė" turima omenyje, kad žiūrima į priešo pusę neatsižvelgiant į tai, ar žygiuojama link priešo, ar traukiamasi nuo jo.
2. Ugnies koregavimas nurodant, kad vidutinį pataikymo tašką reikia perkelti į šoną statmenai į orientyrą ar stebėjimo liniją. 1/8/73

legend/
légende
legendà
Žemėlapio, plano ir pan. sutartinių ženklų paaiškinimai, paprastai lentelės forma žemėlapio ir pan. šone. 1/12/93

lens coating/
couche antireflet
lęšio dangà
Permatoma plona lęšio paviršiaus danga. 1/7/70

lens distortion/
distorsion
lęšio iškreipìmas
Vaizdo iškreipimas dėl lęšio aberacijos ar iškreipimo. 1/7/70

level of supply/
niveau des approvisionnements
aprūpinimo lygmuõ
Patvirtintas ar nurodytas atsargų ar medžiagų kiekis būsimiems poreikiams. 1/7/73

level-of-effort munitions/
stocks de soutien en munitions
bendràsis šaudmenų sandėliãvimo lygmuõ
Sandėliuojamų šaudmenų, sprogmenų kiekis pagal numatytas dienos šaudymo normas, mūšio dienų skaičių, numatytas sąnaudų normas apšaudyti taikiniams, kurių skaičius nežinomas. *Žr. dar: threat-oriented munitions*. 1/2/88

liaison/
liaison
ryšỹs
Ryšiai arba bendravimas tarp savų karinių pajėgų dalinių abipusiam tikslo supratimui ir veiksmų vieningumui užtikrinti. 1/4/74

liberated territory/
territoire libéré
išláisvintoji teritòrija
Bet koks neutralios ar draugiškos valstybės rajonas, kuris buvo okupuotas priešo ir atgautas draugiškų pajėgų. 1/4/73

lifeguard submarine/
sous-marin de sauvetage
povandenìnis gélbėjimo laĩvas
Povandeninis laivas, naudojamas gelbėjimui tokioje jūros vietoje, kuri yra neprieinama oro ar antvandeninėms pajėgoms, nes toje vietoje priešas yra per daug stiprus, atstumai nuo savų bazių yra per dideli ar dėl kitų priežasčių. Toks povandeninis laivas yra laikomas arti taikinio, dažnai palei kursą, kuriuo turi skristi savi smogiamieji orlaiviai. 1/4/73

light damage/
dégât léger
nedideli núostoliai
Žr.: nuclear damage. 1/11/75

light filter/
filtre optique
šviesõs fìltras
Optinis elementas, pvz., stiklas, želatina ar plastmasė, nudažytas specialiu būdu ir sugeriantis tam tikras šviesos spektro dalis. 1/10/80

light line/
ligne d'éclairage réduit – ligne de black-out
užtámsinimo lìnija
Nustatyta linija, nuo kurios naktį visos transporto priemonės turi naudoti šviesos maskavimą. 1/4/73

lightening/
allégement
paleñgvinimas
Operacija (paprastai esant inkaravietėje) naftos kroviniui perkelti iš didelio tanklaivio į mažesnį, kad sumažinus didelio tanklaivio grimzlę jis galėtų įplaukti į uostą. 1/3/79

limit of fire/
limite de tir
ugniẽs ribà
1. Riba, žyminti zoną, į kurią galima šaudyti.
2. Kampinės ribos šaudant į oro taikinius. 1/2/74

limited access route/
itinéraire à accès réglementé
ribóto naudójimo maršrùtas
Vienpusio eismo kelias, su vienu ar keliais apribojimais, kurie neleidžia kariniam transportui visu pajėgumu vykti nurodyta kryptimi. *Žr. dar: double flow route; single flow route.* 1/1/80

line/
en direction – bonne direction
lìnija
Ugnies stebėtojo pranešimas, kad sviedinio sprogimo vieta buvo stebėjimo linijoje. 1/3/77

line astern/
formation en ligne
vorà
Žr.: trail formation. 1/11/77

line gauge/
largeur de ligne

lìnijos plõtis
Dydis, kuriuo išreiškiamas linijos plotis. 1/2/74

line of arrival/
ligne d'incidence
kritìmo lìnija
Žr.: line of impact. 1/8/73

line of departure/
ligne de départ
pradìnė lìnija
1. Sausumos operacijoje – linija, nustatyta atakos dalinių iššygiavimui suderinti.
2. Amfibinėse operacijose – jūroje arti kranto pažymėta linija atakos laivams koordinuoti, kad jie pasiektų nustatytas krante vietas nustatytu laiku. 1/11/85

line of impact/
ligne d'incidence
kritìmo lìnija
Sviedinio trajektorijos liestinė sprogimo taške. *Kitaip: line of arrival.* 1/3/82

line overlap/
recouvrement linéaire
linijìnė sánklota
Žr.: overlap. 1/3/81

line search/
reconnaissance sur itinéraire
lìnijos stebė́jimas
Tam tikros susisiekimo linijos, tokios kaip sausumos, geležinkelio ar upės kelias, stebėjimas siekiant nustatyti greitai judančius taikinius ir veiklą apskritai. 1/8/79

linear scale/
échelle de distance – échelle graphique – échelle linéaire
linijìnis mastẽlis
Žr.: graphic scale. 1/2/74

lines of communication/
lignes de communications
susisiekìmo lìnijos
Visi sausumos, vandens ir oro keliai, kurie sujungia veikiančias karines pajėgas su viena ar daugiau operacinių bazių ir kuriais vykdomas aprūpinimas ir pastiprinimas. 1/6/81

link/
1.liaison; 2. bretelle
1. rãdijo ryšỹs tarp dviejų korespondeñtų
2. kanãlas, kryptìs
1. Ryšių srityje – bendras terminas, reiškiantis, kad yra ryšių priemonės ryšiui tarp dviejų taškų palaikyti.
2. Jūrų kelias, neįskaitant pakrančių ir tranzito kelių, kuris sujungia du ar daugiau jūros kelių. 1/11/75

liquid explosive/
explosif liquide
skỹstosios sprógstamosios mẽdžiagos
Sprogstamosios medžiagos, kurios būna skystos esant normaliai temperatūrai. 1/12/77

list of targets/
liste d'objectifs – répertoire des objectifs
taikinių sąrašas
Žr.: target list. 1/7/80

live exercise/
exercice réel
realíeji mókymai (pratýbos)
Pratybos naudojant realias pajėgas ir vienetus. 1/8/74

load/
charge
krovà (krovinỹs)
Bendras keleivių ir (ar) krovinio, gabenamų laivu, lėktuvu, traukiniu, sunkvežimiu ar kitokia transporto priemone, svoris. *Žr. dar: airlift capability; airlift requirements; combat load; standard load*. 30/11/92

load control group/
équipe de contrôle du chargement
krovõs (króvinio) kontrõlės grùpė
Asmenys, kurie organizuoja ir kontroliuoja pakrovimą (įlaipinimą) krovimo rajone. 1/12/76

load spreader/
répartiteur de charges – plateau-répartiteur
krovõs (króvinio) paskìrstymo mẽdžiaga
Medžiaga, naudojama krovai paskirstyti tam tikrame plote taip, kad nebūtų viršyta numatyta apkrova (įtempimas). 1/3/73

loading/
chargement
pakrovìmas (įlaipìnimas)
Personalo įlaipinimo, medžiagų, atsargų bei produktų pakrovimo į laivus, orlaivius, traukinius, sausumos transporto priemones ar kitas vežimo priemones procesas. *Žr. dar: allowable load; block stowage loading; combat loading; commodity loading; convoy loading; embarkation; horizontal loading; selective loading; selective unloading; unit loading; vertical loading*. 1/10/92

loading plan/
plan de chargement

pakrovìmo (įlaipìnimo) plãnas
Atskirai parengti dokumentai, kurie, kartu imant detaliai pateikia visus personalo įlaipinimo ir įrangos pakrovimo organizavimo nurodymus vienam ar daugiau vienetų ar kitų personalo ar materialinių vertybių gabenimo grupuočių, vykstančių sausumos, vandens ar oro transportu. *Žr. dar: ocean manifest*. 1/2/74

loading point/
point de chargement
krovìmo pùnktas
Punktas, kuriame orlaivis gali būti pakrautas ar iškrautas. 1/12/76

loading site/
site de chargement
krovìmo vietà
Rajonas, kuriame yra tam tikras skaičius krovimo punktų. 9/7/97

local mean time/
temps local moyen
viẽtinis vidutìnis laĩkas
Laikas, kurio atskaitai naudojamas vietinis dienovidinis, o ne standartinės laiko juostos ar Grinvičo dienovidinis. 1/3/73

local wage rate NATO civilian employee/
employé civil OTAN rémunéré au tarif local
gáunantis vietinių tarìfų atlýginimą civìlinis NATO tarnáutojas
Civilinis tarnautojas, neužimantis NATO tarptautinio civilinio etato ir neturintis NATO tarnautojo statuso. 1/10/78

localizer/
radiophare d'alignement
kùrso rãdijo švyturỹs
Kryptinis radijo švyturys, leidžiantis nustatyti orlaivio šoninį nukrypimą iš anksto nustatytos galutinio artėjimo tūpti krypties atžvilgiu. *Žr. dar: beacon; instrument landing system; radio beacon.* 1/11/80

localizer mode/
contrôle "en localiseur"
kùrso rãdijo švỹturio režìmas
Automatinio orlaivio skrydžių valdymo būdas, kai orlaivio vieta tūpimo krypties atžvilgiu nustatoma automatiškai. 1/2/74

location diagram/
carton de localisation
išdėstymo schemà
Schema žemėlapio lapo šone, rodanti šio lapo padėtį gretimų teritorijų žemėlapių ar kitų žemėlapių serijos lapų atžvilgiu. *Žr. dar: map index*. 1/3/73

lock on/
verrouillage radar
táikinio fiksãvimas
Sekimo ir taikinio paieškos sistema, nenutrūkstamai ir automatiškai sekanti taikinį pagal vieną ar kelias koordinates (nuotolį, azimutą, aukštį). *Žr. dar: track (to)-part*. 1/3/73

logistic assessment/
estimation logistique
logìstinis įvértinimas
Įvertinimas:
1. Logistinės paramos, kurios reikia tam tikroms karinėms operacijoms paremti karo veiksmų teatre, valstybėje ar rajone.
2. Esamos ir (ar) potencialios logistinės paramos karinėms operacijoms vykdyti karo veiksmų teatre, valstybėje, rajone ar kur kitur. 1/3/73

logistic assistance/
aide logistique
logìstinė paramà
Bendras terminas, apibūdinantis įvairias paramos rūšis viduje ir tarp karo vienetų taikos ir karo metu. *Žr. dar: combined logistic support; mutual aid; reallocation of resources.* 1/3/73

logistics/
logistique
logìstika
Mokslas, susijęs su pajėgų judėjimo ir išlaikymo planavimu ir vykdymu. Plačiausia prasme tai karinių operacijų aspektai, susiję su:
1. Materialinių vertybių projektavimu, kūrimu, įsigijimu, sandėliavimu, transportavimu, paskirstymu, remontu (priežiūra), evakuacija ir nurašymu.
2. Personalo transportavimu.
3. Pastatų (įrenginių) įsigijimu, statyba, išlaikymu, eksploatavimu ir nurašymu.
4. Paslaugų įsigijimu ir teikimu.
5. Medicinos ir sveikatos priežiūros paslaugomis. 1/12/93

long-range transport aircraft/
aéronef de transport à long rayon d'action
dìdelio núotolio transpòrto órlaivis
Žr.: transport aircraft. 1/2/74

look/
période de réceptivité
mìnos jautrùmo tarpsnis
Laiko tarpas, kurį jūrų minos jutikliai reaguoja į išorinius taikinių poveikius. 1/11/75

L

loran/
loran
lorãnas

Tolimojo veikimo radijo navigacijos sistema, kuri nustato imtuvo buvimo vietą pagal laiko skirtumą tarp impulsų, priimtų iš dviejų ar daugiau radijo siųstuvų. *Žr. dar: hyperbolic navigation system.* 1/7/70

lost/
non observé – non vu
nemataũ

Ugnies stebėtojo pranešimas, kad nebuvo pastebėta, kur pataikė pabūklo ar minosvaidžio šūviai. 1/2/74

low air burst/
explosion nucléaire à basse altitude
sprogìmas mažamè aũkštyje

Aukštis, kuriame sprogus branduoliniam užtaisui neiškrenta radioaktyvieji krituliai, bet padaroma daugiausia nuostolių ir žalos antžeminiams taikiniams. *Žr. dar: type of burst*. 1/9/74

low angle/
tir plongeant
žẽmas kam̃pas

Nurodymas ar pareikalavimas šaudyti žemu kampu (mažesniu negu 45 laipsnių). 1/9/74

low angle fire/
tir plongeant
šáudymas žemù kampù

Šaudymas pakilimo kampu, žemesniu negu ginklo ar šaudmens maksimalus pakilimo kampas. 1/11/75

low angle loft bombing/
bombardement en cabré de faible amplitude
bombardãvimas žemù kampù kabrúojant

Bombardavimas, kai orlaiviui padidinus polinkio kampą virš horizonto (ne daugiau kaip 35 laipsniai virš horizonto) išmetamos laisvai krintančios bombos. 1/3/73

low level transit route/
route de transit à basse altitude
mãžo aũkščio tranzìto maršrùtas

Apibrėžto dydžio laikinas oro koridorius priešakiniame rajone, nustatytas siekiant saviems orlaiviams sumažinti riziką, kurią gali kelti draugiškos priešlėktuvinės gynybos ir sausumos pajėgos. 1/9/84

low velocity drop/
largage à faible vitesse de descente
išmetìmas mažù greičiù

Išmetimo procedūra, kai išmetimo greitis yra mažesnis negu (9,1 metro) per sekundę. *Žr. dar: air-drop; air movement; free drop; release*. 1/3/73

M

M-day/
jour M
M dienà

Žr.: designation of days and hours. 1/8/82

mach front/
front de Mach – avant de l'onde de choc
Mãcho frònтas

Žr.: mach stem. 1/9/71

mach number indicator/
indicateur du nombre de Mach
Mãcho skaĩčiaus indikãtorius

Žr.: machmeter. 1/12/76

mach stem/
avant de l'onde de choc – front de Mach
Mãcho pasipriẽšinimas

Smūginės bangos frontas, įvykus sprogimui susidarantis iš tiesioginio ir atspindėto smūginės bangos frontų susiliejimo. Šis terminas vartojamas, kai kalbama apie smūginę bangą, sklindančią ore ir atspindimą nuo Žemės paviršiaus. Idealiu atveju Macho pasipriešinimo frontas yra statmenas atspindinčiam paviršiui ir šiek tiek išgaubtas (į priekį). *Kitaip: mach front.* 1/9/71

machmeter/
machmètre
machomètras

Aviacijos prietaisas, rodantis orlaivio Macho skaičių, kuris priklauso nuo lakūno įvedamų duomenų ir statinių slėgių. 1/12/76

magnetic bearing/
azimut magnétique
magnètinis ãzimutas

Azimutas, matuojamas magnetinės šiaurės krypties atžvilgiu. *Žr.: bearing; relative bearing; true bearing.* 9/1/96

magnetic circuit/
mine magnétique – mise de feu magnétique
magnètinė minà

Žr.: magnetic mine. 1/11/75

magnetic compass/
compas magnétique
magnètinis kòmpasas

Prietaisas, kurio pagrindas – laisvai judantis ant ašies magnetinis elementas, rodantis Žemės mag-

netinio lauko horizontaliosios dedamosios kryptį stebėjimo taške. 1/2/74

magnetic declination/
déclinaison
magnètinė deklinãcija
Kampas tarp tikrosios ir magnetinės krypties į šiaurę bet kuriame taške, išreikštas laipsniais ir matuojamas rytų arba vakarų kryptimi. Jūrų bei oro navigacijoje vietoje magnetinės deklinacijos vartojamas magnetinės variacijos terminas, ir minėtasis kampas vadinamas kompaso variacija arba magnetine variacija. Kitais atvejais magnetinio nuokrypio sąvoka nėra sinonimiška magnetinės variacijos sąvokai, kuri apima reguliarų ar nereguliarų magnetinio nuokrypio, polinkio ar intensyvumo kitimą per tam tikrą laiką. *Žr. dar: declination; magnetic variation.* 1/9/71

magnetic equator/
équateur magnétique – ligne aclinique
magnètinis pusiáujas
Žemėlapyje nubrėžta linija, jungianti visus taškus, kuriuose magnetinė inklinacija yra lygi nuliui. *Kitaip: aclinic line.* 1/7/72

magnetic mine/
mine magnétique – mise de feu magnétique
magnètinė minà
Mina, reaguojanti į taikinio magnetinį lauką. *Kitaip: magnetic circuit. Žr. dar: mine.* 1/12/76

magnetic minehunting/
chasse aux mines par détecteurs magnétiques
magnètinė mìnų ieškà
Minų ir panašių objektų (pa)ieška po vandeniu ir po žeme naudojant magnetinius ieškiklius. 1/12/76

magnetic north/
nord magnétique
magnètinė šiáurė
Kryptis, kurią rodo laisvai besisukanti ant ašies įmagnetinta adata, veikiama tiktai Žemės magnetinio lauko; šiaurės krypties rodyklė. *Žr. dar: compass north.* 1/3/73

magnetic variation/
1. déclinaison magnétique; 2. variation magnétique
magnètinė variãcija
1. Navigacijoje – horizontalus kampas konkrečioje vietovėje tarp tikrosios ir magnetinės šiaurės krypčių, matuojamas į rytus arba į vakarus, priklausomai nuo magnetinio šiaurės poliaus krypties tikrojo šiaurės poliaus atžvilgiu.
2. Kartografijoje – krypties į Žemės magnetinį polių pokytis per tam tikrą laiko tarpą. *Žr. dar: declination; magnetic declination.* 1/11/86

main aerodrome/
aérodrome principal
pagrindìnis aerodròmas
Taikos metu nuolatos veikiantis aerodromas, kurį galima naudoti karo atveju ir kuris turi pakankamai veikiančios įrangos, kad būtų panaudotas visas to aerodromo kovinis potencialas. *Žr. dar:aerodrome; alternative aerodrome; redeployment aerodrome.* 1/11/94

main attack/
attaque principale
pagrindìnis puolìmas
1. Svarbiausias puolimas ar veiksnys, kuriam vadas skiria visą turimą puolamąją galią.
2. Puolimas, nukreiptas prieš svarbiausią operacijos ar mūšio, objektą. 20/11/96

main convoy/
convoi principal
pagrindìnis konvòjus
Laivų vilkstinė, kaip visuma, kuri plaukia iš konvojaus rinkimosi uosto (inkaravietės) į paskyrimo vietą. Prie jos gali prisijungti kiti konvojai ir ją gali palikti atsiskiriantieji konvojai. 1/6/78

main detonating line/
cordeau maître
pagrindìnė detonãcijos lìnija
Sprogdinimo darbuose – detonuojančiosios virvutės linija, skirta detonacijos bangai perduoti į dvi ar daugiau atšakų. 1/1/91

main supply route/
itinéraire principal de ravitaillement
pagrindìnis tiekìmo maršrùtas
Kelias arba keliai, kuriais nustatytame operacijos rajone vykdoma didžiausia aprūpinimo ir paramos dalis. *Žr. dar: route.* 1/3/73

mainguard/
réserve d'avant-garde
priešakìnis víenetas
Sudedamoji avangardo dalis. *Žr. dar: advanced guard*. 1/3/73

maintainability/
maintenabilité
tinkamùmas tèchninei prí̇ežiūrai
Techninės priemonės savybė nustatytomis eksploatacijos sąlygomis išlikti tinkamo funkcionavimo

būklės (ar būti grąžintos į tokią būklę), kai techninė priežiūra ir remontas yra atliekami pagal nustatytas sąlygas, laikantis nurodytų procedūrų bei resursų. (IEC) 1/8/82

maintenance/
maintenance
tèchninė príežiūra

1. Visi veiksmai materialinių priemonių nustatytai būklei išlaikyti arba atkurti. Ji apima: techninę apžiūrą, tikrinimą, aptarnavimą, klasifikavimą pagal aptarnavimo pobūdį, remontą ir atnaujinimą.
2. Visi aprūpinimo ir remonto darbai vieneto būklei palaikyti, kad jis galėtų vykdyti savo uždavinį.
3. Kasdieniniai periodiniai darbai infrastruktūros objektui (gamyklai, pastatui, statiniui, požeminei sistemai, komunalinei sistemai ar kitam nekilnojamajam turtui) išlaikyti tokios būklės, kad jį būtų galima nuolatos eksploatuoti numatytais tikslais pagal pradinį ar nustatytą pajėgumą. *Žr. dar: examination*. 9/1/96

major NATO commander/
grand commandant de l'OTAN
vyriáusiasis NÃTO vãdas

Vyriausiasis Sąjungininkų pajėgų Europoje vadas arba vyriausiasis Atlanto Sąjungininkų vadas. *Žr. dar: major subordinate commander; subordinate area commander.* 1/9/96

major nuclear power/
puissance nucléaire importante
pagrindìnė branduolìnė valstýbė

Valstybė, turinti smogiamąsias branduolines pajėgas, galinčias kelti grėsmę bet kuriai kitai valstybei. *Žr. dar: nuclear power*. 1/7/70

major port/
port principal
dìdelis úostas

Bet kuris uostas, turintis dvi ar daugiau laivų stovėjimo vietų ir pajėgumus bei įrangą, su kuria galima iškrauti iš okeaninių laivų 100 tūkst. tonų krovinių per mėnesį. Tokie uostai įtraukiami į galimų branduolinių taikinių sąrašą. *Žr. dar: port*. 1/3/73

major subordinate commander/
grand commandant subordonné
vyresnỹsis pavaldùs vãdas

NATO vadas, operaciškai atsakingas vyriausiajam Sąjungininkų pajėgų Europoje vadui arba vyriausiajam Atlanto Sąjungininkų vadui už jam paskirtą uždavinį ir geografinį rajoną. *Žr. dar: principal subordinate commander; subordinate area commander*. 9/1/96

major water terminal/
terminus maritime principal
dìdelis vandeñs terminãlas

Vandens terminalas, galintis vienu metu teikti paslaugas dideliam skaičiui laivų, stovinčių prieplaukose ar inkaravietėse, esantis apsaugotuose pakrantės vandenyse šalia geležinkelio, automobilių kelių, oro ir (arba) vidaus vandenų transporto tinklų. Jis užima nemažą plotą ir dėl savo veiklos apimties gali tapti branduolinio ginklo taikiniu. *Žr. dar: water terminal*. 1/3/73

man portable/
portable
nešiójamasis

Kurį gali panešti vienas žmogus. Šis terminas vartojamas apibūdinti:
1. daiktams, skirtiems nešti kaip sudedamąją pėsčių karių, pabūklo įgulos ar grupės ekipuotės, susijusios su jiems skirtų pareigų vykdymu, dalį (viršutinė svorio riba yra apie 14 kg (31 svaras));
2. sausumos kariuomenės įrangai, kurią gali ilgą kelią nešti vienas karys, nenuvargdamas taip, kad negalėtų atlikti savo pareigų. 1/10/78

manoeuvre/
manoeuvre
manèvras

1. Laivų ar orlaivių judėjimas į vietą, suteikiančią pranašumą priešo atžvilgiu.
2. Taktinės pratybos jūroje, ore, sausumoje ar pratybos naudojant žemėlapį, imituojant karinius veiksmus.
3. Laivo, orlaivio ar transporto priemonės valdymo veiksmai norint pakeisti jų judėjimo kryptį.
4. Karinių pajėgų panaudojimas mūšio lauke, suderintas su ugnies palaikymu ar ugnies potencialu, siekiant įgyti pranašumą priešo atžvilgiu ir įvykdyti užduotį. 1/8/82

manoeuvring area/
aire de manoeuvre
manevrãvimo zonà

Aerodromo dalis, skirta orlaivių kilimui bei tūpimui ir riedėjimui žeme, susijusiam su kilimu ir tūpimu (išskyrus peronus). *Žr. dar: aircraft marshalling area*. 1/9/81

manpower management/
gestion du personnel
personãlo vadýba

Personalo valdymo būdai turimų personalo resursų veiksmingiausiam ir ekonomiškiausiam panaudojimui užtikrinti. 1/11/75

manpower management survey/
étude sur la gestion du personnel

personãlo vadýbos apžvalgà
Sistemingas funkcinių sričių įvertinimas remiantis ekspertų žiniomis, personalo resursų normatyvais, patirtimi ir pan. siekiant nustatyti įstaigos personalo esamos ar numatomos veiklos pagrįstumą ir valdymo efektyvumą. 1/11/75

manpower scaling guide/
normes d'utilisation du personnel
personãlo resùrsų normatỹvai
Personalo resursų valdymo standartai ar gairės, nustatančios kintamą personalo poreikį, susijusį su darbo krūviu. 1/11/75

map/
carte
žemėlapis
Grafinis Žemės ar kitos planetos paviršiaus ar jo dalies atvaizdas, pateikiamas nustatytu masteliu dažniausiai plokščiame paviršiuje. *Žr. dar: aeronautical chart; aeronautical topographical chart; map index; map series; map sheet*. 1/8/82

map convergence/
convergence des méridiens sur la carte
žemėlapio konvergeñcija
Kampas tarp dviejų dienovidinių žemėlapyje ar specialiajame žemėlapyje. *Žr. dar: convergence*. 1/4/71

map index/
schéma d'assemblage (topographie)
žemėlapio nomenklatūrà
Grafinis kodas, nusakantis tarpusavio ryšį tarp atskirų žemėlapio (komplekto) lapų, jų aprėptį, kiekį ir teikiantis kitą informaciją apie žemėlapį (komplektą). *Kitaip: chart index. Žr. dar: location diagram; map*. 1/11/90

map reference/
localisation
žemėlapio núoroda
Būdas taškui žemėlapyje nustatyti pagal žemėlapio atskaitos sistemą, paprastai pagal koordinačių tinklelį. 1/8/79

map reference code/
code à référence cartographique
žemėlapio núorodos kòdas
Kodas, skirtas tinklelio koordinatėms ir kitai žemėlapio informacijai šifruoti. Šį kodą galima naudoti ir kitų žemėlapio objektų padėčiai šifruoti. 1/1/68

map series/
série de cartes – jeu de cartes
žemėlapių komplèktas
Žemėlapių ar jūrlapių, paprastai turinčių tą patį mastelį ir kartografines ypatybes, rinkinys, kurio kiekvienas lapas gamintojo pažymėtas kaip priklausantis tam komplektui. *Kitaip: chart series. Žr. dar: map*. 1/8/73

map sheet/
carte
žemėlapio lãpas
Atskiras žemėlapio specialiojo žemėlapio lapas, sudarytas kaip užbaigtas vienetas arba kaip komplekto dalis, pvz., LR teritorijos M 1:50 000 topografinis žemėlapis susideda iš 144 atskirų lapų. *Kitaip: chart sheet. Žr. dar: map*. 1/9/71

mapping camera/
chambre aérophotogrammétrique
kartogrãfinis aerofotoaparãtas
Žr.: air cartographic camera. 1/12/74

margin/
marge
paraštė (ùžrėmis)
Kartografijoje – žemėlapio dalis, esanti už jo išorinio rėmelio. 1/8/79

marginal data/
donnée marginale – renseignement marginal
paraštės (ùžrėmio) dúomenys
Aiškinamoji informacija žemėlapio paraštėje, kuri paaiškina, apibrėžia, iliustruoja ir (arba) papildo grafinę lapo dalį. *Kitaip: marginal information.* 1/4/71

marginal information/
renseignement marginal – donnée marginale
paraštės informãcija
Žr.: marginal data. 1/4/71

maritime area/
zone maritime
jūrų rajònas
Jūrų operacijų teatras decentralizavimo sumetimais skirstomas į jūrų rajonus ir zonas, pvz., Atlanto teatro vadovybė yra suskirstyta į jūrų rajonų ir zonų vadovybes. 1/3/73

maritime defence sector/
secteur maritime défense
jūrų gynýbos sèktorius
Sudedamoji pakrančių rajono dalis ar jūrų gynybos rajono dalis. 1/11/86

maritime operation/
opération maritime

jū́rų operãcija
Pajėgų veiksmai, vykdomi ant vandens, po vandeniu ar virš vandens, siekiant valdyti jūros rajoną arba neleisti juo naudotis priešui. 1/3/73

mark/
marquer un objectif
pažymė́ti vietą
Artilerijos ar laivyno paramoje ugnimi:
1. pareikalauti ugnies į tiksliai nustatytą vietą, kad ugnimi būtų orientuojamas stebėtojas ar pažymimi taikiniai;
2. pranešti tą momentą, kada taikinys optimaliai apšviestas šviečiamaisiais šaudmenimis. *Žr. dar: marker*. 1/2/89

marker/
1. 2. marquer; 3. bâtiment en marquage serré
1. žymẽklis 2. ženklas 3. žỹmintysis laĩvas
1. Vaizdinės ar elektroninės priemonės, naudojamos nustatytam taškui žymėti.
2. Kalbant apie sausumos minų naudojimą kariniuose veiksmuose *žr.: gap marker, intermediate marker, lane marker, row marker, strip marker.*
3. Karinėse laivyno operacijose – jūrų dalinys, turintis greito puolimo ir kelio užkirtimo galimybes. *Žr. dar: mark; shadower*. 1/2/89

marker ship/
bâtiment-jalon
žỹmintysis laĩvas
Amfibinėse operacijose – laivas, nuolat budintis nustatytame kontrolės taške. Dieną jame gali būti iškeltos signalinės vėliavėlės, o naktį – jūros kryptimi šviesti žibintai. 1/3/73

marking error/
erreur de balisage
žymė́jimo paklaidà
Jūrų minų kare – kryptis ir atstumas nuo taikinio iki žymeklio. 1/11/75

marking fire/
tir de balisage
žymimóji ugnìs
Ugnis į taikinį siekiant jį pažymėti. 1/8/74

marking panel/
panneau
žénklinimo júosta
Medžiagos juosta, naudojama kaip vizualiojo ryšio palaikymo, dažniausiai tarp draugiškų vienetų, priemonė. *Žr. dar: panel code*. 1/3/73

marking team/
équipe d'orienteurs-marquers (ou de balisage)
žymė́jimo kománda
Išlaipinimo rajone išlaipinta komanda, kurios užduotis – išskleisti ten navigacijos priemones. *Žr. dar: pathfinder aircraft*. 1/3/73

married failure/
raté de prise d'immersion
nesuveĩkusi minà
Jūros dugne gulinti mina, kuri liko pritvirtinta prie savo inkaro dėl sugedusio paleidimo mechanizmo. 1/11/75

marshalling/
agencement
sutelkìmas
1. Amfibinėse ar desanto operacijose dalyvaujančių dalinių sugrupavimas ar surinkimas, jei galima, arba perkėlimas į laikinas stovyklas netoli įlaipinimo vietų, kur baigiamas pasiruošimas mūšiui arba pasiruošiama įlaipinimui. *Žr. dar: stage 1*.
2. Atsargų ir (ar) technikos, ypač transporto priemonių, surinkimo, laikymo ar sutelkimo tolesniam žygiui procesas. *Žr. dar: staging area*. 1/3/73

mass 1. concentration; 2. formation/
concentrée
1. jėgõs sutelkìmas 2. tankiójі rikiúotė
1. Kovinės galios sutelkimas.
2. Vienetų išdėstymas, kur tarpai ir nuotoliai tarp vienetų yra mažesni už įprastinius. 1/4/71

mass casualties/
pertes massives
mãsiniai núostoliai
Sužeistų per trumpą laiką karių skaičius, kuris viršija turimas medicinos ir logistikos paramos galimybes. 1/11/86

master film/
film original
originãlas
Plėvelė su pirminiu atvaizdu (negatyvu ar pozityvu), iš kurios gaunamos paskesnės kopijos. 1/1/75

master plot/
schéma de surface couverte
pirmìnė schemà
Žemėlapyje ar ant jo uždedamoje skaidrėje pavaizduota vieno skrydžio metu nufotografuotų vietų schema. Joje nurodoma geografinė ilguma bei platuma, žemėlapio bei skrydžio informacija. *Kitaip: sortie plot.* 1/12/74

materials handling/

manutention
mėdžiagų gabėnimas
Medžiaginių vertybių (žaliavų, atliekų, pusfabrikačių ir gaminių) gabenimas į gamybą, iš gamybos; gabenimas į sandėlius ar laikymo vietas; bei gabenimas į priėmimo ir pakrovimo vietas. 1/3/73

maximum effective range/
portée efficace maximale
maksimalùs efektyviõs ugniẽs núotolis
Maksimalus atstumas, kuriuo ginklas turėtų pataikyti į taikinį ir būtų pasiektas norimas rezultatas. 1/7/83

maximum elevation figure/
indication d'élévation maximale
maksimalùs aũkščio rodìklis
Skaičius, pateikiamas oreivystės žemėlapyje kiekviename tinklelio linijų sudarytame kvadrate, rodantis aukščiausio to kvadrato objekto (gamtinio ar dirbtinio) aukštį (tūkstančiais ir šimtais pėdų) virš vidutinio jūros lygio. Čia įvertinama ir galima topografinio aukščio matavimo paklaida. 1/7/87

maximum landing weight/
poids maximal à l'atterrissage
maksimalióji tūpìmo mãsė
Maksimali, nuo orlaivio konstrukcijos ir eksploatavimo ypatumų priklausanti orlaivio masė, su kuria jam leidžiama nutūpti. 1/3/73

maximum operating depth/
immersion maximale opérationnelle
maksimalùsis veikìmo gỹlis
Gylis, kurio povandeninis laivas negali viršyti operacijų metu. Ši gylį nustato atitinkama nacionalinė laivyno vadovybė. 1/9/81

maximum ordinate/
flèche
maksimalì ordinãtė
Sviedinio aukščiausio trajektorijos taško aukštis virš horizontaliosios plokštumos, einančios per trajektorijos pradžios tašką. *Kitaip: vertex height. Žr. dar: vertex.* 1/12/74

maximum permissible concentration/
concentration maximale admissible –
barème de radioconcentration
maksimalì leistinóji koncentrãcija
Žr.: radioactivity concentration quide. 1/3/73

maximum permissible dose/
dose maximale consentie
maksimalì leistinóji dòzė
Apšvitos dozė, kurią vadas ar kita atitinkama vadovybė nustato kaip ribojančią bendrą apšvitos dozę, kuri gali būti gauta per nustatytą laikotarpį; ją nustatant atsižvelgiama į vykdomas karinės operacijos užduotis. 1/3/73

maximum range/
portée maximale
maksimalùsis núotolis
Didžiausias atstumas, kuriuo gali iššauti ginklas, neatsižvelgiant į sklaidą. 1/8/76

maximum sustained speed/
vitesse maximale de croisière
maksimalùsis greĩtis
Didžiausias greitis, kuriuo be gedimo gali važiuoti transportas ilgą laiką autostrada su nustatyto svorio kroviniu. *Žr. dar: speed.* 1/3/73

maximum take-off weight/
poids maximal de décollage
maksimalùsis kilìmo svõris
Maksimalus bendras svoris, priklausantis nuo orlaivio konstrukcijos ar eksploatavimo apribojimų, su kuriuo orlaiviui leidžiama pakilti. 1/3/73

meaconing/
transplexion
trìkdymas
Veiksmų, kuriais radijo švyturio signalai priimami ir retransliuojami tuo pačiu dažniu, siekiant sutrikdyti navigaciją, visuma. Trikdymo stotys iškreipia koordinates, perduodamas orlaiviams ar žemėje esančioms stotims. *Žr. dar: beacon.* 1/3/73

mean lethal dose/
dose létale moyenne
vidutìnė mirtinà dòzė
1. Viso kūno apšvitos dozė, kuri būtų mirtina 50 procentų neapsaugotų karių per tam tikrą laikotarpį.
2. Cheminių medžiagų dozė, kuri būtų mirtina 50 procentų neapsaugotų ir negydomų karių. 1/7/87

mean point of burst/
point d'éclatement moyen – point moyen
d'eclatement – point moyen des impacts
vidutìnis sprogìmo tãškas
Žr.: mean point of impact. 1/8/74

mean point of impact/
point d'eclatement moyen – point moyen
d'éclatement – point moyen des impacts
vidutìnis patáikymo tãškas
Taškas, kurio koordinatės yra aritmetinis atskirų sviedinių pataikymo taškų koordinačių vidurkis, apskaičiuotas pagal nustatytomis sąlygomis iššautų į

tą patį taikinį šūvių skaičių. *Kitaip: centre of burst; mean point of burst.* 1/10/78

mean sea level/
niveau moyen de la mer
vidutìnis jūros lỹgis
Jūros lygio vidurkis tam tikroje vietoje, apskaičiuojamas remiantis daugelio stebėjimų, periodiškai vykdomų ilgą laiką, rezultatais. 1/3/73

measured mile/
base de vitesse
išmatúotoji mylià
Jūrų navigacijoje – tiksliai išmatuotas ir pažymėtas atstumas, naudojamas kalibruojant laivo lagą (prietaisą laivo greičiui matuoti). 2/5/95

measurement and signature intelligence/
renseignement "mesures et signatures"
matãvimo ir atpažinìmo informācija
Mokslinė ir techninė žvalgybos informacija, gauta išanalizavus stebėjimo prietaisų duomenis, nustatančius būdingus tiriamo šaltinio bruožus, palengvinanti šaltinio atpažinimą ir matavimą. 2/9/98

measuring magnifier/
loupe micrométrique
dìdinamasis matãvimo prìetaisas
Didinamasis prietaisas, turintis tinklelį mažiems atstumams matuoti. 1/3/73

mechanical sweep/
drague mécanique
mechãninis tralãvimas
Minų tralavimas kontaktiniais minų tralais. 1/11/75

median incapacitating dose/
dose incapacitante moyenne
vidutìnė neveiksnùmą sùkelianti dòzė
Cheminės medžiagos kiekis, kuris padaro neveiksnius 50 procentų neapsaugotų karių. 1/8/74

medical officer/
médecin militaire
kãro gýdytojas
Gydytojas, turintis karininko laipsnį. 1/10/84

medium-range transport aircraft/
aéronef de transport à rayon d'action moyen
vidutìnio núotolio transpòrto órlaivis
Žr.: transport aircraft. 1/12/74

meeting engagement/
combat de rencontre
pasitiktìnis mū̃šis
Koviniai veiksmai, kai žygiuojančios pajėgos, nevisiškai išskleistos mūšiui, susiduria su priešu netikėtoje vietoje ar netikėtu laiku. 1/8/73

megaton weapon/
arme mégatonnique
megatòninis giñklas
Branduolinis ginklas, kurio sprogstamoji galia matuojama milijonų trotilo tonų ekvivalentais. *Žr. dar: kiloton weapon; nominal weapon; subkiloton weapon.* 1/12/74

member nation/
pays membre
NATO narẽ
Šalis, pasirašiusi Šiaurės Atlanto Aljanso sutartį. 9/1/96

merchant convoy/
convoi marchand
prekýbos laivų konvòjus
Laivų vilkstinė, sudaryta daugiausia iš prekybos laivų ir kontroliuojama karinio laivyno žinybos. 25/9/98

merchant ship/
navire de commerce – navire marchand
prekýbos laĩvas
Komercinius vežimus atliekantis laivas, išskyrus upių, upių žiočių laivus ir laivus, plaukiojančius tik uosto ribose. 1/10/78

merchant ship communications system/
système de télécommunications pour navires marchands – système mercomms
prekýbos laivų ryšių sistemà
Pasaulinė prekybos laivus siejanti ryšių sistema, kurios pagrindas yra taikos metu veikianti komercinė organizacija, kontroliuojama Operacinės valdymo vadovybės. Ji gali dirbti tokiu režimu, kad laivai tik priima transliaciją, jei būtina radijo tyla. *Kitaip: mercomms system.* 1/3/92

merchant ship control zone/
zone de contrôle naval
prekýbos laivų kontròlės zonà
Apibrėžtas jūros ar vandenyno rajonas, kuriame gali reikėti valdyti, kontroliuoti ar apsaugoti Sąjunginiukų laivininkystę. 1/3/79

merchant ship reporting and control message system/
système de messages du contrôle naval
prekýbos laivų pranešìmų ir valdymo sistemà
Pasaulinė pranešimų sistema pranešti informaci-

jai, susijusiai su prekybos laivų valdymu. 1/3/79

mercomms system/
système de télécommunications pour navires marchands – système mercomms
prekýbos laivų ryšių sistemà
Žr.: merchant ship communications system. 1/12/74

message/
message
pranešìmas
Mintis arba teiginys, išreikštas atvira, koduota arba šifruota kalba ir parengtas tinkamu pavidalu, kad galėtų būti perduotas ryšių priemonėmis. 1/3/73

microform/
microformat
mikroformãtas
Bendras terminas, kuriuo vadinamas bet kuris (fotojuostos, vaizdajuostės, popieriaus ar kitos informacijos laikmenos) formatas, pateikiantis labai sumažintus vaizdus, kurių neįmanoma suprasti be specialių prietaisų. 1/6/81

midcourse guidance/
guidage "en vol"
rakètos valdymas skrỹdžio metù
Raketos valdymas nuo jos paleidimo iki skrydžio baigiamosios fazės pradžios momento. 1/11/75

military convoy/
convoi militaire
karìnis konvòjus
Sausumos ar jūrų vilkstinė, kuri valdoma ir registruojama kaip karinis dalinys. Jūrų vilkstinę gali sudaryti bet koks prekybos laivų, pagalbinių ir kitų karinių vienetų derinys. 1/3/84

military currency/
monnaie de stationnement
karìnė valiutà
Valiuta, paruošta valstybės ir paskelbta jos karinio vado kaip teisėta atsiskaitymo priemonė, skirta civiliams ir (arba) kariškiams vartoti okupuotose teritorijose nustatyta tvarka. Savo išvaizda ji turi skirtis nuo oficialių tų šalių valiutų, tačiau piniginis vienetas gali vadintis taip pat. 1/3/73

military geographic documentation/
documentation géographique militaire
karìniai geogrãfiniai dokumeñtai
Karinė geografinė informacija, kuri buvo surinkta, apdorota, apibendrinta ir išleista standartizuotu pavidalu pagal karinius reikalavimus. 1/8/82

military geographic information/
renseignement géographique militaire
karìnė geogrãfinė informãcija
Geografinė informacija, reikalinga operacijoms planuoti ir vykdyti. 1/8/82

military governor/
gouverneur militaire – commandant militaire
karìnis gubernãtorius
Karinis vadas arba kitas paskirtas asmuo, turintis aukščiausius įgaliojimus valdyti civilius gyventojus okupuotoje teritorijoje pagal karo laiko įstatymus ir direktyvas, gaunamas iš vyriausybės arba aukštesniojo vado. 1/3/73

military grid/
carroyage militaire – grille
karìnis tinklẽlis
Dvi eilės lygiagrečių linijų, išdėstytų taip, kad vienos eilės linijos yra statmenos kitos eilės linijoms. Susikirsdamos jos sudaro kvadratus; tinklelis tiksliai ir nuosekliai nubraižomas ant žemėlapių ir kitų Žemės paviršiaus atvaizdų, kad būtų galima nustatyti sausumos objekto vietą, atsižvelgiant į kitų objektų vietas, bei apskaičiuoti kryptį ir atstumą iki kitų taškų. *Kitaip: grid. Žr. dar: military grid reference system*. 1/3/73

military grid reference system/
système de référence de carroyage militaire
karìnio tinklẽlio núorodų sistemà
Standartinio mastelio tinklelio kvadratų sistema, turinti atskaitos tašką, kuri yra tiksliai ir nuosekliai išdėstyta žemėlapyje, kad būtų galima nurodyti vietą arba apskaičiuoti kryptį ir atstumą tarp tinklelio taškų. *Žr. dar: military grid.* 1/3/73

military independent/
indépendant à statut militaire
atskiràsis laĩvas
Prekybos ar pagalbinis laivas, plaukiojantis atskirai, tačiau valdomas ar registruojamas kaip karinis vienetas. *Žr. dar: independent*. 1/6/78

military load classification/
classement militaire – classification des ponts et véhicules
karìnė króvinio klasifikãcija
Standartinė sistema, pagal kurią kiekvienam keliui, tiltui ar keltui priskiriama tam tikra klasė (numeris), rodanti, kokio svorio krovinį juo galima gabenti. Transporto priemonėms taip pat priskiriami numeriai, rodantys žemiausią kelių, tiltų ar keltų, kuriais jomis galima važiuoti (jas gabenti), klasę. *Kitaip: classification of bridges and vehicles. Žr. dar: route classification*. 1/12/79

military necessity/
nécessité militaire
karìnė būtinýbė

Principas, pagal kurį kariaujančioji valstybė turi teisę imtis bet kokių priemonių, kurios būtinos karinės operacijos sėkmingai baigčiai ir kurios neuždraustos karo veiksmų įstatymų. 1/3/73

military nuclear power/
état possédant des armes nucléaires – puissance nucléaire militaire
branduolìnė valstýbė

Valstybė, turinti branduolinių ginklų ir galimybę juos panaudoti. *Kitaip: nuclear weapons state. Žr. dar: nuclear power.* 1/4/71

military requirement/
besoin militaire – besoin opérationnel
karìnis póreikis

Nustatytas poreikis, kuriam patenkinti reikia laiku paskirstyti išteklius, kad būtų galima įgyti pajėgumą, leidžiantį įvykdyti patvirtintus karinius tikslus, uždavinius ar užduotis. *Kitaip: operational requirement.* 1/3/73

military strategy/
stratégie militaire
karìnė stratègija

Valstybės ar kelių valstybių strategija, kurioje pateikiami būdai, kaip karinė galia turi būti plėtojama ar panaudota siekiant valstybės ar grupės valstybių tikslų. 1/3/82

military symbol/
signe conventionnel militaire
karìnis sim̃bolis

Grafinis ženklas (paprastai žemėlapyje, diagramoje ir pan.), vaizduojantis tam tikrą karinį dalinį, bazę, veiklą arba kitą karinių interesų objektą. 1/6/84

mine/
mine
1. sausumõs minà 2. jū́rų minà

1. Sprogmuo arba medžiaga (paprastai įdėta į korpusą), skirti sausumos transporto priemonėms, laivams arba orlaiviams sunaikinti ar sugadinti, arba kariams sužeisti, nukauti arba kitaip sužaloti. Gali būti sužadinta tiesioginio poveikio, automatiškai, praėjus tam tikram laikui ar valdymo priemonėmis. *Žr. dar: acoustic circuit; acoustic mine; antitank mine; horizontal action mine; practice mine; pressure mine; scatterable mine.*

2. Sprogstamasis įrenginys, padėtas į vandenį siekiant sugadinti arba nuskandinti laivus arba sutrukdyti laivams įplaukti į tam tikrą rajoną. Terminas neapima prietaisų, kurie narų pritvirtinami prie laivo dugno arba uosto įrenginių, bei prietaisų, kurie sprogsta po tam tikro nustatyto laiko. *Žr. dar: antenna mine; antisweeper mine; bottom mine; bouquet mine; coarse mine; creeping mine; exercise filled mine; exercise mine; floating mine; free mine; homing mine; influence mine; jettisoned mines; mobile mine; moored mine; oscillating mine; poised mine; pressure mine; rising mine; snagline mine; watching mine. Žr. dar: armed mine; chemical mine; command detonated mine; contact mine; controllable mine; counter mine; dead mine; drill mine; independent mine; inert mine; magnetic mine.* 1/11/75

mine clearance/
déminage
išminãvimas

Procesas, kurio metu pašalinamos visos minos, esančios kelyje ar zonoje. 1/2/88

mine defence/
emploi défensif des mines
mìnų gynýba

Pozicijos, zonos ir pan. gynimas sausumos arba povandeninėmis minomis. Tokios gynybos sistema taip pat apima personalą ir įrangą, reikalingą minų laukams įrengti, kontroliuoti, prižiūrėti ir saugoti. 1/3/73

mine disposal/
déminage
mìnų kenksmingùmo pašãlinimas

Tinkamai parengto personalo vykdoma operacija, kurios tikslas – perjungti minas iš kovinės padėties į saugos padėtį, neutralizuoti, pašalinti iš vietos ir (arba) sunaikinti. 1/8/76

mine row/
rangée de mines
mìnų eilė̃

Pavienė minų arba jų santalkų eilė. *Žr. dar: mine strip*. 1/7/72

mine spotting/
repérage à vue des mines
mìnų pastebė́jimas

Vizualusis jūrų minų arba minų lauko jūroje pastebėjimas. 1/11/75

mine strip/
rangée double
mìnų júosta

Sausumoje – dvi lygiagrečios minų eilės, išdėstytos tolygiai šešių metrų (arba šešių žingsnių) atstumu. *Žr. dar: mine row.* 1/7/83

mine warfare/

guerre des mines – guerre des mines terrestre
mìnų kãras sausumojè
Strateginis ir taktinis minų ir jų kontrpriemonių naudojimas. *Kitaip: land mine warfare.* 1/3/73

mine warfare chart/
carte pour la guerre de mines
mìnų laũko jūrlapis
Specialus jūrlapis, kurio mastelis 1:50 000 arba didesnis (geriau 1:25 000 arba stambesnis), skirtas minų operacijų planavimui ir vykdymui, sudarytas turimo standartinio jūrlapio pagrindu arba pagal specialius reikalavimus. 1/10/80

mine warfare group/
groupe de guerre des mines
mìnų tralãvimo grùpė
Minų tralavimo vienetai minavimo arba minų tralavimo operacijoms vykdyti. 1/3/81

mine weapons/
armes de guerre des mines
mìninė ginkluõtė
Visi ginklai, kurie gali būti naudojami minų kare. 1/6/78

mineable waters/
eaux susceptibles d'être minées
užminúojamieji vándenys
Vandenys, kuriuose visų tipų jūrų minos gali būti veiksmingos prieš bet kokį taikinį. 1/11/75

mined area/
zone minée
užminúotoji zonà
Zona, kuri paskelbiama pavojinga, nes joje yra (arba įtariama, kad yra) minų. 1/12/76

minefield/
champ de mines
mìnų laũkas
1. Sausumoje – žemės plotas, kuriame yra minų, išdėstytų tam tikra tvarka arba be jos. *Žr. dar: mixed minefield; nuisance minefield; phoney minefield; protective minefield; tactical minefield.*
2. Jūroje – vandens plotas, kuriame yra minų, išdėstytų tam tikra tvarka arba be jos. *Žr. dar: antisubmarine minefield; attrition minefield; beach minefield; closure minefield; deep minefield; defensive minefield; dummy minefield; offensive minefield; phoney minefield; protective minefield; sustained attririon minefield; tactical minefield.* 1/3/77

minefield breaching/
ouverture d'un champ de mines
pérėjos mìnų laukè įrengìmas
Sausumoje – procesas, kurio metu įrengiama perėja per minų lauką esamomis taktinėmis aplinkybėmis. *Žr. dar: minefield lane*. 1/7/88

minefield density/
densité d'un champ de mines
mìnų laũko tankùmas
Sausumoje – vidutinis minų skaičius viename minų lauko fronto metre arba vidutinis minų skaičius viename kvadratiniame minų lauko metre. 1/11/85

minefield lane/
passage à travers un champ de mines
mìnų laũko pérėja
Išminuotas ir paženklintas takas per minų lauką. *Žr. dar: lane marker; minefield breaching*. 1/7/72

minefield marking/
marquage des champs de mines
mìnų laũko žénklinimas
Standartizuota ženklinimo sistema minų lauko vietai ir plotui parodyti. 1/3/81

minefield record/
plan de repérage d'un champ de mines – compte rendu de mouillage de mines
mìnų laũko formuliãras
Dokumentas, kuriame užfiksuota visa esminė informacija apie minų lauką ir kurį karininkas, atsakingas už minavimo operacijas, pateikia standartiniame blanke. 1/11/94

minehunting/
chasse aux mines
mìnų ieškà
Laivų, aviacinių įrenginių ir (arba) narų naudojimas atskiroms minoms surasti ir pašalinti. 1/10/78

minesweeping/
dragage des mines
mìnų tralãvimas
Minų suradimas ir sunaikinimas naudojant mechaninius įrenginius ar sprogstamuosius užtaisus, kuriais mina yra fiziškai pašalinama arba sunaikinama, arba poveikio lauko, kurio reikia minoms detonuoti, sukūrimas. 1/3/73

minewatching/
guet contre les mines – veille contre les mines
mìnų žvalgýba
Jūroje – veiksmai, kurių tikslas – aptikti, registruoti ir, jei įmanoma, sekti minininkus ir, kai minos yra tikrai dėliojamos, jas aptikti, surasti ir (arba) identifikuoti. 1/11/85

minimum aircraft operating surface/
surface opérationnelle minimale pour les aéronefs
minimalì órlaivių ẽismo zonà aerodromè
Minimalus aerodromo paviršius, būtinas orlaiviams judėti. Jis apima orlaivių išsklaidymo aikšteles, minimalią kilimo ir tūpimo juostą ir riedėjimo takus tarp jų. *Žr. dar: minimum operating strip.* 1/3/82

minimum descent altitude/
altitude minimum de descente
mažiáusiasis absoliutùsis žemẽjimo aũkštis
Mažiausias absoliutusis aukštis, į kurį leidžiama nusileisti atliekant žemėjimą ne pagal sklendimo nuolydžio procedūras, kol nustatomas reikiamas matomumas. *Žr. dar: minimum descent height.* 1/8/76

minimum descent height/
hauteur de minimum de descente
mažiáusiasis santykìnis žemẽjimo aũkštis
Mažiausias santykinis aukštis, į kurį leidžiama nusileisti atliekant žemėjimą ne pagal sklendimo nuolydžio procedūras, kol nustatomas reikiamas matomumas. *Žr. dar: minimum descent altitude*. 1/8/76

minimum nuclear safe distance/
distance minimale de sécurité nucléaire
minimalùs saugùs branduolìnio sprogìmo núotolis
Saugos spindulio ir buferinio nuotolio suma. 1/3/73

minimum nuclear warning time/
temps minimal d'alerte nucléaire
minimalùs įspėjìmo apiẽ branduolìnį pavõjų laĩkas
Sistemos ir personalo reagavimo laiko suma. 1/3/73

minimum operating strip/
piste opérationnelle minimale
minimalùs kilìmo ir tūpìmo tãkas
Aerodromo kilimo ir tūpimo takas, tenkinantis minimalius reikalavimus, kad tuo aerodromu galėtų naudotis paskirti ir (arba) jame išdėstyti orlaiviai su maksimaliu arba bendru koviniu kroviniu. *Žr. dar: minimum aircraft operating surface*. 1/3/82

minimum quality surveillance/
contrôle de qualité
minimalì kokýbės prĩežiūra
Minimalios priemonės, užtikrinančios dar neišpilstytų ar išpilstytų į talpyklas naftos produktų kokybę ir tinkamumą nedelsiant panaudoti. 1/12/79

minimum residual radioactivity weapon/
arme à radioactivité résiduelle minimum
minimalaũs liẽkamojo radioaktyvùmo giñklas
Branduolinis ginklas, kurio neigiamas poveikis, sukeliamas radioaktyviųjų nuosėdų, kritulių ir pan. yra optimaliai sumažintas. *Žr. dar: salted weapon.* 1/6/78

minimum safe altitude/
altitude minimale de sécurité – altitude de sécurité
mažiáusiasis saugùs absoliutùsis aũkštis
Absoliutusis aukštis, žemiau kurio skristi yra pavojinga dėl aukštų antžeminių arba kitokių kliūčių. *Kitaip: safety height. Žr. dar: altitude*. 1/3/73

minor port/
port mineur
mãžas úostas
Uostas, kurio įranga leidžia iškrauti tik pakrančių ir lengvus laivus. *Žr. dar: port*. 1/3/73

misfire/
raté
užsikirtìmas
1. Neįvykęs šūvis arba sprogimas.
2. Dalinis arba visiškas sviedinio užtaiso detonatoriaus nesuveikimas. 1/11/75

missed approach/
approche interrompue
tūpìmo nutraukìmas
Artėjimas tūpti, nepasibaigęs tūpimu. 1/8/79

missed approach procedure/
procédure d'approche interrompue
tūpìmo nutraukìmo tvarkà
Veiksmai (procedūros), kuriuos reikia atlikti po artėjimo tūpti pagal prietaisus, jei neįvyko normalus tūpimas:
1. kai lėktuvas atliko žemėjimą į apsisprendimo santykinį (absoliutųjį) aukštį, tačiau vizualus sąlytis neįvyko;
2. kai skrydžių valdymo centras liepė pradėti kilti arba apsukti ratą. 1/7/80

missile control system/
système de commande de missile
rakètos skrỹdžio valdymo sistemà
Sistema, skirta raketos padėties erdvėje stabilumui palaikyti ir nuokrypiams koreguoti. *Žr. dar: missile guidance system*. 1/3/73

missile destruct/
destruction missile
rakètos sunaikìnimas
Tyčinis raketos ar panašios priemonės sunaikinimas dėl saugumo ar kitų priežasčių. 1/3/73

missile destruct system/
système de destruction missile
rakètos sunaikìnimo sistemà
Sistema, kuri pagal išorinę komandą arba suveikus iš anksto nustatytoms vidinėms priemonėms sunaikina raketą arba panašų įrenginį. 1/3/73

missile engagement zone/
zone d'engagement des missiles
rakètų panaudójimo zonà
Žr.: weapon engagement zone. 1/8/82

missile guidance system/
système de guidage de missiles
rakètos valdymo sistemà
Sistema, kuri įvertina skrydžio informaciją, susieja ją su taikinio duomenimis, nustato skrydžio trajektoriją ir perduoda reikiamas komandas raketos skrydžio valdymo sistemai. *Žr. dar: missile control system*. 1/3/73

mission/
mission
uždavinỹs
1. Aukštesniosios vadovybės aiški, glausta dalinio užduoties ir tikslo formuluotė. (Aukštesniosios vadovybės skirta užduotis {operacijų plano/įsakymo 3 p.} tampa dalinio/vieneto uždaviniu {jų operacijos įsakymo 2 p.}).
2. Vienas ar daugiau orlaivių, pasiųsti atlikti atskirą užduotį. 1/8/82

mission report/
compte rendu de mission
ùždavinio atãskaita
Standartinė ataskaita, kurioje pateikiami uždavinio rezultatai bei svarbūs pastebėjimai palei skrydžio maršrutą. 1/10/80

mixed/
panaché
tolygùs sprogìmų skaĩčius
Artilerijos ir laivyno paramoje ugnimi – stebėtojo nustatyti šaudymo rezultatai, kad ore ir ant žemės sprogo vienodas iššautų sviedinių skaičius. 1/8/74

mixed air/
panaché fusant
sprogìmų orė skaĩčius
Artilerijos ir laivyno ugnies paramoje – šaudymo rezultatas, kai stebėtojas nustato, kad iš visų iššautų sviedinių daugiau sprogo ore negu ant žemės. 1/8/74

mixed bag/
macédoine
mišriũ minãvimo príemonių rinkinỹs
Jūrų minų kare – įvairių tipų minų, detonavimo sistemų, delsiklių ir laivo skaitiklių komplektas. 1/3/74

mixed graze/
panaché percutant
sprogìmų añt žẽmės daugiaũ
Artilerijos ir laivyno ugnies paramoje – šaudymo rezultatas, kai stebėtojas nustato, kad iš visų iššautų sviedinių daugiau sprogo ant žemės nei ore. 1/3/74

mixed minefield/
champ de mines mixte
mišrùsis mìnų laũkas
Minų laukas, sudarytas iš prieštankinių ir priešpėstinių minų. *Žr. dar: minefield part 1.* 1/8/73

mobile air movements team/
équipe mobile des mouvements aériens
mobiliójі óro transpòrto kománda
Komanda, parengta operatyviai išsiskleisti ir aptarnauti oro transporto skyrių. 1/7/70

mobile mine/
mine autopropulsée
mobiliójі minà
Jūrų mina, kurią kaip torpedą galima nuplukdyti į nustatytą minavimo poziciją su variklio pagalba. Priplaukusi poziciją ji paskęsta ir veikia kaip mina. *Kitaip: propelled mine. Žr. dar: mine.* 1/11/75

mobile support group/
groupe de soutien logistique naval
mobiliójі paramõs grùpė
Grupė, teikianti logistinę paramą laivams, stovintiems inkaravietėse; iš tikrųjų tai yra plaukiojančioji karinė jūrų bazė, nors tam tikri jos elementai gali būti ant kranto. 1/3/82

mobility/
mobilité
mobilùmas
Karinių pajėgų pajėgumas, leidžiantis joms judėti iš vienos vietos į kitą neprarandant galimybės atlikti savo pagrindinį uždavinį. 1/3/73

mobilizable reinforcing force/
force de renfort mobilisable
mobilizúojamosios pastìprinimo pãjėgos
Planuojant pastiprinimą – bet kurios dar neegzistuojančios pajėgos, kurios mobilizavus tampa NATO paskirtomis, NATO nustatytomis ar kitokiomis pajėgomis NATO pajėgoms sustiprinti. *Žr. dar: reinforcing force*. 1/11/86

mobilization/

mobilisation
mobilizãcija
1. Pasiruošimas karui ar kitoms nepaprastosioms padėtims, sutelkiant valstybės resursus.
2. Procesas, kurio metu ginkluotosios pajėgos arba jų dalis pereina į kovinės parengties būklę karo ar nepaprastosios padėties atveju. Šis procesas apima personalo, išteklių ir materialinių vertybių telkimą bei rengimą aktyviajai karo tarnybai. 1/3/73

mock-up/
maquette
makètas
Pagal mastelį sukurtas mašinos, aparato arba ginklo modelis, naudojamas mokant jų sandaros arba išbandant naujus gaminius bei mokant personalą eksploatuoti mašinas, aparatus ar ginklus. 1/7/80

moderate damage/
dégât modéré
vidutìniai núostoliai
Žr.: nuclear damage. 1/11/75

moderate nuclear risk/
risque nucléaire modéré
vidutìnė branduolìnė rìzika
Branduolinės rizikos laipsnis, kuriam esant tikėtini padariniai yra pakenčiami arba, blogiausiu atveju, ne tokie žalingi. *Žr. dar: degree of nuclear risk*. 1/3/73

modify/
modification
pakeĩsti
Artilerijoje – įgaliojimus pakeisti ugnies planą turinčio asmens įsakymas. 1/8/76

moment/
moment
momeñtas
Krovinio svorio ir jo atstumo nuo atskaitos taško orlaivyje sandauga. 1/7/70

monitoring/
1. écoute de contrôle; 2. contrôle de radioactivité
kontròlė
1. Savų arba Sąjungininkų pajėgų radijo bangų klausymas, sekimas ir (arba) įrašymas, siekiant palaikyti ir pagerinti procedūrų standartus bei apsaugą arba nustatyti reikiamą informaciją.
2. Klausytis priešo radijo perdavimų, juos sekti ir (arba) įrašyti žvalgybos tikslais.
3. Jonizuojančiosios spinduliuotės nustatymas ir matavimas dozimačiais prietaisais. *Kitaip*: *radiological monitoring.* 1/7/83

moored mine/
mine à orin
inkarìnė minà
Kontaktinė arba valdomoji mina (galinti plūduriuoti paviršiuje), kurią po vandeniu laiko gramzdiklis arba inkaras. *Žr. dar: mine.* 1/11/75

mopping up/
nettoyage
vãlymas
Aktyvių priešininko pajėgų likučių likvidavimas apsuptame arba izoliuotame rajone, per kurį perėjo kiti daliniai, iki galo nepanaikinę pasipriešinimo. 1/3/73

mosaic/
mosaïque
fotoplãnas
Nuotraukų su iš dalies sutampančiais vaizdais rinkinys, iš kurio sudaromas ištisinis žemės paviršiaus dalies fotografinis vaizdas. *Žr. dar: controlled mosaic; semi-controlled mosaic; uncontrolled mosaic*. 1/3/73

motorized unit/
unité motorisée
motorizúotasis vienetas
Vienetas, aprūpintas transporto priemonėmis, kurios gali to vieneto karius, ginklus ir įrangą vežti iš karto, be kitų vienetų pagalbos. 1/3/73

mounting/
préparatifs en vue d'une opération
pasiruošìmas operãcijai
Pasiruošimas, vykdomas nustatytuose rajonuose prieš numatomą operaciją: pajėgų sutelkimas, parengimas, priežiūra ir remontas; perkėlimas į pakrovimo (įlaipinimo) vietas ir paskesnis jų pakrovimas (įlaipinimas) į laivus ar orlaivius. 20/11/96

movement control/
1. mouvements et transports; 2. organisation des mouvements et transports
1. judėjimo valdymas 2. judėjimo valdymo ceñtras
1. Pajėgų bei krovinių judėjimo susisiekimo linijomis planavimas, maršrutų ir grafikų sudarymas ir kontrolė.
2. Tarnyba, atsakinga už pajėgų bei krovinių judėjimo susisiekimo linijomis planavimą, maršrutų ir grafikų sudarymą ir kontrolę. *Kitaip: movement control centre*. 1/11/94

movement control centre/
organisation des mouvements et transports
judėjimo valdymo ceñtras

Žr.: movement control. 1/11/94

movement control officer/
officier chargé du contrôle des mouvements
judė́jimo valdymo kariniñkas
Judėjimo valdymo centro karininkas, atsakingas už karių ir krovinių vežimų visomis transporto priemonėmis valdymą. 1/7/70

movement control post/
poste de contrôle des mouvements
judė́jimo valdymo pòstas
Postas, per kurį vadas valdo judėjimą atsižvelgdamas į operacinius poreikius. 1/10/80

movement credit/
crédit de mouvement
žỹgio leidìmas
Leidimas, duotas vienai ar kelioms transporto priemonėms, kad jos galėtų važiuoti kontroliuojamu keliu nustatytu laiku vadovaudamosi judėjimo instrukcijomis. 1/4/71

movement priority/
priorité de mouvement
judė́jimo pirmùmas
Pirmumo teisė, suteikiama atsižvelgiant į judėjimo poreikius. 1/3/73

movement restriction/
restriction imposée à la circulation
judė́jimo (eĩsmo) apribójimas
Laikinai taikomas apribojimas, neleidžiantis išvažiuoti iš tam tikro kelio ruožo ir įvažiuoti į tam tikrą kelio ruožą, siekiant išvengti transporto spūsties. 1/3/73

movement table/
tableau des mouvements et transports
judė́jimo lentẽlė
Lentelė, kurioje pateikiami išsamūs nurodymai arba duomenys judėjimui. Esant reikalui, patikslinama judėjimo rūšis (kelių, geležinkelio, jūrų, oro ir pan.). Paprastai išleidžiama kaip priedas prie žygio įsakymo ar instrukcijų. *Žr. dar: embarkation order*. 1/3/73

moving map display/
visualisation cartographique mobile
judrùsis žemė́lapio displẽjus
Displėjus, kuriame transporto priemonę vaizduojantis simbolis išlieka nejudamas, o žemėlapio arba schemos vaizdas po juo juda ir atrodo, kad transporto priemonė horizontaliai juda per tą žemėlapį. Kartais displėjaus konstrukcija būna tokia, kad žemėlapis arba schema išlieka nejudama, o simbolis juda per ekraną. *Žr. dar: projected map display.* 1/7/85

moving mine/
mine mobile
jùdančioji minà
Bendras judančiųjų minų, pvz., plukdomųjų, svyruojančiųjų, mobiliųjų, kylančiųjų ir kt., pavadinimas. 1/3/82

moving target indicator/
éliminateur d'échos fixes
jùdančiojo táikinio indikãtorius
Radaras, kuris rodo tik judančius taikinius. Nejudamų taikinių signalai pašalinami iš atspindėto signalo veikiant atitinkamai atminties schemai. 1/8/70

multi-agent munition/
munition à agents multiples
míšriojo ùžtaiso šaudmuõ
Šaudmuo (sprogmuo), kuris, iššautas ar susprogdintas, paskleidžia dvi ar daugiau cheminių ir (arba) biologinių medžiagų. *Žr. dar: binary chemical ammunition; chemical munition; munition*. 1/11/91

multi-modal/
multi-modes
įvairiarūšis
Transportavimo operacijose šiuo terminu apibūdinamas keleivių ar krovinių gabenimas keliais transportavimo būdais. 1/7/80

multi-spectral imagery/
représentation à spectres multiples
daugiaspèktris atvaizdãvimas
Objekto atvaizdas, gaunamas vienu metu keliose skirtingose spektro juostose. 1/1/80

munition/
munition – munitions
šaudmuõ
Parengtas sprogstamųjų medžiagų, raketų kuro, pirotechninių medžiagų ir sužadinimo mišinių arba branduolinių, biologinių ar cheminių medžiagų užtaisas. Kai kurie tinkamai modifikuoti šaudmenys gali būti naudojami mokymui, ceremonijoms ar kitiems nekariniams tikslams. *Kitaip: ammunition. Pastaba: šnekamojoje kalboje "munitions" reiškia amuniciją (kariniai ginklai, atsargos ir įranga). Žr. dar: binary chemical munition; explosive ordnance; fixed ammunition; multi-agent munition; semi-fixed ammunition; separate loading ammunition.* 1/10/92

mutual aid/
aide mutuelle

savìtarpio pagálba
Vyriausybinio lygio susitarimai tarp dviejų ar daugiau valstybių padėti viena kitai. *Žr. dar: combined logistic support; logistic assistance; realocation of resources*. 1/3/73

mutual support/
appui réciproque
savìtarpio paramà
Parama, kurią vienetai teikia vieni kitiems kovoje su priešu, priklausomai nuo jiems paskirtų užduočių, išsidėstymo savų ir priešo pajėgų atžvilgiu bei savo galimybių. *Žr. dar: cross-servicing; support*. 1/3/73

N

national command/
commandement national
nacionãlinė vadovýbė
Konkrečios valstybės įgaliota karinė vadovybė. Ji gali būti pavaldi ar nepavaldi NATO pajėgų vadui. *Žr. dar: command.* 1/3/73

national commander/
commandant national
nacionãlinių pajėgų vãdas
Valstybės karinis vadas, turintis teritorinio arba funkcinio valdymo įgaliojimus, kuris paprastai neįeina į Sąjungininkų vadovavimo grandinę. 1/3/73

national component/
contingent national
valstýbės kontingeñtas
Iš vienos ar kelių kariuomenės rūšių susidedančios nacionalinės pajėgos, vadovaujamos vieno vado, priskirtos kuriam nors NATO vadui. 1/3/73

national force commander/
commandant des forces nationales intégrées
priskirtų nacionãlinių pajėgų vãdas
Nacionalinių pajėgų, paskirtų kaip atskiras elementas Sąjungininkų vadovybės pavaldumui, vadas. *Žr. dar: commander.* 1/3/73

national forces for the defence of the NATO area/
forces nationales de défense de la zone OTAN
valstýbės pãjėgos, skìrtos gynýbai NÃTO rajonè
Valstybės pajėgos, kurių uždavinys yra rajono gynyba zonoje, už kurią atsakinga NATO. *Žr. dar: force(s).* 1/3/73

national infrastructure/
infrastructure nationale
valstýbės infrastruktūrà
NATO narės finansuojama infrastruktūra jos pačios teritorijoje tiktai savo pajėgų reikmėms (įskaitant tas pajėgas, kurios yra paskirtos arba nustatytos veiksmams su NATO). *Žr. dar: infrastructure.* 1/3/73

national military authority/
autorité nationale militaire
valstýbės karinė vadovýbė
Vyriausybės institucija, tokia kaip Gynybos ministerija, įgaliota priimti sprendimus valstybės kariniais klausimais. Jos įgaliojimai gali būti perduoti karišk-

kių, civilių grupei arba atskiram asmeniui atitinkamu lygmeniu spręsti reikalus su Sąjungininkų kariniais vadais ar jų pavaldiniais. 1/3/73

national shipping authority/
autorité nationale chargée de la marine marchande
valstybės prekybos laivyno vadovybė
Tarnyba, įtraukta į kiekvienos Sąjungininkų šalies vyriausybės sudėtį, karo metu atsakinga už savo prekybos laivų valdymą. 1/12/79

national territorial commander/
autorité territoriale nationale
teritòrijos vãdas
Vadas, atsakingas už valstybės funkcijų vykdymą apibrėžtame geografiniame rajone. Jis lieka valstybės teritorijos vadu nepaisant Sąjungininkų nustatyto statuso. *Žr. dar: commander*. 1/3/73

nationality undetermined post/
poste de nationalité non fixée
neapibrėžtàsis nacionãlinis etãtas
Tarptautinis karinis etatas, kuris nėra skirtas konkrečiai valstybei. 1/11/75

NATO air space/
espace aérien OTAN
NÃTO óro erdvė̃
Oro erdvė virš bet kurios NATO valstybės ir jos teritorinių vandenų. 1/11/75

NATO assigned forces/
forces affectées à l'OTAN
NÃTO paskìrtos pãjėgos
Pajėgos, kurias valstybės sutinka paskirti NATO vado operaciniam vadovavimui ar valdymui pagal konkrečią NATO parengties sistemos pakopą, padėtį ar priemonę, arba kaip nustatyta specialiose sutartyse. *Žr. dar: force*. 1/8/79

NATO code number/
numéro de code OTAN
NÃTO kòdo nùmeris
Kodas, susidedantis iš raidės ir skaičiaus, suteikiamas gaminiui, kuris atitinka NATO standartizacijos sutarties reikalavimus. 1/3/82

NATO command forces/
forces sous commandement OTAN
NÃTO pavaldžios pãjėgos
Pajėgos, kurias valstybės paskyrė NATO vado operaciniam vadovavimui arba valdymui. *Žr. dar: force(s).* 1/7/80

NATO commander/
commandant interallié – commandant OTAN
NÃTO vãdas
Vienas iš vadų NATO vadovavimo grandinėje. *Kitaip: Allied Commander.* 1/6/78

NATO earmarked forces/
forces reservées pour affectation à l'OTAN
NÃTO nustatýtos pãjėgos
Pajėgos, kurias valstybės sutinka ateityje paskirti vieno iš NATO vadų operaciniam vadovavimui arba jo valdymui. *Žr. dar: force(s)*. 1/7/80

NATO forces/
forces de l'OTAN
NÃTO pãjėgos
Žr.: force(s). 1/3/73

NATO intelligence subject code/
répertoire analytique du renseignement de l'OTAN
NÃTO žvalgýbos veiklõs kòdai
Numeravimo sistema, sudaryta žvalgybos dokumentų turiniui indeksuoti. Be temos metmenų, apima geografinių rajonų klasifikavimą naudojant raidinių ir skaitmeninių simbolių sistemą. 1/3/73

NATO international civilian post/
emploi civil international OTAN
NÃTO tarptautìnis civìlinis etãtas
Nuolatinis NATO tarptautinis A, L, B ir C lygio etatas, skirtas civiliniam tarnautojui, kurio alga ir aprūpinimas yra nustatyti Šiaurės Atlanto Tarybos ir kuris išlaikomas tarptautinio biudžeto lėšomis. 1/11/77

NATO military authority/
autorité militaire de l'OTAN
NÃTO karìnė vadovýbė
Bet kuri tarptautinė karinė vadovybė ar institucija, nustatyta tarptautinių karinių vadovybių protokolu, įsteigta po Šiaurės Atlanto Aljanso (ŠAA) įkūrimo (Paryžiaus protokolas), bei bet kuri kita karinė vadovybė, kuriai NATO Taryba pritaikė ŠAA organizacijos, nacionalinių atstovų ir tarptautinio štabo statuso susitarimo sąlygas (Otavos susitarimas). 1/8/79

NATO preparation time/
délai de préparation
NÃTO pasirengìmo laĩkas
Laiko tarpas nuo pagrindinių NATO vadų įgaliojimų gavimo iš NATO politinės vadovybės iki kovos veiksmų artėjančiam puolimui atremti arba puolimui pradėti vykdymo. *Žr. dar: NATO warning time.* 1/8/73

NATO standardization agreement/
accord de normalisation OTAN – stanag
NÃTO standartizãcijos sutartìs

Sutarties tarp kelių ar visų NATO valstybių narių priimti vienodą arba panašią karinę aprangą, ginkluotę, šaudmenis, materialines vertybes, atsargas ir operacijų, logistikos bei administravimo procedūras dokumentas. Valstybės pripažinimas NATO Sąjungos leidinio, išleisto Karinės standartizavimo įstaigos, gali būti užfiksuotas kaip standartizacijos sutartis. *Kitaip: stanag. Žr. dar: implementation, ratification, reservation, standardization.* 1/11/68

NATO warning time/
délai avant attaque
NÃTO įspėjìmo laĩkas

Laiko tarpas nuo vieno iš NATO vadų arba aukštesniosios NATO vadovybės pripažinimo, kad puolimas artėja, iki puolimo pradžios. *Žr. dar: NATO preparation time*. 1/8/73

NATO – wide exercise/
exercice OTAN de grande envergure
beñdros NÃTO pratýbos

Pratybos, kuriose dalyvauja visi trys vyriausieji NATO vadai su dauguma pavaldžių vienetų bei valstybių gynybos štabais. *Žr. dar: extent of military exercise.* 1/9/98

nautical chart/
carte hydrograpfique – carte nautique
jū́rlapis

Žr.: hydrografic chart. 1/4/71

nautical ploting chart/
carte de tracé de route maritime
kontūrìnis jū́rlapis

Jūrlapis be hidrografinės informacijos, neturintis jokio apibrėžto mastelio ir projekcijos. Paprastai jame būna atvaizduotas dienovidinių ir lygiagrečių tinklelis bei kompaso linijos, nurodytos tikrosios ir magnetinės kryptys. Jis sudaromas kaip pagalbinė medžiaga standartiniam (įprastiniam) jūrlapiui ir gaminamas arba atskirais lapais, arba komplektais (serijomis). 1/10/84

nautical twilight/
crépuscule nautique
navigãcinė pŕieblanda

Žr.: twilight. 1/11/75

naval advanced logistic support site/
site avancé de soutien logistique naval
priešakìnė laivýno logìstinės paramõs vietà

Vieta, kuri yra daugiausia naudojama kaip laivyno logistinio persiuntimo punktas karo veiksmų teatre. *Žr. dar: naval forward logistic site.* 1/12/93

naval augmentation group/
groupe de renfort d'escorte
laivýno pastìprinimo grùpė

Grupė, suformuota palydėti laivų konvojui, plaukiančiam per vietas, kuriose gresia arba numatomas priešo pavojus. *Žr. dar: convoy through escort.* 1/3/73

naval beach group/
groupe de renfort d'escorte
laivýno pakráñčių grùpė

Nuolatinis amfibinių pajėgų laivyno vienetas, susidedantis iš vado, jo štabo, pakrančių vieneto, amfibinio bataliono, puolamųjų laivų vieneto, turintis administravimo grupę, iš kurios taktiniai elementai gali būti perduoti puolimo pajėgų vadui ir amfibinių pajėgų išlaipinimo vadui vienos divizijos (pastiprintos) išlaipinimui paremti. *Žr. dar: shore party.* 1/3/74

naval beach unit/
section navale de plage
laivýno pakráñčių v́ienetas

Žr.: naval beach group. 1/3/73

naval campaing/
campagne navale
jū́rų kampãnija

Operacija arba keletas operacijų, vykdomų laivyno pajėgomis, įskaitant visas antvandenines, povandenines, oro ir amfibines pajėgas, siekiant įgyti, išplėsti arba išlaikyti jūros kontrolę. 1/3/73

naval control of shipping/
contrôle naval de la navigation commerciale
laivýbos kontròlė

Sąjungininkų prekybos laivyno laivų judėjimo, jų kelių, pranešimų, konvojų sukūrimo ir taktinės apgaulės kontrolė. Jis neapima šių laivų naudojimo ar aktyvios apsaugos. 1/12/79

naval control of shipping liaison officer/
officier de liaison du contrôle naval de la navigation commerciale
laivýbos valdymo rỹšio kariniñkas

Laivyno karininkas, paskirtas eiti pareigas Sąjungininkų prekybos laivyno kontrolės tarnybos štabe. 1/12/77

naval control of shipping officer/
officier de contrôle naval de la navigation commerciale
laivýbos kontròlės kariniñkas

Laivyno karininkas, paskirtas formuoti prekybos

laivų konvojus, kontroliuoti ir derinti šių konvojų, savarankiškų laivų ir laivų ligoninių, plaukiančių į uostą, bazę arba laivyno kontrolės punktus arba iš jų pagal vado, turinčio operacinius įgaliojimus, nurodymus, judėjimą. *Žr. dar: independent; merchant convoy*. 25/9/98

naval fire support/
appui-feu naval
laivýno paramà ugnimì
Parama ugnimi, suteikta iš karo laivų . *Žr. dar: fire support*. 1/11/94

naval forward logistics site/
site logistique naval de l'avant
priešakìnė laivýno logìstikos vietà
Vieta netoli uosto ir aerodromo, iš kurios teikiama logistinė parama jūrų pajėgoms operacijų teatre. *Žr. dar: naval advanced logistic support site.* 1/12/99

naval fire liaison team/
équipe de liaison d'appui naval
laivýno paramõs ugnimì rỹšio kománda
Personalas ir įranga sausumos (išlaipinimo) pajėgoms koordinuoti ir patarti dėl laivyno ugnies panaudojimo. 1/3/73

naval fire operations centre/
centre d'opérations d'appui naval
laivýno ugniẽs operãcijų ceñtras
Žinyba, įsteigta laive laivyno paramos ugnimi planų vykdymui kontroliuoti, prašymams dėl laivyno ugnies svarstyti ir skirti laivus stebėtojams. Šis centras turėtų būti tame pačiame laive kaip ir paramos ugnimi koordinavimo centras. 1/3/73

naval stores/
approvisionnements navals
laivýno materiãlinės vertýbės
Bet kokie laivų ar bazių naudojami daiktai ar reikmenys, tokie kaip įranga, sunaudojamieji produktai, apranga, degalai, alyva ir tepalai, medicinos reikmenys ir šaudmenys. 1/3/73

naval support area/
zone de soutien naval
laivýno paramõs rajònas
Nustatyta vieta jūroje karo laivyno laivams, paskirtiems paremti amfibines operacijas. *Žr. dar: fire support area.* 1/3/73

navigation head/
point de transbordement
pérkrovimo pùnktas
Punktas vandens kelio ruože, kur kroviniai yra perkraunami iš vandens į sausumos transporto priemones. Perkrovimo punktas funkciškai yra panašus į geležinkelio ar autotransporto sutelkimo punktus. *Žr. dar: railhead.* 1/3/73

navigation grid/
grille de navigation
navigãcinis tinklẽlis
Tiesių linijų tinklelis, nubrėžtas ant konforminės projekcijos ir nurodantis tinklelio kryptį į šiaurę, naudojamas kaip pagalbinė navigacijos priemonė. Paprastai tarpas tarp tinklelio linijų – 60 arba 100 jūrmylių kartotinis. *Žr.: grid navigation; military grid.* 1/4/74

near miss/
quasi collision
pavojìngas suartė́jimas
Bet kuris atvejis, kai skrendant tarpas tarp dviejų orlaivių būna toks, kad gali susidaryti pavojinga situacija. *Kitaip: air miss.* 1/8/82

near real time/
temps quasi réel (en)
bevė́ik tìkras laĩkas
Laikas, susijęs su informacijos perdavimo uždelsimu persiunčiant duomenis elektroniniu būdu. *Žr. dar: real time.* 1/11/91

neatlines/
limite de coupure
rėmẽlio lìnijos
Linijos, kurios apriboja darbinę žemėlapio dalį (kartografinį vaizdą); paprastai lygiagretės ir dienovidiniai. *Žr. dar: graticule.* 1/9/74

negative photo plane/
plan du négatif
negatỹvo fotoplokštumà
Paviršius, kuriame buvo eksponuota fotojuosta. 1/7/70

neglect/
coups partis avec éléments erronés
netikslù
Ugnies stebėtojo pranešimas, kad paskutinis šūvis (šūviai) buvo iššauti pagal neteisingus duomenis ir kad reikės pakartoti šaudymą pagal tikslius duomenis. 1/9/84

negligible nuclear risk/
risque nucléaire négligeable
nedìdelė branduolìnė rìzika
Branduolinės rizikos laipsnis, kai kariai yra gana saugūs nuo branduolinio sprogimo, išskyrus laikiną apakinimą ar laikiną gebėjimą matyti naktį praradimą. *Žr. dar: degree of nuclear risk.* 1/7/80

N

nerve agent/
agent neurotoxique
nèrvų sistèmą paralyžiúojanti mẽdžiaga
Galinti sukelti mirtį cheminė medžiaga, kuri sutrikdo nervų impulsų perdavimą. 1/11/85

net call sign/
indicatif d'appel de réseau
ryšių tiñklo šaukinỹs
Šaukinys, bendras visoms tinklo stotims. *Žr. dar: call sign*. 1/3/73

net sweep/
drague à filet
tralãvimas tinklaĩs
Dviejų laivų tralavimas naudojant panašų į tinklą prietaisą plukdomosioms minoms surinkti arba ištraukti iš jūros dugno. 1/8/76

net weight/
poids net à vide
nèto svõris
1. Visiškai parengtos transporto priemonės svoris, įskaitant degalų, tepalų, aušinimo skysčio, įrankių ir atsargų svorį, neįskaitant įgulos ir krovinio svorio. 2. Konteinerio ar padėklo svoris be krovinio ir be raiščių. *Žr. dar: gross weight.* 1/3/82

neutralization/
neutralisation
neutralizãvimas
Sakoma, kad jūrų mina yra neutralizuota, kai išoriškai paveikus ji negali pataikyti į praplaukiantį taikinį, bet lieka pavojinga jos kilnojimo ir nešiojimo atveju. 1/8/76

neutralization fire/
tir de neutralisation
slopìnimo ugnìs
Ugnis, kurios tikslas – trukdyti arba nutraukti judėjimą ar (ir) šaudymą. *Žr. dar: fire.* 1/7/73

neutron induced activity/
activité induite par les neutrons
neutrònų indukúotas aktyvùmas
Radioaktyvumas, sukeltas žemėje ar objekte kaip tiesioginės neutronų spinduliuotės rezultatas. 1/3/73

nickname/
nom conventionnel
sutartìnis pavadìnimas
Du trumpi atskiri žodžiai, kurie atitinkamos vadovybės dėl patogumo, bet ne dėl informacijos saugumo oficialiai arba neoficialiai gali būti nustatyti įvykiui, projektui, veiklai, vietai, topografiniams bruožui ar įrangai pažymėti. 1/7/80

night effect/
effet de nuit
naktiẽs efèktas
Poveikis, sukeltas bangų atspindžio poliarizacijos, kartais galintis iškreipti orientaciją. Šis efektas dažniausiai būna temstant. 1/3/73

no-fire line/
ligne de sécurité
saugùmo lìnija
Nustatyta linija, už kurios artilerija ir laivynas bet kada gali šaudyti nesudarydami pavojaus draugiškų pajėgų kariams. Prieš šią liniją ugnis paleidžiama tik pagal remiamo vado prašymą ar su jo sutikimu. 1/8/73

no-wind position/
position sans vent
padėtìs bė vė́jo
Žr.: air position. 1/3/73

nominal filter/
filtre nominal
nominalùsis fìltras
Filtras, kuriuo galima sulaikyti pasirinktą minimalų procentinį kiekį kietų dalelių, viršijančių nustatytą dydį mikronais. 1/3/79

nominal focal length/
distance focale nominale
nominalùsis žìdinio núotolis
Apytikris židinio nuotolis, suapvalintas iki kokio nors standartinio skaičiaus, vartojamas lęšiams, veidrodžiams arba fotoaparatams klasifikuoti. *Žr.: focal length.* 1/4/71

nominal scale/
échelle nominale-échelle principale
nominalùsis mastẽlis
Žr.: principal scale. 1/4/71

nominal weapon/
arme de puissance nominale
mãžo galingùmo branduolìnis giñklas
Branduolinis ginklas, kurio galingumas yra apytikriai 20 kilotonų. *Žr. dar: kiloton weapon, megaton weapon, subkiloton weapon.* 1/3/73

non-battle casualty/
pertes hors combat
nekovìnis núostolis
Asmuo, prarastas vieneto ne dėl kovinių veiksmų, bet dėl ligos ar žaizdų, įskaitant asmenis, mirusius nuo ligų ar žaizdų, dingusius ne savo noru dėl priešo veiksmų ar dėl internavimo. *Žr.: battle casualty; casualty; died of wounds received in action; killed in*

action; wounded in action. 1/3/73

non-expendable supplies and material/
matériel non consommable
ilgalaĩkės materiãlinės vertýbės
Vertybės, kurios nesunaudojamos jas vartojant ir kurios nepraranda savo tapatumo jų naudojimo laikotarpiu, pvz., ginklai. Už jas paprastai reikia atsiskaityti. *Kitaip: durable material.* 1/3/73

non-linear approach/
approche non rectiligne
nelinijìnis artėjimas
Artėjimo ir tūpimo sistemoje – priartėjimas tūpti, kai nominalioji artėjimo tūpti trajektorija nėra tiesi linija. 1/1/80

non-quota post/
poste hors quota
neùžimtas etãtas
Tarptautinis etatas, kurį gali užimti bet kurios valstybės atstovas ir kuris yra užimamas atrenkant pagal nustatytas procedūras iš valstybių kandidačių. 1/11/75

non-registered publication/
publication non-enregistrée
neregistrúotasis leidinỹs
Leidinys, neturintis registracijos numerio ir už kurį periodiškai atsiskaityti nereikia. 1/3/71

non-submarine contact chart/
carte des faux échos
netikrų povandenìnių kliūčių jū̃rlapis
Specialusis 1:100 000 – 1:1 000 000 mastelio jūrlapis, rodantis jūros dugno charakteristikas, duomenis apie nuskendusius laivus ir nepovandeninių laivų kliūtis pakrantės ir gilesniuose vandenyse. Jis yra parengtas naudoti povandeniniams laivams ir operacijose prieš povandeninius laivus. Paprastai vadinamas *non-sub contact chart.* 1/10/80

normal impact effect/
effect d'incidence normale
normalùsis patáikymo efèktas
Žr.: cardinal point effect. 1/3/79

normal lighting/
éclairage normal
įprastìnis apšvietìmas
Autotransporto šviesų galingumas, nustatytas valstybės įstatymų ir neapribotas dėl karinių priežasčių. *Žr. dar: reduced lighting.* 1/1/80

northing/
vers le nord
į šiáurę
Į šiaurę, t.y. skaitant koordinačių tinklelio žymas – nuo žemėlapio apačios į viršų. 1/3/73

NOTAM/
avis aux navigateurs aériens-NOTAM
NOTAM (pranešìmas (įspėjìmas) óro pajėgū kariáms)
Žr.: notice to airmen. 1/1/73

notice to airmen/
avis aux navigateurs aériens – NOTAM
pranešìmas (įspėjìmas) óro pajėgū kariáms – NOTAM
Pranešimas, kuriuo informuojama apie bet kokios aviacijos bazės, paslaugų, procedūrų įkūrimą, būklę ar pakeitimus, taip pat apie grėsmę; greitai susipažinti su šia informacija yra labai svarbu asmenims, susijusiems su skrydžių operacijomis. *Kitaip: NOTAM.* 1/1/73

nuclear airburst/
explosion nucléaire aérienne
branduolìnis sprogìmas orė
Branduolinio užtaiso sprogimas ore, aukštyje, kuris yra didesnis už ugnies kamuolio spindulį. *Žr. dar: type of burst.* 1/3/73

nuclear bonus effect/
effets nucléaires favorables non prévisibles
nenumatýtasis teĩgiamas branduolìnio sprogìmo póveikis
Draugiškoms pajėgoms panaudoto branduolinio ginklo padaryta žala ar nuostoliai, kurių norėta pasiekti ir, kurių negalima tiksliai apskaičiuoti nustatant taikinį. 1/7/80

nuclear certifiable/
apte à l'homologation nucléaire
gãlintis naudóti branduolìnį giñklą
Vienetas ar transporto priemonė, kurie gali (turi potencialią galimybę) būti patvirtintais kaip išlaikantys sąveikos su branduoliniu ginklą paveikiančiomis įprastinėmis ir kritiniu atveju panaudojamomis sistemomis. 1/11/86

nuclear certified/
homologue nucléaire
gãlintis naudóti branduolìnį giñklą
Žr.: nuclear certified delivery unit; nuclear certified delivery vehicle. 1/11/85

nuclear certified delivery unit/
unité de vecteurs homologués nucléaire
patvìrtintas branduolìnio giñklo naudójimo vìenetas

Bet kurio lygmens ir paramos padaliniai, kurie gali įvykdyti branduolinio ginklo panaudojimo uždavinį pagal atitinkamus dvišalius susitarimus ir NATO direktyvas. *Žr. dar: nuclear delivery vehicle.* 1/11/85

nuclear certified delivery vehicle/
vecteur homologué nucléaire
patvirtinta branduolinio giñklo naudójimo priemonė

Branduolinio ginklo naudojimo priemonė, kurios suderinamumas su branduoliniu ginklu buvo oficialiai patvirtintas atitinkamos valstybės, turinčios branduolinių ginklų. *Žr. dar: nuclear delivery vehicle.* 1/11/85

nuclear cloud/
nuage nucléaire
branduolinio sprogimo debesis

Karštos dujos, dūmai, dulkės ir kitos dalelytės iš branduolinio užtaiso ir iš jo aplinkos, išmetamos į viršų su ugnies kamuoliu sprogus branduoliniam užtaisui. 1/3/73

nuclear collateral effects/
effets nucléaires subsidiaires
šalutiniai branduolinio ùžtaiso sprogimo padariniai

Žala ar nuostoliai, patiriami dėl draugiškų pajėgų branduolinio ginklo panaudojimo. 9/1/96

nuclear column/
colonne nucléaire
branduolinio sprogimo stulpas

Povandeninio branduolinio sprogimo metu, iškylantis tuščiaviduris vandens ir purslų stulpas, per kurį karštos, labai suslėgtos dujos, susidariusios sprogimo metu, išmetamos į atmosferą. Panašus žemių stulpas susidaro požeminio sprogimo metu. 1/3/73

nuclear commitment/
engagement nucléaire
branduolinis įsipareigójimas

NATO šalies pareiškimas, kad tam tikros pajėgos yra paskirtos arba bus paskirtos NATO atlikti tik branduolinį arba dvejopą vaidmenį. 1/10/84

nuclear damage/
dégât nucléaire
branduolinio puolimo núostoliai

1. Nedideli nuostoliai. Žala, kuri netrukdo naudoti techniką (įrangą) ar bazes atitinkamiems tikslams. Gali prireikti kai ką pataisyti, kad būtų galima tinkamai panaudoti techniką, įrangą ar bazes.
2. Vidutiniai nuostoliai. Žala, kuri sustabdo technikos, įrangos ar bazių naudojimą iki jas visiškai pataisant.
3. Dideli nuostoliai. Žala, kuri panaikina galimybę panaudoti techniką, įrangą ar bazes. 1/3/73

nuclear damage assessment/
évaluation de dommages nucléaires
branduolinio puolimo núostolių įvértinimas

Žalingų branduolinio sprogimo padarinių gyventojams, pajėgoms ir resursams nustatymas. Jis atliekamas puolimo metu ir po jo. Žalos operacinis reikšmingumas į šį įvertinimą neįtraukiamas. 1/7/80

nuclear defence/
défense nucléaire
apsaugà nuõ branduolinio giñklo

Apsaugos nuo branduolinio ginklo naikinamųjų veiksnių ir radioaktyviųjų medžiagų poveikio metodų, planų ir procedūrų nustatymas, taip pat šių metodų, planų bei procedūrų įgyvendinimas. *Žr. dar: radiological defence.* 1/3/73

nuclear delivery unit/
unité de vecteurs à capacité nucléaire
branduolinio giñklo panaudójimo vienetas

Bet kurio lygmens karinis vienetas, galintis naudoti branduolinio ginklo sistemas, gavęs atitinkamos vadovybės leidimą. *Žr. dar: nuclear certified delivery unit.* 1/10/84

nuclear delivery vehicle/
vecteur à capacité nucléaire
branduolinio giñklo panaudójimo priemonė

Ta ginklo sistemos dalis, kuri leidžia branduolinį ginklą paleisti į taikinį. *Žr. dar: nuclear certified delivery unit.* 1/10/84

nuclear detonation, detection and reporting system/
système de détection et de compte rendu d'explosion nucléaire
branduolinio ùžtaiso sprogimo, aptikimo ir pranešimo sistemà

Sistema, išskleista stebėti draugiškų pajėgų taikinių rajonams ir fiksuoti sprogimo vietai, aukščiui, galingumui ir epicentrui. 1/3/73

nuclear incident/
incident nucléaire
įvykis, susijęs sù branduoliniù ginklù

Netikėtas įvykis, susijęs su branduoliniu ginklu, baze ar jų komponentais, bet nelaikomas branduolinio ginklo avarija. 1/3/73

nuclear logistic movement/
transport nucléaire
branduolìnio giñklo transportãvimas
Branduolinių ginklų ar jų sudedamųjų dalių gabenimas, susijęs su logistikos, tiekimo ar priežiūros operacijomis. 1/3/73

nuclear nation/
nation nucléaire
branduolìnė valstýbė
Valstybė, turinti karinę ir civilinę branduolinę galią. *Žr. dar: nuclear power.* 1/4/7

nuclear power/
puissance nucléaire
branduolìnė galià
Šio termino negalima vartoti be pažymimojo žodžio. *Žr. dar: major nuclear power; military nuclear power; nuclear nation.* 1/4/71

nuclear radiation/
rayonnement nucléaire
branduolìnė radioaktyvióji spinduliuõtė
Dalelių ir elektromagnetinis spinduliavimas iš atomo branduolinių procesų metu. Pagrindinis užtaiso spinduliavimas yra susijęs su alfa ir beta dalelėmis, gama spinduliais ir neutronais. Visoks branduolinis spinduliavimas yra jonizuojantysis, bet ne atvirkščiai; pavyzdžiui, Rentgeno spinduliai laikomi jonizuojančiuoju spinduliavimu, bet jis nėra branduolinis spinduliavimas, nes nekyla iš atomo branduolio. 1/9/71

nuclear safety line/
ligne de sécurité nucléaire
branduolìnės saugõs lìnija
Linija, parinkta, jei galima, pagal aiškiai nustatomus vietovės orientyrus, naudojama apsaugos priemonių lygmeniui, žalos laipsniui ar rizikai savo kariams nustatyti ar (ir) nurodyti, iki kur galima išplėsti savo ginkluotės naudojimo ribas. 1/4/71

nuclear strike warning/
préavis d'attaque nucléaire
įspėjìmas apiẽ branduolìnį puolìmą
Įspėjimas apie artėjantį draugiškų ar numanomą priešo pajėgų branduolinio ginklo panaudojimą. 1/8/76

nuclear surface burst/
explosion nucléaire de surface
antžemìnis branduolìnis sprogìmas
Branduolinio užtaiso sprogimas ant žemės ar vandens arba virš žemės, bet aukštyje, mažesniame nei ugnies kamuolio spindulys. *Žr. dar: type of burst*. 1/7/70

nuclear target response/
effet sur l'objectif nucléaire
branduolìnio sprogìmo naikìnamieji veiksniaĩ
Branduolinio sprogimo smūgio bangos, šviesos spinduliavimo ir skvarbiosios radiacijos poveikis kariams, medžiagoms ir technikai. 1/5/63

nuclear underground burst/
explosion nucléaire souterraine
požemìnis branduolìnis sprogìmas
Branduolinis sprogimas, kurio epicentras yra po žeme. *Žr. dar: type of burst.* 1/3/73

nuclear underwater burst/
explosion nucléaire sous-marine
povandenìnis branduolìnis sprogìmas
Branduolinis sprogimas, kurio epicentras yra po vandeniu. *Žr. dar: type of burst.* 1/3/73

nuclear vulnerability assessment/
évaluation de la vulnérabilité nucléaire
branduolìnio póveikio įvértinimas
Branduolinio ginklo panaudojimo galimų padarinių gyventojams, pajėgoms ir resursams įvertinimas. Dažniausiai atliekamas prieš puolimą, tačiau gali būti pratęstas puolimo ar vėlesniais etapais. 1/7/70

nuclear warfare/
guerre nucléaire
branduolìnis kãras
Karas, kuriame naudojami branduoliniai ginklai. 1/3/73

nuclear weapon/
arme atomique – arme nucléaire
branduolìnis giñklas
Galutinės sudėties komplektas (implozinio, pabūklinio ar termobranduolinio tipo), kuris, užbaigus užtaisymo ir uždegimo eigą, gali sukelti planuotą branduolinę reakciją ir atpalaiduoti energiją. *Kitaip: atomic weapon.* 1/11/83

nuclear weapon debris/
résidu d'arme nucléaire
branduolìnio giñklo skevéldros
Liekanos po branduolinio ginklo sprogimo, t.y. medžiaga, naudota apvalkalui, ir kiti ginklo komponentai, taip pat nesuvartotas plutonis arba uranas kartu su skilimo medžiagomis. 1/11/83

nuclear weapon employment time/
délai d'emploi de l'arme nucléaire
laĩkas ikì branduolìnio giñklo panaudójimo
Laikotarpis nuo sprendimo panaudoti branduoli-

nį ginklą iki jo panaudojimo. 1/3/73

nuclear weapon exercise/
exercice de préparation d'une arme nucléaire
pasiruošìmo panaudóti branduolìnį giñklą pratýbos
Operacija, nesusijusi su visiška operacine parengtimi. Ji apima ginklo paėmimą iš sandėlio, jo paruošimą panaudoti, pristatymą reikiamam vienetui, jo transportavimą į pratybas, įskaitant įkrovimą į orlaivį ar raketą ir grąžinimą į sandėlį. Ši operacija gali apimti dalį minėtų veiksmų arba juos visus, išskyrus iššovimo ar skridimo veiksmus. Tipiškos pratybos apima įdėjimą į orlaivius, pasiruošimą ant žemės, taktines pratybas sausumoje ir įvairių rūšių patikrinimus vieneto pasirengimui vykdyti nurodytą uždavinį nustatyti. *Žr. dar: immediate operational readiness; nuclear weapon manoeuvre.* 1/3/73

nuclear weapon manoeuvre/
exercice d'emploi d'une arme nucléaire
branduolìnio giñklo panaudójimo pratýbos
Operacija, nesusijusi su visiška operacine parengtimi. Į ją gali būti įtraukti visi pasiruošimo panaudoti branduolinį ginklą veiksmai ir papildomi skridimo veiksmai, bet ji neapima branduolinių šaudmenų kovinio panaudojimo. Tipiškos pratybos apima branduolinės operacinės parengties manevrus ir taktines oro operacijas. *Žr. dar: operational readiness; nuclear weapon exercise.* 1/9/81

nuclear weapon(s) accident/
accident d'arme(s) nucléaire(s)
branduolìnio giñklo avārija
Bet koks nenumatytas įvykis, susijęs su branduolinių ginklų praradimu ar sunaikinimu, jų ar jų dalių pažeidimu, sukeliančiais (galinčiais sukelti) pavojingus padarinius gyvybei ar turtui. 1/3/73

nuclear weapons state/
état possédant des armes nucléaires – puissance nucléaire militaire
valstýbė, tùrinti branduolìnių giñklų
Žr. dar: military nuclear power. 1/7/70

nuclear yield/
puissance d'une arme nucléaire
branduolìnio giñklo galià
Branduolinio ginklo galingumas, matuojamas trinitrotoluolo kilotonų ar megatonų ekvivalentais. 1/7/70

nuclear, biological, chemical area of observation/
centre secondaire de recueil et d'interprétation nucléaire, biologique et chimique –région d'observation nucléaire, biologique et chimique
branduolìnio, biològinio ir chèminio stebėjimo rajònas
Geografinis rajonas, susidedantis iš keleto branduolinio, biologinio ir cheminio stebėjimo zonų, prilyginimas su kariuomenės ar kariuomenės grupės, arba Sąjungininkų taktinių oro pajėgų atsakomybės rajonu. *Kitaip: sub-collection centre.* 1/3/73

nuclear, biological, chemical collection centre/
centre de recueil et d'interprétation nucléaire, biologique et chimique
branduolìnės, biològinės ir chèminės informãcijos ceñtras
Žinyba, atsakinga už informacijos apie branduolinio ginklo panaudojimą, biologinius ir cheminius puolimus ir užteršimą stebėjimo zonoje rinkimą, apdorojimą ir įvertinimą bei atitinkamų pranešimų ir įspėjimų paskelbimą. 1/3/81

nuclear, biological, chemical control centre/
centre de coordination nucléaire, biologique et chimique
branduolìnio, biològinio ir chèminio valdymo ceñtras
Žinyba, atsakinga už visų branduolinės, biologinės ir cheminės informacijos rinkimo centrų tam tikrame stebėjimo rajone veiklos koordinavimą. Ji taip pat gali veikti kaip rinkimo centras savo dislokavimo vietoje. 1/3/81

nuclear, biological, chemical zone of observation/
secteur d'observation nucléaire, biologique et chimique
branduolìnio, biològinio ir chèminio stebėjimo zonà
Geografinė zona, kuri nustato atsakomybę rinkti informaciją apie priešo arba nenustatytus branduolinius sprogimus, biologinius ar cheminius puolimus bei taršą, ir apie tai pranešti. Branduolinio, biologinio ir cheminio stebėjimo zonų, kurios iš dalies sutampa, ribas nustato atitinkamos pajėgos. 1/3/82

nuisance minefield/
champ de mines de harcèlement
trìkdomasis mìnų laũkas
Minų laukas, įrengtas siekiant sulaikyti bei dezorganizuoti priešą ir kliudyti jam pasinaudoti tam

tikra vieta ar keliu. *Žr. dar: minefield.* 1/12/76

number...in (out)/
nième pièce reprend le tir (incident de tir)
nùmeris ... veĩkia (neveĩkia)
Terminas, vartojamas artilerijoje numeruotų ginklų būklės pasikeitimui nusakyti. 1/8/76

numbered reference position system/
positions de référence repérées
pozìcijos núorodų sistemà
Laivininkystėje taikoma nuorodų sistema, kuri remiasi iš anksto nustatytomis geografinėmis pozicijomis, pagal kurias braižomas pageidaujamas jūros maršrutas. 3/8/98

numbered wave/
vague numérotée
numerúotasis ešelònas
Žr.: wave. 1/3/73

numerical scale/
échelle – échelle numérique
skaitmenìnis mastẽlis
Žr.: scale. 1/7/72

O

O-O line/
ligne de coordination des observations
O-O lìnija
Linija lauko artilerijos stebėjimui koordinuoti, nustatyta korpuso ar pajėgų artilerijos vado. Ja padalijama atsakomybė tarp korpuso ar pajėgų artilerijos ir divizijos artilerijos. 1/8/74

objective/
objectif
objèktas
Fizinis veiksmo objektas, pvz., tam tikra taktinė vieta, kurios užėmimas ar laikymas yra svarbus vado plano įgyvendinimui. *Žr. dar: target.* 1/3/73

objective area/
zone de l'objectif
objèkto rajònas
Apibrėžtas geografinis rajonas, kuriame yra objektas, kurį karinės pajėgos turi užimti ar pasiekti. Šį rajoną nustato kompetentinga vadovybė vadovavimo ir valdymo tikslams. *Žr. dar: bridehead line*; *target part 1.* 1/3/73

oblique air photograph/
photographie aérienne oblique
įžambióji aeronúotrauka
Nuotrauka, padaryta iš oro tuo metu, kada fotoaparato ašis yra tarp horizontalių ir vertikalių plokštumų. *Kitaip: oblique.*
1. Didelis įžambumas: kai aiškiai matyti horizontas.
2. Mažas įžambumas: kai nematyti horizonto. 1/7/70

observation helicopter/
hélicoptère d'observation
stebė́jimo sraigtãsparnis
Sraigtasparnis, naudojamas visų pirma stebėjimui ir rekognoskuotei, tačiau gali būti naudojamas ir kitiems tikslams. 1/12/74

observation post/
observatoire
stebė́jimo pòstas
Vieta, turinti atitinkamas ryšių priemones, iš kurios vykdomas stebėjimas, ugnies valdymas bei koregavimas; gali būti ore. 1/3/73

observed fire/
tir observé
koregúojamoji ugnìs

Šaudymas, kai stebėtojas mato sviedinių sprogimo ar pataikymo rezultatus. Stebėtojas, matydamas rezultatus, gali valdyti ir koreguoti ugnį. 1/3/73

observed fire procedure/
réglage de tir par observation
ugniẽs koregãvimo tvarkà
Standartizuota procedūra, naudojama netiesioginei ugniai koreguoti. *Žr. dar: fire.* 1/3/73

observer identification/
identification de l'observateur
stebė́tojo identifikãvimas
Artilerijos ar laivyno paramoje ugnimi – pirmas ugnies iškvietimo etapas, kuriame užmezgamas ryšys ir identifikuojamas stebėtojas. 1/9/74

observer-target distance/
distance d'observation
stebė́jimo núotolis
Atstumas tarp stebėtojo ir taikinio pagal įsivaizduojamą tiesią liniją. 1/9/74

observer-target line/
ligne d'observation
stebė́jimo lìnija
Įsivaizduojama tiesi linija nuo stebėtojo iki taikinio. *Žr. dar: spotting line.* 1/9/74

obstruction/
obstacle
kliū́tis
1. Bet koks aukštai iškilęs ar virš nustatyto aukščio esantis objektas, keliantis pavojų skrendantiems orlaiviams.
2. Bet koks aukštai virš jūros dugno iškilęs objektas, keliantis pavojų navigacijai. 1/8/82

obstructor/
obstructeur
trukdìklis
Jūrų minavimo terminas. Tai prietaisas ar mechanizmas, paleidžiamas kartu su minomis, siekiant sugadinti išminavimo techniką. 1/3/73

occupation of position/
occupation d'une position
pozìcijos užė́mìmas
Atvykimas į vietovę ir jos paruošimas koviniams veiksmams. 1/3/73

ocean convoy/
convoi océanique
vandenýno konvòjus
Vilkstinė, kuri plaukia už žemyninio šelfo. *Žr. dar: convoy.* 1/12/77

ocean manifest/
manifest
laĩvo kroviniū deklarãcija
Detalus visų krovinių, sukrautų viename laive, sąrašas, kuriame pateikiami visi duomenys, reikalingi kroviniui identifikuoti, bei kur ir kaip jis pakrautas. *Žr. dar: loading plan.* 1/3/81

ocean station ship/
navire stationnaire océanique
pláukiojanti vandenýno stotìs
Laivas, paskirtas veikti nustatytoje zonoje ir teikti paslaugas kitiems laivams: nelaimės atveju ieškoti ir gelbėti, suteikti meteorologinę informaciją, navigacinę paramą, sudaryti sąlygas ryšiui palaikyti. 1/3/73

offensive counter air operation/
opération offensive contre le potentiel aérien
puolamóji priešlėktùvinė operãcija
Operacija, vykdoma priešo aviacijai sunaikinti ar jos veiksmams apriboti kuo arčiau jo bazių. 1/3/82

offensive mine countermeasures/
mesures offensives anti-mines
puolamíeji veiksmaĩ priẽš minãvimą
Puolamieji veiksmai siekiant sutrukdyti priešui sėkmingą minavimą. 1/12/76

offensive minefield/
champs de mines offensif
puolamàsis mìnų laũkas
Minų laukas, įrengtas priešo teritoriniuose ar jo kontroliuojamuose vandenyse. *Žr. dar: minefield.* 1/12/76

officer conducting the exercise/
officier directeur de l'exercice
kariniñkas, vadováujantis pratýboms
Karininkas, atsakingas už konkrečios pratybų dalies vedimą MĖLYNŲJŲ, ORANŽINIŲ IR VIOLETINIŲ pajėgų atžvilgiu. Jis gali būti ir pratybų vadovu. 1/11/83

officer conducting the serial/
officier responsable d'une phase de l'exercice
kariniñkas, vadováujantis pratýbų etãpui
Karininkas, kuriam pavestas taktinis paskirtų pajėgų valdymas konkretaus pratybų etapo metu. 1/9/74

officer in tactical command/
officier assurant le commandement tactique
kariniñkas, įgaliótas tãktiniam vadovãvimui

Laivyne – vyresnysis karininkas, turintis teisę perimti vadovavimą, ar karininkas, kuriam jis perdavė taktinio vadovavimo įgaliojimus. 1/6/81

officer scheduling the exercise/
officier chargé de la mise sur pied d'un exercice
kariniñkas, planúojantis mókymų etapą

Karininkas, kuris inicijuoja pratybas bei pratybų įsakymų parengimą. Jis atsakingas už pagrindinių nurodymų parengimą, įskaitant pratybų vietovės nustatymą, pajėgų paskirstymą ir nurodymus, reikalingus sąveikos suderinimui. Jis paskiria karininkus, vedančius pratybas. 1/3/73

offset bombing/
bombardement en déport
bombardãvimas netiesióginiu táikymu

Bet koks bombardavimas, kai nusitaikoma pagal žemėlapyje nurodytą taikymo tašką, o ne į patį taikinį. 1/1/73

offset distance/
distance de décentrement
epicẽntro núokrypis

Branduoliniame kare – atstumas nuo sprogimo epicentro iki plotinio taikinio centro ar mažo taškinio taikinio. 1/3/73

offset point/
point futur
netiesióginis tãškas

Taškas, susijęs su taikinio trajektorija erdvėje, į kurį perėmimo orlaivis yra nukreipiamas ir kuriame atliekamas galutinis ar parengiamasis posūkis atakuoti. 1/9/74

offset post/
poste à reporter
kompensúojamasis etãtas

Etatas, numatytas panaikinti įsteigiant naują etatą. Naikinamas etatas gali būti vienete, gaunančiame naują etatą, arba kitame vienete. 1/8/76

offshore patrol/
patrouille de large
jū́rų patrùlis

Jūrų apsaugos patrulis, plaukiojantis toliau nuo pakrantės vandenų. Jis yra vietinių jūrų apsaugos pajėgų dalis. Susideda iš laivų ar orlaivių, veikiančių už rajonų, paskirtų kranto apsaugos pajėgoms. *Žr. dar: patrol.* 1/3/73

oiler/
pétrolier
tánklaivis

Karinis ar civilinis tanklaivis su visa reikiama įranga papildyti degalų plaukiojančius laivus. 1/3/73

on call/
à la demande
ugnìs pagal iškvietìmą

Terminas, vartojamas pažymėti, kad iš anksto nustatytas ugnies sutelkimas, oro smūgiai arba padalinių gynybos užtveriamoji ugnis gali būti iškviečiama pagal komandą. *Žr. dar: also call for fire; call mission.* 1/9/71

on-call target/
tir à la demande – objectif à la demande
taikinỹs pagal iškvietìmą

Artilerijos ar laivyno paramoje ugnimi – taikinys, į kurį ugnis paleidžiama pagal pareikalavimą, o ne iš anksto nustatytu laiku. 1/8/76

on-call wave/
vague sur demande
ešelònas pagal iškvietìmą

Žr.: wave. 1/3/73

one day's supply/
jour de ravitaillement
dienõs aprū́pinimo nòrma

Atsargų kiekis, nustatytas kaip standartinis aprūpinimo vienetas, naudojamas dienos sąnaudų vidurkiui apskaičiuoti pagal nustatytas sąlygas. Jis gali būti išreikštas įvairiais būdais, pvz., šovinių skaičius vienam ginklui vienai dienai. *Žr. dar: standard day of supply; combat day of supply.* 1/9/71

one look circuit/
mise de feu à impulsion unique
víeno póveikio grandìnė

Minų sprogdinimo grandinė, kuriai sužadinti reikia tik vieno poveikio. 1/11/75

open route/
itinéraire libre
laisvàsis maršrùtas

Kelias, kuriam netaikomi eismo ar judėjimo kontrolės apribojimai. *Žr. dar: route.* 1/1/80

open source intelligence/
renseignement de sources ouvertes
žvalgýbinė informãcija ìš atvirū́ šaltìnių

Žvalgybinė informacija, surinkta iš atvirų šaltinių, bei kita neįslaptinta informacija, kurios prieinamumas visuomenei ir platinimas yra riboti. 25/9/98

operation/
opération
operãcija

Kariniai veiksmai ar strateginio, taktinio, tarnybos, mokymų ar administravimo karinio uždavinio vykdymas; kovos veiksmų vykdymo procesas, įskaitant žygį, aprūpinimą, puolimą, gynybą ir manevravimą siekiant mūšio ar kampanijos tikslų. 1/3/73

operation order/
ordre d'opération
operãcijos įsãkymas

Oficialus vado nurodymas pavaldiems vadams, paprastai raštiškas, siekiant koordinuoto (suderinto) operacijos vykdymo. *Žr. dar: operation plan.* 1/3/73

operation plan/
plan d'opération
operãcijos plãnas

Vienos ar kelių susijusių operacijų, kurios vykdomos vienu metu arba nuosekliai, planas. Jis grindžiamas nustatytomis prielaidomis ir yra aukštesniosios vadovybės nurodymo, leidžiančio pavaldiems vadams rengti savo planus ir įsakymus, forma. Terminas *planas* paprastai yra vartojamas vietoje termino *įsakymas*, kai pasiruošimas operacijai vykdomas iš anksto. Prasidėjus veiksmams ar pagal nustatytą signalą operacijos planas tampa operacijos įsakymu. *Žr. dar: coordinated draft plan; draft plan; final plan; initial draft plan; operation order.* 1/3/73

operational aircraft cross-servicing requirement/
besoin opérationnel des services mutuels pour aéronefs
operãcinis tarpùsavio paslaugũ reikalãvimas

NATO pajėgų vado nustatytas reikalavimas skirti aerodromą ar lėktuvnešį, teikti „A" ar „B" kategorijos paslaugas orlaiviams, nepriskirtiems tam aerodromui ar lėktuvnešiui. *Žr.: air craft cross-servicing.* 1/11/86

operational chain of command/
chaîne de commandement opérationnel
operãcinė vadovãvimo grandìnė

Vadovavimo grandinė, nustatyta konkrečiai operacijai arba keletui besitęsiančių operacijų. *Žr. dar: administrative chain of command; chain of command.* 1/3/73

operational characteristics/
caractéristiques opérationnelles
operãcinė charakterìstika

Konkreti technikos ar įrangos karinė savybė, leidžianti įvykdyti tam tikrą operacinį reikalavimą. *Žr. dar: technical specification.* 1/8/82

operational command/
commandement opérationnel
operãcinis vadovãvimas

Vadui suteikti įgaliojimai skirti uždavinius ar užduotis pavaldiems vadams, dislokuoti vienetus, perdislokuoti pajėgas ir turėti arba perduoti operacinį ar (ir) taktinį valdymą pagal būtinumą, tačiau neapimantys administracinės ir logistinės atsakomybės. Operacinio vadovavimo teisė gali būti taikoma nustatant, kurios pajėgos bus paskirtos kuriam vadui. *Žr. dar: administrative control; command.* 1/8/74

operational control/
contrôle opérationnel
operãcinis valdymas

Vadui suteikti įgaliojimai vadovauti paskirtoms pajėgoms, kad jis galėtų įvykdyti konkrečius uždavinius ar užduotis, ribotus pagal funkciją, laiką ar vietovę; dislokuoti vienetus bei palikti sau ar perduoti jų taktinį valdymą. Įgaliojimai neapima atskiro vienetų padalinių panaudojimo, taip pat administracinio ar logistinio valdymo. *Žr. dar: administrative control.* 1/6/84

operational control authority/
autorité de contrôle opérationnel
operãcinio valdymo vadovýbė

Laivyno vadas, atsakingas už visą prekybos laivyno pavaldaus Sąjungininkams valdymą konkrečiame geografiniame rajone. 1/11/94

operational decontamination/
décontamination opérationnelle
operatyvùsis specialùsis švãrinimas

Vieno asmens ar (ir) vieneto, įrangos dalių, technikos, medžiagų, reikmenų ir (ar) užduoties ploto švarinimas, kad sumažėtų sąlytis, būtų panaikintas ar sumažintas pavojus ir būtų tęsiamos operacijos. Be to, jis gali apimti tolesnį karių ir reikalingų užduočiai atsargų bei ribotos teritorijos švarinimą. *Žr. dar: decontamination; immediate decontamination; thorough decontamination.* 1/10/92

operational interchangeability/
interchangeabilité opérationnelle
operãcinis sukeičiamùmas

Galėjimas pakeisti vieną daiktą kitu, turinčiu kitokią sudėtį, neprarandant efektyvumo, tikslumo ir saugumo. 1/3/73

operational level of war/
niveau opératif – niveau opérationnel de guerre
operãcinis kãro lygmuõ

Lygmuo, kuriuo kampanijos ir pagrindinės operacijos planuojamos, vykdomos ir palaikomos siekiant

įvykdyti strateginius tikslus operacijų rajone ar karo veiksmų teatre. 1/7/93

operational procedures/
procédures operationnelles
operãcinės procedūros
Detali metodika, kuria vadovaudamiesi štabai ir padaliniai vykdo operacines užduotis. 1/8/82

operational readiness/
état de préparation opérationnelle
operãcinė parengtìs
Vieneto, formuotės, laivo, ginklų sistemos ar technikos (įrangos) pajėgumas atlikti uždavinį ar funkcijas, dėl kurių jie buvo suformuoti ar suprojektuoti. Šis terminas gali būti vartojamas bendrąja prasme ar pasirengimo lygmeniui arba laipsniui išreikšti. 1/8/76

operational readiness evaluation/
évaluation du degré d'aptitude opérationnelle
operãcinės parengtiẽs įvértinimas
Vieneto ar jo sudedamosios dalies operacinio pajėgumo bei efektyvumo įvertinimas. 1/12/76

operational requirement/
besoin militaire – besoin opérationnel
operãcinis póreikis
Žr.: military requirement. 1/11/75

operational reserve/
réserve opérationnelle
operãcinis rezèrvas
Personalo ar (ir) materialinių vertybių rezervas konkrečiai operacijai paremti kritiniu atveju. 1/3/73

operational route/
itinéraire opérationnel
operãcinis maršrùtas
Atitinkamo sausumos kelias, paskirtas vienetui konkrečiai operacijai vykdyti. *Žr. dar: route.* 1/9/81

operational stocks/
stocks opérationnels
operãcinės ãtsargos
Atsargų kiekis, reikalingas galimiems operaciniams poreikiams patenkinti, viršijantis turimą (nustatytą) kiekį. *Žr. dar: stock; theatre operational stocks; war reserves.* 1/8/73

operational training/
entraînement opérationnel
operãcinis rengìmas
Mokymas, kuriuo pasiekiama, palaikoma ar tobulinama karių ar vienetų operacinė parengtis. 1/4/74

operations security/
sécurité des opérations
operãcijos apsaugà
Pasyvių ar aktyvių priemonių, suteikiančių karinei operacijai ar pratyboms atitinkamą saugumą ir neleidžiančių priešui gauti žinių apie draugiškų pajėgų išdėstymą, galimybes ar ketinimus, naudojimas. *Žr. dar: counter-intelligence; countersurveillance; electronic warfare; physical security; protective security.* 1/10/92

opportunity target/
objectif inopiné
atsitiktìnis taikinỹs
Žr.: target of opportunity. 1/3/73

opposing forces/
forces d'opposition
priẽšiškosios pãjėgos
NATO pratybose – pajėgos, paskirtos atlikti priešo vaidmenį. *Žr. dar: force(s).* 1/7/94

opposing forces commander/
commandant des forces d'opposition
priẽšiškųjų pajėgų vãdas
Karininkas, paskirtas vadovauti priešiškosioms pajėgoms, turintis operacinio valdymo įgaliojimus konkrečiam NATO pratybų etapui. 1/7/94

optical axis/
axe optique
òptinė ašìs
Tiesi linija, einanti per lęšio išlinkimų centrus. Optinėje sistemoje – linija, sudaryta iš atskirų sutampančių optinės sistemos elementų pagrindinių optinių ašių. 1/7/70

optical minehunting/
chase aux mines à vue
òptinė mìnų ieškà
Gulinčių jūros dugne ar kyšančių iš jūros dugno minų ar panašių objektų ieškojimas ir klasifikavimas naudojant optines priemones. 1/11/75

optimum height/
hauteur-type
optimalùsis aũkštis
Aukštis, kuriame sprogimas padaro maksimalų poveikį konkrečiam taikiniui. 1/3/73

optimum height of burst/
hauteur-type d'explosion
optimalùsis sprogìmo aũkštis
Aukštis, kuriame apskaičiuoto galingumo branduolinio užtaiso sprogimas padaro norimą poveikį kuo didžiausiam plotui. *Žr. dar: height of burst.* 1/11/86

orbit point/
point d'orbite
orbìtos tãškas

Geografiškai ar elektroniniu būdu nustatyta orlaivio buvimo vieta skrydžio metu taktinėse operacijose, kai iš anksto nėra nustatyta orlaivių išdėstymo tvarka. *Žr. dar: holding point.* 1/6/84

order/
ordre
įsãkymas

Raštu, žodžiu ar signalu perduodami vado nurodymai pavaldiniams. 1/3/73

order of battle/
ordre de bataille
kovõs rikiuõtė

Karių, vienetų ir technikos nustatymas, pajėgumas, vadovavimo struktūra ir išdėstymas mūšiui. 1/3/73

ordinary transport/
transport ordinaire
įprastìnis transpòrtas

Geležinkelio terminologijoje – krovinio, kurio matmenys, svoris ir paruošimas nereikalauja jokios papildomos įrangos ar darbo pakraunant jį į vagoną, transportavimas. *Žr. dar: exceptional transport.* 1/11/94

organic/
organique
sudedamàsis

Sudarantis neatskiriamą karinio dalinio (vieneto) dalį. 1/3/81

organization of the ground/
organisation du terrain
vietóvės įrengìmas

Gynybinės pozicijos įrengimas sustiprinant natūralias gynybines vietovės ypatybes bei paskirstant pajėgas į konkrečias vietas. 1/3/73

original destination/
destination initiale
pirmìnė paskyrìmo vietà

Prekybos laivų valdymo terminas, reiškiantis pirminę vilkstinės ar pavienio laivo paskyrimo vietą. Šis terminas dažniausiai taikomas laivams, kurie kelionę pradėjo taikos metu. *Žr. dar: final destination; immediate destination.* 1/3/73

originating medical facility/
échelon sanitaire initial
pirmìnis medicìnos pùnktas

Medicinos punktas, iš kurio ligonis perkeliamas į kitą medicinos punktą. 1/3/73

oropesa sweep/
drague mécanique divergente
mìnų tralãvimas traukìmo būdù

Minų tralavimo būdas, kai vienas laivas velka tralavimo vielą. Šoninį nuotolį sudaro pakreipimui naudojamas mechanizmas (ūdra). Gylis kontroliuojamas vieną tralavimo vielos galą prikabinus prie skydelio laivo gale, kitą galą – prie plūdės per jos vielą. 1/11/75

orthomorphic projection/
projection orthomorphique – projection conforme
ortomòrfinė projèkcija

Žemėlapio projekcija, kurioje bet kokios mažos kartografuojamo paviršiaus teritorijos forma išlaikoma nepakitusi (neiškraipoma) ir visi kampai aplink bet kurį tašką yra atvaizduojami teisingai. Ši projekcija taip pat vadinama konformine. 1/3/73

oscillating mine/
mine ludion
svyrúojančioji minà

Hidrostatiškai valdoma mina, visą laiką išliekanti nustatytame gylyje po vandeniu nepriklausomai nuo jūros potvynio ar atoslūgio. *Žr. dar: mine.* 1/8/76

other forces for NATO/
autres forces pour l'OTAN
kìtos NÃTO pãjėgos

Pajėgos, nepriskirtos ar nenumatytos NATO vadovybei, tačiau galinčios sąveikauti su NATO pajėgomis ar būti priskirtos NATO vado operaciniam vadovavimui ar valdymui tam tikromis apibrėžtomis aplinkybėmis. *Žr. dar: force(s).* 1/10/80

otter/
divergent
ūdra

Jūrų minų tralavimo mechanizmas, kuris velkamas nutolsta horizontaliai iš anksto nustatytu nuotoliu. 1/8/76

outline map/
carte à grandes lignes
eskìzinis žemėlapis

Žemėlapis, turintis tiktai tiek naudingos geografinės informacijos, kad jį galima papildyti kita reikalinga informacija. 1/4/71

outline plan/
avant-projet
plãno mėtmenys

Išankstinis planas, apibrėžiantis pagrindinius veiksmų eigos varianto principus, rengiamas prieš pradedant detalų planavimą. 1/3/73

over/
long – plus
pérlėkis
Sausumos ar laivyno artilerijos stebėtojo nustatymas, kad sprogimas įvyko už taikinio pagal stebėjimo liniją. 1/3/77

overhead clearance/
hauteur-libre – tirant d'air
prõšvaisa
Vertikalus atstumas tarp kelio paviršiaus ir kliūties virš kelio. 1/3/73

overlap/
recouvrement
sánklota (dalìnis sutapìmas)
1. Fotografijoje – dviejų ir daugiau nuotraukų dalis, kurioje matomas tas pats vietovės plotas. Dažniausiai išreiškiama procentais. Sanklota viena po kitos, pagal skrydžio kryptį padarytose aeronuotraukose vadinama „išilgine". Sanklota tarp lygiagrečių gretimų skrydžių nuotraukų vadinama „šonine". Einančių viena paskui kitą linijų sanklota skenuojant (line scan) vadinama „linijine".
2. Kartografijoje – ta žemėlapio dalis ar spec. žemėlapio dalis, kurioje atvaizduota vietovė aprėpiama kito tos pačios serijos žemėlapio ar spec. žemėlapio.
3. Jūrų minų kare – ta laivo ar laivų junginio traluojamo ruožo dalis, kurią apima gretimo laivo ar junginio, ar to paties laivo, plaukiančio kita juosta, traluojamas ruožas. 1/3/81

overlap tell/
transfert de recoupement
ìš daliẽs sutam̃pantis pérdavimas
Žr.: track telling. 1/8/73

overlay/
calque
skaidrẽ
Spausdintas ar nupieštas plėvelėje tokio pat mastelio kaip žemėlapis vaizdas, skirtas detalėms, nesančioms originale, vaizduoti. 1/7/72

overpressure/
surpression
viršslėgis
Sprogimo bangos slėgis. Jei didesnis už atmosferos slėgį, vadinamas pozityviu, jei mažesnis – neigiamu ar negatyviu. 1/3/73

overprint/
surimpression
papìldomai atspáusdinta informãcija
Svarbi informacija, kuri yra papildomai išspausdinta ar atspausta žemėlapyje, plane ar kitame spaudinyje. 1/7/72

overrun control/
commande de prolongation de fonctionnement
užsitęsìmo reguliãtorius
Įranga, kuri leidžia fotoaparatui toliau veikti po sustabdymo. Ją galima nustatyti tam tikram laikui ar nuotraukų skaičiui. 1/7/70

overshoot/
remise de gaz
pérskrida
Skrydžio fazė, kurioje orlaivis po artėjimo tūpti perskrenda tūpimo vietą. *Kitaip*: *go around*. 1/1/73

P

pace/
vitesse de marche
žỹgio spartà
Sausumos pajėgoms nustatytas vidutinis kolonos ar padalinio judėjimo greitis. *Žr.: pace setter; rate of march; speed.* 1/7/83

pace setter/
guide
žỹgio spartõs reguliúotojas
Kolonos vado paskirtas asmuo, važiuojantis priekinėje transporto priemonėje ar padalinio priekyje ir reguliuojantis atitinkamą kolonos judėjimo greitį bei nustatantis reikiamą greitį, kad būtų įvykdyti žygio įsakymo reikalavimai. *Žr.: pace.* 1/7/72

packaged petroleum product/
produit pétrolier conditionné
įpakúotas nãftos prodùktas
Naftos produktas (mašininė alyva, tepalas ar kitas specialus naftos produktas), gamintojo supakuotas, laikomas sandėlyje, pervežamas ir išduodamas 250 litrų ar mažesnėmis talpyklomis. 1/8/82

pallet/
palette
padẽklas
Plokščias pagrindas, pritaikytas mechanizuotoms krovimo priemonėms, prie kurio tvirtinamas krovinys. 1/9/71

palletized unit load/
charge palettisée
standártinis padẽklo krovinỹs
Bet koks skaičius supakuotų ar nesupakuotų daiktų, sukrautų nustatyta tvarka ant padėklo ir pritvirtintų, kad juos būtų galima paimti kaip vieną krovinį. *Žr. dar: aircraft flat pallet; binding.* 1/3/73

panel code/
code de panneaux – code de transmission sol-air
rỹšio kòdas
Iš anksto nustatyta vizualinio ryšio signalų sistema, kuria paprastai naudojasi draugiškų pajėgų daliniai tarpusavio ryšiui palaikyti. *Žr.: surface code; marking panel.* 1/1/68

panoramic camera/
appareil photographique panoramique
panorãminis fotoaparãtas
1. Aerofotografijoje – fotoaparatas, kuris dėl judančių veidrodžių ar optikos sistemos aprėpia didelį vietovės plotą, paprastai nuo horizonto iki horizonto. Orlaivyje toks fotoaparatas gali būti įmontuotas vertikaliai ar įžambiai ir fotografuoti išilgai arba skersai skrydžio krypties.
2. Fotoaparatas, kuris sukdamasis apie vertikalią ašį, einančią per lęšio centrą, plačiai aprėpia fotografuojamą vietovę. 1/9/71

parachute deployment height/
hauteur d'ouverture de parachute
parašiùto išsiskleidìmo aũkštis
Aukštis virš numatyto nusileidimo taško, kuriame parašiutas ar parašiutai visiškai išsiskleidžia. 1/3/73

paradrop/
parachutage
nuleidìmas parašiùtais
Karių ar krovinio nuleidimas parašiutais iš skrendančio orlaivio. 1/1/70

parallactic angle/
angle parallactique
paralãksinis kam̃pas
Kampas, kurį sudaro dviejų prietaisų optinės ašys, pvz., stebint tą patį objektą per teleskopą ir jo vaizdo ieškiklį. 1/1/70

parallax/
parallaxe
paralãksas
Fotografuojant matomo objekto pozicijos pokytis dėl stebėjimo vietos pakeitimo. 1/1/70

parallax difference/
différence de parallaxe
paralãkso skìrtumas
Poros nuotraukų dviejų taškų absoliučių stereoskopinių paralaksų skirtumas. Paprastai juo naudojamasi nustatant vietovės objektų aukščių skirtumus. 1/7/70

parallel classification/
classification parallèle
lygiagrečióji króvinio klasifikãcija
Geležinkelių terminologijoje – įprastinių karinių transporto priemonių ir įrangos ar kito krovinio pagrindinių charakteristikų nustatymas, prieš jas pakraunant ant atitinkamų kategorijų geležinkelio platformų. 1/1/81

parallel staff/
état-major parallèle
lygiagretùsis štãbas
Štabas, kuriame į kiekvienas pareigas iš kiekvie-

nos valstybės ar kariuomenės rūšies yra paskirta po vieną karininką dirbti lygiagrečiai. *Žr.: integrated staff; joint staff; staff.* 1/3/73

part/
pièce
dalìs
Logistikoje – montavimo ar mazgų surinkimo dalis, kuri jau negali būti išardoma į atskiras dalis. *Kitaip: piece part. Žr.: assembly; component; equipment; sub-assembly*. 1/3/92

partially planned movement/
mouvement partiellement planifié
ìš daliẽs suplanúotas žỹgis
Vieneto iš anksto planuotas žygis, kuriam paskirtos atitinkamos transporto priemonės pagal turimus duomenis. Žygis galutinai suplanuojamas, prieš žygį gavus visą papildomą informaciją. *Žr.: ad hoc movement; fully planned movement*. 1/11/90

pass time/
durée d'écoulement
pravažiãvimo laĩkas
Kelių transporte – laiko tarpas nuo momento, kai pirmoji voros transporto priemonė pravažiuoja nustatytą punktą, iki momento, kai jį pravažiuoja paskutinė transporto priemonė. 1/7/70

passage of lines/
passage de lignes
pozìcijų kirtìmas
Operacija, kai pajėgos juda į priekį arba atsitraukia per kitų draugiškų pajėgų kovos pozicijas, kad sueitų į sąlytį su priešu arba jį nutrauktų. 1/11/85

passive/
passif
pasyvùs
Stebėjimo terminas, kuriuo apibūdinami veiksmai ar įranga, neskleidžiantys galimos aptikti energijos. 1/12/76

passive air defence/
défense aérienne passive
pasyvióji óro erdvẽs gynýba
Visos priemonės, neapimančios aktyviosios oro erdvės gynybos, kuriomis sumažinamas priešo aviacijos veiksmų efektyvumas: klaidinimas, išsklaidymas ir priedangų naudojimas. *Žr.: air defense.* 20/11/96

passive electronic protective measures/
mesures de protection électronique passives
pasỹviosios elektròninės apsaugõs priemonės
Neaptinkamos priemonės, nustatytos techninės įrangos arba eksploatacijos veiksmų procedūros techninėse sąlygose, efektyviam elektromagnetinio spektro naudojimui užtikrinti. *Žr.: electronic protective measures; active electronic protective measures.* 20/11/96

passive homing guidance/
guidage passif
pasyvùsis nusitáikymas
Automatinio taikymo principas, kai raketos imtuvas fiksuoja taikinio spinduliavimą. *Žr.: homing guidance*. 1/1/73

passive mine/
mine passive
pasyvióji minà
1. Mina su veikiančiu inerciniu grandinės pertraukikliu, neleidžiančiu minai suveikti. Mina paprastai būna pasyvi tik trumpą laiką.
2. Mina, kuri nespinduliuoja signalo, kad galėtų aptikti taikinį. *Žr.: active mine.* 1/11/94

passive public information policy/
attitude passive en matière d'information publique
pasyvióji visúomenės informãvimo politika
Politika, nustatanti, kad nebus jokių mėginimų atkreipti žiniasklaidos ar visuomenės dėmesį į kokį nors klausimą ar veiklą. Vykdydama pasyvią politiką, karinė vadovybė turi būti pasirengusi atsakyti į žiniasklaidos paklausimus ar padaryti trumpą pranešimą, norėdama išvengti painiavos, spėlionių, nesusipratimų ar netikslios informacijos, kuri gali tapti vieša, jei nebūtų atsakyta į žiniasklaidos paklausimus. *Žr.: active public information policy.* 1/3/91

password/
mot de passe
slaptãžodis
Slaptas žodis arba sutartas garsas, kuriuo atsakoma į sargybinio paklausimą. *Žr.: challenge; countersign; reply.* 1/3/73

pathfinder aircraft/
aéronef marqueur
žymė́jimo órlaivis
Orlaivis su specialiai parengta įgula, gabenantis nusileidimo (tūpimo) zonų žymėjimo komandas, taikinių ženklintojus ar pagalbines navigacijos priemones prieš pagrindinėms pajėgoms atvykstant į nusileidimo (tūpimo) zoną ar taikinį. *Žr.: marking team.* 1/8/80

pathfinder team/

équipe d'orienteurs-marqueurs
žymė̀jimo kománda
Objekte išlaipinta ar išmesta komanda pagalbinėms navigacijos priemonėms, nukreipiančioms orlaivius į nusileidimo (tūpimo) zoną, išskleisti ir dirbti su jomis. 1/7/70

patrol/
patrouille
patrùlis
Sausumos, jūrų ar oro pajėgų padalinys, pasiųstas rinkti informacijos arba vykdyti naikinimo, trukdymo, valymo ar apsaugos užduočių. *Žr.: combat air patrol; combat patrol; offshore patrol; reconnaissance patrol; standing patrol.* 1/7/70

pattern laying/
pose de mines suivant schéma
šablòninis mināvimas
Minavimas sausumoje nustatytu atstumu tarp minų (pagal išdėstymo šabloną). 1/7/72

payload/
1. charge; 2.3.4. charge utile
1. 4. krovinio svõris 2. kovìnis rakètos ùžtaisas 3. palydõvas
1. Bendras keleivių ir krovinio svoris, kurį orlaivis gali vežti. *Žr.: aircraft store; combat load; load.*
2. Raketos priekinė dalis sprogmenims ir sprogdinimo mechanizmui patalpinti. *Žr.: transport capacity.*
3. Kosminės tyrimo stoties ar tiriamosios raketos palydovas ar tiriamasis aparatas. *Žr.: transport capacity.*
4. Krovinys (kroviniai išreiškiami tonomis, skysčiai – galonais, keleiviai – skaičiais), kurį galima vežti transporto priemone pagal nustatytas eksploatavimo sąlygas. *Žr.: transport capacity*. 1/11/85

peacetime complement/
tableau d'effectifs du temps de paix
taikõs mẽto sudėtìs
Žr.: peacetime establishment. 1/8/74

peacetime establishment/
tableau d'effectifs du temps de paix
taikõs mẽto tãbelis
Patvirtintas tabelis, nustatantis vieneto, formuotės ar štabo vadovybės personalo poreikį taikos metu. *Kitaip: peacetime complement*. 1/8/74

peak overpressure/
surpression de crête
didžiáusiasis viršslėgis
Didžiausias viršslėgis tam tikroje vietoje, paprastai jaučiamas tada, kai smūginė (sprogimo) banga pasiekia tą vietą. 1/7/70

pecked line/
tiretés
punktỹrinė lìnija
Simbolis (ženklas) iš trumpų, su lygiais tarpeliais, brūkšnelių linijos. 1/4/71

pencil beam/
pinceau lumineux
siaũras spindulỹs
Prožektoriaus spindulys, susiaurintas ar nustatytas minimaliu pločiu. 1/9/74

penetration/
attaque de rupture
pralaužìmas
Sausumos operacijose – puolimo forma, kuria siekiama pralaužti priešo gynybą ir sugriauti jo gynybos sistemą. 1/8/82

percentage clearance/
pourcentage de déblaiement
pašãlintų mìnų pròcentas
Apytikriai apskaičiuotas iš paviršiaus ploto ar kanalo pašalintų nurodyto tipo minų procentas. 1/11/75

permanent echo/
écho permanent
nuolatìnis atspindỹs
Bet koks ryškus ir nekintantis radaro energijos atspindys nuo žemės paviršiaus. Nuolatinis atspindys grįžta iš apibrėžtų vietų, tuo jis skiriasi nuo atsitiktinių atspindžių, kurie aprėpia didelius paviršiaus plotus. 1/7/72

persistency/
persistance
patvarùmas
Biologiniame ar cheminiame kare – medžiagos savybė nustatytą laikotarpį nustatytomis sąlygomis išlikti veiksmingos po panaudojimo. 1/2/88

personal locator beacon/
radiobalise individuelle de repérage
individualùsis rãdijo švyturỹs
Avarinis radiolokacijos švyturys, turintis dvipusį radijo ryšį. Jį nešiojasi įgulų nariai arba jis būna įrengtas išlikimo įrangoje. Švyturys gali išsiųsti signalus palengvindamas gelbėjimą bei paiešką. *Žr.: beacon; crash locator beacon; emergency locator beacon.* 1/7/87

personnel reaction time/
temps de réaction du personnel
personãlo reagãvimo laikótarpis
Laikas, kurio reikia personalui, kad jis pasinaudotų nustatytomis apsaugos priemonėmis gavus pra-

nešimą apie branduolinį puolimą. 1/7/70

perspective grid/
réseau perspectif
perspektỹvinis tinklẽlis
Nubraižytas ar ant nuotraukos uždėtas linijų tinklelis, vaizduojantis žemės paviršiaus ar geodezinio pagrindo plokštumos tinklelio perspektyvą. 1/3/73

petroleum intersectional service/
direction des essences inter-sections –
direction des essences inter-zones
zòninė nãftos tarnýba
Karo veiksmų teatre – zoninė tarnyba, kuri eksploatuoja naftotiekių vamzdynus ar kitą įrangą, aprūpina pagal nurodymus pilstomais naftos produktais kariuomenės vienetus ar kitas pajėgas veiksmų teatre. 1/7/70

petroleum, oils, and lubricants/
carburants et lubrifiants
nãftos prodùktai
Bendras naftos ir jos produktų, kuriuos vartoja ginkluotosios pajėgos, terminas. 1/7/70

phase line/
ligne d'objectifs intermédiaires
fãzės lìnija
Karinių operacijų valdymo ir koordinavimo linija, einanti skersai veiksmų zonos, paprastai pagal aiškiai matomą vietovės bruožą. *Žr.: report line*. 1/8/76

phoney minefield/
faux champ de mines
apgaulìngasis mìnų laũkas
Plotas, kuriame nėra veikiančių minų, kuris tik imituoja minų lauką ar jo dalį priešui apgauti. *Žr.: gap; minefield.* 1/12/79

photo interpretation key/
clé d'interprétation
núotraukų áiškinimo rãktas
Žr.: imagery interpretation key. 1/9/69

photo nadir/
nadir de la photographie – nadir de
l'appareil de prise de vue
fotogrãfijos nadỹras
Taškas, kuriame vertikali linija, einanti per fotoaparato perspektyvos centrą, kerta fotografinę plokštumą. *Kitaip: camera nadir.* 1/9/69

photoflash bomb/
bombe photo-éclair
intensyvaũs apšvietìmo bòmba
Bomba trumpam ir intensyviam apšvietimui sudaryti fotografuojant naktį vidutiniame aukštyje. 1/7/70

photoflash cartridge/
cartouche photo-éclair
fotoblýksnio ùžtaisas
Pirotechninis užtaisas trumpam ir intensyviam šviesos blyksniui sudaryti fotografuojant naktį nedideliame aukštyje. 1/5/73

photogrammetric control/
cheminement photogrammétrique
fotogramètrinis tinklẽlis
Fotogrametriniais metodais sudarytas geodezinio pagrindo taškų tinklelis, išsiskiriantis iš įprastais geodeziniais metodais sudaromų tinklelių. 1/12/74

photogrammetry/
photogrammétrie
fotogramètrija
Mokslas, tiriantis objektų formų, parametrų ir erdvinės padėties nustatymo būdus pagal jų fotografinius atvaizdus. 1/7/70

photographic filter/
filtre photographique
fotogrãfinis fìltras
Stiklo ar kitokios medžiagos sluoksnis atsitiktinės šviesos spektrui modifikuoti. 1/7/70

photographic interpretation/
interprétation photographique
fotogrãfijos áiškinimas (fotogrãfijos interpretãcija)
Žr.: imagery interpretation. 1/7/80

photographic reading/
lecture photographique
objèktų atpažinìmas pagal̃ núotraukas
Gamtinių ir dirbtinių reljefo bruožų atpažinimas iš nuotraukų, nenaudojant vaizdų aiškinimo metodų. 1/3/79

photographic scale/
échelle photographique
fotogrãfinis mastẽlis
Nuotraukoje ar fotoplane nustatytų atstumų ir atitinkamų atstumų žemės paviršiuje santykis, kuris skirstomas taip:
1. labai stambus mastelis – 1:4999 ir daugiau;
2. stambus mastelis – 1:5000 iki 1:9999;
3. vidutinis mastelis – 1:10000 iki 1:24999;
4. smulkus mastelis – 1:25000 iki 1:49999;
5. labai smulkus mastelis – 1:50000 ir mažiau. *Žr.: scale.* 1/3/79

photographic sortie/
sortie de reconnaissance photographique – sortie photographique
fotografãvimo skrỹdis
Žr.: imagery sortie. 1/8/70

photographic strip/
bande de photographies
núotraukų jósta
Iš eilės einančių sanklotinių nuotraukų, nufotografuotų palei pasirinktą kursą ar kryptį, serija. 1/9/69

photomap/
photo-carte
fotožemė́lapis
Fotodokumentas, sudarytas iš transformuotų aeronuotraukų pagal nustatytą mastelį. Jame panaikinti netikslumai, susidarę dėl perspektyvinių nukrypimų. Vietovės elementai, tarp jų ir reljefas, jame atvaizduoti sutartiniais ženklais, atvaizduotas kilometrinis tinklelis, pateikta užrėmio ir kita informacija. 1/8/70

physical security/
sécurité physique
fìzinis saugùmas
Apsaugos dalis, susijusi su fizinėmis priemonėmis personalui apsaugoti, neleisti asmenims prieiti prie įrangos, bazių, materialinių vertybių ir dokumentų bei apsaugoti jiems nuo šnipinėjimo, sabotažo, sugadinimo ar vagystės. *Žr.: port security; priotective security; security; tactical security.* 1/8/79

pictorial symbolization/
représentation conventionnelle
simbòlinis atvaizdãvimas
Simbolių, kurie perteikia atvaizduojamų vietovės elementų būdingus bruožus, vartojimas. 1/8/71

piece part/
pièce
dalìs
Žr.: part. 1/12/77

pillbox/
emplacement de tir abrité
atsparióji ugniãvietė
Nedidelis, žemas įtvirtinimas kulkosvaidžiams, prieštankiniams ginklams ir t.t. Paprastai ugniavietė statoma iš cemento, plieno ar smėlio maišų. 1/7/70

pilot's trace/
tracé du pilote
lakūno brėžinỹs
Aerofotožvalgybos orlaivio lakūno apytikris brėžinys, padarytas skrydžio metu ar iš karto po jo. Jame būna nurodyta fotografavimo skridimų vieta, kryptis, skaičius ir fotoaparatas (-ai), kuriuos (-iais) buvo fotofrafuojama. 1/7/70

pin point/
point par rapport à un repère au sol-repère
tiksliaĩ nustatýtas tãškas
1. Tiksliai apibrėžtas, ypač žemės paviršiaus taškas, kuris nurodo labai mažą taikinį, susitikimo vietos ar kitokį orientyrą iš žemės; šio taško koordinatės. 2. Orlaivio padėtis ant žemės, nustatyta tiesiogiai stebint iš žemės. *Žr. dar: datum point.* 1/7/70

pin point photograph/
photographie d'un objectif ponctuel
tiksliaĩ nustatýto tãško núotrauka
Tam tikro objekto ar taikinio nuotrauka ar nuotraukų stereopora. 1/5/73

pin point target/
objectif ponctuel
fiksúotasis taikinỹs
Artilerijos taikinys, kurio skersmuo mažesnis negu 50 metrų. 1/4/74

pipeline/
ligne de ravitaillement
kanãlas
Logistikoje – paramos kanalas ar jo sudedamoji dalis, kuriais materialinės vertybės (ar personalas) iš aprūpinimo šaltinių patenka į jų panaudojimo vietą. 1/7/70

pitch/
1. tangage; 2. inclinaison
pólinkis
1. Orlaivio ar laivo judėjimas aplink skersinę ašį. 2. Fotoaparato sukimasis apie orlaivio skersinę ašį. 18/12/97

pitch angle/
assiette longitudinale
pólinkio kam̃pas
Kampas tarp orlaivio išilginės ašies ir horizontaliosios plokštumos. *Kitaip: inclination angle.* 1/12/79

plan for landing/
plan général de débarquement
išlaipinimo plãnas
Amfibinėse operacijose – visi atskirai parengti jūrų ir išlaipinimo pajėgų dokumentai, kuriuose detaliai pateikti visi nurodymai dėl išlaipinimo iš laivų į krantą. *Žr.: landing diagram; ship-to-shore movement.* 1/3/82

plan position indicator/

écran radar panoramique
apsukìnės apžvalgõs indikãtorius
Katodo spindulių ekranas, kuriame radaro aptikti objektai vaizduojami radaro vietos atžvilgiu. 1/7/72

plan range/
distance horizontale
horizontalùsis núotolis
Aerofotožvalgyboje – horizontalus atstumas nuo taško po lėktuvu iki objekto ant žemės. 1/7/70

planned resupply/
ravitaillement préorganisé
planúotasis papìldymas
Nuolatinis atsargų gabenimas pagal iš anksto suplanuotą laiką. *Žr. dar: element of resupply.* 1/7/70

planned target/
objectif prévu
numatýtasis taikinỹs
Taikinys, į kurį iš anksto suplanuota paleisti artilerijos ugnį. 1/8/76

planning factor/
facteur de planification
planãvimo fãktorius
Daugiklis, planuojant vartojamas pastangoms, kurių reikia numatomai operacijai, įvertinti. Planavimo faktoriai išreiškiami norma, proporcija ar laiko trukme. 1/11/85

planning staff/
état-major de planification
planãvimo grùpė
Žr.: central planing team. 1/9/69

plastic explosive/
explosif plastique
plãstiniai sprógmenys
Sprogmenys, kurie normalioje temperatūroje būna minkšti ir lankstūs. 1/12/77

plastic range/
champ d'élasticité
elastingùmo rìbos
Spaudimo diapazonas, kuriame medžiaga nuo jėgos panaudojimo nesutrūkinėja, bet jėgai nustojus veikti nebesugrįžta į ankstesnę būklę. 1/7/70

plastic spray packaging/
emballage par pulvérisation de matière plastique
apipurškìmas plãstine mẽdžiaga
Žr.: cocooning. 1/9/69

plastic zone/
zone plastique
plãstinė júosta
Sritis už lūžio, susijusi su duobės formavimu, atsiradusi po sprogimo, kai nėra matomų lūžio žymių, bet ten žemė yra nuolat iškreipta (deformuota) ir labai smarkiai suspausta. *Žr. dar: rupture zone.* 1/7/70

plate/
1.planche; 2.plaque
1. fòrma 2. plokštẽlė
1. Kartografijoje:
a) cinko, aliuminio ar graviruoto vario spausdinimo plokštė;
b) bendras žemėlapio atvaizdo plokštėje, pagal kurį atgaminamas žemėlapis, apibūdinimas;
c) žemėlapio detalės, kurios atgaminamos jame iš vienos spausdinimo plokštės (pvz., "reljefo forma" ir pan.).
2. Fotografijoje – skaidri, dažniausiai stiklinė plokštelė, padengta fotografine emulsija. *Žr. dar: diapositive; transparency.* 1/4/71

platform drop/
largage lourd
platfòrmų nuleidìmas
Pakrautų platformų išmetimas iš skrendančio orlaivio galo naudojant ratukinį konvejerį. *Žr. dar: airdrop; airdrop platform.* 1/9/69

plot/
1.schéma; 2.position graphique; 3. position visualisée
išbraižýta diagramà
1. Žemėlapis, jūrlapis ar planas, kuriame atvaizduoti bet kokie duomenys.
2. Taikinio pozicijos ar krypties pavaizdavimas plane ar jūrlapyje kampais ar nuotoliais.
3. Ore esančio objekto pozicijos erdvėje tam tikru momentu pavaizdavimas radaro indikatoriuje arba radaro duomenų apdorojimo aparatūros indikatoriuje. 1/7/72

point designation grid/
grille de désignation des points
taškų núorodos tinklẽlis
Su tikru masteliu nesusietas, padalytas į kvadratus tinklelis, nubraižytas žemėlapyje, jūrlapyje ar aeronuotraukoje, leidžiantis lengviau surasti reikalingus taškus (objektus). 1/8/73

point of impact/
1.point d'atterrissage; 2.point d'impact
nusileidìmo (kritìmo) tãškas
1. Taškas nusileidimo zonoje, kuriame pirmas iš orlaivio iššokęs parašiutininkas ar išmestas krovinys nusileis arba tikimasi, kad nusileis.

2. Taškas, į kurį sviedinys, bomba ar raketa pataiko arba tikimasi, kad pataikys. *Kitaip: impact point* 1/12/74

point of no return/
point de non-retour
grįžìmo ribà
Orlaivio skrydžio riba, kurią perskridęs orlaivis dėl degalų stokos negalės grįžti atgal į savo ar kitą bazę. 1/9/69

point target/
objectif ponctuel
taškìnis taikinỹs
Taikinys, į kurį reikia tiksliai nutaikyti bombą ar ugnį. 1/9/69

poised mine/
mine mûre
užtaisýtoji minà
Mina, kurios laivų skaitiklis nustatytas ties rodmeniu "vienas" ir kuri sprogs kito sužadinimo atveju. *Žr. dar: mine.* 1/10/78

polar coordinates/
coordonnées polaires
põlinės koordinãtės
1. Atstumo ir kampo koordinatės, apskaičiuotos nuo pasirinkto taško (poliaus) ir krypties (žemėlapio tinklelis, magnetinė kryptis į šiaurę).
2. Artilerijos stebėtojo daromos krypties, nuotolio ir aukščio pataisos. 1/9/74

polar plot/
désignation en coordonnées polaires
põlinis metòdas
Taikinio ar kito objekto pozicijos nustatymas žemėlapyje pagal polines koordinates. 1/7/72

port/
port
úostas
Žr.: major port; minor port; secondary port; water terminal. 1/6/78

port capacity/
capacité portuaire
úostų pajėgùmas
Uosto ar inkaravietės pajėgumas, apskaičiuojamas pagal per parą iškraunamų krovinių kiekį tonomis. *Žr. dar: beach capacity.* 1/9/69

port complex/
complexe portuaire
úostų komplèksas
Uostų kompleksą sudaro viena ar daugiau įvairios svarbos uostų rajonų, geografiškai sujungtų dėl to, kad juos jungia bendras sausumos transporto tinklas arba kad jie yra laivų konvojų paskirstymo punktas. 1/9/69

port designator/
repère de port
úosto žénklas
Raidės, kurios žymi uostus laivų konvojų pavadinimuose ar pranešimuose. 1/6/78

port evacuation of cargoes/
évacuation portuaire des cargaisons
krovinių evakuãcija
Uosto, kuriam gresia pavojus, krovinių išvežimas į kitą sandėliavimo vietą. 1/7/93

port evacuation of shipping/
évacuation de port par des navires marchands
prekýbos laivų evakuãcija
Prekybos laivų išplaukimas iš uosto, kuriam gresia pavojus. 1/7/80

port security/
sécurité portuaire
úosto apsaugà
Laivų, prieplaukų ir krovinių apsauga nuo sugriovimo, sabotažo ar kitos ardomosios veiklos, nelaimingų atsitikimų, vagysčių ir pan. *Žr. dar: harbour defence; physical security; security.* 1/12/74

position defence/
défense ferme
pozìcinė gynýba
Gynybos būdas, kai dauguma gynybos pajėgų yra išdėstyta pasirinktose vietose, kur vyks lemiamas mūšis, tikint, kad pajėgos ginamose vietovėse sugebės išlaikyti savo pozicijas ir kontroliuoti teritoriją tarp jų. Rezervas naudojamas gynybai pagilinti, pozicijai blokuoti arba kontratakuojant atsiimti. *Kitaip: positional defence.* 1/10/80

positional defence/
défense ferme
pozìcinė gynýba
Žr.: position defence. 1/10/80

positive control/
contrôle intégral
pozityvùsis valdymas
NATO skrydžių valdymo srityje – visų skraidančių objektų judėjimo reguliavimo būdas nustatytoje erdvėje. 1/2/89

post-flight inspection/

vérification après le vol
patìkrinimas põ skrỹdžio
Žr.: after-flight inspection. 1/2/73

post-strike damage estimation/
estimation indirecte des dommages
núostolių įvértinimas põ puolìmo
Taikinio pažeidimo analizė, atsižvelgus į naujus duomenis, pvz., ginklo galią, sprogimo aukštį, sprogimo epicentrą, o ne vien tiesioginis įvertinimas. 1/4/74

PPI gauge/
gabarit PPI
PPI gabarìtas
Žr.: international loading gauge. 1/7/85

practice mine/
1. mine d'entraînement; 2. mine d'instruction
mókomoji imitãcinė minà
1. Inertinė sausumos mina, prie kurios pritvirtinamas sprogdiklis ir prietaisas parodyti, kad ji buvo sužadinta. *Žr. dar: instructional mine; mine.*
2. Jūrų mina su inertiniu užtaisu, bet su visomis reikiamomis dalimis, naudojama mokymo tikslais. *Žr. dar: drill mine; exercise mine; inert mine; instructional mine.* 1/11/75

pre-position/
prépositionner
iš añksto išdėstyti
Iš anksto išdėstyti karinius vienetus, įrangą ar išteklius toje vietoje ar netoli tos vietos, kur planuojamas jų panaudojimas, arba nustatytoje vietoje, kad sumažėtų pasiruošimo laikas ir būtų laiku užtikrinta parama konkrečioms pajėgoms pradiniais operacijos etapais. 20/11/96

pre-set vector/
viseur à pré-affichage
nustatýtasis vèktorius
Žr.: bomb sighting systems. 1/8/76

prearranged fire/
tir préparé
išankstìnė ugnìs
Suplanuota ir paleista ugnis į žinomus taikinius ar taikinių zonas. Tokia ugnis paprastai planuojama iš anksto, ji paleidžiama numatytu laiku, arba šaudoma numatytą laiko tarpą. 1/8/76

preassault operation/
opération avant l'assaut
operãcija priẽš atãką
Operacija, vykdoma veiksmų rajone prieš ataką. Į šią operaciją įeina rekognoskuotė, išminavimas, bombardavimas, apšaudymas, povandeniniai sprogdinimai bei pakrančių kliūčių naikinimas. 1/9/69

precedence/
priorité
pirmùmas (skubùmo kategòrija)
Įsakymo rengėjo nurodymas ryšių personalui, pagal kokią eilę išsiųsti pranešimą, bei gavėjui, kokia eilės tvarka jį vykdyti. 1/9/69

precession/
précession
precèsija
Žr.: apparent precession; induced precession; real precession. 1/8/76

precursor front/
front de pression précurseur
pirmìnė bangà
Oro slėgio banga, judanti tam tikrą atstumą pagrindinės sprogimo bangos priešakyje ir susidaranti dėl atitinkamo galingumo branduolinio užtaiso sprogimo ir žemo sprogimo aukščio virš šilumą sugeriančio ar biraus paviršiaus. Šioje bangoje spaudimas didėja tolygiau negu smūginėje bangoje. 1/8/79

precursor sweeping/
dragage précurseur
išankstìnis tralãvimas
Zonos tralavimas saugiais būdais, siekiant sumažinti pavojų traleriams vėlesnėse operacijose. *Žr. dar: initial path sweeping.* 1/11/75

predicted fire/
tir d'efficacité d'emblée
ugnìs pagal apskaičiúotus dúomenis
Ugnis, vykdoma be koregavimo. 1/1/83

predominant height/
hauteur prédominante
dominúojantysis aũkštis
Oro žvalgyboje – panašios struktūros vietovės daugiau kaip pusės objektų (pastatų ir pan.) aukštis. 1/11/75

preliminary demolition target/
ouvrage à destruction préliminaire
išankstìnis griovìmo objèktas
Objektas, numatytas sugriauti. Jis gali būti greitai sugriautas, gavus leidimą. *Žr.: reserved demolition target.* 1/3/82

preload loading/
chargement précurseur
išankstìnis pakrovìmas

Atrinktų vertybių pakrovimas į laivą viename uoste prieš pakraunant į laivą pagrindinį krovinį kitame uoste. *Žr. dar: loading.* 1/9/69

preparation fire/
tir de préparation
parengiamóji ugnìs
Ugnis, paleidžiama prieš puolimą priešo pozicijoms susilpninti. 18/12/97

preplanned air support/
appui aérien à temps
išankstìnė aviãcijos paramà
Aviacijos parama pagal planą, parengtą dar prieš pradedant operaciją. *Žr.: air support.* 1/9/69

prescribed nuclear load/
chargement nucléaire prescrit – dotation nucléaire
nustatýtasis branduolìnių ùžtaisų skaĩčius
Tam tikras skaičius branduolinių užtaisų, paskirtas ginklo panaudojimo vienetui. Po kiekvieno panaudojimo, vadovybė nustato užtaisų kiekį ir jų papildymą , kuris priklauso nuo taktinės padėties, branduolinės logistinės padėties ir vieneto galimybių transportuoti ir panaudoti. Panašių panaudojimo vienetų užtaisų kiekis gali skirtis. 1/9/69

prescribed nuclear stockage/
stockage nucléaire prescrit
nustatýtasis branduolìnių giñklų sandėliãvimo kiẽkis
Nustatytas kiekis branduolinių ginklų, jų komponentų, bandymo įrangos, kurie turi būti sandėliuojami specialiuose šaudmenų tiekimo punktuose ar kitose logistinėse bazėse. Vadovybė nustato sandėliuojamą ginklų kiekį ir jų papildymo, kuris priklauso nuo taktinės padėties, paskirstymo, logistinės paramos vieneto galimybės sandėliuoti ir prižiūrėti branduolinius ginklus bei logistinės branduolinės padėties. Panašių logistinės paramos vienetų sandėliavimo kiekis gali būti nevienodas. 1/9/69

press information centre/
centre d'information de la presse
žiniãsklaidos informãvimo ceñtras
Vieneto vadovybės nustatyta vieta, kurioje laiku pateikiama tiksli informacija žiniasklaidai apie valstybės ir sąjungininkų reikalus, įvykius ir operacijas, suteikiama kita parama, patarimai ir pagalba, įskaitant karo korespondentų palydą. *Žr. dar: Allied press information centre.* 1/11/91

pressure altimeter/
altimètre pression
baromètrinis aukštìmatis
Žr.: barometric altimeter. 1/11/92

pressure breathing/
alimentation en oxygène sous pression
padìdinto spaudìmo kvėpãvimas
Kvėpavimo būdas, kai deguonis, tiekiamas tiesiogiai žmogui, yra didesnio slėgio negu aplinkos slėgis. 1/7/70

pressure front/
front de choc – front de l'onde de surpression
spaudìmo fròntas
Žr.: shock front. 1/9/69

pressure mine/
1. mine à pression; 2. circuit de mise de feu à dépression – mine à dépression
1. slegiamóji minà 2. hidrodinãminė minà
1. Sausumos mina, kurios sprogdiklis reaguoja į tiesioginį taikinio spaudimą. *Žr. dar: mine.*
2. Jūrų mina, kurios detonatorius reaguoja į taikinio hidrodinaminį slėgio lauką. *Kitaip: pressure mine circuit. Žr. dar: mine.* 1/12/76

pressure mine circuit/
circuit de mise de feu à dépression – mine à dépression
hidrodinãminė minà
Žr.: pressure mine. 1/12/76

pressure suit/
vêtement de pressurisation
slė̃gio kostiùmas
1. Iš dalies dengiantis kūną. Prigludęs prie kūno apvalkalas, kurio spaudimas padeda reguliuoti deguonies slėgį plaučiuose.
2. Visiškai dengiantis kūną. Kūno apvalkalas, kurio dujų slėgis didesnis už aplinkos slėgį, kad organizmas normaliai funkcionuotų. 1/9/69

pressure-altitude/
altitude-pression
aũkštis pagal standártinį atmosfèros slė̃gį
Aukštis, atitinkantis tam tikrą atmosferos slėgį pagal standartinę atmosferą. *Žr.: altitude.* 1/3/85

prevention of mutual interference/
messures pour éviter une interférence mutuelle
tarpùsavio trukdžių preveñcija
1. Draugiškų pajėgų aktyvių ar aktyvių ir pasyvių elektromagnetinių trukdžių panaikinimo procedūros.
2. Povandeninių laivų susidūrimų, laivų susidūrimo su velkamais objektais ar po vandeniu esan-

čiomis kliūtimis prevencijos priemonės. 25/9/98

prevention of stripping equipment/
dispositif antidémontage
apsaugõs įtaisas
Žr.: antirecovery device. 1/11/75

preventive maintenance/
maintenance préventive
profilãktinė priẽžiūra
Sisteminga ir (ar) nustatyta priežiūra, kuri mažina gedimų tikimybę. *Žr. dar: corrective maintenance.* 1/12/74

primed charge/
charge amorcée
ùžtaisas
Užtaisas, visiškai paruoštas sprogdinimui. *Žr. dar: charge.* 1/6/78

priming charge/
charge d'amorçage
uždegamàsis ùžtaisas
Pradinis užtaisas, kuris perduoda detonaciją visam užtaisui. *Žr. dar: charge*. 1/1/91

principal parallel/
horizontale principale
pagrindìnė paralèlė
Fotogrametrijoje – linija įžambiojoje nuotraukoje, einanti per pagrindinį nuotraukos tašką ir lygiagreti horizonto linijai. 1/9/69

principal plane/
plan principal
pagrindìnė plokštumà
Fotogrametrijoje – vertikali plokštuma, kurioje yra pagrindinis įžambiosios nuotraukos taškas, lęšio (fotoaparato) perspektyvinis centras ir žemės nadyras. 1/9/69

principal point/
point principal
pagrindìnis tãškas
Fotogrametrijoje – taškas pagrindo plokštumoje, kurioje tiesė, einanti per perspektyvinį centrą, yra statmena fotografijos plokštumai ir kerta pagrindo plokštumą. 1/10/69

principal scale/
échelle principale – échelle nominale
pagrindìnis mastẽlis
Sumažinto ar generuojamo rutulio, vaizduojančio sferą ir sferoidą, mastelis, apibrėžiamas jų spindulių trumpeniniu santykiu. *Kitaip: nominal scale. Žr. dar: scale.* 1/8/70

principal subordinate commander/
commandant subordonné principal
pagrindìnis pavaldùs vãdas
NATO vadas, už operacijų uždavinio vykdymą ir geografinį rajoną atsakingas vyresniajam pavaldžiam vadui. *Žr. dar: major NATO commander; major subordinate commander; subordinate area commander.* 9/1/96

principal vertical/
ligne de plus grande pente
pagrindìnė vertikãlė
Linija įžambiojoje nuotraukoje, einanti per pagrindinį tašką ir statmena horizonto linijai. 1/9/69

print reference/
référence d'une épreuve
dalẽlė ìš aeronúotraukos
Vienas kadras iš skrydžio nuotraukos. 1/9/69

printing size of a map or chart/
format de carte
žemẽlapio formãtas
Žemėlapio matmenys po spausdinimo ir pjaustymo. 1/9/69

prior permission/
autorisation préalable
išankstìnis leidìmas
Prieš skrydį ar seriją skrydžių atitinkamos vadovybės duotas leidimas skristi virš kitos valstybės teritorijos ar nutūpti joje. 1/9/69

priority intelligence requirements/
besoins prioritaires en renseignement
prioritètiniai žvalgýbos informãcijos reikalãvimai
Tie žvalgybos informacijos reikalavimai, kuriuos vadas laiko prioritetiniais veiksmams planuoti ir sprendimui priimti. *Žr. dar: information requirements; intelligence cycle.* 1/7/80

prisoner of war compound/
bloc de prisonniers de guerre
aptvertà kãro belaĩsvių teritòrija
Aptverta teritorija karo belaisviams laikyti. 1/9/69

prisoner of war branch camp/
dépôt auxiliaire de prisonniers de guerre
kãro belaĩsvių stovỹklos filiãlas
Papildoma karo belaisvių stovykla, kurią prižiūri ir administruoja pagrindinės karo belaisvių stovyklos vadovybė. 1/9/69

prisoner of war camp/
camp de prisonniers de guerre

kãro belaĩsvių stovyklà
Beveik nuolatinė stovykla susisiekimo zonoje arba valstybės teritorijoje, skirta karo belaisviams internuoti, laikyti ir administruoti. Ji gali būti įrengta karinėse bazėse arba už jų ribų. 1/9/69

prisoner of war collecting point/
point de rassemblement pour prisonniers de guerre
kãro belaĩsvių surinkìmo vietà
Nustatyta vieta priešakiniame kovos lauko rajone, kurioje belaisviai surenkami, kad būtų apklausti siekiant gauti taktinės informacijos ir vėliau evakuoti. 1/9/69

prisoner of war enclosure/
enclos de prisonniers de guerre
kãro belaĩsvių ãptvaras
Karo belaisvių stovyklos sudedamoji dalis. 1/9/69

prisoner of war personnel record/
fiche d'identité de prisonniers de guerre
kãro belaĩsvių asmeñs bỹlos
Bylos, kuriose laikomos belaisvių nuotraukos, pirštų atspaudai bei kiti duomenys, kurių reikalaujama pagal Ženevos sutartį. 1/9/69

probability of damage/
dégâts probables
núostolių tikimýbė
Taikinio sunaikinimo tikimybė, išreikšta procentais arba dešimtaine trupmena. 1/11/68

probable error/
écart probable – écart probable horizontal
galimóji paklaidà
Žr.: horizontal error. 1/11/68

probably destroyed/
probablement détruit
greičiáusiai sunaikìntas
Oro operacijose – žalos, padarytos nutraukusiam kovą priešo orlaiviui, įvertinimas, kai manoma, kad jis buvo sunaikintas, bet nepastebėta, kad būtų nukritęs. 1/11/68

procedural control/
contrôle aux procédures
procedūrinė kontròlė
Oro erdvės kontrolės metodas, pagrįstas anksčiau suderintais ir priimtais įsakymais ir veikimo procedūromis. 1/3/81

procedure turn/
virage conventionnel
standártinis pósūkis
Orlaivio manevras, kai jis pasuka iš nustatyto tako, o po to suka priešinga kryptimi, abu posūkiai daromi vienodu tempu taip, kad orlaivis galėtų kirsti jam nustatytą skrydžio taką ir tęsti skrydį į priešingą pusę, nustatytu taku. 1/7/72

processing/
1. traitement; 2. exploitation
apdorójimas
1. Fotografijoje – procesas, kurio metu gaunamas negatyvas ar pozityvas, naudojamas ruošiant spausdinimo formas.
2. *Žr.: intelligence cycle*. 1/10/80

profile/
profil
pròfilis
Žr.: flight profile. 1/3/81

proforma/
formulaire
blánkas
Standartinė forma. *Žr. dar: standard NATO data message*. 1/10/84

programme of nuclear cooperation/
programme de coopération nucléaire
branduolìnio bendradarbiãvimo programà
JAV prezidento patvirtinti dvišaliai pasiūlymai, pagal kuriuos JAV tiekia branduolinius ginklus ir teikia konkrečią paramą valstybėms, kurios pasirengusios priskirti NATO savo pajėgas tiek branduoliniam, tiek kitokio pobūdžio panaudojimui. Po prezidento principinio patvirtinimo prasideda derybos su pageidaujančiomis valstybėmis dėl detalių paramos sutarčių parengimo. 1/10/84

prohibited area/
zone interdite
draudžiamóji zonà
1. Apibrėžta oro erdvės dalis virš valstybės sausumos teritorijos arba virš teritorinių vandenų, kurioje orlaivių skrydžiai yra uždrausti.
2. Plotas, pažymėtas jūrlapiuose, kuriame draudžiama plaukioti ar stovėti išmetus inkarą, išskyrus atvejus, kai tai leidžia atitinkama vadovybė. *Žr. dar: closed area; danger area; restricted area*. 1/6/81

projected map display/
carte projetée
projèkcinis žemẽlapis
Optiniu prietaisu rodomas žemėlapio atvaizdas ant sienos ar kitokio tinkamo paviršiaus. *Žr. dar: moving map display.* 1/10/80

projectile/
projectile
sviedinỹs

Daiktas, kuris gali būti išsviestas paprastai šaunamojo ginklo jėga ir tęsti judėjimą dėl savo kinetinės energijos. 1/8/82

projection/
projection
projèkcija

Kartografijoje – pagal matematinius dėsnius plokštumoje sudarytas kartografinis tinklelis (dienovidinių ir lygiagrečių), pagal kurį žemėlapyje atvaizduojamas žemės rutulio paviršius. 1/8/70

projection print/
épreuve par projection
projèkcinis ãtspaudas

Padidinta ar sumažinta nuotraukos kopija, gauta projektuojant negatyvo ar pozityvo atvaizdą (apšviečiant) ant šviesai jautraus paviršiaus. 1/3/81

propaganda/
propagande
propagánda

Tiesioginei ar netiesioginei naudai išplatinta informacija, mintys ir doktrinos arba specialus kreipimasis kurios nors žmonių grupės nuomonei, nuostatoms, požiūriui ar elgesiui paveikti.

1. Juodoji. Propaganda, kuri skleidžiama iš kitų, o ne tikrojo šaltinio.
2. Pilkoji. Propaganda, kuri nenurodo jokio šaltinio.
3. Baltoji. Propaganda, platinama ir pripažinta skleidėjo arba akredituotų šaltinių. 1/7/70

propelled mine/
mine autopropulsée
mobiliójі minà

Žr.: mobile mine. 1/11/75

protected frequency/
fréquance protégée
apsáugotasis dãžnis

Draugiškų pajėgų dažnis, kurio trukdymas turi būti sumažintas. 2/5/95

protected site/
site protégé
apsáugotoji vietà

Vieta, kuri yra apsaugota naudojant maskavimą, parenkant tinkamą vietovę, statinius, atsparius įprastinių ginklų skeveldroms arba šių priemonių derinį. 1/7/87

protective clothing/
vêtement protecteur
apsaugìnė aprangà

Apranga, specialiai sumodeliuota, pagaminta ar atitinkamai apdorota apsaugoti kariams nuo labai ryškių fizinės aplinkos pasikeitimų, pavojingų darbo sąlygų arba priešo veiksmų. 1/7/70

protective minefield/
champ de mines de protection
gynýbinis mìnų laũkas

1. Sausumos minų laukas, padedantis vienetui apsiginti savo pozicijoje.
2. Jūrų minų laukas, išdėstytas draugiškuose teritoriniuose vandenyse prieplaukoms, uostams, krantinėms, pakrantėms ir pakrančių keliams apsaugoti.

Žr. dar: minefield. 1/11/75

protective security/
sûreté
saugumas

Organizuota saugumo priemonių sistema, kuri įdiegiama ir išlaikoma visuose vadovavimo grandyse, siekiant užtikrinti bei išlaikyti saugumą. *Žr. dar: physical securitiy; security; tactical security*. 1/3/81

provisional unit/
unité temporaire
laikinàsis vienetas

Personalas bei technika, surinkti ribotam laikui konkrečioms užduotims įvykdyti. 1/11/68

proximity fuze/
fusée de proximité
nekontãktinis sprogdìklis (rãdijo sprogdìklis)

Sprogdiklis, kurio pirminis veiksmas – toli pajusti taikinį, taip pat taikinio atstumą ar (ir) kryptį, arba jį supančią aplinką, panaudojant signalą, kurį išleidžia sprogdiklis, arba taikinys, arba susekant natūralaus lauko apie taikinį pasikeitimus. *Žr. dar: fuze.* 1/8/76

prudent limit of endurance/
limite de sécurité du temps de vol
saugaũs skrỹdžio laĩkas

Laikas, kurį orlaivis gali likti ore dar turėdamas pakankamai degalų, kad būtų užtikrintas skrydžio saugumas. 1/11/69

prudent limit of patrol/
heure-limite de sécurité sur zone
saugaũs patruliãvimo laĩkas

Laikas, kada orlaivis turi išvykti iš veikimo zonos, kad galėtų saugiai sugrįžti į savo bazę dar turėdamas pakankamą degalų rezervą (paprastai 20 proc.), kurio užtektų skrydžio kursui pakeisti esant

blogam orui. 1/8/72

psychological consolidation activities/
activités psychologiques de consolidation
psichològinė konsolidãcijos veiklà
Planuota psichologinė veikla taikos ar karo metu, taikoma civiliams gyventojams, gyvenantiems draugiškų pajėgų valdomoje teritorijoje, formuoti geriems santykiams su kariškiais bei vadų operacinei laisvei užtikrinti. 1/11/83

psychological media/
moyens psychologiques
psichològinės priemonės
Priemonės, techninės ir ne techninės, užmegzti bet kokį ryšį su tiksline auditorija. 1/8/72

psychological operations/
opérations psychologiques
psichològinės operãcijos
Taikos ar karo metu suplanuota psichologinė veikla, taikoma priešiškai, draugiškai ir neutraliai visuomenės grupei, jos nusistatymui ir elgesiui pakeisti, siekiant politinių ir karinių tikslų. Apima strateginę psichologinę, psichologinės veiklą ir konsolidacijos psichologinę veiklą mūšio lauke. 1/11/83

psychological operations approach/
forme d'opérations psychologiques
psichològinių operãcijų fòrma
Būdas, taikomas norint sukelti pageidaujamą tikslinės auditorijos reakciją. 1/8/72

psychological situation/
situation psychologique
psichològinė padėtis
Tam tikros tikslinės auditorijos emocinė būsena, dvasinis nusiteikimas ir kita elgesio motyvacija, pagrįsti iš esmės valstybės politiniais, socialiniais ypatumais, bet kartu veikiami aplinkybių ir įvykių. 1/8/72

psychological theme/
thème psychologique
psichològinė temà
Mintis ar tema, kuria grindžiama psichologinė operacija. 1/8/72

public information/
information publique
viešòji informãcija
Žinios, kurios skleidžiamos ar spausdinamos siekiant informuoti visuomenę bei įgyti jos supratimą ir paramą. 1/8/72

pull-up point/
point de cabré
pakilìmo tãškas
Taškas, nuo kurio orlaivis, skrisdamas žemai, turi pradėti kilti, kad pasiektų pakankamą aukštį, iš kurio galima pulti arba pasitraukti. *Žr. dar: contact point; turn-in point.* 1/8/70

pulsejet/
pulsoréacteur
pùlsinis variklis
Reaktyvinis variklis be kompresoriaus ir turbinos, turintis vožtuvus priekyje, kurie atsidaro ir užsidaro. Variklis siurbia orą, sukeldamas ne nuolatinę, bet impulsinę varomąją jėgą. 1/11/68

pulsing/
impulsion
impùlsų siuntìmas
Magnetinis ar akustinis jūrų minų laukų tralavimas, kai tralas yra veikiamas elektros srovės, kuri kinta ar yra pertraukiama pagal iš anksto numatytą grafiką. 1/11/75

purple commander/
commandant pourpre
purpurìnių pajėgų vãdas
Karininkas, turintis operacinius purpurinių pajėgų valdymo įgaliojimus konkrečiam pratybų etapui. 1/7/85

purple forces/
forces pourpres
purpurinės pãjėgos
NATO pratybose – pajėgos, priešingos ir mėlynosioms, ir oranžinėms pajėgoms. Paprastai taikoma povandeniniams laivams ir orlaiviams. *Žr. dar: force(s).* 9/1/96

pursuit/
poursuite
pérsekiojimas
Puolamoji operacija priešiškoms pajėgoms, mėginančioms pabėgti, pasivyti ar užkirsti joms kelią turint tikslą sunaikinti. 1/8/79

pyrotechnic/
substance pyrotechnique
pirotèchninė mẽdžiaga
Chemikalų mišinys, kuris degdamas gali skleisti šviesą, šilumą, dūmus, garsą ar dujas; taip pat gali būti naudojamas sprogdinimo grandinei uždelsti, kadangi mišinio degimo laikas yra žinomas. Šis terminas neapima variklių ir sprogdinimo medžiagų. 1/3/81

pyrotechnic delay/

retard pyrotechnique
pirotèchninis uždelsìmas
Pirotechninis įtaisas, sujungtas su uždegimo sistema, kuri duoda uždegimo liepsną, kai delsiklis išsijungia. 1/6/87

Q

q – message/
message q
q pranešìmas
Slaptas pranešimas, susijęs su pavojais navigacijai, navigacijos pagalbos ženklais, užminuotais rajonais ir patikrintais ar traluotais laivininkystės kanalais. 1/6/78

Q-ship/
navire-piège
laĩvas jaũkas
Žr.: decoy ship. 1/3/82

quadrant elevation/
angle au niveau
pakėlìmo kam̃pas
Kampas tarp horizontalios plokštumos ir pabūklo vamzdžio ašies. 1/8/76

quick search procedure/
méthode de recherche rapide
skubiõs paieškõs procedūrà
Būdas, kuriuo paieška atliekama kaip galima greičiau, panaudojant dvigubai daugiau orlaivių negu paprastai ir apieškant visą plotą, pradedant nuo išskridimo krypties. 1/11/68

quota post/
poste permanent
nuolatìnis etãtas
Tarptautinis etatas, kurį tam tikra valstybė yra sutikusi užimti neribotą laiką. 1/11/75

R

radar altimeter/
altimètre radar
radiolokãcinis aukštìmatis
Absoliutusis aukštimatis, kuriuo vertikalus nuotolis iki po juo esančio paviršiaus nustatomas naudojantis radiolokacijos technologija. Žr*: absolute altimeter.* 1/12/93

radar altimetry area/
zone de référence altimétrique radar
aukštìmačio signãlo ãtspindžio rajònas
Didelis, palyginti lygus žemės plotas su apibrėžta aukštuma, kuria galima pasinaudoti radaru nustatant ore esančios įrangos absoliutųjį aukštį. 1/4/71

radar camouflage/
camouflage radar
radiolokãcinis maskãvimas
Radaro bangas sugeriančių ar atspindinčių medžiagų panaudojimas radiolokacinio atspindėjimo nuo objekto paviršiaus savybėms pakeisti. 1/8/73

radar clutter/
interférence radar – interférence
radiolokãciniai trukdžiaĩ
Nepageidautini signalai, atspindžiai ar atvaizdai ekrane, trukdantys stebėti reikiamus signalus. *Kitaip: clutter.* 1/1/73

radar countermeasures/
contre-mesures radar
atsãkomasis radãras
Žr.: electronic warfare; chaff. 1/8/73

radar coverage/
couverture radar
radiolokãcinis laũkas
Ribos, kuriose objektai gali būti aptikti vieno ar daugiau radarų. 1/11/68

radar danning/
navigation radar sur bouée dan
radiolokãcinė navigãcija
Navigacijos metodas, kai naudojamas radaras reikiamam atstumui nuo plūdurų eilės išlaikyti. 1/11/75

radar echo/
écho radar
radiolokãcinis atspindỹs
1. Elektromagnetinė energija, kuri atsispindėjusi nuo kokio nors objekto sugrįžta atgal.
2. Radiolokacinio atspindžio sukeltas nukrypimas ar intensyvumo pakitimas elektroniniame ekrane. *Kitaip: radar return.*1/1/73

radar fire/
tir au radar
radarù valdoma ugnìs
Šaudymas į radaru sekamą taikinį. *Žr. dar: fire.* 1/11/68

radar guard ship/
bâtiment de veille radar
bùdintysis radiolokãcinis laĩvas
Laivas, turintis taktinio lygmens vadovybės užduotį vykdyti radiolokacinį budėjimą. 20/11/96

radar horizon/
horizon radar
radiolokãcinis horizòntas
Taškų, kuriuose radaro antenos siunčiami spinduliai susiliečia su žemės paviršiumi, linija. Atviroje jūroje ši linija yra horizontali. Sausumoje ji keičiasi priklausomai nuo žemės paviršiaus topografinių bruožų. 1/6/78

radar netting/
réseau radar
radiolokãcinis tiñklas
Kelių radiolokacijos stočių sujungimas į vieną centrą, siekiant teikti išsamią informaciją apie taikinius. *Žr. dar: radar netting station.* 1/7/70

radar netting station/
centre de réseau radar
radiolokãcinio tiñklo ceñtras
Centras, kuris gali priimti duomenis iš radiolokacinio sekimo stočių ir tais duomenimis pasikeisti su kitomis radiolokacinio sekimo stotimis, taip sudarydamas radiolokacinio tinklo sistemą. *Žr. dar: radar netting.* 1/7/70

radar picket/
piquet radar
radiolokãcijos pòstas
Laivas, orlaivis ar automobilis, išdėstytas atokiau nuo saugomų pajėgų, siekiant padidinti radiolokacinio aptikimo nuotolį. 1/11/68

radar return/
écho radar
radiolokãcinis atspindỹs
Žr.: radar echo. 1/1/73

radar silence/
silence radar
radiolokãcinė tylà

Draudimas siųsti radarais elektromagnetinius signalus tam tikrais ar visais dažniais. 1/11/68

radarscope overlay/
calque pour écran radar
radiolokãtoriaus ekrãno skaidrẽ
Skaidrė, dedama ant radaro ekrano, kad būtų galima palyginti ir identifikuoti radiolokacinius atspindžius. 1/9/69

radarscope photography/
photographie d'écran radar
radiolokãtoriaus ekrãno fotografãvimas
Radiolokacinių atspindžių, matomų radaro ekrane, įrašymas juostoje. 1/9/69

radiac/
radiac
dozìmatis
Akronimas, sudarytas iš anglų kalbos žodžių *"radioactivity, detection, indication and computation"* (radioaktyvumas, aptikimas, nurodymas ir apskaičiavimas). Šis žodis (dažniausiai kaip būdvardis) vartojamas žymėti įvairių tipų spinduliavimo matavimo prietaisams ar aparatūrai. 1/3/81

radial displacement/
déformation radiale
spindulìnis póslinkis
Vertikaliosiose nuotraukose – akivaizdus išlinkimas ar aukšto objekto viršutinės dalies poslinkis pagrindo atžvilgiu. Poslinkio kryptis yra spindulinė ir kyla iš pagrindinio tiksliosios vertikalės taško arba iš vertikaliosios fotografijos, iškreiptos pasvirimo ar pakrypimo, izocentro. 1/11/75

radiation dose/
dose d'irradiation
apšvitõs dòzė
Visas medžiagų ar audinių absorbuotas jonizuojančiosios spinduliuotės kiekis, išreiškiamas centigrėjais. *Žr. dar: chronic radiation dose.* 1/7/85

radiation dose rate/
débit de dose de rayonnement
apšvitõs dòzės galià
Spinduliavimo dozė, absorbuota per laiko vienetą. *Žr. dar: chronic radiation dose.* 1/11/86

radiation exposure state/
condition d'exposition aux radiations
radioaktyviõsios apšvitõs lỹgis
Dalinio, taip pat individo būklė, nustatoma remiantis visų gautų radiacijos dozių suma. Ji išreiškiama simboliu, kuris rodo pajėgumą būsimoms operacijoms ir rizikos laipsnį, jei tektų patirti papildomą radioaktyviąją spinduliuotę. 1/7/80

radiation intensity/
intensité d'irradiation
apšvitõs intensyvùmas
Apšvitos dozės laipsnis tam tikroje vietoje ir tam tikru laiku. Juo gali būti žymimas, drauge su skaitmeniu, intensyvumas tam tikrą valandų skaičių po branduolinio sprogimo, pvz., RI-3 reiškia spinduliavimo intensyvumą praėjus 3 valandoms po sprogimo. 1/11/68

radiation scattering/
diffusion du rayonnement
spinduliuõtės išsisklaĩdymas
Šiluminio, elektromagnetinio ar neutronų spinduliavimo nukrypimas nuo pradinės krypties dėl sąveikos ar susidūrimo su atomais, molekulėmis ar didesnėmis dalelytėmis atmosferoje ar kitomis medžiagomis, esančiomis tarp spinduliavimo šaltinio (pvz., atominio sprogimo) ir tolimesnės vietos. Dėl išsklaidymo spinduliavimas toje vietoje (ypač gama spindulių ir neutronų) bus gaunamas iš daugelio krypčių, o ne vien iš šaltinio krypties. 1/11/68

radiation sickness/
maladie des rayons
spindulìnė ligà
Liga, sukelta jonizuojančiosios spinduliuotės. Pirmieji simptomai yra pykinimas, vėmimas ir viduriavimas. Po to gali prasidėti plaukų slinkimas, kraujavimas, burnos ir gerklės uždegimas ir bendras silpnumas. 1/7/70

radiation situation map/
carte de situation du rayonnement
nucléaire – carte de situation radiologique
radiãcinės situãcijos žemėlapis
Žemėlapis, kuriame žymima faktinė ir(ar) prognozuojama radiacinė situacija dominančiame rajone. 1/11/68

radio altimeter/
radio altimètre
rãdijo aukštìmatis
Žr.: radar altimeter. 1/11/92

radio approach aids/
aides radio d'approche
prìeigų rãdijo prìemonės
Įranga, kuri radijo bangomis nustato tikslią orlaivio padėtį nuo to momento, kai jis artėja prie aerodromo ar lėktuvnešio, iki pasiekia padėtį, iš kurios galima pradėti tūpimą. 1/11/68

radio beacon/

radiophare
rãdijo švyturỹs
Radijo siųstuvas, kuris siunčia išsiskiriantį arba įprastinį signalą krypčiai, azimutui ar vietai nustatyti. *Žr. dar: beacon; fan marker beacon; z-marker beacon.* 1/11/68

radio detection/
détection radioélectrique
rãdijo aptikìmas
Objekto aptikimas radiolokatoriumi, nenustatant tikslios jo buvimo vietos. 1/11/68

radio direction finding/
radiogoniométrie
rãdijo kryptiẽs nustãtymas
Radiolokacijos metodas, kuriuo galima nustatyti kryptį, remiantis radijo stoties skleidžiamais signalais. 1/11/68

radio fix/
1. localisation radiogonométrique; 2. point radio
viẽtos nustãtymas
1. Radijo siųstuvo vietos nustatymas pagal dviejų ar daugiau radiopelengavimo stočių pelengus. Siųstuvo vieta yra taškas, kuriame kryptys (pelengai) susikerta.
2. Laivo ar orlaivio vietos nustatymas. Tai daroma nustatant radijo signalų, ateinančių į laivą ar orlaivį iš dviejų ar daugiau siųstuvų, kurių vieta yra žinoma, kryptį. 1/7/83

radio magnetic indicator/
indicateur radio magnétique
radiomagnètinis indikãtorius
Prietaisas, kuris rodo orlaivio kursą ir pelengą į pasirinktą radionavigacijos priemonę. 1/1/80

radio navigation/
radionavigation
radionavigãcija
Radiolokacijos metodas nustatyti pozicijai ar krypčiai ar įspėti apie kliūtį navigacijoje. 1/11/68

radio range finding/
radiotélémétrie
radiotelemètrija
Radiolokacijos metodas, kuriuo atstumas iki pasirinkto objekto nustatomas pagal objekto skleidžiamas radijo bangas, gaunamas tiesiogiai, atspindėtas ar retransliuotas tuo pačiu ar kitu dažniu. 1/11/68

radio range station/
station radiophare
rãdijo núotolio pérdavimo stotìs
Antžeminė radionavigacijos stotis, veikianti aeronautikos radionavigacijos tarnyboje, suteikianti lygiasignales radijo zonas. (Kai kuriais atvejais radijo nuotolio perdavimo stotis gali būti laive.) 1/11/68

radio recognition/
identificacion radioélectrique
radioelektròninis atpažinìmas
Priešo ar draugiškų pajėgų būdingų bruožų ar ypatumų nustatymas radijo priemonėmis. 1/11/68

radio silence/
silence radio
rãdijo tylà
Padėtis, kai visa ar tam tikra radijo įranga, kuri gali skleisti radijo bangas, būna išjungta. 1/7/80

radio sonobuoy/
bouée acoustique – bouée radio-acoustique
hidroakùstinis plūduras
Žr.: sonobouy. 1/11/68

radio-telegraphy/
radiotélégraphie
radiotelegrãfas
Telegrafo kodų perdavimas radijo bangomis. 1/8/70

radio-telephony/
radiotéléphonie
radiotelefònas
Kalbos perdavimas elektromagnetinėmis bangomis. 1/11/68

radioactive decay/
décroissance de la radioactivité
radioaktyvùsis skilìmas
Radioaktyviųjų medžiagų spinduliuotės intensyvumo mažėjimas laikui bėgant. 1/3/73

radioactive decay curve/
courbe de décroissance de la radioactivité
radioaktỹviojo skilìmo kreivė̃
Kreivė, kuri rodo radioaktyvumo mažėjimą laikui bėgant. 1/3/73

radioactive decay rate/
taux de décroissance de la radioactivité
radioaktỹviojo skilìmo greĩtis
Radioaktyviųjų medžiagų skilimo greitis per laiko tarpą. 1/3/73

radioactive fallout/
retombées radioactives
radioaktyvíeji krituliaĩ
1. Radioaktyviųjų medžiagų, išmestų į didelį aukš-

tį, grįžimas į žemesnius atmosferos sluoksnius.
2. Radioaktyviosiomis medžiagomis užterštos smulkios dalelės ir nuolaužos, esančios branduolinio sprogimo debesyje. 20/11/96

radioactivity concentration guide/
barème de radioconcentration – concentration maximale admissible
radioaktyviųjų mẽdžiagų koncentrãcija
Tam tikro radioaktyviojo izotopo leistinas kiekis ore ar vandenyje. *Kitaip: maximum permissible concentration.* 1/11/68

radiological defence/
défense radiologique
radiològinė apsaugà
Apsaugos nuo spinduliuotės pavojaus, kylančio po branduolinio ir radiologinio ginklo panaudojimo, priemonės. *Žr. dar: nuclear defence.* 1/9/69

radiological environment/
environnement radiologique
radiològinė padėtìs
Sąlygos tam tikroje zonoje, susidariusios dėl esamo radiacijos pavojaus. 1/11/90

radiological monitoring/
contrôle de radioactivité
radiològinė kontròlė
Žr.: monitoring. 1/6/84

radiological operation/
opération radiologique
radiològinė operãcija
Radioaktyviųjų medžiagų ar spinduliuotę sukeliančių prietaisų panaudojimas siekiant padaryti nuostolių ar sutrukdyti pasinaudoti teritorija, įskaitant ir tyčinį branduolinio ginklo sukeltų radioaktyviųjų kritulių panaudojimą. 1/11/68

radiological survey/
reconnaissance radiologique
radiãcinė žvalgýba
Veiksmai radiacijos sklaidai ir dozei atitinkamame plote nustatyti. 1/9/81

radius of action/
rayon d'action
veikìmo spindulỹs
Maksimalus nuotolis, kurį nustatytu maršrutu nuo bazės laivas, orlaivis ar kita transporto priemonė gali saugiai nukeliauti su įprastiniu koviniu kroviniu ir grįžti nepasipildydami degalų. 1/11/68

radius of safety/
rayon de sécurité
saugõs spindulỹs
Horizontalus nuotolis nuo sprogimo epicentro, už kurio ginklo masto priimtino poveikis draugiškoms pajėgoms yra priimtinas. 1/11/68

raid/
raid
reĩdas
Nedidelio masto operacija, apimanti greitą įsiveržimą į priešo teritoriją, siekiant surinkti informaciją, suklaidinti priešą ar sunaikinti jo objektus (bazes). Atlikus uždavinį, operacija baigiasi suplanuotu atsitraukimu. 1/11/68

raid report/
compte rendu de raid
reĩdo atãskaita
Oro erdvės gynyboje – vienas iš keleto pranešimų (ataskaitų), perduodamų, kad būtų galima parengti brėžinį, padedantį greitai įvertinti taktinę padėtį. 1/9/74

railhead/
terminal ferré
geležìnkelio terminãlas
Vieta geležinkelyje, kur kroviniai iš traukinių perkraunami į kitas transporto priemones. *Žr. dar: navigation head.* 1/3/81

railway line capacity/
capacité d'une ligne de chemin de fer
geležìnkelio lìnijos pralaidùmas
Maksimalus skaičius traukinių, kurie gali pervažiuoti per 24 valandų laiko tarpą konkretų ruožą abiem kryptimis. *Žr.: route capacity.* 1/3/83

railway loading ramp/
rampe de chargement
geležìnkelio krovìmo rámpa
Nuožulni gale ar šalia bėgių esanti platforma, kylanti iki vagono grindų. 1/8/79

rainout/
pluie radioactive
radioaktyvùsis lietùs
Radioaktyviosios atmosferos medžiagos (dulkės), krintančios ant žemės su lietumi. 1/5/63

ramjet/
statoréacteur
tiesiasrõvis reaktỹvinis variklis
Reaktyvinis variklis, neturintis kompresoriaus ir turbinos. Jo veikimas priklauso nuo suspausto oro, gaunamo varikliui judant į priekį. 1/5/63

random mine laying/

pose de mines sans schéma
atsitiktìnis mìnų išdėstymas
Minų išdėstymas sausumoje nesilaikant schemos. 1/10/78

range/
1. distance; 2. distance-limite; 3. autonomie; 4. champ de tir – polygone – stand de tir
1. atstùmas 2., 4. veikimo núotolis 3. šaudyklà
1. Atstumas tarp žinomo taško ir objekto ar taikinio.
2. Mastas ar nuotolis, apribojantis veikimą, pvz., orlaivio, laivo ar pabūklo veikimo nuotolis.
3. Vieta, įrengta šaudymo į taikinius pratyboms ar ginklams bandyti. *Kitaip*: *target range*.
4. Nuotolis, kurį gali įveikti transporto priemonė, važiuodama kietu paviršiumi, pakrauta jai nustatytu kroviniu, sunaudodama degalus, esančius jos bake ir kanistruose, vežamuose kaip tos transporto priemonės įrangos komplekto dalis. 1/8/82

range marker/
marqueur de distance
núotolio žymẽ
Atskiras kalibruojantis blyksnis radaro ekrano laiko nuorodoje, jai sukantis, indikatoriaus ekrane grafiškai parodomas kaip apskritimas. Gali būti panaudotas matuoti nuotoliui. 1/9/69

range resolution/
pouvoir séparateur en portée
skiriamóji gebà pagal núotolį
Radiolokacinės įrangos gebėjimas išskirti du atspindinčius objektus, judančius ta pačia kryptimi, bet skirtingu atstumu nuo radaro. Šis gebėjimas priklauso pirmiausia nuo naudojamo impulso ilgio. 1/9/69

ranging/
télémétrie
núotolio nustãtymas
Atstumo iki taikinio nustatymo procesas. Jo rūšys – aido, protarpinė, rankinė, navigacinė, sprogimo aido, optinė, radiolokacinė ir t.t. *Žr. dar: spot.* 1/5/63

rate of fire/
cadence de tir
greitóšauda
Kulkų, iššautų iš ginklo per minutę, skaičius. 1/11/68

rate of march/
vitesse de progression
žỹgio tẽmpas
Vidutinis nuotolis kilometrais ar myliomis, kuris gali būti nukeliautas per nustatytą laiko tarpą, įskaitant visus nurodytus sustojimus. Išreiškiamas kilometrais ar myliomis per valandą. *Žr. dar: pace; speed of advance.* 1/9/69

rated load/
charge nominale
nòrminis krū̃vis
Nustatytas saugus įrangos eksploatacijos krūvis numatytomis sąlygomis. 1/11/83

ratification/
ratification
ratifikãvimas
NATO standartizacijos srityje – pareiškimas, kuriuo valstybė narė oficialiai, su išlygomis ar be jų, priima standartizacijos sutartį. *Žr. dar: implementation; NATO standardization agreement; reservation.* 1/11/94

re-entry vehicle/
corps de rentrée
grįžtamóji erdvėlaivio dalìs
Ta erdvėlaivio dalis, kuri grįžta į žemės atmosferą galutinėje trajektorijos dalyje. 1/11/68

ready/
prêt
pàruošta
Terminas, kuriuo nurodoma, kad ginklas (ginklai) yra užtaisytas, nutaikytas ir paruoštas šauti. 1/1/73

ready position/
position d'attente
laukìmo pozìcija
Sraigtasparnių operacijose – nurodyta vieta, kurioje kariai ir (ar) įranga laukia paimami sraigtasparnių. 1/7/83

real precission/
précession vraie – dérive vraie
tikróji precèsija
Giroskopo sukimosi ašies judėjimas, sukeltas jos sukimo momento trinties ar dinaminio nepastovumo. *Kitaip*: *real wander. Žr. dar: precession.* 1/8/76

real time/
temps réel (en)
tikràsis laĩkas
Duomenų ar informacijos perdavimo, uždelsto tik tiek, kiek trunka jų perdavimas elektroninio ryšio priemonėmis, laikas. *Žr. dar: near real time.* 1/11/91

real wander/
dérive vraie – précession vraie
tikróji procèsija
Žr.: real precession. 1/8/76

reallocation authority/
pouvoirs de réaffectation
pérskirstymo įgaliójimai

Įgaliojimai, suteikiami NATO vadams, paprastai sutariami taikos metu, kovinių pajėgų turimus valstybinius išteklius karinės krizės atveju perskirstyti kitoms valstybėms, kad jos galėtų daryti įtaką mūšiui logistikos priemonėmis. *Žr. dar: reallocation of resources.* 1/3/84

reallocation of resources/
réallocation de ressources
išteklių pérskirstymas

Atvejis, kai vienos valstybės karinės pajėgos atitinkamos karinės vadovybės įsakymu perduoda savo karinius išteklius, sutelktus pagal atitinkamus NATO dokumentus, kitos valstybės ar valstybių karinėms pajėgoms. *Žr. dar: combined logistic support; logistic assistance; mutual aid; reallocation authority.* 1/11/68

rear area/
zone arrière
ùžnugario zonà

Kiekvienam vienetui – teritorija į priekį nuo jo rajono užnugario ribos iki priešakyje esančio pavaldaus vieneto atsakomybės rajono galinės ribos. Ši zona visų pirma skiriama kovinio aprūpinimo funkcijoms atlikti. 1/7/83

rear echelon/
échelon arrière
ùžnugario ešelònas

Pajėgų padaliniai, kurių nereikia objekto rajone. 1/11/68

rear guard/
arrière-garde
ariergárdas

1. Puolančių ar atsitraukiančių pajėgų užpakaliniai vienetai. Jie turi atlikti šias funkcijas: saugoti užpakalinę voros dalį nuo priešiškų pajėgų; atsitraukiant sulaikyti priešą; judant į priekį laikyti aprūpinimo kelius laisvus.

2. Saugos padalinys, kurį žygiuojančios sausumos pajėgos paskiria į užnugarį, kad jas dengtų ir teiktų informaciją. 1/8/82

receipt/
accusé de réception
gavìmo patvìrtinimas

Priimančiosios stoties patvirtinimas, kad siųstas pranešimas gautas. 1/2/74

receiving ship/
bâtiment récepteur
priimantỹsis laĩvas

Papildymo jūroje vieneto laivas, kuris priima aprūpinimo įrangą. 1/7/80

receptivity/
réceptivité
imlùmas

Tikslinės auditorijos pasidavimas psichologinių operacijų priemonių poveikiui. 1/1/73

recognition/
reconnaissance
atpažinìmas

Pastebėto asmens, objekto ar reiškinio pobūdžio ir, jei įmanoma, rūšies ar tipo nustatymas. *Žr. dar: detection; identification; identification friend.* 1/2/89

recompression chamber/
caisson de compression – caisson de plongée – caisson de recompression – caisson hyperbare
rekomprèsijos kãmera

Žr.: hyperbaric chamber. 1/10/84

reconnaissance/
reconnaissance
rekognoskuõtė (žvalgýba)

Uždavinys vizualiai stebint ar kitais aptikimo būdais surinkti informaciją apie priešo ar potencialaus priešo veiksmus ir rezervus. Taip pat surinkti informaciją apie tam tikros vietos meteorologines, hidrografines ar geografines ypatybes. *Žr.: air reconnaissance.* 1/3/92

reconnaissance by fire/
reconnaissance par le feu
žvalgýba ugnimì

Žvalgybos būdas, kai įtariamos priešo pozicijos apšaudomos siekiant priversti priešą išsiduoti judėjimu ar atsakomąja ugnimi. 1/11/68

reconnaissance exploitation report/
compte rendu d'exploitation de reconnaissance
žvalgýbos atãskaita

Nustatytos formos taktinės oro žvalgybos uždavinio rezultatų ataskaita. Jei įmanoma, ataskaitoje turėtų atsispindėti jutiklių vaizdų interpretacija. *Kitaip*: *RECCEXREP.* 1/1/83

reconnaissance in force/
reconnaissance en force – reconnaissance offensive
žvalgýba mūšiù

Puolimo operacija, kurios tikslas – nustatyti ar išbandyti priešo galią ar gauti kitą informaciją. 1/7/80

reconnaissance patrol/
patrouille de reconnaissance
žvalgýbos patrùlis
Sausumos pajėgų patrulis taktinei informacijai priešui nežinant gauti. 1/3/82

record as target/
enregistrer comme objectif
įrašýti kaĩp táikinį
Įsakymas ar nurodymas artilerijos ar laivyno paramos ugnimi vienetams taikinį pažymėti kaip numatomą apšaudyti ateityje. 1/1/73

recorded/
enregistré
įrašýta
Artilerijos ar laivyno paramoje ugnimi – atsakas, patvirtinantis, kad įsakymas "įrašyti kaip taikinį" buvo įvykdytas. 16/7/96

recovery/
1. 3. récupération; 2. retour
1.,3. išlýginimas 2. grįžìmas
1. Karo veiksmų metu – užmegzti ryšį, apsaugoti ir išgelbėti nuo pavojaus karius, mažas grupes, dalinius ar materialines vertybes.
2. Oro operacijose – užduoties etapas, į kurį įeina orlaivio grįžimas.
3. Jūrų operacijose – kiek įmanoma saugesnis minos iškėlimas žvalgybos informacijos ir(ar) įvertinimo tikslais. *Žr. dar: salvage procedure.* 25/9/98

recovery controller/
contrôleur de recueil
grįžìmo vadõvas
Skrydžių vadovas, atsakingas už orlaivio sugrąžinimą į atitinkamą valdymo zoną. 1/11/75

recovery procedure/
procédé d'enlèvement
pašãlinimo procedūrà
Žr.: explosive ordnance disposal procedures. 1/8/74

rectification/
redressement
išlýginimas
Fotogrametrijos procesas, kurio metu įžambioji ar perspektyvinė nuotrauka (nelygiagreti pavaizduotam paviršiui) projektuojama horizontalioje plokštumoje, lygiagrečioje pavaizduotam paviršiui. *Žr. dar: controlled mosaic; semi-controlled mosaic; uncontrolled mosaic.* 1/9/69

rectified airspeed/
vitesse rectifiée
koregúotasis óro greĩtis
Žr.: callibrate airspeed. 1/1/73

rectifier/
redresseur
transformãtorius (lygintùvas)
Prietaisas kintamajai elektros srovei versti pastoviąja. *Žr.: inverter.* 1/1/83

redeployment aerodrome/
aérodrome de redéploiement
pérdislokavimo aerodròmas
Aerodromas, kuris taikos metu nėra visu pajėgumu eksploatuojamas, bet prasidėjus karui gali tuojau pat būti perimtas ir naudojamas karinių vienetų, perdislokuotų iš taikos meto bazių, poreikiams. Turi turėti tų pačių standartų, kaip ir pagrindinis aerodromas, įrangą. *Žr. dar: aerodrome; diversion aerodrome; main aerodrome.* 1/11/94

reduced lighting/
éclairage réduit
pritémdytasis apšvietìmas
Transporto priemonių šviesų prislopinimas sumažinant šviesos stiprumą ar pridengiant žibintus. *Žr.: normal lighting.* 1/3/82

refer-to box/
cadre de référence – cartouche de référence
núorodų lentẽlė
Žr.: reference box. 1/1/73

reference box/
cadre de référence – cartouche de référence
núorodų lentẽlė
Žemėlapių ar brėžinių paraštėje palikta grafiškai paryškinta (dažnai apibrėžta) vieta kitai informacijai: lapo numeriui, serijos nuorodoms ir leidimo numeriui. *Kitaip: refer-to box. Žr. dar: information box.* 1/7/88

reference datum/
plan de référence
atramõs tãškas
Įsivaizduojama vertikali plokštuma ties orlaivio nosimi ar netoli jos, nuo kurios matuojami visi horizontalūs atstumai, norint subalansuoti pakraunamą lėktuvą. *Kitaip: balance station zero. Žr. dar: moment.* 9/7/97

reference diversion point/
point de référence de déroutement
kryptiẽs pakeitìmo núorodos taškas
Konvojaus maršrutą nustatančios vadovybės arba savarankiškai pasirinktas konvojaus krypties pakeitimas maršrutui jūroje palengvinti. 1/3/79

reference point/
point de référence
orientỹras
Ryškus, lengvai randamas vietovės taškas ar objektas. 1/8/73

reflection/
réflexion
atspindỹs
Energija, kuri nukreipiama atgal susidūrus dviem terpėms. Atspindys gali būti tiesioginis arba išsklaidytas, priklausomai nuo susidūrusių terpių savybių. 1/11/75

reflex sight/
viseur reflex
veidrodìnis taikìklis
Optinis ar kompiuterinis taikiklis, kuris atspindi tinklinį atvaizdą (ar atvaizdus) ant derinamojo stiklo, kad būtų galima jį "uždėti" ant taikinio vaizdo. 1/11/75

refuge area/
zone de refuge
priėdangos zonà
Saugiomis nuo priešo puolimų laikomos pakrantės zonos, į kurias įsakoma plaukti prekybos laivams tais atvejais, kai taikomos laivų judėjimo nuorodos. 1/6/78

refugees/
réfugiés
pabė̇gėliai
Asmenys, kurie dėl tikro ar įsivaizduojamo pavojaus savo iniciatyva, stichiškai ar verčiami karo tęsimo politikos traukiasi savo valstybės viduje (tautiniai pabėgėliai) ar per valstybių sienas (tarptautiniai pabėgėliai). *Žr. dar: displaced person.* 1/11/75

regeneration/
régénération
atkūrìmas
Laiku atliekamas visiškas ar dalinis pajėgų ar infrastruktūros atkūrimas, įskaitant personalo, įrangos ar atsargų atkūrimą iki nustatytų lygių. *Žr. dar: mobilization; formation.* 25/9/98

regional naval control of shipping/
contrôle naval régional de la navigation commerciale
kãro laivýno regiòninė kontròlė
Karo laivyno taikomos kontrolės priemonės tam tikroje apibrėžtoje zonoje kontroliuoti. *Žr. dar: full naval control of shipping; naval control of shipping.* 9/7/97

regional reinforcing force/
force de renfort régionale
regiòno pastìprinimo pãjėgos
Vienam iš vyriausiųjų NATO vadų priskirtos pastiprinimo pajėgos, kurias jis savo ruožtu perduoda pavaldžiam NATO vadui. 1/6/84

regional reserve/
réserve régionale
regiòninis rezèrvas
Pastiprinimo pajėgos, vieno iš vyriausiųjų NATO vadų perduotos vienam iš vyresniųjų pavaldžių vadų, kurioms dar nėra, bet gali būti paskirta konkreti užduotis, ir jos pagal įsakymą gali būti įtrauktos į mūšį vyresniojo pavaldaus vado atsakomybės rajone. 1/6/84

register/
contrôle de repérage
pridė̃rinimas
Kartografijoje – tikslus vieno komponento priderinimas prie kitų rengiant žemėlapį iš atskirų dalių. 1/1/73

register glass/
glace de repérage
išlýginamasis stiklas
Fotografijoje – stiklo plokštė židinio plokštumoje, prie kurios ekspozicijos metu prispaudžiama juosta. 1/7/70

register marks/
index de repérage
registrãvimo ženklaĩ
Kartografijoje – ženklai, pvz., kryžiukai, apskritimai ir kt., kuriais prieš atgaminant žymimos originalo kopijos siekiant palengvinti ir nustatyti einančių vienas paskui kitą atspaudų santykinę padėtį. 1/4/71

registered matter/
question enregistrée
registrúotoji mẽdžiaga
Kiekviena slaptoji medžiaga, įregistruota numeriu, už kurią periodiškai atsiskaitoma. 1/11/68

registered publication/
publication enregistrée
registrúotasis leidinỹs
Slaptasis leidinys, kuris turi registracijos numerį, ilgą ar trumpą pavadinimą ir už kurį periodiškai atsiskaitoma. 1/11/68

registration fire/
tir de réglage
įsišáudymo ugnìs

Taikinio apšaudymas, siekiant nustatyti tikslius duomenis vėlesniam šaudymui į taikinį. *Žr. dar: fire.* 20/11/96

registration point/
point de réglage
įsišáudymo tãškas
Vietovės bruožas ar kitas nustatytas taškas, nuo kurio koreguojama ugnis, siekiant patikslinti šaudymo duomenis. 1/1/73

regulated item/
article contrôlé
kontroliúojamoji materiãlinė vertýbė
Kiekvienas daiktas, kurio išdavimas ar panaudojimas yra kontroliuojamas atitinkamos vadovybės dėl įvairių priežasčių – kainos, trūkumo, techninių, pavojingų savybių ar operacinės svarbos. *Kitaip*: *controlled item. Žr. dar: critical supplies and material.* 1/11/91

regulatory sign/
panneau de signalisation
reguliãvimo žénklas
Ženklas, naudojamas eismui reguliuoti ir kontroliuoti. 1/11/68

rehabilitation/
1. remise en condition; 2. remise en état
1. kovõs gebõs atgavìmas 2. atkūrìmas (rekonstrùkcija)
1. Vienetų ar pavienių karių, atitrauktų iš fronto ar sunkių darbų į palyginti ramią vietovę, pasirengimas vėl vykdyti kovos užduotis. Per šį laikotarpį jie atnaujina techniką, pailsi, aprūpinami buities patogumais, gauna personalo pastiprinimą, aprūpinami įranga, mokomi ir parengiami būsimiems veiksmams.
2. Veiksmai, atlikti atnaujinant bazę pagal patvirtintus projektavimo standartus. 1/11/68

reimbursable NATO military personnel/
personnel militaire de l'OTAN remboursable
NATO išlaĩkomi kariaĩ
Priimančiosios NATO valstybės kariai, išlaikomi iš NATO tarptautinio biudžeto. 1/8/79

reinforcing/
renforcement
pastìprinimas
Artilerijos terminologijoje – taktinė užduotis, kai vienas artilerijos vienetas sustiprina kito artilerijos vieneto ugnį. 1/3/85

reinforcing force/
force de renfort
pastìprinimo pãjėgos
Vyriausiajam NATO vadui valstybių suteiktos pajėgos vietoje papildyti vienetams greitojo pastiprinimo planavimo atveju. *Žr. dar: augmentation force; mobilizable reinforcing force.* 1/11/86

reinforcing nation/
pays fournissant des renforts
valstýbė, siuñčianti pastìprinimo pãjėgas
NATO valstybė, kuri suteikia pastiprinimo pajėgas NATO vadovybei. 1/11/86

relateral tell/
transfert par tiers interposé
tárpinis pérdavimas
Žr.: track telling. 1/8/73

relative altitude/
altitude relative – espacement verticale
vertikalùsis skìrstymas
Žr.: vertical separation. 1/8/73

relative bearing/
gisement
santykìnė kryptìs
Kryptis, išreikšta horizontaliuoju kampu, paprastai matuojamu pagal laikrodžio rodyklę nuo orlaivio, laivo ar automobilio išilginės ašies priekinio taško iki kokio nors objekto ar kūno. *Žr. dar: bearing; grid bearing.* 1/3/79

relative biological effectiveness/
efficacité biologique relative
santykìnis biològinis efektyvùmas
Gama ar X spindulių ir kitokios jonizuojančiosios spinduliuotės, sukeliančios vienodą biologinį efektą, absorbuotųjų dozių santykis. 1/8/82

release/
largage
paleidìmas
Aviacijos ginkluotės srityje – laisvai krintančio orlaivio pakabo atkabinimas (numetimas) nuo į laikančios įrangos, turint tikslą tą pakabą panaudoti. *Žr. dar: air movement; free drop; high velocity drop; low velocity drop.* 1/7/80

release point/
1. point de dislocation; 2. point de largage
paleidìmo vietà
1. Aiškiai apibrėžta maršruto vieta, kur vorą sudarantys padaliniai tampa vėl tiesiogiai pavaldūs savo vadams ir tęsia žygį į paskirtas vietas.
2. Vieta žemės paviršiuje, virš kurios išmetamas pirmasis parašiutininkų ar krovinių vienetas. 1/7/93

released/
au repos
atleistì
Oro erdvės gynyboje – įgulos ar ginkluotė, atleisti nuo užduočių ir parengties būklės. Tokiu atveju nurodomas laikas, kada vėl reikės grįžti į parengties būklę. 1/8/73

reliability/
fiabilité
patikimùmas
Daikto savybė atlikti reikiamas funkcijas nustatytomis sąlygomis tam tikrą laiko tarpą. 1/3/81

reliability diagram/
carton documentaire
patikimùmo diagramà (lentẽlė)
Kartografijoje – lentelė, nurodanti datas ir medžiagos, pagal kurią buvo sudarytas žemėlapis, kokybę. *Žr. dar: compilation diagram; information box.* 1/4/71

relief/
relief
reljèfas
Žemės paviršiaus nelygumai ir jų išsidėstymas, kurie žemėlapiuose parodomi horizontalėmis, hipsometriniais atspalviais, šešėliavimu ar aukščio lygio taškais. 1/4/71

relief in place/
relève sur place
pakeitìmas viẽtoje
Operacija, kurioje aukštesniosios vadovybės nurodymu visas vienetas ar jo dalis pakeičiami nauju vienetu. Atsakomybė už uždavinį ir operacijos rajoną perduodama atvykusiam vienetui, kuris toliau vykdo operaciją. 1/11/68

remote delivery/
pose à distance
tolimàsis pristãtymas
Jūrų minų paleidimas į taikomąjį plotą įvairiais metodais, išskyrus tiesioginį judėjimą. Tokiais metodais padėtų minų tiksli vieta gali būti nežinoma. 1/10/78

remotely piloted vehicle/
véhicule téléguidé
nuotolìnio valdymo transpòrto prı́emonė
Neturinti įgulos transporto priemonė, kurią galima valdyti iš tolo, naudojant ryšių liniją. Dažniausiai jos taip suprojektuotos, kad būtų galima susigrąžinti. *Žr. dar: drone; vehicle.* 1/10/80

render safe procedures/
procédé de mise hors d'état de fonctionner
pérjungimas iš kovìnės padėtiẽs į saũgiąją (arba saugõs) pãdėtį
Žr.: explosive ordnance disposal procedures. 1/8/74

rendezvous/
1. point de rassemblement – point de regroupement – zone de rassemblement – zone de regroupement; 2. rendez-vous
1. susitikìmas 2. susitikìmo vietà
1. Iš anksto sutartas susitikimas tam tikru laiku vietoje, iš kurios prasideda veiksmai ar operacijos etapas ar į kurią grįžtama po operacijos. *Žr. dar: joinup.* 2. Lengvai randama vieta, kur atvykstančius į dalinius, štabus ar objektus asmenis pasitinka lankomo vieneto atstovai. *Žr. dar: contact point.* 1/11/85

repeat/
mêmes éléments
pakartóti
Įsakymas ar pareikalavimas, kad artilerijos, jūrų laivyno ugnies vienetai vėl pakartotų šaudymą tokiu pat kiekiu šaudmenų tuo pačiu šaudymo būdu. 1/8/73

repeater-jammer/
brouilleur-répéteur
trukdžių retransliãtorius
Imtuvas siųstuvas, kuriuo sustiprinami, dauginami ir retransliuojami gaunami signalai priešui klaidinti ar trukdyti. 1/8/73

replacement factor/
taux de remplacement
pakeitìmo koeficieñtas
Apytikris procentas naudojamos įrangos ar atsarginių dalių, kurias reikės per tam tikrą laikotarpį pakeisti dėl susidėvėjimo, priešo veiksmų, praradimo, vagysčių ir kitų priežasčių, išskyrus katastrofas. 1/5/63

replenishment at sea/
ravitaillement à la mer
papìldymas jū́roje
Asmenų ar atsargų perkėlimas jūroje iš vieno laivo į kitą. *Kitaip*: *underway replenishment.* 1/9/81

reply/
résponse
atsãkymas į paklausimą
Žr. dar: challenge; password. 1/11/68

report line/
ligne de compte rendu
pranešìmo lìnija
Linija, kurią pasiekę kariai turi pranešti savo va-

dovybei. *Žr. dar: phase line.* 1/8/74

reporting post/
poste de détection
pranešìmo pòstas
Valdymo ir pranešimų sistemos dalis, naudojama valdymo ir pranešimų centro radiolokaciniam laukui praplėsti. Pranešimo postas nesiima kontroliuoti orlaivių skrydžių. 1/2/74

representative downwind direction/
direction virtuelle du vent
tìpiška kryptìs pavėjuĩ
Apytikrė vėjo kryptis žemės paviršiuje pavojaus zonoje, į kurią slenka debesys prognozuojamu laikotarpiu. *Žr. dar: representative downwind speed.* 1/2/88

representative downwind speed/
vitesse virtuelle du vent
tìpiškas greĩtis pavėjuĩ
Vėjo greičio vidurkis žemės paviršiuje pavojaus zonoje prognozuojamu metu. *Žr.: downwind direction.* 1/2/88

representative fraction/
échelle – échelle numérique
mastẽlis
Žr.: scale. 1/8/73

reproduction material/
matériel de reproduction
atgamìnamoji mẽdžiaga
Medžiaga, dažniausiai kiekvienos spalvos lakšto pozityvo ar negatyvo plėvelės ar stiklo kopijos, iš kurių gali būti tiesiogiai atgaminti žemėlapis ar planas. 1/12/74

request modify/
demande de modification
prãšymas pakeĩsti
Artilerijos ir jūrų laivyno paramoje ugnimi – kiekvieno asmens, išskyrus tą, kuris turi įgaliojimus koreguoti ugnies planą, prašymas. 1/8/74

required military force/
moyens nécessaires
reikalìngos karìnės pãjėgos
Pajėgos, kurių reikia karinei užduočiai įvykdyti per konkretų laikotarpį. 1/11/68

required supply rate/
taux de ravitaillement requis
aprūpinimo nòrma
Apytikris šaudmenų kiekis vienam ginklui per dieną. Kitų aprūpinimo materialinių vertybių norma išreiškiama atitinkamais matavimo vienetais per dieną. Šios normos apskaičiuotos paskirtoms pajėgoms aprūpinti operacijose apibrėžtą laiką. 1/6/84

requisition/
réquisition
paraiškà
Teisėtas pareikalavimas personalo, atsargų ar paslaugų, kurie yra privalomi skirti, bet neskiriami be tokio pareikalavimo. 1/11/75

rescue ship/
navire de sauvetage
gélbėjimo laĩvas
Paskutinis konvojaus laivas, kuriam pavesta gelbėti išlikusiuosius. 1/3/79

rescue strop/
sangle de sauvetage
gélbėjimo diržas
Gelbėjimo įrangos dalis, kuria apjuosiama krūtinė pritvirtinant žmogų prie gelbėjimo virvės ar prie sraigtasparnio keltuvo lyno. *Kitaip: horse collar*. 1/6/84

reseau/
réseau
stìklo plokštẽlė sù kontròliniu tinkleliù
Stiklo plokštelė, kurioje išgraviruotas ar kitokiais būdais išbraižytas standartinis tinklelis. Aerofotografijoje tokia plokštelė, įmontuota į aerofotoaparatą naudojama kaip priemonė kalibruoti fotojuostos distorsijai. Tokios plokštelės naudojamos kalibruojant braižymo įrankius. 1/1/80

reservation/
réserve
išlyga
NATO standartizacijos srityje – valstybės pareikšta sąlyga, apibrėžianti tą standartizacijos sutarties dalį, kurios ji neįgyvendins ar įgyvendins iš dalies. *Žr. dar: implementation; NATO standardization agreement; ratification.* 1/11/94

reserved demolition target/
ouvrage à destruction réservée
numatýtasis griovìmo objèktas
Taikinys, kurio sugriovimą kontroliuoja tam tikro lygmens vadovybė, nes tas taikinys vaidina svarbų vaidmenį taktiniuose ar strateginiuose planuose, arba dėl paties statinio svarbos, ar todėl, kad jo sugriovimas gali būti atliktas susidūrus su priešu priešo akivaizdoje. *Žr. dar: preliminary demolition target.* 1/7/72

reserved route/

itinéraire réservé
atsargìnis maršrùtas
Kelias, rezervuotas išimtinai tam tikrai vadovybei ar vienetui. *Žr. dar: route.* 1/6/84

residual contamination/
contamination résiduelle
liekamóji taršà
Tarša, išliekanti net ir po to, kai buvo mėginta ją pašalinti. 1/3/82

residual radiation/
rayonnement résiduel
liekamóji radiãcija
Tarša, išliekanti po to, kai buvo bandyta ją pašalinti. Tačiau toks bandymas galėjo būti ne kas kitą, kaip laukti, kol ji išnyks savaiminio irimo pasekoje. *Žr. dar: contamination; induced radiation; initial radiation.* 1/10/86

resolution/
pouvoir séparateur
skiriamóji gebà
Mažiausios detalės matmuo, kurį užfiksuoja jutiklių sistema tam tikromis sąlygomis. 1/3/79

responsor/
répondeur
atsakìklis
Elektroninis prietaisas, kuriuo priimami elektroniniai atpažinimo signalai ir į juos atsakoma. *Žr. dar: transponder.* 1/2/74

rest/
repos
nešáudyti
Komanda, kuria nurodoma, kad artilerijos vienetas(-ai) ar pabūklas(-ai), kuriems ji taikoma, nesilaikytų šaudymo įsakymų tą laiko tarpą, kai toks įsakymas galioja. 1/3/77

restart at.../
continuer sur…
pradėti nuõ
Artilerijos terminas, kuris reiškia komandą pradėti šaudymą pagal ugnies planą po įsakymų "nutraukti šaudymą", "sulaikyti ugnį", ar "nutraukti pabūklų užtaisymą". 1/3/77

restitution/
restitution
atkūrìmas
Procesas, kurio metu nustatoma tikra objektų, kurių atvaizdai matomi nuotraukose, planimetrinė pozicija. 1/9/69

restitution factor/
facteur de restitution
atkūrìmo fãktorius
Žr.: correlation factor. 1/4/71

restraint factor/
coefficient d'arrimage
suvaržymo koeficieñtas
Oro transporto srityje – veiksnys, išreikštas žemės traukos jėgos koeficientu, pagal kurį nustatomas kroviniui saugiai pritvirtinti reikiamas raiščių tvirtumas. 1/9/69

restricted area/
zone réglementée
apribójimų zonà
1. Nustatyto dydžio oro erdvė virš valstybės teritorijos ar teritorinių vandenų, kurioje skrydžiai yra ribojami pagal nustatytas sąlygas.
2. Zona, kurioje taikomos specialios apribojimo priemonės, siekiant išvengti ar sumažinti trukdžius tarp draugiškų pajėgų.
3. Karinei jurisdikcijai priklausanti zona, kurioje naudojamos specialios apsaugos priemonės, siekiant išvengti neteisėto įėjimo į ją. *Žr. dar: closed area; danger area; prohibited area.* 1/3/82

restricted dangerous air cargo/
cargaison aérienne dangereuse réglementée
ribótasis pavojìngas óro transpòrto krovinỹs
Krovinys, nors ir nepriklausantis labai pavojingų krovinių kategorijai, bet gana pavojingas, todėl transportuojant jį prekiniu ar keleiviniu orlaiviu reikia imtis atsargumo priemonių pakuojant ir gabenant. *Žr. dar: cargo.* 1/7/87

restricted operations area/
zone d'opérations réglementée
ribótoji operãcijų zonà
Oro erdvės kontrolės vadovybės nustatyta oro erdvė konkretiems operaciniams poreikiams, kurioje ribojami vieno ar daugiau vartotojų veiksmai. 1/3/81

restrictive fire plan/
plan de tir restrictif
ribójamasis ugniẽs plãnas
Saugos priemonė draugiškų pajėgų orlaiviams, kuria nustatoma oro erdvė, palyginti saugi draugiškų pajėgų iš sausumos paleidžiamos nebranduolinių ginklų ugnies atžvilgiu. 1/2/74

resupply/
réapprovisionnement

atsargų papìldymas
Atsargų papildymo siekiant išlaikyti reikiamą aprūpinimo lygį veiksmas. 1/7/85

resupply of Europe/
ravitaillement de l'Europe
Euròpos atsargų papìldymas
Atsargų gabenimas į Europą nuo karo pradžios iki tokio reikalavimo pabaigos. Į šias atsargas neįskaitomos materialinės vertybės, kurios jau yra Europoje, bet įskaitomos visos kitos atsargos, nepaisant to, iš kur jos gaunamos. *Žr. dar: element of resupply.* 1/11/68

reticle/
réticule
skãlė
Kryžminis ženklelis ar linijų sistema optinio aparato atvaizdo plotmėje. Jis gali būti vienas, kaip kai kuriuose monokuliariniuose prietaisuose, ar kaip vienas iš poros, sudarantis "plūduriuojantį" ženklelį, kaip kai kurių tipų stereoskopuose. *Žr. dar: graticule.* 1/11/75

retirement/
repli
pasitraukìmas
Operacija, kurios metu pajėgos, neturinčios tiesioginio sąlyčio su priešu, pasitraukia. 1/7/83

retrograde shipping/
transports maritimes vers l'arrière
atsitraukìmo transpòrtas
Transportas, naudojamas kariams, atsargoms ir įrangai grąžinti iš operacijos veiksmų teatro. 3/8/98

return load/
chargement de retour
atgalìnio reĩso krovinỹs
Kariai ar kroviniai, kurie gabenami grįžtančiomis transporto priemonėmis. 1/11/68

reverse slope/
contre-pente
príeššlaitis
Šlaitas, kuris leidžiasi žemyn žiūrint iš priešo pozicijų. 1/11/68

right (or left)/
droite (ou gauche) – gauche (ou droite)
dešinẽn (kairẽn)
Žr.: left (or right). 1/11/68

riot control agent/
agent antiémeutes
riáušių malšìnimo mẽdžiaga
Medžiaga, laikinai sudirginanti ar sukelianti fizinį silpnumą, kuris praeina po keleto minučių pasitraukus iš jos poveikio vietos. Ilgalaikio sužalojimo rizika nedidelė ir gydymas retai kada reikalingas. *Žr. dar: incapacitating agent.* 1/12/93

ripe/
réceptive
užtaisýta
Terminas, nusakantis, kad jūrų mina yra kovinėje padėtyje. *Žr. dar: armed mine.* 1/12/76

rising mine/
mine à flotteur largable
kỹlančioji minà
Plūdri jūrų mina, kuri praplaukiančio laivo ar laiko reguliatoriaus paveikta atsikabina nuo gramzdiklio ir kyla į paviršių. Mina sprogsta dėl kontakto, slėgio pasikeitimo ar kitokio poveikio. *Žr. dar: mine.* 1/12/76

road block/
barrage routier
kẽlio blokãvimas
Užtvara ar kliūtis (paprastai dengiama ugnimi) priešo transporto priemonių judėjimui keliu užblokuoti ar apriboti. 1/11/68

road clearance time/
durée d'encombrement
pérvažiãvimo laĩkas
Laikas, per kurį kolona pervažiuoja ir atlaisvina kelio ruožą. 1/7/70

road hazard sign/
signal de danger routier
įspėjamàsis kẽlio žénklas
Ženklas, kuriuo įspėjama apie eismo pavojus. Kariniai įspėjamieji kelio ženklai naudojami susisiekimo zonoje tik pagal susitarimus su valstybės vadovybe. 1/12/66

road space/
longueur de colonne
vorõs ilgis
Kelio dalis, skirta vorai ar jos užimama, išreikšta myliomis ar kilometrais. *Žr. dar: column length.* 1/11/68

roamer/
rapporteur de coordonnées
koordinãčių tinklẽlis
Tinklelis žemėlapyje, sudarytas atsižvelgiant į žemėlapio mastelį, naudojamas žemėlapio koordinatėms nustatyti. 1/8/73

rocket/

roquette
raketà
Savaeigis skraidomasis aparatas, kurio trajektorija ar kryptis skrydžio metu negali būti valdoma. 1/8/82

roentgen/
roentgen
reñtgenas
Gama (ar rentgeno) spinduliavimo kiekio vienetas. Lauko dozimetrijoje vienas rentgenas apytikriai lygus vienam radui. 1/8/82

role number/
numéro caractéristique
klasifikãcijos nùmeris
Medicinos priežiūros įstaigų suskirstymas pagal jų galimybes. 1/7/85

roll/
1. roulis; 2. inclinaison latérale
pósvyris
1. Orlaivio ar laivo sukimasis apie išilginę ašį.
2. Aerofotografijoje – fotoaparato sukimasis apie lėktuvo išilginę ašį. *Kitaip: tilt. Žr. dar: tilt angle.* 1/7/72

roller conveyor/
chemin de roulement
velenìnis konvèjeris
Krovimo priemonė su velenais, kuria kroviniai juda. 1/9/69

romper/
lâcheur
išsiveržęs į priekį
Laivas, kuris, atsiskyręs nuo savo konvojaus, nuplaukė daugiau kaip 10 jūrmylių į priekį ir nebegali prie jo prisijungti. *Žr. dar: straggler.* 1/3/79

rope/
ruban accordé
trukdžių juostẽlė
Pasyviųjų trukdžių elementas, susidedantis iš ilgų metalinės folijos ar vielos juostelių, naudojamas prieš plačius žemojo dažnio radaro signalus. *Žr. dar: chaff; rope-chaff.* 1/5/63

rope-chaff/
ruban accordé
viřviniai pjaustiniaĩ
Pjaustiniai, kuriuos sudaro viena ar daugiau trukdžių juostelių elementų. *Žr. dar: chaff.* 1/5/63

rotational post/
poste tournant
rotúojamasis etãtas
Etatas, užimamas rotacijos tvarka. NATO juos gali skirti tam tikroms valstybėms. 1/8/76

rotor governing mode/
contrôle automatique de la vitesse de rotor
automãtinis sraĩgto valdymas
Automatiškai valdomas sraigtasparnio sraigto sukimosi dažnis. 1/1/73

roundout/
arrondi
išlýginimas
Žr.: flare. 1/2/74

rounds complete/
tir terminé
šáudymas baĩgtas
Artilerijos ir laivyno paramoje ugnimi – terminas, reiškiantis, kad visi koregavimo ugnies šūviai buvo iššauti. *Žr. dar: shot.* 16/7/96

route/
itinéraire
maršrùtas
Iš anksto nustatytas vykimo kelias iš tam tikros vietos iki paskyrimo taško. *Žr. dar: axial route; connecting route; controlled route; despatch route; diversion; double flow route; lateral route; limited access route; main supply route; open route; reserved route; route classification; single flow route; supervised route.* 1/11/68

route capacity/
capacité d'itinéraire
maršrùto praleidžiamùmas
1. Didžiausias transporto srautas, judantis viena kryptimi labiausiai apribotoje kelio dalyje.
2. Maksimalus tonažas, pervežamas viena kryptimi tam tikru keliu per vieną valandą, apskaičiuojamas didžiausią automobilių skaičių per valandą padauginus iš vidutinės naudingosios apkrovos. *Žr. dar: railway line capacity.* 1/10/80

route classification/
classification d'un itinéraire
kelių klasifikãcija
Klasifikacija, suteikiama keliui atsižvelgiant į tokius veiksnius: minimalus kelio plotis, blogiausias tipas, tiltų skaičius, atraminių polių ar karinių krovinių klasifikacija bei kliūtys judėjimui. *Žr. dar: military load classification.* 1/4/71

route lanes/
râteau de routes
jūrų keliaĩ
Grupė lygiagrečių kelių jūroje savarankiškai

plaukiantiems laivams. 1/6/78

route reconnaissance/
reconnaissance d'itinéraire
maršrùto žvalgýba
Rekognoskuotė palei nustatytą susisiekimo liniją: kelią, geležinkelį ar vandens kelią, renkant naują ar papildomą informaciją apie maršruto būklę ir judėjimą jame. 1/12/79

row marker /
repère d'extrémité de rangée
eilẽs žénklas
Gamtinis, dirbtinis ar specialiai pastatytas ženklas, nurodantis sausumos minų eilės pradžią ir pabaigą. Šis ženklas naudojamas ten, kur minos išdėstomos atskiromis eilėmis. *Žr. dar: marker.* 1/11/94

rules of engagement/
règles d'engagement
veiksmų pradžiõs taisyklės
Kompetentingos karinės vadovybės direktyvos, nustatančios aplinkybes ir apribojimus, kada pajėgos gali pradėti ir (ar) tęsti karinį susirėmimą su priešo daliniais. 1/1/73

run/
1. passage de prise de vues; 2. passage
1. maršrùto dalìs 2. perplaukìmas
1. Žvalgybos orlaivio skrydžio dalis, kurios metu fiksuojami jutiklių duomenys.
2. Minų tralerio su tralu arba minų ieškiklio vienas plaukimas. Šis terminas gali būti vartojamas kalbant apie bet kokios tralerių formuotės plaukimą. 1/8/82

run-up area/
zone de point fixe
varìklių bañdymo aikštẽlė
Orlaivių manevravimo lauko dalis, kurioje prieš kilimą tikrinami varikliai. 1/7/72

running fix/
point par transport de lieux géométriques
lìnijų susikirtìmo tãškas
Dviejų ar daugiau linijų susikirtimo taškas, pagal kurį nustatoma pozicija. 1/5/74

runway/
piste
kilìmo ir tūpìmo tākas
Stačiakampis aerodromo plotas, parengtas orlaiviams kilti ir tūpti. 1/12/76

runway visual range/
portée visuelle de piste
matomùmo núotolis
Didžiausias nuotolis orlaivio kilimo ir tūpimo kryptimi, iš kurio takas, šviesos ir ženklai, žymintys taką, gali būti matomi iš padėties virš nustatyto taško, centro linijoje, aukštyje, atitinkančiame piloto akių lygį tūpimo momentu. 1/7/80

rupture zone/
zone de rupture
lũžio zonà
Vieta palei sprogimo duobę, kur slėgis, sukeltas sprogimo jėgos, viršijo didžiausią grunto atsparumą. Toje vietoje matoma daugybė spindulinių įvairaus pločio žemės įtrūkimų. *Žr. dar: plastic zone.* 1/9/69

S

S-bend distortion/
distorsion en S
S pavìdalo vingiãvimas
Žr.: S-curve distortion. 1/1/80

S-curve distortion/
distorsion en S
S pavìdalo iškreipìmas
Skleidžiamų bangų sukeltas vaizdo iškreipimas, susidarantis dėl jutiklio poslinkio į priekį šoninio skleidimo metu. *Kitaip: S-bend distortion*. 1/1/80

sabot/
sabot
laikìklis
Lengvas laikiklis, į kurį įdedamas mažo kalibro šovinys, kad būtų galima šaudyti iš didesnio kalibro ginklų. Laikiklis užpildo vamzdį, iš kurio šaunama. Paprastai laikiklis šūvio metu išmetamas netoli tos vietos, iš kur šaunama. 1/1/61

safe anchorage/
mouillage sûr
saugióji inkarãvietė
Saugi nuo priešo užpuolimo inkaravietė, į kurią prekybos laivams gali būti įsakyta plaukti, kai laivai perdislokuojami. *Žr. dar: refuge area.* 1/6/78

safe burst height/
hauteur d' éclatement de sécurité
saugùsis sprogìmo aũkštis
Aukštis, kuriame ar virš kurio sprogus branduoliniam užtaisui radioaktyviųjų kritulių ar žalos antžeminiams įrenginiams mastas būtų, vado nuomone, priimtinas. *Žr. dar: height of burst.* 1/5/63

safe current/
intensité d'autoprotection
saugióji srovė̃
Jūroje – stipriausia srovė, kurią galima panaudoti traluojant minas tam tikra bangų forma ir impulsų ciklu ir nesudaryti pavojaus minoms sprogus. 1/8/76

safe depth/
profondeur de sécurité
saugùsis gỹlis
Mažiausias gylis, kuriame plaukiantis laivas nesužadina atitinkamo tipo dugninių minų. Saugusis gylis paprastai nurodomas sąlygoms, kai laivas plaukia ramia jūra tam tikru greičiu. 1/12/76

safe distance/
distance de sécurité
saugùsis núotolis
Jūrų minų kare – horizontalus nuotolis nuo sprogimų zonos iki minų tralerio centro. 1/11/75

safe separation distance/
distance de sécurité au largage
saugùsis atskyrìmo núotolis
Minimalus atstumas tarp paleidimo sistemos ir ginklo, kurio pavojingumas dėl sprogimo yra priimtinas. 1/3/81

safe speed/
vitesse de sécurité
saugùsis greĩtis
Jūrų minų kare – greitis, kuriuo laivas gali plaukti pažeidimo plotu nesusprogdindamas nekontaktinių minų, kurios yra tam tikrame gylyje. 1/11/75

safe working load/
charge maximum pratique
leistinóji apkrovà
Jūrų operacijose didžiausia leistina apkrova, paprastai nurodoma ant liuko dangčio priklijuotoje etiketėje. *Žr. dar: static test load.* 1/3/81

safety and arming mechanism/
mécanisme de sécurité et d'armement
saugõs ir̃ užtaĩsymo mechanìzmas
Dvigubos paskirties mechanizmas, kuris padeda išvengti netikėto sprogimo ar variklio paleidimo, bet kuris leidžia sužadinimą po to, kai gaunamas atitinkamas impulsas. 1/11/94

safety angle/
angle de sécurité
saugõs kam̃pas
Žr.: angle of safety. 1/11/68

safety device/
dispositif de sécurité
saugìklis
Įtaisas, kuris neleidžia sistemai netyčia įsijungti. 1/11/94

safety distance/
distance de sécurité
saugùs núotolis
Kelių transporte – atstumas tarp mašinų, važiuojančių vora, kurį nustato vadovybė atsižvelgdama į saugumo reikalavimus. 1/9/69

safety fuse/
mèche lente
padegamóji virvùtė
Pirotechninio mišinio pripildytas lankstus, neper-

šlampamas vamzdelis, degantis stabiliu greičiu, naudojamas liepsnai į detonatorių perduoti su nustatytu uždelsimu. 9/1/96

safety height/
altitude de sécurité – altitude minimale de sécurité
saugùsis aũkštis
Žr.: minimum safe altitude. 1/4/71

safety lane/
chenal de sécurité
saugùsis tãkas
Kursas povandeninių ir antvandeninių laivų tranzitui, nustatytas siekiant išvengti draugiškų pajėgų užpuolimo. 1/5/63

safety line/
marquage de sécurité
saugõs ribà
Sausumos minų lauke – detonacijos linija minoms su atotampomis. Ši riba skirta apsaugoti kariams, dedantiems minas. Padėjus minas, ji nėra žymima nei žemėje, nei minų laukų schemoje. 1/12/77

safety pin/
goupille de sécurité
saugõs kaĩštis
Žr.: arming pin. 1/7/93

safety wire/
fil de sécurité
saugõs vielà
Viela, kabelis ar lynas, kurio vienas galas pritvirtintas prie orlaivio, o kitas prie išmetamos pakabo, kad užtaisas nebūtų sužadintas prieš paleidžiant pakabą. *Žr. dar: arming wire.* 1/7/93

safety zone/
zone de sécurité
saugõs zonà
Sausumos, jūrų, oro erdvės zona, rezervuota nekovinėms draugiškų pajėgų orlaivių, laivų ar sausumos kariuomenės operacijoms. 1/3/81

salted weapon/
arme dopée
padìdinto radioaktyvùmo branduolìnis ùžtaisas
Branduolinis užtaisas, kuris, be įprastinių komponentų, turi tam tikrų elementų ar izotopų, kurie sprogimo metu kaupia neutronus ir skleidžia radioaktyviuosius produktus, kurių kiekis viršija įprastinių radioaktyvių teršalų kiekį. *Žr. dar: minimum residual radioactivity weapon.* 1/11/68

salvage/
1. matériel recupéré; 2. récupération
1. atstatymas 2. išsáugojimas
1. Sugadintos, išmestos, pripažintos netinkamomis ir neprižiūrimos Sąjungininkų ar priešo materialinės vertybės, įskaitant laivus ar kitą plaukiojimo įrangą, restauruotos toliau naudoti.
2. Sulaužytos, išmestos ar neprižiūrimos įrangos detalių, kurias galima panaudoti iš naujo, išsaugojimas ar pataisymas. *Žr. dar: salvage procedure.* 1/7/88

salvage procedure/
1. procédure de renflouage; 2. déblaiement et renflouage
atgavìmo (gélbėjimo) tvarkà
1. Sugadintų, išmestų ir neprižiūrimų materialinių vertybių, laivų ir kitos plaukiojimo įrangos, priklausančių Sąjungininkų ar priešo pajėgoms atgavimas, evakuacija vėlesniam vartojimui, remontui, perdirbimui arba išmetimui į metalo laužą. *Žr.: recovery; salvage.*
2. Jūrų gelbėjimo operacijos, įskaitant uosto ir laivų kanalo išvalymą, nardymą, pavojingą vilkimą, gelbėjimo buksyrų paslaugas, materialinių vertybių, laivų ir kitos plaukiojimo įrangos, paskandintos prie kranto ar užplaukusios ant seklumos, atgavimą. 1/12/74

scale/
échelle – échelle numérique
mastẽlis
Linijos ilgio žemėlapyje, plane ar fotografijoje ir jos horizontaliosios projekcijos ilgio vietovėje santykis. *Kitaip: numerical scale, representative fraction. Žr. dar: bar scale, conversion scale, graphic scale, photographic scale, principal scale.* 1/8/73

scale of an exercise/
ampleur d'un exercice
pratýbų mãstas
Pratybų mastas nustatomas pagal tai, kiek resursų joms reikia ar (ir) kiek yra paskirta. NATO kontekste jis gali būti didelis, vidutinis arba mažas. *Žr. dar: extent of a military exercise.* 1/11/85

scaling law/
loi des distances
núotolio dėsnis
Matematinė formulė, leidžianti nustatyti branduolinio sprogimo padarinius pagal nuotolį nuo sprogimo epicentro, kai yra žinoma sprogimo galia, pvz., 1 kilotonos galingumo. 1/11/68

scan/
balayge
skleistìnė

Elektromagnetinėje ar akustinėje ieškoje – vienas visas antenos apsisukimas, kuris gali būti kaip laiko pagrindas. 1/4/71

scan line/
ligne de balayage
skleistìnės eilùtė
Linija, fiksuojama Vaizdo aparatūroje vieno skleidimo metu. 1/1/80

scan rate/
fréquence de balayage
skleistìnės dãžnis
Dažnis, kuriuo fiksuojamos atskiros skleistinės. 1/1/80

scatterable mine/
mine dispersable
mėtomosios mìnos
Sausumos minų kare – minos, dedamos neatsižvelgiant į įprastą tvarką išmetamos iš orlaivio, išsviedžiamos artilerijos sviediniu, dedamos minų klotuvais ar rankomis. Paprastai tokios minos veikia trumpą laiką. *Žr. dar: mine*. 1/11/92

scene of action commander/
commandant de la zone de contact
kovõs veiksmų rajòno vãdas
Operacijose prieš povandeninius laivus – karinių veiksmų vadas. Jis paprastai būna laive, lėktuve, sraigtasparnyje ar povandeniniame laive. 1/9/69

schedule of targets/
programme de tir à l'horaire
planìnių taikinių sekà
Kalbant apie artilerijos ir jūrų laivyno paramą ugnimi – atskiras taikinys, jų grupė ar serija, į kuriuos reikia paleisti ugnį pagal nustatytą planą tam tikra seka. 1/10/78

scheduled fire/
tir sur horaire
planìnė ugnìs
Iš anksto nustatyta ugnis, paleista iš anksto nustatytu laiku. 1/8/74

scheduled speed/
vitesse type
nustatýtasis greĩtis
Laivų konvojaus planuotas plaukimo greitis vandenimis, kurie apibrėžia to konvojaus greičių klasifikaciją. *Žr. dar: convoy speed; critical speed; declared speed; speed*. 1/6/78

scheduled target/
tir à l'horaire – objectif à battre à l'horaire
numatýtasis taikinỹs
Artilerijos ar jūrų laivyno paramoje ugnimi – planuotas taikinys, į kurį ugnis paleidžiama nustatytu laiku. 1/8/76

scheduled wave/
vague à l'horaire
planúotasis ešelònas
Žr.: wave. 1/11/68

scramble/
décollage immédiat
skubùsis pakilìmas
Įsakymas orlaiviui kiek įmanoma skubiau pakilti, paprastai su užduoties nurodymais. 1/12/74

screen/
1. protection; 2. trame; 3. écran-rideau; 4. écran
1. apsaugõs rikiuõtė 2. pérmatomas põpierius 3. denginỹs 4. žvalgas
1. Orlaivių, laivų ir (arba) povandeninių laivų rikiuotė pagrindinėms pajėgoms ar konvojui apsaugoti. *Žr. dar: screen coordinator.*
2. Kartografijoje – fotografinis negatyvas ar pozityvas, kuriame užfiksuoti maži vietovės elementų simboliai, naudojami sudarant leidybinius originalus vietovės ploto elementams (miškams, ežerams, upėms ir t.t.) atvaizduoti. *Žr. dar: half-tone screen.*
3. Sekimo, maskavimo srityje – bet kuri natūrali ar dirbtinė medžiaga, nejuntama sekimo jutiklių, padėta tarp jutiklių ir objekto, kuris turi būti maskuojamas ar paslėptas. *Žr. dar: concealment.*
4. Apsaugos elementas, kurio pagrindinė paskirtis – stebėti, nustatyti ir pranešti informaciją ir kuris kaunasi tik gindamasis. *Žr. dar: flank-guard; guard.* 1/3/81

screen coordinator/
coordonnateur d'écran
apsaugõs rikiuõtės koordinãtorius
Laivyne – taktinio vado paskirtas karininkas atlikti tam tikras vadovavimo apsaugos rikiuotei funkcijas. *Žr. dar: screen.* 1/12/76

scribing/
tracé
gravirãvimas
Kartografijoje – žemėlapių rengimo būdas, kai linijos yra "įbrėžiamos" tam tikru sluoksniu padengtame paviršiuje. 1/4/71

sea echelon/
échelon maritime
jūrų ešelònas
Dalis atakos laivų, kurie pasitraukia iš transporta-

vimo zonos ar joje nebūna per išlaipinimą ir veikia nustatytose zonose turėdami neplanuotų pajėgų ar pajėgų pagal iškvietimą statusu. 1/5/63

sea skimmer/
missile à trajectoire rasante
žemaĩ skreñdanti raketà
Raketa, kuri skrenda ne aukščiau kaip 15 metrų (50 pėdų) virš žemės ar jūros paviršiaus. *Žr. dar: guided missile.* 1/11/75

sea surveillance/
surveillance maritime
jū́ros stebė́jimas
Sistemingas jūros paviršiaus ar gelmių stebėjimas visomis priemonėmis, kurio tikslas – rasti, atpažinti ir nustatyti draugiškus ar priešo laivus, povandeninius laivus ir kitas plaukiojimo priemones ant vandens ir po vandeniu. *Žr. dar: surveillance system; surveillance.* 1/11/68

sea surveillance system/
système de surveillance maritime
jū́ros stebė́jimo sistemà
Sistema rinkti, fiksuoti, susieti ir pateikti informaciją pagal jūrų stebėjimo užduotis. *Žr. dar: sea surveillance.* 1/11/68

sealed cabin/
cabine étanche
hermètiškoji kabinà
Uždara erdvėlaivio ar orlaivio kabina, kurios sienos neleidžia keistis išorės ir vidaus dujoms (orui) ir kuri pati regeneruoja savo atmosferą. 1/11/68

search and rescue/
recherche et sauvetage
paieškà ir gélbėjimas
Orlaivių, antvandeninių ir povandeninių laivų specialių gelbėjimo komandų ir įrangos naudojimas nelaimės ištiktam personalui ieškoti ir gelbėti sausumoje ir vandenyje. 1/11/68

search jammer/
brouilleur chercheur
paieškõs trukdìklis
Žr.: automatic search jammer. 1/7/72

search mission/
mission de recherche
paieškõs uždavinỹs
Oro operacijose – oro žvalgyba iš vieno ar daugiau orlaivių, pasiųstų surasti objektus, kurie, manoma, yra tam tikroje vietovėje. 1/11/68

search sweeping/
dragage d'exploration
ieškomasis tralãvimas
Jūrų minų kare – tako dalies ar rajono tralavimas siekiant nustatyti, ar yra užtaisytųjų minų. 1/12/76

searched channel/
chenal exploré
patìkrintasis jū́ros kanãlas
Jūrų minų kare – visas kelio (ar jo dalis), kuris buvo patikrintas ir traluotas nustačius kanalo plotį. 1/11/75

searching fire/
tir de recherche – tir sur hausses échelonnées
ieškomoji ugnìs
Ugnis, paleista į gilumą, nuosekliai keičiant pabūklo vamzdžio padėtį. *Žr. dar: fire.* 1/5/63

second strike capability/
capacité de deuxième frappe
atsãkomojo smū̃gio galimýbė
Galėjimas išlikti po pirmo smūgio su pakankamais resursais, kad būtų galima smogti atsakomąjį smūgį (paprastai siejama su branduoliniu ginklu). 1/4/71

secondary port/
port secondaire
pagalbìnis úostas
Uostas ar prieplauka, turinti vieną ar daugiau laivų stovėjimo vietų, kur galima iškrauti okeaninius laivus. *Žr. dar: port.* 1/11/68

secondary water terminal/
terminus maritime secondaire
pagalbìnis jū́rų terminãlas
Pakrantės ruožas, kuriame nėra prieplaukos priplaukti didelės grimzlės laivams. Pagalbiniai įkuriami priekrantėse, pageidautina arti geležinkelių ar gerų kelių. Juose terminalai laivai iškraunami nuleidus inkarą per vieną – penkias mylias nuo kranto, kroviniai bei žmonės atplukdomi iš laivo į krantą mažesniais laiveliais. Veikimo mastas yra toks ribotas, kad tokios vietos nėra laikomos pagrindiniais branduolinio ginklo taikiniais. *Žr. dar: water terminal.* 1/1/65

section/
section
skỹrius
NATO štabo dalis, kuri atlieka tam tikras pagrindinės funkcinės srities užduotis. *Žr. dar: branch; cell; division.* 1/7/88

sector/
secteur
sèktorius

Nustatytų ribų ruožas, kuriame veikia vienetas ir už kurį tas vienetas yra atsakingas. *Žr. dar: zone of action; area of influence.* 1/7/85

sector commander/
commandant de secteur
sèktoriaus vãdas
Karininkas, atsakingas už taktinį oro erdvės gynybos pajėgų valdymą ir operacijas nustatytame oro erdvės gynybos rajono sektoriuje. 1/10/78

sector controller/
contrôleur de secteur
sèktoriaus kontroliẽrius
Sektoriaus vado paskirtas karininkas veikti sektoriaus operacijų centre. Jis atsako už operacinę oro erdvės gynybos veiksmų kontrolę ir jų koordinavimą su gretimais sektoriais. Vykdydamas šias užduotis karininkas yra pavaldus grupės ar dalinio kontrolieriui. 1/11/68

sector of fire/
secteur de tir
ugniẽs sèktorius
Nustatytas vietovės ruožas, kuris turi būti dengiamas pavienių, tarnybų ar vieneto ginklų ugnimi. 1/4/71

sector scan/
recherche sectorielle
sèktorius skleistìnė
Skleidimas, kai antena sukinėjasi tik nustatytu kampu. 1/4/71

secure/
s'assurer de
užim̃ti
Operacijų srityje – užimti poziciją ar vietovę (jos dalį), kovojant ar be kovos, ir įsitvirtinti joje taip, kad būtų užkirstas kelias jos sunaikinimui ir praradimui. *Žr. dar: denial measure.* 1/6/81

security/
sécurité
saugùmas
1. Būklė, kai nustatyta informacija, medžiagos, personalas, veikla ir įrengimai (bazės) yra apsaugotos nuo šnipinėjimo, sabotažo, ardomosios veiklos ar terorizmo arba nuo neleistino praradimo ar atskleidimo.
2. Priemonės, reikalingos pasiekti tokiai būklei.
3. Vienetai, atsakingi už už tokias priemones. *Žr. dar: counter-intelligence; physical security; port security; protective security; security intelligence; subversion; tactical security.* 1/9/81

security certification/
certificat de sécurité
saugùmo liùdijimas
Valstybės kompetentingos vadovybės išduotas dokumentas, pažymintis, kad asmuo buvo patikrintas ir gali būti prileistas prie liudijime nustatyto lygmens įslaptintos medžiagos. 1/4/71

security classification/
classification de sécurité
saugùmo klasifikãcija
Kategorija ar laipsnis, nustatytas gynybinei informacijai ar materialinėms vertybėms, kuris nurodo pavojaus laipsnį NATO (valstybės) saugumui, jei ši informacija būtų neteisėtai atskleista, bei būtiną apsaugos nuo neteisėto atskleidimo standartą. 1/11/68

security clearance/
habilitation de sécurité
leidìmas dir̃bti sù slaptaĩs dokumeñtais
Valstybės kompetentingos administracijos sprendimas, kad asmuo saugumo atžvilgiu gali prieiti prie įslaptintos informacijos. 1/1/73

security intelligence/
renseignement de sécurité
saugùmo žvalgýbos informãcija
Žvalgybos informacija, renkama siekiant atpažinti priešiškas organizacijas ar asmenis, kurie užsiima ar gali užsiimti šnipinėjimu, sabotažu, ardomąja veikla ar terorizmu, taip pat nustatyti jų galimybes ir ketinimus. *Žr. dar: counter-intelligence; intelligence; security.* 1/3/81

selective identification feature/
équipement d'identification sélective
atpažinìmo prietaisas
Impulsinis imtuvas siųstuvas, įtaisytas orlaivyje ir leidžiantis antžeminiams, aviacijos ar laivų atpažinimo įrenginiams automatiškai atpažinti draugiškų ar priešiškų pajėgų orlaivius. 1/9/69

selective jamming/
brouillage sélectif
pasirinktìnis trùkdymas
Žr.: spot jamming. 1/8/73

selective loading/
chargement sélectif
rūšiúotasis pakrovìmas
Technikos (įrangos) išdėstymas laive palengvinant išdavimą vienetams. *Žr. dar: loading; selective unloading.* 1/7/80

selective unloading/

déchargement sélectif
rūšiúotasis iškrovìmas
Amfibinėse operacijose – kontroliuojamas iškrovimas iš atakos laivų ir nustatytų krovinių perkėlimas į krantą pagal išlaipinamų pajėgų vado prašymą. *Žr. dar: combat loading; loading; selective loading.* 1/7/80

self-destroying fuze/
fusée autodestructrice
susinaikìnimo sprogdìklis
Sprogdiklis, susprogdinantis sviedinį prieš jam nukrentant. *Žr. dar: fuze.* 1/11/68

self-protection depth/
profondeur d'autoprotection
savìsaugos gỹlis
Vandens gylis, kur bendras pavojaus plotas, susijęs su minomis, paveiktomis tralavimu, yra lygus nuliui. Saugusis gylis yra atskiras savisaugos gylio atvejis. 1/8/76

semi-active homing guidance/
guidage semi-actif
pusiáu aktyvùs automãtinis táikymas
Taikymo sistema, kai raketos imtuvas naudoja spindulius, sklindančius iš taikinio, kuris yra apšviestas kito spinduliavimo šaltinio. *Žr. dar: homing guidance.* 1/7/72

semi-controlled mosaic/
mosaïque semi – contrôlée
ìš dalìẽs ištaisýtas fotoplãnas
Fotodokumentas, sudarytas iš ištaisytų ar neištaisytų nuotraukų, sudėtų taip, kad pagrindinių vietovės bruožų pozicijos atitiktų jų geografines koordinates. *Žr. dar: mosaic; rectification.* 1/2/74

semi-fixed ammunition/
munition à douille séparée – munition semi-encartouchée
pusiáu fiksúoti šáudmenys
Šaudmenys, kuriuose tūta nepritvirtinta prie sviedinio (kulkos). *Žr. dar: munition.* 1/11/68

sensor/
capteur
jutiklis
Įranga, kuri aptinka, gali nurodyti ir (arba) užfiksuoti objektus ar jų veikimą pagal jų skleidžiamą, atspindimą ar objektų modifikuotą energiją ar dalelytes. 1/3/79

separate loading ammunition/
munition à charge séparée
ãtskiro užtaĩsymo šaudmuõ
Šaudmenys, kur sviedinys ir užtaisas įdedami į pabūklą atskirai. *Žr. dar: ammunition.* 1/11/68

separation zone/
zone de séparation
atskyrìmo zonà
Zona tarp dviejų gretimų vertikalių ar horizontalių zonų, į kurią vienetai negali pereiti neįvykdę tam tikrų saugumo priemonių. 1/11/75

sequence circuit/
mise de feu à sequence
nuoseklióji grandìnė
Minų kare – grandinė, kuri gali būti sužadinta tik tam tikra eilės tvarka sukeliamų nustatyto stiprumo impulsų. 1/11/75

sequenced ejection system/
système d'éjection séquentielle
nuoseklióji katapultãvimo sistemà
Žr.: ejection systems. 1/3/81

serial/
numéro d'ordre
eilės nùmeris
Elementas ar grupė elementų serijoje, kurie patogumo dėlei yra pažymimi skaitmenimis ar raidėmis planuojant, sudarant grafikus bei valdant. 1/11/68

series of targets/
série d'objectifs
taikinių sèrija
Artilerijoje ir jūrų laivyno paramoje ugnimi – tam tikras skaičius taikinių ir (arba) grupė taikinių, kurie numatyti manevro etapui paremti. Taikinių serijai gali būti duodamas sutartinis pavadinimas. 1/8/76

seriously ill/
cas sérieux
suñkiai seřgantis
Ligonis yra laikomas sunkiai sergančiu, kai jo liga yra tokio sunkumo, kai reikia nedelsiant suteikti pagalbą, bet jo gyvybei negresia pavojus. *Žr. dar: very seriously ill.* 1/11/68

service environment/
environnement d'exploitation
eksploatãcijos sąlygos
Išorinės sąlygos, natūralios ar dirbtinės, kurios turi įtakos materialinių vertybių gyvybiniam ciklui. 1/6/89

service mine/
mine réelle

veĩkianti minà
Mina, kuri gali sprogti. 1/12/76

servicing/
entretien courant
tèchninė priėžiūra
Valymas, tepimas, papildymas, patikrinimas ir smulkus remontas, būtini, kad technika (įranga) būtų tinkama eksploatuoti. Kartais priežiūra gali apimti ir šaudmenų pakrovimą ar užtaisymą. 1/11/91

severe damage/
dégât grave
dìdelė žalà
Žr.: nuclear damage. 1/11/75

severely threatened coastline/
littoral gravement menacé
didelės grėsmės pakrántė
Nustatyta pakrantė NATO rajone, iš kurios turi būti evakuojami gyventojai branduolinio puolimo grėsmės atveju. *Žr. dar: dangerously exposed waters; evacuation of dangerously exposed waters.* 1/6/78

shaded relief/
relief par ombres portées
šešėliúotasis reljèfas
Kartografinis būdas (metodas), kuriuo vietovės objektų (dažnai reljefo) trimatė konfigūracija akivaizdžiai perteikiama panaudojant šešėlius, kuriuos mestų aukštumos, apšviečiamos iš šiaurės vakarų. Šešėliuotasis reljefas paprastai naudojamas kartu su horizontalėmis. *Žr. dar: hill shading.* 1/2/74

shadow/
avion suiveur
sekìklis
Žr.: trailer aircraft. 1/2/74

shadow factor/
facteur d'ombre – tangente h
šešė́lio koeficieñtas
Daugiklis, nustatytas pagal Saulės deklinaciją, objekto pozicijos platumą ir fotografavimo laiką. Naudojamas objektų aukščiui pagal šešėlių ilgį aeronuotraukose nustatyti. *Kitaip: tangent altitude (tan alt).* 1/12/74

shadower/
navire suiveur
laivas seklỹs
Jūrų pajėgų vienetas, stebintis objektą ir išlaikantis sąlytį (nebūtinai visą laiką) su juo. Sekimas gali būti slaptas arba neslaptas. *Žr. dar: trailer aircraft; marker.* 1/2/74

shallow fording capability/
aptitude à franchir un gué peu profond
negilių brastų pravažùmas
Transporto priemonės arba savaeigio pabūklo su nepralaidžia vandeniui įranga, galėjimas ratais ar vikšrais liečiant žemę pervažiuoti per negilų vandens kliūties ruožą nenaudojant specialaus vandens nepraleidžiančio komplekto. 1/8/73

shaped charge/
charge formée
kryptìnis ùžtaisas
Užtaisas, suformuotas taip, kad sprogimo galia būtų sukoncentruota tam tikra kryptimi. *Žr. dar: charge-2.* 1/6/78

shear link assembly/
lien à casser
mechanìzmas sù lū́žtama vietà
Mechanizmas, sukonstruotas taip, kad lūžtų nustatytos mechaninės apkrovos atveju. 1/3/81

sheet explosive/
explosif en feuille
lãkštinės sprógstamosios mẽdžiagos
Lakšto formos plastinės sprogstamosios medžiagos. 1/1/91

shelf life/
durée de conservation
laĩkymo teřminas
Laikas, per kurį gendančios materialinės vertybės, kurios negali būti pataisytos ar atnaujintos, yra laikomos tinkamomis sandėliuoti. *Žr. dar: storage life.* 1/8/82

shell (specify)/
à obus
sviedinỹs...
Komanda arba reikalavimas, kuriame nurodoma, kokie šaudmenys turi būti naudojami. 1/3/77

shelling report/
comte rendu de bombardement
apšáudymo pranešìmas
Bet koks pranešimas apie priešo apšaudymą, informacija apie šaudmenų kalibrą, apšaudymo kryptį, laiką, tankumą bei zoną. 1/11/68

shielding/
écran de protection
apsaugìnis ekrãnas
1. Atitinkamų fizinių savybių ir atitinkamo storio medžiaga, naudojama žmonėms apsaugoti nuo radioaktyviųjų medžiagų spinduliavimo gamybos, gabenimo ir transportavimo metu.

2. Užtvaros, padedančios apsaugoti žmones ir medžiagas nuo branduolinio sprogimo padarinių. 1/11/68

ship counter/
compteur de navires
laivų skaitìklis

Įtaisas jūrų minoje, kuris neleidžia minai sprogti, kol nėra pasiektas sužadinimų skaičius. 1/11/75

ship influence/
influence de navire
laĩvo póveikis

Magnetinis, akustinis ar slegiamasis laivo ar minų tralerio, imituojančio laivą, poveikis, kurį pajunta jūrų mina ar kitas jutiklis. 1/8/76

ship- to-shore movement/
mouvement navire-rivage
judė́jimas ìš laĩvo į̃ krañtą

Amfibinių operacijų atakos etapas, apimantis išlaipinimo pajėgų išlaipinimą iš atakos laivų į nustatytas išlaipinimo vietas. *Žr. dar: plan for landing.* 1/11/68

shipping control point/
point de contrôle de la navigation commerciale
laivininkỹstės kontròlės pùnktas

Sausumos ar jūros kontrolės punktas, esantis netoli regioninės laivyno kontrolės valdymo ribos, į kurį visi laivai turi plaukti, kad galėtų gauti instrukcijas, pakrauti įrangą ar priimti laivų ryšio karininkus ir (arba) palaukti konvojaus ar plaukti su juo. 1/2/74

shipping lane/
route maritime
laivininkỹstės trasà

Laivų kelias jūroje tarp išvykimo ir galinės vietos. 1/2/74

shipping movement policy/
plan de sauvegarde de la navigation commerciale
laivų judė́jimo núorodos

Karinio komiteto dokumentuose numatytos nuorodos dėl prekybos laivų plaukiojimo pirmosiomis karo dienomis. 1/6/78

shock front/
front de choc – front de l'onde de surpression
smū̃ginės bangõs fròntas

Riba tarp suspausto oro, susidarančio nuo sprogimo (ore, vandenyje ar žemėje), ir aplinkui esančios atmosferos, vandens ar žemės. *Kitaip: pressure front.* 1/5/63

shock wave/
onde de choc
smū̃ginė bangà

Greitai sklindantis slėgio impulsas, sukeltas sprogimo ore, po vandeniu ar po žeme. *Žr. dar: blast wave*. 1/7/80

shore bombardment line/
ligne de tir contre la terre
krañto bombardãvimo lìnija

Nustatyta sausumos linija draugiškų pajėgų antvandeninių laivų bombardavimui apriboti. 1/5/63

shore line effect/
effet de côte
krañto póveikis

Žr.: coastal refraction. 1/3/73

shore party/
élément de plage – groupe de plage
krañto grùpė

Išlaipinimo pajėgų vykdymo organizacija, sukurta karių išlaipinimui, technikos bei atsargų iškrovimui bei judėjimui nuo kranto į teritorijos gilumą palengvinti, žuvusiesiems, sužeistiesiems ir karo belaisviams evakuoti; taip pat laivų įplaukimui, išplaukimui bei jų gelbėjimui palengvinti. Organizacija sudaroma iš jūrų bei išlaipinimo pajėgų. *Kitaip: beach group, naval beach group.* 1/6/63

short/
court
neprı́elėkis

Artilerijos arba laivyno paramoje ugnimi – stebėtojo pranešimas, kad sprogimas (-ai) įvyko nepasiekus taikinio pagal stebėjimo liniją. 1/3//77

short distance navigational aid/
aide à la navigation à courte distance
trumpojo núotolio navigãcijos pagalbìnė priemonė

Įranga ar sistema, kuri teikia navigacijos pagalbą ne didesniu kaip 200 mylių (320 kilometrų) atstumu. 1/11/68

short scope buoy/
bouée sans dérive
nėjudantis navigãcinis plū̃duras

Plūduras, naudojamas navigacijai, kuris laikosi beveik stačiai virš gramzdiklio. 1/11/75

short take-off and landing/
décollage et atterrissage courts

trum̃pasis kil̀imas ir̃ tūp̀imas
Orlaivio galėjimas pakilti virš 15 metrų (50 pėdų) aukščio kliūties nuriedėjus tik 450 metrų (1500 pėdų) kilimo taku ir tupiant – sustoti nuriedėjus tą patį nuotolį ir perskridus tokio pat aukščio kliūtį. *Žr. dar: short take-off and vertical landing; vertical/short take-off and landing aircraft; vertical take-off and landing.* 1/7/64

short take-off and vertical landing aircraft/
aéronef à décollage court et atterissage vertical
trum̃pojo kil̀imo ir̃ vertikãliojo tūp̀imo órlaivis
Lėktuvas, kuris gali pakilti virš 15 metrų (50 pėdų) aukščio kliūties, nuriedėjęs tik 450 metrų (1500 pėdų) ilgio taką ir vertikaliai nutūpti. Sutrumpintai vadinamas STOVL. *Žr. dar: short take-off and landing; vertical/short take-off and landing aircraft; vertical take-off and landing.* 1/11/91

short title/
titre abrégé
sutrum̃pintasis pavad̀inimas
Trumpas raidžių ar skaičių derinys, priskiriamas dokumentui ar prietaisui trumpumo ar saugumo sumetimais. 1/6/61

short range air defence engagement zone/
zone d'engagement des systèmes a courte portée
trum̃pojo núotolio giñklų sistemų panaudójimo zonà
Žr.: weapon engagement zone. 1/8/82

short range transport aircraft/
aéronef de transport à court rayon d'action
trum̃pojo núotolio transpòrto órlaivis
Žr.: transport aircraft. 1/2/74

shot/
coup parti
iššáuta
Artilerijos ir laivyno paramoje ugnimi – pranešimas, kad pabūklas (-ai) iššovė. *Žr. dar: rounds complete.* 1/11/68

shuttered fuse/
fusée à obturateur
apsáugotasis sprogd̀iklis
Sprogdiklis, kuriame netyčinis detonatoriaus sužadinimas nesužadina nei papildomo detonatoriaus, nei sprogstamojo užtaiso. *Žr. dar: fuze.* 1/11/68

side looking airborne radar/
radar aéroporté à antenne latérale
radãras sù šónine antenà
Orlaivio radaras, galintis sekti taikinius žemėje ir ore. Jo apžvalgos laukas 90 laipsnių nuo skrendančios priemonės. 1/11/68

side overlap/
recouvrement latéral
šóninė sánklota
Žr.: overlap. 1/3/81

sidelay/
dispositif d'alignement de marge
šóninio išlýginimo įtaisas
Spausdinimo mašinos padavimo mechanizmo įtaisas, kuriuo valdomas paduodamo popieriaus kraštų išlyginimas. 1/12/74

sighting angle/
angle de visée
táikymo kam̃pas
Bombarduojant – kampas tarp linijos į taikomą tašką ir vertikalios linijos. 1/11/75

signal/
1. signal; 2. message conventionnel
1. signãlas; 2. pranešìmas signãlais
1. Elektronikoje – bet koks perduotas elektros impulsas.
2. Operaciniame kontekste – pranešimas, kurio tekstas perduodamas vizualinėmis, garsinėmis ar elektroninėmis priemonėmis viena ar keliomis raidėmis, žodžiais, ženklais, signalinėmis vėliavėlėmis, vizualiais simboliais ar specialiais garsais, turinčiais sutartinę reikšmę. 1/6/65

signal area/
aire à signaux
ženklãvietė
Vieta aerodrome ženklams ant žemės išdėlioti. *Žr.: ground signals*. 1/7/72

signal centre/
centre des transmissions
ryšių ceñtras
Žr.: communications centre. 1/11/75

signal letters/
indicatif d'appel international – signe distinctif
rỹšio šaukinỹs
Žr.: international call sign. 1/4/73

signals intelligence/
renseignement d'origine électromagnétique
radioelektròninė žvalgýba

Bendras terminas, vartojamas ryšių ir elektronikos žvalgyboje, kai nereikia atskirti šių dviejų žvalgybos rūšių, arba kai reikia jas sujungti. 16/7/96

signals support/
renfort de transmissions
ryšių̃ paramà
Aprūpinimas personalu ar įranga iš kitų pajėgų įsteigiant specialią ar papildomą ryšių sistemą. 1/11/68

signature equipment/
équipement caractéristique
atpažį́stamoji į́ranga
Įranga, atskleidžianti vieneto ar formuotės, kuriems ji priklauso, tipą bei pobūdį. 1/7/80

significant track/
piste significative
svarbùs pė́dsakas
Oro erdvės gynyboje – orlaivio ar raketos, kurie juda neįprastai ir turi būti stebimi, nes gali kelti grėsmę ginamai vietovei, trasa. 1/4/71

single flow route/
itinéraire à simple courant
vienpùsio sraũto kẽlias
Mažiausiai pusantros juostos pločio kelias, kuriuo gali važiuoti transporto priemonių kolona ir pavienės transporto priemonės gali ją aplenkti ar prasilenkti su ja tam tikrose vietose. *Žr. dar: double flow route; limited access route; route.* 1/3/79

sinker/
crapaud
gramzdìklis
Jūrų minų kare – sunkus svoris, prie kurio pririšamos plūduriuojančiosios minos. Paprastai gramzdiklis laiko virvės ritę ir gylio nustatymo mechanizmą, o iš laivo dedamoms minoms jis taip pat gali būti naudojamas kaip dėjimo įrankis. *Kitaip: anchor.* 1/11/75

situation map/
carte de situation
padėtiẽs žemė́lapis
Žemėlapis, rodantis taktinę ar administracinę padėtį tam tikru laiku. 1/11/68

situation report/
compte rendu de situation
pranešìmas apiẽ pãdėtį
Vieneto pranešimas, nusakantis padėtį jo rajone. 1/11/ 68

skim sweeping/
dragage de contrôle d'immersion
paviršìnis tralãvimas
Jūrų minų kare – tralavimas viela tam tikrame gylyje, ieškant giliai pririštų minų, kurios gali kelti pavojų antvandeniniams laivams. 1/8/76

slant range/
distance oblique
įžambùsis núotolis
Tiesios linijos nuotolis tarp dviejų taškų, kurie yra ne viename aukštyje. 1/1/80

slip indicator/
indicateur de dérapage
slydìmo indikãtorius
Prietaisas, kuris rodo inercijos ir gravitacijos jėgų sumą nuo lėktuvo skridimo linijos. 1/10/80

small ship/
petit navire
mãžas laĩvas
450 pėdų (137 metrų) ilgio ar trumpesnis laivas. *Žr. dar: large ship.* 1/11/75

smoke screen/
écran de fumée – rideau de fumée
dū́mų ùždanga
Dūmų debesis saviems ar priešo įrengimams ar manevrams užmaskuoti. 1/5/63

snagline mine/
mine à ligne flottante
minà, detonúojama lýno patraukimù
Kontaktinė mina, detonuojama plūduriuojančio lyno, kuris pajudintas laivo ar jo sraigto, patraukia minos jungiklį. *Žr. dar: mine.* 1/11/75

snake mode/
contrôle de manoeuvre d'identification
krypãvimo būdas
Orlaivio valdymo būdas, kai persekiojantis orlaivis skrenda vingiuojančia trajektorija, kad jam pakaktų laiko atpažinti priešą. 1/7/72

soft missile base/
base de lancement pour missile non protégée
neapsáugota rakėtų bãzė
Raketų paleidimo bazė, kuri neapsaugota nuo branduolinio sprogimo poveikio. 1/6/64

solenoid sweep/
drague à solénoïde
solenòidinis trãlas
Magnetinis tralas, susidedantis iš horizontalios spiralės, susuktos ant plūdraus geležinio vamzdžio. 1/6/78

sonobuoy/
bouée acoustique – bouée radio-acoustique
hidroakùstinis plūduras
Plūduras, kuris pagauna garsus, sklindančius iš antvandeninio ar povandeninio laivo, kai šis siunčia informaciją radijo bangomis. *Kitaip: radio sonobuoy.* 1/3/81

sortie/
sortie
išskridìmas
Oro operacijose – operacinis vieno orlaivio skrydis. 1/11/68

sortie number/
numéro de sortie – référence de sortie
išskridìmo nùmeris
Kodas, vartojamas atpažinti visus vaizdams, nufotografuotiems vieno oro žvalgybos skrydžio metu. *Kitaip:sortie reference.* 1/9/69

sortie plot/
schéma de surface couverte
išskridìmo schemà
Žr.: master plot. 1/8/79

sortie reference/
numéro de sortie – référence de sortie
išskridìmo nùmeris
Žr.: sortie number. 1/9/69

sorting/
triage
rūšiãvimas
Žr.: triage. 1/10/84

source/
source
šaltìnis
Žvalgyboje – žmogus ar daiktas, iš kurio galima gauti informaciją. *Žr. dar: agency, agent.* 1/9/81

spare/
pièce de rechange
atsargìnė dalìs
Dalis, pusagregatis ar agregatas, skirti sistemai ar įrangai išlaikyti ir aptarnauti. 1/12/77

special air operation/
opération aérienne spéciale
specialióji óro operãcija
Operacija, vykdoma bet kokio lygio konflikto atveju paremiant nekonvencinius karo veiksmus, slaptą ir psichologinę veiklą. 1/12/76

special flight/
transport aérien à la demande
specialùsis skrỹdis
Nenumatytas plane transporto aviacijos skrydis ypatingam kroviniui vežti. 1/6/65

special hazard/
risque particulier
ypatìnga rìzika
Kalbant apie sudužusio orlaivio gelbėjimo ir gesinimo darbus – degalai, medžiagos, komponentai ir situacijos, kurie padidina pavojų, paprastai siejamą su orlaivių avarijomis ir kurie reikalauja specialių procedūrų, įrangos ir ugnies gesinimo medžiagų. 1/10/84

special job cover map/
carte d'avancement des travaux photographiques
specialùsis dárbo žemėlapis
Smulkaus mastelio žemėlapis, kuriame žymimi nauji didelės teritorijos žvalgybos duomenys. Atlikus dalį žvalgybinės užduoties, žemėlapyje pažymima išžvalgyta teritorija. 1/9/69

spectrozonal photography/
photographie par bandes spectrales
spèktrinis fotografãvimas
Fotografavimo būdas, kai natūralus įvairių objektų atspindimas šviesos spektras yra pasirinktinai filtruojamas išryškinant kai kurių objektų atspindimą šviesos spektrą, t.y. nuotraukoje išryškinant vienus objektus ir pašalinant nepageidaujamus. 1/8/76

speed/
vitesse
greĩtis
Žr.: convoy speed; critical speed; declared speed; endurance speed; maximum sustained speed; scheduled speed; speed of advance; speed of sound. 1/6/78

speed of advance/
vitesse de progression
plaukìmo į priekį greĩtis
Laivyne – greitis žemės atžvilgiu. *Žr. dar: pace; rate of march; speed.* 1/6/78

speed of sound/
vitesse du son
gařso greĩtis
Greitis, kuriuo garsas juda tam tikroje terpėje tam tikromis sąlygomis. Garso greitis jūros lygyje tarptautinės standartinės atmosferos slėgio sąlygomis yra 1108 pėdų per sekundę arba 658 mazgai ar 1215 km/val. *Žr. dar: hypersonic; speed; transonic.* 1/11/68

spigot/
tenon
kaĩštis
Žr.: sprag. 1/9/69

splash/
1. arrivée; 2. destruction
1. artéjantis sprogìmas 2. sunaikìntas taikinỹs
1. Artilerijos ar laivyno paramoje ugnimi – pranešimas žodžiu stebėtojui, kad po 5 sekundžių reikia laukti šaudmens sprogimo.
2. Perimant ore – taikinio sunaikinimas, nustatytas vizualiai arba radiolokacijos priemonėmis. 1/2/74

split cameras/
appareils photographiques jumelés
fotoaparãtų grùtė
Dviejų fotoaparatų, pritvirtintų vienas prieš kitą tam tikru iš dalies sutampančiu kampu, sistema. 1/8/70

split pair/
couple de photographies à décalage latéral – verticales divisées
dvìguba porà
Žr.: split vertical photography. 1/8/73

split vertical photography/
verticales divisées – couple de photographies à décalage latéral
dvìguba vertikalióji fotogrãfija
Nuotraukos, padarytos tuo pačiu metu dviem fotoaparatais, pritvirtintais statmenai judėjimo krypčiai ir pakreiptais tam tikru kampu, į dešinę ir į kairę pagal vertikalę taip, kad aprėpiamos fotografavimo zonos viename šone iš dalies užkloja viena kitą. *Kitaip: split pair.* 1/8/73

split-up/
éclatement
išsiskáidymas
Žr.: break-up. 1/12/74

spoiling attack/
attaque préventive de harcèlement
puolimą sutrùkdanti atakà
Taktinis manevras siekiant susilpninti priešo puolimą, kai priešas tik telkiasi ir ruošiasi puolimui. 1/3/82

spot/
1. observer 2. situer
1. stebėti 2. nustatýti viẽtą
1. Stebint nustatyti šaudymo taiklumą ir pateikti duomenis ugniai koreguoti. *Žr. dar: adjustment of fire; ranging.*
2. Tiksliai nustatyti buvimo vietą. 1/8/73

spot elevation/
point coté
aũkščio tãškas
Taškas žemėlapyje, žymintis aukštį. 1/1/68

spot jamming/
brouillage sélectif
pasirinktìnis trùkdymas
Tam tikro kanalo ar radijo bangų dažnio trukdymas. *Kitaip: selective jamming. Žr. dar: jamming.* 1/6/64

spot size/
dimension du spot
tãško dỹdis
Elektroninio taško dydis katodo spindulių lempos paviršiuje. 1/6/64

spotting/
observation du tir
šáudymo stebė́jimas
Sausumos ar laivyno artilerijoje – stebėjimas vizualiai ar elektroninėmis priemonėmis pagal stebėjimo liniją teikti šaudymo tikslumo informacijai, ugniai koreguoti ar analizuoti. 1/8/76

spotting line/
axe d'observation
stebė́jimo lìnija
Tiesi linija, pagal kurią nustatoma sviedinių kritimo vieta ir koreguojama ugnis. *Žr. dar: gun target line; observer-target line.* 1/11/94

sprag/
tenon
kaĩštis
Atsikišimas, kuris neleidžia lėktuve esančiai platformai ar padėklui judėti į šonus. *Kitaip: spigot.* 1/6/69

spray dome/
dôme d'écume – dôme
vandeñs kùpolas
Povandeninio branduolinio sprogimo smūgio bangos sukelti vandens purslai, pasiekiantys vandens paviršių. *Kitaip: dome.* 1/12/76

sprocket/
roue à rochets
krumpliãratis
Įtaisas, apsaugantis jūrų miną nuo tralavimo, įmontuotas į minos inkarinį lyną, kad jis praprūstu pro tralerio vielą neatskirdamas minos nuo gramzdiklio. 1/11/75

squirt/
jet de repérage
čiurkšlẽ

Tai priemonė ore pasipildant degalų vienam orlaiviui iš kito pastebėti netoliese esantį orlaivį. Praktiškai tai padaroma, kai pilantis degalus orlaivis dalį degalų išpila į orą ir (arba) orlaivis, kuris turi gauti degalų, įjungia forsažą, jei jį turi. 1/11/83

stability augmentation feature/
amortisseur d'instabilité
stabilùmo stìprinimo sistemà

Skrydžių valdymo sistemoje – automatinis prietaisas, kuris palaiko trumpalaikį orlaivio stabilumą. 1/1/73

stable base film/
film à faible retrait
stabilaũs pãgrindo fotogrãfijos juostẽlė

Tam tikros rūšies juostelė (plastikas), kuri yra ypač atspari deformacijai, susitraukimui ar ištįsimui. 1/4/71

staff/
état-major
štãbas

Žr.: integrated staff; joint staff; parallel staff. 1/11/68

stage/
1. étage; 2.3. étape
1. rakètos pakópa; 2. sutelkìmas 3. (skrỹdžio) taĩpsnis

1. Raketos dalis, kuri, sudegus joje kurui, paprastai atsiskiria nuo pagrindinės dalies. Raketos pakopos numeruojamos pagal degimo eilę.

2. Karių sutelkimas konkrečiame rajone, kai jie pervežami iš vienos vietos į kitą. *Žr. dar: marshalling, staging area.*

3. Orlaivio maršruto dalis nuo vieno tarpinio orlaivių aptarnavimo vieneto iki kito. 1/3/82

staged crew/
équipage de relève
tárpinė įgula

Orlaivio įgula, kuri yra iš anksto dislokuota maršruto punktuose ir perima orlaivio valdymą juose, kad nenutrūktų orlaivio operacinės užduoties vykdymas. 1/11/68

staging area/
zone d'étape
sutelkìmo (susirinkìmo) rajònas

1. Rajonas tarp pasiruošimo operacijai vietos ir objekto, kuriame visos ar dalis pajėgų po įlaipinimo pasipildo degalų, persigrupuoja, yra apmokomos, inspektuojamos, paskirstomi kariai ir materialinės vertybės. *Žr. dar: marshalling; mounting; objective area.*

2. Bendra vieta, skirta sutelkti vienetams bei persiunčiamiems kariams, judantiems susisiekimo linijomis. *Žr. dar: marshalling; stage.* 25/9/98

STANAG/
accord de normalisation OTAN-STANAG
STANAG'as

NATO terminas – "standardization agreement" („standartizacijos sutartis") sutrumpinimas. *Žr.: NATO standardization agreement.* 1/11/68

stand fast/
halte
stók

Artilerijoje – komanda tuoj pat nutraukti visus veiksmus. 1/3/82

standard/
norme
standártas

Tiksli vertė, fizinė būklė ar abstrakti sąvoka, nustatyta ir apibrėžta vadovybės, papročių ar bendrų susitarimų kaip modelis ar taisyklė nustatyti kiekybei ar kokybei kuriant procedūras ar įvertinant rezultatus. Fiksuotas kiekis ir kokybė. 1/2/74

standard day of supply/
jour standard d'approvisionnement
standártinė dienõs aprūpinimo nòrma

Visų aprūpinimo reikmenų vienos dienos vidurkis, nustatytas pagal "Standing Group NATO" normas ir (ar) pagal valstybės normas. *Žr. dar: one day's supply.* 1/2/74

standard load/
chargement standard
standártinis krovinỹs

Iš anksto paruoštas krovinys, turintis numerį ir skirstomas pagal matmenis, svorį ir balansą. 18/12/98

standard NATO data message/
message NATO de données normalisé
standártinė NATO pranešìmo fòrma

NATO pranešimo forma ir kodai, nustatyti pagal standartizacijos sutartį, vartojami keičiantis informacija valstybių ir (arba) tarptautiniams vienetams bei struktūroms. *Žr. dar: proforma.* 1/2/74

standard operating procedure/
instructions permanentes
standártinė veiklõs procedūrà

Žr.: standing operating procedure. 1/6/84

standard parallel/

parallèle de référence
standártinė lygiãgretė (paralėlė)
Lygiagretė žemėlapyje ar plane, pagal kurią mastelis yra toks, koks pažymėtas žemėlapio pakraštyje. (Įvairiose žemėlapio ar plano vietose masteliai skiriasi nuo pažymėto pakraštyje. Šie svyravimai atsiranda dėl išgaubto paviršiaus projektavimo plokštumoje. Tačiau palei vieną platumos lygiagretę, kuri naudojama projekcijai apskaičiuoti, mastelis lieka pastovus.). 1/6/81

standard pattern/
plan de pose réglementaire
standártinė schemà
Nustatyta schema, pagal kurią dedamos minos. 1/11/68

standard route/
route standard
standártinis maršrùtas
Laivininkystėje – iš anksto numatytas vienas takas, turintis savo kodą ir jungiantis du taškus pagrindiniame jūros kelyje. 1/6/78

standardization/
normalisation
standartizãcija
Koncepcijų, doktrinų, procedūrų bei modelių kūrimas efektyviausiam suderinamumui, sąveikumui, sukeičiamumui ir bendrumui operacijų administravimo ir materialinių priemonių srityse pasiekti. *Žr. dar: standardization agreement.* 1/11/83

standardization objective/
objectif de normalisation
standartizãcijos tìkslas
Konkreti NATO standartizacijos reikalavimu siekiamų tikslų formuluotė. 2/5/95

standardization requirement/
spécification de normalisation
standartizãcijos reikalãvimas
NATO plati formuluotė, nustatanti konkrečių veiklos sričių, materialinių priemonių, administravimo bei su tuo susijusių procedūrų standartizacijos lygį. 9/1/96

standardized product/
produit normalisé
standártinis gaminỹs
Gaminys, kuris atitinka nustatytus ar jiems tolygius techninius reikalavimus. NATO standartiniai gaminiai turi NATO kodo numerius. *Žr. dar: acceptable product; emergency substitute.* 1/8/82

standing operating procedure/
instructions permanentes
standártinė veiklõs procedūrà
Instrukcijos, apimančios tuos operacijos aspektus, kurie gali būti standartizuoti neprarandant veiksmingumo. Procedūra taikoma visais atvejais, kai nėra įsakyta kitaip. *Kitaip: standard operating procedure.* 1/6/84

standing order/
ordre permanent
galiójantis įsãkymas
Paskelbtas įsakymas, kuris galioja, iki bus atšauktas arba pakeistas. 1/11/68

standing patrol/
patrouille en attente
nėjudantis patrùlis
Patrulis, kurio dydį nustato vadas, skiriantis užduotį. Šis patrulis skiriasi nuo kitų žvalgybos, kovinio ar pasiklausymo patrulių tuo, kad vykdydamas savo užduotį užimtoje pozicijoje negali judėti be leidimo. *Žr. dar: patrol.* 1/5/63

start point/
point initial
pradìnis tãškas
Nustatyta maršruto vieta, nuo kurios žygio vadas pradeda kontroliuoti transporto priemonių žygį. Šioje vietoje nustatytu laiku sudaroma žygio vora. Šalia pagrindinio pradinio taško gali būti antriniai pradiniai taškai kitiems žygio vienetams. 1/11/83

state of readiness/
état de préparation
parengtiẽs bū̃klė
Žr.: defence readiness condition. 1/3/81

state of readiness – state 1 – safe/
état de préparation non amorcé (stade 1)
1-óji parengtiẽs bū̃klė (saugióji)
Griovimo objekto būklė, kai sprogstamieji užtaisai yra parengti. Sprogdinimo tinklai taip pat gali būti jau įmontuoti, bet detonatoriai ir uždegimo priemonės nėra prijungti. *Žr. dar: charged demolition target; state of readiness – state 2-armed.* 1/3/82

state of readiness – state 2 – armed/
état de préparation amorcé (stade 2)
2-óji parengtiẽs bū̃klė (kovìnėje padėtyjė)
Sprogdinamo objekto būklė, kai sprogstamieji užtaisai, sprogdinimo tinklas ir detonatorius yra jau įmontuoti ir viskas parengta sprogimui. *Žr. dar: charged demolition target; state of readiness – state 1 – safe.* 1/3/81

static air temperature/

température de l'air statique
stãtinio óro temperatūrà
Oro temperatūra taške, kuris yra ramybės būsenos, palyginti su aplinkos oru. 1/1/80

static marking/
interférence due à l'électricité statique
stãtinių ìškrovų žỹmės
Žymės ant nuotraukų negatyvų ir kitų atvaizdų, susidariusios dėl statinės elektros iškrovų. 1/12/74

static test load/
charge d'épreuve statique
stãtinė bañdymo apkrovà
Jūrų operacijose – dviguba saugioji darbinė apkrova. *Žr. dar: safe working load.* 1/7/80

station time/
heure de fin de chargement
pasirengìmo skrìsti laĩkas
Oro transporto operacijose – laikas, kai įgula, keleiviai ir kroviniai turi būti orlaivyje visiškai pasiruošę (paruošti) skrydžiui. 1/9/81

stay behind force/
détachement de sûreté
pàliktosios pãjėgos
Pajėgos, paliktos pozicijoje atlikti konkretų uždavinį, kai kitos pajėgos atsitraukia ar išvyksta iš rajono. 1/8/76

step-up/
1. bascule 2. détachement de bascule
laikinaĩ pérduoti įgaliójimai
1. Sausumos operacijoje – procedūra, kurios metu valdymas yra perduodamas vieneto sudedamajai daliai, kuri yra pasiųsta į kitą vietovę, kad užtikrintų valdymo tęstinumą perdislokavimo metu.
2. Sausumos operacijose – vieneto padalinys, kuriam laikinai perduoti valdymo įgaliojimai. 1/11/75

stereogram/
stéréogramme
stereogramà
Erdvinių nuotraukų ar brėžinių komplektas, teisingai sudėtų, erdvinei apžiūrai. 1/9/69

stereoscopic cover/
couverture stéréoscopique
stereoskòpinis padengìmas
Nuotraukos, nufotografuotos taip, kad viena kitą iš dalies užklotų ir kad būtų įmanoma stereoskopinė apžvalga. 1/9/69

stereoscopic model/
représentation stéréoscopique
stereoskòpinis mòdelis
Vietovės arba objekto atvaizdas, matomas trimatėje erdvėje stereoskopinėse nuotraukose. 1/9/69

stereoscopic pair/
couple stéréoscopique
stereoskòpinė porà
Dvi sanklotinės tos pačios vietovės ar vieno objekto nuotraukos, leidžiančios stebėti ir nagrinėti vietovę ar objektą stereoskopiškai. 1/9/69

sterilize/
stérilisation
nukeñksminimas
Jūrų minų kare – minos viduje tam tikru, pvz., neveikties, įtaisu padaryti, kad mina negalėtų suveikti. 1/11/75

sterilizer/
dispositif de stérilisation
neveiktiẽs įtaisas
Jūrų minų kare – minos įtaisas, kuris padaro ją neveikiančią iki pasibaigiant nustatytam laikui po padėjimo. 1/11/75

stick/
groupe de saut
grùpė
Parašiutininkai, kurie iššoka per tą pačią orlaivio angą ar duris vieno skrydžio virš išmetimo zonos metu. 1/3/82

stock control/
contrôle de stock
atsargũ kontròlė
Inventorizacijos duomenų apie gautinų, turimų bei išduotinų materialinių vertybių ir įrangos kiekį, sandėliavimo vietą bei tiekimo sąlygas apskaita, tvarkoma siekiant nustatyti turimų materialinių vertybių bei įrangos kiekį ar (ir) išdavimo poreikius ir palengvinti jų išdavimą bei vadyba. *Žr. dar: inventory control.* 1/11/68

stockpile to target sequence/
successions des opérations depuis le dépôt jusqu'à l'objectif
eigà nuõ sándėlio ikì táikinio
Veiksmų eiga ir jų kaita nuo branduolinio ginklo laikymo sandėlyje, jo sumontavimo, išbandymo, nugabenimo iki paleidimo į taikinį. 1/5/63

stocks/
stock
ãtsargos
Turimas atsargų ir materialinių vertybių kiekis. *Žr. dar: basic stocks; operational stocks; sustaining*

stocks; theatre operational stocks. 1/2/74

stopway/
prolongement d'arrêt
sustojìmo kẽlias
Kompetentingos vadovybės parengta specialiai pažymėta stačiakampė vieta orlaivių kilimo tako gale orlaiviui sustabdyti, kai sutrukdomas jo pakilimas. Ta kelio dalis turi būti pritaikyta lėktuvams, sveriantiems apie 23000 kilogramų (50000 svarų). 1/3/81

storage life/
durée limite de stockage
sandėliãvimo teřminas
Laikotarpis, kurį konkrečiomis sandėliavimo sąlygomi ištekliai, įskaitant šaudmenis, išlieka tinkami naudoti ir yra saugūs. *Žr. dar: shelf life.* 1/9/81

stowage diagram/
plan d'arrimage
pakrovìmo plãnas
Brėžinys, kuriame nurodomas kiekvieno laivo denio pakrovimo planas bei kiekvieno krovinio vieta. 1/12/79

straggler/
1. isolé; 2. traînard
1. atsiskýrėlis 2. atsilìkėlis
1. Karys, transporto priemonė, laivas ar orlaivis, kurie neturėdami aiškaus tikslo ar paskirto uždavinio atsiskiria nuo vieneto, kolonos ar formuotės. 2. Laivas, atsilikęs nuo konvojaus daugiau negu 5 jūrmyles ir nepajėgiantis pasivyti kitų iki sutemstant, arba laivas, atsilikęs daugiau negu 10 jūrmylių, nesvarbu, galintis ar negalintis pasivyti iki sutemstant. *Žr. dar: romper.* 1/3/79

strategic aeromedical evacuation/
évacuation sanitaire aérienne stratégique
stratèginė ligónių evakuãcija órlaiviais
Šio evakuacijos etapo metu orlaiviais perkeliami ligoniai iš užjūrio rajonų ar operacijos vietų į savo bazes, kitas NATO valstybes ar į laikinai saugius rajonus. *Kitaip: intertheatre aeromedical evacuation. Žr. dar: tactical aeromedical evacuation.* 9/7/97

strategic air transport operations/
opérations de transport aérien stratégique
stratèginės óro transpòrto operãcijos
Personalo ir medžiagų transportavimas tarp karo veiksmų teatrų šiais būdais:
1. planuotais skrydžiais,
2. specialiaisiais skrydžiais,
3. logistinės paramos oro operacijomis,
4. ligonių evakuacija orlaiviais. 1/9/69

strategic air warfare/
guerre aérienne stratégique
stratèginis óro kãras
Oro pajėgų operacijos, kuriomis siekiama palaipsniui sunaikinti ir sumažinti priešo galimybes kariauti. 1/11/68

strategic concentration/
concentration stratégique
stratèginis sutelkìmas
Nustatytų pajėgų surinkimas ir jų išdėstymas rajone, iš kurio ketinama pradėti šių pajėgų operacijas. 1/11/68

strategic concept/
concept stratégique
stratèginis sumãnymas
Priimtas veiksmų eigos variantas įvertinus strateginę padėtį. Bendra formuluotė, nusakanti, kas turi būti atlikta, bet pakankamai lanksti, kad ja naudotis būtų galima rengiant karines, diplomatines, ekonomines, psichologines bei kitas priemones. 1/11/83

strategic intelligence/
renseignement stratégique
stratèginė žvalgýbos informãcija
Informacija, kurios reikia formuojant politiką ir rengiant planus valstybiniu ir tarptautiniu lygmeniu. *Žr. dar: intelligence; tactical intelligence.* 1/8/79

strategic level of war/
niveau stratégique de la querre
stratèginis kãro lygmuõ
Karo lygmuo, kai valstybė ar grupė valstybių nustato valstybės ar tarptautinio saugumo tikslus ir sutelkia nacionalinius resursus, įskaitant karinius, tiems tikslams pasiekti. 1/11/94

strategic mining/
minage stratégique
stratèginis minãvimas
Ilgalaikė minavimo kampanija, kurios tikslas – neleisti priešui pasinaudoti tam tikrais jūrų rajonais ir jūrų keliais. 1/11/75

strategic psychological activities/
activités psychologiques stratégiques
stratèginė psichològinė veiklà
Planuota psichologinė veikla taikos ar karo metu, kurios tikslas – įgyti draugiškų ir neutralių valstybių paramą ir bendradarbiauti taip sumažinant potencialiai priešiškų valstybių siekimą bei pajėgumą kariauti. 1/11/83

strategic reserve/
réserve stratégique
stratègìnis rezèrvas
Išorinės pastiprinimo pajėgos, kurios iš anksto nepaskirtos vienai konkrečiai vadovybei, bet kurios gali būti dislokuotos bet kuriame rajone, kad atliktų uždavinį tam tikru laiku pagal vieno iš vyriausiųjų NATO vadų sprendimą. 1/6/84

strategic transport aircraft/
avion de transport stratégique
stratègìnis transpòrto lėktùvas
Lėktuvas, kurio pagrindinė paskirtis – gabenti personalą ir (arba) krovinius į tolimas vietoves. *Žr. dar: transport aircraft.* 1/9/69

strategic warning/
alerte stratégique
stratègìnis įspėjìmas
Įspėjimas, kad kiekvienu momentu gali kilti karo veiksmai. Įspėti galima bet kuriuo laiku prieš karinių veiksmų pradžią. *Žr. dar: tactical warning.* 1/10/92

stream take-off/
décollage en série
kilìmas rikiuotė
Lėktuvai, kylantys linija arba vora. 1/6/65

strength/
potentiel
pajėgùmas
Žr.: economic potential; unit strength. 1/7/70

strike/
action de choc
smū̃gis
Ataka, kurios tikslas – padaryti žalą objektui, jį užimti arba sunaikinti. 1/5/63

strike photography/
photographie de contrôle d'attaque
fotografãvimas añtskrydžio metù
Aerofotonuotraukos, darytos antskrydžio metu. 1/4/71

strip marker/
repère d'extrémité de rangée double
minų rúožo žénklas
Gamtinis, dirbtinis ar kitoks ženklas, kuriuo žymima minų ruožo pradžia ir pabaiga. *Žr. dar: marker.* 1/3/81

strip plot/
plot de bande photo
maršrùtinio aerofotografãvimo plãnas (brėžinỹs)
Žemėlapyje ar ant jo uždėtoje plėvelėje ar skaidrėje nubraižytas fotografuoto maršruto planas neišskiriant individualių aeronuotraukų kontūrų. 1/9/69

strip search/
reconnaissance sur axe
rúožo žvalgýba
Žvalgyba, atlikta tiesia linija tarp dviejų orientyrų. 1/3/81

strong point/
centre de résistance
atramõs pùnktas
Lemiamasis gynybos pozicijos taškas, apie kurį išdėstytos kitos pozicijos. Paprastai stipriai įtvirtintas ir apginkluotas automatiniais ginklais. *Žr. dar: key point.* 20/11/96

structured message text/
texte de message structuré
suformúotas pranešìmo tèkstas
Pranešimas, sudarytas iš nustatytų paragrafų, kai kiekvienas paragrafas atskirtas ženklu ir jame informacija pateikiama laisva forma. Šis tekstas sukurtas, kad būtų lengviau peržiūrėti ir tvarkyti. *Žr. dar: formatted message text; free form message text.* 1/7/87

sub-assembly/
sous-ensemble
komplektúojamoji dalìs
Logistikoje – agregato dalis, susidedanti iš dviejų ar daugiau dalių, kuri gali būti tiekiama ar pakeičiama kaip visuma. *Žr. dar: assembly; component; equipment; part.* 1/10/92

sub-collection centre/
centre secondaire de recueil et d'interprétation nucléaire, biologique et chimique – région d'observation nucléaire, biologique et chimique
surinkìmo ceñtro sudedamóji dalìs
Žr.: nuclear, biological, chemical collection centre. 1/11/68

subkiloton weapon/
arme subkilotonnique
subkilotòninis ùžtaisas
Branduolinis užtaisas, kurio sprogimo galia mažesnė nei vienas tūkstantis tonų. *Žr. dar: kiloton weapon; megaton weapon; nominal weapon.* 1/5/63

submarine action area/
zone d'action de sous-marins
povandenìnių laivų veiksmų rajònas
Jūrų kare – vandenyno rajonas, kuriame tik vienas

ar keli, kai vienas ar keli draugiškų pajėgų povandeniniai laivai gali naudoti ginklus prieš povandeninius laivus tame rajone. *Žr. dar: antisubmarine warfare free area; antisubmarine warfare; waterspace management.* 16/7/96

submarine base/
base de sous-marins
povandenìnių laivų bãzė
Bazė, teikianti logistinę paramą povandeniniams laivams. 1/11/68

submarine exercise area coordinator/
coordonnateur des secteurs d'exercice pour sous-marins
povandenìnių laivų pratýbų rajòno koordinãtorius
Asmuo, turintis įgaliojimus skelbti paskirtus valstybės pratybų rajonus bei plaukiojimo kelius, suderintus su dalyvaujančiomis valstybėmis. 1/11/83

submarine haven/
zone de sécurité de sous-marins
saugùs rajònas povandenìniams laivams
Nustatytas vandenyno rajonas povandeninių laivų operacijoms, apimantis:
1. rajono, flotilės ar tolygaus vado nustatytą povandeninių laivų vietą, kurioje nevykdomi kovos veiksmai;
2. rezervuotą rajoną povandeninių laivų operacijoms ir mokymui ne kovos zonose;
3. besikeičiantį perplaukimo ruožą, nurodytą įspėti apie vieno ar keleto povandeninių laivų tranzitą į priekį, atgal ir į abi puses nuo nustatyto povandeninių laivų kurso, besidriekiantį numatytą jūrmylių skaičių. *Žr. dar: antisubmarine warfare; antisubmarine warfare free area; submarine action area; waterspace management.* 16/7/96

submarine locator acoustic beacon/
balise acoustique de repérage de sous-marins
akùstinis povandenìnio laĩvo buvìmo viẽtos pranešìklis
Povandeninių laivų elektroninis prietaisas, skleidžiantis pasikartojančius garsinius signalus po vandeniu nelaimės atveju. *Žr. dar: beacon.* 1/2/88

submarine movement advisory authority/
autorité consultative pour le mouvements des sous-marins
povandenìnių laivų judė́jimo patariamóji vadovýbė
Vadovybė, kuri seka povandeninių bei kitų laivų, turinčių įvairaus gylio sonarus arba velkamas antenas, judėjimą atsakomybės rajone ir praneša povandeninių laivų operacinėms vadovybėms ir vienetams apie galimus tarpusavio trukdymus. 1/6/84

submarine notice/
avis de mouvement des sous-marins
pranešìmas povandenìniams laivàms
Povandeninių laivų operacinės vadovybės pranešimas povandeniniams laivams, kuriuo perduodamos operacinės ir žygio instrukcijos karo ir taikos metu, įskaitant informaciją apie tranzito ir patruliavimo rajonus. 1/11/83

submarine operating authority/
autorité responsable de la mise en oeuvre des sous-marins
povandenìnių laivų operãcinė vadovýbė
Laivyno vadas, turintis povandeninių laivų operacinio valdymo įgaliojimus. 1/11/83

submarine patrol area/
zone de patrouille de sous-marins
povandenìnių laivų patruliãvimo rajònas
Nuolatinė vieta, nustatyta povandeninių laivų operacijoms, kurioje povandeniniai laivai galėtų veikti netrukdydami vieni kitiems. *Žr. dar: waterspace management; submarine action area; prevention of mutual interference.* 16/7/96

submunition/
sous-munition
antrìniai šáudmenys
Šaudmenys, atsiskiriantys nuo pagrindinio šaudmens. 1/11/85

Subordinate Area Commander/
commandement régional subordonné
pavaldùs rajòno vãdas
NATO vadas, operacijų klausimais pavaldus Sąjunginių vyriausiajam vadui ir atsakingas už jam skirtą geografinį rajoną. *Žr. dar: Major NATO Commander; Major Subordinate Commander; Principal Subordinate Commander.* 1/11/75

subsidiary landing/
débarquement secondaire
papìldomasis išlaipìnimas
Amfibinėse operacijose – išlaipinimas už nustatyto pagrindinių pajėgų išlaipinimo rajono siekiant paremti pagrindinių pajėgų išlaipinimą. 1/7/80

subversion/
subversion
ar̃domoji veiklà
Veiksmai, kurių tikslas – silpninti karinę, ekonominę ar politinę valstybės galią griaunant jos piliečių moralę, lojalumą valdžiai ir pasitikėjimą. *Žr. dar:*

counter – subversion; security. 1/3/81

superimposed/
en superposition
papìldomai

Ugnies planavimo srityje – nurodymas, kad artilerijos vienetas papildomai apšaudytų taikinį ir jo ugnis būtų nutraukta tik vadovybės, valdančios remiamą ugnį, įsakymu. 1/8/74

supernumerary NATO civilian personnel/
personnel civil en surnombre de l'OTAN
NÃTO neetãtinis civìlis personãlas

Tarptautinio civilio personalo nariai, paskirti į atitinkamą etatą ir dėl ligos išleisti atostogų pagal NATO civilį personalą reglamentuojančių taisyklių 45.74 straipsnį, bet tebeturintys NATO civilio personalo statusą. 1/3/77

supervised route/
itinéraire surveillé
kontroliúojamasis kẽlias

Kelias, kuriame yra tam tikras skaičius eismo kontrolės postų, kelių patrulių ar mišri pagalba. Leidimas važiuoti juo reikalingas tik transporto priemonių kolonai arba išskirtinio gabarito ar svorio transportui. *Žr. dar: route.* 1/3/79

supplement/
supplément
papildinỹs

Atskiras leidinys, susijęs su pagrindiniu leidiniu, parengtas siekiant suteikti papildomos informacijos santrauką. Jame gali būti ištraukų iš pagrindinio leidinio. 1/9/69

supplemental programmed interpretation report/
compte rendu supplémentaire d'interpretation
planúotas papìldomas áiškinamasis pranešìmas

Pranešimas (dokumentas), kuris vaizdžiai išaiškina ir pateikia informaciją, kurios nebuvo kituose pranešimuose, apie svarbias gauto uždavinio detales, pvz., taikinius; arba pranešimas, kai reikia papildomos informacijos. 1/9/81

supplementary facilities/
services supplémentaires
papìldomi įrenginiaĩ

Įrenginiai, įrengti tam tikroje vietovėje, kad kompensuotų vietinių įrenginių trūkumą ir teiktų nustatytą minimalią paramą pastiprinančioms pajėgoms. 1/11/94

supplies/
ravitaillement
materiãlinės vertýbės

Visos medžiagos ir daiktai, naudojami karinėms pajėgoms aprūpinti, paremti bei išlaikyti. *Žr. dar: equipment.* 1/11/86

supply point/
point de ravitaillement
aprū́pinimo pùnktas

Vieta, kur materialinės vertybės išduodamos mažais kiekiais. 1/11/68

supplying ship/
bâtiment ravitailleur
aprū́pinimo laĩvas

Papildymo telkimo vienete esantis laivas personalui ar (ir) materialinėms vertybėms perkelti. 1/9/81

support/
appui
paramà

Pajėgų arba jų dalies veiksmas, kuris padeda, apsaugo, papildo ar palaiko pajėgas. *Žr. dar: close support; mutual support.* 1/11/68

supporting arms coordination centre/
centre de coordination des armes d'appui–centre de coordination des feux d'appui
paramõs ugnimì koordinãvimo ceñtras

Žr.: fire support coordination centre. 1/6/64

supporting attack/
attaque d'appui
paramõs atakà

Puolamasis veiksmas kartu su pagrindine ataka siekiant:

1. apgauti priešą;
2. sunaikinti arba nuslopinti priešo pajėgas, galinčias kliudyti pagrindinei atakai;
3. užimti vietovę, iš kurios priešas galėtų kliudyti pagrindinei atakai;
4. priversti priešą per anksti ar ne lemiamoje vietoje įtraukti rezervą. 1/11/83

supporting fire/
tir d'appui
paramõs ugnìs

Paramos vienetų ugnis, paleidžiama siekiant pagelbėti kovojančiam vienetui ar apsaugoti jį. *Žr. dar: close supporting fire; deep supporting fire; direct supporting fire; fire.* 1/11/68

supporting operations/

opérations d'appui
paramõs operãcija
Amfibinėse operacijose, – operacijos, kurias vykdo pajėgos, nepriskirtos amfibinėms vykdymo pajėgoms. Tokios operacijos vykdomos aukštesniojo vado įsakymu paprastai už to rajono, už kurį atsakingas amfibinių vykdymo pajėgų vadas vykdymo metu, ribų. 1/3/82

suppression of enemy air defences/
mise hors de combat des moyens de défense aérienne ennemis
príešo óro gynýbos slopìnimas
Veiksmai, kuriais neutralizuojama, laikinai sumažinama ar sunaikinama priešo oro erdvės gynyba. 18/12/97

surface code/
code de panneaux – code de transmission sol-air
rỹšio kòdas
Žr.: panel code. 1/1/68

surface zero/
point zéro – surface zéro
epiceñtras
Žr.: ground zero. 1/9/81

surface-to-air guided missile/
missile surface-air
raketà "žẽmė-óras"
Nuo žemės į erdvę iššautas valdomasis šaudmuo, naudojamas prieš oro taikinius. *Žr. dar: guided missile.* 1/8/82

surface-to-surface guided missile/
missile surface–surface
raketà "žẽmė-žẽmė"
Sausumoje iššautas valdomasis šaudmuo, naudojamas prieš antžeminius taikinius. *Žr. dar: guided missile.* 1/8/82

surprise dosage attack/
attaque à dose surprise
netikétas chèminis užpuolìmas
Cheminė operacija, kurioje taikiniui skirta tokia dozė, kad būtų padaryta pakankamai nuostolių kareiviams dar prieš jiems užsidedant dujokaukes ar apsisaugant kitais būdais. 1/11/83

surveillance/
surveillance
stebė́jimas
Sistemingas oro erdvės, žemės (vandens) paviršiaus ir povandeninių vietų, žmonių ar daiktų stebėjimas vaizdo, pasiklausymo, elektroninėmis, fotografinėmis ar kitomis priemonėmis. *Žr. dar: air surveillance; battlefield surveillance; countersurveillance; sea surveillance.* 1/4/71

susceptibility/
susceptibilité
imlùmas
Tikslinės auditorijos pasidavimas tam tikroms psichologinių operacijų formoms. 1/12/76

suspension equipment/
système d'emport
pakabìnimo įranga
Visi orlaivio reikmenys: laikikliai, paleidimo įtaisai, stulpai ir panašiai, naudojami vežti, panaudoti ar išmesti orlaivio pakabams. 1/3/81

suspension strop/
raccord d'élingue
pakabìnimo dir̃žas
Austinė juosta ar vielinis trosas tarp sraigtasparnio ir krovinio kilpos. 1/9/69

sustainability/
soutenabilité
išsilaĩkymas
Pajėgų gebėjimas išlaikyti reikiamą kovinės galios lygį tiek laiko, kiek reikia tikslams pasiekti. 1/2/89

sustained attrition minefield/
champ de mines d'attrition entretenu
nuõlat papìldomas mìnų laũkas
Jūrų minų kare – minų laukas, kuris yra papildomas, kad išliktų pavojus priešui, kai vykdomos atoveiksmio priemonės. *Žr. dar: minefield.* 1/11/75

sustained rate of fire/
cadence normale de tir
šáudymo spartà
Šaudymo sparta, kuria galima šaudyti iš ginklo neribotą laiką neperkaitinant jo. 1/8/73

sustaining stocks/
stocks d'entretien
palaĩkomosios ãtsargos
Atsargos paremti operacinių planų vykdymui pasibaigus nustatytam terminui, kurio metu naudojamos bazinės atsargos, iki bus gautas atsargų papildymas besitęsiančioms operacijoms paremti. *Žr. dar: basic stock; stock.* 1/2/88

sweep jamming/
brouillage par balayage
trùkdymas rãdijo bangų̃
Plačiu nustatytu naudojamų dažnių diapazonu nuolat kintančių (didėjančių ar mažėjančių) dažnių

trukdymais siauroje dažnių juostoje. *Žr. dar: jamming.* 1/8/73

sweeper track/
route du chasseur – route du dragueur
trãlerio rúožas
Žr.: hunter track. 1/11/77

swept path/
intercept mécanique
išvalýtasis rúožas
Jūrų minų kare – ruožas, išvalytas mechaniniu būdu, ne giliau kaip tralavimo gylyje. 1/3/77

switch horn/
antenne interrupteur
mìnos jungìklis
Jūrų minos jungiklis, įjungiamas atsikišusio rago pagalba. *Žr. dar: horn.* 1/8/76

sympathetic detonation/
détonation par influence
netiesióginė detonãcija
Užtaiso detonacija, sukelta šalia esančio kito užtaiso sprogimo. 1/12/77

synthetic exercise/
exercice synthétique
treniruõklių pratýbos
Pratybos, kuriose priešo ir (ar) draugiškos pajėgos ir jų judėjimas yra vaizduojami elektroniniu ar kitokiu būdu treniruokliais, radaro ekranuose ar kitomis mokymo priemonėmis. 1/11/83

systems design/
conception de systèmes
sistèminis projektãvimas
Tarpusavyje susijusių metodų, procedūrų ar būdų, sudarančių organizuotą visumą, parengimas. 1/2/74

T

table of organization/
tableau d'effectifs – tableau d'effectifs et de dotation – tableau d'organisation et d'équipement
etãtų tãbelis
Žr.: establishment. 1/3/73

table of organization and equipment/
tableau d'effectifs et de dotation – tableau d'organisation et d'équipement
etãtų ir aprū̃pinimo tãbelis
Žr.: establishment. 1/3/73

taboo frequency/
fréquence taboue
netrùkdomasis dãžnis
Draugiškų pajėgų naudojamas dažnis, kurį yra draudžiama trukdyti, taip pat juo siųsti. 2/5/95

tacan/
tacan
TACAN
Ultraaukštųjų dažnių diapazono elektroninė oro navigacijos sistema, leidžianti orlaiviui nustatyti azimutą ir įžambinį nuotolį iki pasirinktos antžeminės stoties. Šis terminas yra sudarytas iš pirmųjų *"TACtical Air Navigation"* raidžių. 1/2/74

tachometric or synchronous sights/
viseur tachymétrique ou synchrone
tachomètriniai ar sinchròniniai taikìkliai
Žr.: bomb sighting systems. 1/11/75

tactical aeromedical evacuation/
évacuation sanitaire aérienne tactique
tãktinė ligónių evakuãcija órlaiviais
Evakuacijos fazė, kurios metu pacientai paruošiami vežti orlaiviais iš karo zonos į vietas už karo zonos ir susisiekimo zonos tarpines vietas. *Kitaip*: *intra theatre aeromedical evacuation. Žr.: strategic aeromedical evacuation.* 9/7/97

tactical air control centre/
centre de contrôle aérien tactique
tãktinis skrỹdžių valdymo ceñtras
Pagrindinis oro operacijų centras ant žemės ar laive, iš kurio visi orlaiviai yra valdomi ir įspėjami taktinių operacijų metu. *Žr.: air control.* 1/11/68

tactical air control party/
élément de contrôle aérienе tactique
tãktinė skrỹdžių valdymo grùpė

Taktinės skrydžių valdymo sistemos operacinis komponentas oro ryšiui sausumos pajėgoms teikti ir orlaiviams valdyti. 1/8/82

tactical air control system/
système de contrôle aérien tactique
tãktinė skrỹdžių valdymo sistemà
Struktūra ir įrengimai, kurių reikia planuojant ir valdant taktines oro operacijas bei koordinuojant jas su kitomis kariuomenės rūšimis. Sistema susideda iš valdymo žinybų bei ryšių elektronikos įrenginių, kurie sudaro galimybę centralizuotai valdyti ir atskirai spręsti uždavinius. 1/12/74

tactical air controller/
contrôleur aérien tactique
tãktinis skrỹdžių vadõvas
Karininkas, vadovaujantis visoms taktinio skrydžių valdymo centro operacijoms. Jis atsakingas taktiniam oro pajėgų vadui už visų orlaivių valdymą ir išankstinio įspėjimo priemones jo atsakomybės rajone. *Žr.: air control; air controller.* 1/11/68

tactical air doctrine/
doctrine tactique aérienne
tãktinė óro pajėgũ doktrinà
Pagrindiniai principai, kuriais vadovaujamasi panaudojant oro pajėgas taktinėse oro operacijose siekiant nustatytų tikslų. 1/11/80

tactical air force/
force aérienne tactique
tãktinės óro pãjėgos
Oro pajėgos, turinčios vykdyti taktines oro operacijas koordinuojant jas su sausumos ir jūrų pajėgomis. 1/11/68

tactical air operation/
manoeuvre aérienne tactique
tãktinė óro operãcija
Su sausumos ir jūrų pajėgų veiksmais suderintas oro pajėgų panaudojimas siekiant:
1. įgyti ir išlaikyti pranašumą ore;
2. neleisti judėti priešo pajėgoms į (per) kovos rajoną, taip pat joms ir jų paramos bazėms susekti ir sunaikinti;
3. padėti įgyvendinti sausumos ar jūrų pajėgų tikslus bendrose ir jungtinėse operacijose. 1/3/82

tactical air support/
appui aérien tactique
tãktinė aviãcijos paramà
Suderintos su sausumos ir jūrų pajėgomis oro pajėgų operacijos, kuriomis tiesiogiai padedama sausumos ar laivyno operacijoms. *Žr.: air support.* 1/7/83

tactical air transport operations/
opérations de transport aérien tactique
tãktinės óro transpòrto operãcijos
Keleivių ir krovinių transportavimas kovos veiksmų rajone šiais būdais:
1. desanto operacijomis; parašiutininkų atakomis; sraigtasparnių atakomis ir išlaipinimu iš orlaivių;
2. logistinės paramos oro operacijomis;
3. vykdant specialius uždavinius;
4. ligonių evakavimu orlaiviais. 1/11/68

tactical call sign/
indicatif d'appel tactique
tãktinis šaukinỹs
Šaukinys, kuris nurodo taktinį vienetą arba taktinį ryšių punktą. *Žr.: call sign.* 1/11/68

tactical command/
commandement tactique
tãktinis vadovãvimas
Vadui duoti įgaliojimai skirti pavaldžioms pajėgoms užduotis aukštesniosios vadovybės skirtam uždaviniui įvykdyti. 1/9/74

tactical concept/
concept tactique
tãktinė koncèpcija
Pareiškimas, apibrėžiantis ir duodantis bendrą pagrindą taktinei doktrinai plėtoti. 1/8/76

tactical control/
contrôle tactique
tãktinis valdymas
Detalizuoti ir paprastai vietiniai nurodymai bei judėjimo ar manevro valdymas, reikalingi uždaviniui ar užduočiai įvykdyti. 1/11/80

tactical intelligence/
renseignement tactique
tãktinės žvalgỹbos informãcija
Informacija, kurios reikia planuojant ir vykdant taktines operacijas. *Žr.: combat intelligence; strategic intelligence*. 1/3/81

tactical level of war/
niveau tactique de la guerre
tãktinis kãro lygmuõ
Karo lygmuo, kuriuo mūšiai yra planuojami ir vykdomi taktinių vienetų ir formuočių tikslams pasiekti. 1/7/94

tactical loading/
chargement par unité constituée – chargement tactique
tãktinis pakrovìmas
Žr.: unit loading. 1/11/68

tactical locality/
zone d'intérêt tactique
tãktinė vietóvė
Vietovė, kuri dėl savo padėties ar bruožų turi taktinę reikšmę tam tikromis esamomis sąlygomis ir tam tikru laiku. 1/11/68

tactical minefield/
champ de mines de manoeuvre-champ de mines tactique
tãktinis mìnų laũkas
Minų laukas, kuris yra kliūčių plano dalis, įrengtas tam, kad būtų trukdomas, išsklaidomas arba nutraukiamas priešo judėjimas į priekį. *Žr.: minefield*. 1/7/80

tactical mining/
mouillage tactique de mines
tãktinis minãvimas
Minų išdėstymas, siekiant padaryti įtaką tam tikrai operacijai ar pasipriešinti žinomam ar spėjamam taktiniam priešo tikslui. Tokiam minavimui būdingas ribotas minų lauko veiksmingumo laikas. 1/12/76

tactical range/
champ de tir tactique
tãktinė šaudyklà
Šaudykla, kurioje naudojami tikroviški taikiniai ir leidžiama tam tikra manevravimo laisvė. 1/3/82

tactical reserve/
réserves tactiques
tãktinis rezèrvas
Pajėgų dalis, kurią vadas laiko kaip manevro pajėgas, kad galėtų daryti įtaką būsimiems veiksmams. 1/7/80

tactical security/
sûreté
tãktinė saugà
Operacijose – priemonės, būtinos, kad priešui nepatektų informacija, kad būtų užtikrinta pajėgų veiksmų laisvė ir tai, kad jos bus įspėtos apie netikėtą susidūrimą su priešu (jo ataką) ar nuo jo apsaugotos. *Žr.: physical security; protective security; security.* 1/11/91

tactical sub-concept/
sous-concept tactique
tãktinės koncèpcijos dalìs
Formuluotė, nustatanti taktinės koncepcijos konkrečią karinių galimybių sritį, duodanti bendrą pamatą technikos ir ginklų sistemoms bei taktinėms doktrinoms plėtoti. 1/1/83

tactical track/
piste tactique
tãktinė trasà
Judančio objekto vaizdavimas pagal jo kryptį, greitį ir bendrą charakteristiką. Ši informacija surenkama iš įvairių šaltinių. 9/1/96

tactical transport aircraft/
aéronef de transport tactique
tãktinis transpòrto órlaivis
Orlaivis gabenti personalui ir (ar) kroviniams nedideliu arba vidutiniu atstumu. *Žr.: transport aircraft.* 1/9/69

tactical warning/
alerte tactique
tãktinis įspėjìmas
Pranešimas, kad priešas gali pulti artimiausiu laiku. Šis įspėjimas galioja visą laiką, nuo galimo puolimo požymių iki tol, kol tas taikinys yra puolamas. *Žr.: strategic warning.* 1/2/74

tail hook/
crosse d'aéronef – crosse d'appontage – crosse d'arrêt – crosse d'arrêt d'aéronef
užpakalìnis kablỹs
Žr.: aircraft arresting nook. 1/7/94

tan alt/
tangente h
ryškùmas
Žr.: shadow factor. 1/12/74

target/
objectif
taikinỹs
1. Geografinis rajonas, bazė ar vienetai, kuriuos planuojama užimti, neutralizuoti ar sunaikinti. *Žr.: objective area.*
2. Žvalgyboje – valstybė, rajonas, bazė, žinyba ar asmuo, prieš kuriuos (kurį) yra nukreipta žvalgybos veikla.
3. Artilerijoje – nustatytas ir pažymėtas rajonas apšaudyti ateityje.
4. Artilerijos ir laivyno paramoje ugnimi – terminas, reiškiantis, kad į taikinį buvo pataikyta. 9/7/97

target acquisition/
acquisition d'objectif
táikinio nustãtymas
Taikinio aptikimas, atpažinimas ir vietos nustatymas, kad būtų galima efektyviai panaudoti ginklus. *Žr.: target analys.* 1/9/71

target allocation/
affection d'objectifs
taikiniũ paskìrstymas

Oro erdvės gynyboje – konkretaus taikinio ar rajono paskyrimas specialiam raketų "žemė-oras" daliniui ar perėmimo orlaiviams. 1/9/74

target analysis/
analyse d'objectifs
taikiniŭ anãlizė
Galimų taikinių įvertinimas, nustatant jų karinę reikšmę, puolimo pirmenybę ir ginkluotę, kurios reikia, kad būtų padaryti norimi nuostoliai ar žala. *Žr.: target acquisition.* 1/5/65

target approach point/
point d'orientation (air)
priartė́jimo priẽ táikinio tãškas
Oro transporto operacijose – kontrolinis navigacijos taškas, virš kurio atliekamas galutinis posūkis į metimo (nusileidimo) zoną. *Žr.: target acquisition.* 1/6/66

target area survey base/
base topographique d'une zone d'objectifs
taikiniŭ zònos nustãtymo pãgrindas
Atskaitos linija taikinių ar kitų taškų vietai nustatyti, naudojant dviejų stebėjimo stočių, esančių priešinguose jos galuose, rezultatus. 1/11/68

target audience/
audience-cibie
tikslìnė auditòrija
Individas arba grupė asmenų, kuriems daromas poveikis psichologinėmis operacijomis. 1/1/73

target complex/
complexe d'objectifs
taikiniŭ komplèksas
Geografiškai integruota sujungtų taikinių santalkų serija. *Žr.: target concentration.* 1/11/68

target concentration/
concentration d'objectifs
taikiniŭ sántalka
Geografiškai artimų taikinių grupė. *Žr.: target complex.* 1/2/74

target date/
date d'exécution
výkdymo datà
Data, kai norima, kad veiksmai būtų pradėti ar baigti. 1/11/68

target description/
description de l'objectif
táikinių apibũdinimas
Žr.: description of target. 1/11/75

target discrimination/
discrimination des objectifs
taikiniŭ atskyrìmas
Sekimo ar valdymo sistemos geba atpažinti ar pulti vieną iš daugelio taikinių. 1/9/69

target dossier/
dossier d'objectifs
taikiniŭ informãcijos rinkinỹs
Žvalgybinės informacijos apie taikinius tam tikrame geografiniame rajone rinkinys. 1/11/68

target folder/
carnet d'objectifs – dossier d'objectifs
taikiniŭ ãplankas
Aplankas, kuriame yra taikinio žvalgybinė informacija ir kita susijusi medžiaga, reikalinga planavimui ir veiksmams vykdyti prieš konkretų taikinį. 1/11/68

target grid/
grille d'objectif
taikiniŭ tinklẽlis
Priemonė stebėtojo nustatytoms taikinių vietoms ir ugnies koregavimui konvertuoti atsižvelgiant į stebėjimo liniją, taikinių vietas ir pataisas pabūklo – taikinio linijos atžvilgiu. 1/5/63

target illustration print/
photographie d'objectif
táikinio núotrauka
Vietovės nuotrauka arba padidinta nuotraukos dalis, kurioje geriausiai matyti karinės bazės arba smulkaus taikinio vaizdas. 1/9/69

target information sheet/
fiche de renseignements sur l'objectif
táikinio duomenų lãpas
Trumpas taikinio apibūdinimas, užbaigiantis "taikinio duomenų aprašymą". Jis apima technines ir fizines jo charakteristikas, tikslias vietovės detales, išdėstymą, svarbą ir galimas kliūtis žemai skrendantiems orlaiviams. 1/6/64

target intelligence/
renseignement sur l'objectif
táikinio žvalgýbos informãcija
Informacija, kuri parodo ir nustato taikinio sudedamąsias dalis ar taikinių kompleksą ir jo pažeidžiamumą bei svarbą. *Žr. dar: intelligence.* 1/5/63

target list/
liste d'objectifs – répertoire des objectifs
taikiniŭ sąrašas
Informavimo ir planavimo paramos ugnimi tikslais sudaromas kiekvienam ešelonui patvirtintų ar nu-

matomų taikinių sąrašas. *Kitaip*: *list of targets.* 1/7/80

target number/
numéro de référence de l'objectif
táikinio nùmeris
Ugnies valdymo vieneto duotas taikinio numeris. 1/1/63

target of opportunity/
objectif inopiné
atsitiktìnis taikinỹs
Taikinys, kuris pasirodo mūšio metu ir kuris gali būti pasiektas sausumos, laivyno ar aviacijos ugnimi, prieš kurį ugnis anksčiau nebuvo numatyta. *Kitaip*: *opportunity target.* 1/1/68

target overlay/
calque d'objectifs
taikinių skaidrẽ
Permatomas lapas, kuris uždėtas ant jūrlapio, žemėlapio, brėžinio ar kito vaizdo parodo taikinių vietas ir paskirtį. Taikinių skaidrėje taip pat gali būti nurodyti manevruojančių vienetų ribos, objektai ir draugiškų pajėgų priešakinis išdėstymas. 1/8/73

target range/
polygone – stand de tir
šaudyklà (poligònas)
Žr.: range. 1/8/82

target signature/
signature d'un objectif
táikinio ypatýbės
1. Taikinio charakteristikos, kurias parodo sekimo ir atpažinimo įranga.
2. Jūrų minų kovose – ekrane matomi pasikeitimai, praplaukus laivui ar po minų tralavimo. 1/6/78

target status board/
tableau de situation d'objectifs
taikinių lentà
Lenta, kurioje duomenis pildo jungtinių operacijų centro oro žvalgybos padalinys. Joje nurodomi taikinių sąrašai, vietovės, prioritetai ir veiksmų padariniai. Be to, joje gali būti nurodyta naudotina karinė įranga ir sprogstamieji užtaisai. 1/11/68

target system/
système d'objectif
taikinių sistemà
Visi tam tikro geografinio rajono funkciškai susiję taikiniai. 1/11/68

targeting/
choix des objectifs et des moyens de traitement
taikinių parinkimas
Atranka taikinių ir atitinkamų priemonių jiems kauti parinkimas atsižvelgiant į operacinius poreikius ir galimybes. 1/10/84

task force/
force opérationnelle
výkdymo pãjėgos
1. Laikinai sudaryti vienetai, vadovaujami vieno vado, konkrečiai operacijai ar uždaviniui įvykdyti.
2. Pusiau nuolatiniai vienetai, vadovaujami vieno vado, sudaryti atlikti tęsiamą konkrečią užduotį.
3. Sudedamoji flotilės dalis, suformuota flotilės vado ar aukštesnės vadovybės tam tikrai užduočiai atlikti. *Žr. dar: force(s).* 1/11/68

tasking/
attribution des missions
užduočių skyrìmas
Užduočių pavertimas įsakymais ir jų perdavimas atitinkamiems vienetams. Kiekviename įsakyme paprastai būna pakankamai detalūs nurodymai, įgalinantys vykdantį vienetą sėkmingai atlikti uždavinį. 1/10/78

taxiway/
voie de circulation
riedėjimo tãkas
Specialiai paruoštas ar skirtas aerodromo takas orlaiviams riedėti. 1/11/68

technical analysis/
analyse technique
tèchninis nagrinėjimas
Vaizdų aiškinimo srityje – tikslus vaizdų ar nuotraukų (oro ar kosminių) detalių aprašymas. 1/3/82

technical intelligence/
renseignement technique
tèchninė žvalgýba
Žvalgyba, kurios tikslas – sekti užsienio technikos pažangą, medžiagų kūrimą ir jų operacines galimybes, kurios gali būti pritaikytos kariniams tikslams. *Žr.: intelligence.* 1/8/79

technical material/
matériel technique
tèchniniai šaltìniai (dúomenys)
1. Žvalgyboje – technika, materialinės vertybės, sistemos ir procedūros, naujovės ir operacinės veiklos galimybės, iš kurių galima gauti žvalgybinės informacijos.
2. Radiotechninėje žvalgyboje – kriptografijos, ryšių sistemų, procedūrų ir metodų, signalų charakteristikos, įrangos bei procedūrų duomenys. 25/9/98

technical specification/
spécification technique
tèchninė specifikãcija
Nuodugnus techninių reikalavimų aprašymas, sudarantis pagrindą projektuoti ir gaminti gaminį, kurio ypatybės apibūdintos operacinėmis charakteristikomis. *Žr.: operational characteristics.* 1/11/68

telebrief/
transmetteur d'ordres
tiesióginis telefòno ryšỹs
Skrydžių vadovo ir pilotų orlaiviuose ant žemės tiesioginis telefono ryšys. 18/12/97

telecommunication/
télécommunication
telekomunikãcija
Ženklų, signalų, rašytinių tekstų bei garsų arba kitokio pobūdžio informacijos perdavimas, siuntimas, priėmimas laidinėmis, radijo, optinėmis ar kitokiomis elektromagnetinėmis sistemomis. 1/9/69

teleconference/
téléconférence
telekonferẽncija
Asmenų, esančių toli vienas nuo kito, bet sujungtų telekomunikacijų sistema, pokalbis. 1/11/68

temporarily filled military post/
poste militaire temporaire
laikinaĩ ùžimtas karìnis etãtas
Konkrečiai valstybei nepaskirtas etatas, kurį tam tikra valstybė sutiko užimti vienai kadencijai. 1/8/76

temporary cemetery/
cimetière temporaire
laĩkinos kãpinės
Kapinės, kurių paskirtis yra:
1. pradinis palaikų laidojimas, jei sąlygos leidžia; ar
2. palaikų, ekshumuotų iš skubaus laidojimo vietų, perlaidojimas. 1/6/59

temporary civilian personnel/
personnel civil temporaire
laĩkinas civìlinis personãlas
Civiliai, kurie priimti pakeisti laikinai nesančius štabo darbuotojus ar atlikti užduotis, kurioms laikinai trūksta nacionalinio ar tarptautinio personalo. 1/11/75

terminal control area/
zone de contrôle terminale
prieigų kontròlės zonà
Kontrolės zona, paprastai nustatoma ten, kur susikerta Oro eismo tarnybos maršrutai arti vieno ar kelių aerodromų. *Žr.: airway; controlled airspace; control area; control zone.* 1/1/73

terminal guidance/
guidage de fin de trajectoire
galutìnis rakètos skrỹdžio valdymas
Raketos valdymas nuo skrydžio vidurinio etapo iki jos priartėjimo prie taikinio. 1/1/73

terminal velocity/
1. vitesse limite; 2. vitesse terminale
1. ribìnis greĩtis 2. galutìnis greĩtis
1. Hipotetinis maksimalus objekto pasiekiamas greitis konkrečioje skrydžio trajektorijoje atitinkamomis svorio ir traukos sąlygomis skriejant neribotą nuotolį nustatyto tankio oru.
2. Išliekantis šaudmens greitis jo žemėjančios trajektorijos taške, ginklo vamzdžio žiočių lygyje. 1/11/68

terrain analysis/
analyse du terrain
vietóvės įvértinimas
Geografinės informacijos apie gamtinius ir dirbtinius vietovės bruožus rinkimas, nagrinėjimas, įvertinimas ir jų poveikio karinei operacijai numatymas. 1/11/90

terrain avoidance system/
fonction "évitement du sol"
vietóvės kliūčių išvengìmo sistemà
Sistema, kuri parodo pilotui ar navigatoriui žemės ar kliūčių, kurios iškyla virš orlaivio horizontaliosios ar jai lygiagrečios plokštumos, padėtį, kad pilotas, manevruodamas galėtų jų išvengti. 1/2/74

terrain clearance indicator/
altimètre absolu – indicateur de hauteur de dégagement
vietóvės prõšvaisos indikãtorius
Žr.: absolute altimeter. 1/12/93

terrain clearance system/
fonction "découpe"
vietóvės kliūčių išvengìmo sistemà
Sistema, kuri pateikia pilotui ar autopilotui aukštėjimo ar smigimo (nėrimo) signalus taip, kad lėktuvas galėtų išlaikyti nustatytą aukštį virš lygaus žemės paviršiaus ir išvengtų kalvotų viršūnių nustatytu aukščiu vertikalioje plotmėje skrydžio kryptimi. Ši sistema skiriasi nuo paviršiaus sekimo (prisitaikymo prie reljefo) tuo, kad lėktuvui nereikia nusileisti į slėnį ir sekti paviršiaus reljefą. 1/1/73

terrain flight/
vol tactique
paviršìnis skrỹdis

Skrydis arti žemės, kurio metu orlaivio greitis ir aukštis yra pritaikyti prie vietovės reljefo ir prie dangos siekiant, kad priešas nepastebėtų ir neapšaudytų. 1/6/84

terrain following system/
fonction "suivi du terrain"
vietóvės reljèfo sekìmo sistemà

Sistema, kuri orlaivio pilotui ar autopilotui pateikia kilimo ar pikiravimo signalus taip, kad orlaivis galėtų kaip galima tiksliau išlaikyti pasirinktą aukštį virš žemės reljefo vertikaliojoje skrydžio vektoriaus plokštumoje. 1/2/74

terrorism/
terrorisme
terorìzmas

Neteisėtas ar grasinimo tikslais jėgos ar smurto vartojimas prieš asmenis ar nuosavybę mėginant priversti ar įbauginti vyriausybes ar visuomenę ir pasiekti politinius, religinius ar ideologinius tikslus. 1/9/89

test depth/
immersion d'épreuve
bañdymų gỹlis

Gylis, kuriame povandeninis laivas yra bandomas tiesioginiu ar imitaciniu panirimu. 1/9/81

theatre operational stocks/
stocks opérationnels du théâtre
kãro teãtro operãcinės ãtsargos

Atsargos, paprastai laikomos karo veiksmų teatre to teatro pajėgoms paremti. *Žr.: operational stocks; stocks; war reserves.* 1/8/73

thermal exposure/
effet thermique
šilumõs impùlsas

Visas šiluminės spinduliuotės kiekis, veikiantis tam tikrą paviršių sprogimo metu; išreiškiamas kalorijomis kvadratiniam centimetrui ir (ar) megadžauliais kvadratiniam metrui. 1/8/79

thermal imagery/
imagerie thermique
šilumìniai (tèrminiai) vaizdaĩ

Vaizdai, sudaryti fiksuojant stebimų objektų spinduliuojamą ar atspindimą šiluminę energiją. 1/7/83

thermal radiation/
rayonnement thermique
šilumìnė spinduliuõtė

Šiluma ir šviesa, sukelta branduolinio užtaiso sprogimo. 1/5/63

thermal shadow/
ombre thermique
tèrminis šešélis

Skirtumai tarp infraraudonojo šviesos spektro atspalvių, gaunamų vaizdų skleisties linijomis. Tų skirtumų priežastis – šilumos gradientas, kuris išlieka kaip objekto, kuris buvo patrauktas šalin, šešėlis. 1/12/76

thermal X-rays/
rayonnement thermique (rayon X)
šilumìniai reñtgeno spinduliaĩ

Elektromagnetinis spinduliavimas, dažniausiai žemo spinduliavimo rentgeno spindulių spektro, kurį dėl susidariusios labai aukštos temperatūros skleidžia griuvėsiai po branduolinio užtaiso sprogimo. 1/9/81

thermonuclear/
thermonucléaire
termobranduolìnis

Būdvardis, vartojamas nusakant procesą ar procesus, kurių metu labai aukšta temperatūra sukeliamas lengvų atomų branduolių jungimasis ir išsiskiria energija. 1/11/68

thermonuclear weapon/
arme thermonucléaire
termobranduolìnis giñklas

Ginklas, kuriame yra naudojama labai aukšta temperatūra lengviems branduoliams, pvz., vandenilio izotopų (t.y., deuterio ir tričio), sujungti kartu išskiriant energiją. Reikiama aukšta temperatūra gaunama skylant atomo branduoliams. 1/11/68

threat-oriented munitions/
stocks de munitions proportionnels à la menace
šáudmenys, numatýti pavõjui

Šaudmenų kiekio planavimo srityje – neutralizuoti nustatytai ribotai grėsmei numatytų atsargų šaudmenų kiekis ar jų poreikis, apskaičiuojamas pagal sutartą matematinį modelį. *Žr.: level-of-effort munitions.* 1/12/76

threshold/
seuil
sleñkstis

Orlaivių kilimo ir tūpimo tako pradžios dalis, tinkama tūpti. 1/12/76

tie down/
arrimage
pritvìrtinimas

Krovinio pritvirtinimas prie transporto priemonės virvėmis, kabeliais ar kitokiais būdais taip, kad kro-

vinys negalėtų judėti transportavimo metu. Taip pat šis terminas vartojamas medžiagų kroviniui pritvirtinti reikšme. *Kitaip*: *lashing.* 1/12/74

tie down diagram/
schéma d'arrimage
pritvìrtinimo schemà
Brėžinys, nurodantis tam tikro krovinio pritvirtinimo tam tikroje transporto priemonėje būdą. 1/9/69

tie down point/
point d'arrimage
pritvìrtinimo tãškas
Transporto priemonės taškai, prie kurių tvirtinamas krovinys. *Kitaip: lashing point.* 1/11/68

tie down point pattern/
plan de soute
pritvìrtinimo taškų schemà
Pavyzdys, rodantis transporto priemonės pritvirtinimo taškų išsidėstymą. 1/11/68

tilt angle/
angle d'inclinaison
pósvyrio kam̃pas
Kampas tarp fotoaparato optinės ašies ir vertikalės fotografavimo momentu. *Žr.: angle of depression; roll.* 1/3/79

time fuse/
fusée à temps
laĩko sprogdìklis
Sprogdiklis su elementu reguliuoti laiko intervalui, po kurio sprogdiklis suveikia. *Žr.: fuse.* 1/11/68

time of flight/
durée de trajet
lėkìmo laĩkas
Artilerijoje ar laivyno paramoje ugnimi – laikas sekundėmis nuo momento, kai yra iššaunama ar paleidžiama iš ginklo ar sistemos, iki to laiko, kai sviedinys (raketa) smogia ar sprogsta. 1/8/76

time on target/
heure sur l'objectif
táikinio puolìmo laĩkas
1. Laikas, kada orlaiviams nurodyta pulti ar fotografuoti taikinį.
2. Kitose srityse, išskyrus oro pajėgų operacijas, laikas, kai pirmas pabūklų šūvis pasiekia taikinius.
3. Suderintosiose jūrų pajėgų operacijose – pirmo sviedinio sprogimo nurodyto taikinio zonoje laikas. 1/7/87

time slot/
créneau de temps
laikótarpis
Laiko tarpas, kurio metu tam tikra veikla vykdoma vadovaujantis statutais. 1/3/82

titling strip/
donnée de marquage – donnée de titrage
tìtras
Pagal statutus pridedama teigiama ar neigiama informacija kaip papildomų duomenų nuoroda. 1/5/63

TNT equivalent/
équivalence TNT
TNT ekvivaleñtas
Energijos kiekis, išsiskiriantis sprogus branduoliniam užtaisui ar tam tikram kiekiui medžiagos, skaičiuojant TNT (trinitrotoluolo) kiekiu, kuris išskirtų tiek pat energijos sprogimo metu. 1/5/63

tone/
ton
tònas
Kiekvienas vaizdo atspalvis – nuo juodo iki balto. 1/2/74

tonedown/
atténuation
tòno susilpninimas
Žr.: attenuation. 1/11/91

topographic base/
base topogragphique
topogrãfinis pãgrindas
Žr.: chart base. 1/8/70

torpedo defence net/
filte pare-torpille
apsaugìnis tiñklas nuõ torpèdų
Tinklas, naudojamas vidiniam uostui, atskiriems laivams, stovintiems inkaravietėje ar plaukiantiems, apsaugoti nuo torpedų, iššautų iš jūros. 1/5/63

total dosage attack/
attaque à dose totale
puolimas visà dozè
Cheminė operacija, kuriai nenustatytos toksinio poveikio ribos. 1/11/85

total pressure/
pression totale
pilnutìnis slė̃gis
Dinaminio ir statinio slėgių suma. 1/8/79

touchdown/
posé
nutūpìmo tãškas

Sąlytis ar sąlyčio momentas, kai orlaivis arba erdvėlaivis pasiekia (žemės) paviršių. 1/1/73

touchdown zone/
zone de posé
nutūpìmo tãško zonà

1. Nekintamos sparnų geometrijos orlaiviams – 3000 pėdų ar 1000 metrų tako pradedant nuo slenksčio.
2. Kintamos sparnų geometrijos ir vektorinės traukos orlaiviams, sraigtasparniams reikia tūpimo aikštelės ar tūpimo tako dalies, naudojama tūpti. 1/8/76

track/
1. axe de passage; 2. trace; 3. chenille; 4. route; 5. chemin de guidage
1. trasà 2. pėdsakas 3. vikšraĩ 4. maršrùtas, kẽlias 5. kreipiamàsis bẽgis

1. Aerofotožvalgyboje – nustatyta žemės paviršiaus trasa, virš kurios orlaivis skrenda, vykdydamas uždavinį.
2. Ženklas, padarytas žemės paviršiuje tam tikroje vietoje praėjusio žmogaus ar buvusio objekto.
3. Viena ar dvi vikšrų juostos, kuriomis važiuoja vikšrinės ar pusiau vikšrinės transporto priemonės.
4. Erdvėlaivio, orlaivio ar laivo judėjimo kelio projekcija žemės paviršiuje, kurio kryptis ir vieta kiekviename taške yra išreikšta laipsniais skaičiuojant nuo šiaurės (tikrosios, magnetinės ar koordinačių tinklelio).
5. Metalinė dalis, sudaranti kelią judančiam objektui. 18/2/98

track (to)/
1. suivre; 2. acquérir; 3. poursuivre
1. paródyti ar užrašýti; 2. užfiksúoti; 3. sèkti táikinį

1. Parodyti ar užfiksuoti judančio objekto padėtį.
2. Užfiksuoti spinduliavimo šaltinį ir pagal jį nusitaikyti.
3. Visą laiką kreipti ginklus tiksliai į taikinį arba nutaikyti į judantį taikinį sekančią priemonę. 18/2/98

track handover/
transfert de piste
trãsų pérdavimas

Informacijos apie trasas, taip pat atsakomybės už jų tolesnį sekimą perdavimas vieno oro erdvės stebėjimo operatoriaus kitam, orlaiviams kertant jų atsakomybės zonų ribą. 1/9/74

track production/
production des pistes
trãsų sudãrymas

Stebėjimo vieneto funkcija aktyvias ir pasyvias radaro įvestis paversti suprantamais pranešimais apie pozicijas, nustatant ankstesnes pozicijas, tapatybę, aukštį, pajėgų sudėtį ir kryptį. 1/12/74

track production area/
zone de production des pistes
trãsų sudãrymo zonà

Oro erdvės zona, kurioje nustatytas oro erdvės stebėjimo padalinys yra atsakingas už trasų sudarymą. 1/8/73

track symbology/
symboles de piste
trãsų simboliai

Simboliai, naudojami trasoms parodyti informacijos ekrane ar kitoje informacijos įrangoje. 1/8/73

track telling/
transfert de pistes
trãsų pérdavimas

Oro erdvės stebėjimo ir taktinių duomenų perdavimas vadovavimo ir valdymo sistemoms arba vienetams. Šis perdavimas gali būti toks:
1. Perdavimas iš aukštesnio lygmens – informacijos perdavimas iš aukštesnio vieneto žemesniam.
2. Perdavimas tuo pačiu lygmeniu – informacijos perdavimas tokio pat operacinio lygmens vienetams.
3. Perdavimo aukštyn – informacijos perdavimas aukštesnio lygmens vienetams.
4. Iš dalies sutampantis perdavimas – duomenų, susektų gretimo vieneto atsakomybės zonoje, perdavimas šiam vienetui.
5. Tarpinis perdavimas – informacijos perdavimas per trečią vienetą. Šis perdavimo būdas yra įprastas automatizuotajam perdavimui tarp žemesnio lygmens ryšių.
6. Žymė radaro duomenų apdorojimo aparatūros indikatoriuje. 1/12/74

tracking/
poursuite
sekìmas

Tikslios taikinių pozicijos nustatymas radiolokaciniais, optiniais ar kitokiais būdais. 1/1/73

traffic control police/
police de la circulation
keliũ polìcija

Kariuomenės vado ir (ar) valstybės vadovybės įgalioti asmenys reguliuoti judėjimą, užkirsti kelią kelių eismo pažeidimams ir (ar) apie juos pranešti. 1/11/68

traffic density/
densité du traffic
transpòrto tankùmas

Vidutinis transporto priemonių, važiuojančių vie-

nos mylios ar vieno kilometro kelio ruožu, skaičius. 1/11/68

traffic flow/
débit d'itinéraire
transpòrto sraũtas
Bendras transporto priemonių, pravažiuojančių pro nurodytą tašką nurodytu laiku, srautas. Jis reiškiamas transporto priemonių, pravažiavusių per valandą, skaičiumi. 1/9/69

trafficability/
aptitude à la circulation
pravažùmas
Vietovės galimybė praleisti transporto srautą. Jis reiškia per šią vietovę galimo nuolatinio kokių nors visokių rūšių transporto priemonių judėjimo mastą. 1/4/71

trail/
traînée de bombardement
bòmbų tãkas
Būdas, kuriuo išsidėsto bombos paskui orlaivį, iš kurio jos buvo paleistos, kai orlaivis, išmetęs bombą, nekeičia greičio. 1/11/75

trail formation/
formation en ligne
vorà
Rikiuotė, kurioje visi orlaiviai skrenda vienas paskui kitą. *Kitaip*: *line astern. Žr. dar: column formation; transport stream.* 1/11/77

trailer aircraft/
avion suiveur
sẽkantysis órlaivis
Lėktuvas, kuris seka ir visą laiką stebi nurodytą skriejantį objektą. *Kitaip: shadow. Žr. dar: shadower*. 1/2/74

train path/
marche
traukinių paskìrstymo vietà
Geležinkelių terminologijoje – laikas galimam traukinio judėjimui nustatytu maršrutu. Pagal visų traukinių judėjimo grafikus sudaromas judėjimo tvarkaraštis. 1/3/81

trans-shipment point/
point de transbordement
kroviniũ pérkrovimo pùnktas
Vieta, kurioje kroviniai perkraunami iš vienų transporto priemonių į kitas. 1/12/77

transfer loader/
chariot de transbordement
krautùvas
Ratinė ar vikšrinė transporto priemonė su reguliuojama platforma, naudojama kroviniams pakrauti į laivus, orlaivius ar kitas susisiekimo priemones ar iškrauti iš jų. 1/11/68

transfer of authority/
transfert d'autorité
įgaliójimų pérdavimas
NATO narės ar NATO vadovybės perduotas operacinis vadovavimas ar valdymas pavaldžiai NATO vadovybei. 9/1/96

transient/
isolé – maintenu en attente
pérkeliamas karỹs
Asmuo, laukiantis įsakymo, transporto, maisto karinėje bazėje ar stovykloje, kurioje jis netarnauja ir kuriai nepriskirtas. *Kitaip*: *draftee; holdee.* 1/3/79

transit bearing/
relèvement en transit
pérėjimo kryptìs
Kryptis, nustatoma fiksuojant laiką, kai dviejų objektų ant žemės paviršiaus santykinė kryptis yra ta pati. 1/8/76

transit route/
route du large
pérėjimo kẽlias
Jūrų kelias, paprastai jungiantis pakrančių jūrų kelius. 1/11/75

transition altitude/
altitude de transition
pérėjimo absoliutùsis aũkštis
Absoliutusis aukštis, kuriame ar žemiau kurio lėktuvo vertikali padėtis yra kontroliuojama pagal absoliutųjį aukštį. *Žr.: altitude; transition level.* 1/3/82

transition layer/
couche de transition
pérėjimo slúoksnis
Erdvė tarp perėjimo aukščio ir perėjimo lygio. 1/1/73

transition level/
niveau de transition
pérėjimo lỹgis
Žemiausias galimas skrydžio lygis virš perėjimo absoliučiojo aukščio. *Žr.: altitude; transition altitude.* 1/4/71

transonic/
transsonique
ãrtimas gařso greĩčiui
Greitis, kai santykinis greitis, kartais mažesnis už

garso greitį, o kartais didesnis negu garso greitis. Taip atsitinka pereinant nuo mažesnio už garsą greičio į viršgarsinį greitį ir atvirkščiai. *Žr.: speed of sound.* 1/8/79

transparency/
épreuve transparente
diapozitỹvas

Fotografiniu, spausdinimo, cheminiu ar kitokiu būdu perkeltas ant permatomo paviršiaus atvaizdas, specialiai pritaikytas jį peržiūrėti prieš šviesą. *Žr.: diapositive; plate.* 1/3/81

transponder/
transpondeur
atsakiklis

Imtuvas siųstuvas, sukuriantis atsakymo signalą po atitinkamo klausimo. *Žr.: responsor.* 1/7/83

transport aircraft/
aéronef de transport
transpòrto órlaivis

Orlaivis, kurio paskirtis – vežti personalą ir (ar) krovinius. Transporto orlaiviai klasifikuojami pagal skrydžių atstumą:

1. Nedidelio nuotolio – ne daugiau kaip 1200 jūrmylių skrendant normaliomis sąlygomis (2222 km).
2. Vidutinio nuotolio – nuo 1200 iki 3500 jūrmylių skrendant normaliomis sąlygomis (nuo 2222 iki 6482 km).
3. Didelio nuotolio – ne daugiau kaip 3500 jūrmylių skrendant normaliomis sąlygomis (daugiau negu 6482 km). *Žr.: strategic transport aircraft; tactical transport aircraft.* 1/2/74

transport capacity/
capacité de transport
transpòrto príemonės talpà

Žmonių skaičius, svoris ar krovinio tūris, kuris gali būti vežamas transporto priemone tam tikromis sąlygomis. *Žr.: payload.* 1/9/81

transport stream/
courant aérien
transpòrto sraũtas

Transporto orlaiviai, skrendantys nustatytais atstumais vienas paskui kitą rikiuote ar pavieniui. *Žr.: column formation; trail formation.* 1/3/91

traverse/
1. pointer en direction; 2. cheminement graphique
1. pasùkti 2. travèrsas

1. Sukti ginklą į dešinę ar į kairę ant lafeto.
2. Matavimo būdas, kai linijų tarp žemės paviršiaus taškų ilgiai ir kryptys nustatomi remiantis lauko matavimais. Jis vartojamas nustatant tų taškų poziciją. 1/12/74

traverse level/
altitude de transit
kiřtinis lỹgis

Vertikalus atstumas, išreikštas absoliučiuoju arba santykiniu aukščiu virš tos aukštumos, kuri yra pasiekiama oro erdvės gynybos sistemoms, kai orlaiviams leidžiama perskristi tą rajoną. 1/3/81

tri-camera photography/
faisceau de trois photographies
fotografãvimas trimìs fotoaparãtais

Fotografavimas trimis fotoaparatais, išdėstytais taip, kad iš dalies sutaptų fotografavimo sektoriai, norint nufotografuoti didesnį plotą. *Žr.: fan camera photography; fan camera.* 1/9/69

triage/
triage
rūšiãvimas

Sužeistųjų būklės įvertinimas ir jų skirstymas gydymo ir evakuacijos tikslais. Jie rūšiuojami pagal sužeidimo laipsnį, tipą ir galimybę išgyventi, nustatomas gydymas ar evakavimo pirmenybė užtikrinant geriausią medicinos priežiūrą ir paslaugas kuo daugiau sužeistųjų. *Kitaip*: *sorting.* 1/11/77

triangulation station/
station de triangulation
trianguliãcijos pùnktas

Taškas žemės paviršiuje, kurio tikslios koordinatės nustatytos trianguliacijos būdu. *Kitaip*: *trig point.* 1/2/74

trim size/
format massicoté
darbìnis formãtas

Žemėlapio ar plano formatas, kai jį atspausdinus nereikalingos popieriaus dalys yra nukerpamos. 1/4/71

tropopause/
tropopause
tropopáuzė

Tarpinė zona tarp stratosferos ir troposferos. Tropopauzė dažniausiai būna 25000 – 45000 pėdų (8 – 15 km) aukštyje poliarinėse ir vidutinio klimato zonose ir 55000 pėdų (20 km) aukštyje atogrąžų zonose. 1/11/68

troposphere/
troposphère
troposferà

Troposferoje susidaro debesys, vyksta aktyvus oro masių judėjimas ir nuolatinis jų maišymasis. 1/11/68

troposphere scatter/
diffusion troposphérique
troposfèrinė sklaidà
Fizinė troposferos ypatybė išsklaidyti elektromagnetines bangas. 1/12/79

true airspeed indicator/
indicateur de vitesse propre
tìkrojo óro greĩčio indikãtorius
Prietaisas, kuris rodo orlaivio greitį pagal orlaivį supančio oro srauto greitį. 1/1/80

true bearing/
relèvement géographique – relèvement vrai
geogrãfinis ãzimutas
Kampas tarp dienovidinio plokštumos, einančios per tam tikrą tašką, ir vertikalios plokštumos, einančios tam tikra kryptimi, matuojamas nuo šiaurės krypties pagal laikrodžio rodyklę. *Kitaip*: *bearing. Žr. dar: bearing; grid bearing; magnetic bearing; relative bearing.* 9/1/96

true convergence/
convergence des meridiens sur le sphéroïde
tikróji dienóvidinių konvergeñcija
Didelio spindulio azimuto pasikeitimai nuo vieno dienovidinio iki kito. *Žr.: convergence.* 1/8/73

true horizon/
1. horizon vrai; 2. horizon théorique
tikràsis horizòntas
1. Horizontalios plokštumos, kertančios regėjimo tašką, riba.
2. Fotogrametrijoje – horizontalios plokštumos, kertančios objektyvo perspektyvinį centrą, riba. 1/12/74

true north/
nord vrai ou géographique
tikróji šiáurė
Kryptis nuo stebėtojo į geografinį šiaurės ašigalį. Kiekvieno geografinio dienovidinio kryptis į šiaurę. 1/4/71

trunk air route/
route aérienne principale
pagrindìnis óro maršrùtas
Maršrutas, kuriuo vyksta strateginis karinių pajėgų vežimas. 20/11/96

turn and slip indicator/
indicateur combiné de virage et dérapage
pósūkio ir slinkìmo indikãtorius
Prietaisas, jungiantis posūkio ir slinkimo indikatorių funkcijas. 1/1/80

turn indicator/
indicateur de virage
pósūkio indikãtorius
Prietaisas, rodantis orlaivio posūkio greitį ir kryptį. 1/8/79

turn-in-point/
point de début d'attaque
pasisukìmo momeñtas
Momentas, kai orlaivis pradeda suktis nuo priartėjimo krypties į atakos liniją. *Žr.: contact point; pull-up point.* 1/11/68

turnaround/
rotation
cìklas
Laikas nuo atvykimo į punktą iki pasirengimo išvykti. Vartojama kalbant apie sausumos transporto priemonių, orlaivių, laivų pakrovimą, iškrovimą, papildymą degalų, kai kuriais atvejais ir ginkluotės (kovinio komplekto) papildymą. *Žr.: turnaround cycle.* 1/12/77

turnaround cycle/
temps de rotation
apsisukìmo cìklas
Terminas, vartojamas nusakant transporto priemonės, laivo, orlaivio pakrovimo laiką išvykimo punkte, vykimo į paskyrimo vietą laiką ir iš jos, iškrovimo ir pakrovimo laiką paskyrimo vietoje, iškrovimo laiką sugrįžimo vietoje, planuojamą techninės priežiūros laiką ir kartais laiką, praleidžiamą laukiant pakrovimo ir iškrovimo įrenginių. *Žr.: turnaround.* 1/12/79

turning movement/
mouvement tournant
apėjìmas
Apsupimas, kai puolančios pajėgos apeina priešo pagrindines gynybos pozicijas, kad užimtų objektus giliame priešo užnugaryje ir taip priverstų priešą palikti tas pozicijas ar nukreipti savo pagrindines pajėgas grėsmei atremti. *Žr.: envelopment.* 1/8/76

turning point/
point d'inflexion
kryptiẽs pakeitìmo tãškas
Sausumos minų kare – minų lauko perėjos tako taškas, kuriame keičiasi jo kryptis. 2/5/95

twilight/
crépuscule
prieblanda
Laikas po saulėlydžio ir prieš saulėtekį. Prieblanda yra skirstoma į civilinę, jūrinę ar astronominę, pagal tai, kada atsiranda tamsesnė riba, kai saulės

centras yra atitinkamai 6, 12, ar 18 žemiau dangaus horizonto. 1/1/73

two-up/
par deux
põ dù
Rikiuotė, kai du vienetai išdėstyti greta vienas kito, o kitas (kiti) vienetas (-ai) – už jų. 1/5/63

type of burst/
type d'explosion
sprogìmo rūšis
Žr.: airburst; high altitude burst; low airburst; nuclear airburst; nuclear surface burst; nuclear underground burst; nuclear underwater burst. 1/1/70

U

uncharged demolition target/
ouvrage à destruction préparée
numatýtas griovìmo objèktas
Griovimo objektas, kuriam užtaisai yra apskaičiuoti, parengti ir laikomi saugioje vietoje ir iš anksto nustatytos vykdymo procedūros. *Žr.: demolition.* 1/7/93

unclassified matter/
texte non classifié
neįslãptinta informãcija
Oficiali informacija, kuriai nėra taikomos apsaugos priemonės, bet kurios atskleidimas gali būti kontroliuojamas dėl kitų priežasčių. *Žr. dar: classified matter.* 1/6/63

uncontrolled mosaic/
mosaïque sommaire
neištaisýtasis fotoplãnas
Nesusietas su geodeziniu pagrindu fotodokumentas, sudarytas iš netransformuotų nuotraukų sujungiant jas pagal atvaizdo detales. Tokiame fotodokumente neįmanoma nustatyti tikslių atstumų bei krypčių. *Žr. dar: mosaic; rectification.* 1/9/69

unconventional warfare/
guerre non-conventionnelle
nekonveñciniai kãro veiksmaĩ
Bendras terminas, vartojamas apibūdinti operacijoms, atliekamoms kariniais, politiniais bei ekonominiais tikslais priešo okupuotoje ar užimtoje teritorijoje panaudojant vietinius gyventojus bei resursus. 1/4/92

underslung load/
charge sous élingue
pakabìnamasis krovinỹs
Sraigtasparnių transportavimo operacijose – išorinis krovinys, kabantis po sraigtasparnio korpusu. *Žr. dar.: hook operation.* 1/7/88

underwater demolition/
démolition sous-marine
povandenìnis sprogdìnimas
Povandeninių kliūčių sunaikinimas ar neutralizavimas, dažniausiai atliekamas narų sprogdintojų komandos. 1/11/68

underway replenishment/
ravitaillement à la mer
papìldymas jūroje

Žr.: replenishment at sea. 1/9/81

underway replenishment force/
force de ravitaillement à la mer
papìldymo jūroje pājėgos
Vykdymo pajėgų flotilė (tanklaiviai, šaudmenų, atsargų laivai), saugoma palydos laivų, skirtų atsakingo operacinio vado. Jos paskirtis – suteikti laivyno daliniams logistinę paramą jūroje. *Žr. dar: force(s).* 1/11/68

unexploded explosive ordinance/
munition explosive non explosée
nesprógę sprógmenys (šáudmenys)
Užtaisyti ar kitaip parengti veikti sprogmenys (šaudmenys), kurie buvo iššauti, nusviesti, numesti ar kitaip padėti sudaryti pavojų operacijoms, statiniams, personalui ar materialinėms vertybėms, bet liko nesprogę dėl nesuveikimo ar dėl kitų priežasčių. 1/2/74

unit/
1. unité; 2. unité – unité de dotacion
vìenetas
1. Karinis vienetas, kurio struktūra yra nustatyta kompetentingos vadovybės. *Žr. dar: task force.*
2. Standartinis arba bazinis kiekis, pagal kurį paskirstomos, išduodamos ar naudojamos materialinės vertybės. *Kitaip: unit of issue.* 9/1/96

unit commitment status/
état d'engagement d'unité
vìeneto įsipareigójimo stãtusas
Bet kurio nustatyto vieneto, įvardyto kaip pajėgos, paskirtos NATO, įsipareigojimo laipsnis. 1/6/84

unit emplaning officer/
officier d'embarquement de l'unité
kariniñkas, atsakingas ùž transportãvimą óru
Oru transportuojamo vieneto atstovas, atsakingas už to vieneto judėjimo organizavimą. 9/1/96

unit equipment/
dotation
vìeneto ekipuõtė
Ekipuotė, nurodyta vieneto etatų ir ekipuotės tabelyje. *Žr. dar: establishment.* 1/12/74

unit loading/
chargement par unité constituée – chargement tactique
vìeneto pakrovìmas
Karinių vienetų įlaipinimas ir jų ekipuotės bei atsargų pakrovimas į tuos pačius laivus, orlaivius ar sausumos transporto priemones. *Kitaip: tactical loading. Žr. dar: loading.* 1/11/68

unit of issue/
unité – unité de déliverance – unité de dotation
ekipuõtės vìenetas
Žr.: unit Part 2. 9/1/96

unit strength/
potentiel d'une unité
vìeneto pajėgùmas
Terminas, taikomas draugiškų pajėgų ar priešo vienetui, siejamas su personalo skaičiumi, atsargų kiekiu, ginkluote, įranga ir transporto priemonėmis bei visomis logistikos galimybėmis. *Žr. dar: strength.* 1/12/70

universal transverse Mercator grid/
grille de Mercator transverse universelle
universalùsis skersìnis Merkãtoriaus tinklẽlis
Karinis koordinačių tinklelis, sudarytas remiantis skersine Merkatoriaus projekcija, taikoma topografiniuose žemėlapiuose, aprėpiančiuose Žemės paviršių tarp 84 šiaurės platumos ir 80 pietų platumos. 1/8/73

unobserved fire/
tir non contrôlé – tir non observé
nestebimà ugnìs
Šaudymas, kai pataikymai ar sprogimai nestebimi. *Žr. dar: fire.* 1/11/68

unscheduled convoy phase/
phase des convois non planifiés
neplanúotoji konvòjaus fãzė
Pirmųjų karo dienų laikotarpis, kai konvojai skubiai suformuojami prieš nustatant konvojų grafikus reguliariojoje konvojų fazėje. 1/6/78

unsurveyed area/
zone non levée
teritòrija, kuriojè neatliktì matãvimai
Žemėlapio dalis, kuriai neturima nei reljefo, nei planimetrinių duomenų. Tokia teritorija paprastai pažymima "neišmatuota". Taip pažymima ir žemėlapio ar plano dalis, kurioje dėl trūkstamos informacijos pateikta per mažai duomenų. 1/4/71

unwanted cargo/
cargaison non requise
nepageidáujamas krovinỹs
Taikos metu pakrautas krovinys, kuris nereikalingas valstybei gavėjai karo metu. *Žr. dar: cargo.* 1/3/81

unwarned exposed/

exposé et non alerté
neįspėtì ir neapsáugoti
Draugiškųjų pajėgų nukentėjimo nuo branduolinio ginklo laipsnis. Šiuo atveju manoma, kad kariai sprogimo metu stovėjo, bet krito ant žemės prieš sprogimo bangai juos pasiekiant. Tikėtina, kad neuždengtos odos vietos buvo tiesiogiai paveiktos šiluminio spinduliavimo ir kai kurie asmenys galėjo būti apakinti šviesos. *Žr. dar: warned exposed; warned protected.* 1/4/71

up/
plus haut
aukščiaũ
Kalbant apie artilerijos arba laivyno paramą ugnimi:
1. Terminas, vartojamas iškviečiant ugnį ir nurodant, kad taikinys yra aukščiau negu taškas, kuris buvo naudotas kaip nuoroda taikinio vietai nustatyti.
2. Stebėtojo ar taikytojo pataisa šaudymo metu, nurodanti, kad reikia padidinti sprogimo aukštį. 1/2/74

urgent mining/
mouillage des mines d'urgence
skubùs minãvimas
Karo laivyno minavimo veiksmas, kai minos dedamos tiksliais tarpais, bet nenurodytose arba neplanuotose pozicijose. Minos gali būti dedamos leidžiamoje zonoje arba už jos ribų, tokiose vietose, kad labiau trukdytų priešo negu savų pajėgų judėjimui. 1/8/76

utility helicopter/
hélicoptère de manoeuvre
beñdrojo naudójimo sraigtãsparnis
Įvairiems tikslams naudojamas sraigtasparnis. Juo gali būti perkeliami daliniai, be to, jis gali būti naudojamas vadovavimo ar valdymo tikslams, logistikai, sužeistųjų evakavimui arba kaip ginkluotasis sraigtasparnis. 1/11/83

V

valuable cargo/
cargaison de valeur
vertingas krovinỹs
Krovinys, kuris gali būti vertingas vėlesniame karo etape. *Žr. dar: cargo*. 1/5/63

variability/
variabilité
nepastovùmas
Žalos padarymo tikimybės mažėjimas didėjant atstumui nuo epicentro; arba įvertinant žalą – matematinis koeficientas, taikomas nustatant naikinimo poveikio, priklausančio nuo krypties, priedangos ir nežinojimo, koks poveikis padarytas taikiniui, vidurkį. 1/5/63

vector sights/
viseur vectoriel
vektorìnis taikìklis
Žr.: bomb sighting systems. 1/8/76

vectored attack/
attaque sur vecteur – attaque téléguidée
nukreiptóji atakà
Ataka (oro, sausumos ar povandeninė), kai ginklas, neturintis sąlyčio su taikiniu, yra nukreipiamas į taikinį vieneto (oro, sausumos ar povandeninio), turinčio sąlytį su taikiniu. 1/8/68

vehicle/
véhicule
transpòrto prí́emonė
Savaeigė, traukiama ar velkama priemonė, naudojama kroviniui vežti sausuma, jūra, oru ar kosmose. *Žr. dar: amphibious vehicle; remotely piloted vehicle; ground effect machine.* 1/10/92

vehicle distance/
distance entre véhicules
atstùmas tarp transpòrto prí́emonių
Tarpas tarp transporto priemonių voroje, matuojamas nuo vienos transporto priemonės užpakalio iki už jos važiuojančios priemonės priekio. 1/3/82

verify/
vérifier
patìkrinti
Užtikrinti, kad pasiųsto pranešimo prasmė ir tekstas tiksliai perduoda siuntėjo ketinimą. 1/5/63

vertex/
vertex

viršū́nė
Aukščiausias sviedinio trajektorijos taškas. 1/11/91

vertex height/
flèche
viršū́nės aũkštis
Žr.: maximum ordinate. 1/11/91

vertical air photograph/
photographie aérienne verticale
vertikalióji aeronúotrauka
Nuotrauka, padaryta iš oro, kai fotoaparato optinė ašis statmena žemės paviršiui. 1/9/69

vertical interval/
intervalle vertical
vertikalùsis atstùmas
Dviejų nustatytų taškų ar vietų absoliučiojo arba santykinio aukščio skirtumas. 1/2/74

vertical loading/
chargement vertical
vertikalùsis pakrovìmas
Pakrovimo būdas, kuriuo vienodų charakteristikų kroviniai sukraunami aukštais laivo triume, kad pageidaujami kroviniai bet kada galėtų būti iškrauti. *Žr. dar: loading.* 1/5/63

vertical replenishment/
ravitaillement vertical
vertikalùsis papìldymas
Sraigtasparnių panaudojimas kroviniams perkelti iš laivo ir į laivą. 1/3/81

vertical scale instrument system/
système d'instruments à échelles verticales
prietaisų sù vertikaliomìs skālėmis sistemà
Vertikalios skalės indikatorių, rodančių skrydžio ir variklio būklės duomenis, sistema. 1/2/74

vertical separation/
espacement vertical – altitude relative - étagement en altitude
vertikalùsis skìrstymas
Orlaivių skirstymas, išreikštas vertikaliojo atstumo vienetais. *Kitaip: relative altitude.* 1/7/80

vertical situation display/
présentation de situation verticale
vertikaliõsios padėtiẽs displẽjus
Displėjus, kuris gali parodyti informaciją apie orlaivio padėtį erdvėje, kursą, skrydžio valdymo komandas, ginklų taikymą bei žemės paviršiaus sekimą. Kurią informaciją atvaizduoti, pasirenka pilotas. 1/12/79

vertical speed indicator/
indicateur de vitesse verticale
vertikãliojo greĩčio indikãtorius
Prietaisas, parodantis aukštėjimo arba žemėjimo greitį.
1. Barometrinis. Prietaisas, kuris rodo vertikalųjį orlaivio greitį, nustatomą pagal statinio slėgio pasikeitimą.
2. Momentalusis. Prietaisas, kuris rodo vertikalųjį orlaivio greitį, nustatomą pagal pagreitinimo ir barometrinių šaltinių derinį. 1/11/80

vertical take-off and landing/
décollage et atterrissage verticaux
vertikalùsis kilìmas ir tūpìmas
Orlaivio galėjimas pakilti ir nutūpti vertikaliai ir pakeisti kryptį iš vertikalios į horizontalią tokiame aukštyje, kad būtų išvengta aplinkinių kliūčių. *Žr. dar: short take-off and landing; short take-off and vertical landing aircraft; vertical/short take-off and landing aircraft.* 1/11/91

vertical/
short take-off and landing aircraft/
aéronef à décollage et atterissage verticaux et courts
vertikãliojo (trumpojo) kilìmo ir tūpìmo órlaivis
Orlaivis, galintis vertikaliai pakilti ir nutūpti, atlikti trumpąjį kilimą ir tūpimą arba atlikti šių veiksmų derinį. Dažnai vadinamas VISTOL. *Žr. dar: short take-off and landing; vertical take-off and landing; short take-off and vertical landing aircraft.* 1/11/91

very deep draught ship/
navire à très grand tirant d'eau
labaĩ didelẽs grimzlẽs laĩvas
Laivas, kurio (pakrauto) grimzlė didesnė negu 13,72 m (45 pėdos). 1/12/77

very seriously ill /
cas très sérieux
labaĩ suñkiai serġantis
Ligonis laikomas labai sunkiai sergančiu, jeigu jo liga yra tokia sunki, kad jo gyvybei gresia pavojus. *Žr. dar: seriously ill.* 1/5/63

vesicant agent/
agent vésicant
ódą žeĩdžianti mėdžiaga
Žr.: blister agent. 1/8/76

vignetting/
vignettage
spalvotùmo ìšraiška
Litografijoje – fotografinis procesas, kurio metu tik-

ra spalva atvaizduojama rastru, kuris laipsniškai gali mažinti ar didinti jos intensyvumą. 1/2/74

visual call sign/
indicatif d'appel visuel
vizuãlinis šaukinỹs
Šaukinys, naudojamas daugiausia vizualinei signalizacijai. *Žr. dar: call sign*. 1/5/63

visual idenfication/
contrôle automatique pour identification à vue
vizuãlinis atpažinìmas
Orlaivio priskridimas prie neatpažinto orlaivio pakankamai arti, kad pilotas galėtų jį identifikuoti. 1/1/73

visual mine firing indicator/
indicateur visuel de mise de feu-bombette
vizuãlinis mìnos sprogìmo indikãtorius
Prietaisas, naudojamas su mokomosiomis minomis, kuris rodo, kad mina būtų sprogusi, jeigu būtų buvusi užtaisyta. 1/3/81

vital ground/
terrain vital
gyvýbiškai svarbì vietóvė
Vietovė, kuri yra tokia svarbi, kad ją privaloma išlaikyti ar kontroliuoti norint sėkmingai atlikti užduvinį. 1/7/87

vital zone/
zone vitale
lemiamóji zonà
Nustatyta zona ar bazė, kurie turi būti ginami oro erdvės gynybos vienetų. *Žr. dar: area*. 1/12/76

voice call sign /
indicatif d'appel phonie
balsìnis šaukinỹs
Šaukinys, daugiausia naudojamas ryšiui balsu. 1/5/63

VOR /
VOR
VOR
Oro navigacijos pagalbinis radijo įtaisas, kuriuo nustatoma kryptis remiantis iš žemės perduodamo signalo fazių palyginimu. Tai anglų kalbos žodžių "Very high frequency Omnidirectional Radio range" santrumpa. 1/12/76

W

wading crossing/
passage à gué
brastų pravažùmas
Žr.: deep fording capability; shallow fording capability. 1/4/71

waiting position/
position d'attente
laukìmo vietà
Bet kokia tinkama vieta, kurioje laivyno vienetai gali būti laikomi operacinės parengties būklės. *Žr. dar: laying-up position*. 1/10/84

walking patient/
malade ambulatoire
váikščiojantis ligónis
Ligonis, kurio nereikia nešti neštuvais. 1/11/91

wanted cargo/
cargaison requise
nórimas krovinỹs
Krovinys, kuris nėra tučtuojau reikalingas adresuojamai valstybei, bet bus reikalingas vėliau. *Žr. dar: cargo*. 1/3/81

war game/
jeu de guerre
kovõs veiksmų modeliãvimas
Karinės operacijos imitavimas, apimant dvejas ar daugiau priešiškų pajėgų, naudojant taisykles, duomenis ir procedūras tikrai ar tariamai padėčiai parodyti. 1/11/68

war reserve modes/
modes réservés pour le temps de guerre
kãro rezèrvo bũsena
Įrangos ar sistemų, kurios laikomos karo ar krizės atvejui, charakteristikos ar eksploatavimo tvarka. 1/12/93

war reserves/
réserves de guerre
kãro ãtsargos
Taikos metu sukauptas rezervas padidėjusiems kariniams poreikiams prasidėjus karui patenkinti. Karo atsargų turėtų pakakti aprūpinti operacijoms, iki bus atliktas atsargų papildymas. *Žr. dar: operational stocks; theatre operational stocks*. 1/11/68

warble/
modulation de fréquence
gařso dãžnių moduliãcija

Laivyno minų kare – garso bangų dažnio pakeitimas, kad mina sureaguotų į siunčiamą bangų dažnį. 1/11/75

warhead/
cône de charge – tête explosive
kovìnis ùžtaisas

Ta raketos, sviedinio, torpedos ar kito šaudmens dalis, kuri turi branduolinį ar termobranduolinį didelio galingumo užtaisą, cheminių ar biologinių medžiagų arba inertinės medžiagos. 25/9/98

warhead section/
section du cône de charge
kovìnio ùžtaiso dalìs

Sukomplektuota kovinio užtaiso dalis, įskaitant apdangą ir kitus komponentus. 1/5/63

warned exposed/
exposé et alerté
įspėtì ir neapsáugoti

Draugiškų pajėgų nukentėjimo nuo branduolinio ginklo lygis. Šiuo atveju manoma, kad kariai guli ant žemės, prisidengę atviras kūno vietas ir apsisaugoję nuo karščio mažiausiai dviem sluoksniais vasaros uniformos. *Žr. dar: unwarned exposed; warned protected.* 1/4/71

warned protected/
protégé et alerté
įspėtì ir apsáugoti

Draugiškų pajėgų nukentėjimo nuo branduolinio ginklo lygis. Manoma, kad pajėgos turi apsaugą nuo karščio, sprogimo ir spinduliavimo, kurią suteikia, pavyzdžiui, šarvuočiai arba atsigulimas ant žemės apkasuose prisidengus kuo nors galvą. *Žr. dar: unwarned exposed; warned exposed*. 1/4/71

warning order/
ordre d'avertissement – ordre préparatoire
įspėjamàsis įsãkymas

Išankstinis pranešimas apie įsakymą ar tolesnius veiksmus. 1/8/79

watching mine/
mine à orin en surface
pasiródančioji minà

Jūrų mina, pririšta taip, kad ji matoma vandens paviršiuje tik tam tikrais potvynio/atoslūgio atvejais. *Žr. dar: antiwatching device; floating mine; mine*. 1/11/75

water terminal/
terminus maritime
vandeñs terminãlas

Žr.: alternate water terminal; major water terminal; secondary water terminal; port. 1/6/69

waterspace management/
gestion de l'eau – gestion de l'espace marin
jűrų erdvės vadýba

Jūros paviršiaus ar povandeninės erdvės suskirstymas į rajonus ir tvarkos, kuri leidžia suderinti resursus siekiant išvengti tarpusavio trukdymų tarp povandeninių laivų ar tarp povandeninių laivų ir kitų resursų, taip pat optimaliai panaudoti visus kovos prieš povandeninius laivus resursus tam tikru laiku, įgyvendinimas. *Žr. dar: antisubmarine free area; submarine action area.* 16/7/96

wave/
vague
ešelònas

Pajėgų, amfibinių, išlaipinimo laivų, amfibinių transporto priemonių ar orlaivių formuotė, kuri turi likti krante ar būti išlaipinta į krantą tuo pačiu laiku. Gali būti skirstoma pagal tipą, paskirtį ar eigą:
1. atakos ešelonas;
2. išlaipinimo ešelonas;
3. sraigtasparnių ešelonas;
4. numeruotasis ešelonas;
5. ešelonas pagal iškvietimą;
6. planuotasis ešelonas. 1/11/68

weapons engagement zone/
zone d'engagement d'arme – zone d'engagement des intercepteurs – zone d'engagement des missiles – zone d'engagement des systèmes à courte portéee
giñklų panaudójimo zonà

Oro erdvės gynyboje – apribota oro erdvė, kurioje ginklų panaudojimas siejamas paprastai su tam tikra ginklų sistema. *Kitaip*: *fighter engagement zone; missile engagement zone; short-range air defence engagement zone*. 1/7/83

weapons system employment concept/
concept d'utilisation d'un système d'armes
giñklų sistèmos panaudójimo koncèpcija

Tam tikro ginklo ar ginklų sistemos pritaikymo pagal taktinę koncepciją ar numatytą doktriną apibūdinimas. 1/1/83

weapon(s) systems/
système d'arme(s)
giñklų sistemà

Vieno ar daugiau ginklų su visa susijusia įranga, valdymo ir aprūpinimo priemonėmis, reikalingomis jiems savarankiškai naudoti, derinys. 1/11/86

weapons assignment/

affectation d'armes
giñklų paskìrstymas
Oro erdvės gynyboje – tvarka, pagal kurią ginklai yra paskirstomi uždaviniui įvykdyti. 1/2/74

weapons free/
tir libre
léidžiu pùlti
Oro erdvės gynyboje – ginklų valdymo įsakymas, kuriuo nustatoma, kad ginklų sistemos gali būti panaudotos prieš bet kokį taikinį, kuris nėra atpažintas kaip draugiškas. *Žr. dar: weapons hold.* 1/7/83

weapons hold/
tir prescrit
draudžiù pùlti
Oro erdvės gynyboje – ginklų valdymo įsakymas, pagal kurį ginklų sistema gali būti panaudota tik savigynai arba vykdant oficialų įsakymą. *Žr. dar: weapons free; weapons tight*. 1/7/83

weapons recommendation sheet/
tableau d'emploi des armes
rekomendúojamų giñklų lentẽlė
Lentelė (schema), apibūdinanti puolimo tikslą bei rekomenduojanti, kokius ginklus reikėtų naudoti, kad būtų padaryti nuostoliai, kurių siekiama, o taip pat šaudmenų tonažas, užtaisas, išdėstymas, numatomo poveikio taškai bei puolimo intervalai. 1/11/68

weapons tight/
tir restreint
apribóju giñklų panaudójimą
Oro erdvės gynyboje – įsakymas, kuriuo nustatoma, kad ginklų sistemos gali būti panaudotos tik prieš taikinį, kuris atpažintas kaip priešiškas. *Žr. dar: weapons hold*. 1/7/83

weight and balance sheet/
feuillet de chargement et de centrage
centruõtės schemà
Lapas, kuriame pažymėtas svorio paskirstymas orlaivyje ir parodytas svorio centras kylant ir tupiant. 1/11/68

wheelbase/
empattement
važiuõklės bãzė
Atstumas tarp dviejų iš eilės ratų centrų. Jeigu transporto priemonė turi daugiau kaip dvi ašis, šis atstumas yra nurodomas nuoseklia tvarka nuo priekinio iki užpakalinio rato. 1/12/79

white forces/
forces blanches
báltosios pãjėgos
Terminas, vartotas Varšuvos pakto šalių pratybose pranešant žvalgybos duomenis apie imituojamas priešiškas pajėgas. *Žr. dar: force(s)*. 9/1/96

whiteout/
voile blanc
orientãcijos praradìmas
Orientacijos pagal horizontą praradimas dėl saulės atspindžio nuo sniego ar debesų. 1/9/69

wild weasel/
wild weasel
žebenkštìs
Orlaivis, specialiai įrengtas priešo oro erdvės gynybos sistemoms, naudojančioms elektromagnetinę energiją spinduliuojančias antenas, atpažinti, jų vietai nustatyti ir joms nuslopinti arba sunaikinti. 1/8/82

wind velocity/
vecteur vent
vė́jo greĩtis
Horizontalusis oro judėjimo greitis. 1/9/74

wingman/
ailier
vedamàsis
Lakūnas (orlaivis), skrendantis nustatytu atstumu po kito orlaivio, vykdydamas jo paskirto vado komandas ir užtikrinantis jo priedangą. 1/3/81

withdrawal operation/
désengagement
atitraukìmo operãcija
Suplanuota operacija, kuria atitraukiamos sąlytyje su priešu esančios pajėgos. 1/7/83

working anchorage/
mouilllage de chargement-déchargement
darbìnė inkarãvietė
Stovėjimas išmetus inkarą, kai laivai pakrauna ar iškrauna krovinius panaudodami pakrančių laivus ar baržas. *Žr. dar: emergency anchore*. 9/1/96

wounded in action/
blessé au combat
sùžeistas mũšyje
Karys, patyręs sužeidimą ar sužalojimą mūšyje. Terminas apima visokias žaizdas ir kitus sužalojimus, patirtus kovos veiksmų metu: durtines, šautines, muštines ir pan. žaizdas, lūžius, nudegimus, kontuziją, sužalojimus dėl biologinio ir cheminio ginklo, jonizuojančiosios spinduliuotės ir kitokio ginklų ar medžiagų poveikio. *Žr. dar: battle casualty; non-battle casualty*. 1/11/68

X

X-scale/
échelle en X
X mastẽlis
Įžambiojoje aeronuotraukoje – mastelis palei liniją, lygiagrečią tikrajam horizontui. 1/9/69

Y

Y-scale/
échelle en Y
Y mastẽlis
Įžambiojoje aeronuotraukoje – mastelis palei pagrindinę vertikaliąją arba kitą liniją, kuri žemėje yra lygiagreti pagrindinei vertikalei. 1/7/70

yaw/
lacet
pókrypis
1. Orlaivio, laivo ar raketos sukimasis apie savo vertikaliąją ašį, verčiantis jų išilginę ašį nukrypti horizontaliojoje plokštumoje nuo skrydžio linijos ar kurso.
2. Fotoaparato ar nuotraukos koordinačių sistemos sukimasis aplink nuotraukos arba išorinę z ašį.
3. Kampas tarp kulkos (sviedinio) išilginės ašies bet kuriuo laiko momentu ir trajektorijos liestinės atitinkamu kulkos (sviedinio) lėkimo momentu. 1/12/74

Z

Z-marker beacon/
radioborne Z
Z rãdijo švyturỹs
Radijo švyturys, kurio spinduliai sudaro vertikalaus kūgio formą. *Žr.: beacon, cone of silence, fan marker beacon, radio beacon.* 1/4/82

Z-scale/
èchelle en Z
Z mastẽlis
Įžambiojoje aeronuotraukoje – mastelis, naudojamas objekto aukščiui apskaičiuoti. Taip pat vadinamas ir toks aukščio nustatymo metodas. 1/9/69

zero-length launching/
départ ponctuel
momentalùsis paleidìmas
Metodas, kuriuo raketa ar orlaivis pirmu judesiu paleidžiami iš paleidimo platformos. 1/11/68

zone/
zone
zonà
Žr.: air defence identification zone, air surface zone, combat zone, communications zone, control zone, dead zone, demilitarized zone, drop zone, landing zone, rupture zone, safety zone. Žr. dar: area. 1/7/72

zone of action/
zone d'action
veiksmų̃ zonà
Sudedamoji taktinio rajono dalis, už kurią atsakingas paskirtas taktinis vienetas; paprastai nustatoma puolimo veiksmams. *Žr. dar: sector.* 1/11/68

zulu time/
heure zulu
Z (Zulù) laĩkas
Grinvičo laikas. 1/9/69

ANGLIŠKŲ TERMINŲ RODYKLĖ

A

abac scale 5
abeam 5
abeam replenishment 5
abort 5
abrasion 5
absolute altimeter 5
absolute filter 5
absolute height 5
absorbed dose 5
acceleration error 5
acceptable product 5
acceptance trial 5
access procedure 5
accuracy of fire 5
acknowledgement 5
aclinic line 6
acoustic circuit 6
acoustic intelligence 6
acoustic mine 6
acoustic minehunting 6
acoustic warfare 6
acoustic warfare counter-countermeasures 6
acoustic warfare support measures 6
action information centre 6
activate 6
activation detector 6
active 6
active air defence 6
active electronic protective measures 7
active homing guidance 7
active material 7
active mine 7
active public information policy 7
actual ground zero 7
actuate 7
actuator 7
acute radiation dose 7
ad hoc movement 7
add 7
adjust fire 7
adjustment of fire 7
administration 7
administrative chain of command 8
administrative control 8
administrative escort 8
administrative loading 8
administrative movement 8
administrative order 8
administrative plan 8
advance force 8
advance to contact 8
advanced aerodrome 8
advance base 8
advanced fleet anchorage 8
advanced guard 8
advisory area 9
advisory control 9
aerial picket 9
aerial reconnaissance 9
aerodrome 9
aerodrome damage repair 9
aerodrome traffic 9
aerodynamic missile 9
aeromedical evacuation 9
aeromedical evacuation control center 9
aeromedical evacuation coordinating officer 9
aeromedical evacuation operations officer 9
aeromedical evacuation system 9
aeromedical staging unit 10
aeronautical chart 10
aeronautical information overprint 10
aeronautical plotting chart 10
aeronautical topographic chart 10
aeropause 10
afloat support 10
after flight inspection 10
afterburning 10
age of moon 10
agency 10
agent 10
agonic line 10
agreed point 10
air 11
air cargo 11
air cartographic camera 11
air cartographic photography 11
air control 11
air controller 11
air corridor 11
air cushion vehicle 11
air data computer 11
air defence 11
air defence action area 11
air defence area 11
air defence command 11
air defence commander 11
air defence control centre 11
air defence early warning 11
air defence ground environment 12
air defence identification zone 12
air defence operations area 12
air defence region 12
air defence sector 12
air defence ship 12
air evacuation 12
air freighting 12
air interception 12
air interdiction 12
air landed 12
air liaison officer 12
air logistics support operation 12
air mission 12
air movement 12
air movement officer 13
air movement table 13
air movement traffic section 13

air observation post 13
air observer 13
air photographic reconnaissance 13
air picket 13
air plot 13
air policing 13
air portable 13
air position 13
air priorities committee 13
air raid reporting control ship 13
air reconnaissance 13
air route 14
air staging unit 14
air station 14
air strip 14
air superiority 14
air supply 14
air support 14
air support operations centre 14
air supremacy 14
air surface zone 14
air surveillance 14
air surveillance officer 14
air surveillance plotting board 14
air survey photography 14
air terminal 14
air traffic control centre 15
air traffic control clearance 15
air traffic control service 15
air transport allocations board 15
air transport liaison officer 15
air transport liaison section 15
air transport operations 15
air transportable unit 15
air transported force 15
air trooping 15
air-ground operations system 15
air-to-air guided missile 15
air-to-surface guided missile 15
airborne 15
airborne alert 15
airborne assault 16
airborne command post 16
airborne early warning and control 16
airborne force 16
airborne force liaison officer 16
airborne interception equipment 16
airborne operation 16
airborne radio relay 16
airburst 16
aircraft arresting barrier 16
aircraft arresting cable 16
aircraft arresting gear 16
aircraft arresting hook 16
aircraft arresting system 16
aircraft arresting wire 16
aircraft arrestment 17
aircraft captain 17
aircraft climb corridor 17
aircraft commander 17
aircraft control unit 17
aircraft cross servicing 17
aircraft dispersal area 17
aircraft flat pallet 17
aircraft guide 17
aircraft ground support equipment 17
aircraft handover 17
aircraft inspection 17
aircraft loading table 17
aircraft marshaller 17
aircraft marshalling area 17
aircraft mission equipment 18
aircraft modification 18
aircraft picketing 18
aircraft replenishing 18
aircraft role equipment 18
aircraft scrambling 18
aircraft servicing connector 18
aircraft store 18
aircraft tie-down 18
aircraft transient servicing 18
aircraft vectoring 18
airdrop 18
airdrop platform 18
airfield 18
airhead 18
airlift capability 19
airlift requirement 19
airmiss 19
airmobile forces 19
airmobile operation 19
airmobility 19
airspace control 19
airspace control area 19
airspace control authority 19
airspace control boundary 19
airspace control system 19
airspace restrictions 19
airspace warning area 19
airspeed indicator 19
airway 19
alert 20
alerting service 20
alighting area 20
alignment 20
all weather air defence fighter 20
all-source intelligence 20
Allied commander 20
Allied press information centre 20
allocation 20
allotment 20
allowable load 20
alternate aerodrome 20
alternate escort operating base 20
alternate water terminal 20
altimeter 21
altitude 21
altitude acclimatization 21
altitude chamber 21
altitude datum 21
altitude delay 21
altitude hole 21
altitude slot 21
altitude tint 21
ammunition 21
ammunition and toxic material open space 21

ammunition lot 21
amphibious assault 21
amphibious assault area 21
amphibious chart 22
amphibious command ship 22
amphibious control group 22
amphibious demonstration 22
amphibious force 22
amphibious group 22
amphibious lift 22
amphibious objective area 22
amphibious operation 22
amphibious raid 22
amphibious reconnaissance 22
amphibious squadron 22
amphibious transport group 22
amphibious vehicle 22
amphibious vehicle launching area 22
amphibious withdrawal 23
amplifying report 23
analysis 23
analysis staff 23
anchor 23
anchor cable 23
anchor line extension kit 23
ancillary facilities 23
angle of convergence 23
angle of depression 23
angle of safety 23
angle of view 23
angle T 23
angular velocity sight 23
annotated print 23
annotation 23
antenna mine 24
anti-aircraft operations centre 24
antiarmour helicopter 24
anticountermining device 24
anticrop agent 24
anticrop operation 24
antilift device 24
antimateriel agent 24
antimateriel operation 24
antiradiation missile 24
antirecovery device 24
antisubmarine action 24
antisubmarine barrier 24
antisubmarine carrier group 24
antisubmarine minefield 24
antisubmarine patrol 25
antisubmarine screen 25
antisubmarine search 25
antisubmarine support operation 25
antisubmarine warfare 25
antisubmarine warfare free area 25
antisurface air operation 25
antisweep device 25
antisweeper mine 25
antitank helicopter 25
antitank mine 25
antivignetting filter 25
antiwatching device 25
apparent horizon 25
apparent precession 25
apparent wander 26
apportionment 26
appreciation of the situation 26
approach end of runway 26
approach lane 26
approach march 26
approach route 26
approach schedule 26
approach sequence 26
approach time 26
apron 26
area 26
area bombing 26
area command 26
area control centre 26
area damage control 27
area interdiction operation 27
area of influence 27
area of intelligence responsibility 27
area of interest 27
area of military significant fallout 27
area of operational interest 27
area of operations 27
area of responsibility 27
area operations 27
area search 27
area target 27
armed helicopter 27
armed mine 27
armed reconnaissance 28
armed sweep 28
arming 28
arming delay device 28
arming lanyard 28
arming pin 28
arming wire 28
army 28
army corps 28
army group 28
artificial daylight 28
artificial horizon 28
artificial moonlight 28
artillery fire plan table 28
artillery manoeuvre area 29
artillery preparation 29
artillery survey control point 29
aspect change 29
assault 29
assault aircraft 29
assault craft 29
assault echelon 29
assault phase 29
assault shipping 29
assault wave 29
assembly 29
assembly anchorage 29
assembly area 29
assign 29
associated product 30
associated support 30
astern refuelling 30
astro altitude 30

astro compass 30
astro-tracker 30
astronomical twilight 30
asymmetrical sweep 30
at my command 30
at priority call 30
atomic demolition munition 30
atomic weapon 30
attach 30
attack group 30
attack helicopter 31
attack position 31
attenuation 31
attenuation factor 31
attitude 31
attitude director indicator 31
attitude indicator 31
attrition 31
attrition minefield 31
attrition rate 31
attrition sweeping 31
augmentation force 31
authentic document 31
authentication 31
authenticator 32
automated data handling 32
automatic data handling 32
automatic data processing 32
automatic flight control system 32
automatic search jammer 32
automatic toss 32
autonomous operation 32
auxiliary contours 32
available supply rate 32
average heading 32
average speed 32
aviation medicine 32
axial route 32
axis 32
azimuth angle 33
azimuth guidance 33
azimuth resolution 33

B

back tell 33
back-up 33
background count 33
background radiation 33
balance station zero 33
bale cubic capacity 33
balisage 33
ballistic missile 33
ballistic trajectory 34
ballistics 34
balloon reflector 34
bank angle 34
bar scale 34
barometric altimeter 34
barometric altitude 34
barometric vertical speed indicator 34
barrage fire 34
barrage jamming 34
barrier 34
barrier restricted area 34
base 34
base command 34
base development 34
base ejection shell 35
base fuze 35
base map 35
base map symbol 35
base surge 35
base symbol 35
baseline 35
basic intelligence 35
basic load 35
basic military route network 35
basic stock 35
basic stopping power 35
bathymetric contour 35
battery 36
battery centre 36
battery control centre 36
battery left 36
battery right 36
battle casualty 36
battle damage repair 36
battlefield illumination 36
battlefield psychological activities 36
battlefield surveillance 36
beach capacity 36
beach group 36
beach minefield 36
beach reserves 36
beachhead 36
beacon 37
beam reader 37
bearing 37
before-flight inspection 37
bi-margin format 37
bilateral infrastructure 37
binary chemical munition 37
binding 37
biological agent 37
biological ammunition 37
biological defense 37
biological environment 37
biological operation 37
biological warfare 37
biological weapon 37
blast 38
blast wave 38
blast wave diffraction 38
bleeding edge 38
blind bombing zone 38
blip 38
blister agent 38
block stowage loading 38
block time 38
blocking and choking 38
blocking position 38
blood agent 38
blow back 38
blue commander 38

blue forces 38
blue key 38
boat lane 39
boat wave 39
boattail 39
body of a map or chart 39
bomb release line 39
bomb release point 39
bomb sighting systems 39
bombing angle 39
bombing errors 39
bombing height 39
bombing run 39
bonding 40
booby trap 40
booster 40
border 40
border break 40
border crosser 40
boresafe fuze 40
bottom mine 40
bottom sweep 40
bound 40
boundary 40
boundary disclaimer 40
bouquet mine 40
bracketing 40
branch 40
break-off position 41
break-up 41
breakaway 41
brevity code 41
bridgehead 41
bridgehead line 41
briefing 41
broadcast-controlled air interception 41
buffer distance 41
build-up 41
bulk petroleum product 41
burial 41
burn-out 41
burn-out velocity 42

C

cabin pressure altimeter 42
calibrated airspeed 42
calibrated altitude 42
calibrated focal length 42
call for fire 42
call mission 42
call sign 42
camera axis 43
camera axis direction 43
camera calibration 43
camera cycling rate 43
camera magazine 43
camera nadir 43
camera window 43
camouflage 43
camouflage detection photography 43
camouflet 43
cancel 43
cannibalize 43
cannot observe 43
capsule 43
captive firing 43
cardinal point effect 43
cargo 44
cargo sling 44
carpet bombing 44
carriage 44
carrier air group 44
carrier striking force 44
cartesian coordinates 44
cascade image intensifier 44
cassette 44
casualty 44
catapult 44
caution area 44
cease engagement 44
cease loading 44
celestial sphere 44
cell 45
centigray 45
central air data computer 45
central analysis team 45
central planning team 45
centralized control 45
centre of burst 45
centre of gravity 45
centre of gravity limits 45
chaff 45
chain of command 45
chalk commander 45
chalk number 45
chalk troops 45
challenge 46
change of operational control 46
characteristic actuation probability 46
characteristic actuation width 46
characteristic detection probability 46
characteristic detection width 46
charge 46
charged demolition target 46
charging point 46
chart 46
chart base 46
chart index 46
chart location of the battery 46
chart series 46
chart sheet 46
check firing 47
check sweeping 47
check-point 47
checkout 47
chemical agent 47
chemical ammunition 47
chemical defence 47
chemical dose 47
chemical environment 47
chemical horn 47
chemical mine 47
chemical monitoring 47
chemical operation 47

chemical survey 48
chemical warfare 48
chemical, biological and radiological operation 48
chop 48
chronic radiation dose 48
chuffing 48
circular error probable 48
civil affair 48
civil defence 48
civil disturbance 48
civil twilight 48
civil-military cooperation 48
civil-military relations 48
civilian preparedness for war 48
clandestine operation 48
classifications of bridges and vehicles 49
classified matter 49
cleansing station 49
clear weather air defense fighter 49
clearance diving 49
clearance rate 49
clearway 49
climb mode 49
close air support 49
close control 49
close support 49
close supporting fire 49
close-controlled air interception 49
closed area 49
closure minefield 49
cloud amount 50
cloud cover 50
cluster 50
cluster bomb unit 50
clutter 50
coarse mine 50
coastal convoy 50
coastal refraction 50
cocooning 50
code word 50
collapse depth 50
collation 50
collection 50
collection agency 50
collection management 50
collection plan 51
collective call sign 51
collective nuclear, biological and chemical protection 51
collimating mark 51
collocation 51
column cover 51
column formation 51
column gap 51
column length 51
combat air patrol 51
combat available aircraft 51
combat chart 51
combat control team 51
combat day of supply 52
combat information 52
combat information centre 52
combat intelligence 52
combat load 52
combat loading 52
combat patrol 52
combat power 52
combat readiness 52
combat ready 52
combat ready aircraft 52
combat service support 52
combat support 52
combat survival 52
combat zone 53
combination circuit 53
combination firing circuit 53
combination influence mine 53
combined 53
combined airspeed indicator 53
combined force 53
combined influence mine 53
combined logistic support 53
combined operation 53
combustor 53
command 53
command axis 53
command channel 54
command controlled stocks 54
command destruct signal 54
command detonated mine 54
command ejection system 54
command guidance 54
command net 54
command post 54
command post exercise 54
command select ejection 54
command, control and information system 54
commander 54
commercial loading 54
commodity loading 54
common infrastructure 54
common user item 55
commonality 55
communication reporting gate 55
communications and information system 55
communications centre 55
communications intelligence 55
communications net 55
communications satellite 55
communications security 55
communications zone 55
comparative cover 55
compartment marking 55
compass direction 55
compass north 55
compass rose 55
compatibility 56
compilation 56
compilation diagram 56
complete round 56
component 56
component life 56
compound helicopter 56
compression chamber 56
compromised 56
computed air release point 56
concealment 56

concentrated fire 56
concentration area 56
concept 56
concept of operations 56
cone of silence 57
confusion reflector 57
connecting route 57
console 57
consolidation of position 57
constant of the cone 57
consular shipping advisor 57
consultation 57
concumption rate 57
contact 57
contact lost 57
contact mine 57
contact point 57
contact print 57
contact report 57
contain 58
container anchorage terminal 58
contamination 58
contamination control 58
contamination control line 58
contamination control point 58
contingency plan 58
continuous fire 58
continuous illumination fire 58
continuous processor 58
continuous strip camera 58
continuous strip imagery 58
continuous strip photography 58
continuously computed release point 58
continuously set vector 59
contour interval 59
contour line 59
control 59
control and reporting centre 59
control and reporting system 59
control area 59
control point 59
control zone 59
controllable mine 59
controlled air space 59
controlled dangerous air cargo 59
controlled exercise 59
controlled interception 60
controlled item 60
controlled mosaic 60
controlled passing 60
controlled port 60
controlled route 60
conventional weapon 60
converge 60
convergence 60
convergence factor 60
convergence angle 60
conversion scale 60
convoy 60
convoy assembly port 60
convoy commodore 60
convoy dispersal point 61
convoy escort 61
convoy joiner 61
convoy leaver 61
convoy loading 61
convoy route 61
convoy schedule 61
convoy speed 61
convoy terminal area 61
convoy through escort 61
convoy title 61
coordinated attack 61
coordinated draft plan 61
coordinated illumination fire 61
coordinates 61
coordinating authority 62
coordinating commander 62
coordinating point 62
copy negative 62
corner reflector 62
corps 62
corps troops 62
correction 62
corrective maintenance 62
correlation 62
correlation factor 62
countdown 62
counter-air operation 62
counter – command, control and communications 63
counter-attack 63
counter-espionage 63
counter-guerrilla warfare 63
counter-insurgency 63
counter-intelligence 63
counter sabotage 63
counter-subversion 63
counterbattery fire 63
counterfire 63
countermine 63
countermine operation 63
countermove 63
counterpreparation fire 63
countersign 63
countersurveillance 64
country cover diagram 64
course 64
cover 64
cover search 64
coverage 64
covering fire 64
covering force 64
covering force area 64
covering troops 64
covertrace 64
crab angle 64
crash locator beacon 64
cratering charge 65
creeping barrage 65
creeping mine 65
crest 65
crested 65
crisis management 65
crisis response shipping 65
critical altitude 65
critical item 65

critical speed 65
critical supplies and materiel 65
cross tell 65
cross-servicing 65
crossing area 65
cruising altitude 65
cruising level 65
cryptanalysis 66
cryptomaterial 66
cryptopart 66
culture 66
currency 66
current intelligence 66
curve of pursuit 66
customer ship 66
cut-off 66
cut-off velocity 66
cutter 66
cutting charge 66

D

D-day 67
damage area 67
damage assessment 67
damage control 67
damage radius 67
damage threat 67
dan runner 67
danger area 67
danger close 67
dangerous cargo 67
dangerously exposed waters 67
data block 67
data link 67
date line 67
date-time group 67
datum 67
datum dan buoy 68
datum level 68
datum point 68
day air defense fighter 68
de facto boundary 68
de jure boundary 68
dead mine 68
dead space 68
dead zone 68
debarkation 68
debarkation schedule 68
decca 68
decentralized control 68
deception 68
decision altitude 69
decision height 69
declared speed 69
vitesse déclarée 69
declassify 69
declination 69
decompression chamber 69
decontamination 69
decontamination station 69
decoy 69
decoy ship 69
deep fording capability 69
deep minefield 69
deep supporting fire 69
defector 69
defence area 69
defence in depth 70
defence readiness condition 70
defence shipping authority 70
defensive coastal area 70
defensive fire 70
defensive mine countermeasures 70
defensive minefield 70
deferred maintenance 70
defilade 70
defoliant operation 70
defoliant agent 70
degree of nuclear risk 70
delay release sinker 70
delaying operation 70
delegation of authority 70
deliberate attack 71
deliberate breaching 71
deliberate crossing 71
deliberate defense 71
delivering ship 71
delivery error 71
demilitarized zone 71
demolition 71
demolition chamber 71
demolition firing party 71
demolition guard 71
demolition kit 71
demolition target 71
demolition tool kit 71
demonstration 71
denial measure 71
density altitude 72
departure end 72
departure point 72
deployment 72
deployment operating base 72
depression angle 72
depth 72
depth contour 72
depth curve 72
derived information 72
description of target
description de l'objectif 72
descriptive name 72
designation by days and hours 72
desired ground zero 72
despatch route 73
destruction fire mission 73
destruction radius 73
detachment 73
detail 73
detailed photographic report 73
detecting circuit 73
detection 73
detection and tactical control system 73
deterioration limit 73
deterrence 73

detonating cord 73
detonating cord amplifier 73
detonator 73
detour 73
deviation 74
diaphragm 74
diapositive 74
died of wounds received in action 74
differential ballistic wind 74
diffraction loading 74
dip 74
dip needle circuit 74
diplomatic authorization 74
direct action fuze 74
direct damage assessment 74
direct fire 74
direct illumination 74
direct laying 74
direct support 74
direct support artillery 75
direct supporting fire 75
directing staff 75
direction 75
directional gyro indicator 75
directional radar prediction 75
directive 75
disarmed mine 75
discriminating circuit 75
disembarkation schedule 75
dispenser 75
dispersal 75
dispersed movement pattern 75
dispersed site 75
dispersion 75
dispersion error 76
dispersion pattern 76
displaced person 76
disposition 76
disruptive pattern 76
dissemination 76
distressed submarine personnel 76
distributed fire 76
distribution point 76
diversion 76
diversion aerodrome 76
diversionary attack 77
diving chamber 77
division 77
doctrine 77
dome 77
door bundle 77
doppler effect 77
doppler radar 77
dormant 77
dose rate contour line 77
dosimetry 77
double flow route 77
doubtful 77
down 77
down lock 78
downgrade 78
draft plan 78
draftee 78
drag loading 78
drainage system 78
drawing key 78
drift 78
drift angle 78
drifting mine 78
drill mine 78
drone 78
droop stop 78
drop 78
drop altitude 78
drop height 78
drop message 79
drop zone 79
dry gap bridge 79
dual capable unit 79
dual firing circuit 79
dud 79
dummy 79
dummy message 79
dummy minefield 79
dump 79
duplicate negative 79
durable materiel 79
dwell at on 79
dynamic pressure 79

E

E-day 80
early resupply 80
early warning 80
earmarked for assignment 80
earmarking of stocks 80
earthing 80
easting 80
echelon 80
echeloned displacement 80
economic mobilization 80
economic potential 80
economic shipping 80
edition 80
edition designation 80
ejection 80
ejection systems 81
electro-explosive device 81
electro-optics 81
electrode sweep 81
electromagnetic compatibility 81
electromagnetic environment 81
electromagnetic interference 81
electromagnetic radiation hazard 81
electromagnetic vulnerability 81
electronic countermeasures 81
electronic deception 81
electronic intelligence 81
electronic jamming 81
electronic masking 82
electronic neutralization 82
electronic protective measures 82
electronic warfare 82
electronic warfare support measures 82

element of resupply 82
elevation 82
elevation guidance 82
elevation of security 82
elevation tint 82
embarkation 82
embarkation area 82
embarkation order 82
emergency anchorage 82
emergency barrier 83
emergency burial 83
emergency complement 83
emergency destruction of nuclear weapons 83
emergency establishment 83
emergency fleet operating base 83
emergency in war 83
emergency locator beacon 83
emergency nuclear risk 83
emergency substitute 83
emission control 83
emission control policy 83
emplacement 83
end item 84
end of mission 84
endurance 84
endurance distance 84
endurance speed 84
endurance time 84
engage 84
engagement control 84
engineer commander 84
envelopment 84
equal area projection 84
equipment 84
equipment casualty evacuation 84
equipment focal length 84
escort 84
essential cargo 85
essential supply 85
establishment 85
estimate of the situation 85
evacuation control ship 85
evacuation convoy 85
evacuation of dangerously exposed waters 85
evacuation of port equipment 85
evacuees 85
evaluation 85
evasion and escape 85
exaggerated stereoscopy 85
examination 85
exceptional transport 86
executing commander 86
exercise 86
exercise commander 86
exercise directing staff 86
exercise filled mine 86
exercise incident 86
exercise mine 86
exercise planning directive 86
exercise programme 86
exercise specification 86
exercise sponsor 86
exercise study 86
expendable supplies and materials 86
exploder 87
exploitation 87
exploratory hunting 87
explosive 87
explosive filled mine 87
explosive ordnance 87
explosive ordnance disposal 87
explosive ordnance disposal incident 87
explosive ordnance disposal procedure 87
explosive ordnance reconnaissance 87
explosive train 88
exposure dose 88
exposure station 88
extent of a military exercise 88
external reinforcing force 88
extraction drop 88
extraction parachute 88
extraction zone 88

F

face of map or chart 88
facsimile 88
fair drawing 88
fallout contours 88
fallout pattern 88
fallout wind vector plot 88
false colour film 88
false origin 88
false parallax 89
fan camera photography 89
fan cameras 89
fan marker beacon 89
feature 89
feature line overlap 89
fiducial mark 89
field control 89
field exercise 89
field fortification 89
field of fire 89
field of view 89
field of vision 89
fighter 89
fighter cover 89
fighter direction aircraft 90
fighter engagement zone 90
fighter interceptor 90
fighter sweep 90
fighting patrol 90
filler point 90
film badge 90
filter 90
filtering 90
final approach 90
final destination 90
final disposal procedure 90
final plan 90
final protective fire 90
fire 90
fire capabilities chart 91

fire coordination 91
fire coordination area 91
fire direction centre 91
fire for effect 91
fire mission 91
fire plan 91
fire support 91
fire support area 91
fire support coordination 91
fire support coordination centre 91
fire support coordination line 91
fire support group 92
fire-ball 92
fire control 92
fire-control radar 92
fire-control system 92
fire-power 92
fire-power umbrella 92
fire-storm 92
fire unit 92
firing 92
firing area 92
firing circuit 92
firing mechanism 92
firing point 92
firing system 92
fission 93
fission products 93
fission to yield ratio 93
fitted mine 93
fix 93
fixed ammunition 93
fixed medical treatment facility 93
fixed station patrol 93
fixer network 93
fixer system 93
flame-thrower 93
flank guard 93
flanking attack 93
flare 93
flash blindness 93
flash burn 93
flash suppressor 93
flash-to-bang time 94
flat 94
flight following 94
flight information centre 94
flight information region 94
flight information service 94
flight levels 94
flight path 94
flight plan 94
flight profile 94
flight readiness firing 94
flight surgeon 94
flight test 94
floatation 94
floating base support 94
floating lines 94
floating dot or mark 95
floating mine 95
floating reserve 95
flooder 95
fluxgate 95
fluxvalve 95
focal length 95
focal plane 95
folded optics 95
follow-on echelon 95
follow-up 95
follow-up echelon 95
force rendezvous 95
force(s) 95
forces allocated to NATO 95
forces in being 96
form lines 96
format 96
formation 96
formatted message text 96
forming up place 96
forward aeromedical evacuation 96
forward air controller 96
forward edge of the battle area 96
forward line of own troops 96
forward observer 96
forward overlap 96
forward slope 96
forward tell 96
found shipment 96
four-round illumination diamond 97
fragmentary order 97
frame 97
free air overpressure 97
free drop 97
free fall 97
free form message text 97
free mine 97
free play exercise 97
free rocket 97
front 97
frontal attack 97
full beam spread 97
full command 97
full naval control of shipping 97
fully planned movement 98
functional command 98
fusion 98
fuze 98
fuze cavity 98

G

G-day 98
gap 98
gap filler radar 98
gap marker 98
garnishing 98
garrison force 98
general air cargo 98
general reserve 98
general stopping power 99
general support 99
general support artillery 99
general unloading period 99
generic plan 99

geographic coordinates 99
georef 99
go around 99
go no-go 99
gradient circuit 99
graphic 99
graphic scale 99
grapnel 99
graticule 99
graticule ticks 99
gravity extraction 100
graze 100
grazing fire 100
great circle route 100
grid 100
grid bearing 100
grid convergence 100
grid convergence factor 100
grid coordinate 100
grid coordinate system 100
grid interval 100
grid magnetic angle 100
grid navigation 100
grid north 100
grid ticks 100
grid variation 101
gripper edge 101
grivation 101
gross weight 101
ground alert 101
ground control 101
ground effect machine 101
ground liaison officer 101
ground liaison section 101
ground mine 101
ground nadir 101
ground observer organization 101
ground position 101
ground position indicator 101
ground return 102
ground signals 102
ground speed 102
ground zero 102
ground-controlled approach procedure 102
ground-controlled interception 102
grounding 102
group of targets 102
group rendezvous 102
guard 102
guarded frequency 102
guard-ship 102
guerilla warfare 102
guidance coverage 102
guidance station equipment 102
guide signs 102
guide specification 103
guided missile 103
guinea pig 103
gull 103
gun carriage 103
gun direction 103
gun empty 103
gun-target line 103
gun-type weapon 103
gyromagnetic compass 103

H

H-hour 104
hachuring 104
half thickness 104
half-life 104
half-residence time 104
half-tone 104
half-tone screen 104
hand-over line 104
hang fire 104
harrasing fire 104
harbor defence 104
hard missile base 104
hard stand 104
hardened site 105
hasty attack 105
hasty breaching 105
hasty crossing 105
hasty defence 105
head-up display 105
heading 105
heading indicator 105
heavy-lift-ship 105
height 105
height of burst 105
helicopter approach route 105
helicopter assault force 105
helicopter direction centre 105
helicopterborne operation 105
helicopter lane 106
helicopter retirement route 106
helicopter support team 106
helicopter wave 106
helipad 106
heliport 106
Hertz-Horn 106
high altitude 106
high altitude burst 106
high angle 106
high angle fire 106
high density airspace control zone 106
high velocity drop 106
hill shading 106
hoist 106
hold 106
hold fire 107
holdee 107
holding anchorage 107
holding attack 107
holding point 107
holding position 107
holiday 107
hollow charge 107
homing 107
homing adapter 107
homing guidance 107
homing mine 107
hook operation 107

horizontal action mine 107
horizontal error 108
horizontal loading 108
horizontal situation display 108
horizontal situation indicator 108
horn 108
horse collar 108
host nation 108
host nation assistance 108
host nation post 108
host nation support 108
hostile track 108
hot spot 108
hovering 108
hovering ceiling 108
human intelligence 108
humint 109
hunter track 109
hunter-killer group 109
hydrogen bomb 109
hydrographic chart 109
hydrography 109
hyperbaric chamber 109
hyperbolic navigation system 109
hyperfocal distance 109
hypergolic fuel 109
hypersonic 109
hyperstereoscopy 109
hypobaric chamber 109
hypsometric tinting 109

I

identification 110
identification friend or foe 110
identity 110
igniter 110
illumination by diffusion 110
illumination by reflection 110
illumination fire 110
image degradation 110
image displacement 110
image motion compensation 110
imagery 110
imagery collateral 110
imagery correlation 110
imagery data recording 110
imagery exploitation 110
imagery interpretation 111
imagery interpretation key 111
imagery pack 111
imagery sortie 111
immediate air support 111
immediate decontamination 111
immediate destination 111
immediate operational readiness 111
immediately vital cargo 111
impact action fuze 111
impact area 111
impact point 111
impact pressure 111
implementation 111
implosion weapon 111
imprint 112
improvised early resupply 112
improvised explosive device 112
in support 112
in support of 112
in-place force 112
incapacitating agent 112
inclination angle 112
indefinite call sign 112
independent 112
independent ejection system 112
independent mine 112
index contour line 112
index to adjoining sheets 112
indicator 112
indirect air support 113
indirect fire 113
indirect illumination 113
indirect laying 113
individual nuclear, biological and chemical protection 113
individual protective equipment 113
induced precession 113
induced radiation 113
induction circuit 113
inert filling 113
inert mine 113
inertial navigation system 113
infill 113
infiltration 113
inflight report 114
influence field 114
influence mine 114
influence release sinker 114
influence sweep 114
information 114
information box 114
information requirements 114
infrared film 114
infrafed linescan system 114
infrared radiation 114
infrastructure 114
initial approach 114
approche initiale 114
initial approach area 114
initial contact report 115
initial draft plan 115
initial early resupply 115
initial path sweeping 115
initial point 115
initial programmed interpretation report 115
initial radiation 115
initial unloading period 115
initiation 115
inset 115
inshore patrol 115
instantaneous vertical speed indicator 116
instructional mine 116
instrument approach procedure 116
instrument flight 116
instrument landing system 116
instrument recording photography 116

insurgency 116
integrated logistic support 116
integrated staff 116
integrating circuit 116
integration 116
intelligence 116
intelligence cycle 116
intelligence estimate 117
intensity factor 117
intensity mine circuit 117
inter-chart relationship diagram 117
inter-command exersise 117
inter-look dormant period 117
intercept point 117
intercept receiver 117
intercepting search 117
interceptor 117
interceptor controller 117
interchangeability 117
intercount dormant period 118
interdiction fire 118
intermediate approach 118
intermediate area illumination 118
intermediate contour line 118
intermediate marker 118
intermediate objective 118
intermittent arming device 118
intermittent illumination 118
internal radiation 118
international actual strength 118
international call sign 118
international civilian personnel with NATO status 118
international cooperative logistics 118
international date line 118
international identification code 119
international job description 119
international loading gauge (GIC) 119
international manpower ceiling 119
international map of the world 119
international military personnel 119
international military post 119
international personnel 119
international post 119
interoperability 119
interpretability 119
interpretation 119
interrupted line 120
interval 120
intra-command exercise 120
intruder 120
intruder operation 120
inventory control 120
inverter 120
ionization 120
irregular outer edge 120
isocentre 120
isodose rate line 120
isogriv 120

J

jamming 121
jettison 121
jettisoned mines 121
join up 121
joiner 121
joiner convoy 121
joiner section 121
joint 121
joint amphibious operation 121
joint amphibious task force 121
joint staff 121
jump speed 121

K

K-day 122
key 122
key point 122
key symbol 122
key terrain 122
kill probability 122
killed in action 122
kiloton weapon 122
kite 122

L

land arm mode 123
land effect 123
land mine warfare 123
landing aid 123
landing approach 123
landing area 123
landing beach 123
landing craft 123
landing diagram 123
landing force 123
landing group 123
landing mat 123
landing point 123
landing roll 123
landing ship 124
landing ship dock 124
landing site 124
landing zone 124
landing zone control party 124
landmark 124
lane marker 124
lap 124
lap course 124
lap track 124
lap turn 124
lap width 124
large ship 124
laser designator 124
laser guidance unit 124
laser guided weapon 125
laser illuminator 125
laser linescan system 125
laser pulse duration 125
laser range-finder 125
laser seeker 125

laser target designating system 125
laser target marker 125
laser target marking system 125
laser tracker 125
lashing 125
lashing point 125
late 125
lateral gain 125
lateral route 125
latitude band 125
lattice 125
launch pad 126
launcher 126
launching site 126
lay reference number 126
laydown bombing 126
layer tint 126
laying-up position 126
lead aircraft 126
lead collision course 126
lead pursuit 126
leap frog 126
leaver 126
leaver convoy 126
leaver section 126
left (or right) 126
legend 127
lens coating 127
lens distortion 127
level of supply 127
level-of-effort munitions 127
liaison 127
liberated territory 127
lifeguard submarine 127
light damage 127
light filter 127
light line 127
lightening 127
limit of fire 127
limited access route 127
line 127
line astern 127
line gauge 127
line of arrival 128
line of departure 128
line of impact 128
line overlap 128
line search 128
linear scale 128
lines of communication 128
link 128
liquid explosive 128
list of targets 128
live exercise 128
load 128
load control group 128
load spreader 128
loading 128
loading plan 128
loading point 129
loading site 129
local mean time 129
local wage rate NATO civilian employee 129
localizer 129
localizer mode 129
location diagram 129
lock on 129
logistic assessment 129
logistic assistance 129
logistics 129
long-range transport aircraft 129
look 129
loran 130
lost 130
low air burst 130
low angle 130
low angle fire 130
low angle loft bombing 130
low level transit route 130
low velocity drop 130

M

M-day 130
mach front 130
mach number indicator 130
mach stem 130
machmeter 130
magnetic bearing 130
magnetic circuit 130
magnetic compass 130
magnetic declination 131
magnetic equator 131
magnetic mine 131
magnetic minehunting 131
magnetic north 131
magnetic variation 131
main aerodrome 131
main attack 131
main convoy 131
main detonating line 131
main supply route 131
mainguard 131
maintainability 131
maintenance 132
major NATO commander 132
major nuclear power 132
major port 132
major subordinate commander 132
major water terminal 132
man portable 132
manoeuvre 132
manoeuvring area 132
manpower management 132
manpower management survey 132
manpower scaling guide 133
map 133
map convergence 133
map index 133
map reference 133
map reference code 133
map series 133
map sheet 133
mapping camera 133
margin 133

marginal data 133
marginal information 133
maritime area 133
maritime defence sector 133
maritime operation 133
mark 134
marker 134
marker ship 134
marking error 134
marking fire 134
marking panel 134
marking team 134
married failure 134
marshalling 134
mass 1. concentration; 2. formation 134
mass casualties 134
master film 134
master plot 134
materials handling 134
maximum effective range 135
maximum elevation figure 135
maximum landing weight 135
maximum operating depth 135
maximum ordinate 135
maximum permissible concentration 135
maximum permissible dose 135
maximum range 135
maximum sustained speed 135
maximum take-off weight 135
meaconing 135
mean lethal dose 135
mean point of burst 135
mean point of impact 135
mean sea level 136
measured mile 136
measurement and signature intelligence 136
measuring magnifier 136
mechanical sweep 136
median incapacitating dose 136
medical officer 136
medium-range transport aircraft 136
meeting engagement 136
megaton weapon 136
member nation 136
merchant convoy 136
merchant ship 136
merchant ship communications system 136
merchant ship control zone 136
merchant ship reporting and control message system 136
mercomms system 137
message 137
microform 137
midcourse guidance 137
military convoy 137
military currency 137
military geographic documentation 137
military geographic information 137
military governor 137
military grid 137
military grid reference system 137
military independent 137
military load classification 137
military necessity 138
military nuclear power 138
military requirement 138
military strategy 138
military symbol 138
mine 138
mine clearance 138
mine defence 138
mine disposal 138
mine row 138
mine spotting 138
mine strip 138
mine warfare 138
mine warfare chart 139
mine warfare group 139
mine weapons 139
mineable waters 139
mined area 139
minefield 139
minefield breaching 139
minefield density 139
minefield lane 139
minefield marking 139
minefield record 139
minehunting 139
minesweeping 139
minewatching 139
minimum aircraft operating surface 140
minimum descent altitude 140
minimum descent height 140
minimum nuclear safe distance 140
minimum nuclear warning time 140
minimum operating strip 140
minimum quality surveillance 140
minimum residual radioactivity weapon 140
minimum safe altitude 140
minor port 140
misfire 140
missed approach 140
missed approach procedure 140
missile control system 140
missile destruct 140
missile destruct system 141
missile engagement zone 141
missile guidance system 141
mission 141
mission report 141
mixed 141
mixed air 141
mixed bag 141
mixed graze 141
mixed minefield 141
mobile air movements team 141
mobile mine 141
mobile support group 141
mobility 141
mobilizable reinforcing force 141
mobilization 141
mock-up 142
moderate damage 142
moderate nuclear risk 142
modify 142
moment 142
monitoring 142
moored mine 142
mopping up 142

mosaic 142
motorized unit 142
mounting 142
movement control 142
movement control centre 142
movement control officer 143
movement control post 143
movement credit 143
movement priority 143
movement restriction 143
movement table 143
moving map display 143
moving mine 143
moving target indicator 143
multi-agent munition 143
multi-modal 143
multi-spectral imagery 143
munition 143
mutual aid 143
mutual support 144

N

national command 144
national commander 144
national component 144
national force commander 144
national forces for the defence of the NATO area 144
national infrastructure 144
national military authority 144
national shipping authority 145
national territorial commander 145
nationality undetermined post 145
NATO air space 145
NATO assigned forces 145
NATO code number 145
NATO command forces 145
NATO commander 145
NATO earmarked forces 145
NATO forces 145
NATO intelligence subject code 145
NATO international civilian post 145
NATO military authority 145
NATO preparation time 145
NATO standardization agreement 146
NATO warning time 146
NATO – wide exercise 146
nautical chart 146
nautical ploting chart 146
nautical twilight 146
naval advanced logistic support site 146
naval augmentation group 146
naval beach group 146
naval beach unit 146
naval campaing 146
naval control of shipping 146
naval control of shipping liaison officer 146
naval control of shipping officer 146
naval fire support 147
naval forward logistics site 147
naval fire liaison team 147
naval fire operations centre 147
naval stores 147
naval support area 147
navigation head 147
navigation grid 147
near miss 147
near real time 147
neatlines 147
negative photo plane 147
neglect 147
negligible nuclear risk 147
nerve agent 148
net call sign 148
net sweep 148
net weight 148
neutralization 148
neutralization fire 148
neutron induced activity 148
nickname 148
night effect 148
no-fire line 148
no-wind position 148
nominal filter 148
nominal focal length 148
nominal scale 148
nominal weapon 148
non-battle casualty 148
non-expendable supplies and material 149
non-linear approach 149
non-quota post 149
non-registered publication 149
non-submarine contact chart 149
normal impact effect 149
normal lighting 149
northing 149
NOTAM 149
notice to airmen 149
nuclear airburst 149
nuclear bonus effect 149
nuclear certifiable 149
nuclear certified 149
nuclear certified delivery unit 149
nuclear certified delivery vehicle 150
nuclear cloud 150
nuclear collateral effects 150
nuclear column 150
nuclear commitment 150
nuclear damage 150
nuclear damage assessment 150
nuclear defence 150
nuclear delivery unit 150
nuclear delivery vehicle 150
nuclear detonation, detection and reporting system 150
nuclear incident 150
nuclear logistic movement 151
nuclear nation 151
nuclear power 151
nuclear radiation 151
nuclear safety line 151
nuclear strike warning 151
nuclear surface burst 151
nuclear target response 151
nuclear underground burst 151
nuclear underwater burst 151
nuclear vulnerability assessment 151
nuclear warfare 151

nuclear weapon 151
nuclear weapon debris 151
nuclear weapon employment time 151
nuclear weapon exercise 152
nuclear weapon manoeuvre 152
nuclear weapon(s) accident 152
nuclear weapons state 152
nuclear yield 152
nuclear, biological, chemical area of observation 152
nuclear, biological, chemical collection centre 152
nuclear, biological, chemical control centre 152
nuclear, biological, chemical zone of observation 152
nuisance minefield 152
number...in (out) 153
numbered reference position system 153
numbered wave 153
numerical scale 153

O

O-O line 153
objective 153
objective area 153
oblique air photograph 153
observation helicopter 153
observation post 153
observed fire 153
observed fire procedure 154
observer identification 154
observer-target distance 154
observer-target line 154
obstruction 154
obstructor 154
occupation of position 154
ocean convoy 154
ocean manifest 154
ocean station ship 154
offensive counter air operation 154
offensive mine countermeasures 154
offensive minefield 154
officer conducting the exercise 154
officer conducting the serial 154
officer in tactical command 154
officer scheduling the exercise 155
offset bombing 155
offset distance 155
offset point 155
offset post 155
offshore patrol 155
oiler 155
on call 155
on-call target 155
on-call wave 155
one day's supply 155
one look circuit 155
open route 155
open source intelligence 155
operation 155
operation order 156
operation plan 156
operational aircraft cross-servicing requirement 156
operational chain of command 156
operational characteristics 156
operational command 156
operational control 156
operational control authority 156
operational decontamination 156
operational interchangeability 156
operational level of war 156
operational procedures 157
operational readiness 157
operational readiness evaluation 157
operational requirement 157
operational reserve 157
operational route 157
operational stocks 157
operational training 157
operations security 157
opportunity target 157
opposing forces 157
opposing forces commander 157
optical axis 157
optical minehunting 157
optimum height 157
optimum height of burst 157
orbit point 158
order 158
order of battle 158
ordinary transport 158
organic 158
organization of the ground 158
original destination 158
originating medical facility 158
oropesa sweep 158
orthomorphic projection 158
oscillating mine 158
other forces for NATO 158
otter 158
outline map 158
outline plan 158
over 159
overhead clearance 159
overlap 159
overlap tell 159
overlay 159
overpressure 159
overprint 159
overrun control 159
overshoot 159

P

pace 160
pace setter 160
packaged petroleum product 160
pallet 160
palletized unit load 160
panel code 160
panoramic camera 160
parachute deployment height 160
paradrop 160
parallactic angle 160
parallax 160
parallax difference 160

parallel classification 160
parallel staff 160
part 161
partially planned movement 161
pass time 161
passage of lines 161
passive 161
passive air defence 161
passive electronic protective measures 161
passive homing guidance 161
passive mine 161
passive public information policy 161
password 161
pathfinder aircraft 161
pathfinder team 161
patrol 162
pattern laying 162
payload 162
peacetime complement 162
peacetime establishment 162
peak overpressure 162
pecked line 162
pencil beam 162
penetration 162
percentage clearance 162
permanent echo 162
persistency 162
personal locator beacon 162
personnel reaction time 162
perspective grid 163
petroleum intersectional service 163
petroleum, oils, and lubricants 163
phase line 163
phoney minefield 163
photo interpretation key 163
photo nadir 163
photoflash bomb 163
photoflash cartridge 163
photogrammetric control 163
photogrammetry 163
photographic filter 163
photographic interpretation 163
photographic reading 163
photographic scale 163
photographic sortie 164
photographic strip 164
photomap 164
physical security 164
pictorial symbolization 164
piece part 164
pillbox 164
pilot's trace 164
pin point 164
pin point photograph 164
pin point target 164
pipeline 164
pitch 164
pitch angle 164
plan for landing 164
plan position indicator 164
plan range 165
planned resupply 165
planned target 165
planning factor 165
planning staff 165
plastic explosive 165
plastic range 165
plastic spray packaging 165
plastic zone 165
plate 165
platform drop 165
plot 165
point designation grid 165
point of impact 165
point of no return 166
point target 166
poised mine 166
polar coordinates 166
polar plot 166
port 166
port capacity 166
port complex 166
port designator 166
port evacuation of cargoes 166
port evacuation of shipping 166
port security 166
position defence 166
positional defence 166
positive control 166
post-flight inspection 166
post-strike damage estimation 167
PPI gauge 167
practice mine 167
pre-position 167
pre-set vector 167
prearranged fire 167
preassault operation 167
precedence 167
precession 167
precursor front 167
precursor sweeping 167
predicted fire 167
predominant height 167
preliminary demolition target 167
preload loading 167
preparation fire 168
preplanned air support 168
prescribed nuclear load 168
prescribed nuclear stockage 168
press information centre 168
pressure altimeter 168
pressure breathing 168
pressure front 168
pressure mine 168
pressure mine circuit 168
pressure suit 168
pressure-altitude 168
prevention of mutual interference 168
prevention of stripping equipment 169
preventive maintenance 169
primed charge 169
priming charge 169
principal parallel 169
principal plane 169
principal point 169
principal scale 169

principal subordinate commander 169
principal vertical 169
print reference 169
printing size of a map or chart 169
prior permission 169
priority intelligence requirements 169
prisoner of war compound 169
prisoner of war branch camp 169
prisoner of war camp 169
prisoner of war collecting point 170
prisoner of war enclosure 170
prisoner of war personnel record 170
probability of damage 170
probable error 170
probably destroyed 170
procedural control 170
procedure turn 170
processing 170
profile 170
proforma 170
programme of nuclear cooperation 170
prohibited area 170
projected map display 170
projectile 171
projection 171
projection print 171
propaganda 171
propelled mine 171
protected frequency 171
protected site 171
protective clothing 171
protective minefield 171
protective security 171
provisional unit 171
proximity fuze 171
prudent limit of endurance 171
prudent limit of patrol 171
psychological consolidation activities 172
psychological media 172
psychological operations 172
psychological operations approach 172
psychological situation 172
psychological theme 172
public information 172
pull-up point 172
pulsejet 172
pulsing 172
purple commander 172
purple forces 172
pursuit 172
pyrotechnic 172
pyrotechnic delay 172

Q

q – message 173
Q-ship 173
quadrant elevation 173
quick search procedure 173
quota post 173

R

radar altimeter 174
radar altimetry area 174
radar camouflage 174
radar clutter 174
radar countermeasures 174
radar coverage 174
radar danning 174
radar echo 174
radar fire 174
radar guard ship 174
radar horizon 174
radar netting 174
radar netting station 174
radar picket 174
radar return 174
radar silence 174
radarscope overlay 175
radarscope photography 175
radiac 175
radial displacement 175
radiation dose 175
radiation dose rate 175
radiation exposure state 175
radiation intensity 175
radiation scattering 175
radiation sickness 175
radiation situation map 175
radio altimeter 175
radio approach aids 175
radio beacon 175
radio detection 176
radio direction finding 176
radio fix 176
radio magnetic indicator 176
radio navigation 176
radio range finding 176
radio range station 176
radio recognition 176
radio silence 176
radio sonobuoy 176
radio-telegraphy 176
radio-telephony 176
radioactive decay 176
radioactive decay curve 176
radioactive decay rate 176
radioactive fallout 176
radioactivity concentration guide 177
radiological defence 177
radiological environment 177
radiological monitoring 177
radiological operation 177
radiological survey 177
radius of action 177
radius of safety 177
raid 177
raid report 177
railhead 177
railway line capacity 177
railway loading ramp 177
rainout 177

ramjet 177
random mine laying 177
range 178
range marker 178
range resolution 178
ranging 178
rate of fire 178
rate of march 178
rated load 178
ratification 178
re-entry vehicle 178
ready 178
ready position 178
real precission 178
real time 178
real wander 178
reallocation authority 179
reallocation of resources 179
rear area 179
rear echelon 179
rear guard 179
receipt 179
receiving ship 179
receptivity 179
recognition 179
recompression chamber 179
reconnaissance 179
reconnaissance by fire 179
reconnaissance exploitation report 179
reconnaissance in force 179
reconnaissance patrol 180
record as target 180
recorded 180
recovery 180
recovery controller 180
recovery procedure 180
rectification 180
rectified airspeed 180
rectifier 180
redeployment aerodrome 180
reduced lighting 180
refer-to box 180
reference box 180
reference datum 180
reference diversion point 180
reference point 181
reflection 181
reflex sight 181
refuge area 181
refugees 181
regeneration 181
regional naval control of shipping 181
regional reinforcing force 181
regional reserve 181
register 181
register glass 181
register marks 181
registered matter 181
registered publication 181
registration fire 181
registration point 182
regulated item 182
regulatory sign 182
rehabilitation 182
reimbursable NATO military personnel 182
reinforcing 182
reinforcing force 182
reinforcing nation 182
relateral tell 182
relative altitude 182
relative bearing 182
relative biological effectiveness 182
release 182
release point 182
released 183
reliability 183
reliability diagram 183
relief 183
relief in place 183
remote delivery 183
remotely piloted vehicle 183
render safe procedures 183
rendezvous 183
repeat 183
repeater-jammer 183
replacement factor 183
replenishment at sea 183
reply 183
report line 183
reporting post 184
representative downwind direction 184
representative downwind speed 184
representative fraction 184
reproduction material 184
request modify 184
required military force 184
required supply rate 184
requisition 184
rescue ship 184
rescue strop 184
reseau 184
reservation 184
reserved demolition target 184
reserved route 184
residual contamination 185
residual radiation 185
resolution 185
responsor 185
rest 185
restart at... 185
restitution 185
restitution factor 185
restraint factor 185
restricted area 185
restricted dangerous air cargo 185
restricted operations area 185
restrictive fire plan 185
resupply 185
resupply of Europe 186
reticle 186
retirement 186
retrograde shipping 186
return load 186
reverse slope 186
right (or left) 186
riot control agent 186

ripe 186
rising mine 186
road block 186
road clearance time 186
road hazard sign 186
road space 186
roamer 186
rocket 186
roentgen 187
role number 187
roll 187
roller conveyor 187
romper 187
rope 187
rope-chaff 187
rotational post 187
rotor governing mode 187
roundout 187
rounds complete 187
route 187
route capacity 187
route classification 187
route lanes 187
route reconnaissance 188
row marker 188
rules of engagement 188
run 188
run-up area 188
running fix 188
runway 188
runway visual range 188
rupture zone 188

S

S-bend distortion 189
S-curve distortion 189
sabot 189
safe anchorage 189
safe burst height 189
safe current 189
safe depth 189
safe distance 189
safe separation distance 189
safe speed 189
safe working load 189
safety and arming mechanism 189
safety angle 189
safety device 189
safety distance 189
safety fuse 189
safety height 190
safety lane 190
safety line 190
safety pin 190
safety wire 190
safety zone 190
salted weapon 190
salvage 190
salvage procedure 190
scale 190
scale of an exercise 190
scaling law 190
scan 190
scan line 191
scan rate 191
scatterable mine 191
scene of action commander 191
schedule of targets 191
scheduled fire 191
scheduled speed 191
scheduled target 191
scheduled wave 191
scramble 191
screen 191
screen coordinator 191
scribing 191
sea echelon 191
sea skimmer 192
sea surveillance 192
sea surveillance system 192
sealed cabin 192
search and rescue 192
search jammer 192
search mission 192
search sweeping 192
searched channel 192
searching fire 192
second strike capability 192
secondary port 192
secondary water terminal 192
section 192
sector 192
sector commander 193
sector controller 193
sector of fire 193
sector scan 193
secure 193
security 193
security certification 193
security classification 193
security clearance 193
security intelligence 193
selective identification feature 193
selective jamming 193
selective loading 193
selective unloading 193
self-destroying fuze 194
self-protection depth 194
semi-active homing guidance 194
semi-controlled mosaic 194
semi-fixed ammunition 194
sensor 194
separate loading ammunition 194
separation zone 194
sequence circuit 194
sequenced ejection system 194
serial 194
series of targets 194
seriously ill 194
service environment 194
service mine 194
servicing 195
severe damage 195
severely threatened coastline 195

shaded relief 195
shadow 195
shadow factor 195
shadower 195
shallow fording capability 195
shaped charge 195
shear link assembly 195
sheet explosive 195
shelf life 195
shell (specify) 195
shelling report 195
shielding 195
ship counter 196
ship influence 196
ship- to-shore movement 196
shipping control point 196
shipping lane 196
shipping movement policy 196
shock front 196
shock wave 196
shore bombardment line 196
shore line effect 196
shore party 196
short 196
short distance navigational aid 196
short scope buoy 196
short take-off and landing 196
short take-off and vertical landing aircraft 197
short title 197
short range air defence engagement zone 197
short range transport aircraft 197
shot 197
shuttered fuse 197
side looking airborne radar 197
side overlap 197
sidelay 197
sighting angle 197
signal 197
signal area 197
signal centre 197
signal letters 197
signals intelligence 197
signals support 198
signature equipment 198
significant track 198
single flow route 198
sinker 198
situation map 198
situation report 198
skim sweeping 198
slant range 198
slip indicator 198
small ship 198
smoke screen 198
snagline mine 198
snake mode 198
soft missile base 198
solenoid sweep 198
sonobuoy 199
sortie 199
sortie number 199
sortie plot 199
sortie reference 199
sorting 199
source 199
spare 199
special air operation 199
special flight 199
special hazard 199
special job cover map 199
spectrozonal photography 199
speed 199
speed of advance 199
speed of sound 199
spigot 200
splash 200
split cameras 200
split pair 200
split vertical photography 200
split-up 200
spoiling attack 200
spot 200
spot elevation 200
spot jamming 200
spot size 200
spotting 200
spotting line 200
sprag 200
spray dome 200
sprocket 200
squirt 201
stability augmentation feature 201
stable base film 201
staff 201
stage 201
staged crew 201
staging area 201
STANAG 201
stand fast 201
standard 201
standard day of supply 201
standard load 201
standard NATO data message 201
standard operating procedure 201
standard parallel 201
standard pattern 202
standard route 202
standardization 202
standardization objective 202
standardization requirement 202
standardized product 202
standing operating procedure 202
standing order 202
standing patrol 202
start point 202
state of readiness 202
state of readiness – state 1 – safe 202
state of readiness – state 2 – armed 202
static air temperature 202
static marking 203
static test load 203
station time 203
stay behind force 203
step-up 203
stereogram 203
stereoscopic cover 203

stereoscopic model 203
stereoscopic pair 203
sterilize 203
sterilizer 203
stick 203
stock control 203
stockpile to target sequence 203
stocks 203
stopway 204
storage life 204
stowage diagram 204
straggler 204
strategic aeromedical evacuation 204
strategic air transport operations 204
strategic air warfare 204
strategic concentration 204
strategic concept 204
strategic intelligence 204
strategic level of war 204
strategic mining 204
strategic psychological activities 204
strategic reserve 205
strategic transport aircraft 205
strategic warning 205
stream take-off 205
strength 205
strike 205
strike photography 205
strip marker 205
strip plot 205
strip search 205
strong point 205
structured message text 205
sub-assembly 205
sub-collection centre 205
subkiloton weapon 205
submarine action area 205
submarine base 206
submarine exercise area coordinator 206
submarine haven 206
submarine locator acoustic beacon 206
submarine movement advisory authority 206
submarine notice 206
submarine operating authority 206
submarine patrol area 206
submunition 206
Subordinate Area Commander 206
subsidiary landing 206
subversion 206
superimposed 207
supernumerary NATO civilian personnel 207
supervised route 207
supplement 207
supplemental programmed interpretation report 207
supplementary facilities 207
supplies 207
supply point 207
supplying ship 207
support 207
supporting arms coordination centre 207
supporting attack 207
supporting fire 207
supporting operations 207
suppression of enemy air defences 208
surface code 208
surface zero 208
surface-to-air guided missile 208
surface-to-surface guided missile 208
surprise dosage attack 208
surveillance 208
susceptibility 208
suspension equipment 208
suspension strop 208
sustainability 208
sustained attrition minefield 208
sustained rate of fire 208
sustaining stocks 208
sweep jamming 208
sweeper track 209
swept path 209
switch horn 209
sympathetic detonation 209
synthetic exercise 209
systems design 209

T

table of organization 209
table of organization and equipment 209
taboo frequency 209
tacan 209
tachometric or synchronous sights 209
tactical aeromedical evacuation 209
tactical air control centre 209
tactical air control party 209
tactical air control system 210
tactical air controller 210
tactical air doctrine 210
tactical air force 210
tactical air operation 210
tactical air support 210
tactical air transport operations 210
tactical call sign 210
tactical command 210
tactical concept 210
tactical control 210
tactical intelligence 210
tactical level of war 210
tactical loading 210
tactical locality 211
tactical minefield 211
tactical mining 211
tactical range 211
tactical reserve 211
tactical security 211
tactical sub-concept 211
tactical track 211
tactical transport aircraft 211
tactical warning 211
tail hook 211
tan alt 211
target 211
target acquisition 211
target allocation 211
target analysis 212
target approach point 212
target area survey base 212

target audience 212
target complex 212
target concentration 212
target date 212
target description 212
target discrimination 212
target dossier 212
target folder 212
target grid 212
target illustration print 212
target information sheet 212
target intelligence 212
target list 212
target number 213
target of opportunity 213
target overlay 213
target range 213
target signature 213
target status board 213
target system 213
targeting 213
task force 213
tasking 213
taxiway 213
technical analysis 213
technical intelligence 213
technical material 213
technical specification 214
telebrief 214
telecommunication 214
teleconference 214
temporarily filled military post 214
temporary cemetery 214
temporary civilian personnel 214
terminal control area 214
terminal guidance 214
terminal velocity 214
terrain analysis 214
terrain avoidance system 214
terrain clearance indicator 214
terrain clearance system 214
terrain flight 214
terrain following system 215
terrorism 215
test depth 215
theatre operational stocks 215
thermal exposure 215
thermal imagery 215
thermal radiation 215
thermal shadow 215
thermal X-rays 215
thermonuclear 215
thermonuclear weapon 215
threat-oriented munitions 215
threshold 215
tie down 215
tie down diagram 216
tie down point 216
tie down point pattern 216
tilt angle 216
time fuse 216
time of flight 216
time on target 216
time slot 216
titling strip 216
TNT equivalent 216
tone 216
tonedown 216
topographic base 216
torpedo defence net 216
total dosage attack 216
total pressure 216
touchdown 216
touchdown zone 217
track 217
track (to) 217
track handover 217
track production 217
track production area 217
track symbology 217
track telling 217
tracking 217
traffic control police 217
traffic density 217
traffic flow 218
trafficability 218
trail 218
trail formation 218
trailer aircraft 218
train path 218
trans-shipment point 218
transfer loader 218
transfer of authority 218
transient 218
transit bearing 218
transit route 218
transition altitude 218
transition layer 218
transition level 218
transonic 218
transparency 219
transponder 219
transport aircraft 219
transport capacity 219
transport stream 219
traverse 219
traverse level 219
tri-camera photography 219
triage 219
triangulation station 219
trim size 219
tropopause 219
troposphere 219
troposphere scatter 220
true airspeed indicator 220
true bearing 220
true convergence 220
true horizon 220
true north 220
trunk air route 220
turn and slip indicator 220
turn indicator 220
turn-in-point 220
turnaround 220
turnaround cycle 220
turning movement 220
turning point 220
twilight 220

two-up 221
type of burst 221

U

uncharged demolition target 221
unclassified matter 221
uncontrolled mosaic 221
unconventional warfare 221
underslung load 221
underwater demolition 221
underway replenishment 221
underway replenishment force 222
unexploded explosive ordinance 222
unit 222
unit commitment status 222
unit emplaning officer 222
unit equipment 222
unit loading 222
unit of issue 222
unit strength 222
universal transverse Mercator grid 222
unobserved fire 222
unscheduled convoy phase 222
unsurveyed area 222
unwanted cargo 222
unwarned exposed 222
up 223
urgent mining 223
utility helicopter 223

V

valuable cargo 223
variability 223
vector sights 223
vectored attack 223
vehicle 223
vehicle distance 223
verify 223
vertex 223
vertex height 224
vertical air photograph 224
vertical interval 224
vertical loading 224
vertical replenishment 224
vertical scale instrument system 224
vertical separation 224
vertical situation display 224
vertical speed indicator 224
vertical take-off and landing 224
vertical 224
very deep draught ship 224
very seriously ill 224
vesicant agent 224
vignetting 224
visual call sign 225
visual idenfication 225
visual mine firing indicator 225
vital ground 225
vital zone 225
voice call sign 225
VOR 225

W

wading crossing 225
waiting position 225
walking patient 225
wanted cargo 225
war game 225
war reserve modes 225
war reserves 225
warble 225
warhead 226
warhead section 226
warned exposed 226
warned protected 226
warning order 226
watching mine 226
water terminal 226
waterspace management 226
wave 226
weapons engagement zone 226
weapons system employment concept 226
weapon(s) systems 226
weapons assignment 226
weapons free 227
weapons hold 227
weapons recommendation sheet 227
weapons tight 227
weight and balance sheet 227
wheelbase 227
white forces 227
whiteout 227
wild weasel 227
wind velocity 227
wingman 227
withdrawal operation 227
working anchorage 227
wounded in action 227

X

X-scale 228

Y

Y-scale 228
yaw 228

Z

Z-marker beacon 228
Z-scale 228
zero-length launching 228
zone 228
zone of action 228
zulu time 228

PRANCŪZIŠKŲ TERMINŲ RODYKLĖ

A

à la demande 155
à mon commandement 30
à obus 195
abaque de conversion 5
abri 64
accident d'arme(s) nucléaire(s) 152
accord de normalisation OTAN-STANAG 146, 201
accoutumance à l'altitude 21
accusé de réception 179
acquérir 217
acquisition d'objectif 211
actif(ve) 6
action d'ensemble 99
action de choc 205
action de fixation 107
action de lutte anti-sous-marine 24
activer 6
activité induite par les neutrons 148
activités psychologiques de consolidation 172
activités psychologiques du champ de bataille 36
activités psychologiques stratégiques 204
adaptateur de radioralliement 107
administration 7
administration et logistique 7
aérodrome 9
aérodrome avancé 8
aérodrome de dégagement 20
aérodrome de déroutement 76
aérodrome de redéploiement 180
aérodrome principal 131
aérogare 14
aéroglisseur 11
aéromobilité 19
aéronef à décollage court et atterissage vertical 197
aéronef de transport 219
aéronef de transport à court rayon d'action 197
aéronef de transport à long rayon d'action 129
aéronef de transport à rayon d'action moyen 136
aéronef de transport d'assaut 29
aéronef de transport tactique 211
aéronef directeur d'avions de combat 90
aéronef disponible pour le combat 51
aéronef marqueur 161
aéronef prêt au combat 52
aéropause 10
aéroporté 15
aérotransport de matériel 12
aérotransport de personnel 15
aérotransportable 13
affaiblissement de l'image 110
affaire civile 48
affectation d'armes 227
affecter 29
affection d'objectifs 211
affût 44, 103
affût de canon 44, 103
âge de la lune 10
agencement 134
agent 10
agent anticultures 24
agent antiémeutes 186
agent antimatériel 24
agent biologique 37
agent chimique 47
agent défoliant 70
agent incapacitant 112
agent neurotoxique 148
agent vésicant 38, 224
aide à l'atterrissage 123
aide à la navigation à courte distance 196
aide logistique 129
aide mutuelle 143
aides radio d'approche 175
ailier 227
aire 26
aire à signaux 197
aire d'amerissage 20
aire d'approche initiale 114
aire d'attente 17
aire d'explosion 92
aire de dispersion 17
aire de lancement 126
aire de manoeuvre 132
aire de manoeuvre d'hélicoptères 106
aire de manoeuvre des aéronefs 17
aire de montage 29
aire de stationnement 104
aire de stockage 104
aire de trafic 26
ajustage observé de tir 7
alerte 20
alerte au sol 101
alerte en vol 15
alerte lointaine 12, 80
alerte lointaine de défense aérienne 12, 80
alerte lointaine et contrôle aérien par moyens aéroportés 16
alerte stratégique 205
alerte tactique 211
alerter 20
alignement 20
alignement sur le tableau d'effectifs 41
alimentation en oxygène sous pression 168
allégement 127
allocation 20
allumeur 110
allure vibratoire 65
altimètre 21
altimètre absolu 5, 214
altimètre barométrique 34
altimètre de cabine 42
altimètre pression 34, 168
altimètre radar 174
altitude 21
altitude barométrique 34
altitude corrigée 42
altitude critique 65
altitude de croisière 65

altitude de décision 69
altitude de largage 78
altitude de sécurité 140, 190
altitude de transit 219
altitude de transition 218
altitude minimale de sécurité 140, 190
altitude minimum de descente 140
altitude relative 182, 224
altitude-pression 168
alvéole d'amorçage 98
amarrage d'un aéronef 18
aménagement d'une base 34
amis à proximité 67
amorçage 115
amorce d'un quadrillage 101
amorce de réseau géographique 99
amortisseur d'instabilité 201
ampleur d'un exercice 190
amplificateur d'images à plusieurs étages 44
analyse 23
analyse cryptographique 66
analyse d'objectifs 212
analyse du terrain 214
analyse technique 213
analyseur infrarouge à balayage linéaire 114
analyseur laser à balayage linéaire 125
angle au niveau 173
angle d'azimut 33
angle d'inclinaison 34, 216
angle d'observation 23
angle de bombardement 39
angle de conversion 60
angle de dépression 23, 72
angle de dérive 64, 78
angle de sécurité 23, 189
angle de visée 197
angle de vision 89
angle de vue 23
angle du champs 89
angle O 23
angle parallactique 160
annotation 23
annulé 43
antenne interrupteur 209
aperçu 5
appareil à effet de sol 101
appareil de poursuite laser 125
appareil photographique à défilement continu 58
appareil photographique panoramique 160
appareils photographiques jumelés 200
appréciation "renseignement" 117
appréciation de la situation 26, 85
approche d'atterrissage 123
approche finale 90
approche intermédiaire 118
approche interrompue 140
approche non rectiligne 149
approvisionnement consommable 87
approvisionnement critique 65
approvisionnement d'un jour de combat 52
approvisionnement essentiel 85
approvisionnements navals 147
appui 207
appui aérien 14
appui aérien à temps 168
appui aérien immédiat 111
appui aérien indirect 113
appui aérien rapproché 49
appui aérien tactique 210
appui aérien urgent 111
appui direct 74
appui général 99
appui rapproché 49
appui réciproque 144
appui tactique 52
appui-feu 91
appui-feu naval 147
apte à l'homologation nucléaire 149
aptitude à franchir un gué peu profond 195
aptitude à franchir un gué profond 69
aptitude à la circulation 218
arme à dispersion 50
arme à implosion 111
arme à radioactivité résiduelle minimum 140
arme atomique 30, 151
arme biologique 37
arme classique 60
arme de puissance nominale 148
arme dopée 190
arme guidée par laser 125
arme kilotonnique 122
arme mégatonnique 136
arme nucléaire 151
arme nucléaire type canon 103
arme subkilotonnique 205
arme thermonucléaire 215
armée 28
armement 28
armes de guerre des mines 139
arrêt d'un aéronef 17
arrêt du réacteur 66
arrière-garde 179
arrimage 125, 215
arrivée 200
arrondi 93, 187
article contrôlé 60, 182
article critique 65
article d'usage commun 55
artillerie d'action d'ensemble 99
artillerie d'appui direct 75
artillerie d'appui général 99
assaut 29
assaut aéroporté 16
assaut amphibie 21
assiette longitudinale 112, 164
assistance aux aéronefs de passage 18
astrocompas 30
astro-poursuiveur 30
attaque à dose surprise 208
attaque à dose totale 216
attaque coordonnée 61
attaque d'appui 207
attaque de diversion 77
attaque de flanc 93
attaque de rupture 162
attaque délibérée 71

attaque frontale 97
attaque improvisée 105
attaque préventive de harcèlement 200
attaque principale 131
attaque sur vecteur 223
attaque téléguidée 223
atténuation 31, 216
attitude active en matière d'information publique 7
attitude passive en matière d'information publique 161
attribution des missions 213
attribution des ressources 20
attrition-usure 31
au repos 183
audience-cibie 212
authentification 32
autonomie 84, 178
autorisation du contrôle de la circulation aérienne 15
autorisation obtenue par voie diplomatique 74
autorisation préalable 169
autorité consultative pour le mouvements des sous-marins 206
autorité de contrôle de l'espace aérien 19
autorité de contrôle opérationnel 156
autorité de coordination 62
autorité des transports maritimes 70
autorité militaire de l'OTAN 145
autorité nationale chargée de la marine marchande 145
autorité nationale militaire 144
autorité responsable de la mise en oeuvre des sous-marins 206
autorité territoriale nationale 145
autres forces pour l'OTAN 158
avant de l'onde de choc 130
avant-garde 8
avant-projet 158
aveuglement par l'éclair 93
avion de transport stratégique 205
avion leader 126
avion piquet-radar 9, 13
avion suiveur 195, 218
avis aux navigateurs aériens – NOTAM 149
avis de mouvement des sous-marins 206
avorter 5
axe 32
axe d'observation 200
axe de déplacement des postes de commandement 53
axe de passage 217
axe de transmission 53
axe focal 43
axe optique 157
azimut 37
azimut grille 100
azimut magnétique 130

B

badin 19
badin combiné 53
balayge 190
balisage de circulation routière 33
balise 37
balise acoustique de repérage de sous-marins 206
balistique 34
bande 124
bande d'atterrissage 14
bande d'image continue 58
bande de photographies 164
baptême de convoi 61
barème de radioconcentration 135, 177
barrage anti-sous-marin 24, 25
barrage fixe 93
barrage roulant 65
barrage routier 186
barrière d'arrêt d'aéronef 16, 83
barrière d'arrêt de secours 16, 83
bascule 203
base 34
base avancée 8
base de départ 34
base de feux 34
base de lancement pour missile non protégée 198
base de radionavigation 35
base de redéploiement 72
base de remplacement pour escorteurs 20
base de sous-marins 206
base de triangulation 35
base de vitesse 136
base durcie pour missiles 104
base géodésique 35
base logistique de secours pour une flotte 83
base topographique 216
base topographique d'une zone d'objectifs 212
bâtiment contrôleur d'évacuation sanitaire 85
bâtiment contrôleur des renseignements de raids aériennes 13
bâtiment de débarquement 124
bâtiment de défense aérienne 12
bâtiment de garde 102
bâtiment de soutien logistique 94
bâtiment de veille radar 174
bâtiment en marquage serré 134
bâtiment fournisseur 71
bâtiment longe-bouées 67
bâtiment ravitaillé 66
bâtiment ravitailleur 207
bâtiment récepteur 179
bâtiment transport de chalands de débarquement 124
bâtiment transporteur de charges lourdes 105
bâtiment-jalon 134
bâtiments d'assaut 29
batterie 36
batterie par la droite 36
batterie par la gauche 36
besoin militaire 138, 157
besoin opérationnel 138, 157
besoin opérationnel des services mutuels pour aéronefs 156
besoins en information 114
besoins en renseignement brut 114
besoins prioritaires en renseignement 169
blanc 107
blessé au combat 227
blip 38
bloc de prisonniers de guerre 169
bombardement de zone 26
bombardement en cabré de faible amplitude 130
bombardement en déport 155
bombardement en tapis 44
bombardement en vol rasant 126

bombe à hydrogène 109
bombe photo-éclair 163
bond 40
bonne direction 127
bord d'entraînement 101
bouée acoustique 176
bouée dan repère 68
bouée radio-acoustique 176
bouée sans dérive 196
boule de feu 92
branche 40
bretelle 128
briefing 41
brin d'arrêt d'aéronef 16, 17
brouillage 121
brouillage électronique 81
brouillage en barrage 34
brouillage par balayage 208
brouillage sélectif 193, 200
brouilleur 57
brouilleur à poursuite automatique 32
brouilleur chercheur 192
brouilleur-répéteur 183
brûlure par l'éclair 93
bureau d'allocations des transports aériens 15
bureau de conduite de tir 91
butées centrifuges 78

C

cabine étanche 192
câble d'arrêt d'aéronef 16, 17
câble de parachutage 23
cache-flamme 93
cadence de tir 178
cadence normale de tir 208
cadre d'informations 114
cadre de référence 180
caisson d'altitude 109
caisson d'altitude hypobare 21, 69, 77
caisson de compression 56, 109, 179
caisson de décompression 109
caisson de décompression hypobare 21, 69, 77
caisson de plongée 56, 109, 179
caisson de plongée hypobare 21, 69, 77
caisson de recompression 56, 109, 176
caisson hyperbare 56, 109, 179
caisson hypobare 21, 69, 77, 109
calage 38
calcul continu du point de largage 58
cale 106
calque 159
calque d'objectifs 213
calque de surface couverte 64
calque pour écran radar 175
camouflage 43
camouflage électronique 82
camouflage radar 174
camouflet 43
camp de prisonniers de guerre 169
campagne navale 146
canevas 125
cannibaliser 43
cap 105
cap de collision 126
cap de poursuite 126
cap moyen 32
capacité d'emport instantané 19
capacité d'enlèvement demandé 19
capacité d'itinéraire 187
capacité d'une ligne de chemin de fer 177
capacité de deuxième frappe 192
capacité de plage 36
capacité de transport 219
capacité de transport amphibie 22
capacité portuaire 166
capacité volumétrique en balles 33
capsule 43
capteur 194
caractéristique artificielle 66
caractéristiques opérationnelles 156
carburant hypergolique 109
carburants et lubrifiants 163
cargaison 44
cargaison aérienne 11
cargaison aérienne dangereuse contrôlée 59
cargaison aérienne ordinaire 98
cargaison aérienne dangereuse réglementée 185
cargaison dangereuse 67
cargaison de valeur 223
cargaison essentielle 85
cargaison immédiatement vitale 111
cargaison non requise 222
cargaison requise 225
carnet d'objectifs 212
carroyage 100, 101
carroyage militaire 100, 137
carte 47, 133
carte à deux marges 37
carte à grandes lignes 158
carte aéronautique 10
carte d'avancement des travaux photographiques 199
carte de base 35, 46
carte de combat 51
carte de situation 198
carte de situation du rayonnement nucléaire 175
carte de situation radiologique 175
carte de tracé de route aéronautique 10
carte de tracé de route maritime 146
carte des faux échos 149
carte des possibilités de tir 91
carte hydrograpfique 109, 146
carte index 46
carte internationale du monde 119
carte nautique 109, 146
carte pour la guerre de mines 139
carte pour opérations amphibies 22
carte projetée 170
carte spécialisée 46
carte topographique aéronautique 10
carton de localisation 129
carton des références 56
carton documentaire 183
carton index 112, 117
carton intérieur 115

cartouche de référence 180
cartouche photo-éclair 163
cas sérieux 194
cas très sérieux 224
catapulte 44
cellule 45
centigray 45
central de conduite de tir de batterie 36
centrale aérodynamique 11
centrale d'interception 16
centrale de bord 45
centre d'impact 47
centre d'information de combat 6, 52
centre d'information de la presse 168
centre d'information de vol 94
centre d'opérations antiaériennes 24
centre d'opérations d'appui aérien 14
centre d'opérations d'appui naval 147
centre de batterie 36, 46
centre de contrôle aérien tactique 209
centre de contrôle de défense aérienne 11
centre de contrôle des évacuations sanitaires aériennes 9
centre de contrôle régional 26
centre de coordination des armes d'appui 91, 207
centre de coordination des feux d'appui 91, 207
centre de coordination nucléaire, biologique et chimique 152
centre de détection et de contrôle 59
centre de direction des hélicoptères 105
centre de gravité 45
centre de la circulation aérienne 15
centre de recueil et d'interprétation nucléaire, biologique et chimique 152
centre de réseau radar 174
centre de résistance 205
centre des communications 55
centre des transmissions 55, 197
centre interallié d'information de la presse 20
centre secondaire de recueil et d'interprétation nucléaire, biologique et chimique 152, 205
certificat de sécurité 193
cessez l'engagement 44
cessez le feu 84
chaîne d'évacuations sanitaires aériennes 9
chaîne de commandement 45, 54
chaîne de commandement opérationnel 156
chaîne de mise à feu 88
chambre aérophotogrammétrique 11, 133
chambre de destruction 71
champ d'élasticité 165
champ d'influence 114
champ de mines 139
champ de mines anti-débarquement 36
champ de mines anti-sous marins 24
champ de mines d'attrition 31
champ de mines d'attrition entretenu 208
champ de mines d'interdiction 49
champ de mines de harcèlement 152
champ de mines de manoeuvre 211
champ de mines de protection 171
champ de mines défensif 70
champ de mines factice 79
champ de mines mixte 141
champ de mines tactique 211
champ de tir 89, 178
champ de tir tactique 211
champ vif 38
champs de mines offensif 154
champs de mines profond 69
changement de contrôle opérationnel 46
charge 46, 128, 162
charge amorcée 169
charge coupante 66
charge d'amorçage 169
charge d'épreuve statique 203
charge de combat 52
charge emportée par aéronef 18
charge enterée 65
charge formée 195
charge inerte 113
charge maximum pratique 189
charge nominale 178
charge nucléaire statique 30
charge offerte 20
charge palettisée 160
charge perforante 107
charge sous élingue 221
charge utile 162
chargement 128
chargement à l'horizontale 108
chargement administratif 8, 54
chargement de combat 52
chargement de retour 186
chargement nucléaire prescrit 168
chargement par convoi 61
chargement par destination 38
chargement par unité constituée 210, 222
chargement précurseur 167
chargement sélectif 193
chargement séparé par produit 54
chargement standard 201
chargement sur palette 37
chargement tactique 210, 222
chargement vertical 224
chargeur 44
chariot de transbordement 218
chase aux mines à vue 157
chasse aux mines 139
chasse aux mines acoustiques 6
chasse aux mines par détecteurs magnétiques 131
chasse d'exploration 87
chasseur 89
chasseur d'interception 90, 117
chasseur de défense aérienne de jour 68
chasseur de défense aérienne temps clair 49
chasseur de défense aérienne tout temps 20
chef de transport 45
chemin de guidage 217
chemin de roulement 187
cheminement graphique 219
cheminement par triangulation 101
cheminement photogrammétrique 163
chenal de sécurité 190
chenal exploré 192
chenille 217
chercheur laser 125
choix des objectifs et des moyens de traitement 213

chop 48
cycle du renseignement 116
cimetière temporaire 214
circuit combiné de mise de feu 53
circuit d'analyse 75
circuit de mise de feu 92
circuit de mise de feu à dépression 168
circuit double de mise de feu 79
circulation d'aérodrome 9
cisailles 66
clair de lune artificiel 28
classement militaire 49, 137
classification d'un itinéraire 187
classification de sécurité 193
classification des ponts et véhicules 49, 137
classification parallèle 160
clé 122
clé d'interprétation 111, 163
cliché 97
cobaye 103
code à référence cartographique 133
code abrégé 41
code condensé 41
code de panneaux 160, 208
code de transmission sol-air 160, 208
coefficient d'arrimage 185
coefficient d'intensité 117
co-implantation 51
colis d'accompagnement 77
colonne nucléaire 150
coloriage hypsométrique 21, 82, 109, 126
combat de rencontre 136
combiné 53
comité de priorités aériennes 13
commandant 54
commandant bleu 38
commandant coordonnateur 62
commandant d'aéronef 17
commandant de bord 17
commandant de la défense aérienne 11
commandant de la zone de contact 191
commandant de secteur 193
commandant des forces d'opposition 157
commandant des forces nationales intégrées 144
commandant du génie militaire 84
commandant interallié 20, 145
commandant militaire 137
commandant national 144
commandant OTAN 145
commandant participant 86
commandant pourpre 172
commandant subordonné principal 169
commandant utilisateur 86
commande de prolongation de fonctionnement 159
commandement 53
commandement de la défense aérienne 11
commandement de zone 26
commandement des bases 34
commandement fonctionnel 98
commandement intégral 97
commandement national 144
commandement opérationnel 156
commandement régional subordonné 206
commandement tactique 210
commander 53
commodore de convoi 60
compas gyromagnétique 103
compas magnétique 130
compatibilité 56
compatibilité électromagnétique 81
compensation de filé 110
compilation 56
complexe d'objectifs 212
complexe portuaire 166
composant 56
compromis 56
compte à rebours 62
compte rendu d'exploitation de reconnaissance 179
compte rendu de contact 57
compte rendu de mission 141
compte rendu de mouillage de mines 139
compte rendu de raid 177
compte rendu de situation 198
compte rendu détaillé d'interprétation photographique 73
compte rendu en vol 114
compte rendu initial d'interprétation 115
compte rendu initial de contact 57, 115
compte rendu supplémentaire d'interprétation 207
compte rendu supplémentaire de contact 23, 57
compteur de navires 196
comte rendu de bombardement 195
concentration d'objectifs 212
concentration maximale admissible 135, 177
concentration stratégique 204
concentrée 134
concept 56
concept d'utilisation d'un système d'armes 226
concept de l'opération 56
concept stratégique 204
concept tactique 210
conception de systèmes 209
condition d'exposition aux radiations 175
conduite de tir 92
cône de charge 226
cône de silence 57
cône mort-secteur d'altitude 21
conseiller consulaire pour la navigation commerciale 57
console 57
constante du cône 57
consultation 57
contact 57
contact perdu 57
contamination 58
contamination résiduelle 185
contenir 58
contingent national 144
continuer sur… 185
contour extérieur irrégulier du champ de mines 120
contre commandement, contrôle et communications 63
contre-attaque 63
contre-contre-mesures de guerre acoustique 6
contre-espionnage 63
contre-ingérence 63
contre-mesures de guerre acoustique 6
contre-mesures électroniques 81
contre-mesures radar 174

contreminer 63
contre-mouvement 63
contre-pente 186
contre-sabotage 63
contre-subversion 63
contre-surveillance 64
contrôle 59
contrôle “en localiseur” 129
contrôle administratif 8
contrôle aérien 11
contrôle automatique de la vitesse de rotor 187
contrôle automatique pour identification à vue 225
contrôle aux procédures 170
contrôle centralisé 45
contrôle consultatif 9
contrôle d’émission 83
contrôle d’interception 84
contrôle de contamination 58
contrôle de l’espace aérien 19
contrôle de manoeuvre d’identification 198
contrôle de qualité 140
contrôle de radioactivité 142, 177
contrôle de repérage 181
contrôle de stock 203
contrôle décentralisé 68
contrôle en vol 94
contrôle intégral 166
contrôle naval de la navigation commerciale 146
contrôle naval global de la navigation commerciale 97
contrôle naval régional de la navigation commerciale 181
contrôle opérationnel 156
contrôle serré 49
contrôle tactique 210
contrôlée 194
contrôleur aérien 11
contrôleur aérien tactique 210
contrôleur air avancé 96
contrôleur d’interception aérienne 117
contrôleur de recueil 180
contrôleur de secteur 193
convergence 60
convergence de la grille 100
convergence des méridiens sur la carte 133
convergence des meridiens sur le sphéroïde 220
convergence oculaire 23
convoi 60
convoi côtier 50
convoi d’évacuation 85
convoi détaché 126
convoi marchand 136
convoi militaire 137
convoi océanique 154
convoi principal 131
convoi ralliant 121
coopération civilo-militaire 48
coopération logistique internationale 118
coordination des tirs 91
coordination des tirs d’appui 91
coordonnateur d’écran 191
coordonnateur des secteurs d’exercice pour sous-marins 206
coordonnées 61
coordonnées cartésiennes 44
coordonnées de carroyage 100
coordonnées géographiques 99
coordonnées polaires 166
copie négative 62, 79
cordeau détonant 73
cordeau maître 131
corne 108
corne chimique 47
corne Hertz 106
corp d’une carte 39
corps 62
corps d’armée 28
corps d’observateurs terrestres 101
corps de rentrée 178
correction 62
corrélation 62
corrélation de représentation 110
corridor aérien 11
cote 82
couche antireflet 127
couche de transition 218
couloir 98
couloir d’approche 26
couloir d’hélicoptères 106
couloir de débarquement 39
couloir de montée pour aéronefs 17
coup complet 56
coup parti 197
couple de photographies à décalage latéral 200
couple stéréoscopique 203
coups partis avec éléments erronés 147
courant aérien 219
courbe auxiliaire 32
courbe bathymétriques 72
courbe de décroissance de la radioactivité 176
courbe de niveau 59
courbe de niveau normale 118
courbe de poursuite 66
courbe figurative 96
courbe maîtresse 112
courbe(s) d’isointensité 77, 88, 120
course à l’atterrissage 124
court 196
couverture 64
couverture aérienne 89
couverture de colonne 51
couverture de comparaison ou de référence 55
couverture de ligne caractéristique du terrain 89
couverture nuageuse 50
couverture radar 174
couverture stéréoscopique 203
crapaud 23, 198
crapaud à largage à influence 114
crapaud à prise d’immersion differée 70
crédit de mouvement 143
créneau 51
créneau de temps 216
crépuscule 220
crépuscule astronomique 30
crépuscule civil 48
crépuscule nautique 146
crevé 40
cryptopartie 66
croisement contrôlé 60

crosse d'aéronef 16, 211
crosse d'appontage 16, 211
crosse d'arrêt 211
crosse d'arrêt d'aéronef 16, 211
curbe bathymétrique 35

D

d'évacuations sanitaires aériennes 9
dargue armée 28
date d'exécution 212
datum 68
de bord 15
débarquement 68
débarquement secondaire 206
débit d'itinéraire 218
débit de dose de rayonnement 175
déblaiement et renflouage 190
debut de piste 26
decca 68
décédé des suites de blessures de guerre 74
déception 68
déception électronique 81
déchargement sélectif 194
déclasser 78
déclassifier 69
déclencher 7
décligrille 100, 101
déclinaison 131
déclinaison astronomique 69
déclinaison magnétique 131
déclinaison magnétique du carroyage 100, 101
déclinaison magnétique du quadrillage 100, 101
décollage en série 205
décollage et atterrissage courts 196
décollage et atterrissage verticaux 224
décollage immédiat 191
décontamination 69
décontamination immédiate 111
décontamination opérationnelle 156
décroissance de la radioactivité 176
défense aérienne 11
défense aérienne active 6
défense aérienne passive 161
défense biologique 37
défense contre agents chimiques 47
défense en profondeur 70
défense ferme 166
défense improvisée 105
défense littorale 116
défense nucléaire 150
défense portuaire 104
défense preparée 71
défense radiologique 177
defilement 70
déformation de l'image 110
déformation radiale 175
dégât grave 195
dégât léger 127
dégât modéré 142
dégât nucléaire 150
dégâts probables 170
délai avant attaque 146
délai d'emploi de l'arme nucléaire 151
délai de préparation 145
délégation de pouvoirs 70
délestage 121
demande de modification 184
demande de tir 42
demi-épaisseur 104
déminage 138
déminage par plongeur 49
demi-teinte 104
demi-vie des produits contaminants dans l'atmosphère 104
démolition sous-marine 221
démonstration 71
démonstration amphibie 22
densité d'un champ de mines 139
densité du traffic 217
densité-altitude 72
départ ponctuel 228
déplacement par échelons 80
déploiement 72
dépôt auxiliaire de prisonniers de guerre 169
dépôt temporaire 79
dérive 78
dérive vraie 178
déroutement 76
description de l'objectif 212
désengagement 227
désignation d'édition 80
désignation des jours et des heures 72
désignation en coordonnées polaires 166
désinfection 69
dessin de camouflage 76
dessin final 88
destination finale 90
destination immédiate 111
destination initiale 158
destruction 71, 200
destruction d'urgence d'armes nucléaires 83
destruction missile 140
détachement 73
détachement de bascule 203
detachement de protection d'un dispositif de destruction 71
détachement de sûreté 203
détachement pour emploi 20
détachement pour mise aux ordres 30
détail 73
détail cartographique 89
détecteur 73
détecteur d'interception radioélectrique 117
détecteur de neutrons par activation 6
détection 73
détection radioélectrique 176
détonateur 73
détonation par influence 209
détour 73
déviation 74, 76
diagramme des retombées radioactives 88
diaphragme 74
diapositive 74
différence de parallaxe 160
diffraction de l'onde de choc 38
diffusion 76

diffusion du rayonnement 175
diffusion troposphérique 220
dimension du spot 200
direction de compas 55
direction de prise de vue 43
direction de tir 103
direction des essences inter-sections 163
direction des essences inter-zones 163
direction virtuelle du vent 184
directive 75
directive pour la planification de l'exercice 86
discrimination des objectifs 212
dispersion 75
dispersion globale 71
dispositif 76
dispositif anti-contreminage 24
dispositif antidémontage 169
dispositif antidragues 25
dispositif anti-lueur 93
dispositif antirécupération 24
dispositif antirelevage 24
dispositif anti-repérage 25
dispositif combustor 53
dispositif d'alignement de marge 197
dispositif d'arrêt d'aéronef 16
dispositif de guidage par laser 124
dispositif de réceptivité intermittente 118
dispositif de retard d'armement 28
dispositif de sabordage 95
dispositif de sécurité 189
dispositif de stérilisation 203
dispositif dispersé 75
dispositif électro-explosif 81
dispositif explosif de circonstance 112
dissimulation 56
dissuasion 73
distance 178
distance d'observation 154
distance de décentrement 155
distance de sécurité 189
distance de sécurité au largage 189
distance entre véhicules 223
distance focale 95
distance focale équivalente 84
distance focale mesurée 42
distance focale nominale 148
distance franchissable d'endurance 84
distance hyperfocale 109
distance horizontale 165
distance minimale de sécurité nucléaire 140
distance oblique 198
distance-limite 178
distorsion 127
distorsion en S 189
distributeur 75
divergent 158
diversion 76
division 77
doctrine 77
doctrine de contrôle d'émission 83
doctrine tactique aérienne 210
document authentique 31
document graphique 99
documentation géographique militaire 137
documents d'interprétation 110
dôme 77, 200
dôme d'écume 77, 200
donnée 67
donnée de marquage 216
donnée de titrage 216
donnée marginale 133
dose absorbée 5
dose chimique 47
dose d'exposition 88
dose d'irradiation 175
dose d'irradiation aiguë 7
dose d'irradiation chronique 48
dose incapacitante moyenne 136
dose létale moyenne 135
dose maximale consentie 135
dosimétrie 77
dosiphote 90
dossier d'objectifs 212
dossier de représentation d'objectif 111
dotation 222
dotation initiale 35
dotation nucléaire 168
dragage d'attrition 31
dragage d'exploration 192
dragage d'une bande initiale 115
dragage de contrôle d'immersion 198
dragage de vérification 47
dragage des mines 139
dragage précurseur 167
drague à électrode 81
drague à filet 148
drague à influence 114
drague à solénoïde 198
drague de fond 40
drague dissymétrique 30
drague mécanique 136
drague mécanique divergente 158
droite (ou gauche) 126, 186
drone 78
durée d'écoulement 161
durée d'encombrement 186
durée d'impulsion laser 125
durée de conservation 195
durée de trajet 216
durée de vie d'un élément 56
durée limite de stockage 204

E

eaux susceptibles d'être minées 139
écart 74
écart circulaire probable 48
écart de dispersion 76
écart probable 108, 170
écart probable horizontal 108, 170
écarts de bombardement 39
échelle 153, 184, 190
échelle de conversion 60
échelle de distance 34, 99, 128
échelle en Y 228

échelle en X 228
èchelle en Z 228
échelle graphique 34, 99, 128
échelle linéaire 34, 99, 128
échelle nominale 148, 169
échelle numérique 153, 184, 190
échelle photographique 163
échelle principale 148, 169
échelon 80
échelon arrière 179
échelon d'assaut 29
échelon de premier renfort 95
échelon de renforcement 95
échelon maritime 191
échelon sanitaire initial 158
écho de sol 102
écho permanent 162
écho radar 174
éclairage de la zone intermédiaire 118
éclairage direct 74
éclairage indirect 113
éclairage intermittent 118
éclairage normal 149
éclairage par diffusion 110
éclairage par réflexion 110
éclairage réduit 180
éclairement du champ de bataille 36
éclatement 41, 200
écoute de contrôle 142
écran 191
écran anti-sous-marin 25
écran de fumée 198
écran de protection 195
écran radar panoramique 165
écran-rideau 191
édition 80
effect d'incidence normale 149
effectif international réel 118
effet de côte 196
effet de nuit 148
effet de renforcement d'échos 43
effet de terre 123
effet doppler 77
effet parasite de fond 33
effet sur l'objectif nucléaire 151
effet thermique 215
effets nucléaires favorables non prévisibles 149
effets nucléaires subsidiaires 150
efficacité biologique relative 182
éjection 80
élément de contrôle aérienne tactique 209
élément de plage 36, 196
élément de protection 102
élément de réapprovisionnement 82
élément organique de corps d'armée 62
élévation 82
éliminateur d'échos fixes 143
élingue de suspension 44
emballage par pulvérisation de matière plastique 165
embarquement 82
empattement 227
emplacement 83
emplacement de tir abrité 164
emploi civil international OTAN 145
emploi défensif des mines 138
employé civil OTAN rémunéré au tarif local 129
en appui 112
en appui de 112
en convergence 60
en direction 127
en échelon 80
en superposition 207
en vol 15
enclos de prisonniers de guerre 170
endurence 84
engagement nucléaire 150
engager 84
engin d'assaut 29
engin de débarquement 123
enregistré 180
enregistrement des données de représentation 110
enregistrement photographique des instruments 116
enregistrer comme objectif 180
ensemble 29
entraînement opérationnel 157
entrée de piste 26
entretien courant 195
enveloppement 84
environnement biologique 37
environnement chimique 47
environnement d'exploitation 194
environnement électromagnétique 81
environnement radiologique 177
épreuve par projection 171
épreuve renseignée 23
épreuve transparente 219
équateur magnétique 6, 131
équidistance 59
équipage de relève 201
équipe d'analyse 23
équipe d'orienteurs-marquers (ou de balisage) 134
équipe d'orienteurs-marqueurs 162
équipe de contrôle du chargement 128
équipe de guidage 51
équipe de liaison d'appui naval 147
équipe de mise à feu du dispositif de destruction 71
équipe mobile des mouvements aériens 141
équipement 84
équipement caractéristique 198
équipement d'identification sélective 193
équipement de guidage au sol 102
équipement de soute 18
équipement individuel de protection 113
équipement particulier d'un aéronef 18
équivalence TNT 216
erreur d'accélération 5
erreur de balisage 134
escadron amphibie 22
escorte 84
escorte de bout en bout de convoi 61
escorte de convoi 61
escorteur administratif 8
espace aérien contrôlé 59
espace aérien OTAN 145
espacement vertical 224
espacement verticale 182

essai à la réception 5
essai au banc 43
essai au point fixe 94
essai de recette 5
essai en vol 94
estimation indirecte des dommages 167
estimation logistique 129
estompage 106
étage 201
étagement en altitude 224
étalonnage d'un appareil photographique 43
étape 201
état d'engagement d'unité 222
état de crise en temps de guerre 83
état de préparation 70, 202
état de préparation amorcé (stade 2) 202
état de préparation non amorcé (stade 1) 202
état de préparation opérationnelle 157
état possédant des armes nucléaires 138, 152
état-major 201
état-major de direction d'exercice 75, 86
état-major de planification 165
état-major intégré 116
état-major interarmées 121
état-major interforces 121
état-major parallèle 160
étude sur la gestion du personnel 132
étude théorique 86
évacuation d'une zone maritime menacée 85
évacuation de l'équipement portuaire 85
évacuation de port par des navires marchands 166
évacuation du matériel endommagé 84
évacuation par air 12
évacuation portuaire des cargaisons 166
évacuation sanitaire aérienne 9
évacuation sanitaire aérienne de l'avant 96
évacuation sanitaire aérienne primaire 96
évacuation sanitaire aérienne stratégique 204
évacuation sanitaire aérienne tactique 209
évacués 85
évaluation 85
évaluation de dommages nucléaires 150
évaluation de la vulnérabilité nucléaire 151
évaluation des dommages 67
évaluation directe des destructions 74
évaluation du degré d'aptitude opérationnelle 157
évasion 85
exercice 86
exercice à libre action 97
exercice d'emploi d'une arme nucléaire 152
exercice de combat à simple action 89
exercice de poste de commandement 54
exercice de préparation d'une arme nucléaire 152
exercice dirigé 59
exercice inter-commandements 117
exercice interne à un commandement 120
exercice OTAN de grande envergure 146
exercice réel 128
exercice synthétique 209
exploitation 87, 170
exploitation photographique 110
exploseur 87
explosif 87
explosif en feuille 195
explosif liquide 128
explosif plastique 165
explosifs et munitions 87
explosion aérienne 16
explosion nucléaire à basse altitude 130
explosion nucléaire à haute altitude 106
explosion nucléaire aérienne 149
explosion nucléaire de surface 151
explosion nucléaire sous-marine 151
explosion nucléaire souterraine 151
exposé et alerté 226
exposé et non alerté 223

F

fac-similé 88
facteur d'atténuation 31
facteur d'ombre – tangente h 195
facteur de convergence 60
facteur de convergence de la grille 100
facteur de corrélation 62
facteur de planification 165
facteur de restitution 62, 185
faisceau d'appareils photo 89
faisceau de photographies 89
faisceau de trois photographies 219
faisceau ouvert 97
fausse origine 88
faux champ de mines 163
feu 90
feuillet de chargement et de centrage 227
fiabilité 66, 183
fiche d'identité de prisonniers de guerre 170
fiche de poste international 119
fiche de renseignements sur l'objectif 212
fil d'armement 28
fil de sécurité 190
film à faible retrait 201
film à spectre décalé 88
film infrarouge 114
film original 134
filte pare-torpille 216
filtrage 90
filtre 90
filtre absolu 5
filtre compensateur ou dégradé 25
filtre nominal 148
filtre optique 127
filtre photographique 163
fin de bande 72
fin de combustion 41
fission 93
fixer 106
flanc-garde 93
flèche 135, 224
flottabilité 94
fluctuation d'écho 29
fluxmètre 95
fonction "découpe" 214
fonction "évitement du sol" 214
fonction "suivi du terrain" 215

fond bleu actinique 39
fond provisoire 78
force aérienne tactique 210
force aéromobile 19
force aéroportée 16
force aérotransportable 15
force amphibie 22
force d'appoint 31
force d'assaut d'hélicoptères 105
force d'attaque de porte-avions 44
force d'avant-garde 8
force de couverture 64
force de débarquement 123
force de diffraction 74
force de ravitaillement à la mer 222
force de renfort 182
force de renfort extérieure 88
force de renfort mobilisable 141
force de renfort régionale 181
force de sécurité 64
force en place 112
force multinationale 53
force opérationnelle 213
force opérationnelle amphibie interforces 121
force transportée par air 15
force(s) 95
forces affectées à l'OTAN 145
forces allouées à l'OTAN 95
forces blanches 227
forces bleues 38
forces constituées 96
forces d'opposition 157
forces de l'OTAN 145
forces nationales de défense de la zone OTAN 144
forces pourpres 172
forces prévues pour affectation 80
forces reservées pour affectation à l'OTAN 145
forces sous commandement OTAN 145
format 96
format de carte 169
format massicoté 219
formation 96
formation en ligne 127, 218
formation en ligne de file 51
forme d'opérations psychologiques 172
formulaire 170
fortification de campagne 89
fouillis 50
franchissement dans la foulée 105
franchissement préparé 71
fréquance protégée 171
fréquence de balayage 191
fréquence gardée 102
fréquence taboue 209
front 97
front de choc 168, 196
front de l'onde de surpression 168, 196
front de Mach 130
front de pression précurseur 167
frontalier 40
frontière de droit 68
frontière de fait 68
fuite de gaz vers l'arrière 38
fusant 11
fusée 98
fusée à obturateur 197
fusée à sûreté de trajet dans l'âme 40
fusée à temps 216
fusée autodestructrice 194
fusée de culot 35
fusée de proximité 171
fusée percutante 74, 111
fusion 98
fusionnement 98

G

gabarit international de chargement (GIC) 119
gabarit PPI 167
gain latéral 125
garnison 98
garnissage de camouflage 98
gauche (ou droite) 126, 186
géoref 99
gestion de l'eau 226
gestion de l'espace marin 226
gestion de la recherche 50
gestion des crises 65
gestion du personnel 132
gestion et administration du matériel 120
gisement 182
gisement d'observation 75
glace de repérage 181
glacis 96
go no-go 99
goupille de sécurité 28, 190
gouverneur militaire 137
grand bâtiment 124
grand commandant de l'OTAN 132
grand commandant subordonné 132
graphique de navigation aérienne par rapport à l'air 13
graphique de vectorisation des vents pour le calcul des retombées 88
grappe 50
grappin 99
graticule 99
grille 100, 137
grille d'atterrissage (ou de débarquement) 123
grille d'objectif 212
grille de désignation des points 165
grille de Mercator transverse universelle 222
grille de navigation 147
groupe aérien embarqué 44
groupe anti-sous-marin avec portevions 24
groupe central de planification 45
groupe d'analyse de la direction d'exercices 45
groupe d'armées 28
groupe d'assaut 31
groupe d'objectifs 102
groupe date-heure 67
groupe de contrôle amphibie 22
groupe de contrôle de zone de débarquement 124
groupe de débarquement 123
groupe de guerre des mines 139
groupe de plage 36, 196

groupe de renfort d'escorte 146
groupe de saut 203
groupe de soutien des hélicoptères 106
groupe de soutien logistique naval 141
groupe de transport amphibie 22
groupe énergétique 50
groupe hunter-killer 109
groupe hunter-killer 24
groupement amphibie 22
groupement de tirs d'appui 92
guérilla 102
guerre acoustique 6
guerre aérienne stratégique 204
guerre anti-sous-marine 25
guerre biologique 37
guerre chimique 48
guerre des mines 123, 139
guerre des mines terrestre 123, 139
guerre électronique 82
guerre non-conventionnelle 221
guerre nucléaire 151
guet contre les mines 139
guidage "en vol" 137
guidage actif 7
guidage de collision 107
guidage de fin de trajectoire 214
guidage des appareils par transmission de cap 18
guidage directionnel 33
guidage en altitude 82
guidage passif 161
guidage semi-actif 194
guidage télécommandé 54
guide 160
guide d'aéronef 17
guidé sur faisceau 37

H

habilitation de sécurité 193
hachures 104
halte 201
halte au feu 107
halte au tir 47
hausse de sécurité 82
haute altitude 106
hauteur 105
hauteur absolue 5
hauteur astronomique 30
hauteur d'éclatement 105
hauteur d'éclatement de sécurité 189
hauteur d'explosion 105
hauteur d'ouverture de parachute 160
hauteur de bombardement 39
hauteur de décision 69
hauteur de largage 78
hauteur de minimum de descente 140
hauteur prédominante 167
hauteur-libre 159
hauteur-type 157
hauteur-type d'explosion 157
hélicoptère antichar 24, 25
hélicoptère armé 27
hélicoptère d'attaque 31
hélicoptère d'observation 153
hélicoptère de manoeuvre 223
hélicoptère hybride 56
héliport 106
hémotoxique 38
heure d'approche 26
heure de fin de chargement 203
heure H 104
heure sur l'objectif 216
heure zulu 228
heure-limite de sécurité sur zone 171
hydrographie 109
hypersonique 109
hyperstéréoscopie 85, 109
homologue nucléaire 149
hôpital de transit «air» 10
horaire d'approche 26
horaire de débarquement 68, 75
horizon apparent 25
horizon artificiel 28
horizon radar 174
horizon théorique 220
horizon vrai 220
horizontale principale 169
hublot de prise de vue 43
humint 108
humint 109

I

idée de manoeuvre 56
identification radioélectrique 176
identification 110
identification ami 110
identification de l'observateur 154
identification ennemi 110
identité 55, 110
illuminateur laser de surveillance 125
imagerie 110
imagerie thermique 215
immersion d'écrasement 50
immersion d'épreuve 215
immersion de destruction 50
immersion maximale opérationnelle 135
importance d'un exercice militaire 88
impulsion 172
incident de neutralisation de munition explosive 87
incident en cours d'exercice 86
incident nucléaire 150
inclinaison 164
inclinaison latérale 187
indépendant 112
indépendant à statut militaire 137
index de repérage 181
indicateur barométrique de vitesse verticale 34
indicateur central d'attitude 31
indicateur combiné de virage et dérapage 220
indicateur combiné de vitesse air 53
indicateur d'assiette 31
indicateur de dérapage 198
indicateur de hauteur de dégagement 5, 214

indicateur de position-sol 101
indicateur de virage 220
indicateur de vitesse air 19
indicateur de vitesse propre 220
indicateur de vitesse verticale 224
indicateur de vitesse verticale instantanée 116
indicateur du nombre de Mach 130
indicateur gyroscopique de direction 75
indicateur radio magnétique 176
indicateur visuel de mise de feu-bombette 225
indicatif d'appel 42
indicatif d'appel collectif 51
indicatif d'appel de réseau 148
indicatif d'appel indéfini 112
indicatif d'appel international 118, 197
indicatif d'appel phonie 225
indicatif d'appel tactique 210
indicatif d'appel visuel 225
indication d'élévation maximale 135
indice 112
indice international d'identification 119
infection 58
infiltration 113
influence de navire 196
information 114
information derivée 72
information publique 172
informatique 32
infrastructure 114
infrastructure bilatérale 37
infrastructure commune 54
infrastructure nationale 144
inhumation 41, 83
inhumation d'urgence 83
insensible 77
inspection 86
installation fixe du service de santé 93
instructions permanentes 201, 202
intensité d'autoprotection 189
intensité d'irradiation 175
interarmées 121
intercept caractéristique 46
intercept caractéristique de détection 46
intercept mécanique 209
intercepteur 90, 117
interception aérienne 12
interception aérienne basée sur émission en l'air 41
interception aérienne contrôlée 60
interception aérienne en contrôle serré 49
interception contrôlée du sol 102
interchangeabilité 117
interchangeabilité opérationnelle 156
interférence 174
interférence due à l'électricité statique 203
interférence électromagnétique 81
interférence radar 174
interopérabilité 119
interprétation 119
interprétation d'une représentation 111
interprétation photographique 111, 163
intervalle 120
intervalle d'un quadrillage 100
intervalle éclair-son 94
intervalle vertical 224
intrus 120
ionisation 120
isocentre 120
isogrille 120
isolé 78, 107, 204, 218
itinéraire 187
itinéraire à accès réglementé 127
itinéraire à double courant 77
itinéraire à simple courant 198
itinéraire d'accès d'hélicoptères 105
itinéraire de raccordement 57
itinéraire de sortie d'hélicoptères 106
itinéraire gardé 73
itinéraire libre 155
itinéraire opérationnel 157
itinéraire principal de ravitaillement 131
itinéraire réglementé 60
itinéraire réservé 185
itinéraire surveillé 207

J

jet de repérage 201
jeu de cartes 133
jeu de guerre 225
jour artificiel 28
jour de ravitaillement 155
jour E 80
jour G 98
jour J 67
jour K 122
jour M 130
jour standard d'approvisionnement 201
justesse de tir 5

L

lacet 228
lâcheur 187
lance-flammes 93
lancement automatique en cabré 32
largage 18, 182
largage à faible vitesse de descente 130
largage à vitesse de descente élevée 106
largage en chute libre 97
largage lourd 165
largage par éjection 88
largage par gravité 100
largeur de bande interceptée 124
largeur de ligne 127
lecture photographique 163
légende 67, 127
leurre 69, 79
leurre flottant 103
liaison 127, 128
liaison de données 67
lien à casser 195
ligne aclinique 6, 131
ligne agonale 10
ligne avant des forces amies 96

ligne bathymétrique 72
ligne d'éclairage réduit 127
ligne d'égale intensite radioactive 77, 120
ligne d'incidence 128
ligne d'objectifs intermédiaires 163
ligne d'observation 154
ligne de balayage 191
ligne de black-out 127
ligne de changement de data 67
ligne de compte rendu 183
ligne de contrôle de contamination 58
ligne de coordination des feux d'appui 91
ligne de coordination des observations 153
ligne de départ 128
ligne de largage de bombes 39
ligne de plus grande pente 169
ligne de ravitaillement 164
ligne de recueil 104
ligne de sécurité 148
ligne de sécurité nucléaire 151
ligne de tir contre la terre 196
ligne des fonds 72
ligne discontinue 120
ligne flottante 94
ligne internationale de changement de date 119
ligne pièce-but 103
lignes de communications 128
limite 40
limite avant de la zone de bataille 96
limite de contrôle de l'espace aérien 19
limite de coupure 147
limite de détérioration 73
limite de sécurité du temps de vol 171
limite de tête de pont 41
limite de tir 127
limites de centrage 45
liste d'objectifs 128, 212
littoral gravement menacé 195
localisation 133
localisation radiogonométrique 176
logistique 129
loi des distances 190
long 159
long feu 104
longueur d'encombrement 51
longueur de colonne 186
loran 130
lot d'artificier 71
lot de destruction 71
lot de munitions 21
loupe micrométrique 136
lutte antiguérilla 63

M

macédoine 141
machine à traitement continu 58
machmètre 130
magasin 43
maintenabilité 131
maintenance 132
maintenance "en service" 70
maintenance corrective 62
maintenance préventive 169
maintenir en attente 106
maintenu en attente 78, 107, 218
maîtrise de l'air 14
malade ambulatoire 225
maladie des rayons 175
manifest 154
manoeuvre 132
manoeuvre aérienne tactique 210
manoeuvre retardatrice 70
manutention 135
maquette 142
marchandise non manifestée 96
marche 218
marche à l'ennemi 8
marche d'approche 26
marge 133
marge de sécurité 41
marge intérieure 40
marquage de sécurité 190
marquage de soute 55
marquage des champs de mines 139
marque repère 95
marquer 134
marquer un objectif 134
marqueur d'extrémité de couloir 98
marqueur de cheminement 124
marqueur de distance 178
marqueur intermédiaire 118
marqueur laser 124, 125
masque 65
masqué 65
matériel complet 84
matériel de cryptographie 66
matériel de reproduction 184
matériel de servitude au sol 17
matériel non consommable 79, 149
matériel recupéré 190
matériel technique 213
matière fissile 7
maximum autorisé en effectifs internationaux 119
mécanisme de mise de feu 92
mécanisme de sécurité et d'armement 189
mèche lente 189
médecin de l'air 94
médecin militaire 136
médicine aéronautique 32
mêmes éléments 183
message 137
message conventionnel 197
message de volume 79
message lesté 79
message NATO de données normalisé 201
message q 173
messures pour éviter une interférence mutuelle 168
mesure anti-insurrectionnelle 63
mesure d'interdiction 71
mesure de survie en zone de combat 52
mesures de protection contre les mines 70
mesures de protection électronique 82
mesures de protection électronique actives 7
mesures de protection électronique passives 161

mesures de soutien de guerre électronique 82
mesures de soutien de la guerre acoustique 6
mesures offensives anti-mines 154
métallisation 40
méthode de recherche rapide 173
microformat 137
minage stratégique 204
mine 138
mine à action horizontale 107
mine à antennes 24
mine à contact 57
mine à dépression 168
mine à dispositif actif 7
mine à flotteur largable 186
mine à influence 114
mine à influences combinées 53
mine à ligne flottante 198
mine à orin 142
mine à orin en surface 226
mine à pression 168
mine à tête chercheuse 107
mine acoustique 6
mine antichar 25
mine antidragueur 25
mine armée 27
mine autonome 112
mine autopropulsée 141, 171
mine bouquet 40
mine chargée 87
mine chimique 47
mine combinée 53
mine contrôlable 59
mine coriace 50
mine d'entraînement 78, 167
mine d'exercice 86
mine d'exercice à compteur d'influences 86
mine d'instruction 116, 167
mine de fond 40, 101
mine dérivante 78, 97
mine désarmée 75
mine dispersable 191
mine disponible 93
mine flottante 95
mine inerte 68, 113
mine ludion 158
mine magnétique 130, 131
mine mobile 143
mine morte 68, 113
mine mûre 166
mine passive 161
mine rampante 65
mine réelle 194
mine télécommandée 54
mines rejetées à la mer 121
mise à feu 92
mise à la masse 102
mise à la terre 80
mise aux ordres 30
mise de feu 92
mise de feu à aiguille aimantée 74
mise de feu à gradient 99
mise de feu à impulsion unique 155
mise de feu à induction 113
mise de feu à intégration 116
mise de feu à intensité 117
mise de feu à sequence 194
mise de feu acoustique 6
mise de feu combinée 53
mise de feu magnétique 130, 131
mise en application 111
mise en batterie 83
mise en cocon 50
mise hors de combat des moyens de défense aérienne ennemis 208
missile 103
missile à trajectoire rasante 192
missile aérodynamique 9
missile air-air 15
missile air-surface 15
missile antiradiations 24
missile balistique 33
missile surface 208
missile surface-air 208
mission 141
mission aérienne 12
mission clandestine 48
mission d'interdiction aérienne 12
mission de destruction 73
mission de recherche 192
mission de tir 91
mission sur demande urgente 42
mobilisation 142
mobilisation économique 80
mobilité 141
modes réservés pour le temps de guerre 225
modification 142
modification d'un aéronef 18
modulation de fréquence 225
moyens d'appoint 23
moyens nécessaires 184
moyens psychologiques 172
moment 142
monnaie de stationnement 137
montée automatique 49
mosaïque 142
mosaïque contrôlée 60
mosaïque semi 194
mosaïque sommaire 221
mot de passe 161
mot-code 50
mouillage auxiliaire 82
mouillage avancé de flotte 8
mouillage d'attente 107, 126
mouillage des mines d'urgence 223
mouillage sûr 189
mouillage tactique de mines 211
mouilllage de chargement-déchargement 227
moullage de rassemblement 29
mouvement administratif 8
mouvement entièrement planifié 98
mouvement improvisé 7
mouvement navire-rivage 196
mouvement par voie aérienne 12
mouvement partiellement planifié 161
mouvement tournant 220
mouvements et transports 142
multi-modes 143

munition 21, 143
munition à agents multiples 143
munition à charge séparée 194
munition à douille séparée 194
munition biologique 37
munition chimique 47
munition chimique binaire 37
munition encartouchée 93
munition explosive non explosée 222
munition semi-encartouchée 194
munitions 21, 143

N

nadir au sol 101
nadir de l'appareil de prise de vue 43, 163
nadir de la photographie 43, 163
nation nucléaire 151
navigation radar sur bouée dan 174
navigation-grille 100
navire à très grand tirant d'eau 224
navire de commandement amphibie 22
navire de commerce 136
navire de sauvetage 184
navire marchand 136
navire quittant 61, 126
navire quittant un convoi 61, 126
navire ralliant un convoi 61, 121
navire stationnaire océanique 154
navire suiveur 195
navire-piège 69, 173
ne pas recharger 44
ne suis pas en mesure d'observer 43
nécessité militaire 138
nettoyage 142
neutralisation 148
neutralisation des explosifs et munitions 87
neutralisation électronique 82
nième pièce reprend le tir (incident de tir) 153
niveau de croisière 65
niveau de référence 68
niveau de transition 218
niveau des approvisionnements 127
niveau moyen de la mer 136
niveau opératif 156
niveau opérationnel de guerre 156
niveau stratégique de la guerre 204
niveau tactique de la guerre 210
niveaux de vol 94
nom conventionnel 148
non observé 77, 130
non vu 130
non-contrasté 94
non-reconaissance de frontière 40
nord d'une boussole 55
nord de la grille 100
nord du compas 55
nord magnétique 131
nord vrai ou géographique 220
normalisation 202
norme 201
normes d'utilisation du personnel 133
nuage de base 35
nuage nucléaire 150
numéro caractéristique 187
numéro d'ordre 194
numéro de code OTAN 145
numéro de référence de l'objectif 213
numéro de référence de mouillage 126
numéro de sortie 199
numéro-repère 45

O

objectif 153, 211
objectif à battre à l'horaire 191
objectif à la demande 155
objectif de normalisation 202
objectif inopiné 157, 213
objectif intermédiaire 118
objectif non ponctuel 27
objectif ponctuel 164, 166
objectif prévu 165
observateur aérien 13
observateur avancé 96
observation du tir 200
observatoire 153
observatoire aérien 13
observer 200
obstacle 154
obstructeur 154
obus à éjection par le culot 35
occupation d'une position 154
officier assurant le commandement tactique 154
officier chargé de la mise sur pied d'un exercice 155
officier chargé du contrôle des mouvements 143
officier d'embarquement de l'unité 222
officier de contrôle naval de la navigation commerciale 146
officier de liaison «air» 12
officier de liaison de l'armée de terre 101
officier de liaison de transport par air 15
officier de liaison des forces aéroportées 16
officier de liaison du contrôle naval de la navigation commerciale 146
officier de surveillance aérienne 14
officier directeur de l'exercice 154
officier prescrivant l'exercice 86
officier régulateur d'évacuations sanitaires aériennes 9
officier responsable d'une phase de l'exercice 154
officier responsable des opérations 9
ombre thermique 215
onde de choc 196
onde de souffle 38
onduleur 120
opération 155
opération aérienne antisurface 25
opération aérienne de soutien logistique 12
opération aérienne spéciale 199
operation aéromobile 19
opération aéroportée 16
opération amphibie 22
opération amphibie interarmées 121
opération anticultures 24

opération antimatériel 24
opération autonome 32
opération avant l'assaut 167
opération biologique 37
opération chimique 47
opération chimique, biologique et nucléaire 48
opération d'intruder 120
opération de contreminage 63
opération de harcèlement 27
opération de la défoliation 70
opération de soutien anti-sous-marin 25
opération de supériorité aérienne 62
opération héliportée 105
opération interalliée 53
opération interdiction 27
opération maritime 133
opération offensive contre le potentiel aérien 154
opération radiologique 177
opérationelle amphibie interarmées 121
opérations d'appui 208
opérations de transport aérien 15
opérations de transport aérien stratégique 204
opérations de transport aérien tactique 210
opérations de zone 27
opérations psychologiques 172
optoélectronique 81
ordre 158
ordre administratif 8
ordre d'avertissement 226
ordre d'embarquement 82
ordre d'opération 156
ordre de bataille 158
ordre de décollage immédiat 18
ordre permanent 202
ordre préparatoire 226
ordre simplifié 97
organique 158
organisation d'une position conquise 57
organisation de sécurité d'une zone 27
organisation des mouvements et transports 142
organisation du terrain 158
organisation sécurité 67
organisme 85
organisme de renseignement 10, 50
orientation 31, 75
orthodromie 100
ouverture d'un champ de mines 139
ouverture de brèche préparée 71
ouverture de brèche rapide 105
ouvrage à destruction préliminaire 167
ouvrage à destruction préparée 221
ouvrage à destruction réservée 184
ouvrage à détruire 71
ouvrage miné 46

P

paillettes 45
pays fournissant des renforts 182
pays hôte 108
pays membre 136
palette 160
palette d'aéronef 17
panaché 141
panaché fusant 141
panaché percutant 141
panneau 134
panneau de signalisation 182
par deux 221
par le traverse 5
parachutage 160
parachute extracteur 88
parallaxe 160
parallaxe fausse 89
parallèle de référence 202
parc en plein air pour munitions et matières toxiques 21
passage 188
passage à gué 225
passage à travers un champ de mines 139
passage de bombardement 39
passage de lignes 161
passage de prise de vues 188
passif 161
patrouille 162
patrouille aérienne de combat 51
patrouille de combat 52, 90
patrouille de large 155
patrouille de reconnaissance 180
patrouille en attente 202
pénétrante 32
percutant 100
période d'insensibilisation après avance 118
période d'insensibilisation entre impulsions 117
période de réceptivité 129
période radioactive 104
persistance 162
personne deplacée 76
personnel civil en surnombre de l'OTAN 207
personnel civil international à statut OTAN 118
personnel civil temporaire 214
personnel d'un sous-marin en détresse 76
personnel international 119
personnel militaire de l'OTAN remboursable 182
personnel militaire international 119
perte 44
perte au combat 36
pertes hors combat 148
pertes massives 134
petit navire 198
pétrolier 155
phase d'assaut 29
phase de déchargement général 99
phase de déchargement initial 115
phase des convois non planifiés 222
photo-carte 164
photogrammétrie 163
photographie aérienne cartographique 11
photographie aérienne oblique 153
photographie aérienne verticale 224
photographie anti-camouflage 43
photographie d'écran radar 175
photographie d'objectif 212
photographie d'un objectif ponctuel 164
photographie de contrôle d'attaque 205
photographie en défilement continu 58

photographie par bandes spectrales 199
photographie topographique aérienne 11, 14
photoplan 60
pièce 161, 164
pièce de base 36
pièce de rechange 199
pièce directrice 36
pièce vide 103
piège 40
pinceau lumineux 162
piquet radar 174
piste 188
piste hostile 108
piste opérationnelle minimale 140
piste significative 198
piste tactique 211
plafond de vol stationnaire 108
plage de débarquement 123
plan administratif et logistique 8
plan d'arrimage 204
plan d'emploi des feux 91
plan d'opération 156
plan de chargement 128
plan de circonstance 58
plan de convoi 61
plan de feux d'artillerie 28
plan de pose réglementaire 202
plan de recherche 51
plan de référence 33, 180
plan de repérage d'un champ de mines 139
plan de sauvegarde de la navigation commerciale 196
plan de soute 216
plan de tir restrictif 185
plan de vol 94
plan du négatif 147
plan final 90
plan focal 95
plan général de débarquement 164
plan générique 99
plan principal 169
planche 165
plaque 165
plaque semi-perforée 123
plateau de route 108
plateau-répartiteur 128
plate-forme de largage 18
plongée statique 108
plongeur 122
plot de bande photo 205
pluie radioactive 177
plus 159
plus bas 77
plus haut 223
plus loin 7
plus près 78
poids maximal à l'atterrissage 135
poids maximal de décollage 135
poids net à vide 148
poids total en charge 101
point 93
point "sol" 101
point chaud 108
point coté 200
point d'arrimage 125, 216
point d'attente 107
point d'atterrissage 123, 165
point d'éclatement moyen 45, 135
point d'impact 111, 165
point d'inflexion 220
point d'interception 117
point d'orbite 158
point d'orientation (air) 115, 212
point d'origine 72
point de cabré 172
point de chargement 129
point de contrôle 115
point de contrôle de contamination 58
point de contrôle de la navigation commerciale 196
point de coordination 62
point de début d'attaque 220
point de dislocation 182
point de dislocation d'un convoi 61
point de distribution 76
point de jonction 57
point de largage 182
point de largage calculé 56
point de largage de bombes 39
point de mise de feu 92
point de non-retour 166
point de prise de vue 14, 88
point de rassemblement 183
point de rassemblement pour prisonniers de guerre 170
point de ravitaillement 207
point de référence 47, 59, 181
point de référence de déroutement 180
point de référence relatif 88
point de réglage 182
point de regroupement 183
point de rendez-vous des forces 95, 102
point de séparation 41
point de transbordement 147, 218
point futur 155
point initial 115, 202
point moyen d'éclatement 45, 135
point moyen des impacts 45, 135
point origine de référence 33
point par rapport à un repère au sol-repère 164
point par transport de lieux géométriques 188
point principal 169
point radio 176
point repère 59
point sensible 122
point topographique d'artillerie 29
point zéro 102, 208
point zéro désiré 73
point zéro réel 7
pointage à vue 74
pointage indirect 113
pointer en direction 219
police aérienne 13
police de la circulation 217
polygone 178, 213
pont sur brèche sèche 79
port 166
port contrôlé 60
port de rassemblement de convois 60

port mineur 140
port principal 132
port secondaire 192
portable 132
portée efficace maximale 135
portée maximale 135
portée visuelle de piste 188
posé 12, 216
pose à distance 183
pose de mines sans schéma 178
pose de mines suivant schéma 162
position air 13
position clé 122
position d'arrêt 38
position d'attaque 31, 96
position d'attente 107, 178, 225
position graphique 165
position sans vent 148
position visualisée 165
positions de référence repérées 153
possibilité d'interprétation 119
postcombustion 10
poste à reporter 155
poste central de tir 91
poste de commandement 54
poste de commandement volant 16
poste de contrôle 59
poste de contrôle de la circulation 47
poste de contrôle des mouvements 143
poste de détection 184
poste de nationalité non fixée 145
poste hors quota 149
poste international 119
poste militaire international 119
poste militaire temporaire 214
poste permanent 173
poste tenu par un ressortissant local 108
poste tournant 187
potentiel 205
potentiel d'une unité 222
potentiel économique 80
pourcentage de déblaiement 162
poursuite 172, 217
poursuivre 217
pouvoir d'arrêt élémentaire 35
pouvoir d'arrêt générale 99
pouvoir séparateur 185
pouvoir séparateur en azimut 33
pouvoir séparateur en portée 178
pouvoirs de réaffectation 179
pré-alerte 80
préavis d'attaque nucléaire 151
précession 167
précession apparente 25, 26
précession induite 113
précession vraie 178
prédiction radar directionnelle 75
premiers ravitaillements 80
préparatifs en vue d'une opération 142
préparation civil pour le temps de guerre 48
préparation d'artillerie 29
préparation pour le vol 37
prépositionner 167
présentation de situation verticale 224
présentation graphique du plan de mise à terre 123
présentation tête haute 105
pression d'impact 111
pression des gaz vers l'arrière 38
pression dynamique 79
pression résultante 78
pression totale 216
prêt 178
prêt à régler 7
prêt au combat 52
priorité 167
priorité de mouvement 143
prise de ravitaillement 46
prise de remplissage 90
prise en compte successive d'un aéronef 17
probabilité caractéristique de détection 46
probabilité caractéristique d'interception 46
probabilité d'avarie 67
probabilité de destruction 122
probablement détruit 170
procédé d'enlèvement 180
procédé d'identification 46
procédé de destruction définitive 90
procédé de mise hors d'état de fonctionner 183
procedure d'accès 5
procédure d'approche aux instruments 116
procédure d'approche guidée du sol 102
procédure d'approche interrompue 140
procédure de renflouage 190
procédures d'élimination des explosifs 87
procédures operationnelles 157
processus de ralliement 107
production des pistes 217
produit connexe 30
produit de remplacement d'urgence 83
produit de substitution 5
produit normalisé 202
produit pétrolier conditionné 160
produit pétrolier en vrac 41
produits de fission 93
profil 94, 170
profil de vol 94
profondeur 72
profondeur d'autoprotection 194
profondeur de sécurité 189
programme annuel d'exercices ou de manoeuvres 86
programme de coopération nucléaire 170
programme de tir à l'horaire 191
progression par bonds 126
project de plan 78
project de plan initial 115
projectile 171
projection 171
projection conforme 158
projection équivalente 84
projection orthomorphique 158
projet de plan coordonné 61
prolongateur de câble de largage 23
prolongement d'arrêt 204
prolongement dégagé 49
propagande 171
propulseur d'appoint 40

protection 191
protection civile 48
protection nucléaire, biologique et chimique collective 51
protection nucléaire, biologique et chimique individuelle 113
protégé et alerté 226
publication enregistrée 181
publication non-enregistrée 149
puissance d'une arme nucléaire 152
puissance de combat 52
puissance de feu 92
puissance nucléaire 151
puissance nucléaire importante 132
puissance nucléaire militaire 138, 152
pulsoréacteur 172
pupitre de commande 57

Q

quasi collision 19, 147
question enregistrée 181

R

raccord d'élingue 208
raccord de servitude pour aéronefs 18
radar aéroporté à antenne latérale 197
radar de couverture complémentaire 98
radar de tir 92
radar doppler 77
radiac 175
radiation induite 113
radiation infrarouge 114
radio altimètre 175
radio-acoustique 199
radioactivité naturelle 33
radiobalise de repérage d'aéronef accidenté 64
radiobalise de repérage de détresse 83
radiobalise individuelle de repérage 162
radioborne en éventail 89
radioborne Z 228
radiogoniométrie 176
radionavigation 176
radiophare 176
radiophare d'alignement 129
radiotélégraphie 176
radiotélémétrie 176
radiotéléphonie 176
raid 177
raid amphibie 22
rail 124
rayon d'action 177
rayon de choc 67
rayon de destruction 73
rayon de sécurité 177
rayon X 215
rayonnement initial 115
rayonnement interne 118
rayonnement nucléaire 151
rayonnement résiduel 185
rayonnement thermique 215
rayonnement thermique 215
rayure 5
rampe de chargement 177
rampe de lancement 126
rangée de mines 138
rangée double 138
rapport "fission/puissance" 93
rapporteur de coordonnées 186
rassemblement 121
raté 79, 140
raté de prise d'immersion 134
râteau de routes 187
ratification 178
ravitaillement 207
ravitaillement à couple 5
ravitaillement à la mer 183, 221
ravitaillement d'un aéronef 18
ravitaillement de l'Europe 186
ravitaillement en combustable en flèche 30
ravitaillement improvisé 112
ravitaillement initial 115
ravitaillement par air 14
ravitaillement préorganisé 165
ravitaillement vertical 224
réallocation de ressources 179
réapprovisionnement 185
réceptive 186
réceptivité 179
recherche 50
recherche anti-sous-marine 25
recherche d'interception 117
recherche de couverture 64
recherche et sauvetage 192
recherche sectorielle 193
recherche sur zone 27
reconnaissance 179
reconnaissance aérienne 9, 13
reconnaissance aérienne photographique 13
reconnaissance amphibie 22
reconnaissance armée 28
reconnaissance chimique 48
reconnaissance d'itinéraire 188
reconnaissance de munition explosive 87
reconnaissance en force 179
reconnaissance offensive 179
reconnaissance par le feu 179
reconnaissance radiologique 177
reconnaissance sur axe 205
reconnaissance sur itinéraire 128
recouvrement 159
recouvrement latéral 197
recouvrement linéaire 128
recouvrement longitudinal 96
recto d'une carte 88
récupération 180, 190
redéploiement 72
redressement 180
redresseur 180
référence d'altitude 21
référence d'une épreuve 169
référence de publication 112
référence de sortie 199
réflecteur 57
réflecteur à écho renforcé 62

réflecteur polyédrique 62
réflecteur-ballon 34
réflexion 181
réfraction côtière 50
réfugiés 181
régénération 181
région à service consultatif 9
région d'information de vol 94
région d'observation nucléaire, biologique et chimique 152, 205
région de contrôle 59
region de défense aérienne 12
réglage 7
réglage de tir par observation 154
réglage observé de tir 7
réglage percutant par encadrement sur la ligne d'observation 40
règles d'engagement 188
regroupement 50
régulateur 13
relais d'amorçage 73
relais radio en vol 16
relations civilo-militaires 48
relève sur place 183
relèvement 37
relèvement en transit 218
relèvement géographique 220
relèvement vrai 220
relief 183
relief par ombres portées 195
remise de gaz 99, 159
remise en condition 182
remise en état 182
rendez-vous 183
rendez-vous des forces 95, 102
renforçateur d'amorçage 40
renforcement 182
renfort de transmissions 198
renfort-soutien 95
renseignement 116
renseignement "mesures et signatures" 136
renseignement acoustique 6
renseignement brut 114
renseignement brut de combat 52
renseignement d'origine électromagnétique 197
renseignement de base 35
renseignement de combat 52
renseignement de documentation 35
renseignement de sécurité 193
renseignement de situation 66
renseignement de sources ouvertes 155
renseignement de toutes sources 20
renseignement électronique 81
renseignement géographique militaire 137
renseignement humain 108, 109
renseignement marginal 133
renseignement stratégique 204
renseignement sur l'objectif 212
renseignement tactique 210
renseignement technique 213
renseignement transmissions 55
renvoi au verso 33
réparation au combat 36
réparation des dégâts subis par un aérodrome 9
répartiteur de charges 128
répartition des ressources 26
repérage à vue des mines 138
repère convenu 10
repère d'extrémité de rangée 188
repère d'extrémité de rangée double 205
repère de cliché 51, 89
repère de fond de chambre 51
repère de port 166
repère terrestre 124
répertoire analytique du renseignement de l'OTAN 145
répertoire des objectifs 128, 212
répétiteur de cap 105
repli 186
repli amphibie 23
répondeur 185
repos 185
représentation à spectres multiples 143
représentation conventionnelle 164
représentation stéréoscopique 203
réquisition 184
réseau 184
réseau de commandement 54
réseau de défense aérienne 12
réseau de détection et de contrôle 59
réseau de détermination de position 93
réseau de points de contrôle 59
réseau de transmissions 55
réseau hydrographique 78
réseau perspectif 163
réseau radar 174
réseau routier militaire de base 35
réseau trigonométrique 89
réserve 184
réserve d'avant-garde 131
réserve non débarquée 95
réserve opérationnelle 157
réserve régionale 181
réserve stratégique 98, 205
réserves de guerre 225
réserves de plage 36
réserves tactiques 211
résidu d'arme nucléaire 151
résponse 183
rester sur les éléments 79
restitution 185
restriction imposée à la circulation 143
restrictions de l'espace aérien 19
retard 125
retard de supression d'écho proche 21
retard pyrotechnique 173
réticule 186
retombées radioactives 176
retour 180
retournement 124
rideau de fumée 198
risque lié au rayonnement électromagnétique 81
risque nucléaire 70
risque nucléaire exeptionnel 83
risque nucléaire modéré 142
risque nucléaire négligeable 147
risque particulier 199
rocade 125
roentgen 187

roquette 187
roquette libre 97
rose du compas 55
rotation 220
roue à rochets 200
roulis 187
route 217
route à suivre 64
route aérienne 14
route aérienne principale 220
route d'approche 26
route de convoi 61
route de dragage 124
route de transit à basse altitude 130
route du chasseur 109, 209
route du dragueur 109, 209
route du large 218
route maritime 196
route standard 202
ruban accordé 187

S

s'assurer de 193
sabot 189
saisie d'aéronef 18
sangle de sauvetage 108, 184
satellite de télécommunications 55
saut en commandé 97
schéma 165
schéma d'arrimage 216
schéma d'assemblage (topographie) 46, 133
schéma de dispersion 76
schéma de surface couverte 64, 134, 199
secteur 192
secteur d'altitude 21
secteur d'observation nucléaire, biologique et chimique 152
secteur de défense aérienne 12
secteur de tir 193
secteur maritime défense 133
section 192
section à détacher d'un convoi 126
section de liaison de transport aérien 15
section de liaison des forces terrestres 101
section du cône de charge 226
section navale de plage 146
section ralliant un convoi 121
section trafic des mouvements aériens 13
sécurité 193
sécurité des opérations 157
sécurité des télécommunications 55
sécurité physique 164
sécurité portuaire 166
sédition 116
séparation de l'onde de choc 41
séquence d'approche 26
séquence d'atterrissage 123
série d'objectifs 194
série de cartes 133
séries de cartes 46
service d'alerte 20
service d'escale aérienne 14
service d'information de vol 94
service du contrôle de la circulation aérienne 15
services mutuels 65
services mutuels pour aéronefs 17
services supplémentaires 207
servocommande 7
seuil 215
seuil de compte rendu 55
signal 197
signal d'identification convenu 63
signal de danger routier 186
signal de destruction télécommandé 54
signal de trafic 102
signal indicateur 102
signaleur 17
signature d'un objectif 213
signe conventionnel militaire 138
signe d'authentification 32
signe distinctif 118, 197
silence radar 174
silence radio 176
symbol de carte de base 35
symbole clé 122
symbole de base 35
symboles de piste 217
synthése 116
système à trajet optique replié 95
système d'arme(s) 226
système d'arrêt d'aéronef 16
système d'atterrissage aux instruments 116
système d'éjection à commande sélective 54
systéme d'éjection comandée 54
système d'éjection indépendant 112
système d'éjection séquentielle 194
système d'emport 208
système d'information, de commandement et de contrôle 54
système d'instruments à échelles verticales 224
système d'objectif 213
système d'obstacles 34
système d'opérations air-sol 15
système de carroyage 100
système de commande de missile 140
système de commande de tir 92
système de communication et d'information 55
système de contrôle aérien tactique 210
système de contrôle automatique de vol 32
système de contrôle de l'espace aérien 19
système de destruction missile 141
système de détection et de compte rendu d'explosion nucléaire 150
système de détection et de contrôle tactique 73
système de détermination de position 93
système de guidage de missiles 141
système de messages du contrôle naval 136
système de navigation à inertie 113
système de navigation hyperbolique 109
système de référence de carroyage militaire 137
système de surveillance maritime 192
système de télécommunications pour navires marchands 136, 137
système marqueur d'objectif à laser 125
système mercomms 136, 137
systèmes d'éjection 81
site avancé de soutien logistique naval 146

site d'atterrissage 124
site de chargement 129
site de débarquement 124
site de lancement 126
site durci 105
site isolé 75
site logistique naval de l'avant 147
site protégé 171
situation paré à combattre 111
situation psychologique 172
situer 200
sortie 199
sortie de reconnaissance photographique 111, 164
sortie photographique 111, 164
souffle 38
source 199
sous-concept tactique 211
sous-ensemble 205
sous-marin de sauvetage 127
sous-munition 206
soutenabilité 208
soutien associé 30
soutien direct 74
soutien fourni par le pays hôte 108
soutien logistique à la mer 10
soutien logistique combiné 53
soutien logistique du combat 52
soutien logistique intégré 116
soutien logistique mutuel 65
spécification de normalisation 202
spécification technique 214
spécifications d'une exercice 86
spécification-type 103
sphère céleste 45
stand de tir 178, 213
station de décontamination 49, 69
station de triangulation 219
station radiophare 176
statoréacteur 177
stéréogramme 203
stérilisation 203
stock 203
stockage nucléaire prescrit 168
stocks contrôlés par un commandement 54
stocks d'entretien 208
stocks de munitions proportionnels à la menace 215
stocks de soutien en munitions 127
stocks initiaux 35
stocks opérationnels 157
stocks opérationnels du théâtre 215
stratégie militaire 138
substance pyrotechnique 172
subversion 206
successions des opérations depuis le dépôt jusqu'à l'objectif 203
suivre 217
sujet classifié 49
supériorité aérienne 14
superposition 116
supplément 207
sur demande prioritaire 30
sûreté 171, 211
surface 208
surface opérationnelle minimale pour les aéronefs 140
surface zéro 102, 208
surimmersion 74
surimpression 159
surimpression d'informations aéronautiques 10
surpression 159
surpression de crête 162
surpression incidente 97
surveillance 208
surveillance aérienne 14
surveillance du champ de bataille 36
surveillance maritime 192
susceptibilité 208
sweep 90

T

table de situation générale 14
tableau d'effectifs 85, 209
tableau d'effectifs du temps de paix 162
tableau d'effectifs en temps de crise 83
tableau d'effectifs et de dotation 85, 209
tableau d'emploi des armes 227
tableau d'enlèvement 13
tableau d'organisation 85
tableau d'organisation et d'équipement 209
tableau de fractionnement 17
tableau de situation d'objectifs 213
tableau des mouvements et transports 143
tacan 209
tangage 164
tangente h 211
tapis de bombes 44
taux d'attrition 31
taux d'usure 31
taux de consommation 57
taux de décroissance de la radioactivité 176
taux de ravitaillement consenti 32
taux de ravitaillement requis 184
taux de remplacement 183
teinte 126
teinte de niveau 21, 82, 109
teinte de niveau 126
teinte de remplissage 113
teinte hypsométrique 21, 82, 109
télécommunication 214
téléconférence 214
télémètre à laser 125
télémétrie 178
température de l'air statique 203
tempête de feu 92
temps bloc à bloc 38
temps de réaction du personnel 162
temps de rotation 220
temps local moyen 129
temps minimal d'alerte nucléaire 140
temps quasi réel (en) 147
temps réel (en) 178
tenir 106
tenon 200
terme descriptif 72
terminal de mouillage pour conteneurs 58
terminal ferré 177

terminus maritime 226
terminus maritime auxiliaire 20
terminus maritime principal 132
terminus maritime secondaire 192
terrain d'aviation 18
terrain vital 225
territoire libéré 127
terrorisme 215
tête de plage 36
tête de pont 36, 41
tête de pont aérienne 19
tête explosive 226
texte de message formaté 96
texte de message libre 97
texte de message structuré 205
texte non classifié 221
thème psychologique 172
thermonucléaire 215
type d'explosion 221
tir 90
tir à l'horaire 191
tir à la demande 155
tir au radar 174
tir continu 58
tir contre armes à feu 63
tir d'appui 207
tir d'appui en profondeur 69
tir d'appui rapproché 49
tir d'arrêt 90
tir d'efficacité 91
tir d'efficacité d'emblée 167
tir d'interdiction 118
tir de balisage 134
tir de barrage 34
tir de concentration 56
tir de contrebatterie 63
tir de contre-préparation 63
tir de harcèlement 104
tir de neutralisation 148
tir de préparation 168
tir de protection 64
tir de recherche 192
tir de réglage 181
tir défensif 70
tir direct 74
tir éclairant 110
tir éclairant à quatre pièces 97
tir éclairant continu 58
tir éclairant coordonné 61
tir indirect 113
tir libre 227
tir non contrôlé 222
tir non observé 222
tir observé 153
tir plongeant 130
tir préparé 167
tir prescrit 227
tir rasant 100
tir restreint 227
tir sur hausses échelonnées 192
tir sur horaire 191
tir sur zone 76
tir terminé 187
tir vertical 106
tir vertical (ou courbe) 106
tirage contact 57
tirant d'air 159
tire d'appui direct 75
tirer 90
tiretés 162
titre abrégé 197
ton 216
toux d'une fusée 48
tracé 191
trace 217
tracé du pilote 164
trace origine 115
traînard 204
traînée de bombardement 218
traitement 170
traitement automatique des données 32
traitement et transmission automatique de données 32
trajectoire balistique 34
trajectoire de vol 94
trame 191
trame de demi-teinte 104
transfert ascendant 96
transfert d'autorité 218
transfert de piste 217
transfert de recoupement 159
transfert descendant 33
transfert latéral 65
transfert par tiers interposé 182
transfuge 69
transmetteur d'ordres 214
transplexion 135
transpondeur 219
transport aérien à la demande 199
transport exceptionnel 86
transport maritime de crise 65
transport nucléaire 151
transport ordinaire 158
transport sous élingue 107
transportable par air 13
transports maritimes à but économique 80
transports maritimes vers l'arrière 186
transsonique 218
treuil 106
triage 199, 219
tronçon de queue 39
tropopause 219
troposphère 219
troubles publics 48
troupe de corps 62
troupe de couverture 64
troupe de sécurité 64
troupe numérotée 45
tué au combat 122

U

unité 222
unité à double capacité 79
unité aérotransportable 15
unité de contrôle tactique air 17

unité de déliverance 222
unité de dotation 222
unité de tir 92
unité de vecteurs à capacité nucléaire 150
unité de vecteurs homologués nucléaire 149
unité motorisée 142
unité temporaire 171

V

vague 226
vague à l'horaire 191
vague d'assaut 29
vague d'embarcation 39
vague d'hélicoptères 106
vague numérotée 153
vague sur demande 155
variabilité 223
variation du carroyage 100, 101
variation du quadrillage 100, 101
variation magnétique 131
vecteur à capacité nucléaire 150
vecteur homologué nucléaire 150
vecteur vent 227
véhicule 223
véhicule à coussin d'air 101
véhicule amphibie 22
véhicule téléguidé 183
veille chimique 47
veille contre les mines 139
veille radio 64
vent balistique différentiel 74
vérification après le vol 10, 167
vérification d'aéronefs 17
vérification systématique 47
vérifier 223
verrou train sorti 78
verrouillage radar 129
vers l'est 80
vers le nord 149
vertex 223
verticales divisées 200
vêtement de pressurisation 168
vêtement protecteur 171
vignettage 224
virage conventionnel 170
viseur à affichage continu 59
viseur à défilement angulaire 23
viseur à pré-affichage 167
viseur reflex 181
viseur tachymétrique ou synchrone 209
viseur vectoriel 223
viseurs de bombardement 39
visualisation cartographique mobile 143
visualisation de la situation horizontale 108
vitesse 199
vitesse à l'arrêt de propulsion 66
vitesse corrigée 42
vitesse d'endurence 84
vitesse de convoi 61
vitesse de déblaiement 49
vitesse de fin de combustion 42
vitesse de largage 121
vitesse de marche 160
vitesse de prises de vues 43
vitesse de progression 178, 199
vitesse de sécurité 189
vitesse du son 199
vitesse limite 214
vitesse maximale de croisière 135
vitesse moyenne 32
vitesse rectifiée 180
vitesse sol 102
vitesse terminale 214
vitesse type 191
vitesse virtuelle du vent 184
voie administrative 8
voie aérienne 19
voie de circulation 213
voile blanc 227
vol aux instruments 116
vol stationnaire 108
vol tactique 214
VOR 225
vulnérabilité électromagnétique 81

W

wild weasel 227

Z

zone 228
zone à restrictions 44
zone air-surface 14
zone arrière 179
zone côtière de défense 70
zone d'action 228
zone d'action de défense aérienne 11
zone d'action de sous-marins 205
zone d'assaut amphibie 22, 123
zone d'atterrissage 124
zone d'embarquement 82
zone d'engagement d'arme 90, 226
zone d'engagement des intercepteurs 90, 226
zone d'engagement des missiles 141, 226
zone d'engagement des systèmes a courte portée 197, 226
zone d'étape 201
zone d'identification de défence aérienne 12
zone d'impact – réceptacle 111
zone d'influence 27
zone d'intérêt 27
zone d'intérêt opérationnel 27
zone d'intérêt tactique 211
zone d'obstacles réglementée 34
zone d'opérations 27
zone d'opérations de défense aérienne 12
zone d'opérations réglementée 185
zone dangereuse 19, 67
zone dangereuse aérienne 19, 67
zone de bombardement sans restriction 38
zone de choc 67
zone de combat 53

zone de concentration 56
zone de contrôle 59
zone de controle de l'espace aérien 19
zone de contrôle de l'espace aérien à haute densité 106
zone de contrôle naval 136
zone de contrôle terminale 214
zone de coordination des feux 91
zone de débarquement 124
zone de défense 70
zone de défense aérienne 11
zone de démarrage 31, 96
zone de franchissement 65
zone de guidage 102
zone de l'objectif 153
zone de largage 79
zone de largage à faible hauteur 88
zone de latitude 125
zone de manoeuvre d'artillerie 29
zone de mise à l'eau des vehicules amphibies 23
zone de mise à terre 22, 123
zone de non-détection 21
zone de patrouille de sous-marins 206
zone de point fixe 188
zone de posé 217
zone de poser 123
zone de production des pistes 217
zone de rassemblement 29, 183
zone de référence altimétrique radar 174
zone de refuge 181
zone de regroupement 183
zone de responsabilité 27
zone de responsabilité du renseignement 27
zone de retombées radioactives d'importance militaire 27
zone de rupture 188
zone de sécurité 190
zone de sécurité de sous-marins 206
zone de séparation 194
zone de silence 68
zone de soutien naval 147
zone de tir contre-avions 92
zone de tir contrôlé 12
zone de tirs d'appui 91
zone démilitarisée 71
zone des forces de couverture 64
zone des objectifs d'une opération amphibie 22
zone en angle mort 68
zone fermée 49
zone interdite 170
zone libre de lutte anti-sous-marine 25
zone maritime 133
zone maritime menacée 67
zone minée 139
zone non battue 68
zone non levée 222
zone plastique 165
zone réglementée 185
zone terminale de convoi 61
zone vitale 225
zones des communications 55

LIETUVIŠKŲ TERMINŲ RODYKLĖ

A

abãko skãlė 5
absoliutùsis aukštìmatis 5
absoliutùsis aũkštis 5, 21
absoliutùsis fìltras 5
absoliutùsis išmetìmo aũkštis 78
absoliutùsis vadovãvimas 97
absorbúojančiojo slúoksnio stõris 104
absorbúotoji dòzė 5
administrãcinė palydà 8
administrãcinė vadovãvimo grandìnė 8
administrãcinis įsãkymas 8
administrãcinis plãnas 8
administrãcinis vaĩldymas 8
administrãvimas 8
aerodinãminė raketà 9
aerodròmas 9, 18
aerodròmo atkūrìmas 9
aerodròmo eĩsmas 9
aerofotoaparãtas 11
aerofotožvalgýba 13
aeromobiliójі operãcija 19
aeromobìliosios pãjėgos 19
aeromobilùmas 19
aeronavigãcijos informãcijos įrašas 10
aeronavigãcijos kùrso žymėjimo žemėlapis 10
aeronavigãcijos topogrãfinis žemėlapis 10
aeronavigãcijos žemėlapis 10
aerotransportabilùs víenetas 15
ãgentas 10
agentūrà 10
agonìstinė lìnija 10
agregãtas 29
ãklojo bombardãvimo zonà 38
aktyviójі minà 7
aktyviójі óro erdvės gynýba 6
aktyviójі visúomenės informãvimo polìtika 7
aktỹviojo trajektòrijos rúožo pabaigà 41
aktỹviosios elektròninės apsaugõs príemonės 7
aktyvùmo detèktorius 6
aktyvùsis 6
aktyvùsis automãtinis táikymas 7
aktyvùsis saváiminis táikymas 7
aktualùmas 66
akùstinė minà 6
akùstinė mìnų paieškà 6
akùstinė sistemà 6
akùstinė žvalgýba 6
akùstinio kãro atóveiksmio príemonės 6
akùstinio kãro kontratóveiksmio príemonės 6
akùstinio kãro paramõs príemonės 6
akùstinis kãras 6
akùstinis povandenìnio laĩvo buvìmo viẽtos pranešìklis 206
amfìbinė atakà 21
amfìbinė demonstratyviójі operãcija 22
amfìbinė eskadrà 22
amfìbinė grùpė 22
amfìbinė kovõs mašinà 22
amfìbinė operãcija 22
amfìbinės atãkos zonà 22
amfìbinės pãjėgos 22
amfìbinė transpòrto grùpė 22
amfìbinė žvalgýba 22
amfìbinio objèkto rajònas 22
amfìbinio transpòrto talpùmas 22
amfìbinis išlaipìnimo laĩvas 124
amfìbinis jū̃rlapis 22
amfìbinis reĩdas 22
amfìbinių mašìnų išleidìmo zonà 23
amfìbinių operãcijų vadovãvimo laĩvas 22
amfìbinių operãcijų vaĩldymo grùpė 22
amfìbinių pajėgū̃ atsitraukìmas 23
anãlizė 23
anãlìzės grùpė 23
ankstyvàsis papìldomasis tiekìmas 112
anotãcija 23
anotúotasis ãtspaudas 23
antènininė minà 24
antiišminuõklis 24
antiradiolokãcinė raketà 24
antrìniai šáudmenys 206
antžemìnė órlaivių príežiūros įranga 17
antžemìniai signãlai 102
antžemìniai stebė́tojai 101
antžemìnis branduolìnis sprogìmas 151
antžemìnis greĩtis 102
antžemìnis orientỹras 124
apãkinimas 93
apdorójimas 170
apėjìmas 126, 220
apgadìnimo grėsmė́ 67
apgaulìngasis mìnų laũkas 79, 163
apgaulìngasis pranešìmas 79
apgaulìngasis ùžtaisas 40
apipurškìmas plãstine mẽdžiaga 165
apliñkkelis 74
aprėptiẽs lentẽlė 64
aprėptìs 64
apribójimų zonà 44, 185
apribóju giñklų panaudójimą 227
apribótasis kẽlias 60
aprū̃pinimo laĩvas 207
aprū̃pinimo lygmuõ 127
aprū̃pinimo nòrma 184
aprū̃pinimo pùnktas 207
apsaugà 102
apsaugà nuõ branduolìnio giñklo 150
apsaugìnė aprangà 171
apsaugìnė zonà 102
apsaugìnis ekrãnas 195
apsaugìnis tiñklas nuõ torpėdų 216
apsaugõs įtaisas 24, 169
apsaugõs laĩvas 102
apsaugõs rikiuõtė 191
apsaugõs rikiuõtės koordinãtorius 191
apsáugotasis dãžnis 171
apsáugotasis sprogdìklis 197
apsáugotoji vietà 171

apsiautìmas 84
apsisprendìmo absoliutùsis aũkštis 69
apsisprendìmo santykìnis aũkštis 69
apsisukìmo cìklas 220
apskaičiúotoji išmetìmo vietà 56
apsukìnės apžvalgõs indikãtorius 165
apšáudymo pranešìmas 195
apšáudymo zonà 92
apšviečiamóji ugnìs 110
apšvietìmas ãtspindžiu 110
apšvietìmas išsklaĩdant 110
apšvietìmas sù pértrūkiais 118
apšvitõs dòzė 88, 175
apšvitõs dòzės galià 175
apšvitõs dòzės gãlios lìnija 77
apšvitõs intensyvùmas 175
aptikìmas 73
aptikìmo ir tãktinio vaĩdymo sistemà 73
aptvertà kãro belaĩsvių teritòrija 169
apžvalgìnis fotografãvimas 14
ařdymas 71
ařdomoji veiklà 206
ariergárdas 179
ármija 28
ármijos kòrpusas 28
ármijų grùpė 28
artéjantis sprogìmas 200
artéjimas 26
artéjimas tũpti 123
artéjimo grãfikas 26
artéjimo tãko pabaigà 26
artéjimo tũpti eilẽ 26
artéjimo tũpti laĩkas 26
artéjimo tũpti pagaĩ príetaisus tvarkà 116
artilèrijos geodèzinis pùnktas 29
artilèrijos manevrãvimo rajònas 29
artilèrijos ugniẽs plãnas 28
artilèrinis branduolìnis ùžtaisas 103
artilèrinis parengìmas 29
ãrtimas gařso greĩčiui 218
artimàsis vaĩdymas 49
artimóji paramõs ugnìs 49
artimóji aviãcijos paramà 49
artimóji paramà 49
asimètrinis trãlas 30
astrokòmpasas 30
astronòminė príeblanda 30
astronòminis aũkštis 30
astrosekìklis 30
ašìnis kẽlias 32
ašìs 33
atakà 29
atãkos ešelònas 29
atãkos etãpas 29
atãkos grùpė 31
atãkos laivaĩ 29
atãkos órlaivis 29
atãkos pozìcija 31
atãkos sraigtãsparnis 31
atãkos transpòrto príemonė 29
atbulìnis laĩko skaičiãvimas 62
atgabéntas órlaiviu 12
atgalìnio reĩso krovinỹs 186
atgamìnamoji mẽdžiaga 184
atgavìmo tvarkà 190
atgrasìnimas 73
atidėtàsis remòntas 70
atitraukìmo operãcija 227
atkuriamàsis remòntas 62
atkuriamóji príežiūra 62
atkūrìmas 181, 182, 185
atkūrìmo fãktorius 185
atleistì 183
atmosfèros slúoksnis 10
atòminis giñklas 30
atòminis sprogmuõ 30
atpažinìmas 46, 179
atpažinìmo príetaisas 193
atpažįstamoji įranga 198
atramõs pùnktas 205
atramõs tãškas 180
atsakìklis 185, 219
atsãkymas į paklausimą 183
atsãkomasis radãras 174
atsakomýbės rajònas 27
atsãkomojo smũgio galimýbė 192
atsargìnė dalìs 199
atsargìnė palydõs operãcijų bãzė 20
atsargìnis aerodròmas 20, 76
atsargìnis maršrùtas 185
atsargìnis vandeñs terminãlas 20
ãtsargos 203
atsargũ kontròlė 203
atsargũ papìldymas 186
atsargũ skyrìmas 80
atsilìkėlis 204
atsiskýrėlis 204
atsiskýręs nuõ konvòjaus laĩvas 61
atsìskiriančioji konvòjaus grùpė 126
atsiskiriantỹsis konvòjus 126
atsiskiriantỹsis laĩvas 126
atsiskyrìmas 41
atsiskyrìmo vietà 41
atsitiktìnis mìnų išdėstymas 178
atsitiktìnis taikinỹs 157, 213
atsitraukìmo transpòrtas 186
atskaitõs plũduras 68
atskaitõs tãškas 68
atskiràsis laĩvas 137
atskiràsis pakrovìmas 54
atskyrìmo zonà 194
ãtskiro užtaĩsymo šaudmuõ 194
àtskleista 56
atsparióji ugniãvietė 164
atspindỹs 181
atstãtymas 190
atstùmas 178
atstùmas tařp transpòrto príemonių 223
atšaũkti 43
atvykìmo vietà 111
aukščiaũ 223
aũkščio atskaità 21
aũkščio ãtspalvis 21, 82
aũkščio duomenų vėlãvimas 21
aũkščio horizontãlė 59
aũkščio nuródymas 82

aũkščio plyšỹs 21
aũkščio tāškas 200
aukštė́jimo režìmas 49
aukštìmačio signãlo ātspindžio rajònas 174
aukštìmatis 21
aũkštis 82, 105
aũkštis pagal̃ standártinį atmosfèros slė̃gį 168
aukštumìnis branduolìnis sprogìmas 106
auteñtiškas dokumeñtas 31
autentiškùmo patvìrtinimas 32
autentiškùmo žénklas 32
automātinio tūpìmo bū̃das 123
automātinis bombardāvimas 32
automātinis duomenų apdorójimas 32
automātinis duomenų apdorójimas ir pérdavimas 32
automātinis paieškõs trukdìklis 32
automātinis sraĩgto vaĺdymas 187
automatizúotasis duomenų apdórojimas ir pérdavimas 32
autopilòtas 32
avangárdas 8
avārinė inkarāvietė 82
avārinis rādijo švyturỹs 64
avārinis viẽtos nustātymo švyturỹs 83
aviācijos įgulų gýdytojas 94
aviācijos medicinà 32
aviācijos paramà 14
aviācijos paramõs operācijų ceñtras 14
aviācinė pérėmimo įranga 16
aviācinė užduotìs 12
aviahorizòntas 28, 108
āzimutas 37
āzimuto kam̃pas 33

B

baigiamóji sunaikìnimo procedūrà 90
baĩgtas brėžinỹs 88
baliòninis reflèktorius 34
balìstika 34
balìstinė raketà 34
balìstinė trajektòrija 34
balìstinis svíedinio añtgalis 39
balsìnis šaukinỹs 225
báltosios pājėgos 227
bañdymų gỹlis 215
bañdomasis laĩvas 103
bañdomasis parašiùtas 77
bañdomasis tralāvimas 87
barokāmera 21, 56, 69, 77, 109
baromètrinis aukštìmatis 34, 168
baromètrinis aũkštis 34
baromètrinis vertikāliojo greĩčio indikātorius 34
batèrija 36
batèrija ìš dešinė̃s 36
batèrija ìš kairė̃s 36
batèrijos ceñtras 36
batèrijos žymė́jimas 46
batèrijos vaĺdymo ceñtras 36
batimètrinė horizontālė 35
baũdžiamosios ākcijos priẽš sukìlėlius 63
bāzė 34
bāzės išplėtìmas 34
bāzinė bangà 35
bāzinė lìnija 35
bāzinės ātsargos 35
bāzinio žemė́lapio siñbolis 35
bāzinio žemė́lapio sutartìnis žénklas 35
bāzinis karìnių keliū̃ tiñklas 35
bāzinis siñbolis 35
bāzinis žemė́lapis 35
bāzių vadovýbė 34
begalìnis žìdinio núotolis 109
bendrà infrastruktūrà 54
bendrà paramà 30
bendràsis iškrovìmo laĩkas 99
bendràsis plānas 99
bendràsis rezèrvas 98
bendràsis šaudmenų sandėliāvimo lygmuõ 127
bendràsis šaukinỹs 112
beñdras šaukinỹs 51
bendróji paramà 99
bendróji stābdymo galià 99
beñdrojo naudójimo sraigtāsparnis 223
beñdrojo póveikio nuodìngoji mẽdžiaga 38
beñdro naudójimo dáiktas 55
bendrõsios paramõs artilèrija 99
beñdros NÃTO pratýbos 146
bendrùmas 55
bèt kokių óro są́lygų naikintùvas 20
bevéik tìkras laĩkas 147
biològinė gynýba 37
biològinė mẽdžiaga 37
biològinė operācija 37
biològinė situācija 37
biològiniai šáudmenys 37
biològinis giñklas 37
biològinis kāras 37
blánkas 170
blokāvimas 38
blokāvimo pozìcija 38
bombardāvimas ìš žẽmo aũkščio 126
bombardāvimas netiesióginiu táikymu 155
bombardāvimas žemù kampù kabrúojant 130
bombardāvimo aũkštis 39
bombardāvimo kam̃pas 39
bombardāvimo pāklaidos 39
bombardāvimo tākas 39
bòmbų kẽkės pakabà 50
bòmbų paleidìmo lìnija 39
bòmbų paleidìmo tāškas 39
bòmbų táikymo sistèmos 39
bòmbų tākas 218
bòrto 15
braĩžymo rāktas 78
branduolìnė galià 151
branduolìnė radioaktyvióji spinduliuõtė 151
branduolìnės, biològinės ir chèminės informācijos ceñtras 152
branduolìnės rìzikos láipsnis 70
branduolìnės saugõs lìnija 151
branduolìnė valstýbė 138, 151
branduolìnio bendradarbiāvimo programà 170
branduolìnio, biològinio ir chèminio stebė́jimo rajònas 152
branduolìnio, biològinio ir chèminio stebė́jimo zonà 152
branduolìnio, biològinio ir chèminio vaĺdymo ceñtras 152

branduolìnio giñklo avārija 152
branduolìnio giñklo galià 152
branduolìnio giñklo panaudójimo pratýbos 152
branduolìnio giñklo panaudójimo prìemonė 150
branduolìnio giñklo panaudójimo vìenetas 150
branduolìnio giñklo skevéldros 151
branduolìnio giñklo transportāvimas 151
branduolìnio póveikio įvértinimas 151
branduolìnio puolìmo núostoliai 150
branduolìnio puolìmo núostolių įvértinimas 150
branduolìnio sprogìmo debesìs 150
branduolìnio sprogìmo naikìnamieji veiksniaĩ 151
branduolìnio sprogìmo stuĮpas 150
branduolìnio ùžtaiso sprogìmo, aptikìmo ir pranešìmo sistemà 150
branduolìnis giñklas 151
branduolìnis įsipareigójimas 150
branduolìnis kāras 151
branduolìnis sprogìmas orè 149
brastų pravažùmas 225
brìĮfingas 41
brúožas 89
brùto svōris 101
budéjimas orè 16
budéjimo režìmas 64
bùdintieji órlaiviai 101
bùdintysis radiolokācinis laĩvas 174
būtinàsis aprūpinimas 85
bűtinosios ātsargos ir mēdžiagos 65

C

centigrẽjus 45
centralizúotasis vaĮdymas 45
centrìnė anālizės grùpė 45
centrìnė planāvimo grùpė 45
centrìnis skrỹdžio duomenų kompiùteris 45
centruõtė 45
centruõtės schemà 227
chèminė, biològinė ir radiològinė operācija 48
chèminė dòzė 47
chèminė gynýba 47
chèminė kontròlė 47
chèminė mēdžiaga 47
chèminė minà 47
chèminė operācija 47
chèminė situācija 47
chèminė žvalgýba 48
chèminiai šáudmenys 47
chèminis kāras 48
chèminis rāgas 47
cìklas 220
civìlinė gynýba 48
civìlinė prieblanda 48
civìliniai neramùmai 48
civìlių ir karìškių bendradarbiāvimas 48
civìlių ir karìškių sántykiai 48
civìlių kovìnė parengtìs kārui 48

Č

čiurkšlė 201

D

dalėlė ìš aeronúotraukos 169
dalìnis specialùsis švārinimas 111
dalìnis sutapìmas 159
dalìs 161, 164
dalytùvas 75
dangaūs skliaūtas 45
darbìnė inkarāvietė 227
darbìnis formātas 219
dātos-laĩko grùpė 67
daugiaspèktris atvaizdāvimas 143
D dienà 67
debesuotùmas 50
decentralizúotasis vaĮdymas 68
defoliántai 70
defoliántinė operācija 70
degazāvimas 69
degiklis 53
Dekárto koordinātės 44
deklinācija 69
delsìmo įtaisas 28
demarkācinė parōs laĩko lìnija 67
dėmesio atitraukìmas 76
demilitarizúotoji zonà 71
demonstrāvimas 71
dengiamóji ugnìs 64
dengìmas 64
dengìmo pājėgos 64
dengìmo pajėgų rajònas 64
dengìmo parinkìmas 64
denginỹs 191
dērinimas 98
derivācijos kam̃pas 78
derliaus naikìklis 24
derliaus naikìnimo operācija 24
desántas 15
desantāvimas 18
desantāvimo operācija 16
desantāvimo platfórma 18
desántinis 15
desánto atakà 16
desánto pājėgos 16
desánto rỹšio kariniñkas 16
dešinė 126
dešinėn 186
detālė 73
detalùsis fotogrāfinis pranešìmas 73
detèktorius 73
detonācijos tāškas 92
detonātorius 73
detonāvimo sistemà 92
detonúojamoji virvùtė 73
detonúojamosios virvùtės stiprintùvas 73
diafragmà 74
diapozitỹvas 74, 219
didelės grėsmės pakrántė 195

didelės keliamõsios gãlios laĩvas 105
dìdelė žalà 195
dìdelio núotolio transpòrto órlaivis 129
dìdelio užterštùmo vietà 108
dìdelis aũkštis 106
dìdelis laĩvas 124
dìdelis úostas 132
dìdelis vandeñs terminãlas 132
didèsnio pavõjaus jũros rajònas 67
dìdinamasis matãvimo prĩetaisas 136
didžiáusiasis viršslėgis 162
dienõs aprũpinimo nòrma 155
dienõs naikintùvas 68
dienóvidinių artėjimas 60, 100
dienóvidinių artėjimo kam̃pas 60
dienóvidinių artėjimo veiksnỹs 100
dienų ir valandų žymėjimas 72
difereñcinis balìstinis vėjas 74
dinãminis slėgis 79
diñgęs taikinỹs 57
diplomãtinis leidìmas 74
dirbtìnė dienõs šviesà 28
dirbtìnė mėnesíena 28
dirbtìnis išlaipìnimo tãkas 123
dirbtìnis plũdinis taikinỹs 103
dirbtìnis tūpìmo tãkas 123
dirbtìnis vietóvės brúožas 66
dirèkcinis kam̃pas 100
direktyvà 75
dislokãvimas 51
dislokúotosios pãjėgos 112
divìzija 77
doktrinà 77
dominúojantysis aũkštis 167
dominúoti 53
Dòplerio efèktas 77
Dòplerio radãras 77
dozìmatis 175
dozimètrija 77
draudžiamóji zonà 170
draudžiù pùlti 227
drenãžo sistemà 78
dubliãvimas 33
dugnìnė minà 40
dugnìnis sprogdìklis 35
dùgno tralãvimas 40
dũmų ùždanga 198
dúomenys 67
duomenų blòkas 67
duomenų ryšỹs 67
dvejópų galimýbių víenetas 79
dviejų júostų kẽlias 77
dviejų ùžrėmių formãtas 37
dvìguba porà 200
dvìguba vertikalióji fotogrãfija 200
dvìguboji sprogdìnimo grandìnė 79
dvinãris chèminis šaudmuõ 37
dvišãlė infrastruktūrà 37

E, Ė

E dienà 80
eigà nuõ sándėlio ikì táikinio 203
eilės nùmeris 194
eilės žénklas 188
einamóji žvalgýbinė informãcija 66
eĩsmo apribójimas 143
ekipuõtė 84
ekipuõtės víenetas 222
ekonòmikos mobilizãcija 80
ekonòmikos potenciãlas 80
eksploatãcijos sąlygos 194
ekvivaleñtiškas žìdinio núotolis 84
elastingùmo rìbos 165
elektròdinis trãlas 81
elektromagnètinė aplinkà 81
elektromagnètiniai trukdžiaĩ 81
elektromagnètinio spinduliãvimo pavõjus 81
elektromagnètinis pažeidžiamùmas 81
elektromagnètinis suderinamùmas 81
elektròninė analizãvimo sistemà 75
elektròninė kovà 82
elektròninės apsaugõs prĩemonės 82
elektròninės kovõs paramõs prĩemonės 82
elektròninė žvalgýba 81
elektròniniai trukdžiaĩ 50
elektròninis atóveiksmis 81
elektròninis klaidìnimas 81
elektròninis maskãvimas 82
elektròninis neutralizãvimas 82
elektròninis trùkdymas 81
elektroòptika 81
elemeñtas 89
epiceñtras 208
epiceñtro núokrypis 155
erdvė 26
erdvės išvãlymas 90
eskìzinis žemėlapis 158
ešelònas 80, 226
ešelònas pagaĩ iškvietìmą 155
etãtų ir aprũpinimo tãbelis 85, 209
etãtų tãbelis 209
Euròpos atsargų papìldymas 186
evakuãcija ìš pavojìngų jũros rajònų 85
evakuãcija órlaiviais 12
evakuãcijos konvòjus 85
evakuãcijos vaĩdymo laĩvas 85
evakúojamieji 85

F

fãzės lìnija 163
fiksúotasis taikinỹs 164
fiksúotieji šáudmenys 93
fìltras 90
filtrãvimas 90
fizinis saugùmas 164
fòrma 165
formãtas 96
formúoti 6
fotoaparãto ašiẽs kryptìs 43
fotoaparãto ašìs 43
fotoaparãto cìklinis greĩtis 43
fotoaparãto kalibrãvimas 43

fotoaparãto kasètė 43
fotoaparãto okuliãras 43
fotoaparãtų grùtė 200
fotoaparãtų vėduõklė 89
fotoblýksnio ùžtaisas 163
fotografãvimas añtskrydžio metù 205
fotografãvimas trimìs fotoaparãtais 219
fotografãvimo skrỹdis 111, 164
fotogrãfijos áiškinimas 163
fotogrãfijos interpretãcija 163
fotogrãfijos nadỹras 163
fotogrãfinis duomenų įrãšymas 116
fotogrãfinis fĩltras 163
fotogrãfinis mastẽlis 163
fotogramètrija 163
fotogramètrinis tinklẽlis 163
fotojúosta, jautrì infraraudonìesiems spinduliáms 114
fotonadỹras 43
fotoplãnas 142
fotožemẽlapis 164
fragmeñtinis įsãkymas 97
frònt as 97
frònto atakà 97
fùnkcinė vadovýbė 98

G

galimóji paklaidà 170
gãlintis naudóti branduolìnį giñklą 149
galiójantis įsãkymas 202
galiójimo laĩkas 73
galutìnė paskyrìmo vietà 90
galutìnis greĩtis 214
galutìnis konvòjaus rajònas 61
galutìnis plãnas 90
galutìnis rakètos skrỹdžio vaĺdymas 214
gařso dãžnių moduliãcija 225
gařso greĩtis 199
gáunantis viẽtinių tarìfų atlýginimą civìlinis NÃTO tarnáutojas 129
gavìmo patvìrtinimas 179
G dienà 98
gélbėjimo diřžas 108, 184
gélbėjimo laĩvas 184
gélbėjimo tvarkà 190
geležìnkelio krovìmo rámpa 177
geležìnkelio lìnijos pralaidùmas 177
geležìnkelio terminãlas 177
geodèziniai matãvimai 101
geodèzinio pãgrindo tiñklas 89
geogrãfinės koordinãtės 99
geogrãfinis ãzimutas 220
geogrãfinių koordinãčių tiñklas 99
geogrãfinių koordinãčių tiñklo brūkšnẽliai 99
geogrãfinių núorodų sistemà 99
gỹlio kòntūras 72
gỹlio kreivė 72
gỹlis 72
gìlių vandeñs kliűčių įveikìmo galimýbė 69
gilumìnis mìnų laũkas 69
gilumìnis ùžtaisas 65
gynýba į gìlumą 70
gynýbinė pakrántės zonà 70
gynýbinės priešmìninės prĺemonės 70
gynýbinė ugnìs 70
gynýbinis mìnų laũkas 70, 171
gynýbos parengtiẽs bűklė 70
gynýbos zonà 70
ginklúotasis sraigtãsparnis 27
ginklúotoji rekognoskuõtė 28
giñklų panaudójimo zonà 226
giñklų paskìrstymas 227
giñklų sistemà 226
giñklų sistèmos panaudójimo koncèpcija 226
giromagnètinis kòmpasas 103
giroskòpinis kryptiẽs prĺetaisas 75
gyvýbiškai svarbì vietóvė 225
gyvýbiškai svarbùs krovinỹs 111
grãfinis dokumeñtas 99
grãfinis išlaipìnimo plãnas 123
gramzdìklis 25, 198
gravirãvimas 191
greičiáusiai sunaikìntas 170
greitàsis pérėjimas 105
greitàsis pérsikėlimas 105
greĩtis 199
greĩtis išjungìmo metù 66
greitóšauda 178
gretimų lãpų rodỹklė 112
griovìmas 71
griovìmo įranga 71
griovìmo kománda 71
griovìmo komplèktas 71
griovìmo objèktas 71
griovìmo patalpà 71
grįstà vietà 104
grivãcija 101
grįžìmas 180
grįžìmo ribà 166
grįžìmo vadõvas 180
grįžtamóji erdvėlaivio dalìs 178
grùpė 203
grùpės susitikìmo vietà 102

H

Hèrco rãgas 106
hermètiškoji kabinà 192
hidroakùstinis plűduras 176, 199
hidrodinãminė minà 168
hidrogrãfija 109
hiperbolìnė navigãcijos sistemà 109
hipergolìnis kùras 109
hiperstereoskòpija 85, 109
hipobarokãmera 109
hipsomètrinis ãtspalvis 109
horizontaliój paklaidà 108
horizontãliojo póveikio minà 107
horizontaliõsios padėtiẽs displẽjus 108
horizontalùsis núotolis 165
horizontalùsis pakrovìmas 108
horizònto lìnija 25
H valandà 104

I, I, Y

įbrėžìmai 5
identifikãvimas 110
identifikãvimas, draũgas ar príešas 110
identiškùmas 110
įdėtìnis lãpas 115
ieškomasis tralãvimas 192
ieškomoji ugnìs 192
įgaliójimai 53
įgaliójimų pérdavimas 48, 70, 218
įgyvéndinimas 111
įgulos pãjėgos 98
įlaipìnimas 82, 128
įlaipìnimo plãnas 129
įlaipìnimo rajònas 82
ilgalaĩkės materiãlinės vertýbės 76, 149
Y mastẽlis 228
imlùmas 179, 208
implòzinis giñklas 111
improvizúotasis sprogdìnimo ùžtaisas 112
impùlsų siuntìmas 172
individualióji apsaugà nuõ branduolìnio, biològinio ir chèminio giñklo 113
individualiõsios apsaugõs ekipuõtė 113
individualùsis rãdijo švyturỹs 162
indùkcinė grandìnė 113
indùkcinis magnetomètras 95
indukúotasis radioaktyvùmas 113
indukúotoji rotãcija 113
į neláimę patẽkusio povandenìnio laĩvo įgula 76
inèrcinė navigãcijos sistemà 113
inèrcinis grandìnės pértraukiklis 24
inèrtinė minà 113
inèrtinis ùžtaisas 113
infiltrãcija 113
informãcija 114
informãcija apiẽ léidinį ir leidéją 112
informãcijos lentẽlė 114
informãcijos pórcikis 114
infraraudonàsis spinduliãvimas 114
infraraudonóji linijìnė skenãvimo sistemà 114
infrastruktūrà 114
iñkaras 23
inkarìnė minà 142
intègrinė grandìnė 116
integrúotasis štãbas 116
integrúotoji logìstinė paramà 116
intensyvaũs apšvietìmo bòmba 163
intensyvaũs eĩsmo óro erdvės kontròlės zonà 106
intensyviója mìnos grandìnė 117
intensyvùmo koeficieñtas 117
interèsų rajònas 27
intervãlas 120
invèrteris 120
inžinèrijos vãdas 84
įpakúotas nãftos produktas 160
ypatìnga rìzika 199
ypatìngasis maršrùtas 73
ypatìngasis transpòrtas 86
įprastìnis apšvietìmas 149
įprastìnis giñklas 60
įprastìnis transpòrtas 158
įrašýta 180
įrašýti kaĩp táikinį 180
įrengtà vietà 104
įsãkymas 158
įsãkymas įlaipìnti 82
į saugõs pãdėtį pérjungta minà 75
įsibróvėlis 120
įsibrovìmo operãcija 120
įsišáudymas sieksniúojant 40
įsišáudymo tãškas 182
įsišáudymo ugnìs 181
įslãptinta mẽdžiaga 49
įspėjamàsis įsãkymas 226
įspėjamàsis kẽlio ženklas 186
įspėjìmas 20
įspėjìmas apiẽ branduolìnį puolìmą 151
įspėjìmas óro pajėgų kariáms – NOTAM 149
įspėjìmo apiẽ óro añtpuolį laĩvas 13
įspėjìmo tarnýba 20
įspėti 20
įspėtì ir apsáugoti 226
įspėtì ir neapsáugoti 226
išankstìnė aviãcijos paramà 168
išankstìnė ugnìs 167
išankstìnis griovìmo objèktas 167
išankstìnis įspėjìmas 12, 16, 80
išankstìnis įspėjìmas ir valdymas ìš óro 16
išankstìnis leidìmas 169
išankstìnis pakrovìmas 167
išankstìnis papìldymas 80
išankstìnis tralãvimas 167
ìš añksto išdėstyti 167
išbraižýta diagramà 165
ìš daliẽs ištaisýtas fotoplãnas 194
ìš daliẽs suplanúotas žỹgis 161
ìš daliẽs sutaı̃mpantis pérdavimas 159
išdėstymas 76
išdėstymo schemà 129
į šiáurę 149
išimñti dalìs 43
išjungìmas 66
iškilóji trajektòrija 106
išlaĩkymo padėtìs 88
išlaikýti 106
išlaipìnimas 68
išlaipìnimo ešelònas 39
išlaipìnimo grãfikas 68, 75
išlaipìnimo grùpė 123
išlaipìnimo krañtas 123
išlaipìnimo pãjėgos 123
išlaipìnimo placdármas 36
išlaipìnimo plãnas 164
išlaipìnimo príemonė 123
išlaipìnimo rajònas 123
išlaipìnimo trasà 39
išlaipìnimo vietà 124
išláisvintoji teritòrija 127
ìšlyga 184
išlýginamasis stìklas 181
išlýginimas 93, 180, 187
išlikìmas mũšio laukè 52
išmatúotoji mylià 136

išmetamojo trọso ilgintùvas 23
išmetìmas 121
išmetìmas dìdeliu greičiù 106
išmetìmas ištraukiamúoju parašiutù 88
išmetìmas mažù greičiù 130
išmetìmo aũkštis 78
išmetìmo zonà 88
išmẽtytosios mìnos 121
išminãvimas 138
išminãvimas nárdant 49
išminãvimo greĩtis 49
išorìnio pastìprinimo pājėgos 88
išsáugojimas 190
išsekìmas 31
išsekìmo lỹgis 31
išsilaĩkymas 208
išsiskáidymas 41, 200
išsiveržęs į príekį 187
išsklaĩdymas 75
išsklaĩdymo vietà 75
išsklaidýtasis fotoplãnas 60
išsklaidýtas laivų judėjimo bũdas 75
išskleidìmas 72
išskleidìmo bãzė 72
išskridìmas 199
išskridìmo nùmeris 199
išskridìmo schemà 199
išslãptinti 69
iššáuta 197
iššokìmo greĩtis 121
ištẽklių pérskirstymas 179
ištisìnė užtvarìnė ugnìs 90
ištraukiamàsis parašiùtas 88
ištraukiamàsis trọsas 23
ištraukìmas svoriù 100
ištrūkìmas ir pabėgìmas 85
išvalýtasis rúožas 209
išvalýtos júostos plõtis 124
išvestìnė informãcija 72
išvykìmo tãškas 72
įtakos rajònas 27
įtvìrtintoji pozìcija 105
įvairiarūšis 143
įvértinimas 85
įvykis, susìjęs sù branduoliniù ginklù 150
izoceñtras 120
izodòzės intensyvùmo lìnija 120
izolìnija 120
įžambióji aeronúotrauka 153
įžambùsis núotolis 198
įžẽminimas 80, 102

J

jėgõs sutelkìmas 134
jonizãcija 120
jùdamoji užtveriamóji ugnìs 65
jùdančioji minà 65, 143
jùdančiojo táikinio indikãtorius 143
judėjimas iš laĩvo į krañtą 196
judėjimo apribójimas 143
judėjimo lentẽlė 143
judėjimo pirmùmas 143
judėjimo vaĩdymas 142
judėjimo vaĩdymo ceñtras 142
judėjimo vaĩdymo kariniñkas 143
judėjimo vaĩdymo pòstas 143
judrùsis žemẽlapio displėjus 143
jungiamàsis kẽlias 57
jungìklis 108
jungtìnė amfìbinė operãcija 121
jungtìnės amfìbinės výkdymo pājėgos 121
jungtìnis 121
jungtìnis štãbas 121
jungtìnių pajėgų operãcija 53
júosta 124
júostinis dozimètras 90
júostos ceñtras 124
júostos kryptìs 124
jūrlapis 109, 146
jūros stebėjimas 192
jūros stebėjimo sistemà 192
jūrų erdvės vadýba 226
jūrų ešelònas 191
jūrų gynýbos sèktorius 133
jūrų kampãnija 146
jūrų keliaĩ 187
jūrų minà 138
jūrų operãcija 134
jūrų patrùlis 155
jūrų rajònas 133
jutìklis 194

K

kabìnos óro slėgio aukštìmatis 42
kablỹs 99
kabójimas 108
kabójimo aũkščio ribà 108
kairẽ 126
kairẽn 186
kaĩštis 200
kalibrúotasis aũkštis 42
kalibrúotasis óro greĩtis 42
kalibrúotasis žìdinio núotolis 42
kalvų tonãvimas 106
kampìnio greĩčio taikìklis 23
kampìnis reflèktorius 62
kamuflètas 43
kanãlas 128, 164
kãpsulė 43
karìnė bãzė 85
karìnė būtinýbė 138
karìnė geogrãfinė informãcija 137
karìnė króvinio klasifikãcija 137
karìnė stratègija 138
karìnė valiutà 137
karìniai geogrãfiniai dokumeñtai 137
kariniñkas, atsakìngas ùž transportãvimą óru 222
kariniñkas, įgaliótas tãktiniam vadovãvimui 154
kariniñkas, planúojantis mókymų etapą 155
kariniñkas, vadováujantis pratýboms 154
kariniñkas, vadováujantis pratýbų etãpui 154
karìnio tinklẽlio núorodų sistemà 137

karìnis gubernãtorius 137
karìnis konvòjus 137
karìnis póreikis 138
karìnis siñmbolis 138
karìnis tinklẽlis 137
karìnių mókymų mãstas 88
karìnių pratýbų mãstas 88
kariúomenė 28
kariúomenės rū́šių tarpùsavio pãslaugos 65
kãro ãtsargos 225
kãro belaĩsvių ãptvaras 170
kãro belaĩsvių asmeñs bỹlos 170
kãro belaĩsvių stovyklà 170
kãro belaĩsvių stovỹklos filiãlas 169
kãro belaĩsvių surinkìmo vietà 170
kãro gýdytojas 136
kãro laivýno regiòninė kontròlė 181
kãro rezèrvo bū́sena 225
kãro teãtro operãcinės ãtsargos 215
kartogrãfinė aerofotogrãfija 11
kartogrãfinis aerofotoaparãtas 133
kasètė 44
kaskãdinis vaĩzdo stiprintùvas 44
katapùlta 44
katapultãvimas 80
katapultãvimo sistèmos 81
K dienà 122
kẽkė 50
kẽlias 217
kẽlio apšvietìmo sistemà 33
kẽlio blokãvimas 186
keliū̃ klasifikãcija 187
keliū̃ polìcija 217
keltùvas 106
keterà 65
keturiū̃ sviediniū̃ šviesõs ketùrkampis 97
kỹlančioji minà 186
kilìmas rikiuotė 205
kilìmo ir tūpìmo tãkas 188
kilìmo saugõs zonà 49
kilìmo tãko gãlas 72
kilìmo tãko vedlỹs 17
kilotòninis ùžtaisas 122
kintamàsis tãškas aĩr žénklas 95
kiñtamosios lìnijos 94
kiĩrtinis lỹgis 219
kìtos NATO pājėgos 158
klaidìnamasis ãtšvaitas 57
klaidìngasis nukrypìmas 89
klaidìnimas 68
klasifikãcijos nùmeris 187
klìšė 97
kliū́tis 154
kliū́tis priẽš povandeniniùs laivùs 24
kòdinis žõdis 50
kokòninimas 50
kolektỹvinė apsaugà nuõ branduolìnio, biològinio ir chèminio giñklo 51
kolimatorìnis indikãtorius 105
kománda 53
komèrcinis pakrovìmas 54
kòmpaso kryptìs 55

kòmpaso rõžė 55
kòmpaso šiáurė 55
kompensúojamasis etãtas 155
kompensúojamasis fìltras 25
komplektúojamoji dalìs 205
komponeñtas 56
komponeñto ilgaamžiškùmas 56
konsulìnis laivýbos patarė́jas 57
konsultãcija 57
konsultãcinė zonà 9
kontãktinė minà 57
kontãktinis ãtspaudas 57
kontéinerių terminãlo inkarãvietė 58
kontratakà 63
kontrbatèrinė ugnìs 63
kontrmanèvras 63
kontrminãvimo operãcija 63
kontrminúoti 63
kontròlė 59, 142
kontrõlės pòstas 47, 59
kontrõlės zonà 59
kontròlinis tãškas 59, 93
kontroliúojamasis dãžnis 102
kontroliúojamasis kẽlias 207
kontroliúojamasis pavojìngas óro krovinỹs 59
kontroliúojamasis pérėmimas 60
kontroliúojamasis prasilenkìmas 60
kontroliúojamasis úostas 60
kontroliúojamoji erdvė̃ 59
kontroliúojamoji materiãlinė vertýbė 182
kontroliúojamoji vertýbė 60
kontroliúojamosios pratýbos 59
kontrparengìmo ugnìs 63
kontrsabotãžas 63
kontršnipinė́jimas 63
kontrugnìs 63
kontržvalgýba 63
kontūrìnis jū́rlapis 146
konvergeñcija 60
konvergeñcijos kaṁpas 23
konvòjaus apsaugà 61
konvòjaus grãfikas 61
konvòjaus greĩtis 61
konvòjaus išsklaĩdymo pùnktas 61
konvòjaus maršrùtas 61
konvòjaus pakrovìmas 61
konvòjaus palydà 61
konvòjaus pavadìnimas 61
konvòjaus rinkìmosi úostas 60
konvòjaus vãdas 60
konvòjus 60
koordinãčių tiñklas 100
koordinãčių tinklẽlio brūkšnẽliai 101
koordinãčių tinklẽlio kryptìs į̃ šiáurę 100
koordinãčių tinklẽlio sistemà 100
koordinãčių tinklẽlis 186
koordinãtės 61
koordinãtės žymà 51
koordinãvimo įgaliójimai 62
koordinãvimo pùnktas 62
koordinúojantysis vãdas 62
kòpija 33
koregãvimas 62
koregúojamoji ugnìs 153
koregúotasis óro greĩtis 180

koregúoti ùgnį 7
kòrpusas 62
kòrpuso pājėgos 62
kõvai pàrengtas órlaivis 52
kovà priẽš povandeniniùs laivùs 25
kovà ùž laĩvo gyvybingùmą 67
kovìnė galià 52
kovìnė paramà 52
kovìnė parengtìs 52
kovìnės parengtiẽs 52
kovìniai núostoliai 36
kovìnio aprűpinimo dienõs nòrma 52
kovìnio ùžtaiso dalìs 226
kovìnio valdymo grùpė 52
kovìnis aprűpinimas 52
kovìnis krovinỹs 52
kovìnis manevrãvimas 72
kovìnis óro patrùlis 51
kovìnis pakrovìmas 52
kovìnis rakètos ùžtaisas 162
kovìnis ùžtaisas 226
kovõs gebõs atgavìmas 182
kovõs patrùlis 52, 90
kovõs rajònas 53
kovõs rikiuõtė 158
kovõs sù povandenìniais laivaĩs lėktùvnešių grùpė 24
kovõs veiksmű modeliãvimas 225
kovõs veiksmű rajòno vãdas 191
kovõs zonà 53
kovõs žemėlapis 51
krañto ãtsargos 36
krañto bombardãvimo lìnija 196
krañto grùpė 36, 196
krañto póveikis 196
krañto refrãkcija 50
krañto talpùmas 36
kraštìnė bė ùžrėmio 38
krautùvas 218
kreipiamàsis bėgis 217
kreiserìnis absoliutùsis aũkštis 65
kreiserìnis lỹgis 65
krypãvimo bűdas 198
kryptiẽs indikãtorius 105
kryptiẽs nustãtymas radarù 75
kryptiẽs pakeitìmo núorodos taškas 180
kryptiẽs pakeitìmo tãškas 220
kryptìnis ùžtaisas 195
kryptìs 64, 75, 128
kritìmo lìnija 128
kritìmo tãškas 111, 165
kritìmo zonà 111
krìtinė branduolìnė rìzika 83
krìtinė spinduliuõtės dòzė 7
krìtinis absoliutùsis aũkštis 65
krìtinis greĩtis 65
krìzių valdymas 65
kryžmìnė órlaivių tèchninė prięžiūra 17
krovà 128
krovìmo pùnktas 129
krovìmo vietà 129
króvinio kontròlės grùpė 128
króvinio paskìrstymo mėdžiaga 128
króvinio svõris 162
krovinỹs 44, 128
kroviniű diržas 44
kroviniű evakuãcija 166
kroviniű pérkrovimo pùnktas 218
krovõs kontròlės grùpė 128
krovõs paskìrstymo mėdžiaga 128
krumpliãratis 200
kùbinė kroviniű talpà 33
kűgio konstánta 57
kumuliãcinis ùžtaisas 107
kùpolas 77
kùrsas 37, 64, 105
kùrso indikãtorius 105
kùrso rãdijo švỹturio režìmas 129
kùrso rãdijo švyturỹs 129

L

labaĩ didelės grimzlės laĩvas 224
labaĩ suñkiai seřgantis 224
lafètas 44
láidojimas 41
laĩkas ikì branduolìnio giñklo panaudójimo 151
laikìklis 189
laĩkymo teřminas 195
laikinaĩ pérduoti įgaliójimai 203
laikinaĩ ùžimtas karìnis etãtas 214
laĩkinas civìlinis personãlas 214
laikinàsis sándėlis 79
laikinàsis víenetas 171
laikinóji inkarãvietė 107
laĩkinos kãpinės 214
laĩko sprogdìklis 216
laikótarpis 216
laĩko tařp šviesõs ir akùstinio impùlso tárpas 94
laisvàsis išmetìmas 97
laisvàsis kritìmas 97
laisvàsis maršrùtas 155
laisvà zonà kõvai priẽš povandeniniùs laivùs 25
laisvóji minà 97
laisvõs fòrmos pranešìmo tèkstas 97
laisvõsios atmosfèros viřšslėgis 97
laĩvas 66
laĩvas dòkas 124
laĩvas jaũkas 173
laĩvas mãsalas 69
laivas seklỹs 195
laivýbos kontròlė 146
laivýbos kontròlės kariniñkas 146
laivýbos valdymo rỹšio kariniñkas 146
laivýnas, naudójamas krìzės ãtveju 65
laivininkỹstės gynýbos vadovýbė 70
laivininkỹstės kontròlės pùnktas 196
laivininkỹstės trasà 196
laivýno materiãlinės vertýbės 147
laivýno pakráničių grùpė 146
laivýno pakráničių víenetas 146
laivýno paramà ugnimì 147
laivýno paramõs rajònas 147
laivýno paramõs ugnimì rỹšio kománda 147
laivýno pastìprinimo grùpė 146
laivýno ugniẽs operãcijų ceñtras 147
laĩvo kroviniű deklarãcija 154
laĩvo póveikis 196

laivų judė́jimo núorodos 196
laivų skaitìklis 196
lākštinės sprógstamosios mẽdžiagos 195
lakū̃no brėžinỹs 164
lañkstomoji òptinė sistemà 95
lāpų išdė́stymo schemà 117
láukiantis paskyrìmo 107
laukìmo pozìcija 178
laukìmo tāškas 107
laukìmo vietà 107, 126, 225
laū̃ko aerodròmas 14
laū̃ko įtvìrtinimai 89
laū̃ko pratýbos 89
lazerìnė linijìnė skenāvimo sistemà 125
lazerìnis ieškìklis 125
lazerìnis núotolio matuõklis 125
lazerìnis sekìklis 125
lazerìnis šviestùvas 125
lazerìnis táikinio žymẽklis 125
lazerìnis vaĩldymo prí́etaisas 124
lazerìnis žymẽklis 124
lāzerio impùlso trukmė̃ 125
lāzeriu vaĩldomas giñklas 125
legendà 122, 127
leidìmas 80
leidìmas dir̃bti sù slaptaĩs dokumeñtais 193
leidìmo žymė́jimas 80
léidžiu pùlti 227
leistinóji apkrovà 20, 189
lėkìmo laĩkas 216
lėktùvnešių aviācijos grùpė 44
lėktùvnešių smogiamóji grùpė 44
lėktùvo stābdymo barjèras 16
lėktùvo stābdymo kablỹs 16
lėktùvo stābdymo lýnas 16, 17
lėktùvo stābdymo prí́etaisas 16
lėktùvo sustābdymas 17
lemiamàsis tāškas 122
lemiamí́eji veiksniaĩ 45
lemiamóji vertýbė 65
lemiamóji vietóvė 122
lemiamóji zonà 225
lę̃šio dangà 127
lę̃šio iškreipìmas 127
lėtìnio apšvìtinimo dòzė 48
liekamóji radiācija 185
liekamóji taršà 185
liepsnósvaidis 93
lygiagrečióji króvinio klasifikācija 160
lygiagretùsis papìldymas 5
lygiagretùsis štābas 160
lýginamoji aprėptìs 55
lygintùvas 180
ligónių evakuācija órlaiviais 9
ligónių evakuācijos órlaiviais koordināvimo kariniñkas 9
ligónių evakuācijos órlaiviais operācijų kariniñkas 9
ligónių evakuācijos órlaiviais sistemà 9
ligónių evakuācijos órlaiviais vaĩldymo ceñtras 9
lìnija 127
linijìnė sánklota 128
linijìnis mastēlis 34, 99, 128
lìnijos plōtis 128
lìnijos stebė́jimas 128
lìnijų susikirtìmo tāškas 188
logìstika 129
logìstinė paramà 129
logìstinės paramõs óro operācija 12
logìstinis įvértinimas 129
lorānas 130
lū̃žio zonà 188

M

Mācho fròntas 130
machomètras 130
Mācho pasipríešinimas 130
Mācho skaĩčiaus indikātorius 130
magnètinė deklinācija 131
magnètinė minà 130, 131
magnètinė mìnų ieškà 131
magnètinės rodỹklės núokrypis nuõ tinklẽlio 100, 101
magnètinė šiáurė 131
magnètinė variācija 131
magnètinio laū̃ko davìklis 74
magnètinis āzimutas 130
magnètinis kòmpasas 130
magnètinis pusiáujas 6, 131
makètas 142
maksimalì leistinóji dòzė 135
maksimalì leistinóji koncentrācija 135
maksimaliój tūpìmo māsė 135
maksimalì ordinātė 135
maksimalùs aū̃kščio rodìklis 135
maksimalùs efektyviõs ugniẽs núotolis 135
maksimalùsis greĩtis 135
maksimalùsis kilìmo svõris 135
maksimalùsis núotolis 135
maksimalùsis veikìmo gỹlis 135
manekènas 79
manèvras 132
manevrāvimo zonà 132
maršrùtas 187, 217
maršrùtinio aerofotografāvimo brėžinỹs 205
maršrùtinio aerofotografāvimo plānas 205
maršrùtinio fotografāvimo vaizdaĩ 58
maršrùto dalìs 188
maršrùto praleidžiamùmas 187
maršrùto žvalgýba 188
māsalas 69
māsiniai núostoliai 134
maskāvimas 43
maskāvimo aptikìmas fotogrāfiniu būdù 43
maskāvimo dangà 98
maskuõtės rāštas 76
mastēlis 184, 190
matāvimo ir̃ atpažinìmo informācija 136
materiālinės vertýbės 207
materiālinių prí́emonių kontròlė 120
mātymo kañpas 89
mātomoji precèsija 25, 26
matomùmo núotolis 188
mãžas laĩvas 198
mãžas úostas 140
mažiáusiasis absoliutùsis žemė́jimo aū̃kštis 140
mažiáusiasis santykìnis žemė́jimo aū̃kštis 140
mažiáusiasis saugùs absoliutùsis aū̃kštis 140
mãžo aū̃kščio tranzìto maršrùtas 130

mãžo galingùmo branduolìnis giñklas 148
mãžo jaũtrio nekontãktinė minà 50
M dienà 130
mechãninis mìnų trãlas 28
mechãninis tralãvimas 136
mechanìzmas sù lűžtama vietà 195
mẽdžiagų gabẽnimas 135
mẽdžiagų naikìklis 24
mẽdžiagų naikìnimo operãcija 24
megatòninis giñklas 136
mėlynàsis rãktas 39
mẽlynosios pãjėgos 38
mėlynűjų vãdas 38
mėnùlio fãzė 10
mẽtomosios mìnos 191
mikroformãtas 137
minà, detonúojama lýno patraukimù 198
minà kovìnėje padėtyjė 28
minà sù sprogstamúoju ùžtaisu 87
minimalaũs liẽkamojo radioaktyvùmo giñklas 140
minimalì kokýbės prĺežiūra 140
minimalì órlaivių ẽismo zonà aerodromè 140
minimalùs įspėjìmo apiẽ branduolìnį pavõjų laĩkas 140
minimalùs kilìmo ir tūpìmo tãkas 140
minimalùs saugùs branduolìnio sprogìmo
núotolis 140
mìninė ginkluõtė 139
mìnos jautrùmo taĩpsnis 129
mìnos jungìklis 209
mìnos nejautrùmo tárpsnis 117
mìnos núorodos nùmeris 126
mìnų aptikìmo plõtis 46
mìnų aptikìmo tikimýbė 46
mìnų eilẽ 138
mìnų gynýba 138
mìnų ieškà 139
mìnų júosta 138
mìnų kãras sausumojè 139
mìnų kenksmingùmo pašãlinimas 138
mìnų laũkas 139
mìnų laũkas priẽš povandeniniùs laivùs 24
mìnų laũko formuliãras 139
mìnų laũko jűrlapis 139
mìnų laũko pérėja 139
mìnų laũko tankùmas 139
mìnų laũko žénklinimas 139
mìnų pastebėjimas 138
mìnų ryšulỹs 40
mìnų rúožo žénklas 205
mìnų sužãdinimo plõtis 46
mìnų sužãdinimo tikimýbė 46
mìnų tralãvimas 139
mìnų tralãvimas traukìmo būdù 158
mìnų tralãvimo grùpė 139
mìnų žvalgýba 139
mìręs nuõ kovìnių žaizdų 74
mišrióji sprogdìklio sistemà 53
mìšriojo póveikio minà 53
mĺšriojo ùžtaiso šaudmuõ 143
mišrių minãvimo prĺemonių rinkinỹs 141
mišrùsis mìnų laũkas 141
mobilióji minà 141, 171
mobilióji óro transpòrto kománda 141
mobilióji paramõs grùpė 141
mobilizãcija 142
mobilizúojamosios pastìprinimo pãjėgos 141
mobilùmas 141
mókymai 86
mókymai bẽ išankstìnio plãno 97
mókymų fòrma 86
mókymuose dalyváujančių pajėgų vãdas 86
mókymų programà 86
mókymų rengė́jas 86
mókymų scenãrijus 86
mókymų štãbas 86
mókomoji imitãcinė minà 167
mókomoji minà 78, 86, 116
momentalùsis paleidìmas 228
momentalùsis vertikãliojo greĩčio
indikãtorius 116
momeñtas 142
motorizúotasis vĺenetas 142
mũšio informãcija 52
mũšio informãcijos ceñtras 52
mũšio laũko apšvietìmas 36
mũšio laũko stebė́jimas 36
mũšio laũko žvalgýbinė informãcija 52
mũšio veiksmų informãcijos ceñtras 6

N

nacionãlinė vadovýbė 144
nacionãlinių pajėgų vãdas 144
nãftos produktai 163
naikìnamoji ugnìs 73, 91
naikìnimo įvértinimas 67
naikìnimo spindulỹs 67
naikìnimo tikimýbė 122
naikintùvas 89
naikintùvų dengìmas 90
naikintùvų kovõs zonà 90
naikintuvùs nukreĩpiantis órlaivis 90
naktiẽs efèktas 148
NÃTO įspėjìmo laĩkas 146
NÃTO išlaĩkomi kariaĩ 182
NÃTO karìnė vadovýbė 145
NÃTO kòdo nùmeris 145
NÃTO narė̃ 136
NÃTO neetãtinis civìlis personãlas 207
NÃTO nustatýtos pãjėgos 145
NÃTO óro erdvė̃ 145
NÃTO pãjėgos 145
NÃTO pasirengìmo laĩkas 145
NÃTO paskìrtos pãjėgos 145
NÃTO pavaldžios pãjėgos 145
NÃTO standartizãcijos sutartìs 146
NÃTO tarptautìnis civìlinis etãtas 145
NÃTO vãdas 145
NÃTO žvalgýbos veiklõs kòdai 145
navigãcija pagal koordinãčių tinklẽlį 100
navigãcinė prĺeblanda 146
navigãcinis tinklẽlis 147
neapibrėžtàsis nacionãlinis etãtas 145
neapsáugota rakėtų bãzė 198
nedeklarúotasis krovinỹs 97
nedìdelė branduolìnė rìzika 147
nedidelì núostoliai 127

negaliù stebė́ti 43
negatỹvo dublikãtas 79
negatỹvo fotoplokštumà 147
negatỹvo kòpija 62
negilių brastų pravažùmas 195
neįslãptinta informãcija 221
neįspėtì ir neapsáugoti 223
neištaisýtasis fotoplãnas 221
nèjudantis navigãcinis plū̃duras 196
nèjudantis patrùlis 202
nekontãktinė minà 114
nekontãktinės mìnos paleidìmo gramzdìklis 114
nekontãktinis sprogdìklis 171
nekontãktinis trãlas 114
nekontrãstinis 94
nekonveñciniai kãro veiksmaĩ 221
nekovìnis núostolis 148
neléidžiamosios príemonės 71
nelinijìnis artė́jimas 149
nemataũ 130
nemãtomoji aũkščio zonà 21
nenaikìnimo erdvė́ 68
nenaikìnimo zonà 68
nenumatýtasis teĩgiamas branduolìnio sprogìmo póveikis 149
nenustatýtas 77
nenutrūkstamàsis rúožo fotografãvimas 58
nenutrūkstamóji apšvietìmo ugnìs 58
nenutrūkstamóji ugnìs 58
nenutrū́kstamojo apdorójimo príetaisas 58
nenutrū́kstamojo fotografãvimo fotoaparãtas 58
nepageidáujamas krovinỹs 222
nepaprastóji padė̃tìs kãro metù 83
nepaprastõsios padė̃tiės etãtai 83
nepaprastõsios padė̃tiės laivýno bãzė 83
nepastovùmas 223
neplanúotoji konvòjaus fãzė 222
neprí́elėkis 196
neregistrúotasis leidinỹs 149
nèrvų sistèmą paralyžiúojanti mẽdžiaga 148
nesprógęs 79
nesprógę sprógmenys 222
nesprógę šáudmenys 222
nestebimà ugnìs 222
nesudė̃tìngų óro są́lygų naikintùvas 49
nesuveĩkusi minà 134
nešáudyti 185
nešiójamasis 132
netaisyklìngoji mìnų laũko ribà 120
netiesióginė aviãcijos paramà 113
netiesióginė detonãcija 209
netiesióginė ugnìs 113
netiesióginis apšvietìmas 113
netiesióginis táikymas 113
netiesióginis tãškas 155
netikė́tas chèminis užpuolìmas 208
netikrūjų spalvū̃ fotojúosta 88
netikrū̃ povandenìnių kliū̃čių jū̃rlapis 149
netikslù 147
nèto svõris 148
netrùkdomasis dãžnis 209
neutralizãvimas 148
neutrònų indukúotas aktyvùmas 148
neùžimtas etãtas 149
nevaĺdomasis aparãtas 78
nevaĺdomoji minà 112
nevaĺdomoji raketà 97
neveĩkianti minà 68
neveiklùsis laikótarpis tarp skaičiãvimų 118
neveiksnùmą sùkelianti mẽdžiaga 112
neveiktiės ją̃taisas 203
nominalùsis fìltras 148
nominalùsis mastẽlis 148
nominalùsis žìdinio núotolis 148
nórimas krovinỹs 225
normalùsis patáikymo efèktas 149
nòrminis krū̃vis 178
NOTAM (įspėjìmas óro pajėgū̃ kariáms) 149
NOTAM (praneš̀imas óro pajėgū̃ kariáms) 149
nukeñksminimas 203
nukreipiamàsis puolìmas 77
nukreipìmas 76
nukreipìmas pagaĺ ãzimutą 33
nukreiptóji atakà 223
nukrypìmas 74
nukrypìmo kam̃pas 64
nuleidìmas parašiùtais 160
nùlinis lỹgis 68
numatýtasis griovìmo objèktas 184, 221
numatýtasis taikinỹs 165, 191
nùmeris ... neveĩkia 153
nùmeris ... veĩkia 153
numerúotasis ešelònas 153
nùmestas praneš̀imas 79
nuodìnga ir nudegimùs sùkelianti mẽdžiaga 38
núokalnė 96
nuõlat apskaičiúojamas paleidìmo tãškas 58
nuolatìnis atspindỹs 162
nuolatìnis etãtas 173
nuõlat nustãtomas vèktorius 59
nuõlat papìldomas mìnų laũkas 208
nuõlat vaĺdomas pérėmimas orė 49
núolydžio kam̃pas 23, 72
núonaša 78
núonašos kam̃pas 78
núorodos tãškas 47
núorodų lentẽlė 180
nuosekliójі grandìnė 194
nuosekliójі katapultãvimo sistemà 194
nuosẽkliojo kitìmo grandìnė 99
núostoliai 44
núostolių įvértinimas põ puolìmo 167
núostolių tikimýbė 170
nuotolìnio vaĺdymo transpòrto príemonė 183
núotolio dė́snis 190
núotolio nustãtymas 178
núotolio žymė́ 178
núotraukų áiškinimo rãktas 163
núotraukų júosta 164
nurodymas 31, 75
nusėdìmo pusė́jimo trukmė́ 104
nusileidìmo tãškas 165
nusileidìmo zonà 79
nustãtymas 57
nustatýtasis branduolìnių giñklų sandėliãvimo kiẽkis 168
nustatýtasis branduolìnių ùžtaisų skaĩčius 168
nustatýtasis greĩtis 191

nustatýtasis vèktorius 167
nustatýti viẽtą 200
nustatýtos fòrmos pranešìmo tèkstas 96
nustatýtos viẽtos patrùlis 93
nutráukti 5
nutráukti ùgnį 44, 47
nutráukti užtaĩsymą 44
nutūpìmo tãškas 216
nutūpìmo tãško zonà 217

O

objèktas 153
objèkto orė žymė́jimas 13
objèkto rajònas 153
objèktų atpažinìmas pagal̃ núotraukas 163
ódą žeĩdžianti mẽdžiaga 224
O-O linija 153
operãcija 155
operãcija priẽš atãką 167
operãcija priẽš óro pãjėgas 62
operãcijos apsaugà 157
operãcijos įsãkymas 156
operãcijos plãnas 156
operãcijos sumãnymas 56
operãcijų rajònas 27
operãcijų sistemà “óras-žẽmė” 15
operãcinė charakteristika 156
operãcinė parengtìs 157
operãcinės ãtsargos 157
operãcinės parengtiẽs įvértinimas 157
operãcinės procedū̃ros 157
operãcinė vadovãvimo grandìnė 156
operãcinio val̃dymo pasikeitìmas 46
operãcinio val̃dymo vadovýbė 156
operãcinis kãro lygmuõ 156
operãcinis maršrùtas 157
operãcinis póreikis 157
operãcinis rengìmas 157
operãcinis rezèrvas 157
operãcinis sukeičiamùmas 156
operãcinis tarpùsavio paslaugū̃ reikalãvimas 156
operãcinis vadovãvimas 156
operãcinis val̃dymas 156
operãcinių interèsų rajònas 27
operatyvùsis specialùsis švãrinimas 156
optimalùsis aũkštis 157
optimalùsis sprogìmo aũkštis 157
optimalùs pakrovìmas 8
òptinė ašìs 157
òptinė mìnų ieškà 157
orbìtos tãškas 158
orė 15
orientãcijos praradìmas 227
orientãvimas 20
orientū̃rai 102
orientū̃ras 181
originãlas 134
órlaivio aptarnãvimo jungtìs 18
órlaivio atsargū̃ papìldymas 18
órlaivio dugnìnė 17
órlaivio kapitõnas 17
órlaivio kilìmo korìdorius 17
órlaivio modifikãcija 18
órlaivio nukreipìmas 18
órlaivio pãkabas 18
órlaivio pririšìmas 18
órlaivio pritvìrtinimas 18
órlaivio stãbdymo sistemà 16
órlaivio vãdas 17
órlaivio val̃dymo pérdavimas 17
órlaivių išsklaĩdymo rajònas 17
órlaivių inspèkcija 17
órlaivių manevrãvimo aikštẽlė 17
órlaivių pakrovìmo lentẽlė 17
órlaivių reguliúotojas 17
órlaivių susitelkìmo aikštẽlė 17
órlaivių tranzìtinis aptarnãvimas 18
órlaivių val̃dymo padalinỹs 17
óro eĩsmo val̃dymo ceñtras 15
óro eĩsmo val̃dymo tarnýba 15
óro eĩsmo val̃dymo tarnýbos leidìmas 15
óro erdvės gynýba 11
óro erdvės gynýbos antžemìnės priemonės 12
óro erdvės gynýbos atpažinìmo zonà 12
óro erdvės gynýbos laĩvas 12
óro erdvės gynýbos operãcijų rajònas 12
óro erdvės gynýbos rajònas 11
óro erdvės gynýbos regiònas 12
óro erdvės gynýbos sèktorius 12
óro erdvės gynýbos vãdas 11
óro erdvės gynýbos vadovýbė 11
óro erdvės gynýbos val̃dymo ceñtras 11
óro erdvės gynýbos veiksmų rajònas 11
óro erdvės kontròlė 19
óro erdvės kontròlės rajònas 19
óro erdvės kontròlės rìbos 19
óro erdvės kontròlės sistemà 19
óro erdvės kontròlės vadovýbė 19
óro erdvės ribójimai 19
óro erdvės stebė́jimas 14
óro erdvės stebė́jimo kariniñkas 14
óro erdvės stebė́jimo lentà 14
óro greĩčio indikãtorius 19
óro kẽlias 14, 19
óro korìdorius 11
óro operãcijos priẽš antvandeninės pãjėgas 25
óro operãcijos priẽš antžeminės pãjėgas 25
óro pavõjaus zonà 19
óro placdármas 19
óro rỹšio kariniñkas 12
óro sargýba 9, 13
óro stebė́jimo pòstas 13
óro stebė́tojas 13
óro terminãlas 14
óro transpòrto krovinỹs 11
óro transpòrto operãcijos 15
óro transpòrto paskìrstymo valdýba 15
óro transpòrto rỹšio kariniñkas 15
óro transpòrto rỹšio skỹrius 15
óro transpòrtu vẽžamos pãjėgos 15
óro ùžkarda 12
óro vadãvietė 16
óro žvalgýba 9, 13
ortodròminis kẽlias 100
ortodròminis maršrùtas 100
ortomòrfinė projèkcija 158

P

paaiškinamùmas 119
paáiškinimas 119
pabėgėliai 181
pabū̃klas tùščias 103
pabū̃klo lafètas 103
pabū̃klo-táikinio lìnija 103
padalinỹs 73
padegamóji virvùtė 189
padė̃klas 160
padėtiẽs ant žẽmės indikãtorius 101
padėtiẽs erdvėjè centrinis indikãtorius 31
padėtiẽs erdvėjè indikãtorius 31
padėtiẽs įvértinimas 26, 85
padėtiẽs nustãtymo sistemà 93
padėtiẽs nustãtymo tiñklas 93
padėtiẽs žemė́lapis 198
padėtìs añt žẽmės 101
padėtìs bė̃ vė́jo 148
padėtìs erdvėjè 31
padėtìs orė̀ 13, 14
padìdinti núotolį 7
padìdinto radioaktyvùmo branduolìnis ùžtaisas 190
padìdinto spaudìmo kvėpãvimas 168
pagalbìnė įranga 23
pagalbìnė tūpìmo príemonė 123
pagalbìniai kòntūrai 32
pagalbìnis jū́rų terminãlas 192
pagalbìnis úostas 192
pagaĺ màno komándą 30
pagal prioritètinį pareikalãvimą 30
pãgreičio paklaidà 5
pagrindìnė branduolìnė valstýbė 132
pagrindìnė detonãcijos lìnija 131
pagrindìnė paralèlė 169
pagrindìnė plokštumà 169
pagrindìnė vertikãlė 169
pagrindìnė žemė́lapio dalìs 39
pagrindìnė žvalgýbinė informãcija 35
pagrindìnio tãško efèktas 43
pagrindìnis aerodròmas 131
pagrindìnis konvòjus 131
pagrindìnis mastẽlis 169
pagrindìnis óro maršrùtas 220
pagrindìnis pavaldùs vãdas 169
pagrindìnis puolìmas 131
pagrindìnis tãškas 169
pagrindìnis tiekìmo maršrùtas 131
paieškà ir gélbėjimas 192
paieškõs trukdìklis 192
paieškõs uždavinỹs 192
pãjėgos 95
pãjėgos, paskìrtos NÃTO 95
pajėgùmas 205
pajėgū̃ pérskraidinimas 15
pajėgū̃ susitikìmo vietà 95
pakabìnamasis krovinỹs 221
pakabìnimo dir̃žas 208
pakabìnimo įranga 208
pãkaitalas 5
pãkaitalas nepaprastõsios padėtiẽs są̀lygomis 83
pakartóti 183
pakeĩsti 142
pakeitìmas viẽtoje 183
pakeitìmo koeficieñtas 183
pakeitìmo skãlė 60
pakėlìmo kam̃pas 173
pakilìmo tãškas 172
pakráncių gynýba 116
pakrántės konvòjus 50
pakrántės mìnų laũkas 36
pakrovìmas 82, 128
pakrovìmas pagaĺ paskyrìmo viẽtą 38
pakrovìmo plānas 129, 204
palaĩkomosios ãtsargos 208
paleñgvinimas 127
paleidìklis 7
paleidìmas 182
paleidìmo įrenginỹs 126
paleidìmo platfòrma 126
paleidìmo pozìcija 126
paleidìmo vielà 28
paleidìmo vietà 182
paleidìmo viř̃vė 28
paléisti ùgnį 84
palydà 84
palydõvas 162
palýginimo fãktorius 62
pàliktosios pājėgos 203
palinkìmo kam̃pas 112
panirìmas 74
panorãminis fotoaparãtas 160
papìldymas degalų̃ peř laivùgalį 30
papìldymas jū́roje 183, 221
papìldymo elemeñtas 82
papìldymo jū́roje pājėgos 222
papildinỹs 207
papìldomai 207
papìldomai atspáusdinta informãcija 159
papìldomasis išlaipìnimas 206
papìldomasis radāras 98
papìldomi įrenginiaĩ 207
papìldomoji vaizdų̃ sulýginimo mẽdžiaga 110
paprastóji óro važtà 98
paraiškà 184
paralãksas 160
paralãksinis kam̃pas 160
paralãkso skìrtumas 160
paramà 207
paramà jū́roje 10
paramà ugnimì 91
paramõs atakà 207
paramõs operãcija 208
paramõs ugnimì grùpė 92
paramõs ugnimì koordinãvimas 91
paramõs ugnimì koordinãvimo
ceñtras 91, 207
paramõs ugnimì koordinãvimo lìnija 91
paramõs ugnimì rajònas 91
paramõs ugnìs 207
parašiùto išsiskleidìmo aũkštis 160
paraštė̃ 133
paraštė̃s dúomenys 133
paraštė̃s informãcija 133
pàremiantis 112

pareẽmti 112
parengiamóji ugnìs 168
parengtiẽs bū̃klė 202
1-óji parengtiẽs bū̃klė (saugióji) 202
2-óji parengtiẽs bū̃klė (kovìnėje padėtyjė) 202
parengtìs 20
parỹškintoji horizontālė 112
paródyti ar užrašýti 217
partizāninis kāras 102
pàruošta 178
paruoštóji minà 93
pasáulinė laivýbos kontròlė 98
pasenìmas 66
pasíenio gyvéntojas, téisėtai péreinantis valstýbės síeną 40
pasirengìmo skrìsti laĩkas 203
pasirinktìnis trùkdymas 193, 200
pasiródančioji minà 226
pasiruõšęs koregúoti ùgnį 7
pasiruošìmas operācijai 142
pasiruošìmas šáudyti skrỹdžio metù 94
pasiruošìmo panaudóti branduolìnį giñklą pratýbos 152
pasirúošusiosios pājėgos 96
pasisukìmo momeñtas 220
pasitiktìnis mū̃šis 136
pasitraukìmas 186
pasyvì 77
pasyvióji minà 161
pasyvióji óro erdvės gynýba 161
pasyvióji visúomenės informāvimo polìtika 161
pasỹviosios elektròninės apsaugõs priemonės 161
pasyvùs 161
pasyvùsis nusitáikymas 161
paskelbtàsis greĩtis 69
paskìrstymas 20, 26
paskìrstymo pùnktas 76
paskìrti 29
pastìprinimas 95, 182
pastìprinimo ešelònas 95
pastìprinimo pājėgos 182
pasùkti 219
pašālinimo procedūrà 180
pašālintų mìnų pròcentas 162
patáikymo tāškas 47
patariamàsis vaĩldymas 9
patikimùmas 183
patikimùmo diagramà 183
patikimùmo lentēlė 183
patìkrinamasis tralāvimas 47
patìkrinimas 47
patìkrinimas põ skrỹdžio 10, 167
patìkrinimas priẽš skrỹdį 37
patìkrintasis jū̃ros kanālas 192
patìkrinti 223
patìkslinamasis pranešìmas 23
patìkslinimas 62
patóbulintasis sraigtāsparnis 56
patruliāvimas orė 13
patrùlis 162
patvarà 84
patvarõs greĩtis 84
patvarõs laĩkas 84
patvarõs núotolis 84
patvarùmas 162
patvìrtinimas 5
patvìrtinta branduolìnio giñklo naudójimo príemonė 150
patvìrtintas branduolìnio giñklo naudójimo vienetas 149
pavaldùs rajòno vādas 206
pavėlúota 125
paviršinis skrỹdis 214
paviršinis tralāvimas 198
pavõjaus zonà 67
pavojìngai artì 67
pavojìngasis krovinỹs 67
pavojìngas suartėjimas 19, 147
pažeidìmo plótas 67
pāžemio zonà 14
pažymėti víetą 134
pėdsakas 217
pérbėgimas 40
pérdavimas aukštỹn 96
pérdavimas ìš aukštėsnio lygmeñs 33
pérdavimas tuõ pačiù lýgmeniu 65
pérdavimo lìnija 104
pérdislokavimas 72
pérdislokavimas ešelònais 80
pérdislokavimo aerodròmas 180
pérduodamas krū̃vis 74
pérėja 98
pérėjimo absoliutùsis aũkštis 218
pérėjimo kēlias 218
pérėjimo kryptìs 218
pérėjimo lỹgis 218
pérėjimo slúoksnis 218
pérėjos mìnų laukė įrengìmas 139
pérėjos žénklas 98, 124
pérėmimas orė 12
pérėmimo imtùvas 117
pérėmimo naikintùvas 90
pérėmimo órlaivis 117
pérėmimo paieškà 117
pérėmimo tāškas 117
pérėmimo vadõvas 117
pérjungimas į kovìnę pādėtį 28
pérjungimas iš kovìnės padėtiẽs į saũgiąją (arba saugõs) pādėtį 183
pérkeliamas karỹs 218
pérkėlimo rajònas 65
pérkėlimo sraigtāsparniais operācija 105
pérkeltasis asmuõ 76
pérkertantysis ùžtaisas 66
pérkrovimo pùnktas 147
pérlėkis 159
pérmatomas põpierius 191
peròmas 26
perplaukìmas 188
pérsekiojimas 172
pérsekiojimo trajektòrija 66
pérsimetėlis 69
pérskirstymo įgaliójimai 179
pérskrida 99, 159
personālo reagāvimo laikótarpis 162
personālo resùrsų normatỹvai 133
personālo vadýba 132
personālo vadýbos apžvalgà 133
perspektỹvinis tinklēlis 163
pértraukiamojo užtaĩsymo įtaisas 118
pértrauktoji lìnija 120
pérvažiāvimo laĩkas 186

pìldymo mãzgas 46, 90
pilnutìnis slḗgis 216
pirmìnė bangà 167
pirmìnė paskyrìmo vietà 158
pirmìnė radiãcija 115
pirmìnė schemà 134
pirmìnis medicìnos pùnktas 158
pirmìnis plãno projèktas 115
pirmìnis programúotasis áiškinimo pranešìmas 115
pirmìnis tralãvimas 115
pirmùmas 167
pirotèchninė mėdžiaga 172
pirotèchninis uždelsìmas 173
pjaustiniaĩ 45
pjovìklis 66
placdármas 41
placdármo lìnija 41
plãnas nenumatýtoms aplinkýbėms 58
planãvimo fãktorius 165
planãvimo grùpė 165
planìnė ugnìs 191
planìnių taikinių sekà 191
plãno mẽtmenys 158
plãno projèktas 78
planúojamasis sprogìmo epicẽntras 73
planúotasis ešelònas 191
planúotasis papìldymas 165
planúotasis pérsikėlimas 71
planúotasis prasilaužìmas 71
planúotas papìldomas áiškinamasis pranešìmas 207
planúotoji atakà 71
planúotoji gynýba 71
plãstinė júosta 165
plãstiniai sprógmenys 165
plataũs spiñdulio apšvietìmas 97
platfòrmų nuleidìmas 165
plãtinimas 76
platumõs júosta 125
plaukìmo į̃ príekį greĩtis 199
pláukiojančioji paramõs bãzė 94
pláukiojantysis rezèrvas 95
pláukiojanti vandenýno stotìs 154
pláustas 122
pleištãvimas 38
plokštẽlė 165
plótinis taikinỹs 27
plóto bombardãvimas 44
plūdrióji minà 95
plūdrùmas 94
plū̃duriavimas 108
plūdurū̃ lìnija plaũkiantis laĩvas 67
plùkdomoji minà 78
põ dù 221
pókrypis 228
poligònas 213
põlinės koordinãtės 166
põlinis metòdas 166
pólinkio kam̃pas 164
pólinkis 164
póskyris 41, 45
pósūkio indikãtorius 220
pósūkio ir̃ slinkìmo indikãtorius 220
pósūkis tar̃p júostų 124
pósvyrio kam̃pas 34, 216
pósvyris 187
povandenìnis branduolìnis sprogìmas 151
povandenìnis gélbėjimo laĩvas 127
povandenìnis sprogdìnimas 221
povandenìnių laivū̃ bãzė 206
povandenìnių laivū̃ judė́jimo patariamóji vadovýbė 206
povandenìnių laivū̃ operãcinė vadovýbė 206
povandenìnių laivū̃ paieškà 25
povandenìnių laivū̃ patruliãvimo rajònas 206
povandenìnių laivū̃ pratýbų rajòno koordinãtorius 206
povandenìnių laivū̃ veiksmū̃ rajònas 205
póveikio laũkas 114
pozìcijos núorodų sistemà 153
pozìcijos užėmìmas 154
pozìcijų kirtìmas 161
pozìcijų sustìprinimas 57
pozìcinė gynýba 166
pozityvùsis vaĺdymas 166
požemìnė rakètų bãzė 104
požemìnis branduolìnis sprogìmas 151
PPI gabarìtas 167
pradė́ti nuõ 185
pradìnė lìnija 128
pradìnė plokštumà 33
pradìnio artė́jimo tū̃pti zonà 114
pradìnio matãvimo žénklas 89
pradìnio matãvimo žymà 89
pradìnis ankstyvàsis atsargū̃ papìldymas 115
pradìnis artė́jimas tū̃pti 114
pradìnis iškrovìmo laĩkas 115
pradìnis tãškas 115, 202
pralaužìmas 162
pranašùmas orè 14
pranešìmas 137
pranešìmas apiẽ aptikìmą 58
pranešìmas apiẽ pãdėtį 198
pranešìmas apiẽ príešo aptikìmą 115
pranešìmas apiẽ sąlytį 58
pranešìmas óro pajėgū̃ kariáms – NOTAM 149
pranešìmas povandenìniams laiváms 206
pranešìmas signãlais 197
pranešìmas skrỹdžio metù 114
pranešìmo lìnija 183
pranešìmo pòstas 184
prasilaužìmas 105
prãšymas pakeĩsti 184
pratýboms paruoštà minà 86
pratýbos 128
pratýbų epizòdas 86
pratýbų mãstas 190
pratýbų planãvimo nuródymas 86
pravažiãvimo laĩkas 161
pravažùmas 218
precèsija 167
prekýbos laĩvas 136
prekýbos laivū̃ evakuãcija 166
prekýbos laivū̃ kontrõlės zonà 136
prekýbos laivū̃ konvòjus 136
prekýbos laivū̃ pranešìmų ir̃ vaĺdymo sistemà 136
prekýbos laivū̃ ryšių sistemà 136, 137

priartėjimas tūpti 90
priartėjimo priē táikinio tāškas 212
pridērinimas 181
prieblanda 220
priedanga 64
priedangos zonà 181
prieigos 26
prieigų kontrōlės zonà 214
prieigų rādijo priemonės 175
priėjimas 5
priėjimo kēlias 26
priekinė evakuācija óru 96
priekinė mūšio rajòno lìnija 96
priekinė pajėgū lìnija 96
priekinė sánklota 96
priekinė susikirtìmo kryptìs 126
priekinis sekìmas 126
priekinis skrỹdžių vadōvas 96
priekinis stebėtojas 96
priešakìnė bāzė 8
priešakìnė laivýno inkarāvietė 8
priešakìnė laivýno logìstikos vietà 147
priešakìnė laivýno logìstinės paramōs vietà 146
priešakìnės pājėgos 8
priešakìnis aerodròmas 8
priešakìnis vienetas 131
priešiškoji trasà 108
priešiškosios pājėgos 157
priešiškųjų pajėgū vādas 157
priešlaivìnė paramōs operācija 25
priešlaivìnė priedanga 25
priešlaivìnis patrùlis 25
priešlėktùvinių operācijų ceñtras 24
priešo óro gynýbos slopìnimas 208
prieššlaitis 186
prieštánkinė minà 25
prieštánkinis sraigtāsparnis 24, 25
prieštrālinė minà 25
prieštrālinis įtaisas 25
prietaisų sù vertikaliomìs skālėmis sistemà 224
priimamàsis bañdymas 5
prìimančioji valstýbė 108
prìimančiosios valstýbės etātas 108
prìimančiosios valstýbės pagàlba 108
prìimančiosios valstýbės paramà 108
priimantỹsis laĩvas 179
prikabìnto króvinio transportāvimas 107
prioritėtiniai žvalgýbos informācijos reikalāvimai 169
pririšìmas 125
pririšìmo tāškas 125
prisijùngęs prie konvòjaus laĩvas 61
prisijungiantỹsis konvòjus 121
prisijungiantỹsis laĩvas 121
prisijungiantỹsis padalinỹs 121
prisitáikymas priē aūkščio 21
priskìrti 30
priskirtų nacionālinių pajėgū vādas 144
pritémdytasis apšvietìmas 180
pritvìrtinimas 215
pritvìrtinimas añt padėklo 37
pritvìrtinimo schemà 216
pritvìrtinimo tāškas 216
pritvìrtinimo taškū schemà 216
procedūrinė kontrōlė 170
profilāktinė priežiūra 169
pròfilis 170
projèkcija 171
projèkcinis ātspaudas 171
projèkcinis žemėlapis 170
propagánda 171
prōšvaisa 159
psichològinė konsolidācijos veiklà 172
psichològinė padėtìs 172
psichològinės operācijos 172
psichològinės priemonės 172
psichològinė temà 172
psichològinė veiklà mūšio laukė 36
psichològinių operācijų fòrma 172
pukšėjimas 48
pùlsinis varìklis 172
punktỹrinė lìnija 162
puolamàsis mìnų laūkas 154
puolamíeji veiksmaĩ priēš mināvimą 154
puolamóji priešlėktùvinė operācija 154
puolìmas į spařną 93
puolìmą sutrùkdanti atakà 200
puolìmas visà dozė 216
purpurìnės pājėgos 172
purpurìnių pajėgū vādas 172
pusėjimo trukmė 104
pusiáu aktyvùs automātinis táikymas 194
pusiáu fiksúoti šáudmenys 194
pùstonio ekrānas 104
pùstonio tinklēlis 104
pùstonis 104

Q

q pranešìmas 173

R

radāras sù šónine antenà 197
radarù vaĺdoma ugnìs 174
radiācinės situācijos žemėlapis 175
radiācinė žvalgýba 177
rādijo aptikìmas 176
rādijo aukštìmatis 175
rādijo kryptiēs nustātymas 176
rādijo núotolio pérdavimo stotìs 176
rādijo retransliāvimas orė 16
rādijo ryšỹs tarp dviejų korespondeñtų 128
rādijo sprogdìklis 171
rādijo švyturỹs 176
rādijo tylà 176
rādiju vaĺdomas pérėmimas orė 41
radioaktyvíeji krituliaĩ 176
radioaktỹviojo skilìmo greĩtis 176
radioaktỹviojo skilìmo kreivė 176
radioaktyviõsios apšvitõs lỹgis 175
radioaktỹviosios mėdžiagos 7
radioaktyviõsios taršõs rìbos 88
radioaktyviõsios taršõs zònos fòrma 88
radioaktyviūjų kritulių rajònas 27
radioaktyviūjų mėdžiagų koncentrācija 177

radioaktyvùsis lietùs 177
radioaktyvùsis skilìmas 176
radioelektròninė žvalgýba 197
radioelektròninis atpažinìmas 176
radiològinė apsaugà 177
radiològinė kontròlė 177
radiològinė operãcija 177
radiològinė padėtìs 177
radiolokãcijos pòstas 174
radiolokãcinė navigãcija 174
radiolokãcinė tylà 174
radiolokãciniai trukdžiaĩ 174
radiolokãcinio tiñklo ceñtras 174
radiolokãcinis atspindỹs 174
radiolokãcinis aukštìmatis 174
radiolokãcinis horizòntas 174
radiolokãcinis laũkas 174
radiolokãcinis maskãvimas 174
radiolokãcinis tiñklas 174
radiolokãtoriaus ekrãno fotografãvimas 175
radiolokãtoriaus ekrãno skaidrẽ 175
radiomagnètinis indikãtorius 176
radionavigãcija 176
radionavigãcinė sistemà 68
radiotelefònas 176
radiotelegrãfas 176
radiotelemètrija 176
rãgas 108
rajònas 26
rajòno bombardãvimas 26
rajòno operãcijos 27
rajòno saugõs valdymas 27
rajòno vadovýbė 26
rajòno valdymo ceñtras 26
raketà 187
raketà “žẽmė-óras“ 208
raketà “žẽmė-žẽmė“ 208
rakètos greĩtis 42
rakètos pakópa 201
rakètos skrỹdžio valdymo sistemà 140
rakètos sunaikìnimas 140
rakètos sunaikìnimo sistemà 141
rakètos valdymas skrỹdžio metù 137
rakètos valdymo sistemà 141
rakètų panaudójimo zonà 141
raportãvimo vietà 55
ratifikãvimas 178
reaktỹvinis sraũtas 38
realíeji mókymai 128
regėjimo kam̃pas 89
regiòninis rezèrvas 181
regiòno pastìprinimo pãjėgos 181
registrãvimo ženklaĩ 181
registrúotasis leidinỹs 181
registrúotoji mẽdžiaga 181
reguliãvimo žénklas 182
reĩdas 177
reĩdo atãskaita 177
reikalìngos karìnės pãjėgos 184
rekognoskuõtė 179
rekomendúojamų giñklų lentẽlė 227
rekomprèsijos kãmera 179
rekonstrùkcija 182
reljèfas 183
reljèfo atvaizdãvimas 104
reljèfo fòrmų lìnijos 96
reljèfo láiptas 59
(reljèfo) slúoksnių ãtspalvis 126
rėmẽlio lìnijos 147
remòntas mũšio są́lygomis 36
reñtgenas 187
riáušių malšìnimo mẽdžiaga 186
ribà 40
ribà de facto 68
ribà de jure 68
ribìnis greĩtis 214
ribójamasis ugniẽs plãnas 185
ribõs pértraukimas 40
ribótasis pavojìngas óro transpòrto krovinỹs 185
ribótoji operãcijų zonà 185
ribóto naudójimo maršrùtas 127
riedė́jimas nutũpus 124
riedė́jimo tãkas 213
rikiuõtė 96
rikiuõtės formãvimo vietà 96
ryšiaĩ sù visúomene 48
rỹšio kòdas 160, 208
rỹšio šaukinỹs 197
ryšỹs 127
ryšių ceñtras 197
ryšių ir informãcinė sistemà 55
ryšių mãzgas 55
ryšių palydõvas 55
ryšių paramà 198
ryšių saugùmas 55
ryšių tiñklas 55
ryšių tiñklo šaukinỹs 148
ryšių zonà 55
ryšių žvalgýba 55
ryškùmas 211
rytų kryptimì 80
rodìklis 112
rokãdinis kẽlias 125
rotúojamasis etãtas 187
rúožo žvalgýba 205
rūšiãvimas 199, 219
rūšiúotasis iškrovìmas 194
rūšiúotasis pakrovìmas 193

S

sąjungininkų vãdas 20
Sąjungininkų žiniãsklaidos informãvimo ceñtras 20
sąmonìngas branduolìnių giñklų naikìnimas 83
sandėliãvimo teřminas 204
sánklota 159
sánklota pagaĩ linijiniùs vietóvės elementùs 89
sántalka 50
santykìnė kryptìs 182
santykìnis biològinis efektyvùmas 182
sąsaja 62
saugaũs patruliãvimo laĩkas 171
saugaũs skrỹdžio laĩkas 171
saugìklis 189

saugióji inkarãvietė 189
saugióji srovė 189
saugõs adatėlė 28
saugõs ir užtaisymo mechanizmas 189
saugõs kaištis 190
saugõs kampas 189
saugõs ribà 190
saugõs spindulỹs 177
saugõs vielà 190
saugõs zonà 190
saugumas 171, 193
saugùmo kampas 23
saugùmo klasifikãcija 193
saugùmo linija 148
saugùmo liùdijimas 193
saugùmo žvalgýbos informãcija 193
saugùsis atskyrìmo núotolis 189
saugùsis aũkštis 82, 190
saugùsis gỹlis 189
saugùsis greitis 189
saugùsis núotolis 189
saugùsis sprogìmo aũkštis 189
saugùsis tãkas 190
saugùs núotolis 41, 189
saugùs rajònas povandenìniams laivams 206
sausumõs minà 101, 138
sausumõs mìnų kãras 123
sausumõs pãjėgos 28
sausumõs rỹšio kariniñkas 101
sausumõs rỹšio skỹrius 101
sausumõs tiltas 79
saváiminio táikymo adãpteris 107
saváiminis táikymas 107
savarañkiškas 112
savarañkiškoji katapultãvimo sistemà 112
savarañkiškoji operãcija 32
sąveikùmas 119
savìsaugos gỹlis 194
savìtaiklė minà 107
savìtaiklis 107
savìtarpio pagálba 144
sẽkantysis órlaivis 218
sekiklis 195
sekìmas 217
sekìmo ešelònas 95
sẽkinamasis mìnų laũkas 31
sẽkinamasis tralãvimas 31
sėkmės plėtójimas 87
sèkti táikinį 217
sèktoriaus kontroliẽrius 193
sèktoriaus vãdas 193
sèktorius 192
sèktorius skleistìnė 193
siaũras spindulỹs 162
síenos nepripažinìmas 40
signãlas 197
signalù valdoma 37
simbòlinis atvaizdãvimas 164
sistèminis projektãvimas 209
skaidrė 159
skaitmenìnis mastẽlis 153
skãlė 186
skandintùvas 95
skilìmas 41, 93
skilìmo mẽdžiagos 93
skilìmo sántykis 93
skiriamóji gebà 185
skiriamóji gebà pagal ãzimutą 33
skiriamóji gebà pagal núotolį 178
skỹrius 41, 77, 192
skỹrių žénklinimas 55
skirti 30
skirtosios pãjėgos 80
skýstosios sprógstamosios mẽdžiagos 128
sklaidà 75
sklaidõs èlipsė 76
sklaidõs paklaidà 76
skleistìnė 190
skleistìnės dãžnis 191
skleistìnės eilùtė 191
skrỹdis pagal príetaisus 116
skrỹdžio bañdymai 94
skrỹdžio duomenų kompiùteris 11
skrỹdžio lỹgiai 94
skrỹdžio plãnas 94
skrỹdžio pròfilis 94
skrỹdžio sekìmas 94
skrỹdžio tarpsnis 201
skrỹdžio trajektòrija 94
skrỹdžių informãcijos ceñtras 94
skrỹdžių informãcijos rajònas 94
skrỹdžių informãcijos tarnýba 94
skrỹdžių skaidrė 64
skrỹdžių vadõvas 11
skrỹdžių valdymas 11
skrỹdžių valdymo rajònas 59
skubiai organizúota gynýba 105
skubióji aviãcijos paramà 111
skubiõs paieškõs procedūrà 173
skubùmo kategòrija 167
skubùsis pakilìmas 191
skubùs láidojimas 83
skubùs minãvimas 223
skubùs órlaivių pakilìmas 18
slaptãžodis 64, 161
slaptóji operãcija 48
slaptų pranešìmų suskirstymas 66
slegiamóji minà 168
slėgio kostiùmas 168
sleñkstis 215
slėpìmas 56
slydìmo indikãtorius 198
slopìnimo koeficieñtas 31
slopìnimo ugnìs 148
smũginė bangà 196
smũginės bangõs fròntas 196
smũginis sprogdiklis 111
smũgio bangà 78
smũgio slėgis 111
smũgis 205
solenòidinis trãlas 198
spalvinimas 113
spalvotùmo ìšraiška 224
spaudìmo fròntas 168
S pavìdalo iškreipìmas 189
S pavìdalo vingiãvimas 189

specialióji órlaivio įranga 18
specialióji óro operācija 199
specialiojo švārinimo pùnktas 69
specialiojo žemėlapio iñdeksas 46
specialiojo žemėlapio lāpas 47
specialiojo žemėlapio pāgrindas 46
specialiųjų žemėlapių sèrija 46
specialùsis dārbo žemėlapis 46, 199
specialùsis skrỹdis 199
specialùsis švārinimas 69
specifikācijos pavyzdỹs 103
spèktrinis fotografāvimas 199
spinduliāvimo kontròlė 83
spinduliāvimo kontròlės doktrinà 83
spindulìnė ligà 175
spindulìnis nudegìmas 93
spindulìnis póslinkis 175
spinduliuõtės fònas 33
spinduliuõtės fòno atskaità 33
spinduliuõtės išsisklaĩdymas 175
sprõgalas 87
sprogdìklio ertmė̃ 98
sprogdìklis 98
sprogdìklis sù saugikliù 40
sprogdìnamo objèkto apsaugà 71
sprogdìnimo elektrà įtaisas 81
sprogdìnimo grandìnė 88, 92
sprogdìnimo mašinė̃lė 87
sprogdìnimo mechanìzmas 92
sprogdìnimo objèktas 46
sprogdìnimo virvùtė 73
sprogdìnimo virvùtės stiprintùvas 73
sprogdìnti 91
sprogìmas 38
sprogìmas mažamė aũkštyje 130
sprogìmas orė 11, 16
sprogìmo aũkštis 105
sprogìmo bangà 38
sprogìmo bangõs difrākcija 38
sprogìmo ceñtras 45
sprogìmo epiceñtras 102
sprogìmo plótas 92
sprogìmo rū́šis 221
sprogìmų añt žẽmės daugiaũ 141
sprogìmų orė skaĩčius 141
sprógmenys ir šáudmenys 87
sprogmenų̃ ir šaudmenų̃ žvalgýba 87
sprogmenų̃ padārymas nekenksmìngų 87
sprogmenų̃ padārymas nekenksmìngų ātvejis 87
sprogmenų̃ padārymas nekenksmìngų tvarkà 87
sprógo visì 100
sraigtāsparnių artė́jimo tū̃pti maršrùtas 105
sraigtāsparnių atākos pājėgos 105
sraigtāsparnių ešelònas 106
sraigtāsparnių išskridìmo maršrùtas 106
sraigtāsparnių korìdorius 106
sraigtāsparnių paramõs grùpė 106
sraigtāsparnių tūpìmo aikštėlė 106
sraigtāsparnių úostas 106
sraigtāsparnių vaĩdymo ceñtras 105
stābdymo barjèras 83
stābdymo tikimýbė 35
stabilaũs pāgrindo fotogrāfijos juostėlė 201
stabilùmo stìprinimo sistemà 201
stacionarùsis medicìnos pùnktas 93
staigióji atakà 105
STANAG'as 201
standártas 201
standártinė dienõs aprū́pinimo nòrma 201
standártinė lygiāgretė 202
standártinė NÃTO pranešìmo fòrma 201
standártinė paralèlė 202
standártinė schemà 202
standártinė veiklõs procedūrà 201, 202
standártinis gaminỹs 202
standártinis krovinỹs 201
standártinis maršrùtas 202
standártinis padė̃klo krovinỹs 160
standártinis pósūkis 170
standartizācija 202
standartizācijos reikalāvimas 202
standartizācijos tìkslas 202
stātinė bañdymo apkrovà 203
stātinio óro temperatūrà 203
stātinių ìškrovų žỹmės 203
stebė́jimas 208
stebė́jimo kam̃pas 23
stebė́jimo lìnija 154, 200
stebė́jimo núotolis 154
stebė́jimo pòstas 153
stebė́jimo sraigtāsparnis 153
stebė́ti 200
stebė́tojo identifikāvimas 154
steñdinis šáudymo bañdymas 43
stereogramà 203
stereoskòpinė porà 203
stereoskòpinis mòdelis 203
stereoskòpinis padengìmas 203
stìklo plokštėlė sù kontròliniu tinkleliù 184
stiprintùvas 40
stók 201
stratèginė ligónių evakuācija órlaiviais 204
stratèginė psichològinė veiklà 204
stratèginės óro transpòrto operācijos 204
stratèginė žvalgýbos informācija 204
stratèginis įspėjìmas 205
stratèginis kāro lygmuõ 204
stratèginis mināvimas 204
stratèginis óro kāras 204
stratèginis rezèrvas 205
stratèginis sumānymas 204
stratèginis sutelkìmas 204
stratèginis transpòrto lėktùvas 205
suartė́jimas 8
subkilotònninis ùžtaisas 205
sudārymas 56
sudārymo diagramà 56
sudedamàsis 158
suderinamùmas 56
sudė̃rintasis plāno projèktas 61
sudė̃rintasis puolìmas 61
sudė̃rintoji apšvietìmo ugnìs 61
sudėtìnis óro greĩčio indikātorius 53
suformúotas pranešìmo tèkstas 205

suformúoti 121
sugadìntos ginkluõtės ƒrangos evakuãcija 84
sugadìntos tèchnikos ƒrangos evakuãcija 84
sugniùždymo gỹlis 50
sugrupãvimas 50
sujungìmas 116
sujungtàsis 53
sujungtóji logìstinė paramà 53
sujùngtosios pãjėgos 53
sukeičiamùmas 117
sukilìmas 116
sukomplektúotas šaudmuõ 56
sukomplektúotoji materiãlinė vertỹbė 84
sulaĩkymo operãcija 70
sulaikýti 58, 106
sulaikýti ùgnį 107
sulaĩkomasis puolìmas 107
sulaĩkomoji operãcija 27
sumãnymas 56
sumãžinti 78
sumãžinti slaptùmą 78
sunaikìnimo spindulỹs 73
sunaikìntas taikinỹs 200
sunaudójamosios mėdžiagos 87
sunaudójimo greĩtis 57
suñkiai seĩgantis 194
suplanúotasis žỹgis 98
surinkìmo ceñtro sudedamóji dalìs 205
surinkìmo vietà 29
susìjęs gaminỹs 30
susijungìmas 98
susilpnė́jimas 31
susinaikìnimo sprogdìklis 194
susirinkìmo rajònas 201
susisiekìmo lìnijos 128
susisiekìmo tãškas 57
susitelkìmo inkarãvietė 29
susitelkìmo rajònas 29
susitikìmas 183
susitikìmo tãškas 57
susitikìmo vietà 183
sustabdýti výkdymą 43
sustìprinimo pãjėgos 31
sustojìmo kẽlias 204
sutartìnis atskaitõs tãškas 88
sutartìnis pavadìnimas 148
sutartìnis tãškas 11
sutartìnis vaĩdas 72
sutelkìmas 41, 134, 201
sutelkìmo rajònas 56, 201
sutelkìmo zonà 56
suteĩkt 60
sutelktóji ugnìs 56
sutruñpintasis pavadìnimas 197
suvaĩžymo koeficieñtas 185
suvìrinimas 40
sužãdinimas 115
sužãdinti 7
sùžeistas mū̃šyje 227
svarbùsis krovinỹs 85
svarbùsis siñbolis 122
svarbùs pė́dsakas 198
sviedinỹs 171, 195
svyrúojančioji minà 158

Š

šablòninis minãvimas 162
šaltìnis 199
šalutìniai branduolìnio ùžtaiso sprogìmo padariniaĩ 150
šaudyklà 178, 213
šáudymas 92
šáudymas baĩgtas 187
šáudymas iškilája trajektòrija 106
šáudymas lėkštája trajektòrija 100
šáudymas žemù kampù 130
šáudymo spartà 208
šáudymo stebė́jimas 200
šáudymo tikslùmas 5
šáudmenys 21
šáudmenys, numatýti pavõjui 215
šaudmenų ir nuodìnguųjų mėdžiagų ãtviro sandėliãvimo vietà 21
šaudmenų padãrymas nekenksmìngų 87
šaudmenų padãrymas nekenksmìngų ãtvejis 87
šaudmenų padãrymas nekenksmìngų tvarkà 87
šaudmenų pártija 21
šaudmuõ 143
šaudmuõ sù ìšmušamu dugnù 35
šaukinỹs 42
šauktìnis 78
šáuti 91
šešė́lio koeficieñtas 195
šešėliúotasis reljèfas 195
šifrãvimo prí́emonės 66
šìfro anãlizė 66
šilumìnė spinduliuõtė 215
šilumìniai reñtgeno spinduliaĩ 215
šilumìniai vaizdaĩ 215
šilumõs impùlsas 215
šóninė sánklota 197
šóninė saugà 93
šóninio išlýginimo ƒtaisas 197
šóninis padidìnimas 125
štãbas 201
štabų pratýbos 54
štuĩmas 29
švãrinimo stotìs 49
švìesõs fìltras 127
švyturỹs 37

T

tabelìnis komplèktas 35
TACAN 209
tachomètriniai ar̃ sinchròniniai taikìkliai 209
táikymo kam̃pas 197
táikinio (-ių) apibū̃dinimas 72, 212
táikinio duomenų lãpas 212
táikinio fiksãvimas 129
táikinio ypatýbės 213
táikinio nùmeris 213
táikinio núotrauka 212
táikinio nustãtymas 211

táikinio puolìmo laĩkas 216
táikinio žymėjimo lãzeriu sistemà 125
táikinio žvalgýbos informãcija 212
taikinỹs 211
taikinỹs pagaĩ iškvietìmą 155
taikinių anãlizė 212
taikinių ãplankas 212
taikinių atskyrìmas 212
taikinių grùpė 102
taikinių informãcijos rinkinỹs 212
taikinių komplèksas 212
taikinių lentà 213
taikinių parinkimas 213
taikinių paskìrstymas 211
taikinių sántalka 212
taikinių sąrašas 128, 212
taikinių sèrija 194
taikinių sistemà 213
taikinių skaidrė̃ 213
taikinių tinklẽlis 212
taikinių zònos nustãtymo pãgrindas 212
taiklùmo paklaidà 71
taikõs mẽto sudėtìs 162
taikõs mẽto tãbelis 162
tãktinė aviãcijos paramà 210
tãktinė koncèpcija 210
tãktinė ligónių evakuãcija órlaiviais 209
tãktinė óro operãcija 210
tãktinė óro pajėgų doktrinà 210
tãktinė saugà 211
tãktinės koncèpcijos dalìs 211
tãktinė skrỹdžių vaĩdymo grùpė 209
tãktinė skrỹdžių vaĩdymo sistemà 210
tãktinės óro pãjėgos 210
tãktinės óro transpòrto operãcijos 210
tãktinės žvalgýbos informãcija 210
tãktinė šaudyklà 211
tãktinė trasà 211
tãktinė vietóvė 211
tãktinis įspėjìmas 211
tãktinis kãro lygmuõ 210
tãktinis minãvimas 211
tãktinis mìnų laũkas 211
tãktinis pakrovìmas 210
tãktinis rezèrvas 211
tãktinis skrỹdžių vadõvas 210
tãktinis skrỹdžių vaĩdymo ceñtras 209
tãktinis šaukinỹs 210
tãktinis transpòrto órlaivis 211
tãktinis vadovãvimas 210
tãktinis vaĩdymas 210
tañkio aũkštis 72
tankióji rikiúotė 134
tánklaivis 155
tárpas 120
tárpas tarp koordinãčių tinklẽlio lìnijų 100
tarpinė horizontãlė 118
tárpinė įgula 201
tárpinis artė́jimas tū̃pti 118
tárpinis medicìnos pùnktas 10
tárpinis objèktas 118
tárpinis órlaivių aptarnãvimo vienetas 14
tárpinis pérdavimas 182
tárpinis plóto apšvietìmas 118
tárpinis žénklas 118
tarptautìnė demarkãcinė parõs laĩko lìnija 119
tarptautìnė kooperãcinė logìstika 118
tarptautìnės vadovýbių pratýbos 117
tarptautìnio personãlo ribà 119
tarptautìnis civìlinis NÃTO personãlas 118
tarptautìnis etãtas 119
tarptautìnis identifikãvimo kòdas 119
tarptautìnis karìnis etãtas 119
tarptautìnis karìnis personãlas 119
tarptautìnis króvinio gabarìtas 119
tarptautìnis pasáulio žemė́lapis 119
tarptautìnis personãlas 119
tarptautìnis šaukinỹs 118
tarptautìnių pareigū̃ apibū̃dinimas 119
tarpùsavio trukdžių preveñcija 168
taršà 58
taršõs kontròlė 58
taršõs kontròlės pùnktas 58
taršõs kontròlės ribà 58
taškìnis taikinỹs 166
tãško dỹdis 200
taškų núorodos tinklẽlis 165
tèchninė príežiūra 132, 195
tèchninė specifikãcija 214
tèchninė žvalgýba 213
tèchniniai dúomenys 213
tèchniniai šaltìniai 213
tèchninis nagrinė́jimas 213
telefãksas 88
telekomunikãcija 214
telekonferenčija 214
tèminis žemė́lapis 46
teritòrija, kuriojè neatliktì matãvimai 222
teritòrijos vãdas 145
tèrminiai vaizdaĩ 215
tèrminis šešė́lis 215
termobranduolìnis 215
termobranduolìnis giñklas 215
terorìzmas 215
tę̃sti ùgnį 79
tiekìmas óru 14
tiekìmo laĩvas 71
tiekìmo nòrma 32
tiesiasrõvis reaktỹvinis varìklis 177
tiesióginė aviãcijos paramà 49
tiesióginė paramà 49, 74
tiesióginės paramõs artilèrija 75
tiesióginės paramõs ugnìs 75
tiesióginė ugnìs 74
tiesióginio póveikio sprogdìklis 74
tiesióginis apšvietìmas 74
tiesióginis táikymas 74
tiesióginis telefòno ryšỹs 214
tikràsis horizòntas 220
tikràsis laĩkas 178
tikràsis sprogìmo epiceñtras 7
tìkrinimas 86
tikróji dienóvidinių konvergeñcija 220
tikróji precèsija 178
tikróji šiáurė 220
tìkrojo óro greĩčio indikãtorius 220
tiksliaĩ nustatýtas tãškas 164
tiksliaĩ nustatýto tãško núotrauka 164

tikslìnė auditòrija 212
tikslìnė órlaivio įranga 18
tylõs zonà 57, 68
tìltų apkrovõs iř transpòrto svõrio klasifikãcija 49
tinkamì kõvai órlaiviai 51
tinkamùmas tèchninei príežiūrai 131
tinklẽlio koordinãtės 100
tinklẽlis 125
tìpiška kryptìs pavėjuĭ 184
tìpiškas greĭtis pavėjuĭ 184
tìtras 216
T kaḿpas 23
TNT ekvivaleñtas 216
tolygùs sprogìmų skaĭčius 141
tolimàsis pristãtymas 183
tolimóji paramõs ugnìs 69
tònas 216
tòno susiĪpninimas 31, 216
topogrãfinis pãgrindas 216
tralãvimas tinklaĭs 148
tralãvimo iř naikìnimo grùpė 109
trãlerio rúožas 209
trãlo trasà 109
transformãtorius 180
transportãvimas óru 12
transportãvimo nùmeris 45
transportãvimo óru kariniñkas 13
transportãvimo óru lentẽlė 13
transportãvimo óru pajėgùmas 19
transportãvimo óru póreikis 19
transportãvimo óru prioritètų komìsija 13
transportãvimo óru skỹrius 13
transpòrto órlaivis 219
transpòrto príemonė 223
transpòrto príemonės talpà 219
transpòrto sraũtas 218, 219
transpòrto tankùmas 217
transportúojamas óru 13
transportúojamosios pãjėgos 45
transportúojamųjų pajėgų vãdas 45
trasà 217
trãsų pérdavimas 217
trãsų siḿboliai 217
trãsų sudãrymas 217
trãsų sudãrymo zonà 217
traukiamàsis krãštas 101
traukinių paskìrstymo vietà 218
traukõs forsãvimas 10
travèrsas (-u) 5, 219
trečiàsis tárpas 107
treniruõklių pratýbos 209
trianguliãcijos pùnktas 219
trìkdymas 135
trìkdomasis mìnų laũkas 152
trìkdomoji ugnìs 104
triùmas 106
tropopáuzė 219
troposferà 219
troposfèrinė sklaidà 220
trukdìklis 154
trùkdymas 121
trùkdymas rãdijo bangų 208
trukdžių juostẽlė 187
trukdžių retransliãtorius 183
truḿpasis kilìmas iř tūpìmas 197
truḿpojo kilìmo iř tūpìmo órlaivis 224
truḿpojo kilìmo iř vertikãliojo tūpìmo órlaivis 197
truḿpojo núotolio giñklų sistemų panaudójimo zonà 197
truḿpojo núotolio navigãcijos pagalbìnė priemonė 196
truḿpojo núotolio transpòrto órlaivis 197
trumpùmo kòdas 41
tūpìmo aikštẽlė 123
tūpìmo añt vandeñs vietà 20
tūpìmo nutraukìmas 140
tūpìmo nutraukìmo tvarkà 140
tūpìmo pagaĪ príetaisus sistemà 116
tūpìmo tãškas 123
tūpìmo vietà 124
tūpìmo zonà 124
tūpìmo zònos vaĪdymo grùpė 124

U, Ū

ū́dra 158
ugniẽs audrà 92
ugniẽs galià 92
ugniẽs iškvietìmas 42
ugniẽs kamuolỹs 92
ugniẽs kontròlė 103
ugniẽs koordinãvimas 91
ugniẽs koordinãvimo zonà 91
ugniẽs koregãvimas 7
ugniẽs koregãvimo tvarkà 154
ugniẽs laũkas 89
ugniẽs paleidìmo vaĪdymas 84
ugniẽs paskìrstymas 76
ugniẽs plãnas 91
ugniẽs pozìcija 83
ugniẽs rezultãtų įvértinimas 74
ugniẽs ribà 127
ugniẽs schemà 91
ugniẽs sèktorius 193
ugniẽs slopintùvas 93
ugniẽs užduotiẽs pabaigà 84
ugniẽs užduotìs 91
ugniẽs vaĪdymas 92
ugniẽs vaĪdymo ceñtras 91
ugniẽs vaĪdymo radãras 92
ugniẽs vaĪdymo sistemà 92
ugniẽs víenetas 92
ugnìs 91
ugnìs pagaĪ apskaičiúotus dúomenis 167
ugnìs pagal iškvietìmą 155
universalùsis skersìnis Merkãtoriaus tinklẽlis 222
úostas 166
úosto apsaugà 166
úosto gynýba 104
úosto įrangos evakuãcija 85
úosto žénklas 166
úostų komplèksas 166
úostų pajėgùmas 166
ùrminiai degalaĭ 41
uždaróji zonà 49
ùžđavinio atãskaita 141
užđavinỹs 141
užđavinỹs pagaĪ iškvietìmą 42
užđegamàsis ùžtaisas 169

užde̍giklis 110
užde̍lstàsis šū̃vis 104
ùžde̍lstojo veikì̍mo gramzdì̍klis 70
ùžde̍ngtas 65
užduočiū̃ skyrì̍mas 213
užfiksúoti 217
užimt̃i 193
užimtū̃ tarptautì̍nių etātų skaĩčius 118
užminúojamieji vándenys 139
užminúotoji zonà 139
ùžnugario ešelònas 179
ùžnugario zonà 179
užpakalì̍nis kablỹs 211
užrakì̍nimo ĩtaisas 78
ùžrėmio dúomenys 133
ùžrėmis 133
užsikirtì̍mas 140
užsitęsì̍mo reguliãtorius 159
ùžtaisas 46, 169
užtaĩsymas 28
užtaisýta 186
užtaisýtoji minà 166
užtámsinimo lĩnija 127
ùžtvara 34
ùžtvarų apribójimo zonà 34
užtveriamàsis mì̍nų laũkas 49
užtveriamàsis trùkdymas 34
užtveriamóji ugnì̍s 34, 118

V

vãdas 53, 54
vãdas výkdytojas 86
vadãvietė 54
vadãvietės judė́jimo kryptì̍s 53
vadováujantysis órlaivis 126
vadováuti 53
vadovãvimo grandì̍nė 45, 54
vadovãvimo tiñklas 54
vadovãvimo, vaĩldymo ir informãcijos sistemà 54
vadovãvimo, vaĩldymo ir ryšiū̃ sistėmų puolì̍mas 63
vadovýbės kontroliúojamos ātsargos 54
vadovýbės štābas 75
váikščiojantis ligónis 225
vaizdaĩ 110
vaizdì̍nės informãcijos registrãvimas 110
vaĩzdo jùdesio kompensãcija 110
vaĩzdo kam̃pas 23
vaĩzdo kokýbės pablogė́jimas 110
vaĩzdo pasikeitì̍mas 29
vaĩzdo póslinkis 110
vaizdū̃ koreliãcija 110
vaizdū̃ paáiškinimas 111
vaizdū̃ paáiškinimo rãktas 111
vaizdū̃ panaudójimas 110
vaizdū̃ rinkinỹs 111
valdýba 77
vaĩldymas 59
vaĩldymo ir pranešì̍mų ceñtras 59
vaĩldymo ir pranešì̍mų sistemà 59
vaĩldymo pùltas 57
vaĩldymo stotiẽs ī̃ranga 102
vaĩldomasis nukreipì̍mas 54
vaĩldomasis pasirinktì̍nis išmetì̍mas 54
vaĩldomasis sunaikì̍nimo signãlas 54
vaĩldomoji išmetì̍mo sistemà 54
vaĩldomoji minà 54, 59
vaĩldomoji raketà 103
vaĩldomoji raketà “óras-óras” 15
vaĩldomoji raketà “óras-žẽmė” 15
vãlymas 142
valstýbės infrastruktū̃rà 144
valstýbė, siuñčianti pastì̍prinimo pājėgas 182
valstýbės karì̍nė vadovýbė 144
valstýbės kontingeñtas 144
valstýbės pājėgos, skì̍rtos gynýbai NÃTO rajonè 144
valstýbės prekýbos laivýno vadovýbė 145
valstýbė, tùrinti branduolì̍nių giñklų 152
vandenì̍linė bòmba 109
vandenýno konvòjus 154
vandeñs kùpolas 200
vandeñs terminãlas 226
varì̍klių bañdymo aikštėlė 188
važiuõklės bãzė 227
važiuõtė sù óro pagálve 11, 101
vedamàsis 227
vedantỹsis órlaivis 126
vėduõklinis fotografãvimas 89
vėduõklinis žénklinamasis rādijo švyturỹs 89
veidrodì̍nis taikì̍klis 181
veĩkia/neveĩkia 99
veĩkianti minà 195
veikimo núotolis 178
veikì̍mo spindulỹs 177
veiklà priẽš ar̃domąją veĩklą 63
veiklà priẽš stebė́jimą 64
veiksmaĩ priẽš partizanùs 63
veiksmaĩ priẽš povandenìniùs laivùs 24
veiksmū̃ pradžiõs taisỹklės 188
veiksmū̃ zonà 228
vė́jo greĩčio ir stiprùmo diagramà radioaktyviõsios taršõs zònoje 88
vė́jo greĩtis 227
vektorì̍nis taikì̍klis 223
velenì̍nis konvèjeris 187
veřslinė laivininkỹstė 80
vertikalióji aeronúotrauka 224
vertikãliojo greĩčio indikãtorius 224
vertikãliojo kilì̍mo ir tūpì̍mo órlaivis 224
vertikaliõsios padėtiẽs displė́jus 224
vertikalùsis atstùmas 224
vertikalùsis kilì̍mas ir tūpì̍mas 224
vertikalùsis pakrovì̍mas 224
vertikalùsis papì̍ldymas 224
vertikalùsis ribotùvas 78
vertikalùsis skì̍rstymas 182, 224
vertì̍ngas krovinỹs 223
vidì̍nis spinduliãvimas 118
vidutì̍nė branduolì̍nė rìzika 142
vidutì̍nė mirtinà dòzė 135
vidutì̍nė neveiksnùmą sùkelianti dòzė 136
vidutì̍nė paklaidõs tikimýbė 48
vidutì̍niai núostoliai 142

vidutìnio núotolio transpòrto órlaivis 136
vidutìnis greĩtis 32
vidutìnis jūros lỹgis 136
vidutìnis kùrsas 32
vidutìnis patáikymo tāškas 135
vidutìnis sprogìmo tāškas 135
víenetas 222
víeneto ekipuõtė 222
víeneto įsipareigójimo stātusas 222
víeneto pajėgùmas 222
víeneto pakrovìmas 222
vienódų dỹdžių projèkcija 84
víeno póveikio grandìnė 155
vienpùsio sraũto kēlias 198
viešóji informācija 172
viētinės vadovýbės pratýbos 120
viētinis vidutìnis laĩkas 129
viētos nustātymas 176
vietóvė 26
vietóvės įrengìmas 158
vietóvės iššvaĩgymas 27
vietóvės įvértinimas 214
vietóvės kliūčių išvengìmo sistemà 214
vietóvės prošvaisos indikātorius 214
vietóvės reljèfo príedanga 70
vietóvės reljèfo sekìmo sistemà 215
výkdymo datà 212
výkdymo pājėgos 213
vikšraĩ 217
výravimas orè 14
vyresnỹsis pavaldùs vādas 132
vyriáusiasis NÃTO vādas 132
viršgarsìnis 109
viršslėgis 159
viršū́nė 224
viršū́nės aũkštis 224
viřviniai pjaustiniaĩ 187
vìsas skrỹdžio laĩkas 38
vìsiška operācinė parengtis 111
vizuālinis atpažinìmas 225
vizuālinis šaukinỹs 225
vizuālinis mìnos sprogìmo indikātorius 225
VOR 225
vorà 51, 127, 218
vorõs atstùmas 51
vorõs ĩlgis 51, 186
vorõs príedanga 51

X

X mastēlis 228

Z

Z mastēlis 228
zonà 26, 228
zòndas 122
zòninė nāftos tarnýba 163
Z rādijo švyturỹs 228
Z (Zulù) laĩkas 228

Ž

žebenkštìs 227
žemaĩ skreñdanti raketà 192
žēmas kañpas 130
žēmėje vaĩdoma artéjimo tū̃pti procedūrà 102
žēmėje vaĩdomas pérėmimas 102
žemėlapio darbìnė pùsė 88
žemėlapio formātas 169
žemėlapio konvergeñcija 133
žemėlapio lāpas 133
žemėlapio nomenklatūrà 133
žemėlapio núoroda 133
žemėlapio núorodos kòdas 133
žemėlapis 133
žemėlapių komplèktas 133
žēmės atspindỹs 102
žēmės efèktas 123
žēmės nadỹras 101
žemiaũ 77
ženklas 134
ženklāvietė 197
žénklinimo júosta 134
žìdinio núotolis 95
žìdinio plokštumà 95
žỹgio leidìmas 143
žỹgio spartà 160
žỹgio spartõs reguliúotojas 160
žỹgio teñpas 178
žỹgis bė išankstìnio pasirengìmo 7
žỹgis nėsant sąlyčio 8
žymė̃ 38
žymėjimo kománda 134, 162
žymėjimo órlaivis 161
žymėjimo paklaidà 134
žymėklis 134
žymimóji ugnìs 134
žỹmintysis laĩvas 134
žiniāsklaidos informāvimo ceñtras 168
žmoniū̃ žvalgýbinė informācija 108, 109
žùvęs mū̃šyje 122
žvaĩgas 191
žvalgýba 116, 179
žvalgýba mū̃šiù 179
žvalgýba ugnimì 179
žvalgýbinė informācija 116
žvalgýbinė informācija ìš atvirū̃ šaltìnių 155
žvalgýbinės atsakomýbės rajònas 27
žvalgýbinės informācijos cìklas 116
žvalgýbinės informācijos rinkìmas 50
žvalgýbinės informācijos rinkìmo agentūrà 50
žvalgýbinės informācijos rinkìmo plānas 51
žvalgýbinės informācijos rinkìmo vadýba 50
žvalgýbinis įvértinimas 117
žvalgýbos atāskaita 179
žvalgýbos informācija ìš visū̃ šaltìnių 20
žvalgýbos patrùlis 180

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija
NATO TERMINŲ ŽODYNAS

NATO GLOSSARY OF TERMS AND DEFINITIONS
(ENGLISH AND FRENCH)AAP6
Atsakingieji redaktoriai: A. V. Garsys, plk. J. Norgėla
2001 04 30. 22,93 leidyb. apsk. l. Tiražas 2000 Užsakymas 219
Išleido Krašto apsaugos ministerijos Generalinė inspekcija. Totorių g. 25/3, LT-2001 Vilnius.
Spausdino Leidybos centro prie Krašto apsaugos ministerijos Senamiesčio spaustuvė.
Totorių g. 27, LT-2001 Vilnius